

तन्त्रसूत्रः

[अथर्ववेदस्य]

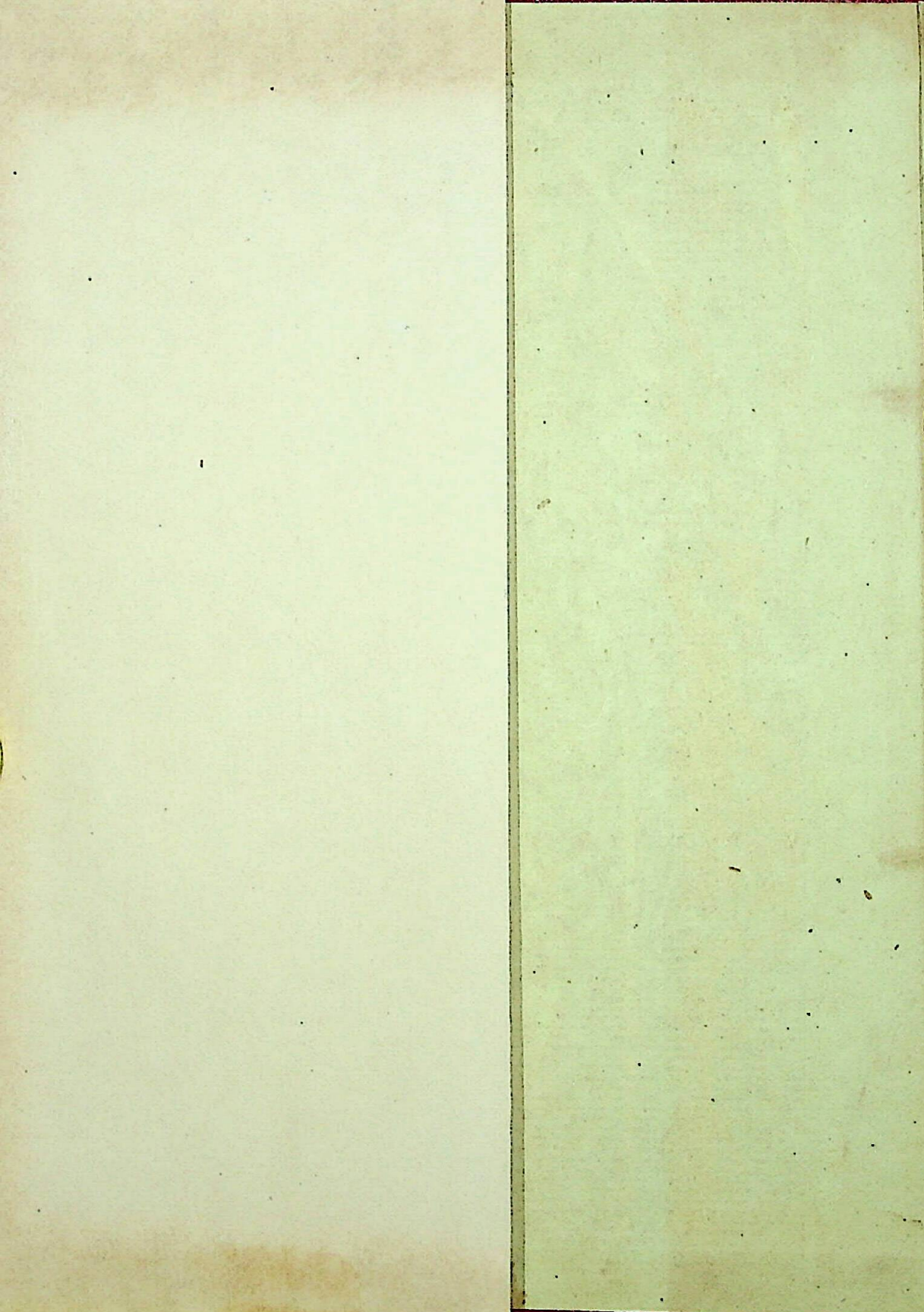
कुलपतिश्रीविद्यानिवासी महोदयस्य
समलङ्कितः

सम्पादकः

आचार्यश्रीरामप्रसादत्रिपाठी

सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः

वाराणसी

YOGATANTRA-GRANTHAMĀLĀ

[Vol. 6]

TANTRASAMGRAHA

[PART THREE]

GANDHARVATANTRA

FOREWORD BY
DR. VIDYANIWAS MISRA

VICE-CHANCELLOR

EDITED BY

ĀCĀRYA ŚRĪ RĀMAPRASĀDA TRIPĀTHĪ

Ex-Head of the Dept. of Yogatantra
Sampurnanand Sanskrit University
Varanasi

V A R A N A S I

1992

Research Publication Supervisor--
Director, Research Institute,
Sampurnanand Sanskrit University
Varanasi.

Published by--
Dr. Harish Chandra Mani Tripathi
Publication Officer,
Sampurnanand Sanskrit University
Varanasi-221 002.

Available at--
Sales Department,
Sampurnanand Sanskrit University
Varanasi--221 002.

Second Edition--500 Copies
Price Rs. 66.00

Printed by --
APARNA COMPUTER PUBLICATION
B2/262D, BHADAINI,
VARANASI- 221 001 .

योगतन्त्र--ग्रन्थमाला

[षष्ठं पुष्पम्]

तन्त्रसङ्ग्रहः

[तृतीयो भागः]

गन्धर्वतन्त्रम्

कुलपति-श्रीविद्यानिवासमिश्रप्ररोचनया

समलङ्कृतः

सम्पादकः

आचार्यश्रीरामप्रसादत्रिपाठी

योगतन्त्रविभागाध्यक्षचरः,

सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य

वाराणसी

वाराणस्याम्

२०४६ तमे विक्रमाब्दे

१९१४तमे शकाब्दे

१९६२ तमे छैस्ताब्दे

अनुसन्धानप्रकाशनपर्यवेक्षकः—
निदेशकः, अनुसन्धान-संस्थानस्य
सम्पूर्णानन्द-संस्कृत-विश्वविद्यालये
वाराणसी ।

प्रकाशकः—
डॉ० हरिश्चन्द्रमणित्रिपाठी
प्रकाशनाधिकारी,
सम्पूर्णानन्द-संस्कृत-विश्वविद्यालयस्य
वाराणसी— २२१ ००२.

प्राप्तिस्थानम्—
विक्रय-विभागः,
सम्पूर्णानन्द-संस्कृत-विश्वविद्यालयस्य
वाराणसी— २२१ ००२.

द्वितीयं संस्करणम्, ५०० प्रतिरूपाणि
मूल्यम्— ६६ =०० रूप्यकाणि

मुद्रकः—
अपर्णा कम्प्यूटर पब्लिकेशन
बी० २/ २६२ डी०, भदैनी
वाराणसी— २२१ ००१

प्ररोचना

पूर्व प्रकाशितस्य तन्त्रसङ्ग्रहस्य तृतीयो भागो विपुलाकार आसीत् । अतस्तस्य द्वौ भागौ कृतौ । तत्र प्रथमे भागे गन्धर्वतन्त्राख्यो ग्रन्थ एक एव प्रकाशयते । गन्धर्वतन्त्रे त्रैपुरसिद्धान्तस्य विशदं प्रतिपादनं वर्तते । तत्र वरिवस्याक्रमस्य विस्तरेण वर्णनं दृश्यते । अन्तर्यागस्य, बाह्ययागस्य, न्यासस्य, श्रीयन्त्रस्य, मन्त्रार्थरहस्यस्य च प्रतिपादनं व्यवारि । कुलाचारगुप्तसाधनाविषयेऽपि विशदतया रहस्योन्मीलनं प्रत्यपादि ।

साधकानां कृते ग्रन्थोऽयं महानुपकारकः । इमं पुनः प्रकाशयन् मुदमावहामि ।

वाराणस्याम्
श्रीकृष्णजन्माष्टम्याम्,
२०४६ वैक्रमाब्दे

विद्यानिवासमिश्रः

कुलपतिः,
सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य

प्रास्ताविकम्

[प्रथमसंस्करणस्य]

दुरवगाहः खलु तन्त्रमहार्णवः । श्रद्धेयचरण-म० म० पण्डितगोपीनाथ-कविराजमहोदयसन्दृब्धेन 'तान्त्रिक-साहित्य' इति ग्रन्थेन तन्त्रवाङ्मयस्य विशालता मनाग् दृग्गोचरीभवति । अथापि कलिकाता-कश्मीर-(श्रीनगर)-मैसूर-मद्रास-पाण्डिचेरी-बडोदा-प्रयाग-काशीप्रभृतिषु भारतस्य विभिन्नेषु नगरेषु निवसन्तः कृतभूरिपरिश्रमा मनीषिणो ग्रन्थमालारूपेण स्वातन्त्र्येण च विशिष्टान् ग्रन्थान् प्रकाश्य तमिमं तन्त्रपाथोधिभगवत्प्रमाणाना दरीदृश्यन्त एव । तादृश एव प्रयत्न आसीत् तत्रभवतां प्रातःस्मरणीयानां गुरुवर्याणां पण्डितवरेण्यानां तन्त्रशास्त्रविशारदानां श्रीमतां पण्डितगोपीनाथकविराजमहाभागानाम्, यो हि योगतन्त्रग्रन्थमालारूपेण सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालये प्राचलत् ।

कलिकातास्थितेन विदुषा श्रीमता रसिकमोहनचट्टोपाध्यायमहोदयेन स्वीये तन्त्रसङ्ग्राहके ग्रन्थे प्रायश्चत्वारिंशदधिकास्तन्त्रग्रन्था वङ्गलिप्यां प्रकाशिताः साम्प्रतं नोपलभ्यन्ते । ग्रन्थानामेतेषां देवनागरीसंस्करणं सुलभीकृतेति धिया 'तन्त्रसङ्ग्रहः' इति नाम्ना तेषां प्रकाशनं प्रारब्धम् । अस्य द्वितीये भागे निर्वाण-तोडल-कामधेनु-फेत्कारिणी-ज्ञानसङ्कलिनीतन्त्राणि प्रकाशितान्यत्रत्वानि । साम्प्रतं च तृतीये भागे गन्धर्वतन्त्रः प्रकाश्यते । शिष्टान्यपि तन्त्राणि यथायथं प्रकाशयेरन् । सरस्वतीभवनपुस्तकालये सङ्गृहीतानां मातृकाणां साहाय्येनैव ग्रन्थानामेतेषां संस्करणानि सम्पाद्यन्ते ।

अत्र गन्धर्वतन्त्रं काश्मीरग्रन्थमालायामपि मुद्रितम् । वर्तते च सरस्वतीभवने २६४५७ संख्याका मातृका । अस्या मातृकाया साहाय्येन परिष्कृत्य ग्रन्थं तन्त्रसङ्ग्रहस्य तृतीयो भागः साम्प्रतं विदुषां तन्त्रशास्त्ररसिकानां पुरतः समुपस्थाप्यते । भागेऽस्मिन् गन्धर्वतन्त्रं त्रैपुरसम्प्रदायस्य शाक्तस्य वर्तते । जिज्ञासोपशामाय संक्षेपेणात्र तस्य स्वरूपपरिचयः समुपस्थाप्यते ।

गन्धर्वतन्त्रम्

ईश्वरपार्वतीसंवादात्मकमेतत् तन्त्रम् । यामलात् सारमुद्धृत्य भगवान् शिवो भोगमोक्षैकसाधनं द्वादशशाहस्रं तन्त्रं वामदेवाख्यवक्त्रेण प्रोवाच । पूर्वमेतत् तन्त्रं देवकीसुताय हंसरूपिणे ब्रह्मणे, नन्दिकेश्वराय, पुष्पदन्ताय च प्रोक्तम् । अत एव च गन्धर्वतन्त्रमिति नाम्ना प्रसिद्धिं जगाम । नन्दिकेश्वरात् तदेतद् दत्तात्रेयेणाधिगतम्, तेन च विश्वामित्रायोपदिष्टम् । द्वाचत्वारिंशत्पटलात्मकेऽस्मिन् तन्त्रे भगवान् शिवः सात्त्विक-राजस-तामसानि तन्त्राणि

पुराणानि च निर्वर्ण्य मोहनार्थं सम्प्रोक्तानीमानि सर्वाणि शास्त्राणि तन्त्राणि च सदोषाणीति प्रोवाच । पार्वतीप्रार्थनया केवलं शक्तितन्त्रं तेन सन्देहरहितं कृतम् ।

सर्वप्रथमं महात्रिपुरसुन्दर्या मन्त्रोद्धारप्रसङ्गे वाग्भव-कामराज-शक्तिबीजात्मिका कामराजाख्यविद्या लोपामुद्राविद्या च प्रकाशिता । तदनु शास्त्रवशात्क्रममुपदिश्य स्वप्नावती-मधुमतीप्रभृतयो विद्याः प्रतिपादिताः, राजराजेश्वरीकवचं च वर्णितम् । “यन्नोक्तं डामरे तन्त्रे यन्नोक्तं रुद्रयामले । सर्वतन्त्रेषु यन्नोक्तं गन्धर्वं प्रकटीकृतम्” ॥ (४ । ८७) इति हि तन्त्रस्यास्य समुद्घोषः ।

त्रिविधं देवताशरीरमत्र वर्णितम्-भौतिकम्, मनोमयम्, ज्ञानमयं चेति । तत्र मुद्रया भौतिकम्, यन्त्रेण मनोमयम्, मन्त्रेण च ज्ञानमयं शरीरं निष्पन्नं भवति (५ । ३८-४०), अतो हेतोरत्र मुद्राणां मन्त्राणां श्रीयन्त्रस्य च वैशद्येन वर्णनं विद्यते । ज्ञानेन कर्मणा च आन्तरबाह्यदेहशुद्धिर्भवति । एतदर्थमेव ज्ञानयोग-कर्मयोगावत्र वर्णितौ, तदनु योगपदं निर्वर्ण्यष्टाङ्गे योगो मन्त्रयोगश्च निरूपितः,

देहाभिमाने गलिते विदिते परमात्मनि ।

यत्र यत्र मनो याति तत्र तत्र समाधयः ॥ (६ । ८६)

इति च प्रोक्तम् । तदनु त्रिविधां सन्ध्यां च निर्वर्ण्यां शूद्रादीनामपि दीक्षायामधिकारिता वर्णिता, त्रिविधं तर्पणं च प्रोक्तम् । अन्तर्योगबहियोग-(आन्तरबाह्यवरिवस्या)प्रसङ्गेन भूतशुद्धि-न्यासविधि-प्राणायाम-ध्यानयोग-विशेषार्घ्यादयो विषया वर्णिताः, विविधा उपचाराश्च प्रदर्शिताः । अत्रैव जपयज्ञोऽपि विस्तरेण वर्णितः । नित्यं नैमित्तिकं काम्यं त्रिविधं कर्म निरूप्य “होमादिकं च विफलं कुमारीपूजनं विना” (२३।१) इति कृत्वा कुमारीपूजनं प्रदर्शितम् । तदनु कामाख्यादीनि पुण्यक्षेत्राणि निर्वर्ण्य गुरुशिष्यलक्षणपुरस्सरो दीक्षाविधिः पुरश्चर्याविधिश्च निदर्शितः, मन्त्रचैतन्यनिरूपणप्रसङ्गेन निगर्भार्थ-रहस्यार्थादयो वर्णिताः, कामकलायाः स्वरूपञ्च प्रतिपादितम् । होमस्य विधानमुक्त्वा चक्रराजप्रतिष्ठाकुलाचारप्रभृतीन् प्रकीर्णकान् विषयान् निर्वर्ण्य च शक्तिस्वरूपं सर्वविधसन्देहभञ्जकं प्रदर्शितम् । अत्रैव को नाम कुलज्ञानी भावज्ञानी चेति निरूप्य, प्रकाशविमर्शाधीनं शिवशक्तिज्ञानं निर्वर्ण्य विविधान् प्रश्नांश्च समाधाय, निष्कलं ब्रह्म वर्णितम् ।

सप्रश्रयनिवेदनम्

तदेतस्य तन्त्रसङ्ग्रहतृतीयभागस्य मुद्रणाय सञ्जा पाण्डुलिपिः ५-११-७१ दिनाङ्के मुद्रणार्थं प्रेषिता, यदा हि पङ्क्तीनामासां लेखको योगतन्त्रविभागाध्यक्षधुरां वहन्नासीत् । तदनु विभागास्यास्याध्यक्षपदे १९७३ ई० वर्षे पण्डितप्रवराः साहित्यमीमांसातन्त्रशास्त्रनिष्णाताः साहित्यविभागाध्यक्षाः श्रीमन्तः पट्टाभिरामशास्त्रिमहोदयाः, १९७५ ई० वर्षारम्भतश्च व्याकरणागमादिशास्त्रनिष्णाता वाचस्पतयः प्राचीनव्याकरणदर्शनागमविभागाध्यक्षाः श्रीमन्तो

रामप्रसादत्रिपाठिमहोदया नियुक्ताः । विदुषोरेतयोः पर्यविक्षणे ग्रन्थस्यास्य मुद्रणकार्यं विभागस्याध्ययनाध्यापनानुसन्धानकार्यं च सुचारु प्राचलदिति तौ धन्यवादशतैः सभाज्येते । संस्करणस्यास्य सज्जीकरणे तदानीन्तनो 'योगतन्त्रप्राध्यापकः श्रीरघुनाथमिश्र आगमाचार्यः, वरिष्ठानुसन्धाता श्रीश्रीपतिमिश्रः, कनिष्ठानुसन्धाता श्रीजगन्नाथशास्त्रीतैलङ्गः— इत्येते, ईक्ष्य— (प्रूफ़)शोधने श्लोकार्धसूची—विषयसूचीनिर्माणे च वरिष्ठानुसन्धाता डॉ० हीरालालमिश्रः, डॉ० एन० एच० चन्द्रशेखरस्वामी, कनिष्ठानुसन्धाता श्रीराजनाथत्रिपाठी, विश्वविद्यालयमुद्रणालयस्थो वरिष्ठ-ईक्ष्यशोधकः श्रीहरिवंशत्रिपाठी— इत्येते विद्वांसो विभागीया व्यापृता आसन् । डॉ० चन्द्रशेखरस्वामिना प्रास्ताविकसामग्रीसङ्कलनेऽपि साहाय्यमाचरितमिति सर्व एते शुभाशंसाभिः संयोज्यन्ते, भगवान् ज्ञानदाता शिवः सर्वेष्वेतेषु योगतन्त्रविभागसंवर्धनसामर्थ्यमादध्यादिति शम् ।

वाराणसी
कविराजजयन्ती,
आश्विनकृष्णद्वितीया, सं० २०३६
८-६-१९७६ ई०

विदुषां वशंवदः
ब्रजवत्सभद्विवेदः
तदानीन्तनः सांख्ययोगतन्त्रागमविभागाध्यक्षः,
सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य

विषयानुक्रमणिका

गन्धर्वतन्त्रस्य

प्रास्ताविकम्	....	....	....	१-३
विषयानुक्रमणिका	....	....	....	५-६
विश्वामित्रस्य तपः	....	....	....	१
दत्तात्रेयं प्रति प्रार्थना	....	....	....	१
तस्य प्रतिवचनम्	....	....	....	२
शिवस्य स्वरूपम्	....	....	....	३
तन्त्रपरम्परा	....	....	....	४
शास्त्राणामवतरणक्रमः	....	....	....	७
त्रिपुरादेव्याः स्वरूपम्	....	....	....	९
तन्त्राधिकारी पञ्चदशी विद्या च	....	....	....	१२
पञ्चाक्षरी विद्या	....	....	....	२०
त्रिपुरायाः कवचम्	....	....	....	३५
श्रीयन्त्रस्य स्वरूपम्	....	....	....	४८
पूजाविधानम्	....	....	....	५५
ब्रह्मविज्ञानम्	....	....	....	५९
षट्चक्रदेवताः	....	....	....	६२
स्नानविधिः	....	....	....	६३
तिलकम्	....	....	....	६४
सन्ध्या	....	....	....	६५
त्रिपुरसुन्दरीशब्दस्य स्वरूपकथनम्	....	....	....	६७
देवतास्वरूपकथनम्	....	....	....	६९
तर्पणम्	....	....	....	७१
निवेदनम्	....	....	....	७३
यागविधिः	....	....	....	७७
आसनम्	....	....	....	७८
पूजाविधानम्	....	....	....	८१
कलशपूजा	....	....	....	८४
न्यासविधिः	....	....	....	९०
षोढान्यासस्य फलम्	....	....	....	१०१
करशुद्धिः	....	....	....	१०२
ऋषिन्यासः	....	....	....	१०६
अन्तरयजनम्	....	....	....	११०
मानसी पूजा	....	....	....	११३
ध्यानयोगः	....	....	....	१२४
बहिर्यागः	....	....	....	१३३

पीठपूजनम्	....	....	....	१३५
मुद्रास्वरूपम्	....	....	....	१३६
तर्पणम्	....	....	....	१४०
षोडशोपचारः	....	....	....	१५२
मघम्	....	....	....	१६२
पूजा	....	....	....	१७२
जपयज्ञः	....	....	....	१७३
वटुकादिविधिः	....	....	....	१६०
शेषिकापूजनम्	....	....	....	१६५
निर्माल्यम्	....	....	....	१६६
नित्यनैमित्तिकं कर्म	....	....	....	२०६
कुमारीपूजनम्	....	....	....	२१७
तत्फलञ्च	....	....	....	२२३
पुण्यक्षेत्राणि	....	....	....	२२६
गुरुः शिष्यश्च	....	....	....	२४४
आचार्यपूजा	....	....	....	२५२
पुरश्चर्या	....	....	....	२६१
रहस्यार्थः	....	....	....	२६३
मन्त्रार्थरहस्यम्	....	....	....	२६७
कामकला	....	....	....	२७२
होमविधानम्	....	....	....	२७६
मुद्राप्रतिष्ठापनम्	....	....	....	२७६
चक्रप्रतिष्ठा	....	....	....	२८६
कुलाचारः	....	....	....	२८५
गुप्तसाधना	....	....	....	३०१
शक्त्यन्तरपूजा	....	....	....	३०८
शक्तिमहत्त्वकथनम्	....	....	....	३१३
शक्तिस्तवः	....	....	....	३१४
बिन्दुत्रयसृष्टिः	....	....	....	३१६
प्रकृतिः	....	....	....	३१७
आत्मनः स्वरूपम्	....	....	....	३२५
शिवशक्तिस्वरूपम्	....	....	....	३२७
श्रीपरा	....	....	....	३३४
अनुत्तरस्वरूपम्	....	....	....	३३५
प्राणस्य लक्षणम्	....	....	....	३३६
जीवस्य स्वरूपम्	....	....	....	३३६
ब्रह्मविद्यास्वरूपम्	....	....	....	३३६

तन्त्रसङ्ग्रहः

तृतीयो भागः

: इन्द्रसाल

: गणेश चिन्तन

गन्धर्वतन्त्रम्

अथ प्रथमः पटलः

।। ॐ नमः परदेवतायै ।।

यं वदन्त्यमलात्मानं पुरु प्रकृतेः परम् ।
चिद्रूपं परमानन्दं वन्दे तं विघ्ननायकम् ॥ १ ॥
भर्तारं गुणवृद्धिशून्यमचलं गत्वाऽभिसारक्रमाद्
दीव्यन्ती कुलवर्त्मनैव गुणवत्यानन्दमातन्वती ।
शेते सुप्तभुजङ्गपोतकुटिला या मेरूमूलं गता
सूते यस्तु शतानि तानि मुरजिन्मुख्यानि पायादसौ ॥ २ ॥
विश्वामित्र इति ख्यातो नृपः परमधार्मिकः ।
सिद्धिं दृष्ट्वा वशिष्ठस्य तपस्तेपे सुदुश्चरम् ॥ ३ ॥
अप्राप्य तपसः सिद्धिमुदीचं दिशंमाविशत् ।
गङ्गाद्वारसमासीनं मुनिं योगपरायणम् ॥ ४ ॥
दत्तात्रेयं महाभागमभिवाद्य कृताञ्जलिः ।
उवाचेदं वचस्तस्मै विनयानतकन्धरः ॥ ५ ॥

विश्वामित्र उवाच-

नाऽद्राक्षं सम्यगिष्ट्वाऽपि क्रतुभिर्बहुदक्षिणैः ।
सत्पात्रे सर्वदानानि कृत्वापि मुनिसत्तम ! ॥ ६ ॥
महाविद्यां प्रजप्याऽथ पुरस्क्रियापुरःसराम् ।
भवाब्धेस्तरणोपायं तपस्तप्त्वा सुदुश्चरम् ॥ ७ ॥
सर्वागमैकतत्त्वंज्ञं ब्रह्मनिष्ठं तपोधन !
किं करिष्याम्यहं देव ! कुत्र यास्यामि तद् वद ॥ ८ ॥

दत्तात्रेय उवाच-

मा विषीद नृपश्रेष्ठ ! सर्वथा त्वं स्थिरो भव ।
 यच्छ्रुत्वाऽधिगतं पूर्वमस्माभिर्नन्दिकेश्वरात् ॥ ९ ॥
 तदशेषं प्रवक्ष्यामि गुह्याद् गुह्यतमं परम् ।
 सारमुद्धृत्य भगवान् जामलादपि सर्वतः ॥ १० ॥
 तन्त्रं द्वादशसारूप्यं भोगमोक्षैकसाधनम् ।
 पार्वत्यै कथयामास तन्त्रं गन्धर्वसंज्ञकम् ॥ ११ ॥
 गीयते सर्वतन्त्राणामखिलाद्यो यतस्त्विह ।
 तेनायं नृपशार्दूल ! तन्त्रो गन्धर्व उच्यते ॥ १२ ॥

नन्दिकेश्वर उवाच-

कैलासशिखरारूढं देवदेवं जगद्गुरुम् ।
 पञ्चवक्त्रं महाकायं जटाजूटविभूषितम् ॥ १३ ॥
 चारुचन्द्रकलायुक्तं मूर्ध्नि व्यालौख[घ]भूषितम् ।
 बाहुभिर्दशभिर्युक्तं व्याघ्रचर्मधरं शुभम् ॥ १४ ॥
 कालकूटधरं कण्ठे नागहारोपशोभितम् ।
 विभूतिभूषणं देवं प्रतिवक्त्रं त्रिभिस्त्रिभिः ॥ १५ ॥
 नेत्रैस्तु पञ्चदशभिर्युक्तं स्फटिकसन्निभम् ।
 शक्ति-त्रिशूल-खट्वाङ्ग-वरदाभयकानपि ॥ १६ ॥
 अक्षसूत्रं बीजपूरं भुजगं डमरुं धनुः ।
 दक्षिणैर्वामभिर्हस्तैर्धृतं कोटीरभूषणम् ॥ १७ ॥
 वृषभोपरिसंस्थं तु गजकृत्तिपरिच्छदम् ।
 सर्वात्मनाऽऽविष्टचित्तं गिरिजामुखपङ्कजे ॥ १८ ॥
 प्रणम्य परया भक्त्या कृताञ्जलिपुटा सती ।
 उवाच पार्वती देवी ईश्वरं परमेश्वरम् ॥ १९ ॥

पार्वती उवाच-

देवदेव जगन्नाथ ! भक्तानामार्तिनाशन ।
 प्रसन्नो यदि मां देव ब्रह्म किं वा तदुच्यते ॥ २० ॥
 योगं किं वा शरीरञ्च ब्रूहि मे परमेश्वर ।
 स्मितपूर्वो महादेवः पूर्णानन्दमयो विभुः ॥
 वामदेवाख्यमन्त्रे [वक्त्रे] ण प्रत्युवाच प्रियां प्रभुः ॥ २१ ॥

ईश्वर उवाच-

यल्लाभान्नाऽपरो लाभो यत्सुखान्नाऽपरं सुखम् ।
 यज्ज्ञानान्नाऽपरं ज्ञानं तद् ब्रह्मेत्यवधारय ॥ २२ ॥
 यद् दृश्यान्नाऽपरं दृश्यं यद् दृष्ट्वा न पुनर्भवः ।
 तिर्यगूर्ध्वमधःपूर्णं सच्चिदानन्दमव्ययम् ॥
 अनन्तं नित्यमेकं यत् तद् ब्रह्मेत्यवधारय ॥ २३ ॥

पार्वती उवाच-

कर्मपाशसमाबद्धो भोगी भोगपरायणः ।
 कथं मुक्तो भवेद् देव भोगेनैव महेश्वर ॥
 तत् सर्वं कथयेशान यद्यहं तव वल्लभा ॥ २४ ॥

ईश्वर उवाच-

श्रृणु देवि ! प्रवक्ष्यामि यद् गुह्यं परमाद्भुतम् ।
 न वक्तव्यं त्वया किञ्चिज्जनेषु कथितं मया ॥ २५ ॥
 अपृथक्त्वशरीरत्वाद् वक्ष्यामि तव सुव्रते ।
 यदुक्तं ते मया तन्त्रं त्रिविधं त्रिगुणात्मकम् ॥ २६ ॥
 तामसं कुत्र सम्प्रोक्तं राजसञ्चापि कुत्रचित् ।
 सात्त्विकं तत्र कुत्रापि धीमांस्तस्मात् तदुद्धरेत् ॥ २७ ॥
 तामसं नरकायैव स्वर्गाय राजसं प्रिये ।
 सात्त्विकं मोक्षदं प्राहुस्तुरीयं निष्कलं शिवे ॥ २८ ॥

शास्त्राणि चैव गिरिजे तामसानि निबोध मे ।
 तामसानि पुराणानि तन्त्राणि तानि च प्रिये ॥ २९ ॥
 स्वर्गमोक्षविहीनानि तानि यत्नाद् विवर्जयेत् ।
 इममर्थं पुरा देवि ! पृष्टवान् देवकीसुतः ॥ ३० ॥
 मां प्रसाद्य तपस्तप्त्वा भोगेन मुक्तिसाधनम् ।
 तस्मै वापि मया प्रोक्तं सन्देहोच्छेदकारकम् ॥ ३१ ॥
 ततस्तेनापि सम्प्रोक्तं ब्रह्मणे हंसरूपिणे ।
 नन्दिकेश्वर एतद्वै मयोक्तं पुनरेव हि ॥ ३२ ॥
 सोऽपि चाभूत् स्वयं कर्ता मम तुल्यो महामतिः ।
 पुष्पदन्ते ततः प्रोक्तं तन्त्रमेतद् वरानने ॥ ३३ ॥
 गन्धर्वेभ्यो ददौ तेन रहस्यं परमाद्भुतम् ।
 ब्रह्मणा च तथा प्राप्तं तस्मात् ते मुनयः प्रिये ॥ ३४ ॥
 पुरन्दरेणाऽङ्गिरसाद् भार्गवाद् दैत्यराट् प्रभुः ।
 पुलस्तादपि पौलस्त्याः क्रमादेवं महीतले ॥ ३५ ॥
 नमुच्याद्या महादैत्याः पुरा स्वायम्भुवान्तरे ।
 महाबलपरीवारा महावीर्या महौजसः ॥ ३६ ॥
 सर्वधर्मरताः शुद्धाः सर्वपापविवर्जिताः ।
 त्रयीधर्मरताः सर्वे भग्ना इन्द्रपुरोगमाः ॥ ३७ ॥
 तदाकर्ण्य महेशानि ! ब्रह्मा लोकपितामहः ।
 मदन्तिकं समासाद्य स्तुतिभिर्मां प्रसाद्य च ॥
 उवाचेदं वचश्चापि श्लक्ष्णं मधुरया गिरा ॥ ३८ ॥

ब्रह्मा उवाच-

सर्वज्ञ सर्वलोकेश सर्वदुःखनिषूदन ।
 भोगमोक्षप्रदे तन्त्रे त्वया प्रकाशिते प्रभो ॥ ३९ ॥

तदवाप्य महादेव ! नरराक्षसदानवाः ।
 सिद्धिप्रदा भवेयुस्ते प्रभुनाम कथं चरेत् ॥ ४० ॥
 सर्वे ब्रह्मात्मनो देव ! यदि यास्यन्ति विद्यया ।
 कैव सृष्टिः किमत्रापि कार्यं स्याद् वद शङ्कर ॥ ४१ ॥
 इति विज्ञाप्य मां ब्रह्मा ययौ ब्रह्मसदं प्रति ।
 ततोऽहं परमेशानि ! गत्वा मन्दरपर्वतम् ॥ ४२ ॥
 तान् विप्रानथ संस्मृत्य मन्त्रयित्वा च तैः सह ।
 नन्दिकेश्वरमाहूय द्वारि संस्थाप्य सत्वरम् ॥ ४३ ॥
 रक्षितव्यस्त्वया भद्र विज्ञश्चेह समागतः ।
 इत्यादिश्य प्रविष्टोऽहं निर्जनं परमं महत् ॥ ४४ ॥
 मोहनार्थं परं तेषां दैत्यादीनां विशेषतः ।
 शास्त्राणि विविधान्यत्र सम्प्रोक्तानि द्विजैः सह ॥ ४५ ॥
 येषां श्रवणमात्रेण पातित्यं ज्ञानिनामपि ।
 यच्चिन्तनान्महादेवि ! गौतमो मुनिपुङ्गवः ॥ ४६ ॥
 अक्षपाद इति ख्यातः प्रमत्तो मां विगर्हयन् ।
 अनुभूय तदास्वादं मामेव शरणं ययौ ॥ ४७ ॥
 तत्कृपालुरहं देवि ! स्वयमादिष्टवानिदम् ।
 वैष्णवं तन्त्रमाचक्ष्व विष्णुं यस्तु सदा मुने ॥ ४८ ॥
 प्रसन्नको यदा विष्णुस्ततः सिद्धिमवाप्स्यसि ।
 यदुक्तं ते मया तन्त्रं कृष्णस्य परमात्मनः ॥ ४९ ॥
 अधीत्य नारदात् सर्वं सिद्धिमाप मुनिस्तदा ।
 प्रथमं हि मयैवोक्तं शैवं पाशुपतादिकम् ॥ ५० ॥
 मच्छक्त्याऽऽवेशितैर्विप्रैः सम्प्रोक्तानि ततः परम् ।
 कणादेन च सम्प्रोक्तं शास्त्रं वैशेषिकं महत् ॥ ५१ ॥

गौतमेन तथा न्यायं सांख्यं तु कपिलेन तु ।
 धिषणेन तथा प्रोक्तं चार्वाकमतिगर्हितम् ॥ ५२ ॥
 दैत्यानां नाशनार्थाय विष्णुना बुद्धरूपिणा ।
 बौद्धशास्त्रमसत् प्रोक्तं नग्ननीलपटादिकम् ॥ ५३ ॥
 अपास्य श्रुतिवाक्यानां दर्शयन् लोकगर्हितम् ।
 कर्मस्वरूपतादात्म्यमत्र वै प्रतिपाद्यते ॥ ५४ ॥
 सर्वकर्मपरिभ्रष्टाद् वै कर्म स्वं तदुच्यते ।
 गौतमप्रोक्तशास्त्रार्थनिरताः सर्व एव हि ॥ ५५ ॥
 शार्गालयोनिमापन्नाः सन्दिग्धाः सर्वकर्मसु ।
 सर्वस्य जगतोऽप्यत्र मोहनार्थं पुरा शिवे ॥ ५६ ॥
 वेदार्थवन्महाशास्त्रं मायावादमवैदिकम् ।
 मयैव कथितं देवि ! जगतां नाशकारणात् ॥ ५७ ॥
 द्विजन्मना जैमिनिना पूर्वं वेदमपार्थतः ।
 निरीश्वरेण वादेन कृतं शास्त्रं महत्तरम् ॥ ५८ ॥
 तत्रैवाहं महामन्त्रान् सन्दूष्य दोषविस्तरैः ।
 कृतवान् तन्त्रविस्तारं ससन्देहपदान्वितम् ॥ ५९ ॥
 अथ देवाश्च देव्यश्च दूषिते मन्त्रविग्रहे ।
 अभवन् दूषिताः सर्वे हीनवीर्यपराक्रमाः ॥ ६० ॥
 निर्बलास्त्वङ्गहीनाश्च अथ सर्वे दिवोकसः ।
 विष्णुलोकं समासाद्य व्यसनं तन्न्यवेदयन् ॥ ६१ ॥
 विदित्वा व्यसनं विष्णुस्तत् तत् तेषां दिवोकसाम् ।
 वैनतेयं समारुह्य नन्दिकेश्वरसन्निधौ ॥ ६२ ॥
 आगतो वारितस्तेन महर्शनसमुत्सुकः ।
 तत्र स्थित्वा महेशानि ! भगवान् जगदीश्वरः ॥ ६३ ॥

वर्द्धयितुं शरीरं च वैनतेयं समादिशत् ।
 प्रवृद्धस्य खगेन्द्रस्य स्थित्वा तस्योत्तमाङ्गके ॥
 स दृष्ट्वा समुपाविष्टमिदमाह स्मिताननः ॥ ६४ ॥

श्रीभगवान् उवाच-

अकालं प्रलयं कस्मात् क्रियते भवताऽधुना ।
 न युज्यते महादेव कर्तुमेवं न साम्प्रतम् ॥ ६५ ॥

ईश्वर उवाच-

दूषिता ब्रह्मणो मन्त्राः सौराश्चाग्निमुद्भवाः ।
 तथा वै दूषिता योन्याः श्रियश्चाऽपीह केचन ॥ ६६ ॥
 सरस्वत्या महामन्त्रा वैष्णवा अपि केचन ।
 वैनायका महामन्त्राः प्रायेण दूषिता मया ॥
 शक्तितन्त्रेषु ये केचित् ससन्देहपदान्विताः ॥ ६७ ॥

श्रीभगवान् उवाच-

जगद्वन्द्य कलाधीश सर्वभूतोपकारक ।
 निवर्तस्व महादेव मद्वाक्यशासनादिभिः ॥ ६८ ॥

ईश्वर उवाच-

विरतोऽहं तदा तस्य विष्णोरमिततेजसः ।
 वचनात् परमेशस्य शङ्खचक्रगदाभृतः ॥ ६९ ॥
 तान्यधीत्यैव ते सर्वे मोहिता विष्णुमायया ।
 भविष्यन्ति च सन्दिग्धा वागीशत्वादानास्थया ॥ ७० ॥
 विवादिष्यन्ति संमूढा हेतुवादपरायणाः ।
 हेतुसाध्येति वाक्यञ्च भविष्यन्ति पराङ्मुखाः ॥ ७१ ॥

॥ इति ^१ गन्धर्वतन्त्रे प्रथमः पटलः ॥ १ ॥

***

अथ द्वितीयः पटलः

पार्वती उवाच-

शक्तितन्त्रं	महादेव	सन्देहरहितं कुरु ।
तथा कथय	देवेश भोगेन	मुक्तिसाधनम् ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच-

निःसन्देहं महातन्त्रं	श्रूयतां ग्वलु	साम्प्रतम् ।
गोपितव्यं	पशोरग्रे	पूर्णचन्द्रनिभानने ॥ २ ॥
परात्मजीवयोरैक्यं	मयात्र	प्रतिपाद्यते ।
ब्रह्मणोऽपि	परं रूपं	निर्गुणं वक्ष्यते मया ॥ ३ ॥
श्रूयतां विमले भद्रे		आत्मानमात्मना पुनः ।
प्रणमामि	महादेवीं	तुरीयां ब्रह्मरूपिणीम् ॥ ४ ॥
यस्याः स्मरणमात्रेण	भवाब्धौ	न निमज्जते ।
अस्याश्चाराधनं कृत्वा	नान्यदाराधनञ्चरेत्	॥ ५ ॥
अन्यस्य स्मरणाद्	दुःखं	योगिनीशापमालभेत् ।
अपमृत्युर्भवेत्	तस्य मृते	च नरकं व्रजेत् ॥ ६ ॥
एनामुपास्य	देवेशि किं न	सिध्यति भूतले ।
सकृदेनामुपास्यैव न	मातुः	स्तनपो भवेत् ॥ ७ ॥
तस्माद् देवि ! शुभे भद्रे		तुरीयां समुपाश्रयेत् ।
आदौ कामेश्वरी ज्ञेया	द्वितीया	भगमालिनी ॥ ८ ॥
वज्रेश्वरी	तृतीया च	तुर्या त्रिपुरसुन्दरी ।
त्रयाणामपि देवानां	प्रचोदिता	त्रिपादिका ॥ ९ ॥
त्रिपुरेति	समाख्याता	कामदा सा महेश्वरी ।
त्रीन् यस्मात्	पुरतो दद्याद्दुर्गा	सा परमेश्वरी ॥ १० ॥

त्रिपुरेति ममाख्याता सौन्दर्यातिशयात् तथा ।
 मयापि चिन्त्यते सा तु तत्प्रसादादहं प्रभुः ॥ ११ ॥
 जगतामीश्वरत्व च लब्धं तदनुकम्पया ।
 ब्रह्मत्वं ब्रह्मणा प्राप्तं विष्णुत्वं विष्णुना तथा ॥ १२ ॥
 सुरासुरमुनीन्द्राणां महत्त्वं तत्प्रसादतः ।
 तेनेयं महती विद्या दुर्लभा भुवनत्रये ॥ १३ ॥

देवी उवाच-

भगवन् ! सर्वमन्त्राश्च भवता मे प्रकाशिताः ।
 महात्रिपुरसुन्दर्या मन्त्रा ये पूर्वसूचिताः ॥
 तान् स्थाने वाधुना नाथ सन्देहरहितान् कुरु ॥ १४ ॥

ईश्वर उवाच-

सर्वकार्येषु सर्वत्र तान्त्रिके वैदिके तथा ।
 अविश्वासो महान् दोषो यत्नतस्तं विवर्जयेत् ॥ १५ ॥
 संसिद्धेः कारणं देवि ! विश्वासः समुदाहृतः ।
 विदित्वा रक्षणं यत् तु सगुणं वीर्यवर्द्धनम् ॥ १६ ॥
 रत्नेषु कीलकं यद्वद् ग्रन्थिर्मलयसम्भवे ।
 आस्तिकोऽथ शुचिर्दान्तो द्वैतहीनो जितेन्द्रियः ॥ १७ ॥
 ब्रह्मिष्ठो ब्रह्मवादी च ब्रह्मी ब्रह्मपरायणः ।
 सर्वहिंसाविनिर्मुक्तः सर्वप्राणिहिते रतः ॥ १८ ॥
 सोऽस्मिन् शास्त्रेऽधिकारी स्यात् तदन्यो भ्रमसाधकः ।
 नास्तिकाय कुशीलाय दाम्भिकाय कदाचन ॥ १९ ॥
 वक्तव्यं न पशोरग्रे कुटिले चुम्बके तथा ।
 शृणु देवि ! महद् गुह्यं मन्त्रोद्धार वरानने ॥ २० ॥
 आदौ पञ्चदशी विद्या कथ्यते वीरवन्दिते ।
 कामदेवस्ततो योनिस्तूर्यस्वरपुरन्दरौ ॥ २१ ॥

भुवनेशी ततः पश्चात् पञ्चरङ्गविभूषितः ।
 अयं स वाग्भवो देवि ! वागीशत्वप्रदायकः ॥ २२ ॥
 एतज्जप्त्वा महाबीजं किं न सिध्यति भूतले ।
 बालकस्य तु जिह्वायां त्रिदिनाऽभ्यन्तरे न्यसेत् ॥ २३ ॥
 मधुना श्वेतदूर्वाभिः सुवर्णस्य शलाकया ।
 इदं वाग्भवकूटं तु लिखेद् वै जननान्तरे ॥ २४ ॥
 स एव पण्डितो भूयान्न तु मूर्खो भवेद् ध्रुवम् ।
 एतद् वाग्भवकूटं तु वागीशस्यापि मूर्धनि ॥ २५ ॥
 हस्तं दत्त्वा पठेत् सिद्धमष्टोत्तरशतं प्रिये ।
 सोऽपि श्लोकं महेशानि ! करोत्येव न संशयः ॥ २६ ॥
 सत्तर्कपदवाक्यार्थशब्दालङ्कारसारवित् ।
 जिह्वायां न्यसनाद् देवि ! मूकोऽपि सुकविर्भवेत् ॥ २७ ॥
 बहुनात्र किमुक्तेन जल्पितेनापि सुन्दरि ।
 वागीशं स्पृह्यते वाक्यैः सर्वज्ञो भुवि जायते ॥ २८ ॥
 मूको भवति वागीशो वाचस्पतिरिवाऽपरः ।
 शिवचन्द्रौ समुद्धृत्य कामव्योमपुरन्दरान् ॥ २९ ॥
 उद्धरेत् परमेशानि ! लज्जाबीजं ततः प्रिये ।
 कामराजमिदं भद्रे यद्वर्णं सर्वशोभितम् ॥ ३० ॥
 चन्द्रः कामस्तथेन्द्रश्च महामाया ततः परम् ।
 शक्तिबीजं वरारोहे वेदाक्षरसमिन्वतम् ॥ ३१ ॥
 त्रिकूटेयं महाविद्या महात्रिपुरसुन्दरी ।
 सर्वतीर्थमयी देवी सर्वदेवस्वरूपिणी ॥ ३२ ॥
 सर्वशास्त्रमयी शुद्धा सर्वदोषविवर्जिता ।
 चतुर्वेदमयी साक्षान् सर्वसौभाग्यदायिनी ॥ ३३ ॥

कामराजाख्यविद्येयं भोगमोक्षफलप्रदा ।
 अनया सदृशी विद्या त्रिषु लोकेषु दुर्लभा ॥ ३४ ॥
 रमाबीजं ततो योनिः कामः शुक्रं तथेश्वरी ।
 पूर्ववत् कामराजं च शक्तिकूटं तथैव च ॥ ३५ ॥
 सवीर्या सिद्धिदा विद्या त्रैलोक्यवशकारिणी ।
 तव स्नेहान्महेशानि ! मयेयं तु प्रकाशिता ॥ ३६ ॥
 एतस्या एव विद्यायाः शक्तिं तूर्यं च पार्वति ।
 हित्वा मुखे शिवेन्दुभ्यां लोपामुद्रा प्रकाशिता ॥ ३७ ॥
 एतच्छाम्भवमुद्दिष्टं शृणु शाक्तमतः परम् !
 शक्तिर्महेशः कामश्च इन्द्रबीजमतः परम् ॥ ३८ ॥
 महामाया ततः पश्चात् पूर्ववदपरं ततः ।
 विद्यात्रयमिदं भद्रे दुर्लभं भुवनत्रये ॥ ३९ ॥

देवी उवाच-

षोडशाणां महाविद्यां त्रैलोक्यवशदायिनीम् ।
 अधुना कथयेशान ! यद्यहं तव वल्लभा ॥ ४० ॥

ईश्वर उवाच-

शृणु देवि ! महाविद्यां षोडशाक्षररूपिणीम् ।
 एतस्या एव विद्याया यदाद्ये भुवनेश्वरी ॥ ४१ ॥
 तदेयं परमेशानि ! षोडशाक्षररूपिणी ।
 मायास्थाने रमाबीजं दत्त्वाऽन्या षोडशी भवेत् ॥ ४२ ॥
 वरदा सिद्धिदा विद्यात् कुबेरास्पददायिनी ।
 चिन्तामणिरियं विद्या त्रैलोक्ये चापि दुर्लभा ॥ ४३ ॥
 वेदादिमण्डिता चान्या विद्या मोक्षप्रदायिनी ।
 तथैव हि महाबीजं रमाबीजं तथैव च ॥ ४४ ॥

पञ्चदशाक्षरीं विद्यां तथैव च समुद्धरेत् ।
सेयं सप्तदशी विद्या साक्षाज्जाग्रत्स्वरूपिणी ॥ ४५ ॥

देवी उवाच-

ततः कथय देवेश राजराजेश्वरीं पराम् ।
षोडशार्णा महाविद्यां त्रैलोक्यवशदायिनीम् ॥
जननीं सर्वमन्त्राणां परब्रह्मस्वरूपिणीम् ॥ ४६ ॥

ईश्वर उवाच-

राजराजेश्वरीं विद्यां तथास्याः कवचं प्रिये ।
यो जानाति महीपृष्ठे स देवो न तु मानुषः ॥ ४७ ॥
राजराजेश्वरी विद्या कथ्यते शृणु पार्वति ।
रमाबीजं समुद्धृत्य मायाबीजं नियोजयेत् ॥ ४८ ॥
कामबीजं समालिख्य वाग्बीजं तदनन्तरम् ।
चतुर्दशस्वरोपेतं चन्द्रं बिन्दुयुगान्वितम् ॥ ४९ ॥
प्रणव भुवनेशानीं रमां चैव महेश्वरि ।
पञ्चदशाक्षरीं पश्चादुद्धरेत् परमेश्वरि ॥ ५० ॥
व्युत्क्रमात् परमेशानि ! पूर्वोक्तं बीजपञ्चकम् ।
आलिख्य सम्पुटीकुर्याद् विद्येयं द्व्यष्टकूटका ॥ ५१ ॥
तुरीयेयं महाविद्या केवलात्मस्वरूपिणी ।
षोडशार्णा महाविद्या श्रीविद्या कथिता परा ॥ ५२ ॥
वक्त्रकोटिसहस्रैस्तु जिह्वाकोटिशतैरपि ।
वर्णितुं नैव शक्येयं श्रीविद्या षोडशाक्षरी ॥ ५३ ॥
षोडशार्णा महाविद्या सर्वतन्त्रेषु गोपिता ।
तव स्नेहान्महेशानि ! गन्धर्वे वै प्रकाशिता ॥ ५४ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे 'द्वितीयः पटलः ॥ २ ॥

अथ तृतीयः पटलः

देवी उवाच-

देवदेव जगन्नाथ भक्तानामार्तिनाशन ।
 पञ्चपञ्चाक्षरीं विद्यां पञ्चमीं सर्वकामदाम् ॥
 अधुना कथयेशान समग्रां पापनाशिनीम् ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच-

दुर्लभा पञ्चमी विद्या पञ्चकूटात्मिका शुभा ।
 भुक्तिमुक्तिप्रदा शुद्धा सुखदा दुःखनाशिनी ॥ २ ॥
 शृणु देवि ! प्रवक्ष्यामि यथा सा चिन्त्यते परा ।
 गुरुभक्तेन शुद्धेन साधकेन सुबुद्धिना ॥ ३ ॥
 देवि ! पञ्चात्मकं सर्वं जगदेतच्चराचरम् ।
 पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च ॥ ४ ॥
 पृथिवी ब्राह्मणी शक्तिर्जलं नारायणी तथा ।
 तेजो रुद्रस्य रुद्राणी वायुरीशस्य चेश्वरी ॥ ५ ॥
 माहेश्वरी तथाऽऽकाशं शक्तिर्महेश्वरस्य च ।
 पञ्चदेवात्मकं पञ्च पञ्चमी पञ्च शक्तयः ॥ ६ ॥
 या शक्तिः सर्वभूतानां जगच्चैतन्यरूपिणी ।
 सा एव पञ्चमी विद्या जगदाधाररूपिणी ॥ ७ ॥
 सा एव हि जगत् सर्वं सा एव परमा कला ।
 नान्यत् परतरं देवि विद्यते तद्बहिष्कृते ॥ ८ ॥
 पञ्चविंशतितत्त्वेन कूटके पञ्चदेवताः ।
 आदौ कामेश्वरी ज्ञेया ततो वज्रेश्वरी शुभा ॥ ९ ॥
 तृतीया भगमाला च तुर्या त्रिपुरसुन्दरी ।
 श्रीमत्त्रिपुरसुन्दर्याश्चिन्तनीया परा कला ॥ १० ॥

सा एव पञ्चमी शक्तिः परंब्रह्मस्वरूपिणी ।
 परमानन्दरूपं यज्जगतां कारणं महत् ॥ ११ ॥
 तस्या देव्यास्तु तद्रूपमुदयास्तविवर्जितम् ।
 स्थूलत्वे स्थूलरूपा सा सूक्ष्मत्वे सूक्ष्मरूपिणी ॥ १२ ॥
 स्थूलसूक्ष्मप्रभेदेन जगत्कारणरूपिणी ।
 योऽसौ विश्वेश्वरो देवो विश्वं व्याप्य स्थितश्च यः ॥ १३ ॥
 सैव विश्वेश्वरी देवी व्यापकत्वेन संस्थिता ।
 नित्या सा सुखरूपा च महासुखशुभ्रप्रदा ॥ १४ ॥
 तत्स्वरूपानन्दमया परमानन्दरूपिणी ।
 किं पुनः शक्तिरूपेण परंब्रह्मस्वरूपिणी ॥ १५ ॥
 तस्याः पुनः पुनः सृष्टिर्जायते लीयते सदा ।
 तस्माच्छक्तिप्रधाना च शक्त्या व्याप्तमिदं जगत् ॥ १६ ॥
 सर्वदानन्दहृदयश्चाद्वैतानन्दपारगः ।
 समयाचारसम्पन्नो भोगी भोगपरायणः ॥ १७ ॥
 सदा ज्ञानविशुद्धात्मा गुरुभक्तो जितेन्द्रियः ।
 गन्धर्वरूपवान् भूत्वा पञ्चमीं समुपासयेत् ॥ १८ ॥
 पृथिव्यां मानवः श्रेष्ठो यदि जानाति पञ्चमीम् ।
 शापभ्रष्टेन गन्धर्वो न नरो दैवयोगतः ॥ १९ ॥
 यो जानाति महाविद्यां पञ्चकूटात्मिकां पराम् ।
 स भवेत् खचरो देवि ! षणमासान्नात्र संशयः ॥ २० ॥
 सदा ज्ञानविशुद्धात्मा मोक्षभागी भवेन्नरः ।
 भोगेन लभते मुक्तिं यदि जानाति पञ्चमीम् ॥ २१ ॥
 पञ्चपञ्चाक्षरीं विद्यां योऽसौ जानाति साधकः ।
 स पूज्यः सर्वलोकेषु स देवो न तु मानुषः ॥ २२ ॥

त्रिकूटमेककूटेषु कूटमेकं त्रिपञ्चकम् ।
 पञ्चपञ्चाक्षरी विद्या त्रिकूटा पञ्चकूटकैः ॥ २३ ॥
 पञ्चविंशतितत्त्वेन वर्णरूपेण संस्थिता ।
 एकवर्णे त्रिकूटे च त्रिकूटे पञ्चदेवताः ॥ २४ ॥
 एकवर्णे पञ्चदशदेवताः परिकीर्तिताः ।
 पञ्चविंशतितत्त्वेन त्रिकूटे पञ्चसंख्यया ॥ २५ ॥
 पञ्चसप्ततिपूर्वाणि तेन तासां शतत्रयम् ।
 पञ्चकूटान्विता विद्या परा सौभाग्यसुन्दरी ॥ २६ ॥
 वर्णरूपेण सा देवी जगदाधाररूपिणी ।
 अक्षरात् सर्वमुत्पन्नं जगदेतच्चराचरम् ॥ २७ ॥
 नित्यमेकाक्षरं ब्रह्म अक्षरं परमं पदम् ।
 जप्यमेकाक्षरं ब्रह्म आदिकूटान्तमध्यगम् ॥ २८ ॥
 जप्त्वा तत्साधयेत् सर्वं बहुजप्तेन किं फलम् ।
 तदेव परमं गुह्यं महासौभाग्यदायकम् ॥ २९ ॥
 तदेव पञ्चकूटं तु पञ्चतत्त्वेन पञ्चमी ।
 कामं विष्णुयुतं महामाया शक्रश्च पार्वति ॥ ३० ॥
 पश्चाद् देवि ! महामायाबीजं चान्ते नियोजयेत् ।
 शिवबीजं समुद्धृत्य शक्तिबीजं तदन्तरम् ॥ ३१ ॥
 तदधः कामबीजं तु भूव्योमानिलसंयुतम् ।
 चतुर्थस्वरसंयुक्तम् अर्द्धेन्दुबिन्दुभूषितम् ॥ ३२ ॥
 प्रथमं कामराजस्य कूटं त्रैलोक्यपूजितम् ।
 मध्यकूटं प्रवक्ष्यामि कामराजस्य मध्यगम् ॥ ३३ ॥
 अतिगुह्यतरं देवि ! स्नेहाद् वक्ष्यामि केवलम् ।
 वियद्विष्णुयुतं देवि मादनं तदनन्तरम् ॥ ३४ ॥

तदधो हंसबीजं तु इन्द्रबीजं समुद्धरेत् ।
 विष्णोः पदं वह्नियुतं मायाबीजं समुद्धरेत् ॥ ३५ ॥
 मध्यकूटमिदं प्रोक्तं महासौभाग्यदायकम् ।
 तुरीयं तु प्रवक्ष्यामि शृणु देवि ! सुदुर्लभम् ॥ ३६ ॥
 कामबीजं महेशानि ! शिवबीजं ततः परम् ।
 तदधो वायुबीजं तु इन्द्रबीजं नियोजयेत् ॥ ३७ ॥
 वियद्वह्निसमायुक्तं चतुर्थस्वरभूषितम् ।
 अर्द्धेन्दुबिन्दुसंयुक्तं चतुर्थं कूटमुत्तमम् ॥ ३८ ॥
 शक्तिकूटं प्रवक्ष्यामि शृणु देवि ! सुदुर्लभम् ।
 यच्छ्रुत्वा साधकाः सर्वे लभन्ते मुक्तिमुत्तमाम् ॥ ३९ ॥
 प्राणबीजं समुद्धृत्य कामबीजं समुद्धरेत् ।
 इन्द्रबीजं तथा देवि ! क्रमेण विनियोजयेत् ॥ ४० ॥
 सान्तं वह्निसमायुक्तं चतुर्थस्वरसंयुतम् ।
 नादबिन्दुकलायुक्तं शक्तिकूटं समुद्धरेत् ॥ ४१ ॥
 फलं चास्या विशेषेण साधनं च वरानने ।
 कथितव्यं महादेवि ! संक्षेपात् कथ्यतेऽधुना ॥ ४२ ॥
 एषा विद्या महाविद्या गुह्याद् गुह्यतमा प्रिये ।
 भोगदा मोक्षदा चैव सर्वकामार्थसिद्धिदा ॥ ४३ ॥
 वाग्भवं प्रथमं कूटं शक्तिकूटं तु पञ्चमम् ।
 मध्यकूटत्रयं देवि ! कामबीजं मनोहरम् ॥ ४४ ॥
 कामबीजं प्रवक्ष्यामि कूटभेदेन तच्छृणु ।
 ज्ञात्वा तत् साधयेद् देवि ! असाध्यमपि भूतले ॥ ४५ ॥
 सौभाग्यं प्रथमं कूटं महासौभाग्यदायकम् ।
 त्रिकूटमेककूटेन कामबीजं महत्परम् ॥ ४६ ॥

एवं कूटत्रयेणैव नित्या सौभाग्यसुन्दरी ।
 एकत्र पञ्चकूटेन नित्यं कूटत्रयान्विता ॥ ४७ ॥
 दुर्लभा सर्वलोकेषु महासौभाग्यसुन्दरी ।
 एतस्या एव विद्याया मध्यकूटस्य मध्यमम् ॥ ४८ ॥
 जप्त्वाऽऽनन्दमयो भूत्वा सर्वकाममुपालभेत् ।
 इयं स्वप्नावती नाम्ना विद्या त्रैलोक्यविश्रुता ॥ ४९ ॥
 आकर्षणकरी विद्या जगदाल्लादकारिणी ।
 साधनं च प्रवक्ष्यामि यस्मादाकर्षणं भवेत् ॥ ५० ॥
 स्वर्गे मर्त्ये च पाताले नारीणां पुरुषस्य च ।
 नार्यो वक्ष्या विशेषेण वशं याति जगन्मयम् ॥ ५१ ॥
 भोगदा मोक्षदा चैषा विद्या गन्धर्वसेविता ।
 महाभोगवती विद्या महदैश्वर्यदायिनी ॥ ५२ ॥
 तथा मधुमती सिद्धिर्जायतेऽस्याः प्रसादतः ।
 बृहत्त्वं च लघुत्वं च दर्शनादर्शनं तथा ॥ ५३ ॥
 प्रवेशं परकायस्य कामरूपो भवेद् ध्रुवम् ।
 पुंसां रूपं स्त्रियो रूपं यच्चान्यद् रूपमुत्तमम् ॥ ५४ ॥
 सर्वं तत्परमं रूपं तस्या एव न संशयः ।
 कान्तिः पुष्टिस्तथा तुष्टिः श्रद्धा लज्जा दया घृणा ॥ ५५ ॥
 धृतिः शान्तिस्तथा ऋद्धिः सिद्धिर्बुद्धिर्मतिः क्षमा ।
 महामाया महाबुद्धिर्महाविद्या महोदया ॥ ५६ ॥
 महामहत्करी विद्या ब्रह्मविद्यैव केवला ।
 महाभूतदिने नक्तं श्मशाने यदि साधकः ॥ ५७ ॥
 सहस्रैकप्रमाणेन किं न सिध्यति भूतले ।
 योजयेत् पञ्चमीं विद्यां परां त्रैलोक्यमातृकाम् ॥ ५८ ॥

स नरो देवदेवेशो महादेव इवाऽपरः ।
 भोगात्मा लभते मुक्तिं नानाभोगेन केवलम् ॥ ५९ ॥
 भुनक्ति बहुलान् भोगान् रसान् नानाविधानपि ।
 यद् रूपमक्षरं लोके भुनक्ति बहुलं सुखम् ॥ ६० ॥
 शून्यागारे विहारे च चिन्तयेन्नो जपेत् पराम् ।
 आकर्षणं भवेत् तस्य सर्वकामं ततो लभेत् ॥ ६१ ॥
 प्रथमानन्दहृदयो द्वितीयमुपभोगवान् ।
 तृतीयमुपभोगेन चतुर्थमपि कामयेत् ॥ ६२ ॥
 पञ्चमं प्रथमं पुण्यं मन्त्रसिद्धिकरं परम् ।
 पञ्चमं तु विशेषेण भोगयेत् कामयेत् सदा ॥ ६३ ॥
 पञ्चमाभ्यासनाद् वीरः पूजाया लभते फलम् ।
 कुण्डगोलोद्भवैर्द्रव्यैः स्वयम्भुकुसुमेन च ॥ ६४ ॥
 रोचनाकुडकुमाभ्यां च जपमालां प्रलेपयेत् ।
 कर्पूरागुरुकस्तूरीरोचनाकुडकुमेन च ॥ ६५ ॥
 जपमालामुपस्कृत्य प्रतिष्ठां विधिवच्चरेत् ।
 तद्द्रव्यैरक्षतान् शुद्धान् संश्राव्य च पुनः ॥ ६६ ॥
 वारिणा शोधितं कृत्वा सिन्दूरे विक्षिपेत् ततः ।
 पटे चित्रमयं शुद्धे नक्तं यः पूजयेन्नरः ॥ ६७ ॥
 जप्त्वा विद्यां च मालायां सर्वकाममुपालभेत् ।
 आनीय कन्यकां दिव्यां प्रमदां यौवनोन्नताम् ॥ ६८ ॥
 उक्षितां मूलमन्त्रेण सुशीलां चारुहासिनीम् ।
 सर्वदानन्दहृदयां घृणालज्जाविवर्जिताम् ॥ ६९ ॥
 गुरुभक्तां सुवेशां च देवतापूजने रताम् ।
 तस्य गात्रे न्यसेन्मन्त्री पञ्चकामान् शरानपि ॥ ७० ॥

पञ्चकूटं न्यसेन्मन्त्री पञ्चाशन्मातृकां न्यसेत् ।
 दिव्यमालां समादाय साधको विजितेन्द्रियः ॥ ७१ ॥
 सहस्रैकप्रमाणेन जपेत् स्वप्नावतीं ततः ।
 अनेनैव विधानेन भवेदाकर्षणं महत् ॥ ७२ ॥
 तस्यास्तु मदनागारे पूजयेत् परमेश्वरीम् ।
 सर्वसंक्षोभणीं मुद्रां बद्ध्वा योनिं प्रचालयेत् ॥ ७३ ॥
 कामेश्वरीस्वरूपां तां चिन्तयेत् साधकोत्तमः ।
 कामेश्वरस्वरूपं च आत्मानं चापि भावयन् ॥ ७४ ॥
 स्वयमक्षोभितो भूत्वा साधकः पञ्चमं चरन् ।
 तस्याः पुष्पं स्वयं यावद् रक्षणीयं प्रयत्नतः ॥ ७५ ॥
 ताम्बूलगन्धपुष्पैश्च प्रत्यहं पूजयेच्च ताम् ।
 नानारसान्नपानेन तृप्तिमाचर्य यत्नतः ॥ ७६ ॥
 वस्त्रालङ्कारभूषाद्यैस्तस्याः सन्तोषमानयेत् ।
 यथाकाले तथा पुष्पं स्वयं तद्गोप्यरूपतः ॥ ७७ ॥
 गृहीत्वा तु प्रयत्नेन स्वयम्भुकुसुमं हि तत् ।
 स्वयम्भुकुसुमं दिव्यं त्रैलोक्येष्वपि दुर्लभम् ॥ ७८ ॥
 प्राप्नोति साधकश्चेष्टो दुर्लभं साधयेद् भुवि ।
 स्वयम्भुपुष्पयोगेन साक्षतेन सदाऽर्चयेत् ॥ ७९ ॥
 विद्यां स्वप्नावतीं जप्त्वा क्षिप्रमाकर्षणं भवेत् ।
 देवताश्च ग्रहा नागा दानवा राक्षसाश्च ये ॥ ८० ॥
 राजानश्च स्त्रियः सर्वा नित्यं वश्या भवन्ति हि ।
 स्वयम्भुकुसुमैः पूजां प्रत्यहं यः समाचरेत् ॥ ८१ ॥
 जप्त्वा वै दिव्यमालायां सर्वकाममुपालभेत् ।

पार्वती उवाच-

पुराऽप्येकादशी विद्या भवतां कथिता मयि ॥ ८२ ॥

नाराधिता मया यस्मात् तस्मान्मृत्युवशं गता ।
सारात् सारतरां विद्यां श्रोतुमिच्छामि साम्प्रतम् ॥ ८३ ॥

ईश्वर उवाच-

एकादशाक्षरी विद्या भैरव्याः कथिता पुरा ।
इदानीं तव प्रीत्यर्थं कथयामि तथा पराम् ॥ ८४ ॥
मादनं गोत्रमिच्छान्तो रेफमायार्द्धचन्द्रवान् ।
नादबिन्दुसमायुक्तो वाग्भवः परमेश्वरि ॥ ८५ ॥
ब्रह्मा च गगनं शक्रो नकुलीशोऽनलः शशी ।
माया बिन्दुः सनादेन कामबीजं समुद्धरेत् ॥ ८६ ॥
शक्तिर्मादनशक्रश्च हरो वह्नीन्दुमायया ।
कलानादसमाक्रान्तः कथितः कामदो मनुः ॥ ८७ ॥
यस्मै कस्मै न दातव्यो बान्धवाय च पार्वति ।
मनुर्विमृष्य दातव्यो ज्येष्ठपुत्राय धीमते ॥ ८८ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे तृतीयः पटलः ॥ ३ ॥

अथ चतुर्थः पटलः

पार्वती उवाच-

देवदेव महादेव लोकानां हितकारक ।
 यत् सूचितं पुरा नाथ किमर्थं न प्रकाशितम् ॥ १ ॥
 राजराजेश्वरीदेव्यास्त्रिपुरायाः शुभावहम् ।
 कवचं यदि मे प्रीतः कथयस्व वृषध्वज ॥ २ ॥

ईश्वर उवाच-

लक्षवारसहस्राणि वारितासि पुनः पुनः ।
 स्त्रीस्वभावान्महादेवि ! पुनस्त्वं परिपृच्छसि ॥ ३ ॥
 अत्यन्तं दुर्लभं गुह्यं कवचं सर्वकामदम् ।
 तथापि कथयाम्यद्य तव प्रीत्या वरानने ॥ ४ ॥
 त्रैलोक्यमोहनं नाम त्रिषु लोकेषु दुर्लभम् ।
 सर्वसौभाग्यजननं भोगमोक्षफलप्रदम् ॥ ५ ॥
 यत् कृत्वा दानवान् विष्णुर्निजघान सुदारुणान् ।
 लोकान् वितनुते ब्रह्मा संहर्त्ताऽहं यतः प्रिये ॥ ६ ॥
 धनाधिपः कुबेरोऽपि यतः सर्वे दिगीश्वराः ।
 नैतत् परतरं गुह्यं प्रतिजानीहि पार्वति ॥ ७ ॥
 वेदशास्त्रपुराणेषु सारमेतद् वरानने ।
 पुत्रदारादिसहितं शिरो देयं कथञ्चन ॥ ८ ॥
 न देयं कवचं गुह्यं प्राणैः कण्ठगतैरपि ।
 शृणु सर्वाङ्गसुभगे दिव्यं कवचमुत्तमम् ॥ ९ ॥
 राजराजेश्वरीदेव्याः कवचस्य ऋषिः शिवः ।
 छन्दो विराड् देवता च महात्रिपुरसुन्दरी ॥ १० ॥

हंसः शक्तिः पराबीजं रमाबीजं च कीलकम् ।
 धर्मार्थकाममोक्षेषु विनियोगः प्रकीर्तितः ॥ ११ ॥
 त्रिपुरा त्रिविधा पातु मम सर्वार्थसिद्धये ।
 ऐ क्लीं सौः वदने बाला पातु सर्वार्थसिद्धिदा ॥ १२ ॥

हैस्रं^१ हसकलरीं हैस्रां^२

कण्ठं पातु महादेवी श्रीमत्त्रिपुरभैरवी ।
 हृदयेऽव्यान्महेशानी महात्रिपुरसुन्दरी ॥ १३ ॥
 राजराजेश्वरी विद्या षोडशी या महोदया ।
 ब्रह्मरन्ध्रे सदा पातु कमला परमेश्वरी ॥ १४ ॥
 गिरिराजसुता देवी पातु नित्यं च शीर्षके ।
 कामबीजं ललाटेऽव्याद् वाग्बीजं कण्ठदेशके ॥ १५ ॥
 सौः पातु तथा पार्श्वे प्रणवो बाहुमूलके ।
 शम्भुप्रिया सदा पातु बाहुदक्षिणसव्ययोः ॥ १६ ॥
 विष्णुप्रिया सदा पातु मणिबन्धद्वये तथा ।
 पार्वतीशः करे पातु नेत्रे नक्षत्रवल्लभ^३ ॥ १७ ॥
 श्रोत्रे रतिप्रियः पातु घ्राणे शक्रः सदाऽवतु ।
 पृष्ठदेशे सदा पातु पार्वती परमेश्वरी ॥ १८ ॥
 हसौः श्वासे च निःश्वासे पातां परमसिद्धिदौ ।
 कामः कामे सदा पातु पिनाकी लिङ्गगोचरे ॥ १९ ॥
 पृथ्वी सर्वाशके पातु हल्लेखा हृदयेऽवतु ।
 स्तनौ भृगुप्रिया पातु कुक्षौ च स पुरान्तकः ॥ २० ॥

१. हैस्रं-ग० ।
२. हैस्रां-ग० ।
३. वल्लभ-ख० ।
४. हैसौ-क० ख० ।
५. विष्णु-क० ख० ।
६. पुरान्तकम्-ख० ।

नेत्रे वज्रधरः पातु माया वै जठरेऽवतु ।
 पदद्वन्द्वे च सौः पातु ऐं जिह्वानिलयेऽवतु ॥ २१ ॥
 क्लीङ्कारः सर्वदा पातु ^१दन्तौष्ठयोर्वरानने ।
 शीर्षादिपादपर्यन्तं सर्वाङ्गं भुवनेश्वरी ॥ २२ ॥
 रक्षाहीनं च यत् स्थानं वर्जितं कवचेन तु ।
 तत् सर्वं परमेशानि ! पातु नित्यं हरिप्रिया ॥ २३ ॥
 आधारे वाग्भवः पातु कामराजो हृदि प्रिये ।
 शक्तिकूटं तथा पातु भ्रुवोर्मध्ये च पार्वति ॥ २४ ॥
 शीर्षे कूटत्रयं पातु ललाटे सर्वमन्त्रकः ।
 अष्टाविंशतिवर्णयं मुखवृत्ते सदाऽवतु ॥ २५ ॥
 षोडशीयं महाविद्या ब्रह्मविद्यैव केवला ।
 भोगमोक्षप्रदा देवी केवलात्मस्वरूपिणी ॥ २६ ॥
 कामेश्वरी ललाटेऽव्यान्मुखेषु भगमालिनी ।
 दक्षनेत्रे सदा पातु ^२नित्यक्लिन्ना महोदया ॥ २७ ॥
 भेरुण्डा वामनेत्रेऽव्यात् कर्णे वै वह्निवासिनी ।
 महाविद्येश्वरी पातु ^३वामकर्णप्रदेशके ॥ २८ ॥
^४दक्षनासापुटे पातु शिवदूती महेश्वरी ।
 वामनासापुटे पातु त्वरिता सर्वसिद्धिदा ॥ २९ ॥
 दक्षगण्डे सदा पातु नित्यं मां कुलसुन्दरी ।
 त्रैलोक्यविमला पातु वामगण्डप्रदेशके ॥ ३० ॥

१. दन्तौष्ठयो-ग० ।

२. नित्यं दीप्ता-क० ख० ।

३. कर्णे-ग० ।

४. 'दक्षनासा' इत्यारभ्य 'गण्डप्रदेशके' इत्यन्तं नास्ति-ग० ।

ओष्ठे नीलपताकाऽव्यादधरे विजयाऽवतु ।
 ऊर्ध्वदन्ते सदा पातु देवी मां सर्वमङ्गला ॥ ३१ ॥
 अधोदन्तप्रदेशेऽव्यान्नित्यं ज्वालांशुमालिनी ।
 विचित्रा सर्वदा पातु नित्यं मूर्द्धनि पार्वति ॥ ३२ ॥
 आसां प्रधानभूता या महात्रिपुरसुन्दरी ।
 षोडशी सा सदा पातु मुखे वै परमेश्वरी ॥ ३३ ॥
 पृष्ठदेशे सदा पान्तु गुरवस्त्रिविधाश्च ते ।
 पादयोः सर्वदा पातु त्रिपुरा परमेश्वरी ॥ ३४ ॥
 अनुदेशे सदा पातु देवी मां त्रिपुरेश्वरी ।
 ऊरुद्वये सदा पातु देवी त्रिपुरसुन्दरी ॥ ३५ ॥
 त्रिपुरवासिनी देवी कटिदेशे सदाऽवतु ।
 त्रिपुराश्रीश्च मां नित्यं गुह्यदेशे सदाऽवतु ॥ ३६ ॥
 मूलाधारे सदा पातु देवी त्रिपुरमालिनी ।
 नाभौ त्रिपुरसिद्धाऽव्यात् त्रिपुरा च सदा हृदि ॥ ३७ ॥
 ब्रह्मरन्ध्रे सदा पातु महात्रिपुरसुन्दरी ।
 आसां तु मन्त्रबीजानि प्रोक्तस्थानेषु विन्यसेत् ॥ ३८ ॥
 पाषण्डगणमध्ये तु बुद्धो मां परिरक्षतु ।
 ब्रह्माऽव्याद् ब्रह्मसंहा[घा]ते शिवो मां योगसिद्धये ॥ ३९ ॥
 ज्ञाने मां भास्करः पातु मोक्षे नारायणः प्रभुः ।
 या शक्तिः सर्वभूतानां विद्याऽविद्येति गीयते ॥ ४० ॥
 सा शक्तिः सर्वदा पातु स्त्रीपुत्रधनसम्पदि ।
 अणिमा पश्चिमे पातु लघिमा चोत्तरेऽवतु ॥ ४१ ॥
 पूर्वतः पातु महिमा ईशित्वा दक्षिणेऽवतु ।
 वशित्वा वायुनिलये ईशे प्राकाम्यसिद्धिदा ॥ ४२ ॥

भुक्तिसिद्धिस्तथाग्नेये पात्तिच्छासिद्धी राक्षसे ।
 अधः पातु प्राप्तिसिद्धिर्मोक्षसिद्धिस्तथोर्ध्वके ॥ ४३ ॥
 ब्रह्माणी सन्ध्ययोः पातु माहेश्वरी दिवाऽवतु ।
 मध्याह्ने पातु कौमारी रात्रौ च शत्रुवल्लभा ॥ ४४ ॥
 ब्राह्मे मुहूर्त्तके पातु वैष्णवी सर्वसिद्धिदा ।
 निशीथे पातु वाराही चामुण्डा शत्रुविग्रहे ॥ ४५ ॥
 महोत्साहे महालक्ष्मीः पातु नित्यं महेश्वरी ।
 शीर्षे संक्षोभणी पातु तारिणी हृदयेऽवतु ॥ ४६ ॥
 आकर्षणी शिखायां तु कवचे पातु वश्यदा ।
 उन्मादिनी तथा नेत्रे सर्वगात्रे महाङ्कुशा ॥ ४७ ॥
 त्रिखण्डा भुजयोः पातु बीजे बीजस्वरूपिणी ।
 खेचरी पादयोः पातु योनिमुद्रा च सर्वतः ॥ ४८ ॥
 स[का]माकर्षणरूपाऽव्यात् सदाऽऽकर्षणकर्मणि ।
 बुद्ध्याकर्षणरूपाऽव्यात् परबुद्धिविकर्षणे ॥ ४९ ॥
 अहङ्कारे सदा पातु अहङ्कारविकर्षणी ।
 शब्दाकर्षणरूपाऽव्याच्छब्दाकर्षणकर्मणि ॥ ५० ॥
 स्पर्शाकर्षणरूपा मां पातु स्पर्शनकर्मणि ।
 रूपाकर्षणरूपाऽव्यात् पररूपविकर्षणे ॥ ५१ ॥
 रसाकर्षणरूपाऽव्याद् रसे वै परमेश्वरी ।
 गन्धाकर्षणरूपा मां पातु गन्धे च सर्वदा ॥ ५२ ॥
 चित्ताकर्षणरूपा मां पायादाकृष्टिकर्मणि ।
 धैर्याकर्षणरूपा तु पातु धैर्यविधौ सदा ॥ ५३ ॥

१. आकर्षणी-ग० ।

२. रसाकर्षण-ख० ।

स्मृत्याऽऽकर्षणरूपाऽव्याज्ज्ञानाकर्षणकर्मणि				
नामाकर्षणरूपाऽव्यान्नामव्याहरणे	सदा		॥ ५४ ॥	
बीजाकर्षणरूपा	मां	सर्वबीजप्ररोपणे ।		
परजीवाकर्षणे	पातु	आत्माकर्षणरूपिणी	॥ ५५ ॥	
अमृताकर्षणी	पातु	अमृतीकरणी	सदा ।	
^१ शरीराकर्षणी	पातु	सदा शरीररक्षणे	॥ ५६ ॥	
अनङ्गकुसुमा	पातु	पुरतः सर्वकर्मणि ।		
अनङ्गमेखला	पातु	पृष्ठतः परमेश्वरी	॥ ५७ ॥	
अनङ्गमदना	पातु	वामतो मे महेश्वरी ।		
दक्षिणे	सर्वदा पातु	अनङ्गमदनातुरा	॥ ५८ ॥	
नित्यं चाऽनङ्गरेखाऽव्यादूर्ध्वं मम	सदा	प्रिये ।		
अनङ्गवेगिनी	पातु अधो मे	परमेश्वरी	॥ ५९ ॥	
तथाऽनङ्गाङ्कुशा नित्यं	पातु मां	दिक्षु सर्वदा ।		
अनङ्गमालिनी	पातु विदिक्षु मम	सर्वदा	॥ ६० ॥	
सर्वसंक्षोभणी चोर्ध्वे	पातु मां	जगदीश्वरी ।		
सर्वविद्राविणी	चाधो दिक्षु	सर्वविकर्षिणी ^२	॥ ६१ ॥	
सर्वाह्लादकरीः	शक्तिर्विदिक्षु	परिरक्षतु ।		
सर्वसम्मोहिनी	पातु समन्तात्	परमेश्वरी	॥ ६२ ॥	
अन्तर्बहिश्च मां	पातु	सर्वस्तम्भनकर्मणि ।		
तथैव	पातु मां	नित्यमाकाशे सर्वजृम्भणी	॥ ६३ ॥	
^३ पाताले चैव	मां पातु	सर्ववश्यकरी तथा ।		
देवलोके	सदा पातु	सर्वरञ्जनकारिणी	॥ ६४ ॥	

१. शरीराकर्षणे-क० ख० ।

२. विकर्षणी-ग० ।

३. पाताल-ख० ।

सर्वोन्मादः शक्तिर्मा भूतले परिरक्षतु ।
 सर्वार्थसाधनी शक्तिः पायाद् भूतगणालये ॥ ६५ ॥
 सिद्धानामालये पातु सर्वसम्पत्तिपूरणी ।
 राक्षसानां च यक्षाणां सर्वमन्त्रमयी गृहे ॥ ६६ ॥
 असुराणां निवासे तु सर्वद्वन्द्वक्षयङ्करी ।
 सर्वसिद्धिप्रदा देवी पातु राजगृहे सदा ॥ ६७ ॥
 सर्वसम्पत्प्रदा पातु स्वगृहे सर्वसम्पदि ।
 सर्वप्रियङ्करी पातु सर्वलोकेषु सर्वदा ॥ ६८ ॥
 सर्वमङ्गलकार्येऽव्यात् सर्वमङ्गलकारिणी ।
 सर्वकामप्रदा देवि ! सर्वकार्येषु सर्वदा ॥ ६९ ॥
 ऐश्वर्ये सर्वदा पातु सर्वैश्वर्यप्रदायिनी ।
 सर्वमृत्युप्रशमनी पायान्नित्यं यमालये ॥ ७० ॥
 सर्वारम्भे सदा पातु सर्वविघ्नविनाशिनी ।
 देहसौन्दर्यकाले तु पातु सर्वाङ्गसुन्दरी ॥ ७१ ॥
 सर्वसौभाग्यकाले तु सर्वसौभाग्यदायिनी ।
 सर्वज्ञा च गृहे पातु सर्वशक्तिमयी रणे ॥ ७२ ॥
 सर्वैश्वर्यप्रदा मार्गे सर्वज्ञानमयी जले ।
 सर्वव्याधिषु सर्वत्र सर्वव्याधिविनाशिनी ॥ ७३ ॥
 पर्वते पातु प्रबला सर्वाधारस्वरूपिणी ।
 सर्वपापहरा पातु सर्वकर्मसु सर्वदा ॥ ७४ ॥
 सर्वानन्दकरी देवी नानासुकृतगोचरे ।
 सर्ववैरिभये पातु सर्वरक्षास्वरूपिणी ॥ ७५ ॥

१. सर्वाधिषु-क० ख० ।

२. नानासुकृतगोचरे-क० ख०

३. वैरी-क० ।

सर्वसङ्कल्पकार्येषु सर्वेप्सितफलप्रदा ।
 वशिनी ^१वश्यकार्येषु कामेशी स्तम्भनेऽवतु ॥ ७६ ॥
^२मोहने मोहिनी पातु विमलोच्चाटनेऽवतु ।
 अरुणा पातु मां वादे जयिनी जल्पकर्मणि ॥ ७७ ॥
 सर्वेश्वरी ^३काम्यकार्ये कौलिनी भेदकर्मणि ।
 जृम्भणे सर्वदा पान्तु ^४शराः पञ्च महेश्वरि ॥ ७८ ॥
 धनुर्मोहविधौ पातु पाशस्तु ^५पश्यकर्मणि ।
 महातेजोमयः पातु स्तम्भने मां तथाऽङ्कुशः ॥ ७९ ॥
 सर्वज्ञा हृदये पातु ^६नित्यकृत्या च शीर्षके ।
 अनादिबोधिका पातु नित्यं शिखाप्रदेशके ॥ ८० ॥
 कवचे मां स्वतन्त्राऽव्यान्नेत्रे नित्यमलुप्तिका ।
 अचिन्त्यशक्तिरस्त्रेषु पायात् परमसिद्धिदा ॥ ८१ ॥
 कामेश्वरी रतौ पातु युद्धे वज्रेश्वरी तथा ।
 नित्यं पातु महेशानि श्रीकामे भगमालिनी ॥ ८२ ॥
 रसे रूपे च गन्धे च शब्दे स्पर्शे च पातु माम् ।
 सर्वानन्दमयी देवी महात्रिपुरसुन्दरी ॥ ८३ ॥
 ईशाने वटुकः पातु आग्नेय्यां योगिनीगणः ।
 त्वगसृङ्मांसमेदोऽस्थिमज्जाशुक्राणि पान्तु नः ॥ ८४ ॥
 क्षेत्रेशो नैर्ऋते पातु गणेशो वायुमन्दिरे ।
 मातङ्गवनिता पातु शेषिका कुलसुन्दरी ॥ ८५ ॥

-
१. कार्येष्वव्यात्-क० ख० ।
  २. मोहने-क० ख० ।
  ३. काम-ग० ।
  ४. पातु-क० ग० ।
  ५. वश-ग० ।
  ६. नित्यं-ग० ।

शक्तिर्मा सर्वदा पातु मूलाधारनिवासिनी ।
 इतीदं कवचं देवि ! त्रिषु लोकेषु दुर्लभम् ॥ ८६ ॥
 यन्नोक्तं डामरे तन्त्रे यन्नोक्तं रुद्रयामले ।
 सर्वतन्त्रेषु यन्नोक्तं गन्धर्वे प्रकटीकृतम् ॥ ८७ ॥
 तव प्रीत्या महादेवि ! गोपनीयं प्रयत्नतः ।
 तव नाम्नि स्मृते देवि ! सर्वयज्ञफलं लभेत् ॥ ८८ ॥
 सर्वत्रैव जयप्राप्तिर्वाञ्छा सर्वत्र सिध्यति ।
 नाम्नः शतगुणं स्तोत्रं व्याख्यानं चापि तच्छ्रुतम् ॥ ८९ ॥
 तस्माच्छतगुणं ध्यानं ध्यानाच्छतगुणो मनुः^१ ।
 मन्त्राच्छतगुणं देवि ! कवचं ते मयोदितम् ॥ ९० ॥
 यस्मै कस्मै न दातव्यं सुगोप्यमतिदुर्लभम् ।
 न देयं परशिष्याय कृपणाय सुरेश्वरि ॥ ९१ ॥
 शिष्याय भक्तिहीनाय चुम्बकाय तथैव च ।
 गुरुभक्तिविहीनाय परहिंसारताय च ॥ ९२ ॥
 निन्दकाय कुशीलाय दाम्भिकाय महेश्वरि ।
 अभक्तेभ्योऽपि पुत्रेभ्यो दत्त्वा मृत्युमवाप्नुयात् ॥ ९३ ॥
 यो ददाति निषिद्धेभ्यः कवचं मन्मुखाच्च्युतम् ।
 तस्य नश्यन्ति देवेशि ! विद्याऽऽयुः कीर्तिसञ्चयाः^२ ॥ ९४ ॥
 तं हिंसन्ति च योगिन्यो मदीयशासनात् प्रिये ।
 परे नरकमाप्नोति जन्मकोटिशतानि च ॥ ९५ ॥
 सर्वलक्षणयुक्ताय मन्त्रयन्त्ररताय च ।
 शिष्याय शान्तचित्ताय गुरुभक्तिरताय च ॥ ९६ ॥

१. मनुम्-ख० ।

२. कीर्तिसञ्चयः-ख० ।

उदके लवणं लीनं यथा भवति पार्वति ।
 मनो भवति वै लीनं पादयोः श्रीगुरोः प्रिये ॥ ९७ ॥
 तदा देयं महद् गुह्यं कृपया चातिदुर्लभम् ।
 गुरोः पादप्रसादेन श्रीविद्या यदि लभ्यते ॥ ९८ ॥
 तथैव कवचं देवि ! त्रिषु लोकेषु दुर्लभम् ।
 स च देवो हरः साक्षात् तत्पत्नीं परमेश्वरी ॥ ९९ ॥
 प्रमादादपि देवेशि ! श्रीगुरोर्नाम नाददेत् ।
 यस्य भक्तिर्गुरौ नित्यं वर्तते देवदत्^२ प्रिये ॥ १०० ॥
 तस्य मन्त्रस्य यन्त्रस्य सिद्धिर्भवति नान्यथा ।
 कवचस्य तथा सिद्धिर्गुटिकायाश्च सुन्दरि ॥ १०१ ॥
 इदं कवचमज्ञात्वा यो जपेत् सुन्दरीं पराम् ।
 नवलक्षं^३ प्रजप्त्वापि तस्य विद्या न सिद्ध्यति ॥ १०२ ॥
 शुचिः समाहितो भूत्वा भक्तिश्रद्धासमन्वितः ।
 सर्वभूतालये सुप्ते निशायामर्द्धरात्रके ॥ १०३ ॥
 हेतुयुक्तो महेशानि ! निर्जने पशुवर्जिते ।
 रक्तासनोपविष्टस्तु रक्ताभरणभूषितः ॥ १०४ ॥
 ताम्बूलपूरितमुखो धूपामोदसुगन्धितः ।
 संस्थाप्य वामभागे तु शक्तिं स्वामिपरायणाम् ॥ १०५ ॥
 रक्तवस्त्रपरीधानां शिवमन्त्रधरां शुभाम् ।
 या शक्तिः सा महादेवी हररूपस्तु साधकः ॥ १०६ ॥
 अन्योन्यचिन्तनाद् देवि ! देवत्वमुपजायते ।
 शक्तियुक्तो यजेद् देवीं श्रीचक्रे लक्षणान्विते ॥ १०७ ॥

१. पत्नीम्-ग० ।

२. तत्-क० ख० ।

३. लक्षः-ख० ।

पुष्पाञ्जलित्रयं देव्यै मूलमन्त्रेण दापयेत् ।
 भोगैश्च मधुपर्काद्यैस्ताम्बूलाद्यैः सुवासितैः ॥१०८॥
 पूजयित्वा महादेवीं पूजाकोटिफलं लभेत् ।
 पूर्वोक्तन्यासमेवास्मिन् समये च प्रविन्यसेत् ॥१०९॥
 आत्मानं परमं ध्यायेद् दिव्यस्त्रीभिरलङ्कृतम् ।
 दिव्यं^१ मूर्ध्नि महच्छत्रं सहस्रदलनिर्मितम् ॥११०॥
 सुधावर्षिमुखाभोजं सस्मितं दिव्यवर्चसम्^२ ।
 परमानन्दसन्दोहमुदितं परमाव्ययम् ॥१११॥
 दिव्यालङ्कारवस्त्राढ्यं दिव्यमाल्यानुलेपितम् ।
 दिव्यासनसमासीनं दिव्यभोगविभोगिनम् ॥११२॥
 सर्वगं सर्वभूतेशं सृष्टिस्थित्यन्तकारिणम् ।
 निर्लेपं निर्मलं शान्तं सर्वव्यापिनमीश्वरम् ॥११३॥
 ततो देवीं हृदम्भोजे ध्यायेत् तद्गतमानसः ।
 जपाकुसुमसङ्काशां बालार्ककिरणारुणाम् ॥११४॥
 रक्तपद्मसमासीनां रक्ताभरणभूषिताम् ।
 रक्तवस्त्रपरीधानां पूर्णचन्द्रनिभाननाम् ॥११५॥
 सैवाहमित्यभेदेन द्वैतहीनं विचिन्तयेत् ।
 अद्वैतानन्दभावेन साधकः परमात्मनः ॥११६॥
 छायाया शोणया व्याप्तं जगदेतच्चराचरम् ।
 भावनावशसम्पन्नो भावयेद् भावतः परम् ॥११७॥
 एवं चिन्तापरस्याऽऽशु सिद्धयोऽष्टौ भवन्ति हि ।
 सम्प्राप्य विपुलान् भोगान् राज्यास्पदञ्च भूतले ॥११८॥

१. दिव्य-ग० ।'

२. वच्चसम्-ख० ।

ऐन्द्रं पदमवाप्याथ 'विहरेन्नन्दने वने ।
 उर्वशीप्रमुखाभिश्च स्वेच्छया दिव्यभोगवान् ॥११९॥
 तदाप्नोति परं स्थानं दुरापं त्रिदशैरपि ।
 ततस्तु कवचं दिव्यं पठेदेकमनाः प्रिये ॥१२०॥
 तस्य सर्वार्थसिद्धिः स्यान्नात्र कार्या विचारणा ।
 इदं रहस्यं परमं परं स्वस्त्ययनं महत् ॥१२१॥
 सर्वेषामेव हिंसाणां डाकिनीनां महेश्वरि ।
 निशाचरगणानाञ्च वारणं नाशनं तथा ॥१२२॥
 आयुर्बलप्रदं नित्यं तुष्टिपुष्टिशुभावहम् ।
 नारीणां मृतवत्सानां गुणवत्सुतदायकम् ॥१२३॥
 सूत्या सूतिगृहस्यापि बालग्रहनिवारणम् ।
 विषदस्युग्रहाणाञ्च सदा शान्तिविवर्द्धनम् ॥१२४॥
 विषशस्त्राऽग्निरुद्राणां वारणं जयदं युधि ।
 जले स्थले तथाऽऽकाशे सर्वोत्पातेषु सर्वदा ॥१२५॥
 त्रैलोक्यवासिनामेव सर्वमङ्गलदायकम् ।
 सकृद् यस्तु पठेद् देवि ! कवचं देवदुर्लभम् ॥१२६॥
 हयमेधफलं तस्य भवत्येव न संशयः ।
 नित्यं यस्तु पठेद् देवि शृणुयाद् वा समाहितः ॥१२७॥
 स सर्वान् लभते कामान् परे देवीपुरं ब्रजेत् ।
 संग्रामे च जयेच्छत्रून् मातङ्गानिव केशरी ॥१२८॥
 दहेत् तृणं यथा वह्निस्तथा शत्रून् जयेत् सदा ।
 नास्त्राणि तस्य शस्त्राणि शरीरे प्रभवन्ति च ॥१२९॥

तद्गात्रं प्राप्य शस्त्राणि^१ ब्रह्मास्त्रादीनि यानि च ।
 माल्यानि कुसुमानीव सुखदानि भवन्ति हि ॥१३०॥
 पराः पराङ्मुखा यान्ति विना युद्धेन पार्वति ।
 व्याधिस्तस्य कदाचित् तु दुःखं नास्ति कदाचन ॥१३१॥
 गतिस्तस्यैव सर्वत्र वायोस्तुल्या सदा भवेत् ।
 दीर्घायुः कामभोगीशो^२ धनधान्यसमृद्धिमान् ॥१३२॥
 जितव्याधी रूपवान् स्याद् गुणवानभिजायते ।
 चातुर्वर्ग्यं करे तस्य भवत्येव न संशयः ॥१३३॥
 अन्यस्य वल्लभः सो वै पुत्रदारकुलान्वितः ।
 इहलोके सुखं भुक्त्वा परे मुक्तो भविष्यति ॥१३४॥
 न तस्य दुर्गतिर्देवि ! कदाचिदपि जायते ।
 दुर्ग्रहाः सुग्रहा यान्ति वशं गच्छन्ति मानवाः ॥१३५॥
 न तस्य विघ्नो भवति न शोको भुवं जायते ।
 वेतालाश्च पिशाचाश्च राक्षसाश्च भयानकाः ॥१३६॥
 ते सर्वे विलयं यान्ति कवचस्यास्य कीर्तनात् ।
 तस्यैव शत्रवो देवि ! चिन्तामात्रप्रयोगतः ॥१३७॥
 विनश्यन्ति न सन्देहो योगिन्यो भक्षयन्ति तान् ।
 शान्तिकादीनि कर्माणि मारणोच्चाटनानि च ॥१३८॥
 वचोमात्रेण देवेशि ! तस्य सिध्यन्ति भूतले ।
 न पापैर्लिप्यते देवि ! महोग्रैस्तु सुदारुणैः ॥१३९॥
 न कालस्य वशं गच्छेन्न जरा न च दुःखिता ।
 तत्र देशे न दुर्भिक्षं न च मारी प्रवर्तते ॥१४०॥

१. ब्रह्मास्त्राणि च-क० ख० ।

२. भोगी स-ख० ।

न रोगास्तत्र जायन्ते नोत्पाताः प्रभवन्ति च ।
 विविधाश्चैव योगिन्यस्तस्य साधकसन्निधौ ॥ १४१ ॥
 शान्तिं चैव प्रयच्छन्ति रक्षन्ति पुत्रवत् सदा ।
 सर्वदा च सुखप्राप्तिः सर्वतीर्थफलं लभेत् ॥ १४२ ॥
 नानेन सदृशः कश्चित् साधको भुवि जायते ।
 सुरासुरमनुष्याणां तत्त्वरूपः सुखावहः ॥ १४३ ॥
 येन विज्ञातमात्रेण स्मृतेनैव च सुन्दरि ।
 अक्षयान् लभते कामान् मुक्तिस्थानं च गच्छति ॥ १४४ ॥
 सर्वलक्षणहीनोऽपि स्मरणात् कलुषापहः ।
 अहो कवचमाहात्म्यं पठमानस्य नित्यशः ॥ १४५ ॥
 विनापि योगचर्येण योगिनां समतां ब्रजेत् ।
 भूर्जत्वचि समालिख्य चक्रं तत्त्वविनिर्मितम् ॥ १४६ ॥
 मध्ये त्रिकोणं संलिख्य साध्यसाधकयोर्लिपिम् ।
 तदूर्ध्वं मूलमन्त्रञ्च मातृकार्णेन वेष्टयेत् ॥ १४७ ॥
 अगुरुद्रवमिश्रेण चन्दनेन सुगन्धिना ।
 एतद् यन्त्रं महादेवि ! सुरासुरसुदुर्लभम् ॥ १४८ ॥
 रोचनाकुड्कुम्भेनैव तद्बाह्ये कवचं लिखेत् ।
 श्वेतसूत्रेण संवेष्ट्य लाक्षया परिवेष्टयेत् ॥ १४९ ॥
 पञ्चामृतैः पञ्चगव्यैः स्नापयित्वा शुभेऽहनि ।
 सम्पूज्य देवीरूपां तां गुटिकां सर्वकामदाम् ॥ १५० ॥
 प्राणप्रतिष्ठामन्त्रेण प्राणांस्तत्र निवेशयेत् ।
 चारुणा शक्तकुम्भेन भूषितां योनिमुद्रया ॥ १५१ ॥

१. कलुषापहः - ग० ।

२. शातकुम्भेन-ख० ग० ।

अन्तर्योनिं ततो ध्यात्वा तत्र संस्थापयेद् बुधः ।
 एषा तु गुटिका देवि ! कण्ठलग्ना धनप्रदा ॥१५२॥
 शीर्षे वश्यकरी देवि ! कट्यां स्तम्भनकारिणी ।
 बद्धा वामभुजे चैव वैरिपक्षविनाशिनी ॥१५३॥
 जठरे रोगशमनी पुत्रदा हृदि संस्थिता ।
 विद्याकरी ललाटस्था शिखायां तु यशःप्रदा ॥१५४॥
 दक्षिणे बाहुमूले वै यदि तिष्ठति सर्वदा ।
 तदा सर्वार्थसिद्धिः स्याद् यद्यन्मनसि वर्तते ॥१५५॥
 सत्यं सत्यं पुनः सत्यं सत्यं सत्यं पुनः पुनः ।
 न शक्नोमि प्रभावं हि कथितुं कवचस्य वै ॥१५६॥
 एतत्तु कवचेनैव पठनं साधनं प्रिये ।
 कथितं मे तव स्नेहाद् गोपनीयं सदा भुवि ॥१५७॥

॥ इति श्रीगन्धर्वतन्त्रे महात्रिपुरसुन्दरीत्रैलोक्यमोहनाख्यः चतुर्थः पटलः ॥ ४ ॥

अथ पञ्चमः पटलः

पार्वती उवाच-

विना यन्त्रेण चेत् पूजा देवता न प्रसीदति ।
तस्मात् कथय देवेश ! यन्त्रमस्या मनोहरम् ॥
यस्य दर्शनमात्रेण दारिद्र्यं नश्यति ध्रुवम् ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच-

सैवमालोच्य स्वर्गादौ सच्चिदानन्दरूपिणी ।
समस्ततत्त्वसंयोगात् स्मृत्यधिष्ठानरूपिणी ॥ २ ॥
व्यक्तीकरोति नित्या वः प्रकृतिः परमः पुमान् ।
सा तत्त्वसंज्ञा चिन्मात्रा ज्योतिषः सन्निधेस्तथा ॥ ३ ॥
विचिकीर्षु[र्घनी]भूता क्वचिदभ्येति बिन्दुना[ताम्] ।
अभिव्यक्ता परा शक्तिरविनाभावलक्षणा ॥ ४ ॥
अखण्डपरचिच्छक्तिर्व्याप्ता चिद्रूपिणी विभुः ।
समस्ततत्त्वभावेन विवर्तेत समन्विता ॥ ५ ॥
प्रयाति बिन्दुभावञ्च क्रियाप्राधान्यलक्षणम् ।
बैन्दवं मातृचक्रस्य त्रिरूपत्वं पुनर्भवेत् ॥ ६ ॥
बिन्दुः शिवात्मकस्तत्र बीजं शक्त्यात्मकं स्मृतम् ।
तयोर्योगे भवेन्नादस्तेभ्यो यच्चिन्तयाम्यहम् ॥ ७ ॥
तस्मात् तानि च चक्राणि तत्प्रकारः प्रकथ्यते ।
ततः प्राङ्मुख आसीनश्चक्रोद्धारं समारभेत् ॥ ८ ॥
हेमरूपादिताम्राणां पट्टे चातिमनोहरे ।
चतुरस्रे समे शुद्धे मध्योच्छूनविभूषिते ॥ ९ ॥

१. सन्निधिस्तादा-ग० ।

२. अदिव्यक्ता-क० ख० ।

युग्माङ्गमिलितं देवि ! पट्टस्यैव समीरितम् ।
 अथवा परमेशानि ! भूमौ चक्रं समालिखेत् ॥ १० ॥
 हस्तमात्रमिते शुद्धे गोमयेनोपलेपिते ।
 सिन्दूररजसा तत्र कुङ्कुमेनाऽथवा प्रिये ॥ ११ ॥
 १ आलिख्य चक्रराजञ्च लेखन्या हैमया तथा ।
 अथवा कुशमूलेन दर्भपाणिः समाहितः ॥ १२ ॥
 नेत्ररम्यं यथा चक्रं तथा कुर्याद् विचक्षणः ।
 प्रतीच्यग्रं लिखेदेकं त्रिकोणं तदुपर्यथ ॥ १३ ॥
 पूर्वत्रिकोणमध्याग्रं त्रिकोणान्तरमालिखेत् ।
 अथ सन्धिद्वयं भित्त्वा प्रागग्रं विलिखेत् परम् ॥ १४ ॥
 त्रिकोणमध्यगं चक्रमष्टकोणं तथा भवेत् ।
 ततो दशारचक्रस्य निर्माणं शृणु पार्वति ! ॥ १५ ॥
 दक्षिणोत्तरगा रेखास्तिश्लो यास्तत्र तास्वपि ।
 मध्यरेखां परित्यज्य रेखे द्वे परिवर्द्धयेत् ॥ १६ ॥
 तेन षट्कोणकं कृत्वा सन्धिभेदे चतुष्टयम् ।
 कृत्वा रेखाद्वयं कुर्याद् दशकोणं यथा भवेत् ॥ १७ ॥
 तथाऽन्यदशकोणस्य निर्माणं परिकीर्त्यते ।
 दक्षिणोत्तरगाः स्वैरं रेखाः पञ्च भवन्ति याः ॥ १८ ॥
 २ तासां रेखाद्वयं मध्ये हित्वा पूर्वापरं ततः ।
 बाह्यरेखाद्वयं देवि ! पूर्ववत् परिवर्द्धयेत् ॥ १९ ॥
 तेन षट्कोणकं कृत्वा सन्धिभेदचतुष्टयम् ।
 कृत्वा रेखाद्वयं कुर्याद् दशकोणं यथा भवेत् ॥ २० ॥

१. आलिखेच्चक्र- ग० ।

२. आसां-ग० !

चतुर्दशारचक्रस्य निर्माणं कथ्यतेऽधुना ।
 दक्षिणोत्तरगाः स्वैरं रेखाः सप्त भवन्ति याः ॥ २१ ॥
 तासां रेखाद्वयं हित्वा बाह्ये पूर्वापरं ततः ।
 दीर्घं रेखाद्वयं मन्त्री पूर्ववत् परिवर्द्धयेत् ॥ २२ ॥
 तेन षट्कोणकं कृत्वा सन्धिभेदचतुष्टयम् ।
 दशारीकृत्य तेनैव सन्धिभेदचतुष्टयात् ॥ २३ ॥
 रेखाद्वयं बहिः कुर्याद् रेखाः स्युर्नवमेन वै ।
 कल्पयेदथ तस्याग्रैरन्यकोणचतुष्टयम् ॥ २४ ॥
 एवं चतुर्दशारं स्याद् विलोचनमनोहरम् ।
 एवं निष्पादिते चक्रे यद् भवति च तच्छृणु ॥ २५ ॥
 मध्ये त्रिकोणमेव स्यात्तन्मध्ये बिन्दुरिष्यते ।
 चतुर्णामपि चक्राणां बहिरग्रास्त्रिकोणकाः ॥ २६ ॥
 त्रिचत्वारिंशद्गुणिता योनयोऽष्टौ च शोभनाः ।
 मत्स्या द्वादशसम्पन्नाश्चतुष्कोणोपशोभिताः ॥ २७ ॥
 ग्रन्थयोऽष्टादशापि स्युः षट्पथा ग्रन्थयोऽपरे ।
 चतुर्विंशतिसंख्याताः शोभनास्ते चतुष्पथाः ॥ २८ ॥
 अष्टकोणकगर्भं तु चतुष्कोणत्रयं तथा ।
 दक्षिणोत्तरपूर्वासु दिक्षु सम्भवति क्रमात् ॥ २९ ॥
 दक्षिणोत्तरगास्तत्र नव रेखा भवन्ति हि ।
 नव रेखास्तथैवान्या वह्निवायुदिगायताः ॥ ३० ॥
 नव रेखास्तथैवान्या नैर्ऋतेशदिगायताः ।
 तत्र ये पञ्च देवेशि ! साधकाभिमुखाग्रकाः ॥ ३१ ॥

१. दीर्घ-ग० ।

२. कोणक.-ख० ।

त्रिकोणास्ते शक्तयः स्युः पञ्चनेत्रशुभोदयाः ।
 पूर्वाग्रा ये तु चत्वारो वह्नयस्ते प्रकीर्तिताः ॥ ३२ ॥
 एवं चक्रं विनिर्माय बाह्ये वृत्तं विलिख्य च ।
 तेनाऽष्टदलपद्मस्य निर्माणं तद्बहिस्तथा ॥ ३३ ॥
 वृत्तेन षोडशदलं लिखेत् पद्मं मनोहरम् ।
 वृत्तत्रयं तु तद्बाह्ये तद्बाह्ये चतुरस्रकम् ॥ ३४ ॥
 त्रिरेखं भूपुरं विद्धि चतुर्द्वारोपशोभितम् ।
 एवं भवन्ति चक्राणि बिन्दुनैव नव क्रमात् ॥ ३५ ॥
 वृत्तत्रयं महेशानि ! न पूजायां निगद्यते ।
 एवमेतस्य चक्रस्य प्रभावो वर्णितुं मया ॥ ३६ ॥
 न शक्यते महेशानि ! कल्पकोटिशतैरपि ।
 एवमेतन्महाचक्रं महाश्रीत्रिपुरामयम् ॥ ३७ ॥
 यन्त्रं शरीरमित्याहुर्मन्त्रं ज्ञानमखण्डितम् ।
 शरीरं त्रिविधं प्राहुर्भौतिकं च मनोमयम् ॥ ३८ ॥
 परं ज्ञानमयं नित्यं यदनाशि निरन्तरम् ।
 मुद्रां भौतिकमित्याहुर्यन्त्रं विद्धि मनोहरम् ॥ ३९ ॥
 मन्त्रं काममयं विद्धि एवं त्रिधा वपुर्भवेत् ।
 मुद्राशरीरं मे ब्रूहि अङ्गभूतं तथापरम् ॥ ४० ॥
 योनिभूता महामुद्रा शरीरमिति कीर्तितम् ।
 तस्या रससमुत्पन्नाः कामैश्वर्यादिकास्तथा ॥ ४१ ॥
 बिन्दुचक्रं वरारोहे सर्वानन्दमयं प्रिये ।
 संविद्वेद्यं महाचक्रं ज्ञेयं ब्रह्मस्वरूपकम् ॥ ४२ ॥
 ततः परं शिवाङ्कस्थां महात्रिपुरसुन्दरीम् ।
 समावाह्यं यजेद् देवीं परयाऽथ सपर्यया ॥ ४३ ॥

१. वद-ख, ० ।

२. परा-ग० ।

अग्नीशासुरवायव्यमध्ये दिक्षु च पार्वति ।
 षडङ्गयुवतीः पश्चात् पूजयित्वा विधानतः ॥ ४४ ॥
 १ तन्मयास्तिथिनित्याश्च यजेत् सौभाग्यकामुकः ।
 महात्र्यस्रं स्मरेत् तत्र पञ्चदशकलात्मकम् ॥ ४५ ॥
 वामावर्त्तक्रमेणैव कलाः पञ्चदश क्रमात् ।
 अकाराद्यामुकारान्तां दक्षिणस्यां विचिन्तयेत् ॥ ४६ ॥
 ततश्च पूर्वरेखायां दीर्घकर्णादिपञ्चकम् ।
 त्रिरेखं भूपुरं विद्धि चतुर्द्वारोपशोभितम् ॥ ४७ ॥
 विचिन्त्योत्तररेखायां शक्त्यसी परिचिन्तयेत् ।
 कामेश्वर्यादिका नित्यास्तथैव परिपूजयेत् ॥ ४८ ॥
 प्रतिपत्तिथिमारभ्य २ पौर्णमास्यन्तमद्रिजे ।
 एकैकां पूजयेन्नित्यां तत्तत्तिथिक्रमेण तु ॥ ४९ ॥
 आदावेकैकवृद्ध्या तु यजेत् साधकसत्तमः ।
 कृष्णपक्षे महेशानि ! ३ पूजयेत् तिथिमण्डलम् ॥ ५० ॥
 विचित्राद्या वरारोहे ! यावत् कामेश्वरी भवेत् ।
 पूजनीया विलोमेन ४ चान्या तथैव पार्वति ॥ ५१ ॥
 उभयोः पक्षयोरन्ते यथोक्तध्यानयोगतः ।
 स्वर्गस्थां षोडशीं नित्यां महात्रिपुरसुन्दरीम् ॥ ५२ ॥
 तत्तद्विद्यास्तथा ध्यानं मन्त्राणि पूजनानि तु ।
 होमान्यन्यानि सर्वाणि कामानि च वरानने ॥ ५३ ॥

-
१. तन्मयीष्टार्थनित्याश्च-ख० ।
 २. पौर्णमास्यान्तु मद्रिजे-ख० ग० ।
 ३. पूजयेत् त्रिमण्डलम्-क० ख० ।
 ४. चान्या-क० ख० ।

पटलैः पक्षसंख्यैस्तु पश्चाद् वक्ष्याम्यहं शिवे ।
अत्राङ्गावृत्तिभूतानां शृणु पूजां वरानने ॥ ५४ ॥

ईश्वर उवाच-

तत्र तत्र महेशानि ! समावाह्य विधानतः ।
पूजयेत् साधको भक्त्या यद् वेत्ति क्रमवर्त्मना ॥ ५५ ॥
मूलाद्येनैव तत्राद्यां हंसेन पुटितेन तु ।
द्वितीयेन द्वितीयाञ्च तृतीयेन तृतीयिकाम् ॥ ५६ ॥
चतुर्थेन चतुर्थाञ्च पञ्चमेनैव पञ्चमीम् ।
षष्ठेन तु तथा षष्ठीं सप्तमेन तु सप्तमीम् ॥ ५७ ॥
अष्टमेनाऽष्टमीञ्चैव नवमीं नवमेन तु ।
दशमीं दशमेनैव एकादशीं तथैव हि ॥ ५८ ॥
एकादशाक्षरेणैव द्वादशीं द्वादशेन तु ।
त्रयोदशीञ्च तत्रैव त्रयोदशाक्षरेण तु ॥ ५९ ॥
चतुर्दशाक्षरेणैव यजेत्तत्र चतुर्दशीम् ।
पञ्चदशाक्षरेणैव यजेत् पञ्चदशीं ततः ॥ ६० ॥
समस्तेन तथा देवि ! षोडशीं प्रतिपूजयेत् ।
आदावन्ते च मध्ये च सपर्या खलु पार्वति ॥ ६१ ॥
महादेव्याः समाख्याता नित्यैव विहितागमे ।
तामेव पूजयेद् वापि महात्रिपुरसुन्दरीम् ॥
यतस्तस्याः समुत्पन्नं नित्यामण्डलमीदृशम् ॥ ६२ ॥
अथान्यत् संप्रवक्ष्यामि काम्यं कामार्थसिद्धये ।
यथोक्तां कुलजां शस्तां चारुलक्षणलक्षिताम् ॥ ६३ ॥

स्वेच्छाऋतुमतीं पूर्णां यौवनाच्छादितशैशवाम् ।
 तत्राद्यदिवसे देवीं पूजयित्वा यथाविधि ॥ ६४ ॥
 यजेत् कामेश्वरीमाद्यां द्वितीयां द्वितीये तथा ।
 तृतीयेऽथ तृतीयाञ्च चतुर्थे च चतुर्थिकाम् ॥ ६५ ॥
 पञ्चमे पञ्चमीञ्चैव षष्ठीं षष्ठे तथाऽहनि ।
 सप्तमे सप्तमीञ्चैव अष्टमीमष्टमेऽहनि ॥ ६६ ॥
 नवमे नवमीं देवीं दशमे दशमीं ततः ।
 एकादशीं तथा रुद्रे द्वादशीं द्वादशेऽहनि ॥ ६७ ॥
 त्रयोदशदिने देवीं त्रयोदशीं क्रमेण तु ।
 चतुर्दशीं तथा शक्रे पञ्चदशीं ततो यजेत् ॥ ६८ ॥
 षोडशीं षोडशे पूर्णे यजेद् वृद्धिक्रमेण तु ।
 अन्यांश्चैव यजेत् पश्चादपरं यत् प्रकीर्तितम् ॥ ६९ ॥
 षोडशर्तुर्निशाः स्त्रीणां तासु क्रमात् क्रमाद् यजेत् ।
 यथाविधि क्रमेणैव न दिनं व्यतिलङ्घयेत् ॥ ७० ॥
 नैव विसर्जयेत् तां तु यावत् सा स्यात् फलार्थिनी ।
 फलार्थिनीं विदित्वैव विसृज्यान्यां समाश्रयेत् ॥ ७१ ॥
 निशाः षोडशसंयुक्ताः षोडश शक्तयस्तथा ।
 एकस्मिन् दिवसे देवि ! लभ्यते भाग्ययोगतः ॥ ७२ ॥
 पूजयेत् ताः प्रयत्नेन यथावत् पूर्वसूचिताः ।
 रात्रौ वृद्ध्या दिने हान्या रसे मध्ये स्थितो बली ॥ ७३ ॥
 ऋतुमेकं क्रमेणैव स भवेत् सुरपादपः ।
 विमला जयिनी मध्ये गुरवः कथितास्तु ते ॥ ७४ ॥

१. यौवनाच्छादितशैशवाम्-ग० ।

२. बुद्धि-क० ख० ।

त्रैलोक्यमोहने चक्रे बुद्धं च परिपूजयेत् ।
 ब्रह्मविष्णुशिवाख्यास्तास्तिर्क्षा रेखाश्च तन्निभाः ॥ ७५ ॥
 तत्रादौ ब्रह्मरेखायामणिमाद्याः स्थिताः प्रिये ।
 वराभयकरा रक्ताः समीहितफलप्रदाः ॥ ७६ ॥
 कौमारी पीतवर्णा च शक्तितोमरधारिणी ।
 वरदाभयहस्ता च ध्यातव्या परमेश्वरी ॥ ७७ ॥
 अङ्कुशं तोमरं विद्युत्कुलेशौ बिभ्रती करैः ।
 इन्द्राणी गौरवर्णा च ध्येया सर्वसमृद्धिदा ॥ ७८ ॥
 वैष्णवी श्यामवर्णा च शङ्खचक्रवराभ्यान् ।
 हस्तपद्मैश्च बिभ्राणा दिव्यभूषणभूषिता ॥ ७९ ॥
 वाराही श्यामवर्णा च पोत्री रक्तसमन्विता ।
 हलञ्च मुसलं खड्गं खेटकं दधती करैः ॥ ८० ॥
 चामुण्डा कृष्णवर्णा च शूलं डमरुकं तथा ।
 खड्गं वेतालकं चैव दधाना दक्षिणैर्भुजैः ॥ ८१ ॥
 खेटकं चषकं चैव नागं घण्टां च वामकैः ।
 ब्रह्माणीप्रमुखाः सर्वा विष्णुरेखासमाश्रिताः ॥ ८२ ॥
 ब्रह्माणी रक्तवर्णा च चतुर्भिः शोभिता मुखैः ।
 वरदाभयहस्ता च कुण्डकाक्षलसत्करा ॥ ८३ ॥
 माहेश्वरी श्वेतवर्णा त्रिनेत्रा शूलधारिणी ।
 कपालमेणं परशुं दधाना पाणिभिः प्रिये ॥ ८४ ॥
 भेदमस्याः परं गुह्यं संक्षेपात् कथिता [थ्यते] ऽधुना ।
 महालक्ष्मीस्तु पीताभा पद्यं दर्पणमेव च ॥ ८५ ॥

१. पीत्रीवक्त्र-क० ख० ।

२. कृपाण-क० ख० ।

१मातुलुङ्गफलं चैव दधाना परमेश्वरी ।
 शिवरेखां समाश्रित्य संक्षोभण्यादिकाः स्थिताः ॥ ८६ ॥
 रक्ता संक्षोभणीमुख्याः स्वस्वमुद्राकरान्विताः ।
 एताः प्रकटयोगिन्यो ध्येयाः सर्वसमृद्धये ॥ ८७ ॥
 अणिमापुरतो देवि त्रिपुराचक्रनायिका ।
 शुद्धस्फटिकसङ्काशा मुक्तारत्नविभूषिता ॥ ८८ ॥
 पुस्तकं चाक्षमालां च कमलद्वयमुत्तमम् ।
 बिभ्रती सिद्धयो ध्येया महापातकनाशिनी ॥ ८९ ॥
 त्रिवृत्तं चन्द्रसूर्याग्निस्वरूपं विद्धि पार्वति ।
 सर्वाशापूरके चक्रे रविवेददलान्विते ॥ ९० ॥
 ब्रह्माणं चिन्तयेत् तत्र स्रवत्पीयूषवर्षिते ।
 कामाकर्षणिकाद्यास्तु षोडशस्वरसंवृताः^२ ॥ ९१ ॥
 सृणिपाशधराः सर्वा रूपेणापीह तत्समाः ।
 एतास्तु गुप्तयोगिन्यो ध्येयाः सर्वसमृद्धिदाः ॥ ९२ ॥
 कामाकर्षणिकाग्रे तु त्रिपुरेशी व्यवस्थिता ।
 त्रिपुरासदृशी ध्येया त्रिपुरेशी वरानने ॥ ९३ ॥
 अष्टपत्रं वरारोहे जपाकुसुमसन्निभम् ।
 सर्वसंक्षोभणं नाम सर्वकामफलप्रदम् ॥ ९४ ॥
 चिन्तयित्वा शिवं तत्र वर्गाष्टकसमन्विताः ।
 अनङ्गकुसुमाद्यास्तु स्मृता गुप्ततराश्च ताः ॥ ९५ ॥
 सुन्दरीसदृशाः सर्वाः सर्वकामफलप्रदाः ।
 अनङ्गकुसुमाग्रे तु ध्येया त्रिपुरसुन्दरी ॥ ९६ ॥

सर्वालङ्कारसम्पन्ना पुस्तकं चाऽक्षमालिकाम् ।
 वराभयौ च दधती बन्धूककुसुमप्रभा ॥ ९७ ॥
 सर्वसौभाग्यदे चक्रे दाडिमीकुसुमप्रभे ।
 चतुर्दशारके देवि ! भास्करं परिचिन्तयेत् ॥ ९८ ॥
 सर्वसंक्षोभणीमुख्याः सम्प्रदायाः स्मृता इमाः ।
 सर्वसंक्षोभणी शक्तिः पुरस्त्रिपुरवासिनी ॥ ९९ ॥
 सुन्दर्याः सदृशी ध्येया सर्वकामफलप्रदा ।
 सर्वार्थसाधके चक्रे सर्वरक्षाकरे तथा ॥ १०० ॥
 बाह्यारदशकोणे च जपाकुसुमसन्निभे ।
 नारायणं प्रपूज्याऽथ बाह्यदशारके ततः ॥ १०१ ॥
 सर्वसिद्धिप्रदा मुख्याः कुलकौलाः स्मृता इमाः ।
 सर्वसिद्धिप्रदाग्ने तु त्रिपुरश्रीर्व्यवस्थिता ॥ १०२ ॥
 उद्यद्भानुसहस्राभा दिव्यालङ्कारभूषिता ।
 पुस्तकं जपमालाञ्च दधती वरदाभये ॥ १०३ ॥
 अन्तर्दशारचक्रे च पूज्याः सर्वसमृद्धिदाः ।
 तथा निर्गर्भयोगिन्यः सर्वज्ञाप्रमुखाः प्रिये ॥ १०४ ॥
 सर्वज्ञा पुरतो देवी स्थिता त्रिपुरमालिनी ।
 इन्द्रगोपप्रभा देवी पाशाङ्कुशकपालिनी ॥ १०५ ॥
 महाभीतिहरा सम्यक् साधकानां क्षणादिकम् ।
 सर्वरोगहरे चक्रे बालार्ककिरणारुणे ॥ १०६ ॥
 वशिनीप्रमुखास्तत्र रहस्ययोगिनीर्यजेत् ।
 वशिनीप्रमुखा रक्ता वराभयकरान्विताः ॥ १०७ ॥

पुस्तकं जपमालां च दधानाः परमेश्वरि ।
 वशिनी पुरतो देवी सर्वसिद्धिप्रदायिनी ॥ १०८ ॥
 तथा त्रिपुरसिद्धां च ध्यायेद् विषविनाशिनीम् ।
 १त्रिकोणस्य विभागस्य दक्षिणे वामके प्रिये ॥ १०९ ॥
 चतुष्पथसमायुक्ते बाणचापौ प्रपूजयेत् ।
 त्रिकोणस्योर्ध्वभागस्य वामदक्षिणयोस्तथा ॥ ११० ॥
 षडध्वरूपयोर्देवि ! पाशाङ्कुशौ व्यवस्थितौ ।
 सर्वसिद्धिप्रदे चक्रे त्रिकोणे परमेश्वरि ॥ १११ ॥
 उद्यत्सूर्यसहस्राभे बन्धूककुसुमप्रभे ।
 अतिरहस्ययोगिन्यः संस्थिता वीरवन्दिते ॥ ११२ ॥
 अग्रकोणेऽग्निचक्रे च कामरूपे वरानने ।
 कामेश्वरी त्रिनेत्रा च तरुणारुणविग्रहा ॥ ११३ ॥
 चषकं वरदानं च २पाशमङ्कुशमेव च ।
 दधती परमेशानि ! ध्येया रुद्रात्मशक्तिका ॥ ११४ ॥
 वामकोणे त्रिकोणस्य सूर्यचक्रे महेश्वरि ।
 जालन्धरे महापीठे वज्रेश्वरी समीरिता ॥ ११५ ॥
 त्रिनेत्रा पूर्णचन्द्रास्या बन्धूककुसुमप्रभा ।
 पाशाङ्कुशौ शराश्चापं चषकं मातुलुङ्गकम् ॥ ११६ ॥
 दधती चारुरूपा सा ध्येया विष्ण्वात्मशक्तिका ।
 दक्षकोणे त्रिकोणस्य ३सोमचक्रे वनानने ॥ ११७ ॥
 पूर्णगिर्यालये देवि ! कथिता भगमालिनी ।
 त्रिनेत्रा ४तरुणेन्दुस्था सिन्दूरारुणविग्रहा ॥ ११८ ॥

१. त्रिकोणाग्रविभागस्य - क० ख० ।

२. पाशाङ्काङ्कुश-क० ख० ।

३. लोम-क० ख० ।

४. तरुणेन्दुमस्ता-क० ख० ।

पुस्तकं जपमालां च पाशाङ्कुशकमेव च ।
 दधती परमेशानि ! ध्येया ब्रह्मात्मशक्तिका ॥ ११९ ॥
 कामेश्वरीपुरोभागे त्रिपुराम्ब व्यवस्थिता ।
 मालिनीसदृशी ध्येया सर्वकामफलप्रदा ॥ १२० ॥
 अथवा रश्मयः सर्वा देवीरूपेण चिन्तयेत् ।
 नवावरणशक्तीनां ध्यानं देव्याः समं यतः ॥ १२१ ॥
 निःसरन्ति यथा नित्यं सूर्यबिम्बान्मरीचयः ।
 देव्यस्तथा समुत्पन्ना महादेव्याः शरीरतः ॥ १२२ ॥

ईश्वर उवाच-

^१ओड्याणपीठके देवि ब्रह्मचक्रे वरानने ।
^२परापररहस्याख्या देवि ! ब्रह्मस्वरूपिणी ॥ १२३ ॥
 चक्रेशीमपि तामेव पूजयेत् साधकोत्तमः ।
 स्थितिक्रमेण पूजेयं यन्त्रोद्धारक्रमेण तु ॥
 सृष्टिक्रमं महद् गुह्यं पूजनं परमेश्वरि ॥ १२४ ॥

पार्वती उवाच-

चक्रमण्डलमाख्यातं न पूजा तत्र मण्डले ।
 इदानीं कथयेशान ! पूजाक्रममनुत्तमम् ॥ १२५ ॥

ईश्वर उवाच-

शृणु देवि ! प्रवक्ष्यामि पूजाक्रममनुत्तमम् ।
 यस्य प्रबोधमात्रेण जीवन्मुक्तः प्रमोदते ॥ १२६ ॥
 देव्या नित्योदिता पूजा त्रिभिर्भेदैर्व्यवस्थिता ।
 परा चाप्यपरा देवि ! तृतीया च परापरा ॥ १२७ ॥

१. ओड्यानपीठके-क० ख० ।

२. पुरापर-ख० ।

चक्रमध्ये समावाह्य ^१पूज्यते द्रव्यविस्तरैः ।
 प्रथमा सा समाख्याता ^२मता पुरन्दरादिभिः ॥ १२८ ॥
^३मृदासने समासीनः खगसंयमने रतः ।
 समकायशिरोग्रीवो नासालोकनतत्परः ॥ १२९ ॥
 विकल्परूपसंजल्पविमुखो भावतत्परः ।
 महापद्मवनान्तःस्थां परमानन्दरूपिणीम् ॥ १३० ॥
 आप्यायितजगद्रूपां परमामृतवर्षिणीम् ।
 तत्तज्ज्ञानमये चक्रे परमात्मस्वरूपिणीम् ॥ १३१ ॥
 अर्धमात्रां योनिरूपां बिन्दुत्रिवलयात्मिकाम् ।
 परमानन्दपुष्पेण पूजयेदात्मरूपिणीम् ॥ १३२ ॥
 इन्द्रियप्रीणनैर्द्रव्यैर्विहितं स्वात्मपूजनम् ।
 उत्तमेयं द्वितीया सा मया निष्पाद्यते सदा ॥ १३३ ॥
 परापरा समाख्याता उभयं यत्र विद्यते ।
 देवकीसूनुना च ये निष्पाद्यते सदा प्रिये ॥ १३४ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे पञ्चमः पटलः ॥ ५ ॥

-
१. पूजते-क० ख० ।
 २. माता-ग० ।
 ३. मृदासने-क० ख० ।

अथ षष्ठः पटलः

पार्वती उवाच-

देव्याः पूजा समाख्याता तृतीयाया महेश्वर ।
 तां कथय सुरश्रेष्ठ विस्तरेणाधुना प्रभो ! ॥ १ ॥
 ज्ञानेन कर्मणा चेह देहशुद्धिर्द्विधा भवेत् ।
 ज्ञानशुद्धिस्त्वया प्रोक्ता कर्मशुद्धिर्न दर्शिता ॥ २ ॥
 विण्मूत्रपिच्छलो देहः कथं देवमयो भवेत् ।
 तन्मे वद महादेव प्रसाःसुमुख प्रभो ॥ ३ ॥

ईश्वर उवाच-

ज्ञानेन कर्मणा वापि सिद्धिर्भवति नान्यथा ।
 ज्ञानयोगश्च वक्तव्यः कर्मयोगं शृणु प्रिये ॥ ४ ॥
 ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय साधकः स्थिरमानसः ।
 पद्मासनसमासीनः प्राणायामपुरःसरम् ॥ ५ ॥
 ब्रह्मरन्ध्रे स्थिते पद्मे सहस्रदलशोभिते ।
 विमले पूर्णचन्द्रस्य मण्डले चिन्तयेद् गुरुम् ॥ ६ ॥
 शुद्धङ्कास्फटिकसङ्काशं श्वेताभरणभूषितम् ।
 तादृक्प्रसूनमाल्यादिविभूषितं तनुं तथा ॥ ७ ॥
 पद्मासनसमासीनं सर्वयोगनिषेवितम्^३ ।
 वराभयकरं शान्तं त्रिनेत्रं करुणामयम् ॥ ८ ॥
 वामोरुगतया शक्त्या रक्तया वामपाणिना ।
 धारयन्त्योत्पलं दक्षहस्तेनालिङ्गितं विभुम् ॥ ९ ॥

१. पुरःसरः-ख० ।
२. विभूषितं-ख० ।
३. निषेवितम्-ख० ।
४. त्रिनेत्रम्-ख० ।

१परमानन्दसन्दोहसान्द्रमानसमीश्वरम् ।
 आनन्दसान्द्ररक्ताक्षं स्मरेत् स्मितमुखाम्बुजम् ॥ १० ॥
 बालाद्यं भुवनेशानी रमा चैवाथ खेचरी ।
 शिवचन्द्रौ मातृकान्तं २ कालशक्राम्बुवह्नयः ॥ ११ ॥
 वायुश्च वामकर्णेन योजिता बिन्दुभालिनः ३ ।
 चक्रं कृत्वाऽऽदिमं तेषु कर्णे वामाक्षि योजयेत् ॥ १२ ॥
 शिवचन्द्रौ त्रिशूलाद्यौ बिन्दुना परिमण्डितौ ।
 चन्द्रशिवौ त्रिशूलाद्यौ स्वर्गवन्तौ महेश्वरि ! ॥ १३ ॥
 तस्मात् स्वगुरुनामान्ते आनन्दनाथ चालिखेत् ।
 तथा शक्तिपदान्ते वै अम्बापदमतो लिखेत् ॥ १४ ॥
 पादुकां पूजयामीति विधिना परिपूजयेत् ।

लं पृथिव्यात्मना ब्रह्मणा गन्धं कल्पयामि । गन्धतन्मात्रात्मने
घ्राणाय गन्धं गृहाण स्वाहा ।

अथाऽङ्गुष्ठकनिष्ठाभ्यां योजयेद् गन्धमुत्तमम् ॥ १५ ॥

हं आकाशात्मना सदाशिवेन पुष्पं कल्पयामि शब्दतन्मात्रात्मने
श्रोत्रेन्द्रियाय पुष्पं गृहाण स्वाहा ।

अङ्गुष्ठतर्जनीयोगे पुष्पदानं तथैव हि ।

यं वाय्वात्मना ईश्वरेण धूपं कल्पयामि स्पर्शतन्मात्रात्मने
त्वगिन्द्रियाय स्पर्शं गृहाण स्वाहा ।

अङ्गुष्ठमध्यमायोगं धूपदानं तथैव हि ॥ १६ ॥

वं वह्न्यात्मना रुद्रेण दीपं कल्पयामि रूपतन्मात्रात्मने
चक्षुरिन्द्रियाय रूपं गृहाण स्वाहा ।

१. सरमानन्द-ख०

२. शक्राद्य-ख० ।

३. नादिनः-ख० ।

४. तन्त्रे-ख० ।

अङ्गुष्ठाभ्यां महेशानि दीपं दद्यात् समाहितः ।
 वं अमृतात्मना विष्णुना नैवेद्यं कल्पयामि । रसतन्मात्रात्मने
 जिह्वेन्दियाय रसं गृहाण स्वाहा ।

अङ्गुष्ठानामिकायोगं नैवेद्यं तत्प्रतिष्ठितम् ॥ १७ ॥

एवं कुलगुरुं देवि पूजयित्वा विधानतः ।

योनिमुद्रां प्रदर्श्याथ प्रणमेत् सिद्धिहेतवे ॥ १८ ॥

नमस्ते भगवन्नाथ शिवाय गुरुरूपिणे ।

विद्यावतारसंसिधयै स्वीकृतानेकविग्रह ॥ १९ ॥

नराय नररूपाय परमात्मैकरूपिणे ।

सर्वाज्ञानतमोभेदभानवे चिद्घनाय ते ॥ २० ॥

स्वतन्त्राय दयातृप्तविग्रहाय शिवात्मने ।

परतन्त्राय भक्तानां भव्यानां भव्यरूपिणे ॥ २१ ॥

विवेकिनां विवेकाय विमर्शाय विमर्शिनाम्^१ ।

प्रकाशिनां प्रकाशाय ज्ञानिनां ज्ञानरूपिणे ॥ २२ ॥

पुरस्तात् पार्श्वयोः पृष्ठे^२ नमस्कुर्यामुपर्यधः ।

सदा मच्चित्तरूपेण विधेहि भवदासनम् ॥ २३ ॥

अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ।

चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥ २४ ॥

नमोऽस्तु गुरवे तुभ्यं ब्रह्मविष्णुशिवात्मने ।

अविद्याग्रस्त-संसारसागरोत्तारहेतवे ॥ २५ ॥

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः ।

गुरुरेव परं ज्ञानं^३ गुरुरेव परं तपः ॥ २६ ॥

१. अविमर्शिनाम्-क० ख० ।
२. नमस्कुर्यात्-ग० ।
३. गुरुमेव-क० ख० ।

अतः सर्वत्र देवेशि ! गुरुपूजा गरीयसी ।
 अन्यदेवसपर्या वा चान्यदेवस्य कीर्तनम् ॥ २९ ॥
 गुरुदेवं विना देवि तदग्रे क्रियते यदि ।
 तदा नरकमाप्नोति सत्यमेतद् वदाम्यहम् ॥ २८ ॥
 पूजिते गुरुपादे वै सर्वदेवः सुखी भवेत् ।
 सर्वेषां मन्त्रतन्त्राणां पिताऽसौ यः सदाशिवः ॥ २९ ॥
 यस्य भक्तिर्गुरौ नित्यं वर्तते देववत् प्रिये ।
 तस्य सर्वार्थसिद्धिः स्यान्नाऽन्यथा खलु पार्वति ॥ ३० ॥
 गुरुपादरजो मूर्ध्नि ध्यात्वा कर्म समारभेत् ।
 ब्रह्मरन्ध्रे सहस्रारे कर्पूरधवलो गुरुः ॥ ३१ ॥
 वराभयकरो नित्यो ब्रह्मरूपी सदानघः ।
 जागर्ति परमेशानि ! निजस्थानप्रकाशकः ॥ ३२ ॥
 कुलनाथं परित्यज्य ये शाक्ताः परसेविनः ।
 तेषां दीक्षा च यागश्च ह्यभिचाराय कल्प्यते ॥ ३३ ॥
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन कुलीनं गुरुमाश्रयेत् ।
 कुलीनः सर्वविद्यानामधिकारीति गीयते ॥ ३४ ॥
 दीक्षाप्रभुः स एवात्र सर्वतन्त्रेषु नापरः ।
 गुरुमण्डलपूजां तु कुर्यात् सप्तसु पर्वसु ॥ ३५ ॥

देवी उवाच-

विना योगं न सिध्येत कुण्डली च क्रमः प्रभो ।
 मूलपद्मे कुण्डलिनी यावन्निद्रायिता प्रभो ॥ ३६ ॥
 तावत् किञ्चिन्न सिध्येत मन्त्रयन्त्रार्चनादिकम् ।
 जागर्ति यदि सा देवी बहुभिः पुण्यसञ्चयैः ॥ ३७ ॥

तदा प्रसादमायान्ति मन्त्रयन्त्रार्चनादयः ।
 शिववद् विहरेल्लोके आष्टैश्वर्यसमन्वितः ॥ ३८ ॥
 योगयोगाद् भवेन्मुक्तिर्मन्त्रसिद्धिरखण्डिता ।
 सिद्धे मनौ परावाप्तिरिति शास्त्रार्थनिर्णयः ॥ ३९ ॥
 युक्तात्मा येन विहरेत् स्वर्गे मर्त्ये रसातले ।
 जीवन्मुक्तश्च देहान्ते परं निर्वाणमाप्नुयात् ॥
 तत् कात्स्न्येन परं योगं कथयस्व मयीश्वर ॥ ४० ॥

ईश्वर उवाच-

कथयामि तव स्नेहाद् योगयोग्याऽसि पार्वति ।
 ससारोत्तारणं मुक्तिर्योगशब्देन कथ्यते ॥ ४१ ॥
 योगो हि ललिता देवी निश्चितं विद्धि पार्वति ।
 न योगो नभसः पृष्ठे न भूमौ न रसातले ॥ ४२ ॥
 ऐक्यं जीवात्मनश्चाहुर्योगं योगविशारदाः ।
 कामक्रोधलोभमोहमदमात्सर्यसंज्ञकाः ॥ ४३ ॥
 तत्समूहाः षडाख्याता योगविघ्नकरा इमे ।
 योगज्ञैरेभिर्जित्वा^३ तान् योगिनो योगमाप्नुयुः ॥ ४४ ॥
^४यमं नियममासनप्राणायामौ ततः परम् ।
 प्रत्याहारं धारणाख्यं ध्यानं सार्द्धं समाधिना ॥ ४५ ॥
 अष्टाङ्गान्याहुरेतानि योगिनो योगसाधने ।
 अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यं दयाऽऽर्जवम् ॥ ४६ ॥

१. योगयोगोद्भवेत्-ग० ।

२. नभः-ख० ।

३. भित्वा-ग० ।

४. साधने-ग० ;

५. 'यम' इत्यारभ्य 'योगसाधने' इत्येतदन्तं नास्ति-ग० ।

क्षमाधृतिमिताहारशौचं चेति यमा दश ।
 तपः सन्तोष^१ आस्तिक्यं दानं देवस्य पूजनम् ॥ ४७ ॥
 सिद्धान्तश्रवणं चैव ह्रीर्मतिश्च जपो हुतम् ।
 दशैते नियमाः प्रोक्ता योगशास्त्रविशारदैः ॥ ४८ ॥
 पद्मासनं स्वस्तिकाख्यं भद्रं वज्रासनं तथा ।
 वीरासनमिति प्रोक्तं क्रमादासनपञ्चकम् ॥ ४९ ॥
 ऊर्वोरुपरि विन्यस्य सम्यक् पादतले उभे ।
 अङ्गुष्ठौ च निबध्नीयाद्धस्ताभ्यां व्युत्क्रमात् ततः ॥ ५० ॥
 पद्मासनमिति : प्रोक्तं योगिनां हृदयङ्गमम् ।
 जानूर्वोरन्तरे सम्यक् कृत्वा पादतले उभे ॥ ५१ ॥
 ऋजुकायो वसेद् योगी स्वस्तिकं तत् प्रचक्षते ।
 सीमन्याः पार्श्वयोर्न्यस्येद् गुल्फयुग्मं सुनिश्चलम् ॥ ५२ ॥
 वृषणाधः पादपार्श्वे पाणिभ्यां^३ परिबन्धयेत् ।
 भद्रासनं समुद्दिष्टं योगिभिः परिकीर्तितम् ॥ ५३ ॥
 ऊर्वोः पादौ क्रमान्यस्य जान्वोः प्रत्यङ्मुखाङ्गुलीः ।
 करौ निबध्यादाख्यातं वज्रासनमनुत्तमम् ॥ ५४ ॥
 एकं पादमधः कृत्वा विन्यस्योरौ^४ तथेतरम् ।
 ऋजुकायो वसेद् योगी वीरासनमितीरितम् ॥ ५५ ॥
 इडया कर्षयेद् वायुं बाह्यं षोडशमात्रया ।
 धारयेत् पूरितं योगी चतुःष्ट्या^१ च मात्रया ॥ ५६ ॥

-
१. सन्तोष-ग० ।
  २. कारो-ख० ॥
  ३. परिपूजितम्-ग० ।
  ४. अथेतरम्-ख० ।

सुषुम्नामध्यगं सम्यग् द्वात्रिंशन्मात्रया शनैः ।
 नाड्या पिङ्गलया चैवं रेचयेद् योगवित्तमः ॥ ५७ ॥
 प्राणायाममिमं प्राहुर्योगशास्त्रविशारदाः ।
 भूयो भूयः क्रमात् तस्य व्यत्यासेन समाचरेत् ॥ ५८ ॥
 मात्रावृद्धिक्रमेणैव सम्यग् द्वादश षोडश ।
 जपध्यानादिभिर्युक्तं सगर्भं तद् विदुर्बुधाः ॥ ५९ ॥
 तदुपेतं विगर्भं च प्राणायामं परं विदुः ।
 क्रमादभ्यसतः पुंसो देहे स्वदोद्गमोऽधमः ॥ ६० ॥
 मध्यमः कल्पसंयुक्तो भूमित्यागः परो मतः ।
 उत्तमस्य गुणावाप्तिर्यच्छीलनकमिष्यते ॥ ६१ ॥
 इन्द्रियाणां विचरतां विषयेषु निराकुलम् ।
 बलादाहरणं तेभ्यः प्रत्याहारोऽयमीरितः ॥ ६२ ॥
 अङ्गुष्ठागुल्फजानुषु सीमनीलिङ्गनाभिषु ।
 हृद्ग्रीवाकण्ठदेशेषु लम्बिकायां ततो नसि ॥ ६३ ॥
 भूमध्ये स्तनके मूर्ध्नि द्वादशान्ते यथाविधि ।
 धारणं प्राणमस्तोर्धारणेति निगद्यते ॥ ६४ ॥
 समाहितेन मनसा चैतन्यान्तरवर्तिना ।
 आत्मन्यभीष्टदेवानां ध्यानं ध्यानमिहोच्यते ॥ ६५ ॥
 समत्वभावना नित्यं जीवात्मपरमात्मनोः ।
 समाधिमाहुर्मुनयः प्रोक्तमष्टाङ्गलक्षणम् ॥ ६६ ॥

१. वात्यासेन-ख० ।
 २. तदुपेतं-क० ख० ।
 ३. कल्प-क० ख० ।
 ४. ममत्व-क० ख० ।

इति ते कथितं देवि ! कामादिपट्कनाशनम् ।
 अथ ते कथयिष्यामि मन्त्रात्मयोगमुत्तमम् ॥
 दुर्लभं विषयासक्तैः सुलभं संयमात्मनाम् ॥ ६७ ॥
 समाधिः संविदुत्पत्तिः परजीवैकतां प्रति ।
 यदि जीवः पराद् भिन्नः कार्यतामेति सुव्रते ॥ ६८ ॥
^१सुचित्तं च ^२प्रसह्यैव घटवत् परमेश्वरि ।
 विनाशित्वं भयं चैव द्वितयाविति ते श्रुतिः ॥ ६९ ॥
 नित्यः सर्वगतो ह्यात्मा कूटस्थो दोषवर्जितः ।
 एकः सन् भिद्यते भ्रान्त्या मायया न स्वरूपतः ॥ ७० ॥
 तस्माद् द्वैतं न मे चाऽस्ति न प्रपञ्चो न संसृतिः ।
 यथाकाशो घटाकाशो महाकाश इतीरितः ॥ ७१ ॥
 तथा भ्रान्तिर्द्विधा प्रोक्ता ह्यात्मा जीवेश्वरात्मना ।
 नाहं देहो न च प्राणो नेन्द्रियाणि तथैव च ॥ ७२ ॥
 न मनो नैव बुद्धिश्च नैव चित्तमहङ्कृतिः ।
 नाहं पृथ्वी न सलिलं न च वह्निस्तथाऽनिलः ॥ ७३ ॥
 न चाकाशो न शब्दश्च न च स्पर्शस्तथा रसः ।
 न हि गन्धो न रूपं च न मायाऽहं न संसृतिः ॥ ७४ ॥
 सदा साक्षि-स्वरूपाद् वा ब्रह्म चैवास्मि केवलः ।
^३सोऽहं ब्रह्म न संसारी न मत्तोऽन्यत् कदाचन ॥ ७५ ॥
 इति विद्यात् स्वमात्मानं समाधिः परिकीर्तितः ।
 समाधौ ^४सुखरूपोऽसौ तुरीयस्वर एव हि ॥ ७६ ॥

१. स्वचित्तञ्च-क० ख० ।

२. प्रसज्यैव-क० ख० ।

३. सोऽयं-ख० ।

४. स्वस्वरूपोऽसौ-क० ख० ।

तुरीयांशः पराशक्तिर्बिन्द्वात्मा ब्रह्म केवलम् ।
 प्रज्ञात्मानं ^१ वदन्त्येके ^२ एकेऽपि ब्रह्म केवलम् ॥ ७७ ॥
 जीवमीश्वरभावेन विद्यात् सोऽहमिति ध्रुवम् ।
 यथा ^३ फेनतरङ्गादि समुद्रादुत्थितं पुनः ॥ ७८ ॥
 समुद्रे लीयते यद्वज्जगदात्मनि लीयते ।
 यस्यैवं परमात्मा स ^४ पृथग्भूतः प्रकाशितः ॥ ७९ ॥
 स याति परमं भावं स्वयं साक्षात् परामृतम् ।
 यदा मनसि चैतन्यं भाति सर्वात्मकं सदा ॥ ८० ॥
 योगिनो व्यवधानेन तदा सम्पद्यते स्वयम् ।
 यदा भूतानि सर्वाणि स्वात्मन्येवाभिपश्यति ॥ ८१ ॥
 सर्वभूतेषु चात्मानं ब्रह्म सम्पद्यते तदा ^५ ।
 यदा सर्वाणि भूतानि समाधिस्थो न पश्यति ॥ ८२ ॥
 एकीभूतः परेणासौ तदा भवति केवलः ।
 तदा जन्मजरादुःखव्याधीनामेव भेषजम् ॥ ८३ ॥
 केवलं ब्रह्मविज्ञानं जायतेऽसौ तदा शिवः ।
 तस्माद् विज्ञानतो मुक्तिर्नान्यथा भवकोटिभिः ॥ ८४ ॥
 मन्त्रौषधिबलैर्यद्वज्जीर्यते भक्षितं विषम् ।
 तद्वत् सर्वाणि कर्माणि जीर्यन्ति ज्ञानिनः क्षणात् ॥ ८५ ॥
 देहाभिमाने गलिते विदिते परमात्मनि ।
 यत्र यत्र मनो याति तत्र तत्र समाधयः ॥ ८६ ॥

१. प्रज्ञात्मा न-क० ख० ।

२. एकोऽपि-ग० ।

३. फेन-क० ख० ।

४. सम्यु-ग० ।

५. सदा-क० ख० ।

अहं ब्रह्म न चान्योऽस्मि मुक्तोऽहमिति भावयेत् ।
 सच्चिदानन्दरूपोऽहं नित्यं मुक्तस्वभाववान् ॥ ८७ ॥
 एवं समाधियुक्तो यः समाधये^१ स कल्पते ।
 सदाशिवोऽहमित्युक्त्वा स्वेच्छया विहरेद् यतिः ॥ ८८ ॥
 लिप्यते न स पापेन बध्यते न च कर्मणा ।
^२यथाऽग्निविद्रुतं स्वर्णं मालिन्यं दहति क्षणात् ॥ ८९ ॥
 तथा ब्रह्मार्पितात्माऽसौ सर्वकर्माणि दहति ।
 आत्मस्थां देवतां त्यक्त्वा बहिर्देवं विचिन्वते ॥ ९० ॥
 करस्थं कौस्तुभं त्यक्त्वा भ्रमते काचतृष्णया ।
 न योगेन न यन्त्रेण न मन्त्रेण विना हि सः ॥ ९१ ॥
 द्वयोरभ्यासयोगेन ब्रह्मसंसिद्धिकारणम् ।
 तमःपरिवृते गेहे घटो दीपेन दृश्यते ॥ ९२ ॥
 एवं मायावृतो ह्यात्मा मनुना गोचरीकृतः ।
 एतत् ते कथितं देवि ! ब्रह्मज्ञानमिदं महत् ॥ ९३ ॥
 विज्ञाय गुरुतो जप्त्वा संसारसागरं तरेत् ।
 यत्र यत्र मृतश्चाय गङ्गाया श्वपचालये ॥ ९४ ॥
 ब्रह्मविद् ब्रह्मभूयाय कल्पते नान्यथा प्रिये ।
 विश्वं शरीरमित्युक्तं पञ्चभूतात्मकं प्रिये ॥ ९५ ॥
 चन्द्रसूर्याग्नितेजोभिर्जीवब्रह्मैक्यरूपकम् ।
 तिस्रः कोट्यस्तदद्देन शरीरे नाड्यो मताः^३ ॥ ९६ ॥

१. स समाधये-ग० ।

२. यथा गिरिद्रुतं-ख० ।

३. मताः-ख० ।

तासु मुख्या दश प्रोक्तास्तासु तिस्रो व्यवस्थिताः ।
 प्रधाना मेरुदण्डेऽत्र चन्द्रसूर्याग्निरूपिणी ॥ ९७ ॥
 इडा वामे स्थिता नाडी शुक्ला तु चन्द्ररूपिणी ।
 शक्तिरूपा तु सा नाडी साक्षादमृतविग्रहा ॥ ९८ ॥
 पिङ्गलाख्या च या दक्षे पुरूपा सूर्यविग्रहा ।
 दाडिमीकुसुमप्रख्या विषाख्या चापरा मता ॥ ९९ ॥
 मेरुमध्यस्थिता या तु मूलादाब्रह्मरन्ध्रगा ।
 सर्वतेजोमयी सा तु सुषुम्ना वह्निरूपिणी ॥ १०० ॥
 तस्या मध्ये विचित्राख्या अमृतस्राविणी शुभा ।
 सर्वदेवमयी सा तु योगिनां हृदयङ्गमा ॥ १०१ ॥
 विंसर्गाद् बिन्दुपर्यन्तं व्याप्य तिष्ठति तत्त्वतः ।
 मूलाधारे त्रिपुराख्ये इच्छाज्ञानक्रियात्मके ॥ १०२ ॥
 मध्ये स्वयम्भुलिङ्गं तु कोटिसूर्य^१समप्रभम् ।
 तदूर्ध्वे तत्तुरीयं तु ध्यायेद् बन्धूकसन्निभम् ॥ १०३ ॥
 तदूर्ध्वे तच्छिखाकारा कुण्डली रक्तविग्रहा ।
 सा एव हि परा सूक्ष्मा महात्रिपुरसुन्दरी ॥ १०४ ॥
 चैतन्यं सर्वभूतानां शब्दब्रह्म यदुच्यते ।
 तत्प्राप्य कुण्डलीरूपं प्राणिनां देहमध्यगम् ॥ १०५ ॥
 सर्वतेजोमयं तत्तु सच्चिदानन्दमव्ययम् ।
 तद्बाह्ये हेमवर्णाभं रसवर्णं चतुर्दलम् ॥ १०६ ॥
 द्रुतहेमसमप्रख्यं पद्मं^२ तत्र विभावयेत् ।
 तदूर्ध्वेऽग्निसमप्रख्यं^२ षड्दलं हीरकप्रभम् ॥ १०७ ॥

१. सूर्य-ख० ।

२. प्रोक्ष-ख० ।

वादिलान्तषड्वर्णेन युक्तं स्वाधिष्ठानसंज्ञकम् ।
 मूलमाधारषट्कानां मूलाधारं ततो विदुः ॥१०८॥
 स्वशब्देन परं लिङ्गं स्वाधिष्ठानं ततो विदुः ।
 तदूर्ध्वे नाभिदेशे तु ^१मणिपूरं महत्पुरम् ॥१०९॥
 हेमाभं वैद्युताभं च बहुतेजोमयं तथा ।
 मणिवद् भिन्नं तत् 'पद्मं' ^२मणिपूरं ततो विदुः ॥११०॥
 दशभिश्च दलैर्युक्तं डादिफान्ताक्षरान्वितम् ।
 विष्णुनाऽधिष्ठितं पद्मं विश्वा लोकनकारणम् ॥१११॥
 तदूर्ध्वेऽनाहतं 'पद्मं' मुद्यदादित्यसन्निभम् ।
 कादिठान्तं दलैरर्कपत्रैश्च^३ समलङ्कृतम् ॥११२॥
 तन्मध्ये बाणलिङ्गं तु सूर्यायुतसमप्रभम् ।
 शब्दब्रह्ममयः शब्दो ^३मोहितस्तत्र दृश्यते ॥११३॥
 तेमाहताख्यं तत्पद्मं योगिभिः परिकीर्त्यते ।
 आनन्दसदनं तत्तु पुरुषाधिष्ठितं परम् ॥११४॥
 तदूर्ध्वे तु विशुद्धाख्यं दलैः षोडशभिर्युतम् ।
 स्वरैः षोडशकैर्युक्तं धूम्रवर्णं महत्प्रभम् ॥११५॥
 विशुद्धिं तनुते यस्माज्जीवस्य हंसलोकनात् ।
 विशुद्धं पद्माख्यातम् आकाशाख्यं महाद्भुतम् ॥११६॥
 आशाचक्रं तदूर्ध्वे तु आत्मनाऽधिष्ठितं परम् ।
 इक्षादिद्विदलं पद्मं चन्द्रेणाऽधिष्ठितं तु तत् ॥११७॥

१. माल-ग० ।

२. पूर-क० ख० ।

३. अनाहतः-क० ख० ।

आज्ञासंक्रमणं तत्र गुरोराज्ञेति कीर्तितम् ।
 कैलासाख्यं तदूर्ध्वे तु^१ रोधिनी तु तदूर्ध्वतः ॥११८॥
 सहस्राराम्बुजं देवि ! बिन्दुस्थानं तदूर्ध्वतः ।
 आदौ पूरकयोगेन स्वाधारे योजयेन्मनः ॥११९॥
 गुदमेद्रान्तरे शक्तिं तामाकुञ्च्य प्रबोधयेत् ।
 लिङ्गभेदक्रमेणैव बिन्दुस्थानं समानयेत् ॥१२०॥
 शम्भुना तां परां शक्तिमेकीभावं विचिन्तयेत् ।
 तदुद्भवामृतं वक्त्रद्रुतं लाक्षारसोपमम् ॥१२१॥
 पाययित्वा च तां शक्तिं^३ पराख्यां योगसिद्धिदाम् ।
 षट्चक्रदेवतास्तत्र सन्तर्प्याऽमृतधारया ॥१२२॥
 आनयेत् तेन मार्गेण मूलाधारं पुनः सुधीः ।
 यातायातक्रमेणैव तत्र कुर्यान्मनोलयम् ॥१२३॥
 एवमभ्यास[भ्यस्य]मानन्तु अहन्यहनि पार्वति ।
 जरामरणदुःखाद्यैर्मुच्यते भवबन्धनैः ॥
 इत्युक्तं परमे योगं योनिमुद्राप्रबन्धनम् ॥१२४॥
 अथापरं प्रवक्ष्यामि समाधिं भवनाशनम् ।
 अथवा परमेशानि ! यथोक्तध्यानयोगतः ॥१२५॥
 हृत्पद्मकलिकामध्ये ध्यायेद् देवीमनन्यधीः ।
 त्रिपुरात्मकमात्मानं भावयेन्न्यस्तविग्रहः ॥१२६॥

-
१. बोधिनी-क० ख० ।
 २. गुदमेद्रान्तरे-क० ख० ।
 ३. परोक्षा-क० ख० ।

ऐक्यं सम्भावयेन्नित्यं स्वगुरुदेवतात्मनाम् ।
 अहं देवो न चान्योऽस्मि ब्रह्मैवाहं न शोकभाक् ॥१२७॥
 सच्चिदानन्दरूपोऽहं शुद्धिबुद्धिस्वभाववान् ।
 प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य तदिति परतस्ततः ॥१२८॥
 सदिति तु समालोच्य कर्म कुर्याद् विचक्षणः ।
 स्मरणात् कर्मणामाद्यं ब्रह्मभूयायः कल्पते ॥१२९॥
 सर्वमङ्गलसम्पन्नो बहिर्निर्गत्य साधकः ।
 त्यक्त्वा मूत्रपुरीषे च कारपादौत्रिशोधयेत् ॥१३०॥
 मुखं प्रक्षाल्य देवेशि ! नासारन्ध्रद्वयं ततः ।
 नेत्राञ्जनं विधायैव शुद्धस्थानं समाश्रयेत् ॥१३१॥
 नेत्राञ्जनमकृत्वैव संपश्येत् सौरमण्डलम् ।
 जन्मार्जितफलं नश्येत् का कथा तस्य दुर्मतेः ॥१३२॥
 त्रितत्त्वेन त्रिधाऽऽचम्य दन्तधावनमाचरेत् ।
 दन्तकाष्ठमखादित्वा पूजयेद् यस्तु देवताम् ॥१३३॥
 तत्पूजा विफला देवि मृते च नरकं व्रजेत् ।
 क्लीमात्मकं कामदेवं सर्वान्ते जनमालिखेत् ॥१३४॥
 प्रियाय हृदयान्तोऽयं मनुर्दन्तविशुद्धये ।
 चतुर्दशस्वरैर्वक्त्रं क्षालयेच्छुद्धिहेतवे ॥१३५॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे षष्ठः पटलः ॥ ६ ॥

१. त्यक्त-क० ख० ।

२. काठ-क० ख० ।

अथ सप्तमः पटलः

शङ्कर उवाच-

प्रातः स्नानं ततः कुर्यात् त्रैपुरं ^१योजनक्रमम् ।
 सुगन्धिसलिलैः शुद्धैः कुलतीर्थेऽथवा पुनः ॥ १ ॥
 नद्यादौ विधिवत् स्नायात् कुलदर्भविधारकः ^२ ।
 रौप्यं दक्षिणतर्जन्यां अनामा ^३ हेमसंयुता ॥ २ ॥
 वामकनिष्ठिका हेमैः कुलदर्भोऽयमीरितः ।
 एष एव भवेद्दर्भो न दर्भो वनसम्भवः ॥ ३ ॥
 अशून्यं तु करं कुर्याद् वह्नीन्द्वर्कप्रतिष्ठया ।
 सर्वभूतवशी स स्यान्मुद्रया चातिशोभया ॥ ४ ॥
 त्रितृत्त्वेन त्रिधाऽऽचम्य सङ्कल्प्य पापनुत्तये ।
 कुलपात्रे सरत्नञ्च ^४ सतिलं सजलं ततः ॥ ५ ॥
 गृहीत्वा कुलदेवस्य प्रीतये स्नानमाचरेत् ।
 अस्नातस्य कुलं नास्ति तथा तर्पयतः पितृन् ॥ ६ ॥
 इदं विष्णुभैरवस्तु विचक्रम इतीरितम् ।
 मृदालभनकृत्ये च नित्यमेवमुदीरयेत् ॥ ७ ॥
 कुलचक्रं जले न्यस्य कुलमुद्रां विधाय च ।
 एहि गङ्गे ! नमस्तुभ्यं सर्वतीर्थसमन्विते ॥ ८ ॥
 आवाहयामि देवि ! त्वां स्नानार्थमिह सुन्दरि ।
 आवाह्याऽम्भसि संयोज्य सोमसूर्याग्निमण्डलम् ॥ ९ ॥

१. योजयन्-ख० ।

२. विधायकः-क० ।

३. अनामा हैमसंयुताम्-ग० ।

४. बहुरत्नञ्च-ग० ।

सञ्चिन्त्य मन्त्री तन्मध्ये ध्यायेत् त्रिपुरसुन्दरीम् ।
 गायत्र्याश्च महादेव्याः सुन्दरीमाह्वयेच्छिवाम् ॥ १० ॥
 त्रिवारमञ्जलौ^१ वारिमूलमन्त्रेण मन्त्रयेत् ।
 अभिषिञ्चेत् ततो मूर्ध्नि मूलमन्त्रं हृदि स्मरन् ॥ ११ ॥
 त्रिभिस्तु त्रिपुराबीजैस्त्रिधा मज्जनमाचरेत् ।
 तस्मादुत्थाय देवेशि ! निर्णिक्ताशेषविग्रहः ॥ १२ ॥
 त्र्यक्षरीं च समुच्चार्य दुकूले परिधापयेत् ।
 सकेशं मूषिकाक्रान्तमधौतं भग्नमस्वरम् ॥ १३ ॥
 मलिनं परकीयं च पर्युषितं च वर्जयेत् ।
 तिलकं कुलरूपं च कृत्वाऽऽचम्य विधानतः ॥ १४ ॥
 ततः सन्ध्यामुपासीत पापहा येन साधना ।
 स्नानं च त्रिविधं प्रोक्तं सन्ध्या च त्रिविधा स्मृता ॥ १५ ॥
 आन्तरं च भवेद् देवि ! बाह्यं मानसमेव च ।
 मानसं वै भवेत् स्नानं यः सदा शुद्धमानसः ॥ १६ ॥
 स्पर्शने पादिके देवि ! निर्विकल्पः सदैव हि ।
 बाह्यमत्रैव सम्प्रोक्तमान्तरं शृणु साम्प्रतम् ॥ १७ ॥
 प्रागुक्तक्रमयोगेन प्राणायामपरो बुधः ।
 शक्तिं परशिवेनैव^३ सङ्गमार्थं विधानतः ॥ १८ ॥
 तदुद्भवामृते शश्वन्निमज्ज्य पुनरेव हि ।
 स्नायाच्च विमले तीर्थे पुष्करे हृदयाश्रिते ॥ १९ ॥

१. अञ्जनौ-क० ख० ।

२. निर्मुक्ताशेषविग्रह-क० ख० ।

३. सङ्गमय्य-ग० ।

विन्दुतीर्थेऽथवा स्नात्वा पुनर्जन्म न विद्यते ।
 आत्मानं सर्वदा सम्यग् ध्यायेद् ध्यानपरायणः ॥ २० ॥
 देवताभेदतः सन्ध्या मानसीयं परा प्रिये ।
 शिवशक्त्योः समायोगो यस्मिन् काले प्रजायते ॥ २१ ॥
 सा सन्ध्या कुलनिष्ठानां समाधिस्थैः प्रतीयते ।
 अपरां कथयाम्यत्र सर्वपापविनाशिनीम् ॥ २२ ॥
 उपविश्य शुचौ देशे त्रितत्त्वेन त्रिधाऽऽचमेत् ।
 प्राणायामत्रयं कृत्वा त्रिभिर्वीजैस्त्रिधाविधम् ॥ २३ ॥
 वामहस्ते जलं गृह्य गलितोदकविन्दुभिः ।
 सप्तधा प्रोक्षणं कुर्यान्मूर्ध्नि मन्त्रमनुस्मरन् ॥ २४ ॥
 अवशिष्टोदकं दक्षहस्ते संगृह्य साधकः ।
 नासामाश्लिष्य तोयेन ततस्तेनाऽघमर्पणम् ॥ २५ ॥
 इडयाऽऽकृष्य देहान्तः क्षालितैः पापसञ्चयैः ।
 कृष्णवर्णं तदुदकं दक्षनाड्या विरेचितम् ॥ २६ ॥
 दक्षहस्ते तु तन्मन्त्री पापरूपं विचिन्त्य च ।
 पुरतो वज्रपाषाणे प्रक्षिपेदस्त्रमन्त्रतः ॥ २७ ॥
 इत्यघमर्षणं कृत्वा पुनराचमनं तथा ।
 अभिषिञ्चेत् ततो मूर्ध्नि विधिना साधकोत्तमः ॥ २८ ॥
 ॐ आपो देवी रसोऽमृतं पूतं ब्रह्म पुनीमहे ।
 जलाञ्जलित्रयं भूमौ मार्तण्डभैरवाय च ॥ २९ ॥
 ऊर्ध्वबाहुस्ततो मन्त्री मार्तण्डं समुपाश्रयेत् ।
 ॐ उदुत्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः ॥ ३० ॥

दृशे विश्वाय मार्तण्डशेषे भैरवमीरयेत् ।
 सूर्यमण्डलमध्ये तु कुलचक्रं विचिन्तयेत् ॥ ३१ ॥
 बाल्योचितं स्पृहन्तीं वै बालिकां चक्रमध्यतः ।
 बालार्कमण्डलाभासां भानुवह्नीन्दुलोचनाम् ॥ ३२ ॥
 पाशाङ्कुशौ शरांश्चापं धारयन्तीं शिवां स्मरेत् ।
 मध्याह्ने चिन्तयेद् देवीं नवयौवनशोभिताम् ॥ ३३ ॥
 सायाह्ने चिन्तयेद् देवीं त्रैलोक्यैकप्रभामयीम् ।
 सर्वयौवनसम्पन्नामुज्ज्वलां परमां कलाम् ॥ ३४ ॥
 तामेव चिन्तयेद् रात्रौ भोगी भोगपरायणाम् ।
 अष्टोत्तरशतावृत्या गायत्रीं च जपेत् सुधीः ॥ ३५ ॥
 रविमण्डलगां देवीं प्रणिपत्य समापयेत् ।
 एवं सन्ध्यां समाप्याऽथ हृदि विद्यां परामृशेत् ॥
 अथवा परमेशानि ! सदैनां परिचिन्तयेत् ॥ ३६ ॥

देवी उवाच-

इदानीं श्रोतुमिच्छामि कथमत्राधिकारिता ।
 वेदव्रतविहीनानां ब्रात्यादीनां कृतागसाम् ॥ ३७ ॥
 तथैवाऽनुपनीतानां स्त्रीशूद्राणां भवेच्छिव ! ।
 कथमेते महादेव ! मुक्तिं गच्छन्त्यनुत्तमाम् ॥
 न विना ब्राह्मणं मुच्येद् देहबन्धादिति श्रुतिः ॥ ३८ ॥

ईश्वर उवाच-

देवदारुवने पूर्वं ब्राह्मणानतिदुर्धियः ।
 विलोक्य भगवान् विष्णुर्माभ्येत्याभिवाद्य च ॥ ३९ ॥

१. बालिका-क० ख० ।

२. त्रिलोचनाम्-ग० ।

उपविष्टस्तदा देवः कारुण्यद्रुतचेतसा ।
पृष्टवान् मां महादेवि ! तेषां मुक्तेर्हि कारणम् ॥ ४० ॥

भगवान् उवाच-

इमे दुर्मतयः सर्वे वेदाचारबहिष्कृताः ।
अन्यायमैथुने शक्ताः सुरापानपरायणाः ॥ ४१ ॥
आत्मज्ञानविहीनानां योगाभ्यासावहेलिनाम् ।
कथमेषां भवेन्मुक्तिरनदुपायं वद प्रभो ॥
शूद्रादीनां कथं देव दीक्षायामधिकारिता ॥ ४२ ॥

ईश्वर उवाच-

अपि कृत्वा दुराचारान् पतितो वेदवर्जितः ।
नारी शूद्रोऽथवा ब्राह्मणो यां ज्ञात्वा ब्राह्मणो भवेत् ॥ ४३ ॥
यया विज्ञायते ब्रह्म सच्चिदानन्दमव्ययम् ।
तामेव कथयाम्यद्य तवैव हृदि संस्थिताम् ॥ ४४ ॥
चतुर्विंशतितत्त्वेन निर्मिता तत्स्वरूपिणी ।
त्रिकारं चम्पकापीतं ब्रह्मविष्णुशिवात्मकम् ॥ ४५ ॥
शतपत्रासनारूढं ध्यायेत् पद्मासनस्थितम् ।
पुकारं चिन्तयेदेवमतसीपुष्पसन्निभम् ॥ ४६ ॥
पद्ममध्यस्थितं सौम्यमुपपातकनाशनम् ।
रकारं कपिलं नित्यं कमलासनसंस्थितम् ॥ ४७ ॥
ध्यायेच्छान्तं सुरश्रेष्ठ ! महापातकनाशनम् ।
सुकारं चिन्तयेद् देव ! इन्द्रनीलसमप्रभम् ॥ ४८ ॥
निर्दहेत् सर्वदुःखानि ग्रहरोगोद्भवानि च ।
न्दकारं वह्निदीप्ताभं चिन्तनात् पुरुषर्षभ ॥ ४९ ॥

भ्रूणहत्याकृत पापं तत्क्षणादेव नश्यति ।
 रीङ्कारं विमलं ध्यायेद् ब्रह्महत्याविनाशनम् ॥ ५० ॥
 विकारं चिन्तयेद् विद्वान् शुद्धस्फटिकसन्निभम् ।
 पापं नश्यति तत् क्षिप्रमगम्यागमनोद्भवम् ॥ ५१ ॥
 झकारं चिन्तयेद् योगी शुद्धस्फटिकसन्निभम् ।
 अभक्ष्यभक्षण पापं तत्क्षणादेव नश्यति ॥ ५२ ॥
 हेकारं तारकावर्णमिन्दुशेषविभूषितम् ।
 योगिनां वरदं ध्यायेद् ब्रह्महत्याविनाशनम् ॥ ५३ ॥
 काकारं कृष्णवर्णं च नीलमेघसमप्रभम् ।
 ध्यात्वा पुरुषशार्दूल पापं नाशयति ध्रुवम् ॥ ५४ ॥
 मेकारं रक्तवर्णं च कमलासनसंस्थितम् ।
 गोहत्यादिकृतं पापं नाशयत्येव तत्क्षणात् ॥ ५५ ॥
 श्वकारं परमं ध्यायेत् तत्त्वकाञ्चनसन्निभम् ।
 कमलासनमासीनं स्त्रीहत्याविमोचनम् ॥ ५६ ॥
 रीङ्कारं शुक्लवर्णं तु जातीपुष्पसमप्रभम् ।
 गुरुहत्याकृतं पापं ध्यात्वा दहति तत्क्षणात् ॥ ५७ ॥
 धीकारं चिन्तयेच्छुक्लं कुन्दपुष्पसमप्रभम् ।
 पितृमातृवधात् पापान्मुच्यते नात्र संशयः ॥ ५८ ॥
 मकारं पद्मरागाभं चिन्तयेद् दीप्ततेजसम् ।
 पूर्वजन्मार्जितं पापं तत्क्षणादेव नश्यति ॥ ५९ ॥
 हिकारं शङ्खवर्णं तु पूर्णचन्द्रसमप्रभम् ।
 अशेषपापदहनं ध्यायेन्नित्यमिहाच्युतम् ॥ ६० ॥

१. श्वकाय-क० ख० ।

२. समासीन-क० ख० ।

३. मन्त्री-क० ख० ॥

तत्कार पाण्डुर ध्यायेत् पद्मस्योपरि संस्थितम् ।
 प्रतिग्रहकृतं पापं स्मरणादेव नश्यति ॥ ६१ ॥
 नः कारं रक्तवर्णं तु इन्द्रगोपसमप्रभम् ।
 ध्यात्वा प्राणिवधं पापं निर्दहेज्जगदीश्वर ॥ ६२ ॥
 क्लीङ्कारं रक्तवर्णं तु स्मरेद् वज्रसमप्रभम् ।
 निर्दहेत् सर्वपापानि नान्यैः पापैः प्रलिप्यते ॥ ६३ ॥
 नेकारं तु मुखं पूर्वमुद्यदकसमप्रभम् ।
 सकृद् ध्यात्वा सुरश्रेष्ठ ! स गच्छेद् ब्रह्मणः पदम् ॥ ६४ ॥
 नीलोत्पलदलश्यामं प्रकारं दक्षिणाननम् ।
 सकृद् ध्यात्वा सुरश्रेष्ठ ! स गच्छेद् वैष्णवं पदम् ॥ ६५ ॥
 सौम्यं गोरोचनापीतं चोकारं चोत्तराननम् ।
 सकृद् ध्यात्वा सुरश्रेष्ठ ! स गच्छेद् रुद्रतां पुनः ॥ ६६ ॥
 शरच्चन्द्रनिभं शान्तं दकारं पश्चिमाननम् ।
 सकृद् ध्यात्वा सुरश्रेष्ठ ! स गच्छेदैश्वरं पदम् ॥ ६७ ॥
 यात्कारं च शिवः प्रोक्तमूर्ध्वाननमितीरितम् ।
 सकृद् ध्यात्वा सुरश्रेष्ठ ! सदाशिवपुरं व्रजेत् ॥ ६८ ॥
 अक्षराणां तु सर्वेषां वक्ष्यन्ते देवताः क्रमात् ।
 वायुसूर्यविद्युदुमा^१ वरुण एव च ॥ ६९ ॥
 बृहस्पतिस्तु पर्जन्य इन्द्रो गन्धर्व एव च ।
 पूषा शिवश्च त्वष्टा च वासवश्च मरुत्था ॥ ७० ॥
 सोमोऽङ्गिरा विश्वेदेवा अश्विनी च प्रजापतिः ।
 सर्वदेवश्च रुद्रश्च ब्रह्मा विष्णुश्च देवताः ॥ ७१ ॥
 जयकाले चिन्तयित्वा तासां सायुज्यमाप्नुयात् ।
 ललितायास्त्रिभिर्बीजैस्त्रिपदेयं त्रयीमयी ॥ ७२ ॥

एतज्ज्ञात्वा तु मेधावी जपहोमं करोति यः ।
 षडङ्गमथ विद्यादौ ध्यायन् तां परमां कलाम् ॥ ७३ ॥
 न भवेत् सूतकं तस्य मृतकं च न विद्यते ।
 यश्चैवं तु न जानाति गायत्रीं च यथाविधि ॥ ७४ ॥
 कथितं सूतकं तस्य मृतकं च मयाऽनघ !
 नैव दानफलं तस्य न च यज्ञफलं लभेत् ॥ ७५ ॥
 न च तीर्थफलं प्रोक्तं तस्यैव सूतके सति ।
 गायत्र्येषा समाख्याता त्रैपुरी सर्वसिद्धिदा ॥ ७६ ॥
 गायन्तं त्रायते यस्माद् गायत्री तेन चोच्यते ।
 अष्टोत्तरसहस्रं वै जपेदेनामनन्यधीः ॥ ७७ ॥
 सर्वपापविनिर्मुक्तो भवेत् पूजाधिकारवान् ।
 जीवन्मुक्तो जामदग्न्यः शिष्यो मे घोरपातकैः ॥ ७८ ॥
 विमुक्तो मातृहत्याद्यैर्मिननाथस्तथापरः ।
 जैगीषव्यश्च चन्द्रश्च वासवश्च विमोचितः ॥ ७९ ॥
 गुरुतल्पगमनाद्यैस्तथागस्त्यः प्रमोचितः ।
 अभक्ष्यभक्षणात् पापादनयैव विमोचितः ॥ ८० ॥
 चाण्डालीगमनाद्यैश्च वशिष्ठश्चापि मोचितः ।
 दत्तात्रेयः सुरापानात् ज्वलनः सर्वभक्षणात् ॥ ८१ ॥
 त एव ब्राह्मणाः सर्वे विष्णुना प्रभविष्णुना ।
 अनयैव महादेवि ! सर्व एव प्रमोचिताः ॥ ८२ ॥

-
१. षडङ्गमविधायादौ-क० ख० ।
  २. परदेवताम्-क० ख० ।
  ३. सूतर्क-क० ख० ग० ।

देवी उवाच-

धन्या चानुगृहीतास्मि त्वया नाथेन शङ्कर ! ।
 निःसशयास्मि देवेश ! भ्रमो द्वैतश्च मे हतः ॥
 कतिधा सा भवेद् देव ! तदिदानीं वद प्रभो ॥ ८३ ॥

ईश्वर उवाच-

एकैव सा महादेवि ! बहुधा भिन्नतां गता ।
 सौरी च वैष्णवी चैव शाक्ती ब्राह्म्यथ शाम्भवी ॥ ८४ ॥
 तत्तन्त्रे ताः प्रयोक्तव्यास्त्रैपुरीयं प्रकाशिता ।
 तर्पणं च त्रिधा प्रोक्तं साम्प्रतं तच्छृणुष्व मे ॥ ८५ ॥
 सोमार्कानिलसङ्घट्टात् खलितं यत् परामृतम् ।
 तेनामृतेन दिव्येन तर्पयेत् परदेवताम् ॥ ८६ ॥
 आन्तरं तर्पणं ह्येतन्मानसं शृणु साम्प्रतम् ।
 आत्मानं तन्मयं स्मृत्वा सदा सन्तर्पितात्मवान् ॥ ८७ ॥
 सर्वदा सर्वकार्येषु सन्तुष्टः स्थिरमानसः ।
 उपविश्य शुचौ देशे ततस्तर्पणमारभेत् ॥ ८८ ॥
 तर्पयित्वा गुरुनादौ मूलदेवीं च तर्पयेत् ।
 बीजद्वयं ततो विद्या हुतभुग्दयितान्विता ॥ ८९ ॥
 ततो देव्याः स्वनामान्ते तर्पयामि नमः पदम् ।
 देवान् पितृन् ऋषींश्चैव तर्पयेत् कुलवारिणा ॥ ९० ॥
 तर्पणादौ प्रयुञ्जीत तृप्यतां वृद्धभैरव ।
 तथैव परमेशानि विष्णुं रुद्रं प्रजापतिम् ॥ ९१ ॥
 एवं ऋषीन् प्रतर्प्याथ पितृनपि च भैरवान् ।
 तृप्यतां सुन्दरी माता पिता भैरवस्तृप्यताम् ॥ ९२ ॥

आदौ त्रिपुरपूर्व च तर्पणे विनियोजयेत् ।
 श्राद्धे विवाहे दाने च स्नाने चानङ्गपूजने ॥ ९३ ॥
 सर्वदा सर्वकार्येषु तान्त्रिके वैदिके तथा ।
 त्रिपुरभैरवं चैव स्मरेत् त्रिपुरसुन्दरीम् ॥ ९४ ॥
 स्वविद्यां संस्मरन् कुर्यात् क्रियां सर्वत्र चोदिताम् ।
 द्विजातीनां च संस्कारो वेदोक्तः समुदाहृतः ॥ ९५ ॥
 तेषां तु तत्र तत्रापि विद्यया विधिमाचरेत् ।
 अन्येषामपि वर्णानां विद्ययैव समापयेत् ॥ ९६ ॥
 विद्यया संस्कृतो यस्तु स एव ब्राह्मणो मतः ।
 निधने विद्यया दाहो विद्ययान्यत् समाचरेत् ॥ ९७ ॥
 तेनैव तन्मयात् सिद्धिः सर्वत्र भवति ध्रुवम् ।
 यावन्न दीयते देवि ! सूर्यायाऽर्घ्यं विधानतः ॥ ९८ ॥
 विधिना विहिता पूजा तावत् केन प्रगृह्यते ।
 मार्तण्डभैरवायाऽर्घ्यं पूर्वाभिः सिततण्डुलैः ॥ ९९ ॥
 रक्तपुष्पैश्चन्दनैश्च सगणाय निवेदयेत् ।
 शिवबीजं ः वह्निसंस्थं वामनेत्रविभूषितम् ॥ १०० ॥
 नादबिन्दुकलायुक्तं हंसः पदमतो लिखेत् ।
 मार्तण्डभैरवायेति प्रकाशशक्तिं चालिखेत् ॥ १०१ ॥
 सहितायेति चोक्त्वा वै इदमर्घ्यमतः परम् ।
 ः वह्निजायान्वितं कृत्वा सूर्यायाऽर्घ्यं निवेदयेत् ॥ १०२ ॥
 न दद्याद् भास्करायाऽर्घ्यं शङ्खतोयैर्महेश्वरि ! ।
 सर्वदेवमयं सूर्यं सर्वदेवनमस्कृतम् ॥ १०३ ॥

पूजयित्वा विधानेन प्रदक्षिणमनुव्रजन् ।
 प्रणम्य भगवन्तं वै सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥१०४॥
 यः सदा पूजयेद् देवं दृष्ट्वा वा प्रणमेत् प्रभुम् ।
 पूजितं देवतत्त्वेन ब्रह्माण्डान्तरगोचरम् ॥१०५॥
 तिस्रः कोट्यर्द्धकोटी च तीर्थानां यदुदाहृतम् ।
 सकृत् प्रदक्षिणं देव ! दद्यान् तत्फलमब्जसा ॥१०६॥
 तीर्थानां दर्शने यद् यत् तत्तद् भास्करदर्शनात् ।
 सर्वतीर्थामृतैः स्नातो यः सदा सूर्यरश्मिभिः ॥१०७॥
 अथ त्रिपुरगायत्र्या देव्यै अर्घ्यं निवेदयेत् ।
 सूर्यमण्डलसंस्थायै पूर्वोक्तध्यानयोगतः ॥१०८॥
 चक्रराजं हृदि ध्यात्वा तत्र देवीं समानयेत् ।
 अष्टोत्तरशतावृत्या जपन् विद्यामनन्यधीः ॥१०९॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे सप्तमः पटलः ॥ ७ ॥

अथाष्टमः पटलः

ईश्वर उवाच-

ततो मौनी ^१विशुद्धात्मा हृदि विद्यां परामृशन् ।
 अबहिर्मानसो योगी ^२ यागभूमिमथाविशेत् ॥ १ ॥
^३ केशकीटादिसंयुक्ता न स्निग्धा नातिपिच्छिला ।
 न रुक्षा नातिनीचा वै नात्युष्णा ^४ न ^५वनान्विता ॥ २ ॥
 न च वायुभिराच्छन्ना नान्यप्राणि ^६समाकुला ।
 धूलिकर्दमसंयुक्ता पशुभिर्न विलोकिता ॥ ३ ॥
^७ वृक्षादिभिरनाकीर्णा द्रववारिसमाकुला ।
 अनावृता चतुर्दिक्षु मनसोऽतुष्टिकारिणी ॥ ४ ॥
 ऊषरे ^८कृमिसंयुक्ते स्थाने पूतेऽपि नार्चयेत् ।
 या च भूमिर्निषिद्धैषा विहिता कथ्यतेऽधुना ॥ ५ ॥
 वापीकूपसमीपस्था सुमनोद्यानमध्यगा ।
 विचित्रमण्डपैर्युक्ता शुद्धवेदिपरिष्कृता ॥ ६ ॥
 पताकाध्वजसंकीर्णा लाक्षारुणपरिच्छदा ।
 पुष्पप्रकरसंकीर्णा घण्टाचामरभूषिता ॥ ७ ॥
 दीपदर्पणसंयुक्ता वितानोपपरिष्कृता ।
पेयैर्भक्ष्यैः समायुक्ता कर्पूरागुरुधूपिता ॥ ८ ॥

१. मौनं-ग० ।
२. योग-ग० ।
३. ये मर्कटा-ग० ।
४. नात्युष्वा-क० ख० ।
५. सवणान्विता-(न बलान्विता) ग० ।
६. प्राणैः-ग० ।
७. सूकमा-ग० ।
८. कृषिसंयुक्तस्थाने पुण्येऽपि-क० ख० ।

बालार्कसदृशी रम्या मनःसन्तोषकारिणी ।
 तत्तदायुधपूर्णान्ता^१ विभूषितप्रपूजिता ॥ ९ ॥
 एवमेषा महादेवि ! यागभूमिः समीरिता ।
 पूजावेद्या बहिः स्थित्वा^२ चतुर्हस्तान्तरे धिया ॥ १० ॥
 गृहे चेद् द्वारदेशस्थ आचम्य मनसा गुरून् ।
 प्रणमेदिष्टदेवीं च दिक्पालानधि चेतसा ॥ ११ ॥
 इन्द्रमग्निं यमं वन्दे निर्ऋतिं वरुणं तथा ।
 पवनं धनदं चेशं प्रजापतिमनन्तकम्^३ ॥ १२ ॥
 गणेशं चैव क्षेत्रेशं वन्दे द्वारश्रियं तथा ।
 गणनाथं बटुकं च दुर्गा क्षेत्रं रतिं स्मरम् ॥ १३ ॥
 प्रीतिं वसन्तकं चैव शङ्खपद्मनिधीस्तथा ।
 सरस्वतीं महालक्ष्मीं मायां दुर्गा नमाम्यहम् ॥ १४ ॥
 भद्रकालीं च स्वस्तिं च स्वाहां शुभकरीं^४ तथा ।
 गौरीं च लोकधात्रीं च वागीश्वरीं नमाम्यहम् ॥ १५ ॥
 ब्रह्माणं वास्तुपुरुषं प्रणमामि यथाक्रमम् ।
 पुष्पाञ्जलिमथैतेभ्यो भक्त्या परमया दिशेत् ॥ १६ ॥
 मण्डलं वामतः कृत्वा चतुरस्रं महेश्वरि ।
 आधारं पूजयेत् तत्र पात्रं चान्नोदकान्वितम् ॥ १७ ॥
 संस्कृत्य परमेशानि ! सर्वभूतबलिं हरेत् ।
 तारं च भुवनेशानीं सर्वविघ्नपदं ततः ॥ १८ ॥

१. पूर्णान्तर्विभूषित-ग० ।

२. चतुर्हस्तान्तरेखया-ग० ।

३. अनन्तरम्-ग० ।

४. शुभङ्करी-ग० ।

हृदन्ते^१ सर्वभूतेभ्यो हुङ्कारं वह्निवल्लभाम् ।
 समुच्चरन् बलिं दद्यात् मुद्रया तत्त्वसंज्ञया ॥ १९ ॥
 अङ्गुष्ठानामिकायोगं तत्त्वमुद्रेयमीरिता ।
 वक्त्रान्ते चास्त्रमालिख्य डेन्तं फट्कारसंयुतम् ॥ २० ॥
 अस्त्रमन्त्रः समाख्यातः सर्वविघ्नौघनाशकः ।
 अनेनैवाक्षतान् सम्यक् सम्मन्त्र्य सप्तधा ततः ॥ २१ ॥
 अपसर्पन्तु ते भूता भूमौ ये चान्तरिक्षगाः ।
 दिव्यलोकगता ये च ते नश्यन्तु^२ शिवाज्ञया ॥ २२ ॥
 अनेनैवाक्षतांस्तत्र विकिरेद् यज्ञमण्डपे ।
 ऐं क्लीं सौः इति मन्त्रेण पूजा देव्या^३ महेश्वरि ! ॥ २३ ॥
 अङ्गं सङ्कोचयन् वामं प्रविशेद् दक्षिणाङ्घ्रिणा ।
 यागमन्दिरगांस्तत्र विघ्नानुत्सारयेत् ततः ॥ २४ ॥
 पार्ष्णिघातकैरास्फोटसमुदञ्चितवक्त्रक^४ ।
 तालत्रयमिदं कृत्वा विघ्नान् सर्वानपाहरेत्^६ ॥ २५ ॥
 ततः पुनर्हुम्फडिति पार्श्वमूर्ध्वमधस्तथा ।
 आत्मनः^५ क्रोधदृष्टयाऽथ निरीक्ष्य सुमना भवेत् ॥ २६ ॥
 वीक्षणं सर्वबीजेन यज्ञभूमेः समीरितम् ।
 तत्तुर्यो बिन्दुसंयुक्तः कलानादसमन्वितः ॥ २७ ॥

-
१. हृदाख्यान्ते-क० ग० ।
  २. नश्यन्ति-क० ख० ।
  ३. वेदी-ग० ।
  ४. कर - क० ख० ।
  ५. वक्त्रकैः - ग० ।
  ६. उपाहरेत्-क० ख० ।
  ७. क्रोधदृष्टाय -क० ख० ।

वर्मबीजमिदं प्रोक्तं धर्मकामार्थसाधनम् ।
 प्रोक्षणं चास्त्रमन्त्रेण यागभूमेः समाचरेत् ॥ २८ ॥
 अशुद्धपक्षिसंयोगपक्षिविष्ठावसेचनम् ।
 मूषिकामण्डूकस्पर्शकृमिकीटादिसङ्गमः ॥ २९ ॥
 अज्ञातदूषणं स्थानं मार्जनादौ च यद् भवेत् ।
 एवमादीनि नश्यन्ति लोकनात् स्पर्शनात् प्रिये ॥ ३० ॥
 मधुकैटभयोर्मेदसङ्घातैर्दृढताङ्गता ।
 मेदिनी सर्वदा शुद्धा सुरपूजासु सर्वतः ॥ ३१ ॥
 तस्य दोषस्य मोषार्थं कामबीजं लिखेत् क्षितौ ।
 नैवेद्यादि स्वयं धृत्वा आच्छाद्य मीनमुद्रया ॥ ३२ ॥
 वायुबीजेन संशोष्य वाह्निना च मलं दहेत् ।
 श्रीवत्समुद्रया दृष्ट्या तत् सर्वमलोकयेत् ॥ ३३ ॥
 यदात्मना न विज्ञातं सम्यक् पुष्पादिपूषणम् ।
 अपस्पर्शादिकं वापि यदन्यायार्जितं भवेत् ॥ ३४ ॥
 तथा निर्माल्यसंसृष्टिः कीटाद्यारोहणं च यत् ।
 तत् सर्वं नाशमायाति नैवेद्याद्यवलोकनात् ॥ ३५ ॥
 नैवेद्यकादिकं यत्तु पुष्पगन्धादिकं च यत् ।
 सर्वमाच्छादितं कार्यं यावदावाहयेत् पराम् ॥ ३६ ॥

आवाह्य स्थापयित्वा तु निराच्छादं प्रकाशयेत् ।
 रात्रसा प्रतिगृह्णन्ति निराच्छादं यतः प्रिये ! ॥ ३७ ॥

१. स्वर-ग० ।

२. 'नैवेद्यादि' इत्यारभ्य 'श्रीवत्समुद्रया' इत्यन्तं नास्ति - ग० ।

३. पुष्पादिदूषणम्-क० ख० ।

४. अपस्पर्शनादिकम्-क० ख० ।

५. चरेत्-क० ख० ।

आसनं च ततः कुर्यान्नातिनीचं न चोच्छ्रितम् ।
 आसनं चार्घ्यपात्रं च भग्नमासादयेन्न तु ॥ ३८ ॥
 कृष्णाजिने मोक्षसिद्धिः श्रीमोक्षौ व्याघ्रचर्मणि ।
 काम्यार्थं कम्बले चैवमभीष्टं रक्तकम्बले ॥ ३९ ॥
 कुशासने सर्वसिद्धिर्मरणे कृष्णकम्बलम् ।
 त्रिपुरापूजने शस्तं रक्तकम्बलमासनम् ॥ ४० ॥
 नैतद् द्विहस्ततो दीर्घं सार्द्धहस्तानुविस्तृतम् ।
 न त्र्यङ्गुलात् समुच्छ्रायं पूजाकर्मणि संग्रहेत् (?) ॥ ४१ ॥
 यथेष्टं चार्मणं कुर्यात् पूर्वोक्तं सिद्धिदायकम् ।
 न दीक्षितो विशेषजातु कृष्णसाराजिने गृही ॥ ४२ ॥
 धरण्यां दुःखसम्भूतिर्दोर्भाग्यं दारुजासने ।
 आम्रनिम्बकदम्बानामासनं वंशनाशनम् ॥ ४३ ॥
 बकुले किंशुके चैव पनसेषु हतश्रियः ।
 वंशेष्टकाधरणीतृणपल्लवनिर्मितम् ॥ ४४ ॥
 वर्जयेदासनं मन्त्री दारिद्र्यव्याधिदुःखदम् ।
 नाराचैर्वारिभिन्नं स्याद् विशीर्णं भग्नमेव च ॥ ४५ ॥
 पर्युषितं परेषां तदधौतं च विवर्जयेत् ।
 १ गाम्भीरीनिर्मितं शस्तं ३ नान्यदारुमयं शुभम् ॥ ४६ ॥
 न यथेष्टासनो भूयात् पूजाकर्मणि साधकः ।
 काष्ठादिकासनं कुर्यान्मितमेव सदा प्रिये ! ॥ ४७ ॥
 चतुर्विंशत्यङ्गुलेन दीर्घकाष्ठासनं शिवे !
 षोडशाङ्गुलविस्तीर्णमुच्छ्रायाच्चतुरङ्गुलम् ॥ ४८ ॥

१. सर्व-क० ख० ।

२. गाम्भारी-क० ख० ।

३. नान्यद-क० ख० ।

तदद्धाङ्गुलं वा कुर्यान्नोच्छ्रितं ^१चात आचरेत् ।
 धरण्यां वस्त्रसंयोगाद् दारुजे कम्बलस्य च ॥ ४९ ॥
^२कौशेयाजिनसंयोगो हन्ति पुण्यं पुरातनम् ।
^३यथाशक्त्येकतो मन्त्री शस्तासनमुपाविशेत् ॥ ५० ॥
 पाणिभ्यामासनं धृत्वा विहितं विस्तरेद् भुवि ।
 पराबीजं समुच्चार्य ततश्चाधारपूर्वकम् ॥ ५१ ॥
 शक्तिपदं समालिख्य कमलासनमालिखेत् ।
 डेन्तं नमःपदं कुर्यादनेनैवासनं यजेत् ॥ ५२ ॥
 मूलप्रकृतिं तत्रैव कूर्मं च परिचिन्तयेत् ।
 अनन्तं चापि सम्पूज्य पृथिव्यर्च्यं निवेदयेत् ॥ ५३ ॥
 प्रणवं पूर्वमुच्चार्य पृथिव्यै नम इत्यपि ।
 पाणिभ्यामासनं धृत्वा स्मरेदेवं विधानतः ॥ ५४ ॥
 मेरुपृष्ठ ऋषिः प्रोक्तः सुतलं छन्द ईरितम् ।
 कूर्मो वै देवता चात्र आसनस्योपवेशने ॥ ५५ ॥
 विनियोगस्तथा प्रोक्त उपविशेत् समन्त्रकम् ।
 पृथ्वि ! त्वया धृता लोका देवि ! त्वं विष्णुना धृता ॥ ५६ ॥
 त्वं च धारय मां नित्यं पवित्रमासनं कुरु ।
 दुःशिल्पिरचितत्वादि यदन्यासनदूषणम् ॥ ५७ ॥
 अज्ञातरूपकं याति विलयं विधिना प्रिये ! ।
 पदद्वयं समं सम्यगूरुद्वयोपरिः स्थितम् ॥ ५८ ॥

-
१. चाति-क० ख० ।
 २. वाजिन-क० ख० ।
 ३. यथाशस्ते कृतो-ग० ।

सव्यं पादमुपादाय दक्षिणोपरि विन्यसेत् ।
 विशुद्धकट्योः^१ पार्ष्णि तु नासाग्रस्तलोचनः ॥ ५९ ॥
 पद्मासनं भवेदेतत् प्रशस्तं त्रिपुरार्चने ।
 स्वस्तिकं गोमुखं चैवमूर्ध्वं स्वस्तिकमेव वा ॥ ६० ॥
 पर्यङ्कमासनं शस्तमेवं बद्धासनः प्रिये ।
 पश्यन्नभीष्टमेवं च पाददोषं न पश्यति ॥ ६१ ॥
 न युक्तमन्यथा पाददर्शनं सुरपूजने ।
 दिग्विभागेषु कौबेरी दिक् शिवा प्रीतिदायिनी ॥ ६२ ॥
 तस्मात् तन्मुख आसीनः पूजयेत् त्रिपुरां सदा ।
 उत्तराभिमुखो भूत्वा यदा देवीं प्रपूजयेत् ॥ ६३ ॥
 उत्तराशा तदा देवि पूर्वाशैव न संशयः ।
 ईशानमग्निकोणं स्याद् वायुकोणं तथेशकम् ॥ ६४ ॥
 दक्षिणाशा तदा ज्ञेया पश्चिमाशा महेश्वरि ।
 राक्षसं वायुकोणं स्यादाग्नेयं राक्षसं भवेत् ॥ ६५ ॥
 प्राक्प्रत्यङ्मुखपूजायां लौकिकं पश्चिमं स्मृतम् ।
 दक्षिणोत्तरपूजायां सम्मुखं पश्चिमं स्मृतम् ॥ ६६ ॥
 योगिनीचक्रपूजायां दिगियं नान्यथा भवेत् ।
 कुङ्कुमारुणदेहस्तु रक्ताभरणभूषितः ॥ ६७ ॥
 रक्तासनोपविष्टस्तु लाक्षारुणगृहे स्थितः ।
 ताम्बूलरागवदनो धूपामोदसुगन्धितः ॥ ६८ ॥
 कर्पूरक्षोददिग्धाङ्गो रक्तचन्दनभूषितः ।
 सर्वशृङ्गारवेशाढ्यस्त्रिपुरीकृतविग्रहः ॥ ६९ ॥

१. विष्टभ्य कोट्योः क० ख० ।

२. मख-क० ख० ।

मनःसङ्कल्परक्तो वा साधकः स्थिरमानसः ।
कृताञ्जलिपुटो भूत्वा मन्दस्मितमुखाम्बुजः ॥ ७० ॥
वामकर्णोर्ध्वभागे तु गुरुं च प्रणमेत् ततः ।
दक्षकर्णोर्ध्वभागे तु गणेशं प्रणमेद् बुधः ॥ ७१ ॥
दुर्गां नमेत् पुरोभागे पृष्ठतः क्षेत्रनायकम् ।
स्वदक्षे वामतो देव्या दीपं संस्थापयेत् ततः ॥ ७२ ॥
ततो रमिति मन्त्रेण शिखां दीपस्य संस्पृशेत् ।
देवतीर्थेन देवेशि ! संस्पृश्य च विधानतः ॥ ७३ ॥
सुप्रकाशो महादीपः सर्वतस्तिमिरापहः ।
सबाह्याभ्यन्तरं ज्योतिर्दीपोऽस्तु शुभदायकः ॥ ७४ ॥
स तस्य शुभदो दीपो भवेत् स्पर्शनमात्रतः ।
पतङ्ग-कीट-केशादि-दाह-क्रव्यादसंहतः ॥ ७५ ॥
वसामज्जास्थिसंभूतिर्यदाद्यनुपयोगिनः ।
अज्ञातरूपकं सर्वं दोषं स्पर्शाद् विनाशयेत् ॥ ७६ ॥
रोचनाकुङ्कुमाभ्याञ्च^१ कस्तूरीचन्दनेन्दुभिः ।
रञ्जितं चक्रराजञ्च स्वयम्भूकुसुमैर्युतम् ॥ ७७ ॥
सिन्दूररजसाक्रान्तं पुरतः सिंहविष्टरे ।
संस्थाप्य सहसा देवि ! योगिनीभिः समन्ततः ॥ ७८ ॥
देवीरूपं विचिन्त्याऽथ चक्रे पुष्पाञ्जलिं दिशेत् ।
^२अशून्यं कुसुमैः कुर्याच्छून्ये^३ विघ्नान्यनेकशः ॥ ७९ ॥
गन्धपुष्पाक्षतादीनि दक्षभागे निधापयेत् ।
प्रक्षालनाय करयोः पात्रं पश्चान्निधापयेत् ॥ ८० ॥

१. भ्यश्च-ख०^१

२. अशून्य-क० ख०^२

३. विघ्नान्यनेकशः-क० ख० ।

अर्घ्यादिकं पुरोभागे सव्ये कुम्भं निधापयेत् ।
 मण्डलं वामतः कृत्वा जलेन चतुरस्रकम् ॥ ८१ ॥
 वहत् कराभ्यां देवेशि ! तत्राधारं मनोहरम् ।
 सुवर्णरौप्यताम्रादि विहितं स्थापयेत् ततः ॥ ८२ ॥
 वह्निमण्डलरूपं तं कलाभिः सह पूजयेत् ।
 कलशं हेमजं धान्यं निच्छिद्रं चापि सुन्दरम् ॥ ८३ ॥
 वस्त्रपूतैर्जलैः पूर्णं सगन्धैर्दोषवर्जितैः ।
 पानीयं घटमध्यस्थं वीक्षन् गुह्यं चसाधकः ॥ ८४ ॥
 वामेन पाणिना देवि ! तत्राधारे निवेशयेत् ।
 पूजयेत् सूर्यरूपं तं कलाभिः परमेश्वरि ! ॥ ८५ ॥
 १कलशं तं समभ्यर्च्य विशेषेण वरानने !
 तत्रस्थममृतं साक्षाच्चन्द्ररूपं विचिन्तयेत् ॥ ८६ ॥
 चन्द्रमण्डलमभ्यर्च्य कलाभिः सुरवन्दिते !
 आनन्दभैरवं तत्र यजेदानन्दभैरवीम् ॥ ८७ ॥
 यद्यन्यद् दूषणं पात्रे तोये २वाऽऽज्ञानतो भवेत् ।
 तत् सर्वं नाशमायाति पूजार्हः कलशो भवेत् ॥ ८८ ॥
 ३पात्रमस्त्राम्बुभिः प्रोक्ष्य दक्षतो वह्निमण्डले ।
 साधारं स्थापयेद् देवि ! पूजयेत् तं यथाविधि ॥ ८९ ॥
 शुद्धोदकेन सम्पूर्णं मूलविद्यां ततो जपेत् ।
 प्रोक्षयेत् तेन कलशं प्रोक्षणीस्थेन वारिणा ॥ ९० ॥
 वामतस्तु तथा शङ्खं प्रतिष्ठाप्य विधानतः ।
 तदुत्तरत एवास्मिन् पाद्यमाचमनीयकम् ॥ ९१ ॥

१. कल्पं तन्त्र-क० ख०।

२. राज्ञान्वतो-क० ख०

३. पात्रमस्त्रानुभिः-ख०।

चक्रोपरि शिवां नत्वा भूतशुद्धिमथाचरेत् ।
 स्वभावतः सदा शुद्धं पञ्चभूतात्मकं वपुः ॥ ९२ ॥
 मनः पूतिसमायुक्तं श्लेष्मविण्मूत्रपिच्छिलम् ।
 तस्यैव हि विशुद्ध्यर्थं^१ वाय्वग्निसलिलाक्षरैः ॥ ९३ ॥
 शोषदाहौ तथा भस्म प्रोत्सादोऽमृतवर्षणम् ।
 आप्लावनं च कर्तव्यं पूरकुम्भकरेचकैः ॥ ९४ ॥
 पञ्चशुद्धिविहीनेन कृतं यदभिचारवत् ।
 विपरीतफलं दद्यादभक्त्याऽभ्यर्चनं तथा ॥ ९५ ॥
 शरीराकारभूतानां भूतानां यद् विशोधनम् ।
 अव्ययब्रह्मसंस्पर्शाद् भूतशुद्धिरियं शिवे ! ॥ ९६ ॥
 अन्तःकरणमध्ये तु ज्योतिरात्मा प्रवर्तते ।
 लिङ्गं देहं तु तं प्राहुर्योगिनस्तत्त्ववेदिनः ॥ ९७ ॥
 तस्य^२ शोधनमात्रेण सर्वशुद्धिः प्रजायते ।
 तदेव विश्वजननकारणं जन्मकारणम् ॥ ९८ ॥
 तत्प्रतीतौ भवेन्मुक्तिर्नान्यतो जन्मकोटिभिः ।
 प्राणायामत्रयं कृत्वा योनिमुद्रां तथा^३ स्मरेत् ॥ ९९ ॥
 विद्याकूटत्रयं देवि ! वह्नयर्केन्दुमयं धिया ।
 पुरत्रयेऽथ सञ्चिन्त्य तेषामैक्यं ततः स्मरेत् ॥ १०० ॥
 तस्मिंस्तेजोमये विश्वे सच्चिदानन्दधामनि ।
 केवलानुभवानन्दे परं ब्रह्मणि शाश्वते ॥ १०१ ॥
 निमज्ज्य बिन्दुगे धाम्नि क्षणं स्थित्वा तु चिन्तयेत् ।
 बालार्ककिरणारक्तं तत् तत् तेजोमयं स्मरेत् ॥ १०२ ॥

१. विशुद्ध्यर्थ-क० ख० ।

२. वै शोधनं चैव-क० ख० ।

३. स्वरे-ख० ।

शुद्धलाक्षामृताम्भोधिमध्ये चातिमनोहरे ।
 नवरत्नमये द्वीपे तच्चिन्तामणिमण्डपे ॥१०३॥
 रत्नसिंहासनाम्भोजे वह्नयर्केन्दुस्वरूपिणीम् ।
 बालार्ककोटिसङ्काशां तुरीयां परमां कलाम् ॥१०४॥
 दक्षिणाधःकरे बाणान् वामाधो धनुरेव च ।
 दक्षिणोर्ध्वे शृणिं वामे पाशं चापि करैर्धृताम् ॥१०५॥
 अरुणामरुणाकल्परसनाक्षित्रयान्विताम् ।
 आत्माभेदेन सञ्चिन्त्य शुद्धज्ञानस्वभाविनम् ॥१०६॥
 केवलानुभवानन्दमात्मानं परिचिन्तयेत् ।
 ॐ ह्रीं हंसस्ततः सोऽहं स्वाहेति मनुना शिवे ! ॥१०७॥
 बालाबीजत्रयस्यान्ते महात्रिपुरसुन्दरि ! ।
 आत्मानं रक्ष रक्षेति कुर्याद् रक्षां हृदि स्पृशन् ।
 दिग्बन्धः^१ सास्त्रया चैवं कोटिकाभिः समन्ततः ॥१०८॥

॥ इति श्रीगन्धर्वतन्त्रे अष्टमः पटलः ॥ ८ ॥

१. वसना-क० ।

२. स्वस्त्रिया-क० ख० ।

अथ नवमः पटलः

ईश्वर उवाच—

देव एव यजेद् देवं ^१नादेवो देवमर्चयेत् ।
 न्यासं विना जपं प्राहुरासुरं विफलं शिवे ! ॥ १ ॥
 न्यासस्तदात्मको भूत्वा देवो भूत्वा तु तं यजेत् ।
 प्राणायामैस्तथा ध्यानैर्यासैर्देवशरीरता ॥ २ ॥
 न्यासविधिं शृणु प्राज्ञे ! करशुद्धिपुरःसरम् ।
 मातृकाद्यं समुद्धृत्य द्वितीयं च संबिन्दुकम् ॥ ३ ॥
 शान्तान्तकादिसंयुक्तं ऐकारान्तान्तयोजितम् ।
 एवमेषा महाविद्या करशुद्धिकरी मता ॥ ४ ॥
 गृहीत्वा रक्तपुष्पं च सगन्धं साधकस्ततः ।
 अनेनैव तु मन्त्रेण पुष्पं हस्ततलस्थितम् ॥ ५ ॥
 सम्मार्ज्यं सव्यहस्तेन वामेन पाणिना ततः ।
 निर्मञ्छ्य कामबीजेन जिघ्रपेद् ? वाग्भवेन तु ॥ ६ ॥
 ऐशान्यां निःक्षिपेदेतच्छेषबीजेन पार्वति ! ।
 अङ्गुल्यग्राणि शुद्धानि पुष्पस्य ग्रहणाद् भवेत् ^२ ॥ ७ ॥
 मर्दनात् करयोः शुद्धिर्निर्मञ्छनात् तु पृष्ठयोः ।
 घ्राणाद् देवाश्च तुष्यन्ति तीर्थानां च समागमः ॥ ८ ॥
 प्रक्षेपात् सर्वविघ्नानां दूरसंस्थानमेव च ।
 दुर्गन्धोत्सृष्ट ^३संस्पर्शदूषणं करयोस्तु यत् ॥ ९ ॥

१. नादौ वा-ग० ।

२. भवेत्-ग० ।

३. स्वरगन्धात्सिष्ट-ग०

अज्ञातरूपं तत् सर्वं नाशयेद् विधिनाऽमुना ।
 करशुद्धिं विधायादौ ऋषिन्यासादिकं ततः ॥ १० ॥
 ऋषिश्छन्दो देवतानां विन्यासेन विना यदा ।
 जप्यते साधितेऽप्येष न तत्र तत् फलं लभेत् ॥ ११ ॥
 ऋषिरस्या महेशानि ! दक्षिणामूर्तिरव्ययः ।
 पङ्क्तिच्छन्दस्तथा प्रोक्तं विद्यायाः शृणु पार्वति ! ॥ १२ ॥
 देवता परमेशानि ! महात्रिपुरसुन्दरी ।
 विनियोगः समाख्यातो भुक्तिमुक्तिप्रसाधने ॥ १३ ॥
 शिरसि मुखवृत्ते च हृदये च प्रविन्यसेत् ।
 मातृकां शृणु देवेशि ! सर्वपापविनाशिनीम् ॥ १४ ॥
 या ब्राह्मीप्रमुखा देव्यो मातरः परिकीर्तिताः ।
 तासां मन्त्राणि सर्वाणि व्यञ्जनानि स्वरास्तथा ॥ १५ ॥
 चन्द्रबिन्दुसमायुक्ताः सर्वकामफलप्रदाः ।
 ऋषिः सन्मोहनः प्रोक्तश्छन्दो गायत्र्यमुच्यते ॥ १६ ॥
 देवतेयं समुद्दिष्टा समस्तजननी परा ।
 शक्तयस्तु स्वरा देवि बीजं व्यञ्जनसञ्चयः ॥ १७ ॥
 विनियोगः समुद्दिष्टः समस्तजनमोहने ।
 स्वरेण दीर्घयुक्तेन षडङ्गानि समाचरेत् ॥ १८ ॥
 हृदयञ्च शिरो देवि ! शिखां च कवचं ततः ।
 नेत्रवक्त्रं^१ न्यसेत् ..... नमः ॥ १९ ॥
 स्वाहा वषड् वौषडस्त्रं फुडन्तं योजयेत् प्रिये !
 षडङ्गोऽयं मातृकायाः सर्वपदोत्तरः शिवे ! ॥ २० ॥

बालार्ककोटिरुचिरां स्फटिकाक्षमालां

कोदण्डमिक्षुजनितं^१ स्मररूपवाणान्

विद्यां च हस्तकमलैर्दधतीं त्रिनेत्रां

ध्यायेत् समस्तजननीं नवचन्द्रचूडाम् ॥ २१ ॥

द्व्यष्ट^२ पात्राम्बुजे कण्ठे^३ स्वरान् षोडश चिन्तयेत् ।

हृत्पद्मे द्वादशच्छेदकादीन् द्वादश विन्यसेत् ॥ २२ ॥

दश पात्राम्बुजे नाभौ उकारादीन् न्यसेद् दश ।

षट्पत्रे लिङ्गमध्यस्थे वकारादीन् न्यसेच्च षट् ॥ २३ ॥

आधारे चतुरो वर्णान् नादीन् न्यसेच्चतुर्दले ।

हृक्षौ भ्रूमध्यगे पद्मे द्विदले परिचिन्तयेत् ॥ २४ ॥

इत्यन्तर्मातृकां स्मृत्वा बहिन्यासं ततः शिवे ।

अकारादिक्षकारान्ता मातृकाः परिकीर्तिताः ॥ २५ ॥

प्रत्येकं कामबीजाद्याः सर्वकामफलप्रदाः ।

चन्द्रबिन्दुसमायुक्ता नमोऽन्ताश्च प्रविन्यसेत् ॥ २६ ॥

ललाटे मुखवृत्ते च नेत्रकर्णेषु पार्वति !

नासागण्डौष्ठदन्तेषु समूर्द्धास्येषु शाङ्करि ! ॥ २७ ॥

पाणिपादयुगस्यान्तः सन्ध्यग्रेषु क्रमाच्छिवे !

पार्श्वद्वये पृष्ठनाभिजठरेषु क्रमान्नसेत् ॥ २८ ॥

४ आदीन् सधातुकान् देवि ! क्रमेणैव ततो न्यसेत् ।

त्वगसृङ्मांसमेदोऽस्थिमज्जाशुक्राणि धातवः ॥ २९ ॥

१. स्वर-क० ख० ।

२. पात्रा-क० ख० ।

३. स्वरान्-क० ख० ।

४. यादीम्-ख० ।

प्राणात्मा च जीवात्मा च परमात्मा तथैव च ।
 हृदये बाहुमूले च तथा कण्ठप्रदेशके ॥ ३० ॥
 १ स्कन्धयोर्हृदयप्रान्ते पाणिपादयुगे तथा ।
 जठराननयोर्देवि ! सर्वाङ्गेषु क्रमान्यसेत् ॥ ३१ ॥
 ललाटेऽनामिकां मध्यां विन्यसेन्मुखपङ्कजे २ ।
 तर्जनीमध्यमानामावृद्धा एव तु नेत्रयोः ॥ ३२ ॥
 अङ्गुष्ठं कर्णयोर्देवि ! कनिष्ठाङ्गुष्ठकौ नसोः ।
 मध्यास्तिस्रो गण्डयोश्च मध्यमामोष्ठयोः प्रिये ! ॥ ३३ ॥
 अनामां दन्तयोर्देवि ! मध्यमामुत्तमाङ्गके ।
 मुखेऽनामां मध्यमां च हस्तपादेऽथ पार्श्वयोः ॥ ३४ ॥
 कनिष्ठानामिकामध्यास्तास्तु पृष्ठेऽथ पार्वति ! ।
 तास्तु साङ्गुष्ठका नाभौ सर्वाः कुक्षौ प्रविन्यसेत् ॥ ३५ ॥
 हृदये च तलं सर्वं बाह्वोः कण्ठप्रदेशके ।
 स्कन्धयोर्हृदयप्रान्ते हस्तपादयुगे तथा ॥ ३६ ॥
 जठरास्ययुगे देवि ! तलमेव प्रकीर्तितम् ।
 एतास्तु मातृकामुद्राः क्रमेण परिकीर्तिताः ॥ ३७ ॥
 अज्ञात्वा विन्यसेद् यस्तु न्यासः स्यात् तस्य निष्फलः ।
 अनामया वा पुष्पैर्वा मनसा वा न्यसेदुत् ॥ ३८ ॥
 एवं तु मातृकान्यासं यः कुर्यात् परमेश्वरी ।
 सर्वयज्ञेषु पूजासु पूतो योग्यश्च जायते ॥ ३९ ॥
 नातः परतरं मन्त्रं विद्यते क्वचिदेव हि ।
 ये ये मन्त्रा देवतानामृषीणामथ रक्षसाम् ॥ ४० ॥

१. कन्ध-ग० ।

२. वृत्तके-ग० ।

ते सर्वे मातृकामन्त्रे नित्यमेव प्रतिष्ठिताः ।
 सर्वमन्त्रमयश्चायं सर्वदेव^१मयस्तथा ॥ ४१ ॥
 चतुर्वर्गप्रदश्चायं तुष्टिपुष्टिप्रदायकः ।
 सर्वपीठमयश्चापि मातृकान्यास उच्यते ॥ ४२ ॥
 यः कुर्यान्मातृकान्यासं विनैद^२स्वरपूजनात् ।
 तस्माद् बिभेति सततं भूतग्रामश्चतुर्विधः ॥ ४३ ॥
 तं द्रष्टुमपि देवाश्च स्पृहयन्ति महौजसः ।
 स तु सर्ववशं कुर्यान्न च याति पराभवम् ॥ ४४ ॥
 पुटितां सर्वबीजेन समस्तजननीं पराम् ।
 पञ्चाशन्मातृकां विद्यां जपेदष्टोत्तरं^३ शतम् ॥ ४५ ॥
 वाग्देवतां हृदि ध्यात्वा मूर्ध्नि सर्वाक्षराणि तु ।
 द्विधा च मातृकामन्त्रैः सक्रमैर्व्युत्क्रमैरपि ॥ ४६ ॥
 मन्त्रयित्वा महेशानि ! प्रभाते यः पिबेज्जलम् ।
 स वाग्मी पण्डितो धीमान् जायते प्रवरः कविः ॥ ४७ ॥
 चन्द्रबिन्दुसमायुक्तान् स्वरान् पूर्वं पठेद् बुधः ।
 व्यञ्जनानि तु सर्वाणि केवलानि पठेत् प्रिये ! ॥ ४८ ॥
 जलं हस्ततले गृह्य पठित्वाऽक्षरसंहतिम् ।
 अभिमन्त्र्य च तत् तोयं प्रथमं पूर्वकैः पिबेत् ॥ ४९ ॥
 कुम्भकेन द्वितीयं तु तृतीयं रेचकेन तु ।
 एवं सकृत् त्रिवारं तु पीत्वा तोयं विचक्षणः ॥ ५० ॥

-
१. वेद-ग० ।
  २. सुर-ग० ।
  ३. स्पृशयन्ति-ख० ।
  ४. अष्टोत्तरः-ख० ।
  ५. च-ग० ।

दृढाङ्गः पण्डितो भूयात् पुत्रपौत्रसमन्वितः ।
 त्रिसन्ध्यमथ पीत्वैव मातृकामन्त्रमन्त्रितम् ॥ ५१ ॥
 १तोयं कवित्वमाप्नोति सर्वान् कामांस्तथैव च ।
 सततं कुरुते यस्तु मातृकामन्त्रमन्त्रितम् ॥ ५२ ॥
 तोयपानं २ महादेवि ! पूरकुम्भकरेचकैः ।
 स सर्वकामान् सम्प्राप्य पुत्रपौत्रसमृद्धिमन् ॥ ५३ ॥
 भूत्वा महाकविलोके बलवान् सत्यविक्रमः ।
 सर्वत्र दुर्लभो भूत्वा चान्ते मोक्षमवाप्नुयात् ॥ ५४ ॥
 राजानमथवा राजपुत्रं भार्या च वा प्रिये !
 वशीकरोति नचिरान्मातृकामन्त्रपालकः ॥ ५५ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे नवमः पटलः ॥ ९ ॥

१. तोयाः-ख०।
 २. दानं-ख०।

अथ दशमः पटलः

देवी उवाच-

षोढाख्यां मातृकां देव ! कथयस्व वृषध्वज ! ॥

ईश्वर उवाच-

गणेशैः प्रथमो न्यासो द्वितीयस्तु ग्रहैर्मतः ।
 नक्षत्रैश्च तृतीयः स्याद् योगिनीभिश्चतुर्थकः ॥ १ ॥
 राशिभिः पञ्चमो न्यासः षष्ठः पीठैर्निगद्यते ।
 षोढा^१ न्यासस्त्वयं प्रोक्तः सर्वकामफलप्रदः ॥ २ ॥

देवी उवाच-

फलं चास्य प्रयोगञ्च विशदीकुरु तत्त्वतः ॥

ईश्वर उवाच-

नारायणोऽस्य ऋषिः प्रोक्तश्छन्दस्त्रिष्टुबुदाहृतम्^३ ।
^४ शिवशक्त्यात्मा वर्णं ऋषिर्देवता च सदाशिवः ॥ ३ ॥
 हंसः शक्तिः पराबीजं श्रीबीजं चैव कीलकम् ।
 पुरुषार्थप्रसाध्ये च विनियोगः प्रकीर्तितः ॥ ४ ॥
 मूर्ध्नि सञ्चिन्तयेद्^५ देवि ! श्रीगुरुं शिवरूपिणम् ।
 रमाबीजं परं पश्चात् हंसात् स्वराद्यमीरितम् ॥ ५ ॥

१. पीठे-ख० ।

२. षोढन्यासः-ख० ।

३. उदाहृतः-ग० ।

४. शिवशक्त्यात्मवर्णऋषी-ख०

५. देवी-ग० ।

विघ्नेश्वराय वै प्रोच्य प्रिये ! नमस्ततः परम् ।
 विघ्नराजादिकानेवं^१ शक्तियुक्तान् तथैव च ॥ ६ ॥
 विन्यसेन्मातृकास्थाने मातृकैकान्वितं शिवे ।
 विघ्नराजाय देवेशि क्रियै नमस्ततः परम् ॥ ७ ॥
 विनायकाय तुष्ट्यै च शान्त्यै शिवोत्तमाय च ।
 विघ्नहर्त्रे^२ तथा पुष्ट्यै नम इति प्रविन्यसेत् ॥ ८ ॥
 विघ्नहर्त्रे सरस्वत्यै नम इति प्रविन्यसेत् ।
 विनायकाय मेधायै पूर्ववदथ विन्यसेत् ॥ ९ ॥
 एकदन्ताय कान्त्यै च द्विदन्ताय च यामिनीम् ।
 गजवक्त्राय मोहिन्यै निरञ्जनजटे ततः ॥ १० ॥
 कपर्दिने च तीव्रायै ज्वालिनी दीर्घवक्त्रकः ।
 इक्रुर्णाय नन्दायै स्वरसा च वृषध्वजः ॥ ११ ॥
 गणनाथश्च कामिन्या गजेन्द्रश्च शुभा तथा ।
 जयिनी शूर्पकर्णश्च सत्यया च त्रिलोचनः ॥ १२ ॥
 लम्बोदराय विघ्नेशयै महानन्दस्वरूपिणी ।
 कामदया चतुर्मूर्तिः सदाशिवस्ततः परम् ॥ १३ ॥
 मदविह्वलया युक्त आमोदो विकटायुतः ।
 दुर्मुखाय च घूर्णायै सुमुखो भूतिसंयुतः ॥ १४ ॥
 प्रमदाय तथा भूम्यै एकपादो मतिस्तथा ।
 द्विजिह्वो रमया युक्तः सूरसेनश्च मानुषी ॥ १५ ॥
 मकरध्वजया युक्तो वीरश्च परमेश्वरि ! ।
 षण्मुखाय विकर्णायै वरदो भृङ्गटीयुतः ॥ १६ ॥

१. मव-ख० ।
 २. कर्त्रे-ख० ।
 ३. धणाय-ग० ।

वामदेवाय लज्जायै दीर्घघोणायुतस्ततः ।
 वज्रतुण्डो द्विरण्डश्च धनुर्धरायुतः प्रिये ! ॥ १७ ॥
 सेनान्यै चैव यामिन्यै ग्रामणी रात्रिसंयुतः ।
 मत्तश्चन्द्रिकया युक्तो विमत्ताय शशिप्रभा ॥ १८ ॥
 तथैव परमेशानि ! लोलया मत्तवाहनः ।
 जटिले चपलाक्षिण्यै मुण्डी ऋद्धियुतस्तथा ॥ १९ ॥
 खड्गी दुर्भगया युक्तो वरेण्यः शुभगायुतः ।
 न्यस्तव्यः परमेशानि ! शिवया वृषकेतनः ॥ २० ॥
 भक्तप्रियाय दुर्गायै मेघनादाय कामिनी ।
 कालकुजासमायुक्तो गणेश्वरः प्रकीर्तितः ॥ २१ ॥
 गणेशो विघ्नहारिण्या न्यस्तव्यः साधकोत्तमैः ।
 सूर्यमुख्यान्महादेवि ! न्यसेत् कामदुघानथ ॥ २२ ॥
 स्वरान् पूर्वं समुद्धृत्य चन्द्रबिन्दुसमन्वितान् ।
 सूर्याय नम उच्चार्य हृदये च प्रविन्यसेत् ॥ २३ ॥
 भ्रुवोर्मध्ये तथा सोमं यवर्गेण प्रविन्यसेत् ।
 भूपुत्रं लोचनद्वन्द्वे कर्गेण तथैव च ॥ २४ ॥
 बुधं च हृदये देवि चवर्गेण प्रविन्यसेत् ।
 बृहस्पतिं तथा कण्ठे टवर्गेण प्रविन्यसेत् ॥ २५ ॥
 १भार्गवं तु गले देशे तवर्गेण तथा प्रिये ।
 पवर्गेण शनिं नाभौ राहुं गुदे शवर्गकैः ॥ २६ ॥
 लक्षाभ्यां पादयोः केतुं न्यसेदेवं विधानतः ।
 स्वराद्यञ्च द्वितीयञ्च अश्विन्यै नम इत्यपि ॥ २७ ॥

ललाटे च प्रविन्यस्य तथान्यानपि विन्यसेत् ।
इं युतां भरणीं देवि ! दक्षनेत्रे प्रविन्यसेत् ॥ २८ ॥
ई उँ ॐ कृत्तिकां चैव विन्यसेत् वामनेत्रके ।
ऋं ॠं लृं लृं युतान् देवि ! रोहिणीं दक्षकर्णके ॥ २९ ॥
एं युतां मृगशीर्षञ्च वामकर्णे प्रविन्यसेत् ।
ऐकारेण तथाद्राञ्च दक्षनासापुटे न्यसेत् ॥ ३० ॥
औं औं पुनर्वसुं चैव वामनासापुटे न्यसेत् ।
कं युताञ्च न्यसेत् पुष्यां ऋण्ठदेशे च पार्वति ! ॥ ३१ ॥
खगाभ्याञ्च तथाश्लेषां दक्षस्कन्धे प्रविन्यसेत् ।
घडाभ्याञ्च मघां देवि ! वामस्कन्धे प्रविन्यसेत् ॥ ३२ ॥
चं पूर्वफल्गुनीं चैव दक्षकूर्परके न्यसेत् ।
वामकूर्परके देवि ! घं जं उत्तरफल्गुनीम् ॥ ३३ ॥
दक्षिणे मणिबन्धे तु झं झं हस्ताञ्च विन्यसेत् ।
मणिबन्धे तथा वामे टं ठं चित्रां प्रविन्यसेत् ॥ ३४ ॥
उङ्कारेण तथा स्वातीं दक्षहस्ततले न्यसेत् ।
ढणाभ्याञ्च विशाखां वै वामहस्ततले ततः ॥ ३५ ॥
तथाभ्यामनुराधाञ्च न्यसेन्नाभौ समाहितः ।
दं धं ज्येष्ठाञ्च कटौ दक्षे त्रिभिर्मूलाञ्च वामतः ॥ ३६ ॥
पूर्वाषाढां बकारेण दक्षोरौ विन्यसेत् ततः ।
भकारेणोत्तराषाढां वामोरौ तदनन्तरम् ॥ ३७ ॥
दक्षजानुप्रदेशे च मं श्रवणाञ्च विन्यसेत् ।
यं रं युतां धनिष्ठाञ्च वामे जानुनि विन्यसेत् ॥ ३८ ॥
शतभिषां लकारेण दक्षजङ्घाप्रदेशके ।
वंशं वर्णस्थितां वामे पूर्वभाद्रपदां न्यसेत् ॥ ३९ ॥

तथैवोत्तरभाद्रञ्च षसहैर्दक्षपादतः ।
 लक्षाभ्यां^१ बिन्दुमद् द्वाभ्यां रेवतीं विन्यसेत् ततः ॥ ४० ॥
 रक्ताक्षीञ्च श्वेतवर्णा पशुभीतिहरां शुभाम् ।
 खड्गञ्च चषकञ्चैव शूलखट्वाङ्गमेव च ॥ ४१ ॥
 अनुग्रामुग्रदंष्ट्राञ्च एकास्यां रिपुनाशिनीम् ।
 पायसान्नप्रसक्ताञ्च स्वरैः कल्पितविग्रहाम् ॥ ४२ ॥
 डाकिनीं^२ भावयेदेवं सर्वकामप्रपूरणीम् ।
 स्वरान् पूर्वं समुद्धृत्य चन्द्रबिन्दुसमन्वितान् ॥ ४३ ॥
^३ठान्तद्वयं ततः पश्चात् पाशतूरीयभेदितम् ।
 नादबिन्दुकलायुक्तं बीजद्वयमुदीरितम् ॥ ४४ ॥
 ठान्तं भान्तं महीबीजं वारुणं वह्निवायवौ ।
 वामकर्णस्ततो देवि ! नादबिन्दुकलायुतः ॥ ४५ ॥
 डाकिन्यै नम इत्यन्ते सम्बोध्य डाकिनीं ततः ।
 दुग्धा तु गत इत्युक्त्वा चतुःषष्टिपदं ततः ॥ ४६ ॥
 लक्षकोटिपदस्यान्ते योगिनी स्वामिनीति च ।
 सर्वसत्त्ववशं ब्रूयात् कविशब्दपदं ततः ॥ ४७ ॥
 आज्ञां मे देहि तत् पश्चान्नम विक्रिपदद्वयम् ।
 विशुद्धौ विन्यसेद् देवि ! राकिणीं चिन्तयेत् ततः ॥ ४८ ॥
 हृत्पुण्डरीकमध्यस्थां दंष्ट्राभीममुखीं तथा ।
 नवीननीरदश्यामां पीनोन्नतपयोधराम् ॥ ४९ ॥
 शूलं डमरुकं चैव वज्रपद्मे^४ च धारिणीम् ।
 शुक्लाम्वासक्तचित्ताञ्च कठवर्णात्मविग्रहाम् ॥ ५० ॥

१. बिन्दुसन्धाभ्याम्-ग० ।

२. देवीम्-ख० ।

३. 'ठान्तद्वयम्' इत्यारभ्य 'शाकिनीं ततः' (१०।६५) इत्यन्तं नास्ति-ग० ।

कठवर्णास्ततो रेफपूर्ववत् स्वरभेदिते ।
 चान्तं हित्वाऽग्निबीजञ्च पूर्ववत् तदनन्तरम् ॥ ५१ ॥
 राकिण्यै नम आभाष्य सम्बोध्य च तथा भवेत् ।
 असृग्धातुगते पश्चाद् द्वात्रिंशल्लक्षकोटि च ॥ ५२ ॥
 योगिनीं स्वामिनीप्रान्ते पूर्ववत् तदनन्तरम् ।
 रक्तवर्णां त्रिनेत्रां च देवदेवेशसंयुताम् ॥ ५३ ॥
 दक्षीमुग्ररूपाभां च रुद्रं शक्तिं वराभयौ ।
 दधतीं चिन्तयेद् देवीं गुडभक्तोत्सुकां पराम् ॥ ५४ ॥
 एवं ध्यात्वा महेशानीं डफवर्णात्मविग्रहाम् ।
 डफवर्णास्ततो देवि ! भूबीजद्वितयं तथा ॥ ५५ ॥
 वह्निं हित्वा महाबीजं पूर्ववदपरं तथा ।
 शाकिन्यै नम उच्चार्य सम्बोध्य च तथा व्रजेत् ॥ ५६ ॥
 मांसधातुगते पश्चात् षोडशलक्षकोटितः ।
 पूर्ववदपरं सर्वं नाभिपद्मे प्रविन्यसेत् ॥ ५७ ॥
 स्वाधिष्ठानाख्यपद्मे च काकिनीं परिचिन्तयेत् ।
 पीतवर्णां महामत्तां गजकुम्भोपमस्तनीम् ॥ ५८ ॥
 दध्यन्नासक्तचित्तां च सुरप्रवरवन्दिताम् ।
 शूलं डमरुकं चैव पाशं चाभयमेव च ॥ ५९ ॥
 वहन्तीं परमेशानीं वादिलान्तात्मविग्रहाम् ।
 वादिलान्तांस्तथा कां कीं कमलवरयूं ततः ॥ ६० ॥
 काकिन्यै नम इत्यन्ते सम्बोध्य चैव काकिनीम् ।
 मेदोधातुगते पश्चात् तथाऽष्टदलकोटि च ॥ ६१ ॥

भोगिनि स्वामिनि प्रोच्य पूर्ववदपरं तथा ।
 पञ्चवक्त्रां त्रिनेत्रां च वह्निभानुस्वरूपिणीम् ॥ ६२ ॥
 चापं बाणं तथा पाशं शृणिं च पुस्तकं तथा ।
 ज्ञानमुद्रां च हस्ताब्जैर्दधतीं परमेश्वरीम् ॥ ६३ ॥
 मुद्गान्नप्रीतिसंयुक्तां मूलाधारे विचिन्तयेत् ।
 वादिधान्तस्तथा शां शीं शमलवरयूं तथा ॥ ६४ ॥
 शाकिन्यै नम इत्यन्ते सम्बोध्य शाकिनीं ततः ।
 अस्थिधातुगते चैव चतुर्लक्षेति कोटि च ॥ ६५ ॥
 योगिनि स्वामिनि प्राज्ञे वरवरदपदं तथा ।
 बिन्दुस्थां शुक्लवर्णां च हक्षवर्णस्वरूपिणीम् ॥ ६६ ॥
 डमरं चाक्षसूत्रं च कपालं खड्गमेव च ।
 पुस्तकं ज्ञानमुद्रां च दधतीं बाहुभिः सदा ॥ ६७ ॥
 लोचनत्रयसंयुक्तां षड्वक्त्रां सर्वमोहिनीम् ।
 हरिद्रान्नप्रसक्तां च मधुमदमुदान्विताम् ॥ ६८ ॥
 देवेन्द्रवन्दितां देवीं भावयेद् काकिनीं पराम् ।
 हं क्षं हां हीं च देवेशि ! हमलवरयूं तथा ॥ ६९ ॥
 हाकिन्यै नम उच्चार्य सम्बोध्य चैव लाकिनीम् ।
 मज्जाधातुगते पश्चाद् द्विलक्षकोटिशब्दतः ॥ ७० ॥
 शेषं पूर्ववदुद्धृत्य भ्रुवोर्मध्ये प्रविन्यसेत् ।
 अकारादिक्षकारान्तां मातृकां सर्वमुच्चरेत् ॥ ७१ ॥
 यां यां तु परमेशानि ! यमलवरयूं ततः ।
 याकिन्यै नम इत्यन्ते सम्बोध्यैव तु याकिनीम् ॥ ७२ ॥

शुक्रधातुगते पश्चाद् दशकोटिपदं ततः ।
 पूर्ववच्च प्रविन्यस्य राशिन्यासमतः परम् ॥ ७३ ॥
 वेदारणैर्दक्षगुल्फेऽथ मेषं विन्यस्य पार्वति ! ।
 दक्षजानौ वृषं त्रयणैर्वृषणे मिथुनं त्रिभिः ॥ ७४ ॥
 द्वाभ्यां कर्कटकं कुक्षौ द्वाभ्यां स्कन्धेऽथ सिंहकम् ।
 अनुस्वारविसर्गाभ्यां शवर्गेण च कन्यकाम् ॥ ७५ ॥
 दक्षिणे च शिरोभागे विन्यसेद् वीरवन्दिते ।
 तथा वामशिरोभागे कवर्गेण तुलां न्यसेत् ॥ ७६ ॥
 चवर्गेण तथा स्कन्धे वृश्चिकं विन्यसेत् ततः ।
 टवर्गेण तथा कुक्षौ धन्विनं विन्यसेत् ततः ॥ ७७ ॥
 मकरं तु तवर्गेण वृषणे दक्षिणे न्यसेत् ।
 पवर्गेण तथा कुम्भं वामजानुनि विन्यसेत् ॥ ७८ ॥
 यवर्गेण क्षकारेण मीनं गुल्फे तु वामके ।
 चतुर्थीनतिसंयुक्तं स्थानेष्वेवं क्रमान्यसेत् ॥ ७९ ॥
 अथ पीठानि विधिना यथास्थाने प्रविन्यसेत् ।
 परापूर्वं च सर्वेषां मातृकां च पृथक् पृथक् ॥ ८० ॥
 चतुर्थीनतियुक्तानि मातृकावन्यसेत् क्रमात् ।
 कामरूपं महापीठं वाराणसीं ततः परम् ॥ ८१ ॥
 नेपालं^१ च महापीठं पौण्ड्रवर्द्धनमेव च ।
 पुरस्थिरं^२ महादेवि !^३ चरस्थिरमतः परम् ॥ ८२ ॥

-
१. अतः-ग०।
  २. मेदानञ्च-ख०।
  ३. पुरस्थितम्-ग०।
  ४. चरस्थितम्-ग०।

पूर्णशैलं महापीठमर्बुदं च ततः परम् ।
 काश्मीरं च तथा पीठं कान्यकुब्जमथो भवेत् ॥ ८३ ॥
 आम्रातकेश्वरं पीठमेकाग्रं च तथा शिवे ।
 त्रिस्रोतः पीठमुद्दिष्टं ^१कामकोटिमतः परम् ॥ ८४ ॥
 कैलाशभूतनगरं केदारं पीठमुत्तमम् ।
 श्रीपीठं च तथोङ्कारं जालन्धरमतः परम् ॥ ८५ ॥
 मानवं च कुलान्तं च ^२वेदमातृकमेव च ।
 गोकर्णं च ततो देवि ! मारुतेश्वरमेव च ॥ ८६ ॥
 अट्टहासं च विरजं राजगृहमतः परम् ।
 पीठं कोल्लगिरिं चैव एलापुरमतः प्रिये ॥ ८७ ॥
 कालेश्वरं महापीठं प्रणवं च जयन्तिकाम् ।
 पीठमुज्जयिनीं चैव क्षीरिकापीठमेव च ॥ ८८ ॥
 हस्तिनापुरकं पीठं पीठमुड्डीशमेव च ।
 प्रयागं चैव षष्ठीशं मायापुरजलेश्वरौ ॥ ८९ ॥
 मलयं च महापीठं श्रीशैलमथवाऽपि च ।
 मेरुगिरिं महेन्द्रं च वामनं चापि विन्यसेत् ॥ ९० ॥
 हिरण्यपुरकं पीठं महालक्ष्मीपुरं^३ च वै ।
 उड्डीयानं महापीठं छायापुरमतः परम् ॥ ९१ ॥
 षोढान्यासस्त्वयं प्रोक्तः सर्वपापहरः सदा ।
 षोढान्यासविहीनो यः प्रणमेद् देवि ! सुन्दरीम् ॥ ९२ ॥

१. कोट-ख० ।

२. देव-ग० ।

३. पुरमेव च-ग० ।

सोऽचिरान्मृत्युमाप्नोति नरकं च प्रपद्यते ।
 एवं न्यस्तशरीरस्तु भवेद् ^१गङ्गाधरः ^२स्वयम् ॥ ९३ ॥
 मन्त्री न चाऽत्र सन्देहो निग्रहानुग्रहक्षमः ।
 न तस्य पूज्यो लोकेऽस्मिन् पितृमातृमुखो नरः ॥ ९४ ॥
 स्वयं च साधकश्रेष्ठो यं कञ्चन च विन्दति ।
^३स मर्त्यो मृत्युमाप्नोति नात्र कार्या विचारणा ॥ ९५ ॥
 नमस्कारं न कुर्वीत ज्येष्ठस्यापि कदाचन ।
 गुरोरपि न पद्येत म्रियते नात्र संशयः ॥ ९६ ॥
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन नमस्कारं विवर्जयेत् ।
 कामं क्रोधं तथा लोभं मायाऽहङ्कारमेव च ॥ ९७ ॥
 सङ्कल्पं भोजनालापं न कुर्यात् केनचित् सह ।
 भोक्तव्यं योषिता सार्द्धं यत् किञ्चित् तन्मयैव हि ॥ ९८ ॥
 विन्यसेद् देवि ! युक्तात्मा त्रिकालं च दिवा निशि ।
^४षण्मासाभ्यासयोगेन सामर्थ्यं तद् वदाम्यहम् ॥ ९९ ॥
 यत्रायं निवसेद् देवि ! षोढान्यासी च साधकः ।
 "दिव्यं क्षेत्रं भवेत् तत्र समन्ताद् दशयोजनम् ॥ १०० ॥
 देवाः सर्वे नमस्यन्ति तं नमामि न संशयः ।
 कृत्वा न्यासमिमं देवि ! यत्र गच्छति साधकः ॥ १०१ ॥
 तत्र यद्विषये चैव ^५षण्मासं पुरुषैः सह ।
 द्यावान्तरिक्ष-भू-शैलजलाऽरण्य-निवासिनः ॥ १०२ ॥

१. बन्दीश्वरः-ग० ।

२. स्वरम्-ख० ।

३. समर्थो-ख० ।

४. यथा साभ्यास-ख० ।

५. 'दिव्यं क्षेत्रम्' इत्यारभ्य 'साधकः' इत्येतदन्तं नास्ति-ग० ।

६. सन्मानं-ग० ।

भूतप्रेतपिशाचाश्च यक्षकूष्माण्डरक्षसाः ।
 पश्यन्ति पावकारूढं ये चान्ये हिंसका जनाः ॥१०३॥
 शत्रुसंहतिसङ्कीर्णं संग्रामेऽथापदेषु च ।
 न भयं विद्यते तस्य परत्र शिवतां व्रजेत् ॥१०४॥
 ये केचित् पापसङ्घाताः सप्तजन्मान्तरोद्भवाः ।
 नश्यन्ति न्यासमात्रेण भास्करेण तमो यथा ॥१०५॥
 सतताभ्यासयोगेन षण्मासेन च मानवः ।
 दह्यन्ति सर्वपापानि ब्रह्महत्यादिकानि च ॥
 किञ्चातिबहुनोक्तेन मम तुल्यो भवेद् ध्रुवम् ॥१०६॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे दशमः पटलः ॥ १० ॥

अथैकादशः पटलः

ईश्वर उवाच-

करशुद्धिमृषिन्यासमासनं च ततः परम् ।
 कराङ्गयोः षडङ्गानि वशिन्याद्यमतः परम् ॥ १ ॥
 नरयोनिं चतुर्व्युहत्त्वन्यासादिकं तथा ।
 मूलवर्णादिविन्यासं सम्मोहनाख्यमेव च ॥ २ ॥
 एतदेव हि नित्यं स्यात् काम्यं चान्यत् प्रकीर्तितम् ।
 करशुद्धिकरी पूर्वं त्रिपुरेति पदं ततः ॥ ३ ॥
 अमृतार्णवशब्दोपर्यासनाय नमो मनुः ।
 पादयोर्विन्यसेत् पश्चाद् बालान्ते त्रिपुरेश्वरी ॥ ४ ॥
 पीताम्बुजासनायान्ते नमो जानुनि विन्यसेत् ।
 ह्रीं क्लीं सौः त्रिपुरेत्युक्त्वा सुन्दरीति पदं ततः ॥ ५ ॥
 डेन्तमात्मासनायान्ते नम उच्चार्य विन्यसेत् ।
 कटिद्वये प्रविन्यस्य शिवं सोमयुतं कुरु ॥ ६ ॥
 आदिमध्यं तथाऽन्तं च सभार्याशिवसंयुतम् ।
 त्रिपुरवासिनीत्युक्त्वा चक्रासनाय हृत् ततः ॥ ७ ॥
 एतस्या एव विद्यायास्त्रिपुरश्रीपदं ततः ।
 सर्वमन्त्रासनायान्ते नमो गुह्ये प्रविन्यसेत् ॥ ८ ॥
 परा च कामबीजं च वारुणं त्विन्द्रसंयुतम् ।
 योनियुक्तं सबिन्दुं च त्रिपुरमालिनीं ततः ॥ ९ ॥
 साध्यासनाय मूले च नम इति प्रविन्यसेत् ।
 मायाबीजं रमाबीजं कुमार्याश्च तृतीयकम् ॥ १० ॥

तथा त्रिपुरसिद्धान्ते त्रिपुरसिद्धासनं ततः ।
 नाभिदेशे प्रविन्यस्य हृदये च प्रविन्यसेत् ॥ ११ ॥
 शिवचन्द्रौ वह्निसंस्थौ वाग्भवं तदनन्तरम् ।
 कामबीजं कुमार्यास्तु शिवचन्द्रान्वितं कुरु ॥ १२ ॥
 पृथ्वीबीजात् ततो वह्निशक्तिबीजस्ततः परम् ।
 शिववह्नीः नियोज्यैव हित्वा सर्गं तु बैन्दवम् ॥ १३ ॥
 संयोज्य परमेशानि ! त्रिपुराम्बापदं ततः ।
 पर्णेन^३ शक्तिपीठाय नमो हृदि प्रविन्यसेत् ॥ १४ ॥
 वशिन्या^४ शेषबीजान्ते महात्रिपुरभैरव ! ।
 सदाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय चालिखेत् ॥ १५ ॥
 नम इत्यजबन्धे तु विन्यसेत् साधकोत्तमः ।
 वह्निर्वरुणशक्रं च षष्ठस्वरविभूषितम् ॥ १६ ॥
 नादबिन्दुकलायुक्तं वशिनीति पदं ततः ।
 वाग्देवता चतुर्थ्यन्ता^५ नमः स्वरैः प्रविन्यसेत् ॥ १७ ॥
 मादनं शक्रमारूढं महामाया ततः परम् ।
 इयं कामेश्वरी ज्ञेया कवर्गेण ललाटके ॥ १८ ॥
 घ्रान्तं^६ वरुणमिन्द्रं च चतुर्थस्वरबिन्दुकम् ।
 एषैव मोदिनी देवी भ्रुवोर्मध्ये चवर्गकैः ॥ १९ ॥

-
१. नमः-ग० ।
  २. ततो - ग० ।
  ३. पर्वणः-ख० ।
  ४. वदन्या-ख० ।
  ५. चतुर्थ्यन्त्य-ख० ।
  ६. वान्तम्-ख० ।

वायुं पुरन्दरं देवि ! षष्ठस्वरविभूषितम् ।
 नादबिन्दुकलायुक्तं विमलेयं समीरिता ॥ २० ॥
 न्यस्तव्या कण्ठदेशे तु ट्वर्गेणैव पार्वति ! ।
 छान्तं भान्तं च ज्वलनं तुरीयस्वरबिन्दुकम् ॥ २१ ॥
 अरुणेयं तु वाग्देवी तवर्गेण हृदि स्मृता ।
 जयिनी च ततो देवि ! नकुलिः सोमशक्रकम् ॥ २२ ॥
 वरुणं वायुबीजं च षष्ठस्वरविभूषितम् ।
 नाभिदेशे समाख्याता पवर्गेण वरानने ! ॥ २३ ॥
 जान्तं भान्तं ततो रेफं वायुबीजसमन्वितम् ।
 षष्ठस्वरसमायुक्तं नादबिन्दुकलायुतम् ॥ २४ ॥
 सर्वेश्वरी यवर्गेण स्वाधिष्ठानाख्यपङ्कजे ।
 संवर्तकं महेशानि ! कालबीजोपरि स्थितम् ॥ २५ ॥
 वह्निबीजं ततो माया नादबिन्दुकलान्विता ।
 मूलाधारे शवर्गेण कौलिनी परिकीर्तिता ॥ २६ ॥
 एता वाग्देवता देवि ! वशिनीवत् प्रविन्यसेत् ।
 मूलविद्या द्विराकृत्या सर्वाङ्गुलितलेषु च ॥ २७ ॥
 डेन्तेषु परमेशानि ! न्यसेदङ्गानि षट् क्रमात् ।
 नमः स्वाहा वषट् वौषट् हुँ फडिति षडङ्गकम् ॥ २८ ॥
 करयोरथ विन्यस्य षडङ्गेषु तथा न्यसेत् ।
 नमोऽन्तं हृदये डेन्तं स्वाहान्तं च तथा शिव ॥ २९ ॥
 शिखा वषट् चतुर्थ्यन्ता हुँ डेन्तं कवचं ततः ।
 नेत्रत्रयं च वौषट् च अस्त्रं फडन्तमीश्वरि ! ॥ ३० ॥
 हृदयं मध्यमाऽनामातर्जनीभिः स्मृतः शिवः ।
 मध्यमातर्जनीभ्यां स्यादङ्गुष्ठेन शिखा प्रिये ! ॥ ३१ ॥

दशभिः कवचं प्रोक्तं तिसृभिर्नेत्रमीरितम् ।
 तथैवोक्ताङ्गुलीभ्यां च सशब्दमस्त्रमीरितम् ॥ ३२ ॥
 पूजा तपोऽर्चना होमः सिद्धमन्त्रकृता अपि ।
 अङ्गविन्यासविधुरा न दास्यन्ति फलान्यमी ॥ ३३ ॥
 वशिनीप्रमुखान् देवि ! विन्यसेत् तदनन्तरम् ।
 मूलकूटत्रयेणैवं स्थानेष्वेषु क्रमान्यसेत् ॥ ३४ ॥
 कर्णयोश्चिबुके चैव शङ्खयोर्वदने पुनः ।
 नेत्रयोर्नसि विन्यस्य अंशयोर्जठरे ततः ॥ ३५ ॥
 पुनः कूर्परयोः कुक्षौ जानुनोर्लिङ्गमूर्द्धनि ।
 पादयोगुह्यदेशे च पार्श्वयोर्हृदयाम्बुजे ॥ ३६ ॥
 स्तनयोः कण्ठदेशे च न्यसेदेवं विधानतः ।
 चतुर्व्यूहं ततो देवि ! न्यसेत् पीठसमन्वितम् ॥ ३७ ॥
 मूलवाग्भवमुच्चार्य अग्निचक्रे पदं ततः ।
 कामगिर्यालये पश्चान्मित्रीशपदमूर्द्धरेत् ॥ ३८ ॥
 नाथात्मके पदं पश्चात् कामेश्वरी पदं ततः ।
 रुद्रात्मशक्तिशब्दात् श्रीपादुकायै नमो न्यसेत् ॥ ३९ ॥
 आधारे परमेशानि ! हृदये च ततः परम् ।
 मूलद्वितयमुच्चार्य सूर्यचक्रे पदं ततः ॥ ४० ॥
 जालन्धरपदात् पीठे षष्ठीशनाथशब्दतः ।
 आत्मके पदमाभाष्य वज्रेश्वरीपदं ततः ॥ ४१ ॥
 विष्णवात्मशक्तिशब्दान्ते पूर्ववच्च तदीरितम् ।
 शक्तिकूटं समुच्चार्य सोमचक्रे पदं ततः ॥ ४२ ॥
 पूर्णगिरिपदान्ते च पीठे ऽपदमतः परम् ।
 उड्डीशपरतो देवि ! नाथात्मके पदं ततः ॥ ४३ ॥

तदन्ते योजयेद् देवि ! भगपूर्वा च ^१मालिनीम् ।
 ब्रह्मात्मशक्तिशब्दान्ते पूर्ववद् द्विदले न्यसेत् ॥ ४४ ॥
 तूर्यबीजमथोच्चार्य ब्रह्मचक्रे पदात् ततः ।
 तथैवोड्यानपीठे तु ^२चर्यानाथात्मके पदम् ॥ ४५ ॥
 तदन्ते परमेशानि ! महात्रिपुरसुन्दरी ।
 परं ब्रह्मात्मशक्त्यन्ते पूर्ववद् ब्रह्मरन्ध्रके ॥ ४६ ॥
 विन्यस्यैवं महेशानि ! तत्त्वन्यासं समाचरेत् ।
 मूलादिब्रह्मरन्धान्तं मूलान्तं पुनरेव हि ॥ ४७ ॥
 मूलवाग्भवमुच्चार्य आत्मतत्त्वपदं ततः ।
^३व्यापिकायै चतुर्थ्यन्ता महात्रिपुरसुन्दरी ॥ ४८ ॥
 नम इति प्रविन्यस्य कामराजमतः परम् ।
 विद्यातत्त्वपदात् पूर्वं पूर्ववद्धृदयावधि ॥ ४९ ॥
 न्यसेत् ^४तार्तीयबीजान्ते शिवतत्त्वस्वरूपिणीम् ।
 मूलादिब्रह्मरन्धान्तं तदादिभ्रूलतावधि ॥ ५० ॥
 ततो न्यसेन्महादेवि ! विद्याकूटत्रयं पृथक् ।
 करयोर्मूलमध्याग्रमूलहृद्हृदयुगान्तरे ॥ ५१ ॥
 मूलविद्यात्रयाकृत्या स्थानेष्वेषु क्रमान्यसेत् ।
 ब्रह्मरन्ध्रे तुरीयं च तेनैव व्यापकं न्यसेत् ॥ ५२ ॥
 ब्रह्मरन्ध्रे तथाधारे हृदि नेत्रत्रये तथा ।
 कर्णयोर्मुखवृत्ते च भुजयोः पृष्ठदेशके ॥ ५३ ॥

१. मालिनी-ख० ।
२. वर्या-ख० ।
३. स्वापिकायै-ख० ।
४. त्वात्मीय-ख० ।

जानुद्वये तथा नाभौ मूलवर्णान् प्रविन्यसेत् ।
 स्वयं मन्त्रतनुर्भूत्वा देवीं मन्त्रमयीं यजेत् ॥ ५४ ॥
 त्रैलोक्यमरुणं ध्यायन् श्रीविद्यां मनसि स्मरेत् ।
 योनिमुद्रां महेशानि ! ब्रह्मरन्ध्रे प्रविन्यसेत् ॥ ५५ ॥
 ललाटे च प्रविन्यस्य भ्रुवोर्मध्ये च विन्यसेत् ।
 मुखे कण्ठप्रदेशे तु हृदये तामनुक्रमात् ॥
 न्यासः सम्मोहनाख्योऽहं त्रैलोक्यमोहनक्षमः ॥ ५६ ॥

देवी उवाच-

अन्तर्योगविधिं ब्रूहि बहिर्योगविधिं तथा ॥

ईश्वर उवाच-

श्रृणु देवि ! प्रवक्ष्यामि यजनं चान्तरं महत् ।
 मनोजीवात्मनः शुद्धिः प्राणायामेन जायते ॥ ५७ ॥
 अन्तर्गतं यच्च मलं तच्च शुद्धं प्रजायते ।
 प्राणायामैर्विना देवि ! कृतं कर्म निरर्थकम् ॥ ५८ ॥
 प्राणायामात् परं तत्त्वं प्राणायामात् परं तपः ।
 प्राणायामात् परं ज्ञानं प्राणायामात् परं पदम् ॥ ५९ ॥
 प्राणायामात् परो योगः प्राणायामात् परं धनम् ।
 नास्ति नास्ति पुनर्नास्ति कथितं तव सुव्रते ! ॥ ६० ॥
 वत्सराभ्यासयोगेन ब्रह्म साक्षाद् भवेद् ध्रुवम् ।
 चैतन्यावरणं यद्वत् क्षीयते नात्र संशयः ॥ ६१ ॥
 प्राणायामं विना मुक्तिमार्गो नास्ति मयोदितः ।
 प्राणायामेन मुनयः सिद्धिमाहुर्न चान्यथा ॥ ६२ ॥
 प्राणायामपरो योगी न योगी शिव एव सः ।
 गमनागमनं वायोः प्राणस्य धारणं तथा ॥ ६३ ॥

प्राणायाम इति प्रोक्तो योगशास्त्रविशारदैः ।
 प्राणो वायुरिति ख्यात आयामस्तन्निरोधनम् ॥ ६४ ॥
 प्राणायाम इति प्रोक्तो योगिनां योगसाधनम् ।
 बाह्यादापूरणं वायोरुदरे पूरको भवेत् ॥ ६५ ॥
 सम्पूर्णकुम्भवद् वायोर्धारणं कुम्भकं भवेत् ।
 बहिर्यद् रेचनं वायोरुदराद् रेचको भवेत् ॥ ६६ ॥
 पूरकं च यथाशक्त्या कुम्भकं तच्चतुर्गुणम् ।
 कुम्भकार्द्ध्वं भवेद् रेचः प्राणायामोऽयमीरितः ॥ ६७ ॥
 कनिष्ठानामिकाङ्गुष्ठैर्यन्नासा^१पुटधारणम् ।
 प्राणायामः स विज्ञेयस्तर्जनीमध्यमे विना ॥ ६८ ॥
 वामया पूरयेद् वायुं शनैः शनैस्तु मध्यया ।
 धारयेद् वामया मुञ्चेदपरं तत् क्रमात् क्रमात् ॥ ६९ ॥
 यावच्छक्यं नियम्याऽसून् मनसैव स्मरन् पराम् ।
 मन्त्रस्य मुखबीजं वा समस्तं वा जपन् प्रिये ! ॥ ७० ॥
 मूलाधारे त्रिकोणाख्ये कोटिसूर्यसमप्रभे ।
 ध्यायेत् कुण्डलिनीं नित्यं कामानन्दशिखोपमाम् ॥ ७१ ॥
 रक्तां सूक्ष्मां च विश्वस्य सृष्टिस्थितिलयात्मिकाम् ।
 विश्वातीतां ज्ञानरूपां चिन्तयेद्दूर्ध्ववाहिनीम् ॥ ७२ ॥
 हुङ्कारोच्चारणेनैव समुत्थाय परां शिवे ! ।
 षट्चक्रं च विनिर्भिद्य प्रापयित्वा परं शिवम् ॥ ७३ ॥
 परमानन्देन संयोज्य परमानन्दरूपिणीम् ।
 तदभेदसमापन्नमनाः कुलमनाः स्मरेत् ॥ ७४ ॥
 श्रावयित्वा सुराधारां प्रापयेच्छक्तिमण्डलम् ।
 तेनैव चक्रभेदेन मूलाधारं समानयेत् ॥ ७५ ॥

मूलादिब्रह्मरन्धान्तं बिसतन्तुस्वरूपिणीम् ।
 उद्यत्सूर्यसहस्राभां ध्यायेन्मन्त्रात्मदेवताम् ॥ ७६ ॥
 कुण्डलीं त्रिविधां तत्र तथा बीजत्रयं त्रिधा ।
 तुरीयां कुण्डलीं मूर्ध्नि महात्रिपुरसुन्दरीम् ॥ ७७ ॥
 वाग्भवं मूलदेशे च द्रवत्स्वर्णनिभं स्मरेत् ।
 मूलादि हृदयं यावद् वह्निकुण्डलिनीं तथा ॥ ७८ ॥
 हृदये कामराजं च सूर्यकोटिसमप्रभम् ।
 सूर्यकुण्डलिनीं तत्र सूर्यकोटिसमप्रभाम् ॥ ७९ ॥
 हृदयाद् गलपर्यन्तं ध्यायेदनाकुलः शिवे ।
 भूमध्ये शक्तिबीजं तु कोटिचन्द्रसमप्रभम् ॥ ८० ॥
 भूमध्याद् ब्रह्मरन्धान्तं चन्द्रकुण्डलिनीं शिवे ! ।
 चन्द्रकोटिसमप्रख्यां स्रवदमृतविग्रहाम् ॥ ८१ ॥
 बीजत्रयमयीं बिन्दौ तुरीयां बिन्दुत्रयात्मिकाम् ।
 देशकालानवच्छिन्नां सर्वतेजोमयीं स्मरेत् ॥ ८२ ॥
 तुर्यकुण्डलिनीं तद्वत् केवलं ज्ञानविग्रहाम् ।
 एवं ध्यात्वा पुनर्विद्यां सम्पूर्णां मनसा स्मरेत् ॥ ८३ ॥
 चिदानन्दमयीं स्वच्छामेकात्मकतया प्रिये ! ।
 सुधावृष्ट्याऽभिपतन्त्या तर्पयेत् परदेवताम् ॥ ८४ ॥
 ध्यात्वा ध्यात्वा पुनर्ध्यात्वा सहजानन्दविग्रहः ।
 बिन्दुश्रुतसुधाभिस्तु तर्पयेच्च पुनः पुनः ॥ ८५ ॥
 अन्तर्याग इति प्रोक्तो जीवतो मुक्तिदायकः ।
 मुनीनां च मुमुक्षूणामधिकारोऽत्र केवलम् ॥ ८६ ॥

१. स्वधा-ख० ।

२. स्वधा-ख० ।

प्रातः सायं चरेन्नित्यं षोडशप्राणसंयमम् ।
 नाशयेत् सर्वपापानि तृणराशिरिवाऽनलः ॥ ८७ ॥
 सर्वेषामेव पापानां प्रायश्चित्तमिदं स्मृतम् ।
 स्वदेहस्थं यथा सर्पश्चर्मोत्सृज्य निरामयः ॥ ८८ ॥
 प्राणायामात् तथा मुञ्चेदविद्याकामकर्मजम्^१ ।
 परोपतापजं पापं परद्रव्यापहारजम् ॥ ८९ ॥
 परस्त्रीमैथुनोत्पन्नं प्राणायामशतं दहेत् ।
 महापातकजातानि ब्रह्महत्यादिकानि च ॥ ९० ॥
 सर्वाण्येतानि दह्यन्ते प्राणायामचतुःशतैः ।
^२नमः शक्तिः समाख्याता पञ्चास्यः पञ्चदेहगः ॥ ९१ ॥
 एकरूपं शिवं कृत्वा तदङ्के तां निवेशयेत् ।
 शून्यरूपे परे स्थाप्य तावुभौ सममास्थितौ ॥ ९२ ॥
 चिन्तयेत् साधको नत्वा नादरूपं तयोः क्रमात् ।
 तदन्तर्ली^३नमात्मानं ज्योतीरूपं सनातनम् ।
 समाधिना समागत्य त्यजेत् संसारबन्धनम् ॥ ९३ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे एकादशः पटलः ॥ ११ ॥

-
१. कर्मकम्-ख० ।
 २. मनः-ग० ।
 ३. अज्ञिसात्मानम्-क० ख० ।

अथ द्वादशः पटलः

ईश्वर उवाच^१

अथवा परमेशानीं लीलाकलितविग्रहाम् ।
 हृत्पुण्डरीकमध्यस्थां निगृह्येन्द्रियमानसः ॥ १ ॥
 तन्मनाः साधकवरो मनसा पूजयेच्छिवाम् ।
 वामकरस्य तर्जन्यां दक्षिणस्य कनिष्ठया ॥ २ ॥
 तथा दक्षिणतर्जन्यां वामाङ्गुष्ठेन योजयेत् ।
 उन्नतं दक्षिणाङ्गुष्ठं वामस्य मध्यमादिकाः ॥ ३ ॥
 अङ्गुलीर्योजयेत् पृष्ठे दक्षिणस्य करस्य च ।
 वामस्य पितृतीर्थेन मध्यमाऽनामिके तथा ॥ ४ ॥
 अधोमुखे तु ते कुर्याद् दक्षिणस्य करस्य च ।
 रक्तपुष्पं गृहीत्वैवं विधाय पाणिकच्छपम् ॥ ५ ॥
 कुर्यात् तद्हृदयासन्नं निमील्य नयनद्वयम् ।
 समकायशिरोग्रीवं कृतासनपरिग्रहः ॥ ६ ॥
 पश्यन्निव ततो देवीमेकाग्रमनसा ततः ।
 प्रत्यक्षीकृत्य हृदये मानसैरुपचारकैः ॥ ७ ॥
 षोडशानां प्रकारैस्तु हृदिस्थां पूजयेच्छिवाम् ।
 आसनं प्रथमं दद्याद् रत्नसिंहासनं शुभम् ॥ ८ ॥
 पाद्यं चरणयोर्दद्याच्छिरस्यर्घ्यं निवेदयेत् ।
 परमामृतपानीयं भावपुष्पैः सुवासितम् ॥ ९ ॥
 स्वर्णपात्रे जलं कृत्वा दद्यादाचमनं मुखे ।
 मधुपर्कं ततो दद्यात् पुनराचमनं ततः ॥ १० ॥

स्ववासे ^१मण्डपं कृत्वा पर्यङ्कं परिभावयेत् ।
 श्रीरत्नपादुके दत्त्वा नीत्वा तां स्नानमन्दिरे ॥ ११ ॥
 भद्रासनोपविष्टाया उद्धर्तनं समाचरेत् ।
 घृतेनोद्धर्तनं कृत्वा मनसा परिभावयेत् ॥ १२ ॥
 कर्पूरागुरुकस्तूर्या तथा मृगमदेन च ।
 रोचनाकुङ्कुमैर्मिश्रैर्नागागन्धसमन्वितैः ॥ १३ ॥
 सुगन्धिदिव्यतैलैश्च स्नापयेत् परमेश्वरीम् ।
 देवकन्यासहस्रैस्तु स्वर्णकुम्भसहस्रकैः ॥ १४ ॥
 नदीभिर्नदराजैश्च अप्सरोरगपन्नगैः ।
 सिञ्चता वारिणा स्नातां चिन्तयेत् परदेवताम् ॥ १५ ॥
 दुकूलैर्मार्जितं गात्रं दुकूले परिधे (?) तथा ।
 कङ्कतीकेशसंस्कारो विधिवद् बन्धनं तथा ॥ १६ ॥
 सूत्रावली केशपाशे सिन्दूरं केशमध्यमे ।
 ललाटे तिलकं दद्यादलक्तं रदनच्छदे ॥ १७ ॥
 नेत्रेषु रञ्जनं कृत्वा गन्धैर्गात्रानुलेपनम् ।
 काञ्चनाञ्चितकञ्चूलीशोभनं हृदयोपरि ॥ १८ ॥
 विभूषणं ततो दद्यात् सुवर्णरजतादिना ।
 शिरःकर्णग्रीवादीनि उज्ज्वलाभरणानि च ॥ १९ ॥
 नूपुरौ च ततो दद्यादानन्दहारमुज्ज्वलम् ।
 अन्यदाभरणं चैव यत्र येन विराजते ॥ २० ॥
 श्रीरत्नपादुके दत्त्वा चक्रमध्ये समानयेत् ।
 गन्धं पुष्पं च धूपं च दीपं नैवेद्यमेव च ॥ २१ ॥

हेमपात्रगतं दिव्यं परमान्नं सुसंस्कृतम् ।
ऋपिलाघृतसंयुक्तं नानाव्यञ्जनसंयुतम् ॥ २२ ॥
भक्ष्यं भोज्यं तथा लेह्यं पेयं चोष्यं तथैव च ।
क्षीरपानीयसंयुक्तं दधिमधुसमन्वितम् ॥ २३ ॥
सकपूर्वं च ताम्बूलं मानसं परिकल्पयेत् ।
मनसाऽपि महादेव्यै नैवेद्यं दीयते यदि ॥ २४ ॥
यो नरो भक्तिसंयुक्तः स दीर्घायुः सुखी भवेत् ।
माल्यं पद्मसहस्रस्य मनसा यः प्रयच्छति ॥ २५ ॥
कल्पकोटिसहस्राणि कल्पकोटिशतानि च ।
स्थित्वा तव पुरे श्रीमान् सार्वभौमो भवेत् क्षितौ ॥ २६ ॥
मनसा तु महादेव्यै यः कुर्याच्च प्रदक्षिणम् ।
स दक्षिणे यमगृहे नरकाणि न पश्यति ॥ २७ ॥
नमनं मानसं देव्या यो भक्त्या कुरुते नरः ।
सोऽपि लोकान् विजित्यैव नरलोके महीयते ॥ २८ ॥
महामायां महादेवीं समर्चयति शक्तितः ।
नानाविधैस्तु नैवेद्यैरतिचिन्ताकुलस्तु यः ॥ २९ ॥
नैवेद्यं देहि नितरामिति यो भाषते मुहुः ।
सोऽपि लोकान् विभिद्यैव देवीलोके महीयते ॥ ३० ॥
बहिर्वच्चक्रपूजां च मनसैव समाचरेत् ।
नवावरणशक्तीनां पूजनं मनसैव हि ॥ ३१ ॥
इत्थमन्तः समाराध्य मनसैव जपेन्मनुम् ।
तदा भवति सिद्धीशो देववद् विहरेत् क्षितौ ॥ ३२ ॥
एवमेव महेशानि ! पूजयामि महेश्वरीम् ।
योगिनो मुनयश्चैव पूजयन्ति सदा प्रिये ! ॥ ३३ ॥

केवलं मानसेनैव नैव सिद्धो भवेद् गृही ।
सबाह्येन तु तेनैव गृहस्थो मुनिपुङ्गवः ॥ ३४ ॥

पार्वती उवाच-

ध्यानयोगं महादेव ! श्रोतुमिच्छामि हे प्रभो !
सम्पूर्णं कथयेशान ! येन सिद्धो भवेत् परः ॥ ३५ ॥

ईश्वर उवाच-

विना न्यासैर्विना पूजां विना जापैः पुरस्कियाम् ।
ध्यानयोगाद् भवेत् सिद्धो नान्यथा खलु पार्वति ! ॥ ३६ ॥
ध्यानयोगादहं सिद्धो विष्णुश्चापि पितामहः ।
ध्यानयोगात् परं सिद्धा मानवा अपि पापिनः ॥ ३७ ॥
सर्वतन्त्रेषु यद् गुह्यं सर्वसिद्धिप्रदायकम् ।
विना येन न सिध्यन्ति वर्षकोटिशतैरपि ॥ ३८ ॥
ध्यानयोगं प्रवक्ष्यामि सर्वज्ञत्वप्रदायकम् ।
एकान्ते विजने रम्ये कृतासनपरिग्रहः ॥ ३९ ॥
निवृत्ताऽखिलचिद्वृत्तिर्मुद्रामुद्रितविग्रहः ।
कारणानन्दसन्दोहैर्बहिरन्तः प्रपूरितः ॥ ४० ॥
गुरून् नत्वा विधानेन सोऽहमिति प्रबोधतः ।
ऐक्यं सम्भावयेद् धीमान् जीवस्य ब्रह्मणोऽपि च ॥ ४१ ॥
कारणे सर्वभूतानां तत्त्वान्यपि च चिन्तयेत् ।
बीजभावेन लीनानि व्युत्क्रमात् परमात्मनि ॥ ४२ ॥
एवं विचिन्त्य देवेशि ! पार्थिवांशं जले गतम् ।
जलं च तेजसो रूपं तेजोरूपं विचिन्तयेत् ॥ ४३ ॥

निर्वाणवायुना वह्निं वायुनाऽत्र विचिन्तयेत् ।
आकाशैः संहृतं वायुं खं च मनसि लीयते ॥ ४४ ॥
मनोऽहङ्कारवशगमह वै मनसि स्थितम् ।
महान्तं प्रकृतौ लीनं चिन्तयेत् परमेश्वरि ! ॥ ४५ ॥
मुमुक्षुश्चिन्तयेल्लीनां प्रकृतिं परमात्मनि ।
नाहो न रात्रिर्न सन्ध्या न सूर्यो नैव चन्द्रमाः ॥ ४६ ॥
इदं तमोमयं सर्वमासीद् भुवनवर्जितम् ।
अप्रज्ञातमलक्षं च प्रसुप्तमिव सर्वतः ॥ ४७ ॥
चिन्तयित्वा महेशानि ! न किञ्चिदपि भावयेत् ।
एकमासीत् परं ब्रह्म नित्यं सूक्ष्ममतीन्द्रियम् ॥ ४८ ॥
नित्यानन्दमयं धाम तेजोरूपं सनातनम् ।
तदेव प्रकृतिः सा तु तेजोरूपा सनातनी ॥ ४९ ॥
नित्यानन्दवपुर्देवी तद्रूपा तत्प्रकाशिनी ।
तयोर्योगाद्भूद् वृष्टिः परमामृतरूपिणी ॥ ५० ॥
परिपूर्णमिदं देवि समस्तं प्लावयेत् तु या ।
तत्राम्भसि स्वमात्मानं चिन्तयेत् साधकोत्तमः ॥ ५१ ॥
^३बुद्बुदं चिन्तयेत् तत्र प्रकृतिं चिन्तयेत् पराम् ।
प्रकृतेर्हि महान्तं वै अहं च महतस्तथा ॥ ५२ ॥
अहङ्कारान्मनश्चैव मनसः खं समुत्थितम् ।
आकाशाद् वायुमाकृष्य वायोस्तेजः समुत्थितम् ॥ ५३ ॥
तेजसो जलमासाद्य जलाच्च पृथिवीं स्मरेत् ।
बहिष्कृत्य यथास्थानं निवेश्य विधिना ततः ॥ ५४ ॥

१. गं तथा - ख०

२. बुद्बुदं-ख० ।

हैमं ब्रह्माण्डमेभिः स्याद् भूबीजेन दृढं स्मरेत् ।
 प्रणवेन द्विधा कृत्वा जलौघैः परिपूरयेत् ॥ ५५ ॥
 ब्रह्माण्डाभ्यन्तरे तोयं तदधो भेकमव्ययम् ।
 तस्य पृष्ठे महादेवि ! कालाग्निरुद्ररूपकम् ॥ ५६ ॥
 आधारशक्तिं तत्रैव मूलां प्रकृतिरूपिणीम् ।
 ब्रह्मशिलासमारूढां कूर्माकारां शशिप्रभाम् ॥ ५७ ॥
 पद्मद्वयधरां देवीं कूर्मं च मूर्ध्नि धारिणीम् ।
 नीलाभं^१ चिन्तयेत् कूर्ममनन्तं कुन्दसन्निभम् ॥ ५८ ॥
 तस्य मूर्ध्नि स्थितं देवि ! श्वेतं वाराहरूपकम् ।
 तमालश्यामलां दन्ते धारयन्तं वसुन्धराम् ॥ ५९ ॥
 तां च सञ्चिन्तयेत् तत्र नीलेन्दीवरधारिणीम् ।
 चिन्तयेत् सलिलैः^२ पूर्णां चतुःसागरमेखलाम् ॥ ६० ॥
 तन्मध्ये चिन्तयेद् देवि ! सुधासागरमद्भुतम् ।
 रक्ताभममृतं तत्र शुद्धलाक्षारसोपमम् ॥ ६१ ॥
 तन्मध्ये चिन्तयेद् देवि ! द्वीपं विद्रुमसन्निभम् ।
 गिरिराजशताकीर्णं परितेक्षुवनं महत् ॥ ६२ ॥
 गिरौ स्वर्णगिरिं चैव कल्पोद्यानं गिरेस्तटे ।
 चम्पकाऽशोक-पुन्नाग-पाटलैः कुटजैस्तथा ॥ ६३ ॥
 लवङ्ग-माधवी-बिल्व-देवदारु-नमेरुभिः ।
 मन्दार-पारिजाताद्यैः कल्पवृक्षैः सुपुष्पितैः ॥ ६४ ॥
 सर्वतोऽलङ्कृतं दिव्यैर्नित्यपुष्पफलद्रुमैः ।
 चन्दनैः कर्णिकारैश्च मातुलुङ्गैः करञ्जकैः ॥ ६५ ॥

१. नीलाभां-ग० ।

२. सलिलापूर्णां-ग० ।

द्राक्षेक्षु-रम्भा-जम्बूभिर्मधूकैराम्रकैरपि		
दाडिमी-चूत-पनसैः	पूगैः	कर्पूरकैरपि ॥ ६६ ॥
कदली-कुन्दखर्जूरनारिकेलैरलङ्कृतम्		
कदम्बैः	करवीरैश्च	तगरैर्नागकेशरैः ॥ ६७ ॥
पावन्ती-स्वर्णयूथिभिर्वज्रैर्दमनकैरपि		
मालती-मल्लिका-जाती-केतकी-शतपत्रकैः		॥ ६८ ॥
अन्यैः सुगन्धिपुष्पाद्यैः	शोभितं यूथिकादिभिः	
अन्योन्यासक्तवल्लीभिर्वृक्षषण्डैश्च	मण्डितम्	॥ ६९ ॥
सर्वर्तुकुसुमोपेतैर्नमद्भिरुपशोभितम्		
मन्दमारुतसंभिन्नकुसुमामोददिङ्मुखम्		॥ ७० ॥
उत्फुल्लकुसुमाऽऽमोदप्रहृष्यद्भृङ्गसङ्कुलम्		
कूजत्कोकिलसङ्घेन	वाचालितदिगन्तरम्	॥ ७१ ॥
कालमेघसमालोकनृत्यदर्बर्हिकदम्बकम्		
शारिकाशुकबहुलैः	कूजत्कलरवैर्युतम्	॥ ७२ ॥
द्वन्द्वभावं	प्रकुर्वद्भिर्मृगैर्नानाविधैरपि	
सरित्सरोभिरच्छोदैः ^१	शोभितं	कुमुदोत्पलैः ॥ ७३ ॥
तेषु सरःसु	विपुलं	महारसरसामृतम्
सर्वतोऽलङ्कृतं दिव्यं	लसत्काञ्चनपङ्कजम्	॥ ७४ ॥
मत्तषट्पदनिर्घुष्टं ^२	शकुन्तैश्च	कलस्वनैः
हंसकारण्डवाकीर्णं	चक्राह्वैः	सारसैरपि ॥ ७५ ॥
तन्महासरःपुलिने	रत्नसोपानमण्डिते	
महारसरसान्दोलवीचिविक्षेपशीतले		॥ ७६ ॥

१. आच्छोदैः-ख० ।

२. निर्युष्टं-ख० ।

सर्वकामदुग्धं	दिव्यं	सर्वरत्नसमन्वितम् ।
मौक्तिकैः कुसुमैः	स्रग्भिर्दुकूलैः	स्वर्णतोरणैः ॥ ७७ ॥
स्मरेत् कल्पतरुं तत्र	तदधो	रत्नभूमिकाम् ।
विस्तीर्णा ^१ सुमहद्व्याप्तां	तन्मध्ये	रत्नमण्डपम् ॥ ७८ ॥
परितः पारिजाताढ्यं	भास्वरं	शशिशितलम् ।
उद्यदादित्यसङ्काशं		रत्नसोपानमण्डितम् ॥ ७९ ॥
शतयोजनविस्तीर्णं		चतुर्द्वारसमन्वितम् ।
द्वार्षुं विद्रुमदेहल्याभातं		वज्रकवाटकम् ॥ ८० ॥
रत्नसङ्कलृप्तसंशोभिकवाटाष्टकसंयुतम्		।
नानारत्नविशोभाढ्यं		रत्नप्राकारमण्डितम् ॥ ८१ ॥
नवरत्नसमाकलृप्ततुङ्गगोपुरतोरणम्		।
तत्र तत्र विनिःक्षिप्तनानारत्नो ^२		पशोभितम् ॥ ८२ ॥
महामरकतस्थल्या	जुष्टं	विद्रुमवेदिभिः ।
शिखरेष्विन्द्रनीलेषु		हेमकुन्तैरलङ्कृतम् ॥ ८३ ॥
चक्षुष्मत्पद्मरागाग्रैर्वज्रभित्ति		निर्गतैः ।
जुष्टं विचित्रवैतानैर्महाघ्यैर्हेमतोरणैः		॥ ८४ ॥
सर्वधर्युपचयैरर्कमणि ^३ स्तम्भैर्विराजितम्		।
हेमदण्डशिखालम्बिध्वजावलिपरिष्कृतम्		॥ ८५ ॥
स्वस्वस्थानस्थितावस्थैर्लोकपालैरधिष्ठितम्		।
सिद्ध-चारण-गन्धर्वैर्विद्याधर-महोरगैः		॥ ८६ ॥
किन्नरैरप्सरोभिश्च	क्रीडद्भिर्जुष्टदिङ्मुखम्	।
नृत्यसङ्गीतनिरतैरमरैः	स्त्रीगणैर्युतम्	॥ ८७ ॥

१. विस्तीर्ण-ग८ ।

२. शिल्प-ग० ।

३. मणे : -४० ।

नवरत्नसमाबद्धस्तम्भराजिविराजितम्	
तप्तहाटकसंकलृप्तं वातायनमनोहरम्	८८
नानारत्नांशुको बृद्धसुवर्णशतकोटिभिः	
किङ्कणीमणिसन्नद्धपताकाभिरलङ्कृतम्	८९
महामाणिक्य-वैदूर्य-रत्न-चामर-भूषितम्	
जातरूपमयै रत्नैश्चित्रितैरतिविस्तृतैः	९०
माणिक्य-रत्न-वैदूर्य-स्वर्णमालावलीयुतैः	
अन्तरान्तरसम्बद्धरत्नैर्दृष्टिमनोहरैः	९१
विचित्रितैश्चित्रवर्णैर्वितानैरुपशोभितम्	
स्थूलमुक्ताफलोद्दामलम्बमानैरलङ्कृतम्	९२
उपर्युपरि विन्यस्तनिलयेषु पृथक् पृथक् ।	
कलृप्तैः कशिपुभिः कान्तं पर्यङ्कव्यजनासनैः	९३
दिव्योपकरणोपेतं सर्वकालसुखावहम्	
दुकूल-क्षौम-कौषेयैर्नानावर्णैर्विराजितम्	९४
स्रग्भिर्विचित्रपुष्पाभिर्मञ्जुशिञ्जत्षडङ्घ्रिभिः	
चन्दनाऽगुरु-कर्पूर-मृगनाभि-विलेपितम्	९५
चन्दनाऽगुरु-कर्पूर-प्रधूपितमनोहरम्	
गन्धकुसुमसौरभ्यवाहिगन्धवहान्वितम्	९६
नन्दनोद्यानमध्यस्थमधः कल्पतरोरपि ।	
एवं सञ्चिन्त्य मनसा मण्डपं सुमनोहरम्	९७
तन्मध्ये स्फुरितं ध्यायेन्महामाणिक्यमण्डपम्	
शरच्चन्द्रनिभं छत्रं मुक्तामाणिक्यमण्डितम्	९८
हेमदण्डशिखालम्बिश्वेतचामरभूषितम्	
तदधःस्थां स्मरेद् रक्तां महामाणिक्यवेदिकाम्	९९

उद्यदकेन्दुकिरणां चतुरस्रोपशोभिताम् ।
 वेदिकां वेदिकास्थाने सिंहासनं ततोपरि ॥१००॥
 तस्याऽऽग्नेयादिकोणेषु धर्मादिकास्तु संस्मरेत् ।
 दिक्ष्वधर्मादिकास्तत्र चिन्तयेद् गात्ररूपिणः ॥१०१॥
 रक्तश्यामहरिद्रेन्द्रनीलाभान् पादरूपिणः ।
 वृषकेशविभूतेश्च^१ रूपान् धर्मादिकान् स्मरेत् ॥१०२॥
 प्रसूनतूलिकां , तत्र सिंहासनस्य मध्यमे ।
 तन्मध्ये परमं ध्यायेत् सर्वतत्त्वात्मकाम्बुजम् ॥१०३॥
 आनन्दकन्दमेवात्र संविन्नालं तथैव च ।
 प्रकृतिविकाररूपं द्वात्रिंशत्पत्रकेशरम् ॥१०४॥
 पञ्चाशद्वर्णबीजाढ्यकर्णिकापरिमण्डितम् ।
 कर्णिकायां स्मरेत् सूर्यं तन्मध्ये सोममण्डलम् ॥१०५॥
 वह्निमण्डलमध्ये तु सत्त्वं च परिचिन्तयेत् ।
 रजश्च तत्र सञ्चिन्त्य तमोऽपि च तन्मध्यतः ॥१०६॥
 ज्ञानतत्त्वात्मनश्चैव मायातत्त्वात्मनस्तथा ।
 विद्यातत्त्वात्मनो देवि ! कलातत्त्वात्मनो यजेत् ॥१०७॥
 ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च ईश्वरश्च सदाशिवः ।
 एते पञ्च महाप्रेताश्चतुर्दिङ्मध्यसंस्थिताः ॥१०८॥
 सदाशिवोपरिगतं त्रिशृङ्गज्योतिरव्ययम् ।
 तस्य मध्ये महापद्मं पीयूषपरिपूरितम् ॥१०९॥
 सुधारणवासने तत्र त्रिपुरां प्रकटेश्वरीम् ।
 पीताम्बुजासने तद्वच्चिन्तयेत् त्रिपुरेश्वरीम् ॥११०॥

चिन्तयेत् साधको भक्त्या गुप्तयोगिन्यधीश्वरीम् ।
 आत्मासनगतां तत्र स्मरेत् त्रिपुरसुन्दरीम् ॥१११॥
 गुप्ततरेश्वरीं देवीं चक्रासने विचिन्तयेत् ।
 त्रिपुरवासिनीं देवीं सम्प्रदायगणेश्वरीम् ॥११२॥
 सर्वमन्त्रासने देवि ! चिन्तयेत् त्रिपुरश्रियम् ।
 कुलकौलेश्वरीं देवीं साध्यासनगतां ततः ॥११३॥
 त्रिपुरमालिनीं प्रोक्ते निगर्भयोगिनीश्वरीम् ।
 सिद्धासने ततः पश्चात् सिद्धां त्रिपुरपूर्विकाम् ॥११४॥
 पञ्चकशक्तिपीठे तु त्रिपुराम्बां विचिन्तयेत् ।
 कामेश्वराङ्कपर्यङ्कसमासीनां परां कलाम् ॥११५॥
 रक्तपद्मिनेभां देवीं बालार्ककिरणारुणाम् ।
 जपाकुसुमसङ्काशां दाडिमीकुसुमप्रभाम् ॥११६॥
 पद्मरागप्रतीकाशां कुङ्कुमोदकसन्निभाम् ।
 स्फुरन्मुकुटमाणिक्यकिङ्किणीजालमण्डिताम् ॥११७॥
 कालालिकुलसङ्काशकुटिलालकपल्लवाम् ।
 प्रत्यग्रारुणसङ्काशवदनाम्भोजमण्डलाम् ॥११८॥
 पिनाकिधनुराकारसुभ्रुवं परमेश्वरीम् ।
 आनन्दमुदितोल्लोललीलाललितलोचनाम् ॥११९॥
 किञ्चिदूर्ध्वन्दुकुटिलललाटे मृदुपट्टिकाम् ।
 स्फुरन्मयूखसङ्घातविलसद्धेमकुण्डलाम् ॥१२०॥
 सुगण्डमण्डलाभोगजितेन्दुसुतलोचनाम् ।
 विश्वकर्मादिनिर्माणसूत्रविस्पष्टनासिकाम् ॥१२१॥

१. यन्त्रा - ग० ।

२. सहात-ख० ।

ताम्रविद्रुमबिम्बान्तर्बिम्बोष्ठीममृतोपमाम्	
१दाडिमीबीजवज्राभदन्तपङ्क्तिःसुशोभिताम्	१२२
रत्नद्वीपस्फुरद्भासजिह्वामूलविराजिताम्	
स्मितमाधुर्यविजितमाधुर्यरससागराम्	१२३
अनौपम्यगुणोपेतचिबुकोद्देशशोभिताम्	
कम्बुग्रीवां महादेवीं मृणालललितैर्भुजैः	१२४
रक्तोत्पलदलाकारसुकुमारकराम्बुजाम्	
कराम्बुजनखज्योतिर्विराजितनभःस्थलाम्	१२५
मुक्ताहारलतोपेतपीनोन्नतपयोधराम्	
त्रिवलीवलनायुक्तमध्यदेशसुशोभिताम्	१२६
लावण्यसरिदावर्तनाभिदेशसुशोभिताम्	
अनर्घ्यरत्नघटितकाञ्चीयुक्तनितम्बिनीम्	१२७
नितम्बबिम्बद्विरदरोमराजीवराङ्कुशाम्	
कदलीललितस्तम्भसुकुमारोरुमीश्वरीम्	१२८
लावण्यकदलीतुल्यजङ्घायुगलमण्डिताम्	
गूढगुल्फपदद्वन्द्वप्रपदाजितकच्छपाम्	१२९
नूपुरैर्विलसत्पादपङ्कजातिमनोहराम्	
ब्रह्मविष्णुशिरोरत्ननिघृष्टचरणाम्बुजाम्	१३०
तनुदीर्घाङ्गुलीभास्वन्नखचन्द्रविराजिताम् ।	
शीतांशुशतसङ्काशकान्तिसन्तानहासिनीम्	१३१

१. दाडिम - ख० ।

२. कारनाभि-ख० ।

लौहित्यजितसिन्दूरजपादाडिमरागिणीम् ।
रक्तवस्त्रपरीधानां रक्ताभरणभूषिताम् ॥१३२॥
इच्छाशक्तिमयं पाशमङ्कुशं ज्ञानरूपिणम् ।
क्रियाशक्तिमये बाणधनुषी दधतीं पराम् ॥१३३॥
कर्पूरशकलोन्मिश्रताम्बूलपूरिताननाम् ।
महामृगमदोद्दामकुङ्कुमारुणविग्रहाम् ॥१३४॥
सर्वशृङ्गारवेषाढ्यां सर्वाभरणभूषिताम् ।
जगदाह्लादजननीं जगद्द्रञ्जनकारिणीम् ॥१३५॥
जगदाकर्षणकरीं जगत्कारणरूपिणीम् ।
सर्वदेवमयीं देवीं सर्वमन्त्रमयीं पराम् ॥१३६॥
सर्वलक्ष्मीमयीं साक्षात् परमानन्दरूपिणीम् ।
निर्लेपं निर्गुणं शुद्धमात्मानं त्रिपुरामयम् ॥१३७॥
आत्माभेदेन सञ्चिन्त्य याति तन्मयतां नरः ।
साऽहमित्यस्य सततं चिन्तनात् तन्मयो भवेत् ॥१३८॥
तामेव चिन्तयेद् देवि ! नान्यत् किञ्चित् तया विना ।
तत्तेजोभिरिदं सर्वं परिपूर्णं विभावयेत् ॥१३९॥
एवं भावनया हृष्टो देववद् विहरेत् क्षितौ ।
ध्यानयोगपरस्यास्य पूज्यो नास्तीह कश्चन ॥१४०॥
स एव सुकृती लोके स पूज्यो न तु पूजकः ।
योगात्मा योगविज्ञानी स देवो न तु मानुषः ॥१४१॥
संन्यासी स च विन्यासी युक्तात्मा स मुनिर्मतः ।
नाऽसाध्यं वर्तते तस्य स सिद्धो योगिपुङ्गवः ॥१४२॥
इन्द्रियप्रीणनैर्द्रव्यैस्तोषयेद् भूषयेत् सदा ।
आत्मानमेव सततं पूजयेद् देवताधिया ॥१४३॥

देववद् विहरेन्नित्यं कालयोगपरायणः ।
 यत् पश्यति यच्छृणोति गीतनृत्यादिकं च यत् ॥१४४॥
 परिदधाति यत् किञ्चित् स्वयं यदनुलिम्पति ।
 हस्त्यश्वरथखट्वादि यदारोहति साधकः ॥१४५॥
 यत् करोति यदशनाति तत् सर्वं देवताधिया ।
 विषयान् विषयी भुङ्क्ते यानेव स्वमनोरथान् ॥१४६॥
 तत्तत् समग्रमासाद्य तत्सर्वं देवताधिया ।
 जाग्रदादि सुषुप्त्यन्तं सर्वं तद् देवताधिया ॥१४७॥
 दिव्यभावो भवेत् तत्र येन सिद्धो भवेन्नरः ।
 दिव्य एव भवेत् सिद्धो न चैवान्यः कदाचन ॥१४८॥
 तस्माद् दिव्यपरो यस्तु देवीमानन्दरूपिणीम् ।
 पूजयेत् सततं भक्त्या महात्रिपुरसुन्दरीम् ॥१४९॥
 मोक्षार्थी लभते मोक्षं ध्यानयोगपरायणः ।
 तां तु यश्चिन्तयेद् रात्रौ भोगी ध्यानपरायणः ॥१५०॥
 कामेश्वराङ्कपर्यङ्कं समासीनां परां कलाम् ।
 सर्वाङ्गसुन्दरीं हृद्यां प्रसादसुमुखेक्षणाम् ॥१५१॥
 सकरुणामभिध्यायेत् सर्वाङ्गेषु मनो दधत् ।
 चतुर्वर्गं करे तस्य जीवन्मुक्तः स एव हि ॥१५२॥

!इति श्रीगन्धर्वतन्त्रे द्वादशः पटलः ॥ १२ ॥

अथ त्रयोदशः पटलः

पार्वती उवाच-

बहिर्यागविधिं ब्रूहि साङ्गेन परमेश्वर !।
विशेषार्घ्यस्य^१ संस्थानं नित्यायजनमेव^२ च ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच-

तादृशीमम्बिकां ध्यात्वा त्रिधाऽऽत्मानं च तन्मयम् ।
तेनैव मूलमन्त्रेण शिरोदेशे तदे[सदै]व हि ॥ २ ॥
स्वकीये कुसुमं दद्यादङ्गन्यासं पुनस्तथा ।
चैतन्यं सर्वभूतानां यद् ब्रह्म सोहऽमीश्वरः ॥ ३ ॥
सोऽहमित्यस्य सततं चिन्तनाद् देवरूपता ।
आत्मनो^४ जायते सम्यग् भावनान्नात्र संशयः ॥ ४ ॥
पूजोपकरणस्यापि देवत्वमिह जायते ।
सर्वेषां देवतादृष्ट्या जायते शुद्धतापि च ॥ ५ ॥
अहं देवोऽथ नैवेद्यं पुष्पगन्धादिकं च यत् ।
देवाधारो ह्यहं देवो न देवो मत्परः क्वचित् ॥ ६ ॥
देवमेव भजे चाहं देवदेवोऽहमेव च ।
यदि बाह्यार्चना द्रव्यसम्पत्तिरपि विद्यते ॥ ७ ॥
विशेषार्घ्यादिकं देवि ! तदा कुर्यादतन्द्रितः ।
पूजार्घ्यपात्रं नैवेद्याधारपानपात्रकम् ॥ ८ ॥

१. विशेषार्घ्यस्य-ख० ।

२. नित्यायजनमेव-ख० ।

३. ब्रह्मा- ख० ।

४. आत्मानो-ग० ।

सर्वं ताम्रमयं कुर्याद् यत् किञ्चिदिह पूजने ।
 ताम्रे देवाः प्रमोदन्ते ताम्रे देवाः स्थिताः सदा ॥ ९ ॥
 देवीप्रीतिकरं ताम्रं तस्मात् ताम्रं प्रयोजयेत् ।
 शङ्खशुक्तिरजतस्वर्णैर्दिव्यानां पात्रमिष्यते ॥ १० ॥
 महाशङ्खैस्तु वीराणां ^१फलज वनवासिनाम् ।
 अष्टाङ्गुलस्य न न्यूनं नाधिकं सार्द्धपाणितः ॥ ११ ॥
 सर्वेषामेव ^२पात्राणां मानमेवं विधीयते ।
 पञ्चरत्नैर्महादेव्याः पञ्चपात्राणि कारयेत् ॥ १२ ॥
 सामान्यं च विशेषं च पाद्यमाचमनीयकम् ।
 कुम्भं चापि प्रयत्नेन रत्नैः कुर्याद् विभूतये ॥ १३ ॥
 रत्नं गगनसंज्ञं च स्वर्गरत्नं तथैव च ।
 मर्त्यपातालरत्ने च नागरत्नं तथैव च ॥ १४ ॥
 गारुडं चैव माणिक्यं वज्रं वैदूर्यमेव च ।
 नीलं च क्रमतो विद्यात् पञ्च रत्नानि योजयेत् ॥ १५ ॥
 बीजपञ्चकमेतेषां क्रमाद् वक्ष्ये सुदुर्लभम् ।
 गसौ च ^३समनाः पश्चादिन्द्रस्थाः क्रमतः प्रिये ! ॥ १६ ॥
 नादबिन्दुकलायुक्ता वामकर्णविभूषिताः ।
 तर्पणार्थं विशेषेण चक्रपूजानिवेदने ॥ १७ ॥
 श्रीपात्रं ^४स्थापयेद् धीमान् विधिना साधकोत्तमः ।
 योनिमुद्रां विधायामौ कुर्यादर्घ्यस्य साधनम् ॥ १८ ॥

-
१. कुलजं-ग० ।
  २. पात्राणाः - ख०
  ३. मपलाः-ग० ।
  ४. साधयेत्-ख० ।

आत्मश्रीचक्रयोर्मध्ये चतुरस्रं तु कारयेत् ।
 तन्मध्ये चैव षट्कोणं तन्मध्ये वृत्तमुत्तमम् ॥ १९ ॥
 त्रिकोणं तत्र संलिख्य चन्दनेन वरानने ।
 मण्डलं तं समभ्यर्च्य साधयेदासनं ततः ॥ २० ॥
 बालाबोजत्रयं देवि ! ततस्त्रिपुरसुन्दरी ।
 अर्द्धपात्रासनं चैव साधयामीति साधयेत् ॥ २१ ॥
 तथैवास्त्रेण युतया सामान्यार्घ्योदकेन तु ।
 प्रक्षाल्य परमेशानि ! मण्डले स्थापयेत् ततः ॥ २२ ॥
 वाह्नेमण्डलरूपं तं कलाभिः सह पूजयेत् ।
 पूर्ववत् परमेशानि ! पात्रं प्रक्षाल्य साधकः ॥ २३ ॥
 विशेषार्घ्यपदात् पात्रं प्रतिशब्दादनन्तरम् ।
^१स्थापयामीति मनुना संस्थाप्य तदनन्तरम् ॥ २४ ॥
 सूर्यमण्डलरूपं तं कलाभिः सह पूजयेत् ।
 पूरयेत् तं विधानेन बिन्दुसुतसुधामयैः ॥ २५ ॥
 मातृकां प्रतिलोमेन मूलाभिमन्त्रितामृतैः ।
 आदिमैः पूरयेद् वापि तथा पुष्पासवैरपि ॥ २६ ॥
 कपिलायास्तथा क्षीरैर्नारिकेलामृतैरपि ।
 इक्षुरसैः सुगन्धैश्च मधुरात्रितयेन वा ॥ २७ ॥
^२पूरयेत् तं महापात्रं नानाद्रव्यैः कदाचन ।
 अधिकारिप्रभेदेन द्रव्यभेदा भवन्ति हि ॥ २८ ॥
 स्वयम्भूकुसुमं तत्र कर्पूरागुरुचन्दनैः ।
 रोचनाकुङ्कुमैर्मिश्रं कस्तूरीपरिभावितम् ॥ २९ ॥

१. स्थापयामि- छ०

२. पूजयेत्-ग०।

निक्षिपेत् परमेशानि ! शर्करां मधुसंयुताम् ।
 पूर्वोक्तमण्डलं तत्र सञ्चिन्त्य साधकोत्तमः ॥ ३० ॥
 अङ्कुशमुद्रया पश्चात् तीर्थं वै प्रार्थयेत् ततः ।
 ऋजुमध्ये मध्यपर्वाक्रान्ता तर्जन्यधोमुखी ॥ ३१ ॥
 विज्ञेयाङ्कुशमुद्रेयं कुञ्चिता मध्यपर्वतः ।
 सौरमण्डलतः पश्चात् तीर्थमावाहयेत् तथा ॥ ३२ ॥
 गङ्गावतारमन्त्रेण सर्वैस्तीर्थगणैः सह ।
 गङ्गापि ^१स्वयमायाति पूजापात्रजलं प्रति ॥ ३३ ॥
 मीनमुद्रां विधायथ हस्ताभ्यां पात्रमुत्तमम् ।
 आच्छाद्य परमेशानि ! चिन्मयं तीर्थमागतम् ॥ ३४ ॥
 अधोमुखावुभौ हस्तौ ^२स्वस्वोपरि च संस्थितौ ।
 पार्श्वद्वयगताङ्गुष्ठौ मीनमुद्रेयमीरिता ॥ ३५ ॥
 माणिक्यं मौक्तिकं देवि ! विद्रुमं गारुडं तथा ।
 पुष्परागं तथा वज्रं नीलं गोमेदकं शुभम् ॥ ३६ ॥
 वैदूर्यनवरत्नानि तत्राम्भसि नियोजयेत् ।
 रत्नेशीं पूजयेत् तत्र सर्वपापविनाशिनीम् ॥ ३७ ॥
^३श्रीबीजं च पराबीजं तथैव बीजपञ्चकम् ।
 पूर्वबीजे विलोमे तु तत् पश्चाद् विनियोजयेत् ॥ ३८ ॥
 द्रव्यदोषहरा देवी रत्नेशीयं नवाक्षरी ।
 षडङ्गानि च षट्कोणे पूर्वोक्तानि प्रपूजयेत् ॥ ३९ ॥
 तन्मध्ये परमेशानि ! वृत्तं पूर्णेन्दुसन्निभम् ।
 चन्द्रमण्डलरूपं तदमृतं परिचिन्तयेत् ॥ ४० ॥

-
१. यमुना-ख०।
  २. सुखोपरि-क०।
  ३. श्रीबीजम्-ग०।

कलाभिस्तत् प्रपूज्याथ चिन्तयेन्मध्यमण्डलम् ।
 अकथादित्रिरेखाढ्यं हक्षाभ्यन्तरमध्यगम् ॥ ४१ ॥
 तदग्रे कामरूपं च जालन्धरं च वामतः ।
 दक्षे पूर्णगिरिं चैव मध्ये चैवोड्डियानकम् ॥ ४२ ॥
 तत्र तत्र यजेद् देवीं चतुर्व्यूहस्वरूपिणीम् ।
 सूर्यकोटिप्रतीकाशं चन्द्रकोट्ययुतप्रभम् ॥ ४३ ॥
 तथा दशभुजं देवं पञ्चवक्त्रं त्रिलोचनम् ।
 खड्गखेटकपट्टीशमुदरं शूलदन्तकम् ॥ ४४ ॥
 विभृतं खेटकं शक्तिं वरदाभयपाणिनम् ।
 तस्योत्सङ्गे^१ स्वधां देवीं चन्द्रकोट्ययुतप्रभाम् ॥ ४५ ॥
 हिमकुन्देन्दुधवलां पूर्वार्थयुधकरोद्यताम् ।
 प्रहसन्तीं विशालाक्षीं देवदेवस्य सम्मुखे ॥ ४६ ॥
 एवं ध्यात्वा समावाह्य कुलाकुलमयीं विभुः ।
 अमृतीकरणं कुर्यान्मुद्रया धेनुसंज्ञया ॥ ४७ ॥
 अवगुण्ठ्य ततो मन्त्री नीरजायतलोचने ! ।
 सकलीकरणं कुर्यात् षडङ्गेन च पूर्ववत् ॥ ४८ ॥
 परमीकरणं कुर्यान्महामुद्रिकया ततः ।
 मुषलमुद्रिकां योनिं गालिनीं च प्रदर्शयेत् ॥ ४९ ॥
 वाममुष्ट्यन्तरेऽङ्गुष्ठे दक्षिणे सरलाङ्गुलीः ।
 वामाङ्गुष्ठं स्पृशेदग्रे योजिता दक्षिणादयः ॥ ५० ॥
 मुष्टिं कृत्वा तु हस्ताभ्यां वामस्योपरि दक्षिणम् ।
 कुर्यान्मुषलमुद्रेयं सर्वविघ्नविनाशिनी ॥ ५१ ॥

१. सुधा-ग० ।

२. सवशा-ख० ।

कनिष्ठिकाङ्गुष्ठकौ शक्तौ करयोरितरेतरम् ।
 तर्जनीमध्यमानामाः संहता भृगुवर्जिताः ॥ ५२ ॥
 मुद्रेयं गालिनी प्रोक्ता परमामृतदायिनी ।
 शिवचन्द्रौ मातृकान्तं कालशक्राद्यवह्नयः ॥ ५३ ॥
 वायुश्च वामकर्णेन योजिता बिन्दुनादिनः ।
 बीजमेतत् समुच्चार्य तथा चानन्दभैरवम् ॥ ५४ ॥
^१डेऽन्तं शाखामन्त्रयुक्तं पुनर्बीजानि संलिखेत् ।
 चन्द्रं हित्वा दिनं कुर्यात् कर्णे वामाक्षि ! योजयेत् ॥ ५५ ॥
^२स्वधादेव्यै ततो वौषडियमानन्दभैरवी ।
 अनेन तौ तु संयोज्य परमानन्दनन्दितौ ॥ ५६ ॥
 तदामृते तयोर्योगादमृतं क्षरते चिरम् ।
 तयोः पञ्चोपचारेषु ऋचः पञ्च नियोजयेत् ॥ ५७ ॥
 प्रथमं प्रकृतेर्हंसः प्रतद्विष्णुरनन्तरम् ।
^३त्र्यम्बकस्तृतीयः स्याच्चतुर्थस्तत्पदादिकः ॥ ५८ ॥
 विष्णुर्योनिं पदादिस्तु पञ्चमः परिकीर्तितः ।
 दशधा प्रजपेद् विद्यां संस्पृश्यामृतमद्रिजे ! ॥ ५९ ॥
 वाग्भवं कामबीजं च सर्गवान् ^४मनुयुग्ं भृगुः ।
 तथामृते पदं ब्रूयात् पश्चादमृतोद्भवे तथा ॥ ६० ॥
 अमृतेश्वरि ! तथेत्युक्त्वा पश्चादमृतवर्षिणि ।
 अमृतं श्रावययुगं वह्निजायावधिर्मनुः ॥ ६१ ॥

-
१. डेहन्तं - ख० ।
 २. सुधा - ग० ।
 ३. त्रैययुक्तः - ख० ।
 ४. मनुयुग्-ग० ।

वाग्भवं पदयुग्मं च वाग्वादिनि च वाग्भवम् ।
 कामबीजं क्लिन्नेत्युक्त्वा क्लेदिनि क्लेदयेति च ॥ ६२ ॥
 महाक्षोभं कुरुयुगं काम^१राजमतः परम् ।
 तार्त्तीयं मोक्षमित्युक्त्वा कुरुयुगं वदेत् ततः ॥ ६३ ॥
 शक्तिबीजं पुनश्चान्ते सन्दीपनमनुः प्रिये ! ।
 सन्दीपनादिकं कृत्वा बोधिन्या बोधयेत् ततः ॥ ६४ ॥
 कृताञ्जलिपुटो भूत्वा स्मरेन्मन्त्रं वरानने ! ।
 ब्रह्माण्डखण्डसम्भूतमशेषरससम्भवम् ॥ ६५ ॥
 आपूरितं महापात्रं पीयूषवहमावह ।
 अखण्डैकरसानन्दकरे पञ्चसुधामयि ! ॥ ६६ ॥
 स्वच्छन्दस्फुरणामत्र निधेह्यकुलनायिके ! ।
 अकुलस्थामृताकारे शुद्धिस्थानकरेऽपरे ॥ ६७ ॥
 अमृतत्वं निधेह्यस्मिन् वस्तुनि क्लिन्नरूपिणि ।
 स्वरूपे नैकरस्यं च कृत्वाऽस्यैतत्स्वरूपिणि ॥ ६८ ॥
 भूत्वाऽपरामृताकारं मय्येतत् स्फुरणं कुरु ।
 एवं पात्रचतुष्कं च वटुकादेः पुनर्भवेत् ॥ ६९ ॥
 गुरुणां च त्रयं चैकमेकमेवात्मनो भवेत् ।
 एवं भवन्ति पात्राणि नवैव ह्युत्तमानि च ॥ ७० ॥
 पञ्चपात्रं भवेन्मध्यमधमं त्वेकपात्रकम् ।
 गुरवे गुरुपुत्राय तत्पत्न्यै तत् समर्पयेत् ॥ ७१ ॥
 वरशक्त्यै^३ वरं पात्रं निवेद्याऽऽत्मनिं योजयेत्^३ ।
 एवमेवार्चनाद् देवि ! भवेदमृतमुत्तमम् ॥ ७२ ॥

१. बीजम्-ख० ।

२. शक्तौ - ख० ।

३. इतः परम्-^१पात्रं यद् वटुकादीनां साधकेभ्यो निवेदयेत् इत्यधि० ग० ।

कुशाग्रेण समादाय अमृतं सर्वपावनम् ।
गुरुत्रयं च सन्तर्प्य वटुकादीन् प्रतर्प्य च ॥ ७३ ॥

ॐ आर्द्रं ज्वलति^१ ज्योतिरेवाहं^२ ब्रह्माहमस्मि साहमस्मि
अहमेवाहं मां जुहोमि स्वाहा ॥

प्रलयानलसङ्काशे चिदग्नौ^३ जुहुयात् ततः ।
आत्मनः कुण्डलिन्याश्च हुत्वा वै ब्रह्मरन्ध्रके ॥ ७४ ॥

बीजत्रयेण त्रिः प्राश्य मुद्रया तत्त्वसंज्ञया ।
विशुद्धान्तर्मनाः पूतो योग्यः स्याद्^४ योगकर्मणि ॥ ७५ ॥

अमृतत्वं कवित्वं च प्राश्याऽमृतं लभेन्नरः ।
भ्रंशनादस्य पात्रस्य भूमौ बिन्दुनिपातनात् ॥ ७६ ॥

अशुभं स्यात् तदा तस्य होमाच्छान्तिर्न चान्यतः ।
प्रोक्षयेत् तेन चात्मानं मूलेन वारुणेन वा ॥ ७७ ॥

पूजोपकरणं चापि त्रिरभ्युक्ष्य तथैव हि ।
अमृतैः प्रोक्षितं यत् तु सर्वं ब्रह्ममयं भवेत् ॥ ७८ ॥

यदन्यद् दीयते द्रव्यमलङ्कारादिकं च यत् ।
वरुणस्यैव बीजेन तेषां प्रोक्षणमाचरेत् ॥ ७९ ॥

सर्वेषां देवमुच्चार्य मूलमुच्चार्य पूर्वतः ।
अर्घ्यपात्रस्थतोयेन प्रतिनाम्ना निवेदयेत् ॥ ८० ॥

१. 'ज्योतिर्ज्वलति' इत्यधि० ग० ।

२. ब्रह्माण्म-ग० ।

३. मयि वस्तुनः-ग० ।

४. याग-ग० ।

अन्यतोयैस्तु   संसृष्टमर्घ्यपात्रस्थितैरैः ।
तन्न   गृह्णातीष्टदेवी   दत्तं विधिशतैरपि ॥ ८१ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे त्रयोदशः पटलः ॥ १३ ॥

अथ चतुर्दशः पटलः

ईश्वर उवाच-

आधारशक्तिमारभ्य कामेश्वरान्तमद्रिजे ! ।
 पूजयेत् साधको भक्त्या पीठं मन्त्रमयं^१ पुरः ॥ १ ॥
 ॐकारबिन्दुमध्यस्थं नामधेयाद्यमक्षरम् ।
 देवतानां स्वबीजं तत् पूजायामृद्धिसिद्धिदम् ॥ २ ॥
 कामपीठं ततो ध्यात्वा पूजयेत् साधकस्तथा ।
 देवं कामेश्वरं तत्र ह्येकवक्त्रं चतुर्भुजम् ॥ ३ ॥
^२भस्मश्वेतं मध्यहृदि रक्तारक्तं च कुङ्कुमैः ।
 त्रिशूलं च पिनाकं च वामहस्तद्वये धृतम् ॥ ४ ॥
 उत्पलं बीजपूरं च दक्षिणद्वितये तथा ।
 श्वेतपद्मोपरिस्थं च ध्यात्वा मध्ये प्रपूजयेत् ॥ ५ ॥
 शक्त्या युक्तो यदा देवि ! साधकः परिचिन्तयेत् ।
^३आयुधानपि रूपं च मूलदेव्याः समं निशि ॥ ६ ॥
 शाम्भवाख्येन यजेद् देवं पूर्वोक्तेन च साधकः ।
 सप्तम्या मूलमुच्चार्य महात्रिपुरसुन्दरी ॥ ७ ॥
^४अमृतपदमुच्चार्य चैतन्यमूर्तिमादितः ।
 कल्पयामीति मनुना मूर्तिं सञ्चिन्तयेत् तथा ॥ ८ ॥

१. मन्त्रमध - ख० ।

२. भस्माश्रुतं-ख० ।

३. आयुधानयरूपञ्च-ख० ।

४. अमृतं-ग० ।

देवीं कामेश्वराङ्कस्थां परमानन्दनन्दिताम् ।
 साधकाय प्रयच्छन्तीं पुरुषार्थचतुष्टयम् ॥ ९ ॥
 आनन्दालसया दृष्ट्या वीक्षन्तीं करुणार्द्रया ।
 नाराचमुद्रया पश्चाद् रक्षामन्त्रेण कारयेत् ॥ १० ॥
 अवगुष्ठ्य ततो मन्त्री कुर्याद् दिग्बन्धनं ततः ।
 प्राणायामं ततः कृत्वा गृह्णीयात् कुसुमाञ्जलिम् ॥ ११ ॥
 पुष्पाञ्जलिं विना देवीं नावाहयेत् कदाचन ।
 ततो ध्यायेन्महादेवीं यथोक्तां परमेश्वरीम् ॥ १२ ॥
 प्रत्यक्षीकृत्य हृदये जितप्राणोऽथ साधकः ।
 ऐक्यं सञ्चिन्तयेद् देव्या बाह्यान्तर्भूर्तियुग्मयोः ॥ १३ ॥
 ततस्तु वायुबीजेन वहन्नासापुटेन तु ।
 तच्चैतन्यं विनिःसार्य पुष्पाञ्जलौ निवेशयेत् ॥ १४ ॥
 नासिकावायुनिःसारात् पुष्पस्था देवता भवेत् ।
 यावत् संस्थापयेद् देवीं स्वहस्तं न वियोजयेत् ॥ १५ ॥
 कृते वियोगे हस्तस्य पुष्पात् तस्मान्महेश्वरि ! ।
 गन्धर्वैः पूज्यते देवी पूजकैर्नाऽऽप्यते फलम् ॥ १६ ॥
 त्रिखण्डामुद्रया तस्मात् तामावाहनविद्यया ।
 १ निर्गमय्यातिदीप्ताभां श्रीपीठान्तर्निधापयेत् ३ ॥ १७ ॥
 पाणिद्वयं समं सम्यक् परिवर्तनयोगतः ।
 योजयित्वा तर्जनीभ्यां मनो मे धारयेत् ततः ॥ १८ ॥
 मध्यमे योजयेन्मध्ये कनिष्ठे तदधस्ततः ।
 अङ्गुष्ठावपि संयोज्यौ त्रिधा युग्मक्रमेण तु ॥ १९ ॥

-
१. रक्ष्य-ख० ।
 २. निर्गमर्या-ख० ।
 ३. निधारयेत्-ख० ।

त्रिखण्डेयं महामुद्रा त्रिपुराह्वानकर्मणि ।
 हंसबीजसमारूढा बाला चाग्न्यासनस्थिता ॥ २० ॥
 अनया मूलुच्चार्य मुद्रयाऽथ त्रिखण्डया ।
 महापद्मवनान्तःस्थे कारणानन्दविग्रहे ॥ २१ ॥
 सर्वभूतहिते मातरेह्येहि परमेश्वरि !
 देवेशि ! भक्तिसुलभे परिवारसमन्विते ॥ २२ ॥
 अस्यां मूर्तौ समागच्छ स्थितिं मत्कृपया कुरु ।
 एहि देवि ! प्रभावात् ते शुभदे भयनाशिनि ! ॥ २३ ॥
 यावत् त्वां पूजयिष्यामि तावत् त्वं सुस्थिरा भव ।
 कामेशि ! त्वमिहागच्छ सर्वैः परिकरैः सह ॥ २४ ॥
 पूजाकर्मणि सान्निध्यमिह कल्पय कामिनि !
 कामेश्वरि ! समागच्छ कामेशाङ्कनिषेदुषि ! ॥ २५ ॥
 अव्युच्छिन्नां मतिं शुद्धां वाचं कण्ठस्य देहि मे ।
 एवं कृते महादेवि ! स्थितिस्तस्याः प्रजायते ॥ २६ ॥
 सम्यक्सम्पूरितः पुष्पैः कराभ्यां कल्पितोऽञ्जलिः ।
 आवाहनी समाख्याता मुद्रा सर्वार्थसाधिका ॥ २७ ॥
 अधोमुखी कृता सैव तदा वै स्थापनी भवेत् ।
 मिलितं मुष्टियुगलं सन्निधापनरूपिणी ॥ २८ ॥
 अन्तरङ्गुष्ठमुष्ट्या तु सन्निरोधनरूपिणी ।
 एतस्या एव मुद्रायास्तर्जन्यौ सवने यदा ॥ २९ ॥
 अवगुण्ठनमुद्रेयं सर्वरक्षाकरी मता ।
 अमृतीकरणं कुर्यात् साधको धेनुमुद्रया ॥ ३० ॥

परिवर्त्य करौ पश्चात् तर्जनीमध्यमे युगे ।
 कनिष्ठाऽनामिकायुग्मं परस्परयुतं कुरु ॥ ३१ ॥
 धेनुमुद्रेयमाख्याता अमृतीकरणे प्रिये ! ।
 अङ्गमन्त्रान् न्यसेद् देवि ! देव्यङ्गे साधकोत्तमः ॥ ३२ ॥
 सकलीकरणं नाम मुद्रेयं व्याप्तिरूपिणी ।
 अन्योन्यग्रथिताङ्गुष्ठा प्रसारितकराङ्गुलिः ॥ ३३ ॥
 महामुद्रेयमाख्याता परमीकरणे शिवे ।
 ततोऽवगुण्ठयेद् देवीमवगुण्ठनमुद्रया ॥ ३४ ॥
 आवाहनं भवेद् देवि ! दूरादाह्वानमेव च ।
 संस्थापनं भवेद् देव्या निश्चलत्वोपपादकम् ॥ ३५ ॥
 नैकट्यावस्थितित्वं च सन्निधानमितीरितम् ।
 अनन्यचित्तता याञ्चा सन्निरोधनमुच्यते ॥ ३६ ॥
 सम्पूर्णावस्थितेर्याञ्चा सकलीकरणं प्रिये ! ।
 अयोग्यदृष्ट्यविषयतापादनम् अवगुण्ठनम् ॥ ३७ ॥
 आनन्दपूर्णावस्थितित्वममृतीकरणं शिवे ! ।
 सर्वापराधजातानां सहिष्णुत्वप्रकाशकम् ॥ ३८ ॥
 परमीकरणं नाम सम्प्रार्थनमिहोच्यते ।
 सम्मुखमुद्रया देवीं सम्मुखं प्रार्थयेत् ततः ॥ ३९ ॥
 मुष्टिद्वयस्थिताङ्गुष्ठौ सम्मुखौ च परस्परम् ।
 संश्लिष्टावुच्छ्रितौ कुर्यात् सेयं^१ सम्मुखमुद्रिका ॥ ४० ॥
 मूलविद्यां समुच्चार्य महात्रिपुरसुन्दरी ।
 श्रीपादुकां ततः पश्चात् पूजयामीति भक्तितः ॥ ४१ ॥

१. दृष्ट्याविषयतापादो-ख० ।

२. श्रेयः-ख० ।

देवीपादाम्बुजद्वन्द्वे पुष्पाञ्जलित्रयं दिशेत् ।
 तथैव तर्पयाम्यन्ते मुद्रया तर्पयेत् त्रिधा ॥ ४२ ॥
 प्रार्थनामुद्रया पश्चादभ्यर्थयेदनेन तु ।
 प्रसादसुमुखे देवि ! प्रसन्ना भव सुन्दरि ! ॥ ४३ ॥
 पूजाभागं गृहाणेमं मामकं भक्तवत्सले ! ।
 अहं यद्यपि देवेशि ! दुर्बलोऽप्यल्पसाधनः ॥ ४४ ॥
 भक्त्या करोमि पूजां ते कृपयाऽनुगृहाण माम् ।
 प्रसृताङ्गुलिकौ हस्तौ मिथः श्लिष्टौ च सम्मुखौ ॥ ४५ ॥
 कार्यौ च हृदये सेयं मुद्रा प्रार्थनसंज्ञिका ।
 सन्दर्शयेत् स्वस्वबीजपूर्वं मुद्रास्ततो नव ॥ ४६ ॥
 सङ्क्षोभद्रावणाकर्ष^१वश्योन्मादमहाङ्कुशाः ।
 खेचरीबीजयोन्याख्या नवमुद्रास्त्वनु^२क्रमात् ॥ ४७ ॥
 एता मुद्रा महेशानि ! बन्धूककुसुमप्रभाः ।
 स्वस्वमुद्राकराः सर्वाः श्रीविद्या सम्मुखी स्मरेत् ॥ ४८ ॥
 अथैवं परमेशान्या उपचारान् निवेदयेत् ।
 भक्त्यैवैते कृता देवे साधकं देवसन्निधिम् ॥ ४९ ॥
 चारयन्ति यतस्तस्मादुच्यन्ते चोपचारकाः ।
 समीपे चारणाद् वापि ^३फलायाऽन्ते तथोदिताः ॥ ५० ॥
 नमोऽन्तमासनं दद्यात् स्वागतं दर्शनं भवेत् ।
 नमोऽन्तं पादयोः पाद्यमर्घ्यं शिरोऽन्तमेव च ॥ ५१ ॥

१. वल्लयीन्मदमहाङ्कुशाः - ख० ।

२. ततः - ख० ।

३. कृते-ग० ।

४. कलाकान्ते-ख० ।

स्वधेत्याचमनं प्राज्ञि ! मधुपर्कं तथैव च ।
 तेनैव मनुनाचामं नमोऽन्तं स्नानमेव च ॥ ५२ ॥
 नमोऽन्ते वाससी प्रोक्ते तथाङ्गाभरणानि च ।
 नमोऽन्तमर्पयेत् कुन्दं पुष्पं च वौषडन्तकम् ॥ ५३ ॥
 पुष्पं समर्पयेद् देव्यै मुद्रया ज्ञानसंज्ञया ।
 अङ्गुष्ठतर्जनीयोगाज्ज्ञानमुद्रेयमीरिता ॥ ५४ ॥
 नमोऽन्तं च तथा धूपं दीपमालां तथैव च ।
 नैवेद्यं च ततो दद्याद् यथोक्तं वै चतुर्विधम् ॥ ५५ ॥
 पानार्थं मधुरं वारि दद्यादाचमनं पुनः ।
 कर्पूरसहितं देव्यै ताम्बूलं च निवेदयेत् ॥ ५६ ॥
 तर्पणानि पुनर्दद्यात् त्रिपुरातत्त्वमुद्रया ।
 अङ्गुष्ठानामिकायोगं तत्त्वमुद्रेयमीरिता ॥ ५७ ॥
 अङ्गुष्ठं शिवमित्याहुरनामा शक्तिरुच्यते ।
 तर्पणस्तु तयोर्योगादमृतैर्वामपाणिना ॥ ५८ ॥
 योनिमुद्रां प्रदर्शयथ मुद्राः सन्दर्शयेत् क्रमात् ।
 स्तुत्वा प्रणम्य विधिवज्जपेद् विद्यामनन्यधीः ॥ ५९ ॥
 जपान्ते जुहुयादग्निं होमान्ते बलिमुत्सृजेत् ।
 बलिदानावसाने तु निवेद्यानि निवेदयेत् ॥ ६० ॥
 दशाङ्गाद्यैस्ततो धूपैः पुनर्देवीं प्रधूपयेत् ।
 दीपमालां प्रदर्शयथ पादाल्ललाटकावधि ॥ ६१ ॥
 वीरेश्वराय वौषट् सिन्दूरं दापयेदथ ।
 अङ्गरागेषु सिन्दूरं ^१पानेषु मदिरां तथा ॥ ६२ ॥

१. अङ्गुष्ठा-ख० ।

२. मानेषु-ख० ।

वस्त्रेषु रक्तकौषेयं त्रिपुराप्रीतिदायकम् ।
 नेत्राब्जनं निवेद्याथ दर्शयेद् दर्पणं ततः ॥ ६३ ॥
 मूर्ध्नि छत्रं निधायथ बीजयेद् रक्तचामरैः ।
 सितैर्वा परमेशानीं न तु कृष्णैः कदाचन ॥ ६४ ॥
 वादयन् शङ्खघण्टे च पुनः पुनः प्रधूपयेत् ।
 ततः सन्तोषयेद् देवीं गीतवादित्रनिःस्वनैः ॥ ६५ ॥
 वाद्यैर्नानाविधैर्देवि ! क्रीडाकौतुकमङ्गलैः ।
 नटनर्तकसङ्घैश्च^१ वेश्याभिरपि पार्वति ॥
 आत्मानं सर्वभावेन निवेद्य तन्मयो भवेत् ॥ ६६ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे चतुर्दशः पटलः ॥ १४ ॥

अथ पञ्चदशः पटलः

देवी उवाच-

उपचाराः कथं देव ! फलं तेषां च कीदृशम् ।
यच्च प्रियतमं देव्यास्तत् सर्वं वद शङ्कर ! ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच-

उपचारान् प्रवक्ष्यामि शृणु षोडश पार्वति ! ।
^१ यैः सम्यक् तुष्यते देवी विधिना विहितैरिह ॥ २ ॥
सौवर्णं राजतं ^२ वास्त्रं तथा रत्नविनिर्मितम् ।
आसनं प्रथमं दद्यात् पौष्पं दारवमेव च ॥ ३ ॥
न पत्रमासनं दद्यात् कदाचिदिह पूजने ।
यथोक्तविधिना देव्यै रक्तकम्बलमेव वा ॥ ४ ॥
^३ स्वसुमेरुपादपीठान्ते पद्मकल्पितमासनम् ।
भोगमोक्षप्रदे ! मातस्तिष्ठस्व परमेश्वरि ! ॥ ५ ॥
अनेनैवासनं देव्यै यो दद्याद् विहितं शिवे ! ।
^४ भुक्तिमुक्ती करे तस्य सर्वत्र स्थानवान् भवेत् ॥ ६ ॥
पाद्यार्थमुदकं पाद्यं चन्दनागुरुसंयुतम् ।
सुशीतलं मया देवि ! सुखाय तव पादयोः ॥ ७ ॥
तत् तैजसेन पात्रेण शङ्खेनाथ प्रदापयेत् ।
धर्मार्थकाममोक्षाणां संस्थानं पादमिष्यते ॥ ८ ॥

-
१. यैः साम्यात् तुष्यते देवी विधानैरिहितैर्विदुः-ख० ।
२. वास्त्रः-ख० ।
३. सुमेरू पाद-ग० ।
४. भुवि-ग० ।

पाद्यमन्त्रं मया प्रोक्तमनेनैव निवेदयेत् ।
 अर्घ्येण लभते कामान् अर्घ्येण ^१लभते धनम् ॥ ९ ॥
 पुत्रायुःसुखमोक्षाणि दानादर्घ्यस्य वै लभेत् ।
 पूर्वसंस्थापितेनैव शङ्खेन विधिना स्वयम् ॥ १० ॥
 श्वेतसर्षपमुद्गाभ्यां तिलक्षीरैस्तथा यवैः ।
^२रक्तचन्दनपुष्पैश्च त्रिपुरायै महेश्वरि ! ॥ ११ ॥
 निधाय पुरतो दद्यादर्घ्यमन्त्रेण साधकः ।
 अर्घ्यमर्घ्यमिदं देवि ! मया भक्त्या निवेदितम् ॥ १२ ॥
 सजलं शङ्खपात्रस्थं गृहीत्वा मूर्ध्नि योजय ।
 उदकं दीयते यत् तु सगन्धं ^३ फेनवर्जितम् ॥ १३ ॥
^४आचमनार्थं देवाय तदाऽऽचमनमुच्यते ।
 कर्पूरैर्वासितैर्वापि कालागुरुप्रधूपितैः ॥ १४ ॥
 यथा तथा सुगन्धैर्वा प्रसन्नैः ^५ फेनवर्जितैः ।
 दद्यादाचमनीयं तु सुगन्धसलिलैः शुभैः ॥ १५ ॥
 तैजसेन तु पात्रेण शङ्खेनाऽप्यथवा प्रिये !
 आयुर्बलं यशो वृद्धिं प्रदायाऽऽचमनीयकम् ॥ १६ ॥
 लभते साधको नित्यं ^६कामांश्चैव यथेप्सितान् ।
 सगन्धाचमनं देवि ! मया भक्त्या निवेदितम् ॥ १७ ॥
 आयुर्बलयशोवृद्धयै तदिदं प्रतिगृह्यताम् ।
 दधि सर्पिर्जलं क्षौद्रं सिताभिश्चापि पञ्चभिः ॥ १८ ॥

-
१. लभ्यते-ख० ।
  २. अयं-ग० ।
  ३. यस्तु-ख०
  ४. आचमनाद्य-ख० ।
  ५. फेण-ख० ।
  ६. समाश्चैव-ख० ।

प्रोच्यते मधुपर्कस्तु देवीप्रीतिप्रदायकः ।
 जलं च नारिकेलोत्थं सितादधिघृतं समम् ॥ १९ ॥
 सर्वेषामधिकं क्षौद्रं मधुपर्के प्रयोजयेत् ।
 तद् दद्यात् कांस्यपात्रेण^१ रौक्मपात्रेण वा पुनः ॥ २० ॥
 ज्योतिष्टोमाश्वमेधादौ यत् पुण्यं लभते नरः ।
 सर्वं तत् परमेशानि ! मधुपर्के प्रतिष्ठितम् ॥ २१ ॥
 आज्यं दधिमधून्मिश्रं जलं चापि सशर्करम् ।
 मधुपर्कं रौक्मपात्रे गृहीत्वा भुङ्क्व सुन्दरि ! ॥ २२ ॥
 मधुपर्कं विना पूजा साधकक्षयकारिणी ।
 मधुपर्कमदृष्ट्वैव साधकं भक्षयेत्^२ पुरा ॥ २३ ॥
 कर्पूरागुरुकस्तूरीरोचनाकुङ्कुमं तथा ।
 नारिकेलजलं क्षौद्रं तथेक्षुरसमुत्तमम् ॥ २४ ॥
 सितां च पञ्चगव्यं च सर्वौषधिगणं तथा ।
 प्रान्ते तोयमिति प्रोक्तं स्थानीयं त्रिपुराप्रियम् ॥ २५ ॥
 भृङ्गारेणाऽथवा शङ्खैस्त्रिपुरायै निवेदयेत् ।
 साधकः स्नानदानात् तु हयमेधफलं लभेत् ॥ २६ ॥
 दीर्घायुः कामभोगी च महापातकता भवेत् ।
 प्रत्येकं सर्ववस्तूनां सहस्रपलमानतः ॥ २७ ॥
 महास्नानं भवेद् देवि ! मध्यमपलशतेन तु ।
 कनिष्ठं वै भवेत् स्नानं पलानां दशभिरीरितम् ॥ २८ ॥

-
१. रौक्म-ख० ।
  २. असृष्ट्वैव-क० ।
  ३. परा-ख० ।

मिश्रीकृतैस्तु सर्वेषां स्नाने मानं^१ न विद्यते ।
 स्नापयेत् प्रथमं देवीं त्रिपादिति ऋचा पुनः ॥ २९ ॥
 मूलेनापि ततः पश्चादमुना च निवेदयेत् ।
 त्वमापः पृथिवी चैव ज्योतिस्त्वं वायुरेव च ॥ ३० ॥
 केवलं भक्तिभावेन देवि ! त्वां स्नापयाम्यहम् ।
 स्नापयित्वा महादेवीं वस्त्रं यदि न दापयेत् ॥ ३१ ॥
 स निर्लज्जः^२ परः पापः प्रपतेद् वृजिनार्णवे ।
 वस्त्राभावे ततो दद्याद् रक्तपद्मं तथा जवाः ॥ ३२ ॥
 स्नापयित्वा महादेवीं वस्त्रयुगं प्रदापयेत् ।
 वस्त्रेण^३ हियते लज्जा वस्त्रेण हियते त्वघम् ॥ ३३ ॥
 सर्वभूषणवर्गेषु वस्त्रमुत्तममुच्यते ।
 देवीप्रीतिकरं वस्त्रं चतुर्वर्गप्रदं शुभम् ॥ ३४ ॥
 निर्दशं मलिनं जीर्णं छिन्नं गात्रावलिङ्गितम् ।
^४परकीयं ह्याखुदष्टं सूचीविद्धं तथोषितम् ॥ ३५ ॥
 सत्पताकावितानादौ^५ सूचीविद्धं प्रयोजयेत् ।
 केशान्वितमधौतं च श्लष्ममूत्रादिदूषितम् ॥ ३६ ॥
 वह्निदग्धं कुचेलं च महादेव्यै न दापयेत् ।
 चित्रवस्त्रं दुकूलं च देवीप्रीतिकरं परम् ॥ ३७ ॥

-
१. म्लानं-ख० ।
 २. वरं-ख० ।
 ३. क्रियते-ख० ।
 ४. परकायं-ख० ।
 ५. दग्धं-ख० ।
 ६. रितामादौ-ख० ।

सर्वसिद्धिप्रदं वस्त्रं वह्निष्टोमफलप्रदम् ।
 विद्यार्तन्तुसमायुक्ते मन्त्रवर्णसमन्विते ॥ ३८ ॥
 विद्याविद्ये जपाशोणवाससी तव सुन्दरि ! ।
 उद्यदादित्यसङ्काशं वासोयुगं सुनिर्मलम् ॥ ३९ ॥
 नूतनं गात्रसुखदं परिधत्स्व सुरेश्वरि ! ।
 किरीटं च शिरोरत्नं कुण्डलं च ललाटिका ॥ ४० ॥
 तालपत्रं च हारं च ग्रैवेयकमथोर्मिका ।
 सूत्रावलीकेशपाशे ताटङ्कवलयाङ्गदौ ॥ ४१ ॥
 पादाङ्गुलीयकं सूत्रं नूपुरं क्षुद्रघण्टिका ।
 अलङ्काराः समाख्यातास्त्वलङ्कारेषु षोडश ॥ ४२ ॥
 चतुर्वर्गप्रदं नित्यं भूषणं सर्वसौख्यदम् ।
 तुष्टिपुष्टिप्रदं नित्यं यथाशक्त्या निवेदयेत् ॥ ४३ ॥
 नवरत्नसमायुक्ता द्रुतहाटककल्पिताः ।
 गात्राणि शोभयन्त्वेते अलङ्कारास्तु सुन्दरि ! ॥ ४४ ॥
 कामेशि ! कामरूपे त्वं सर्वकामफलप्रदे ।
 भूषणं गृहाण चार्चङ्गि ! मया भक्त्या निवेदितम् ॥ ४५ ॥
 चूर्णकृतो वा घृष्टो वा दाहाकर्षित एव वा ।
 रसः सम्मर्दजो वापि प्राण्यङ्गोद्भव एव वा ॥ ४६ ॥
 गन्धः पञ्चविधः प्रोक्तो देवीप्रीतिप्रदायकः ।
 प्रशस्तगन्धयुक्ता तु गन्धचूर्णानि यानि च ॥ ४७ ॥
 तानि गन्धाह्वयानि स्युः स गन्धः प्रथमः स्मृतः ।
 घृष्टो मलयजो गन्धः सरलश्च नमेरुणा ॥ ४८ ॥

१. ताडङ्क-ख० ।
२. अवलयान्ददौ-ख० ।
३. कामेशे-ग० ।
४. सबलश्च-ख० ।

अगुरुप्रभृतिश्चापि यस्य पङ्कः प्रदीयते ।
 अगुरुर्देवदारवादि यो दग्ध्वा गृह्यते रसः ॥ ४९ ॥
 स दाहाकर्षितो गन्धस्तृतीयः परिकीर्तितः ।
 सुगन्धगन्धिनीं बिल्वतिलकं शतपत्रिकाम् ॥ ५० ॥
 निष्पीड्य गृह्यते योऽसौ सम्मर्दजः स उच्यते ।
 मृगनाभिसमुद्भूतस्तत्कोषोद्भव एव वा ॥ ५१ ॥
 गन्धः प्राण्यङ्गजः प्रोक्तः पञ्चमस्तु स उच्यते ।
 गन्धस्य विस्तरो भेदो ^१ दिङ्मात्रं समुदाहृतम् ॥ ५२ ॥
 सर्वेषु गन्धजातेषु प्रशस्तो मलयोद्भवः ।
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन दद्यान्मलयजं सदा ॥ ५३ ॥
 कुङ्कुमागुरुकस्तूरीकर्पूरैर्मलयोद्भवैः ।
 समीकृतैस्तु यो गन्धस्त्रिपुराप्रीतिदायकः ॥ ५४ ॥
 कुचन्दनं शितं चैव कालीयकसमन्वितम् ।
 अनुलेपनमुख्यं तु देव्याः प्रीतिकरं परम् ॥ ५५ ॥
 अलक्तं नखरागेषु ^३ देवीप्रीतिकरं तथा ।
 गन्धेन लभते कामान् गन्धो धर्मप्रदः सदा ॥ ५६ ॥
^४ अर्थानां साधको गन्धो मोक्षे चापि प्रतिष्ठितः ।
 शरीरं तेन जानामि चेष्टां चैव महेश्वरि ! ॥ ५७ ॥
 मया निवेदितान् गन्धान् प्रतिगृह्य विलिप्यताम् ।
 गन्धैः सुतोषिता देवी चतुर्वर्गप्रदा भवेत् ॥ ५८ ॥

-
१. दिङ्मात्र-ख० ।
  २. कर्पूरमलयजे-ग० ।
  ३. रीगेषु-ख० ।
  ४. अन्वानां-ख० ।

अनेनैव महेशानि ! गन्धान् देव्यै निवेदयेत् ।
 घृततैलादियोगेन स्वर्णादौ दीपवह्निना ॥ ५९ ॥
 यदञ्जनं प्रजायेत कृत्वा कर्पूरमिश्रितम् ।
 धर्मार्थकाममोक्षार्थं त्रिपुरायै निवेदयेत् ॥ ६० ॥
 १ विधवा नाञ्जनं कुर्यान्महामायार्थमद्रिजे ! ।
 न २ मृत्पात्रगतं कुर्यात् साधको नेत्ररञ्जनम् ॥ ६१ ॥
 न पूजाफलमाप्नोति मृत्पात्रविहिताञ्जनैः ।
 परकीयांस्तथाघ्रातांस्तेषां ३ कृत्याभिमर्दितान् ॥ ६२ ॥
 पुष्पं धूपं च गन्धं च नोपचारांस्तथापरान् ।
 घ्रातान् निवेद्य देवेशि ! नरो नरकमाप्नुयात् ॥ ६३ ॥
 नैव पर्युषितैः पुष्पैः पत्रैश्चापि महेश्वरीम् ।
 पूजयेत् परमेशानि ! महात्रिपुरसुन्दरीम् ॥ ६४ ॥
 सर्वं पर्युषितं वर्ज्यं पत्रं पुष्पं फलं तथा ।
 पद्मानि सितरक्तानि कुमुदान्युत्पलानि च ॥ ६५ ॥
 एषां पर्युषिताऽऽशङ्का कार्या पञ्चदिनोर्ध्वतः ।
 अन्येषां कुसुमानां च यावद् गन्धविपर्ययः ॥ ६६ ॥
 बिल्वपत्रे महेशानि ! नास्ति पर्युषितात्मता ।
 बकुलं केशरं वज्रं माल्यं कुन्दं च शाल्मलम् ॥ ६७ ॥
 करवीरं चार्कपुष्पं बन्धूककमले तथा ।
 मालती मल्लिका जाती यूथिका माधवी तथा ॥ ६८ ॥

१. विधिवन्नाञ्जनं-ख० ।
२. मृत्पात्रे-ख० ।
३. स्तेयी-ग० ।

तगरः कर्णिकारश्च ^१द्रोणश्चोत्पलचम्पकौ ।
 अशोकः कुमुदश्चैव शोफालिकाकदम्बकौ ॥ ६९ ॥
 केतकी वनमाला च कुसुम्भकिंशुकौ तथा ।
 कल्लारबकुले चैव लवङ्गनागकेशरौ ॥ ७० ॥
 सर्वेषु पुष्पजातेषु त्रिपुरायाः सदैव हि ।
 एतान्येव प्रियाणि स्युर्न पत्रैरर्चयेच्छिवाम् ॥ ७१ ॥
 पत्रेषु बिल्वपत्रं च तथा ^२दमनपल्लवम् ।
 दूर्वाङ्कुरं तथा प्रोक्तं नान्यत् पत्रं प्रयोजयेत् ॥ ७२ ॥
 मल्लिका मालती कुन्दो द्रोणश्चाथ सिताम्बुजम् ।
 शुक्लपक्षे ^३महादेवि ! त्रिपुरायै निवेदयेत् ॥ ७३ ॥
 सर्वेषां पुष्पजातीनां रक्तपद्मं तथा जपा ।
 देवीप्रीतिकरं प्राज्ञे सर्वकामफलप्रदम् ॥ ७४ ॥
 रत्नपुष्पं च देवेशि ! तथा स्वर्णादिनिर्मितम् ।
 रक्तपद्मेन वज्रेण तुलां नायाति कर्हिचित् ॥ ७५ ॥
 एतेषां पुष्पजातानां येन केन विनिर्मिताम् ।
 मालां कृत्वा महादेव्यै यत् फलं लभते नरः ॥ ७६ ॥
 अपि वक्त्रसहस्रैस्तु वक्तुं नालं ^४ततः प्रभुः ।
 पुष्पमूले वसेद् ब्रह्मा पुष्पमध्ये तु केशवः ॥ ७७ ॥
 पुष्पाग्रेऽहं ^५स्थितो नित्यं सर्वे देवाः स्थिता दले ।
 चराचराश्च सकलाः सदा पुष्परसाः स्मृताः ॥ ७८ ॥

१. चपल-ख० ।

२. मदन-ख० ।

३. पद्मे-ग० ।

४. तदिह नो प्रभुः-ग०

५. ऽयं-ख० ।

परं ज्योतिः पुष्पगतं पुष्पेनैव प्रसीदति ।
 भोगमोक्षप्रदं पुष्पं तुष्टिश्चीपुष्टिमोददम् ॥ ७९ ॥
 पुष्पैर्देवी प्रसन्ना स्याद् धर्मकामार्थदायिनी ।
 तस्मात् पुष्पैर्यजेद् देवीं नित्यं भक्तियुतो नरः ॥ ८० ॥
 ब्रह्मविष्णुशिवादीनां पुष्पमेव सदा प्रियम् ।
 तत् ते मातः ! प्रयच्छामि पवित्रं प्रतिगृह्यताम् ॥ ८१ ॥
 उग्रगन्धमगन्धं च कृमिकेशादिदूषितम् ।
 अशुद्धपात्रपाणिस्थं वासोभिः कुत्सितात्मभिः ॥ ८२ ॥
 आनीतं नार्पयेद् देव्यै प्रमादादपि दोषकृत् ।
 स्नात्वाऽऽनीतैः पर्युषितैर्याचितैः कृष्णवर्णकैः ॥ ८३ ॥
 स्वयं विकसितैर्मुक्तैः स्वयं च पतितैर्भुवि ।
 नार्चयेत् कलिकाभिश्च विना चम्पकपङ्कजैः ॥ ८४ ॥
 पुष्पं वा यदि वा पत्रं फलं नेष्टमधोमुखम् ।
 दुःखदं तत् समाख्यातं यथोत्पन्नं तथार्पणम् ॥ ८५ ॥
 चित्रपूजासु सर्वासु न विरुद्धं न दूषणम् ।
 अधोमुखार्पणं नेष्टं पुष्पाञ्जलिविधिं विना ॥ ८६ ॥
 किं चातिबहुनोक्तेन सामान्येनेदमुच्यते ।
 उक्तान्मुक्तैस्तथा पुष्पैर्जलजैः स्थलजैरपि ॥ ८७ ॥
 पत्रैः सर्वैर्यथालाभं भक्तिमान् सततं यजेत् ।
 पुष्पाभावे यजेत् पत्रैः पत्रालाभे च तत्फलैः ॥ ८८ ॥
 अक्षतैर्वा जलैर्वापि न पूजां व्यतिलङ्घयेत् ।
 एतेषामप्यलाभे तु मानसीं भक्तिमाश्रयेत् ॥ ८९ ॥

दह्यमानस्य काष्ठादेर्निस्तापो यस्य जायते ।
 नासादिरन्ध्रसुखदः सुगन्धोऽतिमनोहरः ॥ ९० ॥
 स धूप इति विज्ञेयो देवीप्रीतिप्रदायकः ।
 पत्रं मुस्तं नखं कुष्ठं जटामासीं च शैलजम् ॥ ९१ ॥
 सरलं देवकाष्ठं च जतुसर्जसचन्दनम् ।
 कपिलाघृत-कर्पूरशर्करा-पुरमिश्रितम् ॥ ९२ ॥
 षोडशाङ्गो महाधूपः षोडशीप्रीतिदायकः ।
 न भूमौ वितरेद् धूपं नासने कलशे न तु ॥ ९३ ॥
 यथा तथाऽऽधारगतं कृत्वा तं तु निवेदयेत् ।
 वनस्पतिरसोत्पन्नो गन्धाढ्यो गन्ध उत्तमः ॥ ९४ ॥
 आग्नेयः सर्वदेवानां धूपोऽयं प्रतिगृह्यताम् ।
 अथ दीपं प्रवक्ष्यामि ज्योतिष्टोमफलप्रदम् ॥ ९५ ॥
 घृतदीपस्तु प्रथमस्तिलतेलोद्भवस्तथा ।
 सार्षपश्चाधमः प्रोक्तस्तदन्यो निन्दितः स्मृतः ॥ ९६ ॥
 पद्मसूत्रभवा चाद्या कार्पससम्भवा परा ।
 दर्भगर्भभवा चापि वर्तिका परिकीर्तिता ॥ ९७ ॥
 कोषज रोमजं वास्त्रं मलिनं पर्युषितं तथा ।
 वर्तिकार्थं न चादद्यात् साधको भूतिमिच्छुकः ॥ ९८ ॥
 तैजसं पार्थिवं लोहं दीपपात्रं प्रशस्यते ।
 दीपवृक्षाश्च कर्तव्यास्तैजसाद्याः पृथक् पृथक् ॥ ९९ ॥
 वृक्षे दीपः प्रदातव्यो न तु भूमौ कदाचन ।
 कुर्वन्तं पृथिवीतापं यो दीपमुत्सृजेन्नरः ॥ १०० ॥

तामिस्रं नरकं घोरमाप्नोत्येव न संशयः ।
 नेत्राह्लादकरः स्वर्चिर्दूरतापविवर्जितः ॥१०१॥
 सुशिखः शब्दरहितो निर्धूमो नातिह्रस्वकः ।
 दीपवृक्षस्थिते पात्रे शुद्धस्नेहप्रपूरिते ॥१०२॥
 दक्षिणावर्तवर्त्या वै चारुदीप्तः प्रदीपकः ।
 उत्तमः प्रोच्यते सोऽत्र त्रिपुराप्रीतिदायकः ॥१०३॥
 वृक्षेण वर्जितो दीपो मध्यमः परिकीर्तितः ।
 विहीनः पात्रतैलाभ्यां मध्यमः परिकीर्तितः ॥१०४॥
 दीपमाला प्रकर्तव्या नैकदीपः कदाचन ।
 त्रयो दीपाः प्रदातव्याः पञ्च वा परमेश्वरि ! ॥१०५॥
 इतो न्यूनं न दातव्यं त्रिपुरायै कदाचन ।
 नैव दीपः प्रदातव्यो विधूतः श्रीविवृद्धये ॥१०६॥
 न मिश्रीकृत्य दद्यात् तु दीपस्नेहान् घृतादिकान् ।
 कृत्वा मिश्रीकृतं स्नेहं रौरवं नरकं ब्रजेत् ॥१०७॥
 नैव निर्वापयेद् दीपं देवार्थमपि कल्पितम् ।
 दीपहर्ता भवेदन्धः काणो निर्वापको भवेत् ॥१०८॥
 न तेन व्यवहारोऽपि कर्तव्यः साधकोत्तमैः ।
 सूर्याचन्द्रमसोर्ज्योतिर्विद्युदग्नेस्तथैव च ॥१०९॥
 त्वमेव ज्योतिषां ज्योतिर्दीपोऽयं प्रतिगृह्यताम् ।
 दीपं दक्षिणतो देव्याः पुरतो न तु वामतः ॥११०॥
 वामतस्तु तथा धूपमग्ने वा न तु दक्षिणे ।
 निवेदयेत् पुरोभागे गन्धं पुष्पं च भूषणम् ॥१११॥

नैवेद्यं दक्षिणे वामे पुरतो वा न पृष्ठतः ।
 गात्रे दातुं च यद् योग्यं यन्त्रेष्वेव निवेदयेत् ॥११२॥
 दद्यादयोग्यं पुरतो नैवेद्यं भोजनादिकम् ।
 मदिरां पृष्ठतो दद्यादन्यपानं तु वामतः ॥११३॥
 या विद्या चेह देवेशि ! श्रीविद्यायामनासवी ।
 फलहीना समाख्याता साभिचाराय कल्पते ॥११४॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे पञ्चदशः पटलः ॥ १५ ॥

अथ षोडशः पटलः

इक्षुरसं समादाय पर्युषितं सुसंस्कृतम् ।
 सहकाररसं तत्र निक्षिपेन्मधुना सह ॥ १ ॥
 बादरं जाम्बरं चैव रसं खार्जूरमेव च ।
 नारिकेलोद्भवं तत्र द्राक्षारसमनुत्तमम् ॥ २ ॥
 मोहिनीफलजं चूर्णं जातीकोषरजस्तथा ।
 कणकाबीजचूर्णं च जातीफलसमुद्भवम् ॥ ३ ॥
 त्रिजातं त्रिसुगन्धिं च त्रिकटुं त्रिफलान्वितम् ।
 तथान्येषां च द्रव्याणां सुगन्धीनां रजः शिवे ! ॥ ४ ॥
 किञ्चित् किञ्चिच्च निक्षिप्य कर्पूरैश्चाधिवासयेत् ।
 स्वर्णे वा राजते पात्रे काचपुटेऽथवा प्रिये ! ॥ ५ ॥
 स्थापयित्वा सितां तत्र निक्षिपेत् परमेश्वरि ! ।
 निक्षिप्य लोहितैर्देवि ! वस्त्रैराच्छाद्य यत्नतः ॥ ६ ॥
 सप्तरात्रोषितं तत् तु जायते ह्यमृतोपमम् ।
 चन्दनागुरुकर्पूरैर्धूपयित्वा निवेदयेत् ॥ ७ ॥
 एषा सर्वोत्तमा प्रोक्ता देवीप्रियतमा सदा ।
 मदिरेति समाख्याता परमानन्ददायिनी ॥ ८ ॥
 एनां निवेद्य सुन्दर्यै सर्वसिद्धिमुपालभेत् ।
 देवीलोके चिरं स्थित्वा ततो राजा क्षितौ भवेत् ॥ ९ ॥
 तत्रापि चानयाऽऽराध्या कैवल्यं मुक्तिमाप्नुयात् ।
 सविकल्पस्य देवेशि ! विहितैषा न चान्यथा ॥ १० ॥

निर्विकल्पस्य देवेशि ! सुरैरविहितागमे ।
 अमृतं च तदेव स्यान्मद्यं चापि तदेव हि ॥ ११ ॥
 नाऽऽपद्यपि द्विजो मद्यं दद्याद् देव्यै कदाचन ।
 मोहाद् यदि ददेन्मद्यं ब्राह्मण्यादेव हीयते ॥ १२ ॥
 ब्रह्मघाती स एव स्यात् तस्मान्मद्यं विवर्जयेत् ।
 मद्यमेव पुरा सेव्यमासीत् कमललोचने ! ॥ १३ ॥
 पीत्वा मद्यं पुरा शुक्र आत्मानं चापि विस्मृतः ।
 पीत्वा मत्तो निशानाथः पत्नीं तां जगृहे गुरोः ॥ १४ ॥
 अतस्तेनापि मुनिना शापो दत्तः सुदारुणः ।
 ब्रह्मा च मुनिभिः सार्द्धमिदमेव पुरा जगौ ॥ १५ ॥
 महादेव्यै द्विजो मद्यं यो दद्याज्ज्ञानविह्वलः ।
 पशुभावे स्थितो यश्च स महापातकी भवेत् ॥ १६ ॥
 शेषयोर्विहितं मद्यं निर्विकल्पकयोः पुनः ।
 नाद्यस्य विहितं तेन ब्रह्मघाती भवेच्च सः ॥ १७ ॥
 तेनेदं पृथिवीक्षेत्रे वर्ज्यमासीत् सुलोचने ! ।
 ज्ञानिनां सिद्धिदा चेयममृतत्वप्रदायिनी ॥ १८ ॥
 ज्ञानेन संस्कृता चेयं महापातकनाशिनी ।
 ब्रह्महत्या-सुरापान-स्वर्णस्तेयादि-पातकान् ॥ १९ ॥
 नाशयेत् पूजनाद् देवि ! निर्विकल्पो भवेद् यदि ।
 निर्विकल्पो यदा मद्यं महादेव्यै निवेदयेत् ॥ २० ॥
 अश्वमेधसहस्रस्य वह्निष्टोमशतस्य च ।
 राजसूयशतस्यापि फलमाप्नोत्यसंशयम् ॥ २१ ॥

अणिमाद्यष्टसिद्धीनां नायको जायतेऽचिरात् ।
 सविकल्पो यदा देवि पापभाङ् नात्र संशयः ॥ २२ ॥
^१स्वरे चाऽनघधामासि ^२स्वाहा त्वं च दिवौकसाम् ।
 स्वधा त्वं पितृमुख्यानां मनुष्याणां च सिद्धिदा ॥ २३ ॥
^३क्षीराब्धिमथने ^४पूर्वमुद्भूता देवसंसदि ।
 आनन्दभैरवी सार्द्धमानन्दभैरवेण तु ॥ २४ ॥
 त्वयि प्रसन्नभूतायां सिद्धिरेव न संशयः ।
 विमुखी चेत् तदा तस्य कुल^५ज्ञानविनाशिनी ॥ २५ ॥
 प्रसन्ना खलु देवानां गन्धर्वाणां तथैव च ।
 विमुखी त्वं च दैत्यानामसकृत् सर्वनाशिनी ॥ २६ ॥
 त्वामद्याहं ददे देव्यै मयि चित्स्फुरणं कुरु ।
 एवं स्तुत्वा सुरा देव्यै पूर्वोक्तेन च संस्कृताम् ॥ २७ ॥
 त्रिपुरायै निवेद्यैव निग्रहानुग्रहक्षमः ।
 चर्व्यं चोष्यं तथा लेह्यं पेयं चेति चतुर्विधम् ॥ २८ ॥
 सर्वयज्ञमयं नित्यं नैवेद्यं सर्वतुष्टिदम् ।
 ज्ञानदं कामदं पुण्यं बलारोग्यमयं तथा ॥ २९ ॥
 नैवेद्येन लभेत् स्वर्णं नैवेद्येनामृतं भवेत् ।
 धर्मकामार्थमोक्षश्च नैवेद्येषु प्रतिष्ठितः ॥ ३० ॥
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन नैवेद्यं खलु दापयेत् ।
 हविः सुसंस्कृतं दिव्यमाज्ययुक्तं सशर्करम् ॥ ३१ ॥

-
१. सुरे-ग० ।
  २. सुधा-ग० ।
  ३. क्षीरोद-ग० ।
  ४. उद्भृता-ग० ।
  ५. स्थान-ग० ।

शुद्धस्फटिकसङ्काशं चन्द्रबिम्बसमप्रभम् ।
 लसेत्तण्डुलजं देवि ! चारुगन्धवह^१ मृदु ॥ ३२ ॥
 सुगन्धि^२ शालिजं चान्नं मधुमांससमन्वितम् ।
 अपूपपायसं क्षीरमन्नं देव्याः प्रशस्यते ॥ ३३ ॥
 बलिदानेषु विहिता य एव मृगपक्षिणः ।
 तेषां मांसानि मत्स्यानि देयानि विविधानि च ॥ ३४ ॥
 सर्वं सुरभिगन्धाढ्यं व्यञ्जनं सुमनोहरम् ।
 यथा यथा भवेद् भक्ष्यं^३ यद् यद् द्रव्यं तथा तथा ॥ ३५ ॥
 संस्कृत्य वेशवाराधैर्महादेव्यै निवेदयेत् ।
 यत् पूतिगन्धसंयुक्तं दुग्धं भोगबहिष्कृतम् ॥ ३६ ॥
 तदुक्तमपि नो दद्यात् त्रिपुरायै कदाचन ।
 कालशाकं कलायं च पालकं चापि पोतिकाम् ॥ ३७ ॥
 सार्षपं मूलकं चैव वास्तूकं च कलम्बिकाम् ।
 शाकानेतान् महादेव्यै यो दद्याद् भक्तिसंयुतः ॥ ३८ ॥
 सोऽतुलां श्रियमाप्नोति देवीलोके महीयते ।
 माषमुद्गमसूराद्यैर्व्यञ्जनं लवणान्वितम् ॥ ३९ ॥
 हिङ्गुजीरमरीचाद्यैरार्द्रकैश्चापि संस्कृतम् ।
 तिन्तिडीखण्डसंयुक्तं भक्तियुक्तो निवेद्य च ॥ ४० ॥
 ज्योतिष्टोमफलं लब्ध्वा देवीलोकमवाप्नुयात् ।
 नानाविधानि पेयानि व्यञ्जनानि बहून्यपि ॥ ४१ ॥

-
१. सह-ख० ।
  २. शाद्विजन्वात्वं-ख० ।
  ३. यन्न-ख० ।

क्षीरादीन्यथ गव्यानि ^१माहिषाणि च सर्वशः ।
 आमिक्षां परमेशान्यै दधि चापि सशर्करम् ॥ ४२ ॥
 पायसं शर्करापूपं कपिलाघृतसंयुतम् ।
 पक्वान्नमतिमिष्टं च सिताकर्पूरसाधितम् ॥ ४३ ॥
 शर्करालोलितान् कृत्वा वटकान् कुङ्कुमारुणान् ।
 सशर्करं पक्वदुग्धं कदल्यादिफलान्वितम् ॥ ४४ ॥
 सितोपदंशमन्नं ^२ च स्वर्णपात्रे निवेदयेत् ।
 अथवा रौप्यपात्रे च ताम्रपात्रेऽथवा पुनः ॥ ४५ ॥
 अभावात् पद्मपात्रे वा अन्यथा नरकं व्रजेत् ।
 आममन्नं महादेव्यै नैव दद्यात् कदाचन ॥ ४६ ॥
 मन्त्रकाला^३विशुद्धानि नैवेद्यानि कदाचन ।
 देवेभ्यो नोपयुञ्जीत गुरोरात्म^४हिते रतः ॥ ४७ ॥
 सितासन्मिश्रितां दत्त्वा सुरां मधुसमन्विताम् ।
 देवीलोके चिरं स्थित्वा कैवल्यमुक्तिमाप्नुयात् ॥ ४८ ॥
 आमिक्षया समं दत्त्वा सलिलं नारिकेलजम् ।
^५क्षीराज्यमधुकर्पूरसितादधिसमन्वितम् ॥ ४९ ॥
 त्रिजातत्रिकटूनां च लवङ्गेन ^६कयोरपि ।
 तथान्येषां च वस्तूनां चूर्णैर्गन्धवतीं शिवे ! ॥ ५० ॥

-
१. माहिष्याणि-ग० ।
 २. मद्यञ्च-ख० ।
 ३. धिशुद्धानि-ख० ।
 ४. वामे-ख० ।
 ५. क्षीराद्य-ख० ।
 ६. द्वयोरपि-ख० ।

साधयित्वा प्रकारेण वासितं गन्धरेणुभिः ।
 १ स्वस्तैजसेन पात्रेण पेयं देव्यै निवेदयेत् ॥ ५१ ॥
 भक्तिप्रवणचित्तेन तस्य पुण्यफलं शृणु ।
 कल्पकोटिसहस्राणि कल्पकोटिशतानि च ॥ ५२ ॥
 स्थित्वा देवीपुरे श्रीमान् सार्वभौमो भवेत् क्षितौ ।
 ततः परं तु कैवल्यमाप्नोति च यथेच्छया ॥ ५३ ॥
 केवलं नारिकेलाम्बु दत्त्वा देव्यै महेश्वरि ! ।
 वह्निष्टोमफलं लब्ध्वा नरलोके महीयते ॥ ५४ ॥
 ग्रामारण्यैः फलैर्दवीं सकलैः परिपूजयेत् ।
 बलिप्रियं च नैवेद्यं ऋशेरुकविषादिकम् ॥ ५५ ॥
 ऋते श्लेष्मातकं बिल्वं शौनकं च^२ विशेषतः ।
 फलान्ययत्नपक्वानि निसर्गमधुराणि च ॥ ५६ ॥
 सुपक्वातिसुगन्धीनि मनोहराणि यानि च ।
 एवमेतानि शस्तानि नान्यानि^३ शुभदानि च ॥ ५७ ॥
 सौवर्णे राजते वापि ताम्रे वा प्रस्तरेऽपि च ।
 पद्मपात्रेऽथवा दद्यान्नैवेद्यं त्रिपुराप्रियम् ॥ ५८ ॥
 निराच्छादं^४ समालोक्य भक्तिश्रद्धासमन्वितः ।
 वायुबीजेन संशोष्य सन्दहेद् वह्निना तथा ॥ ५९ ॥
 वारुणेना स्वधावृत्त्या प्लावयेद् धनुमुद्रया ।
 अस्त्रमन्त्रेण संरक्ष्य मूलेनैवाभिषिच्य तु ॥ ६० ॥

१. स्वस्तैजसेन-ग० ।

२. शौनकांश्च-ग० ।

३. नान्यादि-छ० ।

४. निरोच्छोर्द-ग० ।

मूलदेव्याः स्वनामान्ते नैवेद्यमिति चोच्चरेत् ।
गृहाण ऽह्निजायान्तो नैवेद्यमनुरीरितः ॥ ६१ ॥
अन्नं चतुर्विधं देवि ! रसैः षड्भिः समन्वितम् ।
मया निवेदितं भक्त्या तदिदं प्रतिगृह्यताम् ॥ ६२ ॥
लेह्यचोष्यानुपानादिभक्ष्यभोज्यानि यानि च ।
मया हृतानि यत्नेन कृपया देवि ! भुज्यताम् ॥ ६३ ॥
जातीलवङ्गकककोलवासितं स्वर्धुनीजलम् ।
मुखवासकरं पुण्यं गृहीत्वा ^१चात्र सुन्दरि ! ॥ ६४ ॥
मूलमन्त्रेण देवेशि ! हुनेत् पञ्चाहुतीः क्रमात् ।
प्राणापानौ तथा व्यानमुदानं च समानकम् ॥ ६५ ॥
एतत् स्वरूपं जानीयादाहुतीनां च पञ्चकम् ।
पञ्चाङ्गुलीभिरेव स्यात् क्रमात् पञ्चाहुतीः प्रिये ! ॥ ६६ ॥
पुनराचमनं दत्त्वा मुखवासं निवेदयेत् ।
ताम्बूलं गन्धसंयुक्तं कर्पूरादिसुवासितम् ॥ ६७ ॥
संस्कृत्य विविधैर्द्रव्यैर्गन्धवद्भिर्निवेदयेत् ।
स्तुवन्नानाविधैः स्तोत्रैर्भक्तिभावसमन्वितः ॥ ६८ ॥
प्रणमेत् परमेशानीं^२ विधिना साधकोत्तमः ।
देवमानुषगन्धर्वा यक्षराक्षसपन्नगाः ॥ ६९ ॥
नमस्कारेण तुष्यन्ति महात्मानः समन्ततः ।
नमस्कारेण लभते चतुर्वर्गं महोदयम् ॥ ७० ॥
सर्वत्र सर्वसिद्ध्यर्थं नतिरेव प्रशस्यते ।
नत्या^३ विजयते लोकान् नत्या धर्मः प्रवर्तते ॥ ७१ ॥

१. आचम-ख० ।

२. परमेशानि-ख० ।

३. नत्या - ख० ।

नमस्कारेण दीर्घायुरच्छिन्ना लभते प्रजाः ।
 चतुर्वर्गं लभेद् भक्तो नचिरादेव साधकः ॥ ७२ ॥
 नमस्कारो महायज्ञः प्रीतिदः सर्वतः सदा ।
 नमस्कुण महादेवीं प्रदक्षिणं च भक्तितः ॥ ७३ ॥
 कायिको वाग्भवश्चैव मानसस्त्रिविधः स्मृतः ।
 नमस्कारश्च विज्ञेय उत्तमाधममध्यमः ॥ ७४ ॥
 कायिकैस्तु नमस्कारैर्देवास्तुष्यन्ति सर्वतः ।
 नमस्कारेषु सर्वेषु कायिकः प्रथमः स्मृतः ॥ ७५ ॥
 जानुभ्यामवनीं गत्वा संस्पृश्य शिरसा क्षितिम् ।
 क्रियते यो नमस्कारः स एवं कायिकः स्मृतः ॥ ७६ ॥
 पुटीकृत्य करौ शीर्षे नमस्कारः प्रदीयते ।
 अस्पृष्ट्वा जानुशीर्षाभ्यां क्षितिं सोऽधम उच्यते ॥ ७७ ॥
 जानुभ्यां क्षितिमस्पृष्ट्वा शिरसा स्पृश्य मेदिनीम् ।
 क्रियते यो नमस्कारो मध्यमः कायिकस्तु सः ॥ ७८ ॥
 पौराणिकैस्तान्त्रिकैर्वा^१ मूलमन्त्रेण वा पुनः ।
 प्रदक्षिणप्रणामं^२ च कुर्याद् धर्मार्थसाधनम् ॥ ७९ ॥
 प्रसार्य दक्षिणं हस्तं स्वयं^३ नम्रशिराः पुनः ।
 दक्षिणं दर्शयन् पाश्वर्षं भक्तिश्रद्धासमन्वितः ॥ ८० ॥
 सकृत् प्रदक्षिणं कृत्वा वर्तुलाकृति साधकः ।
 स च प्रदक्षिणो ज्ञेयः सर्वदेवौघतुष्टिदः ॥ ८१ ॥
 अष्टोत्तरशतं यस्तु देव्याः कुर्यात् प्रदक्षिणम् ।
 स सर्वकाममासाद्य पश्चान्मोक्षमवाप्नुयात् ॥ ८२ ॥

१. तान्त्रिकैः - ख० ।

२. प्रमाणं - ख० ।

३. नम्रः शिरः - ग० ।

त्रिकोणमथ षट्कोणमर्द्धचन्द्रं प्रदक्षिणम् ।
 दण्डमष्टाङ्गमुग्रं च सप्तधा नतिलक्षणम् ॥ ८३ ॥
 दक्षिणाद् वायवीं गत्वा दिशं तस्माच्च शाम्भवीम् ।
 ततोऽपि दक्षिणां गत्वा नमस्कारस्त्रिकोणतः ॥ ८४ ॥
 त्रिकोणाख्यो नमस्कारस्त्रिपुराप्रीतिदायकः ।
 दक्षिणाद् वायवीं गत्वा वायव्याः शाम्भवीं तथा ॥ ८५ ॥
 ततोऽपि दक्षिणां गत्वा तां त्यक्त्वाऽग्नौ प्रविश्य च ।
 अग्नितो राक्षसीं गत्वा कौबेरीं च ततो विशेत् ॥ ८६ ॥
 आग्नेयीं च ततो गत्वा नमस्कारः प्रकीर्तितः ।
 षट्कोणाख्यो नमस्कारो दुर्गायाः प्रीतिदायकः ॥ ८७ ॥
 दक्षिणाद् वायवीं गत्वा तस्माद् व्याकृत्य^१ दक्षिणम् ।
 गत्वा योऽसौ नमस्कारः सोऽर्द्धचन्द्रो मम प्रियः ॥ ८८ ॥
 नमस्कारेषु जानीयादासा प्राकृतमद्रिजे ! ।
 त्यक्त्वा स्वमासनस्थानं पश्चाद् गत्वा नमस्कृतः ॥ ८९ ॥
 निपत्य दण्डवद् भूमौ दण्ड इत्युच्यते बुधैः ।
 तथैव दण्डवद् भूमौ निपत्य हृदयेन च ॥ ९० ॥
 चिबुकेन मुखेनाऽथ नासया हनुकेन च ।
 चक्षुषा चाथ कर्णाभ्यां ब्रह्मरन्ध्रेण चैव हि ॥ ९१ ॥
 तदष्टाङ्गमिति प्रोक्तं यद्भूमिं स्पृशते क्रमात् ।
 ब्रह्मरन्ध्रेण संस्पर्शः क्षितेर्यस्या नमस्कृतेः ॥ ९२ ॥
 स उग्र इति विज्ञेयो विष्णोस्तुष्टिप्रदायकः ।
 यत् स्वयं गद्यपद्याभ्यां^३ घटिताभ्यां नमस्कृतिः ॥ ९३ ॥

१. 'ततोऽपि दक्षिणाम्' इत्यारभ्य 'शाम्भवीं तथा' इत्यन्तं नास्ति-ग० ।

२. व्याकृत-ख० ।

३. गठिताभ्यां-ख० ।

क्रियते भक्तियुक्तेन वाचिकस्तूतमः स्मृतः ।
 पौराणिकैर्वैदिकैर्वा तान्त्रिकैः क्रियते नतिः ॥ ९४ ॥
 स मध्यमो नमस्कारो भवेद्^१ वाचनिकः सदा ।
 परेषां गद्यपद्याभ्यां नमस्कारो यदा भवेत् ॥ ९५ ॥
 स वाचिकोऽधमो यो नमस्कारेषु सर्वतः ।
 इष्ट^२मध्यानिष्टगतैर्मनोभिस्त्रिविधं भवेत् ॥ ९६ ॥
 नमनं मानसं प्रोक्तमुत्तमाधममध्यमम् ।
 त्रिविधे च नमस्कारे कायिकश्चोत्तमः स्मृतः ॥ ९७ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे षोडशः पटलः ॥ १६ ॥

१. वाचा यतः-ग० ।
 २. धामा-ख० ।

अथ सप्तदशः पटलः

श्रीदेव्युवाच^१—

प्रकटाद्याः कथं देव ! पूज्यन्ते परमेश्वर ! ।
तत्सर्वं कथयेशान ! मुद्राविरचनं तथा ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच—

तास्तु प्रपूजयेद् भक्त्या सृष्टिस्थितिलयक्रमैः ।
मोहनं ^२क्षोभणं चक्रं दक्षावर्तक्रमाद् यजेत् ॥ २ ॥

वामावर्तक्रमेणैव शेषचक्राणि पूजयेत् ।
आरभ्य पश्चिमाद् देवि ! वायव्यान्तं समापयेत् ॥ ३ ॥

रश्मिवृन्दानि ते देवि ! पूजयामि विधानतः ।
आज्ञापय जगन्मातर्यतस्त्वमेव^३ तानि च^४ ॥ ४ ॥

कृताञ्जलिर्महेशानि ! देव्याज्ञां साधकोत्तमः ।
गृहीत्वा पूजयेत् तुष्टः प्रागुक्तक्रमयोगतः ॥ ५ ॥

पूजावरणशक्तीनां गन्धपुष्पादिभरक्षतैः ।
ज्ञानमुद्रान्वितैर्देवि ! तर्पणं तत्त्वमुद्रया ॥ ६ ॥

महायोगेश्वरं देवं योगिनं करुणामयम् ।
^५करुणं पूर्वमुद्धृत्य दक्षकर्णेन्दुभूषितम् ॥ ७ ॥

-
१. पार्वती - ग० ।
  २. क्षोभत-ख० ।
  ३. तमेव-ख० ।
  ४. वै-ख० ।
  ५. गन्धैः-ख० ।
  ६. वारणं-ख० ।

बुद्धाय नम इत्युक्त्वा पूजयेज्जगदीश्वरम् ।
 पश्चिमादिचतुर्दिक्षु पूजयेदणिमादिकाः ॥ ८ ॥
 वायव्यादिषु कोणेषु ^१वशित्वप्रमुखा यजेत् ।
 प्राप्तिसिद्धिमधोभागे ^२सर्वकामां तथोर्ध्वके ॥ ९ ॥
 मायालक्ष्मीसमायोगं कृत्वा पूर्वं महेश्वरि ! ।
 तथैव सिद्धिशब्दान्ते श्रीपादुकां ततो वदेत् ॥ १० ॥
 पूजयामीति मनुना पूजयेदुक्तमार्गतः ।
 तथा द्वितीयरेखाया ब्रह्माण्याद्याः प्रपूजयेत् ॥ ११ ॥
 असिताङ्गं रुद्रं चैव चण्डं क्रोधं तथैव च ।
 उन्मत्तं च तथा देवि ! भैरवं च कपालिनम् ॥ १२ ॥
 भीषणं चैव संहारं ताभिः सह प्रपूजयेत् ।
 सर्वसंक्षोभिणीमुख्यास्तथा तृतीयरेखगाः ॥ १३ ॥
 करशुद्धिकरीं पूर्वां पूजयेच्चक्रनायिकाम् ।
 दक्षिणे पूजयेद् देव्या मुद्रां संक्षोभकारिणीम् ॥ १४ ॥
 अणिमां पूजयेद् वामे बुद्धं तस्याः ^३पुरः पुनः ।
 मध्यमे मध्यतः कृत्वा कनिष्ठाङ्गुष्ठबोधिते ॥ १५ ॥
 तर्जन्यौ दण्डवत् कृत्वा मध्यमोपर्यनामिके ।
 एषा तु प्रथमा मुद्रा सर्वसंक्षोभकारिणी ॥ १६ ॥
 खान्तं वह्निसमारूढं द्वितीयस्वरभूषितम् ।
 नादबिन्दुकलायुक्तं बीजं तस्याः प्रकीर्तितम् ॥ १७ ॥

१. प्रमुखात्-ख० ।

२. सर्वकामात् ख० ।

३. पुनः-ख० ।

आदाय दक्षहस्तेन विशेषार्घ्योदकं ततः ।
 बीजद्वयं समाभाष्य तथैताः प्रकटास्ततः ॥ १८ ॥
 योगिन्यश्च समुद्राश्च ससिद्धयश्च सायुधाः ।
 तथा सपरिवाराश्च सर्वोपचारकैस्तथा ॥ १९ ॥
 त्रैलोक्यमोहने चक्रे त्रिपुराधिष्ठते तथा ।
 पूजितास्तर्पिताः सन्तु देव्या हस्ते निवेदयेत् ॥ २० ॥
 एवमाविलचक्रस्य योगिनीनां महौजसाम् ।
 यथावदूहवाक्येन चक्रपूजां निवेदयेत् ॥ २१ ॥
 मायालक्ष्मीकलाभिस्ता नित्या कलाः प्रपूजयेत् ।
 ब्रह्मा कमण्डलुधरश्चतुर्वक्त्रश्चतुर्भुजः ॥ २२ ॥
 राजहंससमासीनः प्रांशुस्तुङ्गांश उन्नतः ।
 सावित्री वामपार्श्वस्था दक्षिणे च सरस्वती ॥ २३ ॥
 सर्वे देवाः स्थितास्त्वग्रे वेदाः^२ सर्वेऽग्रतः स्थिताः ।
 वर्णेन रक्तगौराङ्गो^३ जपमालालसत्करः ॥ २४ ॥
 वराभयप्रदो देवः सर्वलोकपितामहः ।
 प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य ब्रह्मणे नम आलिखेत् ॥ २५ ॥
 अनेन मनुना देवि ! ब्रह्माणं परिपूजयेत् ।
 बालया योजितां कृत्वा पूजयेच्चक्रनायिकाम् ॥ २६ ॥
 दर्शयेद् द्राविणीं मुद्रां तत्तद्वीजपुरस्कृताम् ।
 खान्तं वह्निसमारूढं तूर्यस्वरविभूषितम् ॥ २७ ॥

१. यथावदूहवाक्येन-ख० ।

२. देवाः-ख० ।

३. जपमान-ख० ।

नादबिन्दुकलायुक्तं द्राविणीबीजमुत्तमम् ।
 सर्वसंक्षोभमुद्राया मध्यमे सरले यदा ॥ २८ ॥
 १ क्रियते परमेशानि ! सर्वविद्राविणी तदा ।
 शुद्धस्फटिकसङ्काशं पञ्चवक्त्रं त्रिलोचनम् ॥ २९ ॥
 व्याघ्रचर्मस्थिते पद्मे पद्मासनगतं सदा ।
 संश्लिष्टं तु पुमान् देवीं चामरोत्पलधारिणीम् ॥ ३० ॥
 द्विभुजां स्वर्णगौराङ्गीं सौम्यातिसौम्यरूपिणीम् ।
 लीलारविन्दं वामेन पाणिना विभ्रतीं सदा ॥ ३१ ॥
 शुकलं तु चामरं दत्त्वा शिवस्याङ्गेऽथ दक्षिणे ।
 विन्यस्य दक्षिणं हस्तं तिष्ठन्तीं परिचिन्तयेत् ॥ ३२ ॥
 तैलोक्यजननीं देवीं त्रैलोक्यजनकं शिवम् ।
 उमां महेश्वरं ध्यात्वा मोहयेज्जगतीमिमाम् ॥ ३३ ॥
 कामं शक्रं तथाऽऽकाशं तुरीयमनुभूषितम् ।
 नादबिन्दुकलायुक्तं द्वयं बीजं तयोः क्रमात् ॥ ३४ ॥
 उमा डेन्तो तथा डेन्तो महेश्वरो हृदन्वितः ।
 मन्त्रराजः समाख्यातश्चतुर्वर्गफलप्रदः ॥ ३५ ॥
 अनेन तौ समभ्यर्च्य सर्वसंक्षोभके ततः ।
 अनङ्गकुसुमां पूर्वे कवर्गेणैव पूजयेत् ॥ ३६ ॥
 चवर्गेण च देवेशि ! दक्षिणेऽनङ्गमेखलाम् २ ।
 अनङ्गमदनां देवि ! टवर्गेण च पश्चिमे ॥ ३७ ॥
 तवर्गेणोत्तरे भागे पूजयेन्मदनातुराम् ।
 तथैवानङ्गरेखां ३ च पवर्गेण हुताशने ॥ ३८ ॥

१. क्रियते ।

२. मेखलम्-ख० ।

३. रेखासु-ख० ।

यवर्गेण च देवेशि ! नैर्ऋतेऽनङ्गवेगिनीम् ।
 शवर्गेण च वायव्येऽनङ्गाङ्कुशां च पूजयेत् ॥ ३९ ॥
 लक्षाभ्यां परमेशानि ! ईशे चानङ्गमानिनीम् ।
 प्रोक्तस्थाने समावाह्य पूजयेच्चक्रनायिकाम् ॥ ४० ॥
 कामबीजं पुरस्कृत्य मुद्रां सन्दर्शयेत् ततः ।
 मध्यमानामिकाभ्यां तु कनिष्ठानामिके समे ॥ ४१ ॥
 अङ्कुशाकाररूपाभ्यां मध्यमे परमेश्वरि ! ।
 इयमाकर्षणी मुद्रा त्रैलोक्याकर्षकारिणी ॥ ४२ ॥
 सर्वसौभाग्यदे चक्रे भास्करं परिचिन्तयेत् ।
 पद्मरागप्रतीकाशं किरीटाङ्गदभूषणम् ॥ ४३ ॥
 पद्मासनसमासीनं स्वशक्त्याऽऽलिङ्गितं विभुम् ।
 दधानं^२ बाहुभिर्देवं रक्तपद्मे वराभयौ ॥ ४४ ॥
 प्रागुक्तेन तु मन्त्रेण भास्करं परिपूजयेत् ।
 सम्प्रदायाः प्रपूज्यैव पूजयेच्चक्रनायिकाम् ॥ ४५ ॥
 वारुणं चेन्द्रबीजस्थं दक्षकर्णविभूषितम् ।
 नादबिन्दुकलायुक्तं बीजं वश्यकरं महत् ॥ ४६ ॥
 पुटाकारौ करौ कृत्वा तर्जन्यङ्कुशरूपिणी ।
 परिवर्तक्रमेणैव मध्यमे तदधोगते ॥ ४७ ॥
 क्रमेण देवि ! तेनैव कनिष्ठानामिके अपि ।
 संयोज्य निबिडाः कार्याः सर्वा अङ्गुष्ठदेशतः ॥ ४८ ॥
 मुद्रैषा परमेशानि ! सर्ववश्यकरी मता ।
 सर्वार्थसाधके चक्रे बाह्ये दशारके ततः ॥ ४९ ॥

१. आलिङ्गताम्-ख० ।

२. दधानां-ग० ।

मणिमयमहद्रत्नपङ्कजेऽतिमनोहरे ।
 पीठे तस्मिन् निविष्टस्य प्रद्योतनशतद्युतेः ॥ ५० ॥
 तप्तकाञ्चनवर्णाभवैनतेयस्य पार्वति ! ।
 आसीनमुन्नतांशे च विष्णुं विद्रुमसन्निभम् ॥ ५१ ॥
 स्ववामोरुगतां पद्मां शिलष्यन्तमरुणेक्षणम् ।
 पीतवस्त्रपरीधानं सस्मितं चारुभूषणम् ॥ ५२ ॥
 शङ्खचक्रगदापद्मं दधानं बाहुभिः सदा ।
 चिन्तयित्वा महेशानि ! पूजयेज्जगदीश्वरम् ॥ ५३ ॥
 मन्त्रमस्य^२ प्रवक्ष्यामि चतुर्वर्गप्रदायकम् ।
 कामबीजं समुद्धृत्य हृषीकेशमतः परम् ॥ ५४ ॥
 डेऽन्तं च नतिसंयुक्तमनेन तं प्रपूजयेत् ।
 कुलकौलान् प्रपूज्यैव पूजयेच्चक्रनायिकाम् ॥ ५५ ॥
 सर्वोन्मादकरीं मुद्रां दर्शयेद् बीजपूर्विकाम् ।
 ससर्गो भृगुरेतस्या बीजमेतदुदाहृतम् ॥ ५६ ॥
 सम्मुखौ तु करौ कृत्वा मध्यमे मध्यमे^३ यजेत् ।
 अनामिके तु सरले तद्वहिस्तर्जनीद्वयम् ॥ ५७ ॥
 दण्डाकारौ ततोऽङ्गुष्ठौ मध्यमानखदेशगौ ।
 मुद्रैषोन्मादिनी नाम्ना क्लेदिनी सर्वयोषिताम् ॥ ५८ ॥
 सर्वरक्षाकरे चक्रे तथान्तर्दशकोणके ।
 त्रैलोक्यमोहनं विष्णुं ध्यायेद् बन्धूकसन्निभम् ॥ ५९ ॥
 जपाकुसुमसङ्काशं दाडिमीकुसुमप्रभम् ।
 उच्चदादित्यसङ्काशं रत्नसिंहासनेऽम्बुजे ॥ ६० ॥

१. जगदीश्वरीम्-ख० ।

२. अस्याः-ख० ।

३. ऽनुजे-ग० ।

पद्मासनसमासीनं भुजैश्चतुर्भिरायतैः ।
 पाशाङ्कुशौ च दधतं पुष्पबाणेक्षुकार्मुकम् ॥ ६१ ॥
 अरुणायतलोलाक्षियुगलं मदघूर्णितम् ।
 सर्वश्रृङ्गारवेषाढ्यं किरीटाङ्गदभूषितम् ॥ ६२ ॥
 रक्तमालाम्बरधरं रक्तगन्धानुलेपितम् ।
^१स्ववामोरुगतां शक्तिं शिलष्यन्तीं दक्षपाणिना ॥ ६३ ॥
 वामेन पाणिना पद्मं धारयन्तीं शुचिस्मिनाम् ।
 रुचिराङ्गदभूषाढ्यां शुद्धक्षौमविराजिताम् ॥ ६४ ॥
 मदनोत्तप्तहृदयां किलद्यद्योनिं परेश्वरीम् ।
 कलाकलितमधुरां तरुणीं यौवनाश्रिताम् ॥ ६५ ॥
 सकार्मुकभुजैर्नैव^३ शिलष्यन्तं सुदृढं तथा ।
 तज्जनितपरानन्दनन्दितं परमेश्वरम् ॥ ६६ ॥
 नागगन्धर्वदेवानामङ्गनाभिः^४ समावृतम् ।
 मदनोल्लसिताङ्गाभिर्भूषिताभिर्विभूषणैः ॥ ६७ ॥
^५आत्माभेदेन यो ध्यायेद् देवदेवं जगद्गुरुम् ।
 त्रैलोक्यमोहनं विष्णुं त्रैलोक्यमोहनो भवेत् ॥ ६८ ॥
 बीजमस्य प्रवक्ष्यामि लक्ष्मीनारायणात्मकम् ।
 ब्रह्मा पुरन्दरः पश्चान्मायास्वरूपमतः परम् ।
 नादबिन्दुकलायुक्तं बीजं त्रैलोक्यपूजितम् ॥ ६९ ॥

-
१. स्वधामो-ख० ।
 २. ऽन्विताम्-ख० ।
 ३. कुजेनै-ग० ।
 ४. मङ्गलाभिः-ख० ।
 ५. आत्मभेदेन-ख० ।
 ६. सुर-ग० ।

श्रुतिषु मथितसारं देवताकण्ठहारं^१

त्रिभुवनवशकारि^२ श्रीधनामर्त्यकारि^३ ।

शमनभयविनाशं सर्वशङ्काप्रणाशं

भवजलधिविशोषं^४ मानसान्धप्रकाशम् ॥ ७० ॥

अनेन तं समभ्यर्च्य निगर्भयोगिनीं यजेत् ।

नायिकां तत्र सम्पूज्य मुद्रां सन्दर्शयेत् तथा ॥ ७१ ॥

तस्मादनामिकायुग्ममधः कृत्वाऽङ्कुशाकृती ।

तर्जन्यावपि तेनैव क्रमेण विनियोजयेत् ॥ ७२ ॥

इयं महाङ्कुशामुद्रा सर्वकार्यार्थसाधिका ।

कामदेवाग्निमारूढो बिन्दुनादकलान्वितः ॥ ७३ ॥

त्रयोदशस्वरोपेतो मुद्राबीजमितीरितम् ।

अष्टकोणे महेशानि ! रहस्ययोगिनीर्यजेत् ॥ ७४ ॥

वशिनीप्रमुखाः सर्वाः पूर्ववद् बीजसंयुताः ।

पादुकां पूजयामीति न्यासादेव विशेषतः ॥ ७५ ॥

ज्ञानात्मिकां यजेच्छक्तिं भक्तिं सिद्धिं च वामतः ।

तद्दक्षे खेचरीमुद्रां तां च सन्दर्शयेत् ततः ॥ ७६ ॥

सव्यं दक्षिणदेशे तु दक्षिणं वामदेशतः ।

बाहुं कृत्वा महेशानि ! हस्तौ सम्परिवर्त्य च ॥ ७७ ॥

१. हारकम्-ख० ।

२. वशङ्करी-ख० ।

३. श्रीधनाद्यर्थकारकम्-ख ।

४. मानसानु-ग० ।

५. कृताङ्कुशाकृतिः-ख० ।

६. तदङ्के-ख० ।

कनिष्ठानामिके देवि ! युक्ता तेन क्रमेण तु ।
 तर्जनीभ्यां समाक्रान्ते सर्वोर्ध्वमपि मध्यमे ॥ ७८ ॥
 अङ्गुष्ठौ च महेशानि ! कारयेत् सरलाविह ।
 इयं सा खेचरी मुद्रा नाम्ना सर्वोत्तमा प्रिये ! ॥ ७९ ॥
 रचितेयं महामुद्रा सर्वतेजोपहारिणी ।
 शिवं चन्द्रं तथा कान्तं पान्तं वह्निसमन्वितम् ॥ ८० ॥
 एकादशस्वरोपेतं बीजं तस्याः प्रकीर्तितम् ।
 मध्यत्रिकोणचक्रे च अग्रदक्षोत्तरे शिवे ॥ ८१ ॥
 ता एव पूजयेद् देवि ! विन्यासोक्तविधानतः ।
 पादुकां पूजयामीति विशेषोऽत्र प्रकाशितः ॥ ८२ ॥
 १ त्रिपुराम्बार्णचक्रे शीमिच्छासिद्धिं च वामतः ।
 परिवर्त्य करौ स्पष्टावर्द्धचक्राकृती प्रिये ! ॥ ८३ ॥
 तर्जन्यङ्गुष्ठयुगलं युगपत् कारयेत् ततः ।
 अधः कनिष्ठावष्टब्धौ मध्यमे विनियोजयेत् ॥ ८४ ॥
 तथैव कुटिले योज्ये सर्वाधस्तादनामिके ।
 बीजमुद्रेयमाख्याता परा त्रैलोक्यमातृका ॥ ८५ ॥
 सदाशिवस्य बीजाढ्यां दर्शयित्वा विधानतः ।
 सर्वानन्दमये चक्रे ब्रह्मविष्णुस्वरूपिणीम् ॥ ८६ ॥
 पूजयित्वा विधानेन चक्रे शीमपि भैरवीम् ।
 ज्ञानेच्छादिक्रियारूपां मोक्षसिद्धिं च वामतः ॥ ८७ ॥
 सिंहं च पुरतो देव्या जगदाधारमर्चितम् ।
 पूजयेत् सततं भक्त्या पश्यन्त^३मम्बिकामुखम् ॥ ८८ ॥

१. त्रिपुरा पान्तु चक्रे शीं-ख० ।

२. अधः छादनामिके-ख० ।

३. अन्विला-ख० ।

वाग्बीजं पूर्वमुद्धृत्य योनिमुद्रां प्रदर्शयेत् ।
 अनामिकायुगं देवि ! परिवर्तनयोगतः ॥ ८९ ॥
 अङ्कुशाकाररूपाभ्यां तर्जनीभ्यां तु धारयेत् ।
 मध्यमे कुरु तन्मध्ये कनिष्ठिके तथाविधे ॥ ९० ॥
 दण्डाकारौ ततोऽङ्गुष्ठौ कनिष्ठोपरि संस्थितौ ।
 योनिमुद्रेयमाख्याता परा त्रैलोक्यमातृका ॥ ९१ ॥
 अत्र पदं समाभाष्य सर्वानन्दमयात् ततः ।
 चक्रराजपदस्यान्ते ब्रह्मस्वरूपमालिखेत् ॥ ९२ ॥
 संविद्वेद्यपदं ब्रूयाद् बिन्दुचक्रे ततः परम् ।
 एषा परापराशब्दाद् रहस्ययोगिनी ततः ॥ ९३ ॥
 ब्रह्मस्वरूपिणी पश्चान्महात्रिपुरसुन्दरी ।
 समुद्रा सायुधा चैव सवाहना तथैव च ॥ ९४ ॥
 तथा सपरिवारान्ते सर्वोपचारकैस्तथा ।
 पूजितास्तु तथा देवी तर्पितास्त्विति^१ पूर्ववत् ।
 पुष्पाञ्जलिभिरभ्यर्च्य तर्पयेद् विधिना ततः ॥ ९५ ॥

॥ इति श्रीगन्धर्वतन्त्रे सप्तदशः पटलः ॥ १७ ॥

१. सम्बिदेत्य-ख० ।

२. तर्पितास्त्विति-ख० ।

अथाष्टादशः पटलः

ईश्वर उवाच-

प्रसादसुमुखीं देवीं भावयन् प्रजपेन्मनुम् ।
 सर्वयज्ञेषु सर्वत्र जपयज्ञः प्रशस्यते ॥ १ ॥
 जपात् तुष्यन्ति देवाश्च जपात् सिध्यन्ति साधकाः ।
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन जपनिष्ठापरो भवेत् ॥ २ ॥
 जपः स्यादक्षरावृत्तिरद्भुतं न विलम्बितम् ।
 पूजा ध्यानं जपो होम इति कर्मचतुष्टयम् ॥ ३ ॥
 प्रत्यहं साधकः कुर्यात् स्वयं चेत् सिद्धिमिच्छति ।
 जपस्यान्ते शिवं ध्यायेद् ध्यानस्यान्ते पुनर्जपेत् ॥ ४ ॥
 जपध्यानसमायुक्तः शीघ्रं सिध्यति मन्त्रवित् ।
 जपरूपा शिवा शक्तिर्ध्यानरूपः सदाशिवः ॥ ५ ॥
 तयोर्योगाद् भवेत् सिद्धिर्नान्यथा खलु पार्वति ! ।
 संयुक्तं संयुतं कृत्वा यद् युक्तं न च योजयेत् ॥ ६ ॥
 यथा सिद्धिस्तथा माला मालाङ्गं जपकर्मणि ।
 मालया जपतो नित्यं सिद्धिरेव न संशयः ॥ ७ ॥
 आशुसिद्धिकरी माला वर्णमयी समीरिता ।
 अनुलोम-विलोमार्णैर्मातृकायाः सबिन्दुकैः ॥ ८ ॥
 सुमेरुकैः सदा कार्या माला सर्वसमृद्धिदा^१ ।
 अष्टाधिकेऽष्टवर्गैस्तु पुनरेव समापयेत् ॥ ९ ॥

वर्णेनान्तरितं मन्त्रं कृत्वा जपेत् साधकः ।
 मालाभावे ततः स्वासु अङ्गुलीषु जपेद् बुधः ॥ १० ॥
 नित्यं जपं करे कुर्यान्न तु काम्यं कदाचन ।
 आरभ्याऽनामिकामध्यात् प्रदक्षिणेन वै क्रमात् ॥ ११ ॥
 तर्जनीमूलपर्यन्तं जपेन्नवसु पर्वसु ।
 तर्जन्यग्रे तथा मध्ये योजयेत् तन्त्रभाङ् नरः ॥ १२ ॥
 चत्वारि तस्य नश्यन्ति आयुर्विद्या यशो बलम् ।
 अनामामध्यपूर्वं तु मेरुं कृत्वा न लङ्घयेत् ॥ १३ ॥
 मेरुं प्रदक्षिणं कुर्वन्ननामामूलपर्वतः ।
 अङ्गुलीपर्वभिर्मन्त्रं जपन् रेखां न संस्पृशेत् ॥ १४ ॥
 अङ्गुलिर्नापयुञ्जीत किञ्चिदाकुञ्चिता तले ।
 अङ्गुलीनां वियोगे तु छिद्रेण स्रवते जपः ॥ १५ ॥
 स्फाटिकादिभिरप्यत्र माला जपसमृद्धिदा ।
 निधाय पुरतो मालां सव्यहस्तगतां च वा ॥ १६ ॥
 जपादौ पूजयेन्मालां तोयैरभ्युक्ष्य यत्नतः ।
 इष्टमन्त्रेण मालायाः प्रोक्षणं परिकीर्तितम् ॥ १७ ॥
 ऐंमां माले महामाले सर्वशक्तिस्वरूपिणि ।
 चतुर्वर्गस्त्वयि न्यस्तस्तस्मान्मे सिद्धिदा भव ॥ १८ ॥
 चन्द्र-चन्दन-कस्तूरी-रोचनाऽगुरु-कुङ्कुमैः ।
 पूजयित्वा ततो मालां गृह्णीयाद् दक्षपाणिना ॥ १९ ॥
 बीजं गणपतेः पूर्वमुच्चार्य तदनन्तरम् ।
 अविघ्नं कुरु माले ! त्वं : गृह्णीयादित्यनेन तु ॥ २० ॥
 यथा हस्तान्न च्यवते जपतः स्रक् तथा चरेत् ।
 हस्तच्युतायां विघ्नः स्याच्छिन्नायां मरणं भवेत् ॥ २१ ॥

यत्नात् संगोपयेदेनां भ्रमयेन्न विधूनयेत्^१ ।
 गुहं प्रकाशयेन्नैव यन्त्रं मन्त्रं कदाचन ॥ २२ ॥
 अक्षमालां च मुद्रां च गुरवेऽपि न दर्शयेत् ।
 भूतराक्षसवेतालाः सिद्धगन्धर्वचारणाः ॥ २३ ॥
 हरन्ति प्रकटं यस्मात् तस्माद् गुप्तं जपेत् सदा ।
 मालां स्वहृदयासन्नां दक्षिणस्य करस्य च ॥ २४ ॥
 मध्यमाया मध्यभागे वर्जयित्वा तु तर्जनीम् ।
 अनामिकाकनिष्ठाभ्यां^२ युताया नम्रभागतः ॥ २५ ॥
 स्थापयित्वा तत्र मालामङ्गुष्ठाग्रेण तद्गतम् ।
 प्रत्येकं बीजमादाय कुर्याद् वामेन न स्पृशेत् ॥ २६ ॥
 प्रतिवारं पठेन्मन्त्रं शनैरोष्ठं न चालयेत् ।
 तर्जन्या न स्पृशेन्मालां मुक्तितो गणनाक्रमः ॥ २७ ॥
 अङ्गुष्ठपर्वमध्यस्था परिवर्तुं समाचरेत् ।
 अङ्गुष्ठेन विना कर्म कृतं भवति निष्फलम् ॥ २८ ॥
 अङ्गुष्ठं मोक्षदं देवि ! तर्जनी शत्रुनाशिनी ।
 मध्यमा धनसिद्धौ स्याच्छान्तिकर्मण्यनामिका ॥ २९ ॥
 कनिष्ठाकर्षणे ज्ञेया जपकर्मणि सिद्धिदा ।
 मालाबीजं तु जप्तव्यं स्पृशेन्नहि परस्परम् ॥ ३० ॥
 पूर्वबीजं जपन् यस्तु परबीजं तु संस्पृशेत् ।
 अङ्गुष्ठेन भवेद् यस्य निष्फलं तस्य तज्जपः ॥ ३१ ॥
 किटिशब्दान्विता माला छिन्ना भिन्नापि वा भवेत् ।
^३वामोरौ दक्षपादं च विन्यस्य परमेश्वरि ! ॥ ३२ ॥

१. विधानयेत्-ख० ।

२. युताया-ख० ।

३. वामारौ-ख० ।

बद्धवीरासनो मन्त्री दिशश्चानवलोकयन् ।
 गुरुदैवतमन्त्राणामैक्यं^१ सम्भावयन् धिया ॥ ३३ ॥
 अथवा चिन्तयेन्मूढि गुरुं वर्णादिभेदतः ।
 मन्त्रं च कण्ठतो ध्यात्वा चिन्तयन् हृदि देवताम् ॥ ३४ ॥
 निगदेनोपांशुना वापि मानसेनाथवा प्रिये ! ।
 जपारम्भं सुधीः कुर्याद् देवताभावतत्परः ॥ ३५ ॥
^२ निगदः परमेशानि ! स्पष्टवाचा निगद्यते ।
 अव्यक्तः प्रस्फुरद्वक्त्र उपांशुः परिकीर्तितः ॥ ३६ ॥
 धिया यदक्षरे श्रेणीं^३ वर्णस्वरपदात्मिकाम् ।
 उच्चरेदनुसंस्मृत्य स उक्तो मानसो जपः ॥ ३७ ॥
^४ सौषुम्नाध्वन्युच्चरितं ध्वनिमात्रं विभावयेत् ।
 मन्त्राक्षराणि चिच्छक्तौ प्रोतानि च विभावयन् ॥ ३८ ॥
 तामेव परमे व्योम्नि परमामृतबृंहितः ।
 दर्शय, त्यात्मसद्भावं पूजाहोमादिभिर्विना ॥ ३९ ॥
 मनः संहृत्य विषयान् मन्त्रार्थगतमानसः ।
 न द्रुतं न विलम्बं च जपेन्मौक्तिकपङ्क्तिवत् ॥ ४० ॥
 निगदेन तु यज्जप्तं लक्षमात्रं वरानने ! ।
 उपाशूच्चारणेनैव तुल्यं भवति शैलजे ! ॥ ४१ ॥
 उपांशुलक्षमात्रं तु यज्जप्तं कमलेक्षणे ! ।
 मानसोच्चारणात् तुल्यमेकेन वरवर्णिनि ! ॥ ४२ ॥

१. एकम्-ख० ।

२. निःशङ्कः-ख० ।

३. वर्णाद्युपपदात्मिकाम्-ख० ।

४. सौषुम्न-क० ।

विशेषात् त्रिपुरातन्त्रे प्रशस्तो मानसो जपः ।
 मनसा च स्मरेत् स्तोत्रं वचसा वा जपेन्मनुम् ॥ ४३ ॥
 उभयं निष्फलं तस्य भिन्नभाण्डोदकं यथा ।
 उत्तमो दशसाहस्रः साहस्रो मध्यमः स्मृतः ॥ ४४ ॥
 अधमस्तु विजानीयादष्टोत्तरशतं शिवे ! ।
 इतो न्यूनं महेशानि ! न शस्तं जपकर्मणि ॥ ४५ ॥
 यथाशक्ति जपं कुर्यात् संख्ययैव प्रयत्नतः ।
 असंख्यातं च यज्जप्तं तत् सर्वं निष्फलं भवेत् ॥ ४६ ॥
 गृह्णन्ति राक्षसा येन गणयेत् सर्वथा बुधः ।
 नैकवासा जपेन्मन्त्रं बहुवस्त्राकुलोऽपि वा ॥ ४७ ॥
 अप्रावृतकरो वापि शिरसा प्रावृतोऽपि वा ।
 चिन्ताव्याकुलचित्तो वा क्रुद्धो वापि त्वरान्वितः ॥ ४८ ॥
 निर्बोधं प्रीतिचित्तो न न रुग्णो न क्षुधान्वितः ।
 तथा चान्यमना भूत्वा प्रलपन्नं जपेन्मनुम् ॥ ४९ ॥
 अनासीनः शयानो वा गच्छन् भुञ्जान एव च ।
 यथाविधि जपं कृत्वा मन्त्रेणाऽर्धोदकेन च ॥ ५० ॥
 जपं तं च महादेव्या वामहस्ते समर्पयेत् ।
 तेजोरूपं जपफलं शिवया स्वीकृतं स्मरेत् ॥ ५१ ॥
 श्रीबीजेनैव पाणिभ्यामवतारार्णशीर्षतः ।
 सारस्वतेन बीजेन हस्ताभ्यां स्थापयेत् ततः ॥ ५२ ॥
 जपकर्मणि मालायाः प्रतिपत्तिरियं प्रिये ! ।
 एवं यः कुरुते मालां जाप्यं च साधकः प्रिये ! ॥ ५३ ॥

सम्प्राप्नोतीप्सितं देवि ! हीनस्यायुर्विपर्ययः ।
 निःसेतुं च यथा तोयं क्षणान्निम्नं प्रसर्पति ॥ ५४ ॥
 मन्त्रस्तथैव निःसेतुः क्षणात् क्षरति मन्त्रिणाम् ।
 तस्मात् सर्वेषु मन्त्रेषु सर्वे वर्णा द्विजादयः ॥ ५५ ॥
 पार्श्वयोः सेतुमादध्याज्जपकर्मणि साधकः ।
 अकारं चाप्युकारं च मकारं च प्रजापतिः ॥ ५६ ॥
 वेदत्रयात् समुद्धृत्य प्रणवं निर्ममे पुरा ।
 जपादौ जपकर्मान्ते प्रणवं सेतुरूपकम् ॥ ५७ ॥
 नियोजयेन्महेशानि ! सर्वकार्यार्थसिद्धये ।
 जपान्ते जुहुयादग्निं दशांशं जपमानतः ॥ ५८ ॥
 तत् तु देव्याः पुरोभागे साधकः परमेश्वरीम् ।
 होमयेत् संस्कृते वह्नौ तत्र देवीं धिया स्मरन् ॥ ५९ ॥
 इदं तस्यै समाभाष्य मूलमन्त्रेण सुन्दरि ! ।
 स्वाहान्तेन च होतव्यं पायसैर्मधुराप्लुतैः ॥ ६० ॥
 व्यस्ताव्यस्तं ततो हुत्वा सम्भवे चान्यदेवताः ।
 षडाहुतीः षडङ्गेन नित्यहोमोऽयमीरितः ॥ ६१ ॥
 एकतः सर्वकर्माणि एकतो जप हेऽनघे ! ।
 सर्वाधिकं होमकर्म होमात् किंवा न साध्यते ॥ ६२ ॥
 अनया दीक्षितो मन्त्री यदि होमविवर्जितः ।
 त्रिविधं दुःखमाप्नोति नित्यं होमपरो भवेत् ॥ ६३ ॥
 अकुर्वतामग्निहोत्रमग्निर्भूत्वा महेश्वरीम् ।
 धनानि शीघ्रं ग्रसति गृहक्षेत्रपशूनपि ॥ ६४ ॥
 बहुदुःखेनार्जितानि सञ्चितानि चिरेण तु ।
 आत्मप्राणाधिकान्याशु भूत्वाग्निर्ग्रसतीश्वरी ॥ ६५ ॥

अग्निहोत्रं सदा कुर्यात् तस्मादग्निमयीश्वरी ।
 अग्निहोत्रविधानेन सम्पदां भाजनं भवेत् ॥ ६६ ॥
 अग्निहोत्रपरस्येह वह्निर्भवति शीतलः ।
 गृहे क्षेत्रादिविनेषु वर्धते जाठरः परः ॥ ६७ ॥
 अग्निरेव मुखं देव्यास्तस्मादग्नौ हुनेत् सदा ।
 पक्षतो मासतो वापि वर्षतो वा यथाविधि ॥ ६८ ॥
 होमाशक्तौ जपेद् विद्यां होमद्विगुणसंख्यया ।
 स्तुवन् नानाविधैः स्तोत्रैः प्रणमेत् सप्रदक्षिणम् ॥ ६९ ॥
 एवं नानाविधैर्देवीं सम्भाष्य साधकोत्तमः ।
 भक्तिप्रवणचित्तेन निवेद्यानि निवेदयेत् ॥ ७० ॥
 अनुलेपं च सिन्दूरं नेत्राञ्जनमनुत्तमम् ।
 धूपामोदं प्रदीपांश्च दर्पणं व्यञ्जनं तथा ॥ ७१ ॥
 छत्रं च चामरं चैव घण्टानादमनुत्तमम् ।
 वाद्यं गीतं तथा नृत्यं क्रीडाकौतुकमङ्गले ॥ ७२ ॥
 निर्मञ्छनं च सिद्धार्थैर्दीपावलिभिरेव च ।
 दूर्वारपणं शिरोदेशे साक्षतं च शनैः शनैः ॥ ७३ ॥
 भक्तिप्रवणचित्तं च दास्याम्यात्मनिवेदनम् ।
 एवं निवेदयेद् देव्यै निवेद्यानि तथा बुधः ॥ ७४ ॥
 स धन्यः सर्वलोकानां नान्यः पूज्यश्च भूतले ।
 देवतानामृषीणां च दैत्यानामथ रक्षसाम् ॥ ७५ ॥
 गन्धर्वाणामशेषाणां नागादीनां महात्मनाम् ।
 अस्माकं चापि सर्वेषां माननीयः सुरासुरैः ॥ ७६ ॥
 सार्वभौमपदं लब्ध्वा कैवल्यं लभते ततः ।
 अनुलिय महादेवीं वासयेज्जगतीमिमाम् ॥ ७७ ॥

सिन्दूरैस्तिलकं देव्यै वश्याः सर्वाश्च योषितः ।
 दिव्यज्ञानं भवेत् तस्य दिव्याञ्जनमनुत्तमम् ॥ ७८ ॥
 माल्यादीनां प्रदानेन महालक्ष्मीः स्थिरा गृहे ।
 ताम्बूलस्य प्रदानेन पानीयस्यापि शोभने ॥ ७९ ॥
 सदानन्दमयो भूयात् सुखदुःखविवर्जितः ।
 धूपैः प्रधूपिता देवी दीपैश्चापि नीराजिता ॥ ८० ॥
 ददाति वित्तं पुत्रांश्च धरां भूतिमरोगिताम् ।
 धान्यं चाप्यखिलान् कामान् मतिं धर्मे तथा शुभाम् ॥ ८१ ॥
 दर्पणं दर्शयित्वैव सारूप्यं लभते विभोः ।
 व्यजनैश्चामरैर्वापि वीजयित्वा महेश्वरीम् ॥ ८२ ॥
 तं वीजयेन्महालक्ष्मीश्चामरद्वयधारिणी ।
 निमेषार्धं महादेव्याश्छत्रं चोपरि धारयेत् ॥ ८३ ॥
 तस्योपरि महच्छत्रं परिपूर्णेन्दुसोदरम् ।
 लोकपालैः सहागत्य सर्वजित् त्रिदशां पतिः ॥ ८४ ॥
 घण्टाशङ्खनिनादेन तोषयेद् वा महेश्वरीम् ।
 भेरीदुन्दुभिवाद्यैश्च मरुत्वांस्तमनुव्रजेत् ॥ ८५ ॥
 अपानो वादयेद् घण्टां शङ्खं वा स्वयमेव हि ।
 स निर्लज्जः कथं ब्रूते पूजयामि महेश्वरीम् ॥ ८६ ॥
 ब्रह्मा विष्णुर्हरश्चान्ये सर्वे शङ्खादिवादिनः ।
 शङ्खघण्टामयस्तस्माद् वादयेद् देवसन्निधौ ॥ ८७ ॥
 वाद्यं यः कारयेद् देव्यै गीतं नृत्यं तथैव च ।
 तुम्बुरुर्नरिदश्चैव हाहा हूहूस्तथैव च ॥ ८८ ॥
 प्रसादयन्ति तं नित्यं विद्याधराप्सरादयः ।
 सुव'सिन्यो मदप्रौढा वेशयित्वा यथाविधि ॥ ८९ ॥

वेश्यास्त्वलङ्कृताः सर्वाः क्रीडयेयुरल यदि ।
 देवीमुद्दिश्य पुरतस्तस्य पुण्यफलं शृणु ॥ ९० ॥
 उर्वशीप्रमुखा वेश्याः क्रीडयेयुरल मुदा ।
 कौतुकं कारयेद् देव्यै हास्यानन्दाय यद् भवेत् ॥ ९१ ॥
 तेन प्रमुदितो नित्यं देवीलोके महीयते ।
 मङ्गलानि महादेव्यै कारयित्वा यथाविधि ॥ ९२ ॥
 विमानवरमारुह्य ब्रह्मविष्णुपुरःसरम् ।
 सर्वकामसुखं दिव्यं सर्वरत्नसमन्वितम् ॥ ९३ ॥
 अनुव्रजन्तमिन्द्राद्यैः सपत्नीकैः सवाहनैः ।
 देवीलोके समायान्तं समागत्य सुराङ्गनाः ॥ ९४ ॥
 अरुन्धत्यथ सावित्री तमहल्या शची तथा ।
 अनसूयाऽदितिश्चैव मातरश्च सहानुगाः ॥ ९५ ॥
 निर्मञ्छ्य मौक्तिकैर्दिव्यै रत्नदीपैर्निवेद्य च ।
 अक्षयं मङ्गलं शीर्षे अर्पयन्ति मुदान्विताः ॥ ९६ ॥
 गोशृङ्गोपरि यत् कालं तिष्ठेत् सर्षपमर्षितम् ।
 तावच्चित्ते महादेव्यै भक्तिं कृत्वा नरः प्रिये ॥ ९७ ॥
 पुनाति सर्वपापेभ्यः पापात्मा पापकृद् यदि ।
 पितृमातृकुलैः सार्धं स्वर्गलोके महीयते ॥ ९८ ॥
 ततः पुनरिहागत्य चिरेण भक्तिमान् प्रभुः ।
 सार्वभौमपदं लब्ध्वा कैवल्यमाप्नुयात् ततः ॥ ९९ ॥
 प्राचुर्यादथ भक्तेस्तु जगन्मातुः पदं प्रति ।
 अनुमेयमनेनैव बहुना वचसा च किम् ॥ १०० ॥

भक्तिं पुनर्महेशानि ! यदि ह्यनन्यचित्तदा ।
 भजनं सर्वभावेन सेव्यसेवकवर्त्मना ॥१०१॥
 जगन्मातर्महादेव्या दासोऽहमिति भाषते ।
 सकृद् यस्य हि भृत्यास्ते पुरन्दरमुखाः सुराः ॥१०२॥
 पितृमातृमुखान् विप्रान् गाश्च भृत्याननेकशः ।
 हत्वा निवेदयेद् यस्तु आत्मान तत्पदाम्बुजे ॥१०३॥
 शुद्धागुणमयं देहं परं ब्रह्माधिगच्छति ।
 अहं पुनरिदं विश्वं ब्रह्माण्डं ब्रह्मणा सह ॥१०४॥
 भित्वा छित्वा तथा लोकान् सन्तोष्य परमेश्वरीम् ।
 तस्यै निवेद्य चात्मानं यास्यामि ब्रह्म शाश्वतम् ॥१०५॥
 तस्माद् यत् क्रियते कर्म ममेति च यदा भवेत् ।
 आत्मानं तत्पदाम्भोजे महामन्त्रेण चार्पयेत् ॥१०६॥
 तर्पणानि पुनर्दत्त्वा नव मुद्राः प्रदर्शयेत् ।
 मुदं रान्ति च ता यस्मात् तेन मुद्राः प्रकीर्तिताः ॥१०७॥
 कामं मोक्षं तथा धर्ममर्थं मुद्रान्विता स्वयम् ।
 ददाति साधकायाशु देवी गन्तुं समुत्सुका ॥१०८॥
 संक्षोभ-द्राविणी-कर्ष-वश्योन्माद-महाङ्कुशाः ।
 खेचरी बीजयोन्याख्या नव मुद्रास्तु ताः क्रमात् ॥१०९॥
 दर्शितास्वासु मुद्रासु भवेत् पूजासमापनम् ।
 स्वस्वबीजेन मुद्राया बन्धनं परिकीर्तितम् ॥११०॥
 दर्शनं मूलमन्त्रेण त्यागः क्रोधोद्भवेन च ।
 मुद्रानुष्ठानमज्ञात्वा यो मुद्रां धारयेद् बुधः ॥१११॥
 विफलं तस्य तत् सर्वं जीवहीनं वपुर्यथा ।
 पूजादौ दर्शितास्वासु देव्यास्तु सन्निधिर्भवेत् ॥११२॥

भक्तेः प्राचुर्यमत्रैव श्रद्धयाऽभ्यर्चनं तथा ।
 निर्जनश्चात्मशुद्धिश्च दोषरहितता तथा ॥११३॥
 पूजोपकरणस्येह बाहुल्यं च पवित्रता ।
 सौरभेनातिसौरभ्यात् चमकारकृतिस्तथा ॥११४॥
 संस्थानपौरुषेणैव मनोहारित्वमात्मनः ।
 सौमकस्य सुवेशं च यष्टुः काकूक्तिरेव च ॥११५॥
 पूजाविधिमुदाक्षं च तथैवानन्यचित्ता ।
 स्तुतिर्नतिर्जपश्चैव बलिः पेयं तथैव च ॥११६॥
 हेतुरत्र समाख्यातो देवीसान्निध्यकारकः ।
 मद्यं श्राव्यं तु सिन्दूरं स्वाङ्गरागेषु कुङ्कुमम् ॥११७॥
 इति यो यत्र सम्प्रोक्तो विशेषस्त्रिपुरार्चने ।
 एभिर्विशेषैः सहितं त्रिपुरातन्त्रगोचरम् ॥११८॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे अष्टादशः पटलः ॥ १८ ॥

अथैकोनविंशः पटलः

ईश्वर उवाच -

अथ वक्ष्ये महेशानि ! बटुकादिविधिं शृणु ।
 येनानुष्ठितमात्रेण साधकः सिद्धिमाप्नुयात् ॥ १ ॥
 बलिभिस्तर्पिता ह्येते पूजिता यस्य सुव्रते ! ।
 सिद्धयः सकलास्तस्य करस्था नात्र संशयः ॥ २ ॥
 अन्यथा रुषितैस्तैर्हि सविघ्नैः परिभूयते ।
 तस्मात् तेभ्यः प्रयत्नेन बलिं कुर्वीत हेतुना ॥ ३ ॥
 मांसेन साधितं भक्तं खण्डं दधि सपिष्टकम् ।
 मांसानि विविधान्यत्र सुदग्धं मीनमेव च ॥ ४ ॥
 श्रीचक्रमभितो देवि ! मण्डलानां चतुष्टयम् ।
 ईशान- वह्नि- नैर्ऋत्य- वायुकोणेषु पार्वति ! ॥ ५ ॥
 ध्येयो देवस्तदा विष्णुः पुत्रोऽयं बटुरूपधृक् ।
 बटुकः कमलाक्षस्तु स्वर्णगौरश्चतुर्भुजः ॥ ६ ॥
 गदां पद्मं च शङ्खं च चक्रं चापि करैर्धृतम् ।
 विद्रुतं पुरतो देव्या गजेन्द्रासनसंस्थितम् ॥ ७ ॥
 वारुणं शक्रयुक्तं च चतुर्दशस्वरान्वितम् ।
 सहितं चन्द्रबिन्दुभ्यां बटुकाय समन्ततः ॥ ८ ॥
 अनेन मनुना देवि ! गन्धाद्यैः पूजयेत् ततः ।
 तदग्रे परमेशानि ! पात्रं चान्नोदकान्वितम् ॥ ९ ॥
 कृत्वा च विधिवत् तत्र बलिं मन्त्रेण दापयेत् ।
 एह्येहि देवि ! पुत्रान्ते बटुकान्तेऽथ नाथ च ॥ १० ॥

कपिलान्ते जटाभार भास्ववान्ते त्रिनेत्र च ।
 ज्वाला मुखं च सर्वान्ते विघ्नं नाशय नाशय ॥ ११ ॥
 सर्वोपचारसहितं बलिं गृह्ण द्विधा पदम् ।
 वह्निजायान्वितो मन्त्रो बटुकस्य उदाहृतः ॥ १२ ॥
 वामाङ्गुष्ठानामिकाभ्यां बलिं तस्मै निवेदयेत् ।
 अस्यैवाराधनं कृत्वा मन्दभाग्योऽपि सुव्रते ॥ १३ ॥
 सर्वबाधाविनिर्मुक्तः सम्पदां भाजनं भवेत् ।
 यजनं चास्य देवस्य साङ्गेन कथितं पुरा ॥ १४ ॥
 बलिप्रदानमात्रं तु प्रसङ्गात् कथितं शिवे ! ।
 डाकिनीप्रमुखाः पश्चाद् बलिना तर्पयेत् ततः ॥ १५ ॥
 तथैव वामतो देव्या मण्डले योगिनीः स्मरेत् ।
 अथवा चिन्तयेदेता योगिनीः सर्वसिद्धिदाः ॥ १६ ॥
 योगिन्यः कामरूपाश्च तप्तकाञ्चनभास्वराः ।
 मत्ताः कङ्कालमालाढ्याः कटीतटभरानताः ॥ १७ ॥
 गलद्वरुधिरगन्धाढ्या रक्तवस्त्रोत्तरीयकाः ।
 लिङ्गं पाशं कपालं च शृणिं चापि धृताः करैः ॥ १८ ॥
 अभिमतं सभक्तानां दीयमाना मुदान्विताः ।
 गन्धादिभिः समभ्यर्च्य बलिं मन्त्रेण दापयेत् ॥ १९ ॥
 यामात्मकं समुच्चार्य योगिनीभ्यस्ततः परम् ।
 स्वाहान्ते सर्ववर्णान्ते योगिनीपदमालिखेत् ॥ २० ॥
 कवचं चास्त्रमालिख्य वह्निजायां पुनर्लिखेत् ।
 अनेन मनुना वापि योगिनीनां बलिं हरेत् ॥ २१ ॥

अङ्गुष्ठमध्यमानामा योन्याकारेण योजयेत् ।
 कृताञ्जलिस्ततो देवि ! सम्प्रार्थयेदनेन तु ॥ २२ ॥
 ऊर्ध्वं ब्रह्माण्डतो वा दिवि गगनतले भूतले निस्तले वा
 पाताले वा पवनसलिलयोर्यत्र कुत्र स्थिता वा ।
 क्षेत्रे पीठोपपीठादिषु कृतपदा धूपदीपादिकेन प्रीता
 देव्यः सदा नः शुभबलिविधिना पान्तु देवेन्द्रवत्यः ॥ २३ ॥
 क्षेत्रपालं महादेव्या वामतः परिचिन्तयेत् ।
 अपराजितवल्लीभिर्वेष्टितस्य महात्मनः ॥ २४ ॥
 आरक्तवर्णः सततं कुसुमैरुपशोभिते ।
 तिन्तिडीकल्पवृक्षस्य सच्छाये रत्नभूषिते ॥ २५ ॥
 नीलाञ्जनचयप्रख्यं दधानं करपङ्कजैः ।
 कृपाणं च कपालं च शूलं डमरुमेव च ॥ २६ ॥
 ध्यायेच्च 'सममत्यर्थं दंष्ट्राभिन्नाधरं परम् ।
 पूजयित्वा विधानेन बलिं मन्त्रेण दापयेत् ॥ २७ ॥
 षड्दीर्घस्वरसंभिन्नं क्षकारं विलिखेत् प्रिये ॥
 ततः क्षेत्रपदं पात्रधूपदीपादि वा लिखेत् ॥ २८ ॥
 सहितं बलिमालिख्य गृह्ण गृह्ण ततो वदेत् ।
 वह्निजायान्वितो मन्त्रः क्षेत्रपालस्य पार्वति ! ॥ २९ ॥
 वाममुष्टिं विधायदौ तर्जनीं सरलां कुरु ।
 अनया मुद्रया देवि ! बलिं तस्मै निवेदयेत् ॥ ३० ॥
 चतुर्थमण्डले देव्याः पुरतो यक्षमागतम् ।
 नवीननीरदश्यामं सर्वाभरणभूषितम् ॥ ३१ ॥

तुन्दिलं गजवक्त्रं च चतुर्बाहुं दिगम्बरम् ।
 वामदक्षोर्ध्वपाणिभ्यां पाशाङ्कुशधरं विभुम् ॥ ३२ ॥
 दक्षिणाधः करेणैव मधुपूर्णकपालकम् ।
 सिन्दूरसदृशाकारामुद्गममदविह्वलाम् ॥ ३३ ॥
 धृतरक्तोत्पलामन्यपाणिनाः तद्रजः स्पृशाम् ।
 आलिङ्ग्य वामहस्तेन तस्या मदनमन्दिरम् ॥ ३४ ॥
 स्पृशन्तं परमेशानं ध्यात्वा तं परिपूजयेत् ।
 गां गीं गूं त्रयमालिख्य डेन्तं गणपतिं ततः ॥ ३५ ॥
 वरान्ते वरदान्ते च सर्वान्ते जनभालिखेत् ।
 मे वशं चानय प्रोच्य बलिं गृह्ण द्विधा पदम् ॥ ३६ ॥
 वह्निजायान्वितो मन्त्रो गणपस्य उदाहृतः ।
 मुष्टिमध्यस्थितां देवि ! अङ्गुलीं दण्डवत् कुरु ॥ ३७ ॥
 गजतुण्डा महामुद्रा गणपस्य सदा प्रिया ।
 एतदन्ते महेशानि ! सर्वभूतबलिं हरेत् ॥ ३८ ॥
 सुरा नराश्च पितरो यक्षरक्षःपिशाचकाः ।
 एते भूताः समुद्दिष्टा बलिभिस्तान् प्रतर्पयेत् ॥ ३९ ॥
 बलिभिस्तर्पितास्त्वेते यान्ति यज्ञे सहायताम् ।
 अतर्पिता यदा तस्मिन् ते वै विघ्नस्वरूपिणाः ॥ ४० ॥
 आत्मानं च क्रियाः सर्वा महामन्त्रेण पार्वति ! ।
 ततो ब्रह्मस्वरूपिण्यै विशेषेण समर्पयेत् ॥ ४१ ॥
 वारत्रयमितः पूर्वं प्राणबुद्धिं ततः परम् ।
 देहधर्माधिकारान्ते जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिषु ॥ ४२ ॥

१. स्पृशन्तं - ख० ।

२. गा - ख० ।

मनसा च ततो वाचा कर्मणा च ततः परम् ।
 हस्ताभ्यां च ततः पद्भ्यामुदरेण ततः परम् ॥ ४३ ॥
 शिश्ना च यत् स्मृतं पश्चाद् यदुक्तं यत् कृतं भवेत् ।
 मां मदीयं ततो देवि ! सकलं च ततः परम् ॥ ४४ ॥
 तथैव त्वयि शब्दान्ते ब्रह्मण्यर्पितमस्त्विति ।
 स्वाहान्तो मनुरित्युक्तो मन्त्रः स्वात्मसमर्पणे ॥ ४५ ॥
 एतदन्ते महामन्त्रान् प्रयत समुदीरयेत् ।
 आवाहनं न जानामि न जानामि विसर्जनम् ॥ ४६ ॥
 पूजाभागं न जानामि त्वं गतिः परमेश्वरि !
 सत्यं सत्यं पुनः सत्यमुत्क्षिप्य भुजमुच्यते ॥ ४७ ॥
 कायेन मनसा वाचा त्वत्तो नान्या गतिर्मम ।
 अन्तश्चारेण भूतानामन्तस्त्वमेव संस्थिता ॥ ४८ ॥
 यद् दत्तं भक्तिमात्रेण पत्रं पुष्पं फलं जलम् ।
 आवेदितं च नैवेद्यं तद् गृहाणानुकम्पया ॥ ४९ ॥
 विधिहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं यदर्चितम् ।
 यदक्षरं परिभ्रष्टं मात्राहीनं च यद् भवेद् ॥ ५० ॥
 अनङ्गव्यवधानादि अपराधशतानि च ।
 क्षन्तुमर्हसि मे देवि ! त्वमेव शरणं यतः ॥ ५१ ॥
 त्वयि मे हृदयं चास्तु त्वयि चित्तं मनस्त्वयि ।
 त्वत्पूजायां महामाये ! संवर्द्धन्तां प्रयोजिताः ॥ ५२ ॥
 ये पुनर्विघ्नकर्तारस्ते नश्यन्तु त्वदाज्ञया ।
 मन्त्रेषु पठितेष्वेषु स्वयं देवी प्रसीदति ॥ ५३ ॥
 दातुं देवी चतुर्वर्गमित्येतन्नात्र संशयः ।
 एवं सम्प्रार्थ्य देवेशि ! स्तुत्वा नत्वाऽतिभक्तितः ॥ ५४ ॥

प्रधानदेवतामूर्त्तौ परिवारान् समर्पयेत् ।
 तस्या एव महेशान्याः शरीरे सर्वदेवताः ॥ ५५ ॥
 विलीनाः सन्तु मूलेन देव्यङ्गे मीलिताः स्मरेत् ।
 अथ कामकरूपमात्मानं परिचिन्तयेत् ॥ ५६ ॥
 ततस्तां परमेशानीं विसृजेद् हृदयाम्बुजे ।
 ज्ञानतोऽज्ञानतो वापि यन्मया क्रियते शिवे ! ॥ ५७ ॥
 तव कृत्यमिदं सर्वमिति मातः ! क्षमस्व मे ।
 उद्वास्य परमेशानीं खेचर्यात्मनि योजयेत् ॥ ५८ ॥
 अनेनैव तु मन्त्रेण ध्यायंस्तां स्थापयेद् हृदि ।
 तिष्ठ देवि ! परे स्थाने स्वस्थाने परमेश्वरि ! ॥ ५९ ॥
 विसृज्यैवं महेशानीं ततः पूरकवायुना ।
 संहारमुद्रयाऽऽदाय समाघ्राय गुरुक्तया ॥ ६० ॥
 तच्चैतन्यं समूलेन मूल एव निवेशयेत् ।
 प्राणायामैस्तु सन्तर्प्य यजेन्निर्माल्यधारिणीम् ॥ ६१ ॥
 निर्माल्यं निक्षिपेद् भूमौ नीत्वा तां चित्कलां पुरः ।
 अस्या जगन्मयी सैव सात्र वा शोषिका परा ॥ ६२ ॥
 तत्परं नहि वस्त्वेह तत्त्वज्ञानादहं प्रभुः ।
 महापद्मवनान्तःस्थशृङ्गाटोदरसंस्थिताम् ॥ ६३ ॥
 देवीं परां समालोक्य आत्मानं तु विचिन्तयेत् ।
 उन्मन्यते शिवो भूत्वा तिष्ठेदानन्दनिर्भरः ॥ ६४ ॥
 शिवेनैक्यं समासाद्य अन्तं यावन्मनोलयः ।
 विवर्तितसमाधिस्तु गुरवे मूर्द्धवासिने ॥ ६५ ॥
 आललाटं नमस्कुर्यान्निवेद्याऽर्घ्यं तदाज्ञया ।
 ऐशान्यां मण्डलं कृत्वा द्वारपद्मविवर्जितम् ॥ ६६ ॥

शोषिकां सुन्दरीं तत्र निर्माल्येन प्रपूजयेत् ।
 लेह्यचोष्यान्नपानादि ताम्बूलमनुलेपनम् ॥ ६७ ॥
 निर्माल्यं भोजनं तुभ्यं ददामि श्रीशिवाज्ञया ।
 अनेन मनुना देव्या यजेन्निर्माल्यधारिणीम् ॥ ६८ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे एकोनविंशः पटलः ॥ १९ ॥

अथ विंशः पटलः

देवी उवाच-

कथं सा परमेशानि ! शेषिका पूज्यते शिवे ! ।
कीदृशी सा महादेवी तदशेषं वद प्रभो ! ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच-

शेषिकां सुन्दरीं वक्ष्ये देवीं गृह्यतमां प्रिये ।
उच्छिष्टपूर्विकां देवीं मातङ्गीं सर्वसिद्धिदाम् ॥ २ ॥
सर्वापत्तारिणीं विद्यां सर्वदोषविवर्जिताम् ।
यया विज्ञातया देवि ! क्षयं गच्छन्ति चापदः ॥ ३ ॥
स्थावरं जङ्गमं चैव कृत्रिमं चाङ्गजं तथा ।
विद्येयं नाशयेद् देवि ! स्वपराङ्गसमाश्रितम् ॥ ४ ॥
इयं विद्या महाविद्या सर्वपापापहारिणी ।
स्वर्गदा मोक्षदा चेयं राज्यसौभाग्यदा तथा ॥ ५ ॥
इयं देवी मया पूर्वं साधिता देवि ! निर्जने ।
सकृदुच्चरिता विद्या ब्रह्महत्याविनाशिनी ॥ ६ ॥
य उच्छिष्टमुखो भूत्वा स्मरेद् देवीं कदाचन ।
तदाचान्तो भवेद् देवि ! विनैवाऽऽचमने कृते ॥ ७ ॥
निर्धनो धनमाप्नोति मूर्खो विद्यामवाप्नुयात् ।
मन्त्रं शृणु महादेव्या यथावत् कथयामि ते ॥ ८ ॥
उच्छिष्टशब्दमुच्चार्य तथा चण्डालिनीति च ।
सुमुखीति ततो देवि ! महापिशाचिनीति च ॥ ९ ॥
मायाबीजं ततः पश्चात् ठकारद्वितयं तथा ।
सविसर्गं महादेवि ! सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥ १० ॥

अथान्यं सम्प्रवक्ष्यामि मन्त्रं परमदुर्लभम् ।
 वाङ् माया कमला बीजं नमो भगवतीति च ॥ ११ ॥
 मातङ्गेश्वरि सर्वान्ते जनवशङ्करीति च ।
 वह्निजायान्वितो मन्त्रः सर्वसिद्धिप्रदायकः ॥ १२ ॥
 नारिदोषोऽत्र देवेशि ! न विघ्नो नियमस्तथा ।
 अङ्गन्यासकरन्यासौ नाङ्गी चैवास्य देवता ॥ १३ ॥
 यस्य तिष्ठति मन्त्रोऽयं स भवेत् सुरपादपः ।
 ध्यानमस्याः प्रवक्ष्यामि यथावदखिलेश्वरि ! ॥ १४ ॥
 शवोपरि समासीनां रक्ताम्बरपरिच्छदाम् ।
 रक्तालङ्कारभूषाढ्यां गुञ्जाहारविराजिताम् ॥ १५ ॥
 नवयौवनसम्पन्नां पीनोन्नतपयोधराम् ।
 कपालकर्तृकाहस्तां परमज्योतिरूपिणीम् ॥ १६ ॥
 विधानं चात्र वक्ष्यामि शृणु देवि ! मनोहरम् ।
 भोजनानन्तरं देवि ! विनैवाचमने कृते ॥ १७ ॥
 वह्निं कृत्वा प्रथमतो मूलमन्त्रेण साधकः ।
 ततो मन्त्रं जपेद् ध्यात्वा जपेदयुतमानतः ॥ १८ ॥
 उच्छिष्टेनैव कर्तव्यो जपोऽस्याः सिद्धिमिच्छता ? ।
 अपरं च प्रवक्ष्यामि शृणु देवि ! फलप्रदम् ॥ १९ ॥
 होमसन्तर्पणं चैव सर्वकार्यार्थसिद्धये ।
 स्थण्डिले मण्डलं कृत्वा चतुरस्रं सविन्दुकम् ॥ २० ॥
 पूजयेन्मण्डलं देव्या मूलमन्त्रेण साधकः ।
 तत्र देवीं समावाह्य वह्निरूपव्यवस्थिताम् ॥ २१ ॥
 सम्पूज्यैव चरेद् होमं दधिसिद्धार्थतण्डुलैः ।
 सहस्रैकविधानेन राजा भवति वश्यगः ॥ २२ ॥

मार्जारस्य तु मांसेन देव्यै होमं समाचरन् ।
 स प्राप्नोति परां विद्यां शस्त्रशास्त्रवशीकृताम् ॥ २३ ॥
 कुर्याच्छागस्य मांसेन होमं मधुघृतान्वितम् ।
 सहस्रैकप्रमाणेन भवन्ति फलसिद्धयः ॥ २४ ॥
 विद्याकामश्चरेद् होमं मधुना सह सर्पिषा ।
 अयुतैकप्रमाणेन सिद्धिरिष्टा भवेद् ध्रुवम् ॥ २५ ॥
 सद्यो मार्जारमांसेन घृतेन मधुना सह ।
 चाण्डालकेशयुक्तेन भवेदाकर्षणं महत् ॥ २६ ॥
 शशकस्य तु मांसेन मधुनालोडितेन च ।
 कृत्वा होममवाप्नोति विद्यावसुवरस्त्रियः ॥ २७ ॥
 धत्तूरकाष्ठयोगेन चितावह्नौ तु मन्त्रवित् ।
 कोकिलाकाकपक्षैश्च होमैः शत्रून् विनाशयेत् ॥ २८ ॥
 उच्चाटनाय शत्रूणां होमं कुर्याच्च मन्त्रवित् ।
 पूर्वोक्तेन विधानेन चिताकाष्ठहुताशने ॥ २९ ॥
 उलूककाकपक्षाभ्यां कृत्वा होमं निरन्तरम् ।
 द्वेषयेद् द्विष्टमन्योन्यकलहाकुलसङ्कुलम् ॥ ३० ॥
 उलूकपक्षहोमेन गर्भपातो भवेत् स्त्रियाः ।
 बिल्वपत्रैः समध्वत्तैर्मासमेकं निरन्तरम् ॥ ३१ ॥
 सहस्रैकप्रमाणेन कृत्वा होमं समाहितः ।
 अपि वन्ध्या लभेत् पुत्रं चिरजीविनमुत्तमम् ॥ ३२ ॥
 बन्धूककुसुमं हुत्वा रक्तं मधुसितान्वितम् ।
 दुर्भगा चैव या नारी सुभगा सा न संशयः ॥ ३३ ॥
 हठादागत्य कामार्ता बलादालिङ्गयन्ति तम् ।
 इयं देवी महेशानि ! वामाचारफलप्रदा ॥ ३४ ॥

दक्षिणाचारयोगेन न भवेत् फलदायिनी ।
 भोजनानन्तरं चास्या बलि दद्याद् दिने दिने ॥ ३५ ॥
 उच्छिष्टेन जपेन्मन्त्रं शतमष्टोत्तरं शिवे ! ।
 उज्जटे वा श्मशाने वा शून्यागारे चतुष्टयम् ॥ ३६ ॥
 बलिप्रदानतो देवी प्रत्यक्षा भवति ध्रुवम् ।
 अनयैवाभिसन्मन्त्रा ओषध्यः सर्वसिद्धिदाः ॥ ३७ ॥
 चन्द्री चक्री तथा वज्री त्रिशूला मुद्गरी तथा ।
 देहस्था समरे पुंसां सर्वायुधविधारिणी ॥ ३८ ॥
 गृहीतं पुष्यनक्षत्रे अपामार्गस्य मूलकम् ।
 लेपमात्रेण धीराणां सर्वायुधनिवारणम् ॥ ३९ ॥
 अर्जुनं च नारजं च चम्पकोन्मत्तकः कुहूः ।
 लेपमात्राज्जयी युद्धे वज्रदेहो भवेन्नरः ॥ ४० ॥
 खर्जूरी मुखमध्यस्था कटीबद्धा च केतकी ।
 भुजदण्डस्थितस्तालः सर्वायुधनिवारणः ॥ ४१ ॥
 दयाबाहुस्थितश्चार्को वामे तु हृदयेऽथवा ।
 रुद्र पुष्पगतो युक्ते वज्रदेहो भवेन्नरः ॥ ४२ ॥
 त्रिलोहवेष्टितं कृत्वा रसं वज्राभसंयुतम् ।
 रणस्थं च करस्थं च सर्वायुधनिवारणम् ॥ ४३ ॥
 गिरिकर्णी शमीं दूर्वा गुज्जा श्वेतां समाहरेत् ।
 चन्दनेनान्विताः सर्वास्तिलकाद् विजयी रणे ॥ ४४ ॥
 अधःपुष्पा शिखी चैव श्वेता च गिरिकर्णिका ।
 गोरोचनासमायुक्ता तिलकं शत्रुमोहनम् ॥ ४५ ॥

कणकार्को वह्निरिन्द्रदुः पञ्चमस्तथा ।
 करोति तिलकं यस्तु पश्येत् तं पञ्चधा रिपुः ॥ ४६ ॥
 कृष्णसर्पकरालं तु रसं मृत्तिकयान्वितम् ।
 सितगुञ्जां वपेत् तत्र तस्या मूलं समाहरेत् ॥ ४७ ॥
 हरीतक्या समायुक्तं तिलकं शत्रुमोहनम् ।
 कृततिलकभट्ट दृष्ट्वा पश्येत् स्वं श्वावृतं रिपुः ॥ ४८ ॥
 श्वगणैर्भक्ष्यमाणस्तु पतत्येव ततो भुवि ।
 छाया यस्य जले याति संग्राह्यः कासमर्दकः ॥ ४९ ॥
 अनेन तिलकेनारिः कूपवापीं प्रपश्यति ।
 ब्रह्मदण्डी च कौमारी ईश्वरी वैष्णवी तथा ॥ ५० ॥
 वाराही वज्रिणी चान्द्री महालक्ष्मीस्तथैव च ।
 एताश्चोषधयो दिव्यास्तथैता मातरः स्मृताः ॥ ५१ ॥
 कृतकोटिं करे बद्ध्वा सर्वशस्त्रनिवारिणी ।
 बहुना तु किमुक्तेन संक्षेपात् कथ्यतेऽधुना ॥ ५२ ॥
 षट्कर्मशालिनी विद्या प्रयोगात् सर्वसिद्धिदा ।
 मूलविद्याप्रयोगेण^३ सिद्धिहानिर्भवेद् ध्रुवम् ॥ ५३ ॥
 प्रयोगेच्छा यदा देवि ! तदैनां च प्रयोजयेत् ।
 अनयाऽखिलकर्माणि साधयेत् साधकोत्तमः ॥
 प्रसङ्गात् कथितं देवि ! गोपनीयं प्रयत्नतः ॥ ५४ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे विंशः पटलः ॥ २० ॥

-
१. स्वावृत- ख० ।
 २. श्वगणैः - ख० ।
 ३. प्रयोगेन-ख० ।

अथैकविंशः

ईश्वर उवाच-

ततो वै मूलमन्त्रेण महेशानीं धिया स्मरन् ।
 अप्राण्य च हि निर्माल्यं पादोदकपुरःसरम् ॥ १ ॥
 शिरसा धारयेद् यस्तु भूमौ वा बिन्दु पातयेत् ।
 ब्रह्महा स तु विज्ञेयो यद्भक्त्या चात्मसात्कृतम् ॥ २ ॥
 शिवं गन्धं समादाय शङ्खतोये विलोकयेत् ।
 सव्यहस्ते समादाय दक्षहस्तेन मन्त्रवित् ॥ ३ ॥
 सप्तधा मन्त्रितं कृत्वा सर्वतीर्थमयं स्मरेत् ।
 प्रोक्षयेत् तेन चाऽऽत्मानं मूलदेवीं हृदि स्मरन् ॥ ४ ॥
 पादोदकं पिबेद् भक्त्या शेषं मूर्द्धनि योजयेत् ।
 सर्वाङ्गलेपनं कृत्वा यन्त्रलेपादिकं च यत् ॥ ५ ॥
 निर्मज्छेत् कामबीजेन मूलमन्त्रेण चात्मनः ।
 अनामिकोग्रपर्वेण ललाटमपि संस्पृशेत् ॥ ६ ॥
 निर्माल्यं शिरसा धार्यं सर्वाङ्गेष्वनुलेपनम् ।
 मन्त्रेण भास्करायार्घ्यमच्छिद्रार्थं निवेदयेत् ॥ ७ ॥
 जानुभ्यामवनीं गत्वा पठित्वा मन्त्रमीरितम् ।
 एकाग्रमनसा वाग्भिरच्छिद्रमवधारयेत् ॥ ८ ॥
 यज्ञच्छिद्रं तपश्छिद्रं यच्छिद्रं पूजने मम ।
 सर्वं तदच्छिद्रमस्तु मार्तण्डस्य प्रसादतः ॥ ९ ॥

मार्तण्डभैरवं पश्चात् प्रणम्य च विलोकयेत् ।
 आदावन्ते च देवस्य नमस्कारविलोकने ॥ १० ॥
 कुर्याच्च सर्वदा भक्त्या धर्मकामार्थसिद्धये ।
 यज्ञाधिकारितामादौ पश्चात् सम्पूर्णता विधेः ॥ ११ ॥
 विधेर्विपर्ययात् तस्य कृतं हरन्ति राक्षसाः ।
 तमुद्यन्तं विलोक्यैव यजेदस्तमितं ततः ॥ १२ ॥
 उभयोरेकतां मत्वा तमुद्यन्तं पुनस्ततः ।
 स एवादौ स चान्तःस्थः सोऽनस्थो ह्यन्त एव सः ॥ १३ ॥
 आद्यमन्तं विदित्वैव सर्वकर्मफलं लभेत् ।
 ततस्तु पुष्पनैवेद्यतोयपात्रादिकं च यत् ॥ १४ ॥
 मायाबीजेन तत् सर्वं पुनरेव विलोकयेत् ।
 हस्तेन चक्षुषा वापि यत्र यश्च कृतः पुरा ॥ १५ ॥
 पात्रन्यासस्तस्य तस्य विसृष्टिरमुना भवेत् ।
 तोयैरभ्युक्ष्य तत् स्थानं मार्जयेत् तदनन्तरम् ॥ १६ ॥
 उदके तरुमूले वा निर्माल्यं तत्र सन्त्यजेत् ।
 नैवेद्यादीनि सर्वाणि गुरवे गुरुशक्तये ॥ १७ ॥
 समर्प्योपायनं भक्त्या शिवाय गुरुरूपिणे ।
 जानुभ्यामवनीं गत्वा प्रणमेद् दण्डमेव च ॥ १८ ॥
 आदाय गुरुणा दत्तं स्वीकुर्यात् तु विधानतः ।
 तयोरभावतो दद्यात् कुमारीभ्यो यथाविधि ॥ १९ ॥
 अमृतं भक्षयेद् देवो भुक्त्वा देवत्वमालभेत् ।
 अमृतं तद् विजानीयादुत्सृष्टं दैवतं तु यत् ॥ २० ॥
 परदैवतनिर्माल्यं विनाऽन्यं स्वीकृतं नहि ।
 अनिवेद्य शिवायैव यत् किञ्चित् स्वीकृतं प्रिये ! ॥ २१ ॥

स च पशुमृतं भुङ्क्ते लोकद्वययुतं प्रिये !
 पुरा सर्वे मनुष्याद्या भुक्त्वा मृतामिषेण^१ तु ॥ २२ ॥
 देवत्वं नो भवेद् यस्मात् शप्तं शप्तं क्वचित् क्वचित् ।
 दिव्यभावविशुद्धात्मा भक्षयेदमृतं यदि ॥ २३ ॥
 नित्यमभ्यासयोगेन देवगामी भवेन्नरः ।
 अमृतोपस्तरं कृत्वा विधानमपि तेन वै ॥ २४ ॥
 बलिशेषं समादाय जुहुयाच्चैव पूर्ववत् ।
 हुत्वाऽमृतं ततो भक्त्या प्राण(श)येद् भावशुद्धितः ॥ २५ ॥
 भुक्त्वाऽमृतं तदा देवि ! हस्तं मूर्द्धनि विन्यसेत् ।
 मितत्वेन त्रिधाऽऽचम्य षडङ्गानि प्रविन्यसेत् ॥ २६ ॥
 शिवो दाता च भोक्ता च शिवः सर्वमिदं जगत् ।
 शिवो जयति सर्वत्र यः शिवः सोऽहमेव च ॥ २७ ॥
 शक्त्यैवाऽलङ्कृता वक्त्राः स्ववेशा स्वमनोहराः ।
 पश्येत् तु देवतादृष्ट्या ता एव देवता यतः ॥ २८ ॥
 तथैव ब्रह्मणान् पश्येद् भूदेवान् शुद्धमानसान् ।
 भक्त्या नत्वा प्रमुदितस्ततः स्वानवलोकयेत् ॥ २९ ॥
 अनेन विधिना देवि ! सम्पूज्य परमेश्वरीम् ।
 तत्कृपालब्धिरहितः सहितस्याहमेव वा ॥
 भावनावशसम्पन्नो विहरेत् तु तदिच्छया ॥ ३० ॥

देवी उवाच-

कस्य वा क्रियते पूजा न गृह्यन्ते निवेदितान् ।
 कथं वा प्रत्ययं चेतस्तदुपायं वद प्रभो ! ॥ ३१ ॥

१. मिषेण-ख० ।

२. शक्त्यैव-ख० ।

ईश्वर उवाच-

साधु पृष्टं त्वया भद्रे ! स्मरणान्मुक्तिदायकम् ।
 शवरूपं परं ब्रह्म अनुत्तरपदं महत् ॥ ३२ ॥
 तदन्तःस्थं परं ब्रह्म ज्योतीरूपं सनातनम् ।
 स्वयं प्रकाशते ह्यात्मा मेघापायेऽशुमानिव ॥ ३३ ॥
 अभ्यसेद् बहुशस्तत्र श्रुतिदर्शितवर्त्मना ।
 वर्णरूपं तु शब्दस्य तन्मयास्तत्क्रियास्तथा ॥ ३४ ॥
 जप्त्वा कृत्वा भवेत् सिद्धे भोगमोक्षमयास्तु ते ।
 यावन्मनो लयं याति तस्मिन् स्वात्मनि चिन्मये ॥ ३५ ॥
 तावदिष्टमनुं मन्त्री जपहोमैः समाचरेत् ।
 अतः परं न किञ्चित् तु कृत्यमस्ति तदात्मनः ॥ ३६ ॥
 विदिते परमे तत्त्वे समस्तैर्नियमैरलम् ।
 तालवृत्तेन किं कार्यं लब्धे मलयमारुते ॥ ३७ ॥
 अवश्यं च भावि फलं तदाप्तौ तत् करोति यः ।
 आस्तिकः स तु विज्ञेयः क्रमान्मोक्षे प्रतिष्ठितः ॥ ३८ ॥
 प्राप्य न्यसेत् तदा तस्मिन् कृत्वा तद्रहितं न्यसेत् ।
 उभयात्मकं तु विन्यस्य स संन्यासी सुनिर्मलः ॥ ३९ ॥
 यन्त्रं शरीरमात्रोक्तं विदित्वा कमलेक्षणे ।
 कृत्वावहभरं तत्र यजेद् भक्त्या समाहितः ॥ ४० ॥
 यद्रूपं परमेशान्या निष्फलं सकलार्णवा ।
 आत्माभेदेन सम्पूज्य आत्मानं प्रियमीश्वरीम् ॥ ४१ ॥
 तदानन्दमयं धाम याति पश्चान्न संशयः ।
 एवं सा पञ्चमी प्रोक्ता पञ्चधा ख्यातविग्रहा ॥ ४२ ॥

पञ्चतत्त्वात्मके देहे प्रत्यक्षीक्रियते हि तैः ।
 नान्यत्र वै भवेद् व्यक्तो विनाऽऽत्मनि विचिन्तनम् ॥ ४३ ॥
 अनुमानं महेशान्या आत्मन्येव न च क्वचित् ।
 अनुमाय परं चैव सर्वमात्मवदाचरेत् ॥ ४४ ॥
 वस्तूनां गन्धमात्रेण सौरूप्यदर्शनात् तथा ।
 तुष्यन्ति देवताः श्रेष्ठाः स्तुत्या लभ्याश्च पार्वति ! ॥ ४५ ॥
 भूतप्रेतपिशाचाश्च यक्षराक्षसपन्नगाः ।
 उपभोगेन तुष्यन्ति मनुष्याद्याश्च जन्तवः ॥ ४६ ॥
 गुरोः शरीरमास्थाय कुमारीणां विशेषतः ।
 ब्राह्मणानां गवां चैव भुञ्जन्ते देवताः पराः ॥ ४७ ॥
 तस्मात् तास्तु प्रयत्नेन भोजयेत् तोषयेत् सदा ।
 तुष्टेष्वेषु महादेवी परितुष्टा जगन्मयी ॥ ४८ ॥
 ब्राह्मणानां शरीरस्था भुञ्जते पितरस्तथा ।
 अनङ्गव्यवधानं स्यादङ्गहीनं तु यद् भवेत् ॥
 साङ्गं भवति तत् सर्वं मिष्टान्नैर्विप्रभोजनम् ॥ ४९ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे एकविंशः पटलः ॥ २१ ॥

अथ द्वाविंशः पटलः

श्रीईश्वर उवाच-

हृदिस्थं परमात्मानं विहायाऽन्यत् समीहते ।
 अहो मूढा वरारोहे ! बहिर्यन्मृग्यतेऽन्धवत् ॥ १ ॥
 विज्ञाय हृदयान्तःस्थं परं च ब्रूहि गोचरम् ।
 तन्निष्ठकर्मणि चैनमात्मन्येवं प्रलीयते ॥ २ ॥
 तत्प्रतीतौ भवेत् सिद्धो नाऽन्यथा खलु पार्वति ! ।
 अहं विष्णुः स्वयम्भूश्च स्वायम्भुश्च इमे त्वयम् ॥ ३ ॥
 तदनुभूय देहेऽस्मिन् तदेव समुपास्मद्दे ।
 तदन्तःस्थं समाहूय तदेवं तु यजामहे ॥ ४ ॥
 उद्वास्य च तदात्मानं स्थापयित्वा निजे हृदि ।
 निवेदितं तु तत् प्रीत्यै तस्मिन्नेव निवेदयेत् ॥ ५ ॥
 विनाऽमृतं न चान्यत्तु काङ्क्षन्ते देवतागणाः ।
 अमृतेनैव तत्पूजा अमृतं तु निवेदयेत् ॥ ६ ॥
 अमृतत्वं लभेद् वीरः स्वीकृत्याऽऽत्मनिवेदितम् ।
 इति ते कथितो देवि ! शेषिकामनुरुत्तमः ॥ ७ ॥
 स्थूलसूक्ष्मविभेदेन ज्ञायते कृपया गुरोः ।
 नित्यं नैमित्तिकं कर्म इति तेषां पृथक् पृथक् ॥ ८ ॥
 त्रिविधं त्रैपुरं कर्म क्रमतस्तत् समाचरेत् ।
 यदुक्तं तामसं त्यक्त्वा तत् सर्वं यत्नतश्चरेत् ॥ ९ ॥

दैनन्दिनमतो नित्यं पातकं यद् विधानतः ।
 मासिकं तिथिकृत्यं च वार्षिकं फलदायकम् ॥ १० ॥
 लङ्घनान्निरयं यस्य नित्यश्रद्धाविधानतः ।
 नैमित्तिकं तज्जानीयाच्छ्रद्धया तत् समाचरेत् ॥ ११ ॥
 फलमात्रश्रुतिर्यस्य श्रुतिस्मृतिप्रचोदितम् ।
 काम्यं तत्तु विजानीयात् पूजितं तत्र गोचरे ॥ १२ ॥
 विदध्यात् तत् प्रयत्नेन यत् पुनर्लोकपूजितम् ।
 धर्ममपि त्यजेत् साधुर्यत् पुनर्लोकगर्हितम् ॥ १३ ॥
 नित्यं सात्त्विकमेवात्र नैमित्तिकं तु राजसम् ।
 तामसं काम्यमेवात्र कुर्यात् फलवितृष्णया ॥ १४ ॥
 तृष्णां तां दूरतस्त्यक्त्वा मनः पूर्णं विचिन्तयेत् ।
 पूर्णं मनसि तृष्णे ? च पूर्णं सर्वमिदं जगत् ॥ १५ ॥
 उपानद्गूढपादस्य ननु चर्मावृतैव भूः ।
 फलविरहितं काम्यं नित्यं नैमित्तिकं तथा ॥ १६ ॥
 क्रियते त्रिपुराप्रीत्यै कृत्वा तस्मै निवेदनम् ।
 सात्त्विकं तद् विजानीयाद् भोगमोक्षफलप्रदम् ॥ १७ ॥
 यस्य यद् विहितं कर्म त्रिविधं तत्र गोचरे ।
 श्रुतिस्मृत्युदितं चापि मनसापि न हारयेत् ॥ १८ ॥
 कर्मलोपादधो योनौ जायते साधकाधमः ।
 शिवशक्तिमयं विश्वं विदित्वा सद्गुरोः प्रिये ! ॥ १९ ॥

१. विजानीयात्-क० ।

२. चर्मावृत तपुः-ख० ।

३. द्विजादमीयात्-ख० ।

स्थूलसूक्ष्मविभेदेन पितृमातृस्वरूपतः ।
 कर्मभिस्तोषणेन तौ तु तद्भावमाश्रितः सदा ॥ २० ॥
 उभयात्मा भवेत् सिद्धये नैकात्मा ज्ञानवर्जितः ।
 ज्ञानचक्षुस्तयोरैक्यं विदित्वा श्रीगुरोः क्रमात् ॥ २१ ॥
 अनुभूय तदानन्दं तदात्मा तत्र संविशेत् ।
 मातुः पितुर्यथा बालो व्युत्पत्तिं लभते क्रमात् ॥ २२ ॥
 तयोः समत्वसन्धानाद् व्युत्पन्नो ज्ञानमालभेत् ।
 देवताः शक्तिरित्याहुः पितरः शिव एव च ॥ २३ ॥
 एतावुभौ तांस्तु सर्वान् सुहृदः पूर्वसूचितान् ।
 बलिभिस्तर्पयेत् तांस्तु सुहृद्भिश्च हतोऽन्यथा ॥ २४ ॥
 तेषां बलिं पुरस्कृत्य तावुभौ परितोषयेत् ।
 पश्चात् तेभ्यो निवेद्यैव सुहृद्भिर्विहरेन्मुदा ॥ २५ ॥
 स्वाहान्तेन च देवेभ्यो मनुष्येभ्योऽन्त एव च ।
 स्वधान्तेन पितृभ्यस्तु तेभ्यो लभ्यं नरेण तु ॥ २६ ॥
 निराशाः पितरो यस्य ... पार्वति ! ।
 सुहृदो ज्ञातयश्चापि वाङ्मात्रेणापि नार्चिताः ॥ २७ ॥
 सुहृदो वर्षं खादन्ति ज्ञातयः कर्म सञ्चितम् ।
 ऐहिकं स्वपिता हन्ति स्वमाता पारलौकिकम् ॥ २८ ॥
 लोकद्वयविहीनस्तु नैव सिद्धिं प्रयच्छति ।
 अयष्ट्वा पितरं यज्ञे यजेन्मातरमम्बिकाम् ॥ २९ ॥
 विधिगतैरपि यज्ञत्वं तनुं गृह्णाति शाश्वतीम् ।
 आदावन्ते पितुस्तस्मात् कुर्यात् तर्पणमादरात् ॥ ३० ॥

अदत्तं नोपतिष्ठेत्^१ दद्यात् तस्मादतः परम् ।
 गोभूहिरण्यवस्त्रादिभक्ष्यभोज्यानि यानि च ॥ ३१ ॥
 वासिनीभ्यो द्विजेभ्यश्च दीनान्धकृपणाय च ।
 त्यक्त्वा आवश्यकं कर्म लौकिकं भावतत्परः ॥ ३२ ॥
 यो गन्धे मोहितं यत्तु कुर्यात् तदनुशासनात् ।
 समर्थं जीवयेत् स्नेहात् स्वकीयाः ननु जीविनः ॥ ३३ ॥
 दुष्टेभ्यो दुष्टचित्तेभ्यो हिंसेभ्यः साहसिकात् तथा ।
 बलिभ्यो धनमत्तेभ्यः कायस्थेभ्यो विशेषतः ॥ ३४ ॥
 रक्षयेत् पालयेत् साधुः पुत्रानिव निजौरसान् ।
 लोकांश्च त्रिविधान् मत्वा लालयेत् पालयेत् सदा ॥ ३५ ॥
 वध्यान् वध्यात् तथा दण्ड्यान् दण्डयेत् शास्त्रदर्शनात् ।
 अवध्यस्य वधे यावानदण्ड्यं तु दण्डने ॥ ३६ ॥
 दण्ड्यस्यादण्डने पापस्तावान् वध्यस्य रक्षणे ।
 इति विज्ञाय योगात्मा योगक्षेमं समाचरेत् ॥ ३७ ॥
 विभूतीरात्मनः पश्येत् तत् प्रीत्या तान्निवेदयेत् ।
 विभूतीरात्मनो यस्तु महादेव्यै प्रदर्शयेत् ॥ ३८ ॥
 ताभिरेव युतो भूयादणिमादिविभूतिभिः ।
 मुहूर्त्तत्रयमात्रं तु कुर्यादनु विचिन्तयेत् ॥ ३९ ॥
 चिन्तयेत् परमं ब्रह्म मध्याह्ने समुपागते ।
 मुहूर्त्तत्रयमात्रं तु निद्रया समुपासयेत् ॥ ४० ॥
 ततो^२ बुद्ध्या यथाकाले तामेदः समुपासयेत् ।
 ललितानि च नृत्यानि गीतानि मधुराणि च ॥ ४१ ॥

१. तिष्ठते - ख० ।

२. बुद्ध्या-ख० ।

दशयेच्छ्रावयेद् देव्यै भावात्मा^१ तद् विलोकयेत् ।
 नृत्येषु गीतनियता देव्यः स्रक्चन्दनार्चिताः ॥ ४२ ॥
 भूषिताश्चारुभूषाभिर्विदुरेनाभिरेव च ।
 ततो मध्ये स्वयं देवः कामेश्वर इवापरः ॥ ४३ ॥
 कामेश्वरीभिर्युतो भूत्वा यजेत् कामेश्वरीं ततः ।
 ब्रह्मा चिन्तापरामोदमुदितो राज्यचिन्तकः ॥ ४४ ॥
 मुहूर्त्तत्रयमात्रं तु निद्रया समुपासयेत् ।
 दिवा दद्यात् पितृभ्यस्तु मातृभ्यो निशि तत्परः ॥ ४५ ॥
 माता रात्रिः समाख्याता पिता दिवस एव च ।
 उभयोरेकतां मत्वा सिद्धो भवति नान्यथा ॥ ४६ ॥
 सोमः शक्तिः शिवः सूर्यो निशा शक्तिर्दिवा शिवः ।
 यदा स भगवान् देवो महात्रिपुरभैरवः ॥ ४७ ॥
 परापरायणोऽनन्तः परमानन्दनिर्भरः ।
 परापररहस्याख्यां योगिनीं ब्रह्मरूपिणीम् ॥ ४८ ॥
 शिवानन्दानन्दमयीं महात्रिपुरसुन्दरीम् ।
 आकृष्योर्ध्वं यदा तिष्ठेत् तदहः परिकीर्त्यते ॥ ४९ ॥
 शक्तिभैरवसंयोगादानन्दानन्दनिर्भरात् ।
 भैरवानन्दनम्रान्तर्लीला सा परमा कला ॥ ५० ॥
 मध्याह्नेऽन्तर्विजानीयान्मुहूर्त्तत्रयलक्षितम् ।
 तौ तदा समभागेन तिष्ठेतां शक्तिभैरवौ ॥ ५१ ॥
 पूर्वापरौ तदा ज्ञेयौ एतद्धि गुणलक्षितौ ।
 परस्पराद्वैतेप्सन्तौ प्राप्ताऽद्वैतौ तु मध्यतः ॥ ५२ ॥

१. भाव त्वा-ख० ।

२. वेद वेत्रीभिरेव च-ख० ।

अभिजिन्नाम जानीयात् तत् कालं सुरवन्दिते ! ।
 तत्तत्तेजोभिराकीर्णा तयोरैक्यं भवेत् तदा ॥ ५३ ॥
 सूर्यकोटिप्रतीकाशं चन्द्रकोट्ययुतप्रभम् ।
 तदा दशभुजो देवः पञ्चवक्त्रस्त्रिलोचनः ॥ ५४ ॥
 शुक्लाम्बरधरः शुक्लः शुक्लमाल्यानुलेपनः ।
 तस्योत्सङ्गे महादेवी चन्द्रकोट्ययुतप्रभा ॥ ५५ ॥
 प्रहसन्ती विशालाक्षी परमानन्दनन्दिता ।
 तद्रूपतामभीप्सन्ती तद्रूपेक्षणलालसा ॥ ५६ ॥
 शुक्लवेशं विना देवि ! नान्यत् तत्प्रीतये सदा ।
 तत्रान्यद्रूपमापन्ने साधके दैवचोदिते ॥ ५७ ॥
 क्रुद्धा भगवती तस्य शापं दद्यात् मुदारुणम् ।
 सर्वैः शुक्लमयैर्द्रव्यैः शुक्लवेशैर्यजेत् तदा ॥ ५८ ॥
 दिवि दृश्याः शरच्चन्द्रनिभोपमाः ।
 तत्र पूजा सदा कार्या विशेषेण वरानने ! ॥ ५९ ॥
 पयं चोष्यं तथा लेह्यं चर्व्यं भक्ष्यं च तर्पणैः ।
 निवेदयेत् सदा भक्त्या यत् पुनः सुमनोहरम् ॥ ६० ॥
 उपचारैर्यजेत् प्रातर्मह्यै रसान्नपानकैः ।
 गीतनृत्यादिना सायं रात्रौ यागपुरःसरम् ॥ ६१ ॥
 प्राङ्मुखो हि यजेत् प्रातर्मध्याह्ने दक्षिणामुखः ।
 सायं प्रत्यङ्मुखो भूत्वा रात्रावुदङ्मुखः सदा ॥ ६२ ॥
 तत्र शाम्भवभेदेन जपेद् विद्यामनन्यधीः ।
 वर्जयेच्छक्तिभेदं तु यदीच्छेदात्मनो हितम् ॥ ६३ ॥

अरुणकिरणच्छन्नं यत्पूर्वं भैरवोदयात् ।
 अर्द्धनारीश्वरं ज्ञेयं तत्र पूजा त्रयः समाः ॥ ६४ ॥
 उपचारैस्तदा कार्या सपर्यविधिना तथा ।
 वरिवस्यां गृही (?) समभागेन संस्थितौ यदि ॥ ६५ ॥
 आनन्दपारमिच्छन्तौ सदाऽऽनन्दविवर्द्धिनौ ।
 पूर्वापरौ महापुण्यौ यदा तौ समरूपिणौ ॥ ६६ ॥
 चिन्तयेत् सततं भक्त्या तौ तत्कालविधानतः ।
 शक्तिशाम्भवभेदेन जपेद् विद्यामनन्यधीः ॥ ६७ ॥
 शुक्लाम्बरो भवेत् तत्र शुक्लमाल्यानुलेपनः ।
 रक्ताम्बरधरः पश्येद् रक्तमाल्यानुलेपनः ॥ ६८ ॥
 दिशश्च विदिशश्चैव रक्ता दृश्या मनीषिभिः ।
 लाक्षारुणमयं विश्वं स्वयं तत्र तद् भवेत् ॥ ६९ ॥
 पद्मरागप्रतीकाशः सुरराजसमन्वितः ।
 नाथः कामेश्वरस्तत्र ह्येकवक्त्रश्चतुर्भुजः ॥ ७० ॥
 रक्तपद्मनिभां देवीं बालार्ककिरणारुणाम् ।
 इच्छन् तद्रूपतां प्राप्तुं तद्रूपान्तां विशन्त्यतः ॥ ७१ ॥
 अनुभूय तदा बन्धं भैरवानन्दसङ्कुलम् ।
 विपरीतमभीप्सन्ती तदाक्रमणलालसा ॥ ७२ ॥
 तदा^२सवैर्भवेत् कालः सायंसन्ध्येति गीयते ।
 शोणितेन समाक्रान्तां प्रतीचीमवलोकयन् ॥ ७३ ॥
 पूजयेत् साधको भक्त्या उपचारैर्यथाविधि ।
 यदा सा परमा शक्तिः स्वेच्छया विश्वरूपिणी ॥ ७४ ॥

१. समन्निभः-ख०।

२. सरो-ख०।

अधः कृत्वा तु पुरुषं वर्णमिच्छा (?) भवेद् यदा ।
 तदाक्रम्य स्वयं देवी भैरवोपरि संस्थिता ॥ ७५ ॥
 सहजानन्दसन्दोहैर्निजानन्दप्रवर्द्धिनी ।
 तदा नैजं भवेद् विश्वं तत्र पूजा महोदया ॥ ७६ ॥
 १ तत्तद्दृष्टिमयैर्दीपैर्भागैश्च विविधैः सदा ।
 लाक्षारुणमयं सर्वं स्वयं तावत् तथा भवेत् ॥ ७७ ॥
 शक्तिभेदात्मिका विद्यां हंसबीजपुटीकृताम् ।
 प्रणवान्तरिता शुद्धां नादलीलां तदात्मिकाम् ॥ ७८ ॥
 मूलादिब्रह्मरन्धान्तां बिसतन्तुतनीयसीम् ।
 अदूराम्बुवहाब्दसां (?) सुस्थिरानिलचञ्चलाम् ॥ ७९ ॥
 संस्रवन्तीं सुधाधारां शुद्धलाक्षारसोपमाम् ।
 आवाह्य पूजयित्वा स्वं कमलाङ्कपुरान्तरे ॥ ८० ॥
 विनिर्जितेन्द्रियमनो जपेदानन्दरूपिणीम् ।
 मध्यं सुखं विजानीयात् पूर्वापरौ स्तनद्वयौ ॥ ८१ ॥
 अद्धमात्रापरं रूपं निशामध्यं तयोरधः ।
 आनन्दफलदं २ पुण्यं भोगमोक्षफलप्रदम् ॥ ८२ ॥
 सन्ध्याचतुष्टयं भद्रे ! कथितं भुवि दुर्लभम् ।
 चतुर्भुजं महादेव्या ज्ञेयं कालचतुष्टयम् ॥ ८३ ॥
 आत्मा सा परमेशानि ! परमेश्वर एव च ।
 यदङ्गं तु विहीयेत तदङ्गच्छेदनं तयोः ॥ ८४ ॥
 तत्र यत् क्रियते कर्म मङ्गल्यं मङ्गलं परम् ।
 ध्यानं पूजा जपश्चैव होमो न्यासश्च तर्पणम् ॥ ८५ ॥

१. दृष्ट-ख० ।

२. पुण्यात्-ख० ।

अत्र वै पूजिता देवी पूजयेत् तन्मनोरथान् ।
 अत्र यत् पुण्यमनघे भक्तिश्रद्धासमन्विते ॥ ८६ ॥
 विधिना विहिते यज्ञे परमानन्दसङ्कुले ।
 वक्त्रकोटिसहस्रैस्तु ह्यनन्तो वक्तुमक्षमः ॥ ८७ ॥
 अमृताञ्जलिमप्यत्र सुधासागरतुलनाम् ।
 अत्र यो नार्चयेद् देवीं जलेनापीह पार्वति ! ॥ ८८ ॥
 न नमेद् वा गुरून् भक्त्या ब्रह्महा स निगद्यते ।
 अत्र निद्रापरा यान्ति महाकालपुरं प्रिये ! ॥ ८९ ॥
 दम्भं मोहं तथा निद्रामालस्यं जाह्यचिन्तनम् ।
 काम क्रोधं तथा लोभं हिंसां मात्सर्यमेव च ॥ ९० ॥
 वर्जयित्वा प्रधानेन विद्यामेव समभ्यसेत् ।
 दुर्वासनां परित्यज्य कोटिजन्मसमुद्भवाम् ॥ ९१ ॥
 एकेन जन्मना मुक्तिं याति योगी न संशयः ।
 शक्तेर्मुखं विना नान्यं पश्येद् वै कर्हिचित् तदा ॥ ९२ ॥
 पशवो दूरतस्त्याज्याः पुरुषाश्चान्यपूजकाः ।
 अत्राऽन्यचिन्तनाद् यान्ति म्लेच्छयोनिं पतन्त्यधः ॥ ९३ ॥
 यान्ति चोर्ध्वं परं धाम चिन्तनाद् ब्रह्म शाश्वतम् ।
 नास्ति पुरस्क्रिया तेषां कायक्लेशपुरःसरा ॥ ९४ ॥
 नित्यपुरस्क्रियायुक्तास्त एव परिकीर्तिताः ।
 तं तु देवा नमस्यन्ति किं पुनर्नरमर्कटाः ॥ ९५ ॥
 दैवी कला भवेत् तत्र सर्वलोकवशङ्करी ।
 अमर्त्या अर्पितमन्यमीहन्ते कुलवल्लभम् ॥ ९६ ॥

तं दृष्ट्वा युवतयः सर्वाः किलङ्घान्मान्या मुदान्विताः ।
 शरदिन्दुप्रभं देवं पूर्णेन्दुप्रतिमाननम् ॥ १७ ॥
 नानावैदग्धिचातुर्यं स्निग्धपीयूषभाषिणम् ।
 अपि चेत् तत्समा नारी तत्समः पुरुषोऽस्ति चेत् ॥ १८ ॥
 नरेन्द्रं नरशार्दूलं दृष्ट्वा क्षुब्धमना भवेत् ।
 पूर्वं यद् दीयते वस्तु परे तस्माच्चतुर्गुणम् ॥ १९ ॥
 नानाविधोपहाराणि महादेव्यै निवेदयेत् ।
 राजोपचारं दत्त्वाऽन्ते स्तुत्वा नत्वा विसर्जयेत् ॥ १०० ॥
 कालत्रयेऽप्यशक्तश्चेच्चतुर्थे सर्वथा प्रिये !
 अनशनन् पूजयेद् रात्रौ भयनिद्रापराङ्मुखः ॥ १०१ ॥
 प्रातर्होमं प्रकुर्वीत तथा मध्यन्दिनेऽथवा ।
 निद्राकालं प्रवक्ष्यामि साधकानां हिताय च ॥ १०२ ॥
 दिवानिशोर्महादेवि ! नवमुहूर्तस्ततः परम् ।
 मुहूर्तत्रयमानं तु निद्रादेव्याः समीरिताः ॥ १०३ ॥
 अत्र निद्रापरा देवी निद्रया समुपासयेत् ।
 निद्राकाले जपेद् यस्तु पूजयेद् वा विमोहितः ॥ १०४ ॥
 स्वापकालं विना देवि ! स्वपेदन्यत्र यो बुधः ।
 चत्वारि तस्य नश्यन्ति आयुर्विद्या यशो बलम् ॥ १०५ ॥
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन बोधकाले प्रबोधयेत् ।
 दर्शनं चाऽवलोकं च संभाषं चान्यलोकनम् ॥ १०६ ॥
 स्वयमावेशनं चैव मन्त्राणां पञ्चलक्षणम् ।
 विदित्वा प्रजपेन्मन्त्रं सर्वसिद्धिमुपालभेत् ॥ १०७ ॥
 वेदसन्ध्यं त्रिसन्ध्यं वा द्विसन्ध्यं वाऽथ सुव्रते !
 योगात्मा योगविज्ञानी योगमुद्रासमन्वितः ॥ १०८ ॥

अब्दमेकं जपेद् यस्तु ब्रह्मचर्यव्रते स्थितः ।
 सहस्रं प्रजपेदादावन्ते चापि सहस्रकम् ॥१०९॥
 मध्ययोः पूजयेद् विद्यां शेषं यच्छमभागतः ।
 लक्षमेकं भवेद् देवि ! त्रिंशदभ्यन्तरे तथा ॥११०॥
 अस्तब्धाकुञ्चितं कार्यं न द्रुतं न विलम्बितम् ।
 अक्षराक्षरसञ्चारि ध्वनिमात्रं विभावयेत् ॥१११॥
 मयाऽप्येतद् व्रतस्थेन जप्यतेऽद्यापि सुन्दरि ! ।
 त्रिसन्ध्यं जप्यते ब्रह्म तत्पदप्राप्तिसिद्धये ॥११२॥
 एवं क्रमाद् भवेत् सिद्धो भोगी भोगपरायणः ।
 एवं मांसमृतुं चैव वासरं युगमेव च ॥११३॥
 गमयेत् परमेशानि यद्वा मन्वन्तरादिकम् ।
 एतद् रहस्यं परमं न प्रकाश्यं कदाचन ।
 समयोच्चारसङ्केतं भोगमोक्षफलप्रदम् ॥११४॥

॥ इति श्रीगन्धर्वतन्त्रे द्वाविंशतितमः पटलः ॥ २२ ॥

अथ त्रयोविंशः पटलः

ईश्वर उवाच-

होमादिकं तु विफलं कुमारीपूजनं विना ।
 कुमारी पूजिता येन त्रैलोक्यं तेन पूजितम् ॥ १ ॥
 ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च ऋषयो वासवस्तथा ।
 पितरश्चैव दिक्पाला गन्धर्वाऽप्सरसोऽसुराः ॥ २ ॥
 देवपत्न्यस्तथा नागा मातरः सिद्धचारणाः ।
 विश्वेदेवाः सयज्ञाश्च राक्षसाश्चैव देवताः ॥ ३ ॥
 स्थावरा जङ्गमाश्चैव सर्वभूतानि जन्तवः ।
 सर्वे ते तृप्तिमायान्ति कुमार्यो यत्र पूजिताः ॥ ४ ॥
 बह्वीनामप्यलाभे तु एकैकं वरवर्णिनी ।
 प्रमदा यौवनोन्मत्ता सा भवेत् सुन्दरी परा ॥ ५ ॥
 अष्टाब्दावधि पञ्चाब्दा पूजितव्या विधानतः ।
 कुमार्यै यज्जलं दत्तं तज्जलं सागरोपमम् ॥ ६ ॥
 यदन्नं दीयते तस्यै कुलाचलसमं प्रिये ! ।
 कुमारीपूजनं देवि ! कुमारीमनुना भवेत् ॥ ७ ॥
 यथा वा पूज्यते देवी पूजितव्या तथा तथा ।
 हेतुना भोजितव्यास्ताः पायसैर्मधुरान्वितैः ॥ ८ ॥
 बालाप्रियैश्च नैवेद्यैः त्रिपुरसुन्दरीधिया ।
 स्तुत्या नत्याऽथ सन्तोष्य अभीष्टं प्रार्थयेत् ततः ॥ ९ ॥
 पूजितायाश्च तुष्टाया हस्ताद् भक्तियुतो नरः ।
 शिरसा प्रतिगृह्णीयादाशीर्वादयुताक्षतान् ॥ १० ॥

यद् यद् वदति सन्तुष्टा तत् तद् भवति निश्चयम् ।
 इति ते कथितं देवि ! रहस्यं परमाद्भुतम् ॥ ११ ॥
 विनाऽनेन महेशानि ! न पूजाफलभाग् भवेत् ।
 नित्यार्चायां च दीक्षायां पुरश्चर्यादिकेषु च ॥ १२ ॥
 आदौ पूर्णे च मध्ये च लक्षे पूर्णे विशेषतः ।
 कुमार्यः पूजितव्याश्च कुमारी नार्चयेद् यदि ॥ १३ ॥
 तस्य पूजाफलं सर्वं नीयते यक्षराक्षसैः ।
 न पूजयति चेत् कान्तां तदा विघ्नैः प्रभूयते ॥ १४ ॥
 पूर्वार्जितफलं नश्येत् का कथा परजन्मनि ।
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन यदीच्छेदात्मनो हितम् ॥ १५ ॥
 पूजितव्या महाभागाः कुमार्यः परमेश्वरि ! ।
 प्रातरुत्थाय पूजायां स्नानकालेऽथवा पुनः ॥ १६ ॥
 संस्कृतासंस्कृते वापि हीनजात्युद्भवास्तथा ।
 नमस्याः साधकेन्द्राणां कुलीनानां परार्चने ॥ १७ ॥
 ब्रह्मण्यर्पितचित्तानां नास्तीह भिन्नता क्वचित् ।
 कुलपूजां विना देवि ! कुलदेवी पराङ्मुखी ॥ १८ ॥
 परयोषा यदा भद्रे ! स्वयं तासां गुरुर्भवेत् ।
 ब्राह्मणी क्षत्रिया वैश्या शूद्रा च कुलभूषणा ॥ १९ ॥
 वेश्या नापितकन्या च रजकी योगिनी तथा ।
 नानावैदग्ध्यकुशलाः कलारूपगुणान्विताः ॥ २० ॥
 तासां रूपं च भावं च विलोक्याऽमर्षचेष्टितम् ।
 ब्राह्मण्याद्यष्टशक्तीनां नामभिः कृतशब्दिताः ॥ २१ ॥
 आसनं प्रथमं ताभ्यः स्वागतं च पुनः पुनः ।
 अर्घ्यं पाद्यं च पानीयं मधुपर्काऽऽचमनीयकम् ॥ २२ ॥

स्नापयेद् गन्धपुष्पादिभः केशसंस्कारमेव च ।
 धूपयित्वा ततः केशान् कौषेयकं निवेदयेत् ॥ २३ ॥
 ततः स्थानान्तरे नीत्वा पीठमास्तीर्य भक्तितः ।
 संवेशयेद् विधानेन पूर्वादिक्रमयोगतः ॥ २४ ॥
 नानालङ्कारभूषाद्यैर्भूषयित्वाऽन्नलेपनैः ।
 गन्धं पुष्पं तथा धूपं दीपं नैवेद्यमेव च ॥ २५ ॥
 दुग्धं दधि घृतं तक्रं नवनीतं सशर्करम् ।
 नारिकेलं कपित्थं च नागरङ्गकमुत्तमम् ॥ २६ ॥
 पिष्टकं पायसं चैव नानारससमन्वितम् ।
 दत्त्वा सम्पूज्य विधिवत् स्तुतिभिस्तोषयेत् ततः ॥ २७ ॥
 मातङ्गेशि ! नमस्तुभ्यं ब्रह्मरूपधरेऽनघे ।
 कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥ २८ ॥
 माहेशि ! वरदे देवि परमानन्दरूपिणि ।
 कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥ २९ ॥
 कौमारि ! सर्वविघ्नेशि कुमारक्रीडने परे ।
 कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥ ३० ॥
 वैष्णवी विष्णुरूपासि सर्वविघ्नविनाशिनि ! ।
 कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥ ३१ ॥
 वाराहि ! वरदे देवि परमानन्दरूपिणि ।
 कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥ ३२ ॥
 इन्द्राणि ! वरदे देवि गजस्कन्धस्थिता ह्यसि ।
 कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥ ३३ ॥
 चामुण्डे ! मुण्डमालाम्रक्चर्चिते भयनाशिनि ।
 कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥ ३४ ॥

महालक्ष्मि ! महामोहक्षोभसन्तापहारिणि ।
कृपया हर विघ्नं मे मन्त्रसिद्धिं प्रयच्छ मे ॥ ३५ ॥
इति मातृमये ! देवि सति मातृबहिष्कृते ।
एके बहुतरे देवि विश्वरूपे नमोऽस्तु ते ॥ ३६ ॥
एतत् स्तोत्रं पठेद् यस्तु कर्मारम्भेषु संयतः ।
विदग्धाश्च समालोक्य तस्य विघ्नं न जायते ॥ ३७ ॥
आचम्य मुखवासेन ताम्बूलं च निवेदयेत् ।
ततो दद्यात् पुनर्माल्यं गन्धचन्दनपङ्क्तिम् ॥ ३८ ॥
यदि क्रीडापरास्तास्तु भवन्ति भाग्ययोगतः ।
क्रीडा यत्क्रीडनैः सर्वाः क्रीडारसपरायणाः ॥ ३९ ॥
तस्मात् सर्वप्रयत्नेन रक्षितव्याः सदा प्रिये !
यथा तु नमिता प्राज्ञे भक्तिभावपरायणैः ॥ ४० ॥
स्वेच्छा ऋतुमती या स्याद् गृहीत्वा रक्तमुत्तमम् ।
रोचना^१ चन्द्रकाश्मीरकस्तूर्यागुरुसंयुतम् ॥ ४१ ॥
स्वयम्भूकुसुमं दिव्यं फलं वा दिव्यमेव च ।
गृहीत्वा पूजयेद् देवीं महात्रिपुरसुन्दरीम् ॥ ४२ ॥
कुण्डगोलोद्भवं^३ वापि नान्यत्र कुसुमं भवेत् ।
मद्यं मांसं मुद्रा शक्तिः स्वयम्भूकुसुमं तथा ॥ ४३ ॥
एभिरेव महेशानि ! प्रत्यक्षीक्रियते परा ।
द्रव्यसंशोधनं कृत्वा शक्तिशोधनसम्भवैः ॥ ४४ ॥

१. विदग्धाश्च - ख० ।

२. चन्द-ख० ।

३. कुण्डगोलोद्भवां-ख० ।

४. एभिरेव-ख० ।

सपूज्य त्रिपुरां देवीमसाध्यमपि साधयेत् ।
 अन्या यदि न गच्छन्ति निजकन्यात्मजात्मनः ॥ ४५ ॥
 अग्रजा मातुलानी तु माता वा तत्सपत्निका ।
 वयसा जातितो वापि हीनरज्जुश्च सा यथा ॥ ४६ ॥
 पूज्याः कुलवरैः सर्वैर्निजाहङ्कारवर्जितैः ।
 स्वयमक्षोभितो भूत्वा मूलयोगं न चाचरेत् ॥ ४७ ॥
 मूलयोगकृतामायुः सिद्धोऽपि नश्यति ध्रुवम् ।
 सर्वाभावे एकतरा पूजनीया प्रयत्नतः ॥ ४८ ॥
 सस्वृताऽसंस्कृता वापि बन्धकी वाथ निष्पती ।
 पूर्वाभावे परा पूज्या तदंशा योषितो यतः ॥ ४९ ॥
 एका चेत् कुलशास्त्रज्ञा लभ्यते कुलवित्तमैः ।
 पूजार्हा सा तारा देवि ! भोगमोक्षप्रसाधिका ॥ ५० ॥
 एका च युवती यत्र पूजिता चावलोकिता ।
 तदा देव्यश्च सर्वाश्च पूजितं सर्वदैवतम् ।
 इति ते कथितं देवि ! न प्रकाश्यं कदाचन ॥ ५१ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे त्रयोविंशतितमः पटलः ॥ २३ ॥

अथ चतुर्विंशः पटलः

श्री ईश्वर उवाच-

एवं यः कुरुते पूजां नित्यं भक्तियुतो बुधः ।
 कन्दर्पसदृशः स्त्रीषु गौरीपतिरिवापरः ॥ १ ॥
 स एव सुकृती लोके स एव कुलभूषणः ।
 धन्या च जननी तस्य धन्यस्तस्य पिता खलु ॥ २ ॥
 दैवी कला भवेत् तत्र मम तुल्यो महामतिः ।
 अणिमाद्यष्टसिद्धीशो जायते नात्र संशयः ॥ ३ ॥
 वह्निरिव रिपोर्हन्ता इन्दुरिव सुखप्रदः ।
 पितृदेवसमः शास्ता शुचौ शुचिसमः खलु ॥ ४ ॥
 बृहस्पतिसमो वक्ता धरणीसदृशः क्षमी ।
 वक्त्रे सरस्वती तस्य लक्ष्मीस्तस्य सदा गृहे ॥ ५ ॥
 तीर्थानि तस्य देहे वै न च तस्य पुनर्भवः ।
 धनेन धननाथः स्यात् तेजसा भास्करोपमः ॥ ६ ॥
 बलेन पवनो ह्येष दानेन वासवोपमः ।
 गानेन तुम्बुरुः साक्षान्नित्यं येन समर्चिता ॥ ७ ॥
 एकाहं यदि देवेशि ! महात्रिपुरसुन्दरी ।
 न पूजयेत् तथा न स्यात् प्रायश्चित्तं समाचरेत् ॥ ८ ॥
 उपोष्यैव चाधिवासं कृत्वा पूजां परेऽहनि ।
 गुरुं सम्पूज्य विधिवत् तदा पूजां समापयेत् ॥ ९ ॥

कुमार्यै भोजनं दत्त्वा विप्रानपि च भोजयेत् ।
 अत ऊर्ध्वं पुनर्दीक्षां लक्षजापं समाचरेत् ॥ १० ॥
 महात्रिपुरसुन्दर्या योगिनीनां तथैव च ।
 द्व्यहं वाथ त्र्यहं वापि पूजाशून्यं करोति यः ॥ ११ ॥
 सिद्धिहानिर्भवेत् तस्य योगिनीशापमालभेत् ।
 चत्वारि तस्य नश्यन्ति आयुर्विद्या यशो बलम् ॥ १२ ॥
 तस्य मांसं च शुक्रं च रूपं शोणितमेव च ।
 अभीष्टानपि कामांश्च हिंसन्ति योगिनीगणाः ॥ १३ ॥
 बन्धुभिः कलहो घोरः कलत्रैश्च विशेषतः ।
 शस्यशून्या भवेदुर्वी विघ्नस्तस्य पदे पदे ॥ १४ ॥
 सत्यं सत्यं भवेद् रोगी दरिद्रश्चोपजायते ।
 इहैव दुःखमाप्नोति त्रिविधं लोमहर्षणम् ॥ १५ ॥
 परे स्वर्गात् परिभ्रष्टः क्षितौ क्षितिपनायकः ।
 अतुलां भक्तिमासाद्य कैवल्यं लभते ततः ॥ १६ ॥
 ब्रह्मचिन्ताप्रवृत्तो यः सोपहाय च दैवतम् ।
 विनानया प्रवर्त्तेत ब्रह्मघाती स एव तु ॥ १७ ॥
 जपध्यानपरो मन्त्री योगक्षेमपरायणः ।
 स्वयं यदि भवेन्मूढो गुरुं तत्र नियोजयेत् ॥ १८ ॥
 ज्ञानकर्मपरः शुद्धः सर्वदेवमयः प्रभुः ।
 सिद्धयः सकलास्तस्य गुरुर्यस्य हिते रतः ॥ १९ ॥
 मासतो वर्षतो वापि स्वयं पुण्याहयोगतः ।
 कुर्याद् वै सहतीं पूजां सम्पन्नाङ्गविभूषिताम् ॥ २० ॥
 उपहारैर्बहुविधैरलङ्कृतसुविग्रहाम् ।
 नित्यमेवार्चनं देव्या नित्यमेव समाचरेत् ॥ २१ ॥

नित्याचारपरो मन्त्री नैमित्तिकविधिं चरेत् ।
 नित्यनैमित्तिकपरः साधुः काम्यं विचिन्तयेत् ॥ २२ ॥
 कामान्नैमित्तिकं नित्यं नित्यं नैमित्तिकात् परम् ।
 नित्याचारविलोपी यः काम्यं नैमित्तिकमेव वा ॥ २३ ॥
 करोति स च दुर्मेधा नाप्नोति तस्य तत् फलम् ।
 नित्याचारमनादृत्य यदन्यत्तु समीहते ॥ २४ ॥
 निष्फलं तस्य तत् कर्म वन्ध्यास्त्रीगैथुनं यथा ।
 अपि पुष्पफलैर्वापि पूजयेच्चक्रदेवताः ॥ २५ ॥
 अङ्गहीनं तु पुरुषो न सम्यग् याज्ञिको भवेत् ।
 अङ्गहीना तथा पूजा न सम्यग् फलदायिनी ॥ २६ ॥
 ध्यान पूजा जपो होम इति हस्तचतुष्टयम् ।
 शरीरं न्यासजालं तु आत्मा तज्ज्ञानमेव च ॥ २७ ॥
 भक्तिः शिरोऽत्र हृत् श्रद्धां कौशलं नेत्रमीरितम् ।
 एवं यज्ञशरीरं तु मत्वा साधकसत्तमः ॥ २८ ॥
 यज्ञं समापयेन्नित्यं साङ्गेनैव खलु प्रिये ! ।
 अङ्गहीने महान् दोषस्ततोऽङ्गं नावधारयेत् ॥ २९ ॥
 सर्वाङ्गपूर्णपुरुषो यज्ञाख्यः सर्वसिद्धिदः ।
 तत्तदीहापरा शक्तिः सिद्धिं संयोगतस्तयोः ॥ ३० ॥
 श्रीमत्त्रिपुरसुन्दर्याः पूर्णयज्ञः शरीरके ।
 अङ्गबाधे यथा दोषो नान्यस्य हि तथा भवेत् ॥ ३१ ॥
 स्वविभवान्नरूपा वै पूजा कार्या विभूतये ।
 व्यतिक्रमात्तु हीनः स्याद् ब्रह्महत्यामवाप्नुयात् ॥ ३२ ॥
 नाधिके^१ नैव च न्यूनमुभयं पापदायकम् ।
 चतुर्दश्यामथाष्टम्यां पूर्णायां मासमध्यतः ॥ ३३ ॥

महाभूतदिने वापि यजेद् विभवविस्तरम् ।
 कृष्णयाऽथ चतुर्दश्या युक्तं कुजदिनं यदा ॥ ३४ ॥
 महाभूतदिनं तत्तु सर्वभूतवशङ्करम् ।
 यदि पुष्या भवेत् तत्र तदाऽनन्तफलप्रदम् ॥ ३५ ॥
 मन्त्रं यदि श्मशाने तु शवोपरि यथाविधि ।
 अथवा प्रजपेद् देवीं मातृकां नीलरूपिणीम् ॥ ३६ ॥
 कृत्वा जप्त्वा तदा कुर्याद् भूतप्रेतपिशाचकान् ।
 तान् वशीकृत्य तल्लोकं तथेह तैः सहासते ॥ ३७ ॥
 वशीकृत्य श्रिया युक्तो मोदते पुत्रपौत्रकैः ।
 यथा तथा गृहे बाह्ये कृत्वा जप्त्वा नरो बुधः ॥ ३८ ॥
 राक्षसान् किन्नरान् कृत्वा तल्लोके च तथेह च ।
 तैश्च प्रमुदितो भोगी भोगान् भुङ्क्ते यथेच्छया ॥ ३९ ॥
 निजगेहे सदा यस्तु पवित्रे सुमनोहरे ।
 कृत्वा जप्त्वा नरः प्राज्ञो यक्षान् सर्वान् वशं नयेत् ॥ ४० ॥
 मुक्त्वा च मुदितो लोके धनी धनविशारदः ।
 धनप्राणो धनात्मा च सुखं तदनुचिन्तनात् ॥ ४१ ॥
 अनुभूय तदानन्दं तदिहापि विराजते ।
 नदीनदसमीपे च पितृपीठेऽथवा प्रिये ! ॥ ४२ ॥
 कृत्वा जप्त्वा च तल्लोके तथेह तैः प्रमोदितः ।
 कामात्मा कामरूपी च कामी काममनोहरः ॥ ४३ ॥
 कामयित्वाऽखिलान् कामान् कामराज इवाऽपरः ।
 राजते सततं राजा राजभिश्चैव राजिभिः ॥ ४४ ॥

पुण्यक्षेत्रे महापीठे पुण्यवृक्षसमीपके ।
 कृत्वा जप्त्वा नरो मानी मान्योऽयं यमलोकराट् ॥ ४५ ॥
 सर्वदा युञ्ज(ज्य)ते लोके राजते सिद्धभूमिषु ।
 मानुषत्वं विना सिद्धिः पुनः परमदुर्लभा ॥ ४६ ॥
 यस्मात् तत् सर्वलोकानां भोगप्रत्यक्षदायकम् ।
 प्रफुल्लकुसुमाकीर्णे उद्यानेऽतिमनोहरे ॥ ४७ ॥
 प्रफुल्लकुन्दसंमोदप्रपूरितदिगन्तरे ।
 वृक्षमूलेऽथवा जप्त्वा कृत्वा हस्तं स्वमस्तके ॥ ४८ ॥
 गन्धर्वरूपवान् भूत्वा गीतनृत्यविशारदः ।
 गन्धर्वान् किन्नरान् कृत्वा तल्लोके च तथेह तैः ॥ ४९ ॥
 आनन्दं परमं लब्ध्वा गीतनृत्यादिगोचरम् ।
 तदानन्दमये रम्ये मोदते तत्प्रसादतः ॥ ५० ॥
 नागलोकसन्धिभूमौ वने गिरिगुहासु च ।
 कृत्वा जप्त्वा सदा देवीं नागान् सर्वान् वशं नयेत् ॥ ५१ ॥
 तैः प्रमुदितः प्राज्ञस्तल्लोके च तथेह च ।
 भुङ्क्ते बहुविधान् भोगान् नागलोकप्रतिष्ठितान् ॥ ५२ ॥
 परकीये यदा यत्र पशुच्छन्ने विलोकिते ।
 कृत्वा जप्त्वा नरो धर्मादक्षरं लोकमाप्नुयात् ॥ ५३ ॥
 तानेव^१ वशगान् कृत्वा तल्लोके च तथेह च ।
 मोदते सततं वीरः सुरासुरविचेष्टितः ॥ ५४ ॥
 यत्र कुत्र महापीठे शौरिसूर्यविलोकने ।
 कृत्वा जप्त्वा महातेजा भवरोगतमोपहा ॥ ५५ ॥

१. प्रमुदिता-क० ।

२. तामेव-ख० ।

उदेति सविता सूर्यः ^१सूर्यलोके तथेह च ।
 वने सर्वान् वशे कृत्वा वशी वशं नयेज्जगत ॥ ५६ ॥
 पुण्यानदीजलान्ते यस्तदन्ते वा निरन्तरम् ।
 सदा पुण्यजलस्नायी तत्पायी तद्विहारवान् ॥ ५७ ॥
 कृत्वा जप्त्वा नरः प्राज्ञो ब्रह्मर्षिलोकसंज्ञके ।
 ब्रह्मर्षिभिर्मुदा तत्र तथेह ^२तत्प्रसादतः ॥ ५८ ॥
 भुङ्क्ते स विपुलान् ^३भोगान् ब्रह्मघोषपुरःसरान् ।
 महत्या च प्रियायुक्तो ब्राद्ध्या (?) चातिश्रद्धया ॥ ५९ ॥
 राजते सततं राजा राजिराजविहारवान् ।
 देवतायतने धन्ये नित्यपूजागृहे तथा ॥ ६० ॥
 देवताः प्रतिगृह्णन्ति देवतायतने कृतम् ।
 उद्याने सुसमापन्ने गृहे चातिमनोहरे ॥ ६१ ॥
 नित्यमावाहयेत् तत्र मधुपर्कादिभिर्यजेत् ।
 देवांस्तत्र विजानीयात् तेषां सान्निध्ययोगतः ॥ ६२ ॥
 देवताभवनैस्तुल्ये शोभिते देवशोभया ।
 निर्जने चातिशुद्धे च गन्धधूपोत्करे शुभे ॥ ६३ ॥
 दीपदर्शनघण्टादिकुसुमोत्करभूषिते ।
^४देवीपीठे महापुण्ये महदुच्चगृहेतथा ॥ ६४ ॥
 कृत्वा जप्त्वा नरो देवि ! कारयेद् वशगान् सदा ।
 भावनावशसम्पन्नो नरो दिव्यस्तथेह च ॥ ६५ ॥

-
१. सूर्यालोके-ख० ।
 २. तैः-क० ।
 ३. विधान्-ख० ।
 ४. देवपीठे-क० ।

दीव्यते देववद् देवो देवभोगी विहारवान् ।
 दिव्यदर्शी दिव्यरूपी दिव्यभोगविहारवान् ॥ ६६ ॥
 देवैः सम्मानितो मानी देववद् विहरेत् क्षितौ ।
 विमानगामिभिर्यानैर्गजवाजिपुरः सरैः ॥ ६७ ॥
 शिवालये शिवक्षेत्रे शिवलिङ्गसमीपके ।
 कृत्वा जप्त्वा शिवामोदी शिवलोके तथेह च ॥ ६८ ॥
 मोदते सततं योगी युक्तः शिवदकिङ्करैः ।
 विष्णुक्षेत्रे महापुण्ये विष्णुगेहे तदन्तिके ॥ ६९ ॥
 वैष्णवं भावमाश्रित्य कृत्वा जप्त्वाऽथ साधकः ।
 वैष्णवान् वशगान् कृत्वा विष्णुलोके तथेह च ॥ ७० ॥
 मोदंते सततं शुद्धः स्वयं विष्णुरिवाऽपरः ।
 विष्णुपीठे परा सिद्धिः सद्यो देवत्वदायिनी ॥ ७१ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे चतुर्विंशतितमः पटलः ॥ २४ ॥

अथ पञ्चविंशः पटलः

ईश्वर उवाच-

पुण्यक्षेत्राणि वक्ष्यन्ते शृणु प्राधान्यतो मम ।
 पुण्यक्षेत्रं नदीतीरं गुहा पर्वतमस्तकम् ॥ १ ॥
 तीर्थप्रदेशाः सिन्धूनां सङ्गमः पावनं वनम् ।
 उद्यानानि विविक्तानि बिल्वमूलं तटं गिरेः ॥ २ ॥
 तुलसीकाननं गोष्ठं वृषशून्यं शिवालयम् ।
 अश्वत्थाऽऽमलकीमूलं गोशाला जलमध्यतः ॥ ३ ॥
 देवतायतनं कूलं समुद्रस्य निजं गृहम् ।
 गुरुणां सन्निधानं च चित्तैकाग्रस्थलं^१ तथा ॥ ४ ॥
 सर्वेषामुत्तमं प्रोक्तं निर्जनं पशुवर्जितम् ।
 यत्र तत्र नरः पूजां निर्जने कुरुते तु यः ॥ ५ ॥
 तस्यै दत्ते शुभं देवि ! पत्रं पुष्पं फलं जलम् ।
 शुद्धा भक्ताश्च बाहुल्यात् प्रजाद्रव्यस्य विस्तरात् ॥ ६ ॥
 देव्याः सन्निधिरत्र स्यान्निर्जने पूजनात् तथा ।
 वाराणस्यां सदा पूजा सम्पूर्णफलदायिनी ॥ ७ ॥
 ततस्तु त्रिगुणा प्रोक्ता पुरुषोत्तमसन्निधौ ।
 ततोऽपि द्विगुणा प्रोक्ता द्वारवत्यां विशेषतः ॥ ८ ॥
 सर्वक्षेत्रेषु पीठेषु पूजा द्वारवतीसमा ।
 विन्ध्ये शतगुणा प्रोक्ता गङ्गायामपि तत्समा ॥ ९ ॥
 आर्यावर्ते मध्यदेशे ब्रह्मावर्ते तथैव च ।
 विन्ध्यवत् फलदा पूजा प्रयागे पुष्करे तथा ॥ १० ॥

ततश्चतुर्गुणा प्रोक्ता करतोयानदीजले ।
 तस्मान्चतुर्गुणफला नन्दिकुण्डे च पार्वति ! ॥ ११ ॥
 ततश्चतुर्गुणा प्रोक्ता जल्पीशेश्वरसन्निधौ ।
 तत्र सिद्धेश्वरीयोनौ ततोऽपि द्विगुणा मता ॥ १२ ॥
 ततश्चतुर्गुणा प्रोक्ताः लौहित्यनदपार्थसि ।
 तत्समा कामरूपे च सर्वत्रैव जले स्थले ॥ १३ ॥
 सर्वश्रेष्ठो यथा विष्णुर्लक्ष्मीः सर्वोत्तमा यथा ।
 देवीपूजा तथा शस्ता कामरूपे सुरालये ॥ १४ ॥
 देवीक्षेत्रं कामरूपं विद्यतेऽन्यत् न तत्समम् ।
 अन्यत्र विरला देवी कामरूपे गृहे गृहे ॥ १५ ॥
 ततः शतगुणा प्रोक्ता नीलकूटस्य मस्तके ।
 ततोऽपि द्विगुणा प्रोक्ता हारके शिवलिङ्गके ॥ १६ ॥
 ततोऽपि द्विगुणा प्रोक्ता दाक्षायण्याः स्वयोनिषु ।
 ततः शतगुणं प्रोक्तं कामाख्यायोनिमण्डले ॥ १७ ॥
 कामाख्यायां महादेवीपूजां यः कृतवान् सकृत् ।
 स चेह लभते कामान् परत्र शिवरूपताम् ॥ १८ ॥
 न तस्य सदृशोऽन्योऽस्ति रिपुस्तस्य न विद्यते ।
 वाञ्छितान् समवाप्नोति चिरायुरभिजायते ॥ १९ ॥
 वायोरिव गतिस्तस्य भवेदन्यैरबाधिता ।
 सङ्ग्रामे शास्त्रवादे च दुर्जयः स हि जायते ॥ २० ॥
 मूलमूर्तिर्महादेव्या योनिरूपा निगद्यते ।
 तत्र संपूज्य तां देवीं पुनर्जन्म न विद्यते ।
 पुण्यक्षेत्रमिति प्रोक्तं न प्रकाश्यं कदाचन ॥ २१ ॥

देवी उवाच-

सङ्ग्रामे सूतके चैव रोगभीतौ तथापदि ।
तदा किं स्यान्महादेव ! तदिह कथयस्व मे ॥ २२ ॥

ईश्वर उवाच-

अशौचं साधकेन्द्राणां नास्ति रोगभयं तथा ।
शुचीनां धर्मचर्याणामापदामुद्भवः कुतः ॥ २३ ॥
यदि विघ्नो भवेद् देवि ! पूर्वकर्मनिबन्धनात् ।
तदैवं परमेशानि ! विधिं कुर्याद् विचक्षणः ॥ २४ ॥
गन्धं पुष्पं च धूपं च दीपं नैवेद्यमेव च ।
एतैर्हीना तु या पूजा न सा कल्याणदायिनी ॥ २५ ॥
पुष्पाञ्जलिं विधायाऽथ पूजयेच्चक्रदेवताः ।
अष्टकोणं त्रिकोणं वा बैन्दवं परिपूजयेत् ॥ २६ ॥
एवं कृत्वा जपेद् विद्यां समर्प्य च विसर्जयेत् ।
कुमार्यै भोजनं दत्त्वा सम्पूर्णफलभाग् भवेत् ॥ २७ ॥
अथवाऽद्वैतभावेन आत्मानं तन्मयं स्मरेत् ।
अद्वैतभावसम्पन्नस्त्रिपुरीकृतविग्रहे ॥ २८ ॥
१ आत्मन्येव यजेद् देवीमुपचारैर्यथाविधि ।
निजदेहाख्ययन्त्रं तु सर्वयन्त्रात् परं शिवम् ॥ २९ ॥
आनन्दहृदयं कृत्वा सदोल्लासेन^२ मानवः ।
गुरुन् नत्वा विधानेन जपेद् विद्यामनन्यधीः ॥ ३० ॥
सुगन्धिपुष्पमालाभिः सर्वालङ्कारभूषणैः ।
स्निग्धं सुमधुरं यन्त्रं कामरूपं मनोहरम् ॥ ३१ ॥

१. आत्मन्नेव-ख० ।

२. सदोन्नासेन-क० ।

कृत्वा सुमङ्गलं देहं मृदुभाषणसस्मितम् ।
 अहिंसावृत्तेमाश्रित्य सर्वप्राणिहिते रतः ॥ ३२ ॥
 निजभावे सदा तिष्ठेद् देववद् विहरेत् क्षितौ ।
 दुःखेष्वनुद्विग्नमनाः सुखेषु विगतस्पृहः ॥ ३३ ॥
 वीतरागभयक्रोधो मनोऽहङ्कारवर्जितः ।
 योपिदन्ते पुरश्चर्या कार्या रात्रौ न चान्यथा ॥ ३४ ॥
 मनस्तुष्टौ समुत्पन्ने सिंहव्याघ्रसमाकुले ।
 परसैन्यागमे वापि कुर्यान्मानसपूजनम् ॥ ३५ ॥
 कारागारनिबद्धो वा पूजाद्रव्यविहीनकः ।
 इदं रहस्यं परममिदं स्वस्त्ययनं महत् ॥ ३६ ॥
 मन्त्रवेदमयं शुद्धं पूजाक्रममनुत्तमम् ।
 गोपयेद् यत्नतो दिव्यं सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥ ३७ ॥
 ज्ञानदं कामदं श्रेष्ठं सद्यःप्रत्ययकारकम् ।
 यस्मै कस्मै न दातव्यं नास्तिकाय कदाचन ॥
 एतज्ज्ञानात् परं ज्ञानी सद्यो भवति तत्क्षणात् ॥ ३८ ॥

श्रीदेवी उवाच-

कथं तन्मानुषे लोके लोकानां दर्शनं भवेत् ।
 तत् कथय महादेव ! लोकदेशविभेदतः ॥ ३९ ॥

ईश्वर उवाच-

मानुषं भारतं श्रेष्ठं तत्रापि पुण्यदेशकम् ।
 लोकाः पुण्यपराः श्रेष्ठास्तेषां ज्ञानी विशिष्यते ॥ ४० ॥
 ज्ञानपुण्यविहीनास्तु पिशाचा भोगतत्पराः ।
 पशुप्रायजना म्लेच्छाः प्रेतलोकनिवासिनः ॥ ४१ ॥
 तदस्तीति प्रमाणेन ज्ञानन्ति न समीहते ।
 भुङ्क्ते बहुविधान् भोगान् भूतालोकप्रमाणकः ॥ ४२ ॥

भक्ष्याभक्ष्यं न जानन्ति कार्याकार्यमथापि वा ।
 वर्तन्ते विधिना यज्ञे भोगैर्मधुपुरस्कृतैः ॥ ४३ ॥
 ते पुनरिह देवेशि ! निशाचरप्रमाणकाः ।
 जीवन धनमेवात्र धनचिन्तापरायणाः ॥ ४४ ॥
 धनसञ्चयकारी च दानभोगबहिष्कृतः ।
 शिश्नोदरमुखो यस्तु केवलं वर्तते जनः ॥ ४५ ॥
 यक्षलोकप्रमाणी च यक्षलोके महीयते ।
 सदाचारमये देशे सदाचारविहारवान् ॥ ४६ ॥
 अरोगी रूपवान् भोगी पितृलोके महीयते ।
 मध्यदेशे महापुण्ये देवनदीसमन्विते ॥ ४७ ॥
 पूज्यपूजकभावेन यज्ञायज्ञविशारदः ।
 शुद्धान्तःकरणो विज्ञो मानुषो लोकसूचकः ॥ ४८ ॥
 भोगमोक्षप्रदे शुद्धे कृष्णमृगविचेष्टिते ।
 कर्तव्यमिति सर्वाणि श्रुतिस्मृतिमयानि च ॥ ४९ ॥
 कुरुते सततं भोगी दानभोगपरायणः ।
 देववद् विहरेल्लोके देवलोकप्रमाणकः ॥ ५० ॥
 अथ त्रिगुणरूपिण्याः पीठे निस्त्रैगुण्यदायके ।
 महादेव्या महापुण्ये गुह्ये वा प्रकटेऽपि च ॥ ५१ ॥
 निरानन्दैरथानन्दैर्दक्षिणोत्तररूपकैः ।
 अतदात्मा तदात्मा वा योगी वा भोगसंयुतः ।
 निस्त्रैगुण्यो भवेद् देवि ! महादेवीप्रसादतः ॥ ५२ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे पञ्चविंशतितमः पटलः ॥ २५ ॥

अथ षड्विंशः पटलः

देवी उवाच—

कीदृशो वा भवेच्छिष्यः कीदृशो वा भवेद् गुरुः ।
कीदृशी वा भवेद् दीक्षा कथं कुर्याद् वद प्रभो ! ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच—

अथ दीक्षां प्रवक्ष्यामि मन्त्रिणां हितकाम्यया ।
विनानया न चैव स्यात् सर्वमन्त्रफलं यतः ॥ २ ॥
ज्ञानं दिव्यं यतो दद्यात् कुर्यात् पापक्षयं यतः ।
अतो दीक्षेति सा प्रोक्ता गुरुशिष्यौ वदामि ते ॥ ३ ॥
आदौ विद्यावता बाह्यं दक्षिणामूर्तिरव्ययः ।
गुरुर्भूत्वैव भगवान् महाविद्यां ददाति वै ॥ ४ ॥
दिव्यो गुरुर्ऋषिः सोऽथ दिव्यां विद्यां प्रकाशय च ।
दिव्यौघानकरोच्छिष्यान् वक्ष्येऽथ शृणु पार्वति ! ॥ ५ ॥
प्रकाशोऽथ विमर्शोऽन्यस्त्वानन्दोऽपर इत्यपि ।
नामभेदादहं लोके कल्पयन् दिव्यरूपतः ॥ ६ ॥
त्रयस्तेभ्यः समुत्पन्नाः सिद्धाश्च त्रय एव ते ।
ज्ञानं सत्यं पूर्णं इति श्रीमुखास्ते समीरिताः ॥ ७ ॥
दिव्या मदन्तिके दिव्यसिद्धाभूमाविहापि च ।
निवसन्ति ततस्तेभ्यः समभूवंस्त्रयस्तथा ॥ ८ ॥
स्वभावः प्रतिभस्तद्वत् सुभगश्चेति नामतः ।
ते भूमावेव सततं निवसन्ति मदात्मकाः ॥ ९ ॥

१. ददति-क० ख०।

२. स्वभग-क०।

प्रसन्नवदनाः सर्वे वराभयकरान्विताः ।
 द्विनेत्रा द्विभुजा एते ललिताकारसंयुताः ॥ १० ॥
 मायालक्ष्म्यादिकास्तद्वदाख्या आनन्दनाथगाः ।
 नवाना नवनामानि नवार्णानि पृथक् पृथक् ॥ ११ ॥
 तानि सप्ताक्षरीयोगात् प्रत्येकं षोडशाक्षरम् ।
 नित्याषोडशरूपाणि तानि ज्ञेयान्यनुक्रमात् ॥ १२ ॥
 विमला जयिनीमध्ये पूज्या एवं वरानने ।
 नामपर्यायतः प्राप्तं कालावाप्तमिति द्वयम् ॥ १३ ॥
 प्रसिद्धं बाह्यतो यच्च त्रीणि नामानि साधके ।
 मनुष्यरूपसम्प्राप्तः सर्वतन्त्रार्थतत्त्ववित् ॥ १४ ॥
 मन्त्रतन्त्रावतारोऽथ विचराम्यहमेव सः ।
 गुरुः शाक्तो भवेद् ऋद्ध्यै तदन्यो विपरीतदः ॥ १५ ॥
 गुरुः सर्वगुणोपेतो दोषैरस्पृष्टमानसः ।
 अरोगी नातिवृद्धश्च सुरुचिर्मितभाषणः ॥ १६ ॥
 सुन्दरः सुमुखः स्वच्छस्त्वलोभी बहुमन्त्रवित् ।
 असंशयः संशयच्छिन्निग्रहानुग्रहे प्रभुः ॥ १७ ॥
 निर्द्वन्द्वो निरहङ्कारः सत्यवादी दृढव्रतः ।
 आश्रम्याऽश्रमधर्मज्ञो मात्सर्यरहितः शुचिः ॥ १८ ॥
 अबहुमन्त्रदो वामी जपपूजापरायणः ।
 सर्वतन्त्रार्थवेत्ता च दयावान् न च हिंसकः ॥ १९ ॥
 यदृच्छालाभसन्तुष्टः शान्तो नियमवान् ऋजुः ।
 स्मेरपूर्वाभिभाषित्वं स्वच्छताऽजिह्मवृत्तिता ॥ २० ॥

सन्तोषत्वमगर्वित्वमलोभित्वमनिन्दिता ।
 अपक्षत्वमवित्तेच्छा गुरुत्वं हितवादिता ॥ २१ ॥
 एवंविधो गुरुर्ज्ञेयस्त्वितरः शिष्यदुःखदः ।
 यथायोग्यगुणैः पूर्वैर्युक्तश्चातिप्रियंवदः ॥ २२ ॥
 विशुद्धदेहवदनः शुद्धाम्बरधरः शुचिः ।
 विमुखः परनिन्दासु देवतादर्शनेषु च ॥ २३ ॥
 परान्नवनिता-भूमि-पीडासु विगतस्पृहः ।
 दयान्वितः सर्वजने प्रेक्षाकारी जितेन्द्रियः ॥ २४ ॥
 आस्तिको गुरुभक्तश्च शुद्धिमान् सुस्थिराशयः ।
 अलुब्धः स्थिरमैत्रश्च गुरुवाक्यप्रमाणकः ॥ २५ ॥
 सर्वदा दृढभक्तिश्च गुरौ मन्त्रे सदैवते ।
 एवंविधो भवेच्छिष्यस्त्वितरो दुःखकृद् गुरोः ॥ २६ ॥
 दीक्षाकालं विनिश्चित्य मुहूर्ते दोषवर्जिते ।
 गुरुं समाश्रयेच्छिष्यः प्रसादाय समाहितः ॥ २७ ॥
 प्रसीदं नाथ देवेति तथेति च कृतादरः ।
 प्रणम्योपविशेत् पार्श्वे तथा गच्छेदनुज्ञया ॥ २८ ॥
 मुखावलोकी सेवेत कुर्यादादिष्टमादरात् ।
 असत्यं न वदेदग्रे न बहु प्रलपेदपि ॥ २९ ॥
 कामं क्रोधं तथा लोभं मानं प्रहसनं स्तुतिम् ।
 चापलानि च जिह्वानि कार्याणि परिदेवनम् ॥ ३० ॥
 ऋणदानं ^३तदादानं वस्तूनां क्रयविक्रयम् ।
 न कुर्याद् गुरुणा सार्द्धं शिष्योऽपि च कदाचन ॥ ३१ ॥

-
१. पराय-ख८ ।
 २. प्रसीदे-ख८ ।
 ३. तथादाना-ख०

यतो गुरुः शिवः साक्षात् तं स्तुवन् प्रणमन् यजेत् ।
 यथा देवे तथा मन्त्रे यथा मन्त्रे तथा गुरौ ॥ ३२ ॥
 यथा गुरौ तथा चात्मन्येवं भक्तिक्रमः प्रिये ! ।
 अवमन्य गुरोर्वाक्यं स्वबुद्ध्या कुरुते तु यः ॥ ३३ ॥
 न कदाचिद् भवेत् सिद्धिर्मन्त्रैर्देवप्रपूजनैः ।
 मन्त्रेण तस्य नियतं पूजां कुर्याद् यथोदितम् ॥ ३४ ॥
 आसनं शयनं वस्त्रं भूषणं पादुकां तथा ।
 छायां कलत्रमन्यच्च यद् गुरोस्तत् प्रपूजयेत् ॥ ३५ ॥
 गुरुशय्यासनं पीठमुपानच्छत्रपादुकाम् ।
 न्नानोदकं तथा छायां लङ्घयेन्न कदाचन ॥ ३६ ॥
 गुरु दृष्ट्वा भवेद् हृष्टः परमानन्दनिर्भरः ।
 भीतभीतः पदाम्भोजे पश्येच्चकितलोचनः ॥ ३७ ॥
 औपदीकृत्य सर्वस्वं तदादिष्टं मुदान्वितः ।
 कुर्यात् सर्वप्रयत्नेन यथा तुष्टो भवेत् तु सः ॥ ३८ ॥
 सकृत् प्रणम्य दण्डवदिष्टदेवधिया गुरुम् ।
 पुलकाञ्चितसर्वाङ्गं पूजाकोटिफलं लभेत् ॥ ३९ ॥
 यद् यत् प्रियतमं वस्तु भक्त्या तस्मै निवेदयेत् ।
 अदत्त्वा गुरवे वस्तु यत् किञ्चिदिह भूतले ॥ ४० ॥
 आत्मसात् कुरुते यस्तु स भवेद् योगिनीपतिः ।
 यदेव लभ्यते वस्तु भिक्षया वाऽन्यचेष्टया ॥ ४१ ॥
 तन्निवेद्य तदादिष्टं स्वयं भुञ्जीत सादरम् ।
 एवमेव हि सच्छिष्यै कर्तव्या गुरुनिष्कृतिः ॥ ४२ ॥

येन विशुद्धभावेन सर्वथाऽऽत्मार्पणं गुरौ ।
 गुरुता शिष्यता चैव तयोर्वत्सरकालतः ॥ ४३ ॥
 दापयेत् स्वकृतं दोषं पत्नी पापं स्वभर्तरी ।
 तथा शिष्यार्जितं पापं गुरुमाप्नोति निश्चितम् ॥ ४४ ॥
 सद्गुरुः स्वाश्रमे शिष्यं वर्षमेकं परीक्ष्य वै ।
 दीक्षाकालं ततः प्राज्ञो भावयेत् सुसमाहितः ॥ ४५ ॥
 शरत्काले च वैशाखे दीक्षा श्रेष्ठफलप्रदा ।
 फाल्गुने मार्गशीर्षे च ज्येष्ठे दीक्षा तु मध्यमा ॥ ४६ ॥
 आषाढो माघमासश्च कनिष्ठौ भद्रिभराहतौ ।
 निन्दितः श्रावणश्चैव पौषो भाद्रपदं तथा ॥ ४७ ॥
 निन्दितेष्वपि मासेषु दीक्षोक्ता ग्रहणे शुभा ।
 विषुवायनयोर्द्वन्द्वे आषाढे मदनोत्सवे ॥ ४८ ॥
 ग्रहणेऽर्कस्य चेन्दोर्वा दिनं तत् फलदं भवेत् ।
 मन्त्रारम्भं सुधीः कुर्यात् शुक्लपक्षे शुभेऽहनि ॥ ४९ ॥
 रवौ गुरौ सिते सोमे कर्तव्यं बुधवासरे ।
 पूर्णिमा पञ्चमी चैव द्वितीया सप्तमी तथा ॥ ५० ॥
 त्रयोदशी च दशमी प्रशस्ता सर्वकामदा ।
 पञ्चाङ्गशुद्धदिवसे स्वोदये राशितारयोः ॥ ५१ ॥
 गुरुशुक्रोदये शुद्धे लग्ने द्वादशशोभिते ।
 चन्द्रतारानुकूले च स्थिरे दीक्षा शुभा प्रिये ! ॥ ५२ ॥
 त्रिविधा सा भवेद् दीक्षा मान्त्री शाक्ती च शास्त्राभिः ।
 मन्त्रार्चनासनस्थान-ध्यानयोगादिभिः कृता ॥ ५३ ॥
 मान्त्री दीक्षा च सा प्रोक्ता यथा शास्त्रोक्तरूपिणी ।
 सिद्धैः स्वशक्तिमालोक्य तथा केवलया शिशोः ॥ ५४ ॥

निरुपायकृता दीक्षा शाक्तेयी परिकीर्तिता ।
 अभिसन्धि विनाचार्यशिष्ययोरुभयोरपि ॥ ५५ ॥
 देशिकानुग्रहेणैव शिवताव्यक्तिकारिणी ।
 शेषं तु शाम्भवी दीक्षा शिवावेशनकारिणी ॥ ५६ ॥
 अज्ञानाद् विश्वविज्ञानं प्राणं संसारबन्धनात् ।
 यतः करोति संसिद्ध्यै मन्त्र इत्युच्यते ततः ॥ ५७ ॥
 भूमेः परिग्रहे कुर्याद् यथोक्तं ते मया पुरा ।
 शल्यादिशोधनं कुर्याद् याज्ञीविधिविधानतः ॥ ५८ ॥
 विप्राः शिवावेदघोषैर्मङ्गलाचारपूर्वकम् ।
 वास्तोर्बलिं प्रकुर्वीत मण्डलं रचयेत् तथा ॥ ५९ ॥
 सर्वमङ्गलसम्पत्तयै विदध्यादङ्कुरार्पणम् ।
 गुरुः कालं विनिश्चित्य प्रागेव सप्त वासरान् ॥ ६० ॥
 शिष्यानुकूलमन्त्रेण पूजयेत् परदेवताम् ।
 प्रणवाद्यैर्नमोऽन्तैश्च रात्रौ रात्रीशनामभिः ॥ ६१ ॥
 प्रोक्तबलींस्तु तेषां वै वितरेद् विधिना गुरुः ।
 पूजां रात्रौ प्रकुर्वीत दिक्पालानपि पूजयेत् ॥ ६२ ॥
 तत्तद्ध्वजमधिष्ठाय तत्तद्वर्णविराजितम् ।
 पायसान्नैर्बलिं तेभ्यो दत्त्वा तान् प्रार्थयेद् गुरुः ॥ ६३ ॥
 धरायुक्तं वारिपात्रं तत्तन्मन्त्रानुमन्त्रितम् ।
 शिरस्याधाय देवेशि ! प्रदक्षिणमनुव्रजन् ॥ ६४ ॥
 यज्ञं संरक्षयेद् दिव्यमादौ गुरुरनन्यधीः ।
 गक्रादिसाहेता देवाः पूजितास्तर्पितास्तथा ॥ ६५ ॥
 मखं रक्षन्तु सन्तुष्टा लोकपाला नमोऽस्तु वः ।
 मखग्रहणपूर्वेद्युः सायमेव विवासनम् ॥ ६६ ॥

गुर्वादिऋहितो वासो रात्रौ नियमपूर्वकम् ।
 विधिवन्मण्डपं चारुवेदिकामध्यशोभितम् ॥ ६७ ॥
 पताकाध्वजसङ्कीर्णं वितानादिविभूषितम् ।
 निर्धूमशान्तसम्बुद्धदोषावलिभिरर्चितम् ॥ ६८ ॥
 पुष्पाक्षतफलैः कुम्भैर्लाजैरर्चिभिरर्चितम् ।
 तरुपल्लवमालाभिः सर्वतः समलङ्कृतम् ॥ ६९ ॥
 सवृत्तैः कदलीस्तम्भैः गृगपोत्तरलङ्कृतम् ।
 पञ्चगव्येन तद्गोहं चक्रराजं शिशुं तथा ॥ ७० ॥
 शोधयेन्मूलमन्त्रेण मन्त्रेण वरानने ।
 समान पञ्चगव्यानां कृत्वा भागं विशोधयेत् ॥ ७१ ॥
 मूलमन्त्रेण सन्मन्त्र्य कुशाग्नेणैव शोधयेत् !
 तेन सर्वविशुद्धिः स्यात् सर्वपापनिकृन्तनी ॥ ७२ ॥
 महापातकजातानि कृत्वा गव्यं पिबेद् यदि ।
 नाशयेत् पानमात्रेण इत्याहुर्वेदवेदिनः ॥ ७३ ॥
 सुस्नातं शुद्धवेशं च शिष्यं सुस्थिरमानसम् !
 आरात्स्थोऽयं च विधिवद् यजेदनुदिनं गुरुः ॥ ७४ ॥
 होमयेत् संस्कृते वह्नौ पायसैर्मधुराप्लुतैः ;
 आचार्यः कुण्डे विधिवत् सम्पूज्य परदेवताम् ॥ ७५ ॥
 मूलेनैव शिखां बद्ध्वा ततः शय्यागतं शिशुम् ।
 स्वप्नमानवमाश्रित्य खादयेत् पूर्वमस्तकम् ॥ ७६ ॥
 तारो हिलिद्वयं शूलपाणये द्विज ईरितः ।
 स्वप्नमानवमन्त्रोऽयं शयने परिकीर्तितः ॥ ७७ ॥
 नमोऽजाय त्रिनेत्राय पिङ्गलाय महात्मने ।
 रामाय विश्वरूपाय स्वप्नाधिपतये नमः ॥ ७८ ॥

स्वप्ने कथय मे तथ्यं सर्वकार्येष्वशेषतः ।
 क्रियासिद्धिं विधास्यामि त्वत्प्रसादान्महेश्वर ! ॥ ७९ ॥
 मन्त्रेण स्वापकाले तु देवं प्रार्थ्य ततः स्वपेत् ।
 स्वप्ने शुभाशुभं दृष्टं पृच्छेत् प्रातः शिशुं गुरुः ॥ ८० ॥
 गुरुणा चार्चनं कृत्वा उपवासी जितेन्द्रियः ।
 दर्भशय्यागतो रात्रौ दृष्ट्वा स्वप्नं निवेदयेत् ॥ ८१ ॥
 कन्यां छत्रं रथं दीपं प्रासादं मङ्गलं नदीम् ।
 कुङ्कुमं कृषरं माल्यं स्वर्णं च फलिनं द्रुमम् ॥ ८२ ॥
 पर्वतं च हयं मेध्यमाममांसं सुरासवम् ।
 एवमादीनि सर्वाणि दृष्ट्वा सिद्धिमवाप्नुयात् ॥ ८३ ॥
 चाण्डालं गर्दभं काकं रूजाशून्यं च मङ्गलम् ।
 तैलाभ्यक्तं नरं नग्नं शुष्कवृक्षं सकण्टकम् ॥ ८४ ॥
 पर्वतं च हयं मेध्यमाममांसं सुरासवम् ।
 एवमादीनि सर्वाणि दृष्ट्वा सिद्धिमवाप्नुयात् ॥ ८५ ॥
 चाण्डालं गर्दभं काकं रूजाशून्यं च मङ्गलम् ।
 तैलाभ्यक्तं नरं नग्नं शुष्कवृक्षं सकण्टकम् ॥ ८६ ॥
 प्रासादमङ्गलं दृष्ट्वा नरो रोगमवाप्नुयात् ।
 दृष्ट्वा दुःस्वप्नकं चैव होमात् सिद्धिमवाप्नुयात् ॥ ८७ ॥
 शुभेऽशुभं वदेत् तस्य जुहुयादशुभं शुभम् ।
 अस्त्रेणेति क्रमात् प्रोक्तो विधिः शिष्याधिवासने ॥ ८८ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे षड्विंशतितमः पटलः ॥ २६ ॥

अथ सप्तविंशः पटलः

ईश्वर उवाच-

अथ पूर्वानुसारेण नित्यं प्रातः समाप्य च ।
 देवान् पितृन् समभ्यर्च्य वस्त्रालङ्कारभूषणैः ॥ १ ॥
 आचार्यं वृणुयाद् भक्त्या ब्राह्मणानपि तोषयेत् ।
 शिष्यः सालङ्कृतो मौनी पुष्पचन्दनभूषितः ॥ २ ॥
 नानामङ्गलवाद्यैश्च ब्रह्मघोषपुरःसरम् ।
 नारीणां मङ्गलाशीभिर्ब्राह्मणानां तथैव च ॥ ३ ॥
 जयशब्दान्वितैः स्तोत्रैः सन्तुष्टः शुद्धमानसः ।
 दीपमालावलीरम्यं नानाधूपप्रधूपितम् ॥ ४ ॥
 मण्डपं विधिवद् देवि ! पूर्ववत् प्रविशेद् गुरुः ।
 पूर्ववदपरं कृत्वाऽऽसने समुपविश्य च ॥ ५ ॥
 तथा परं चं निर्वर्त्य कुङ्कुमेन वरानने !
 वेदिकायां वरारोहे ! सिन्दूररजसाऽथवा ॥ ६ ॥
 चक्रराजं तु लिखितं तन्मध्ये दर्भविस्तृते ।
 सौवर्णं राजतं ताम्रं माहेयं च सुलक्षणम् ॥ ७ ॥
 द्वात्रिंशदङ्गुलं कुम्भं विस्तारोन्नतिशालिनम् ।
 क्षालयित्वाऽस्त्रमन्त्रेण कुम्भं सम्यक् सुरेश्वरि ! ॥ ८ ॥
 चन्दनागुरुकर्पूररोचनाकुङ्कुमैरपि ।
 दिव्यैर्द्रव्यैस्तु सम्पूर्णं वासोयुग्मेन वेष्टितम् ॥ ९ ॥
 नूतनं नेत्ररम्यं च पुष्पमालाद्यलङ्कृतम् ।
 दधिचन्दनसंलिप्तं क्षिप्त्वाऽन्तर्नवरत्नकम् ॥ १० ॥

मदयन्तीं सहदेवां दूर्वा भस्म तथैव च ।
मृत्तिकासप्तविन्यस्तं पल्लवैः पञ्चभिर्युतम् ॥ ११ ॥
परितो वेष्टितं सूत्रै रक्तैश्चातिमनोहरैः ।
यवानास्तीर्य पुष्पाणि सरद्रुमधिया गुरुः ॥ १२ ॥
मूलमन्त्रेण संस्थाप्य भजेदाधारपूर्वकम् ।
वह्निमण्डलरूपं तं कलाभिः सह पूजयेत् ॥ १३ ॥
तथा सूर्यमयं कुम्भं कलाभिस्तत्र पूजयेत् ।
जलं सोममयं तद्वत् कलाभिश्च समर्चयेत् ॥ १४ ॥
तेजस्त्रयमिदं प्रोक्तं ज्वलन्तदात्मकं स्मृतम् ।
पुष्पैरञ्जलिमापूर्य तस्मिन्नेव प्रदापयेत् ॥ १५ ॥
पश्चिमोत्तररुद्रेन्द्रे पुष्पपातः शुभोऽशुभे ।
अष्टोत्तरशतं शान्त्यै जुहुयादस्त्रमन्त्रतः ॥ १६ ॥
अथ प्रागुक्तविधिना यथाक्रममनुत्तमम् ।
कृत्वा सम्पूज्य विधिवदिष्ट्वा देवधिया गुरुः ॥ १७ ॥
अङ्गावृतीः समभ्यर्च्य श्रपयित्वा चरुं ततः ।
भागमेकं महादेव्यै शेषमग्नौ हुनेत् ततः ॥ १८ ॥
अष्टोत्तरशतं साज्यं मधुरत्रितयान्वितम् ।
समिद्धेऽग्नौ महादेवीं ध्यात्वा सम्यक् प्रधानतः ॥ १९ ॥
योऽनर्चिषि जुहोत्यग्नौ असमिद्धे च मानवः ।
स मन्दाग्निः स्नामयो वा अल्पायुश्चोपजायते ॥ २० ॥
तस्मात् समिद्धे होतव्यं नासमिद्धे कथञ्चन ।
आरोग्यमिच्छताऽऽयुश्च श्रियमात्यन्तिकीं तथा ॥ २१ ॥
तथा बुधः सधूमे च जुहुयाद् यो हुताशने ।
यजमानो भवेदन्धः सपुत्रश्च विनश्यति ॥ २२ ॥

अथ दीप्ते न होतव्यं मध्यमे नाऽप्यनेधिते ।
 प्रदीप्ते लेलिहानेऽग्नौ होतव्यं कर्मसिद्धिदाः ॥ २३ ॥
 हुत्वा साज्ञां महेशानीं समाप्य तदनन्तरम् ।
 कर्म पूर्वोक्तमाचार्यं तरुणो ल्लासवान् गुरुः ॥ २४ ॥
 शिष्यमाहूय यत्नेन वाससाऽऽच्छाद्य तन्मुखम् ।
 विशेषार्घ्योदकेनैव तमवेक्ष्य विधानतः ॥ २५ ॥
 कारुण्यनिलये देवि ! सर्वसम्पत्तिसंश्रये ।
 शरण्ये वत्सले मातः ! कृपामस्मिन् शिशौ कुरु ॥ २६ ॥
 अशिवप्रमुखैः पाशैः पाशितस्य सुरेश्वरि ।
 दीनस्याऽस्य दयाधारे कुरु कारुण्यमीश्वरि ! ॥ २७ ॥
 ऐहिकामुष्मिकैर्भोगैरभिसम्बुध्यतामसौ ।
 स्वभक्तिं सकलां चास्मै दीयतां निष्कलाश्रये ॥ २८ ॥
 एवं प्रार्थ्य महादेवीं मुद्रास्यहृदयाम्बुजे ।
 शिष्याय श्रावयेद् दिव्यः शिवोऽहमिति भावयन् ॥ २९ ॥
 अन्तस्तमोपहं दिव्यं सिद्धान्तं श्रावयेद् गुरुः !
 यत् त्रैशक्तत्त्वभारितं^३ विश्वं स्थावरजङ्गमम् ॥ ३० ॥
 शरीरं चापि तन्नोद्यं^३ तस्मिन्नेव द्विधा शिवः ।
 कञ्चुकितः शिवो^५ जीवो निष्कञ्चुकः परः शिवः ॥ ३१ ॥
 आत्मज्ञानमात्मविधिः पुरुषार्थः समीरितः ।
 वर्णात्मकं महेशानि ! नित्याः शब्दाः प्रकीर्तिताः ॥ ३२ ॥

-
१. उल्वास-ख० ।
 २. भवर्ति-ख० ।
 ३. तन्नोत्थं-ख० ।
 ४. शिरी-ख० ।

अचिन्त्यस्त्वह मन्त्राणां प्रभावः समुदाहृतः ।
 सम्प्रदायपरिज्ञानं गुरूणां सिद्धिदायकम् ॥ ३३ ॥
 विश्वासाद् गुरुवाक्यानां सर्वसिद्धिरितीरिता ।
 प्रामाण्यं चात्र स्वनिष्ठं विश्वासः समुदाहृतः ॥ ३४ ॥
 गुरूणां चैव मन्त्राणां देवानामपि पार्वति !
 मनः पवनयोश्चैवमेकत्वेन विभावनात् ॥ ३५ ॥
 अन्तरात्मपरिज्ञानमिति जानीहि पार्वति !
 आनन्दं ब्रह्मणो रूपं तच्च देहं विभावयेत् ॥ ३६ ॥
 तस्याऽभिव्यञ्जकाः पञ्च मकाराद्याः प्रकीर्तिताः ।
 तैरेव यजनं तस्य गुप्त्या सिद्धिर्न चान्यथा ॥ ३७ ॥
 प्रकटा च वयं यस्माद् गोपयेन्मातृजारवत् ।
 अभेदभावनादाढ्यादाज्ञासिद्धिः समीरिता ॥ ३८ ॥
 न निन्देद् दक्षिणं वामं न निन्देद् दर्शनानि च ।
 निन्दाद्रोहादिकर्तृणां गणनां नैव कारयेत् ॥ ३९ ॥
 रहस्यकथनं देवि ! सच्छिष्य एव नापरे ।
 सदा विद्यानुसन्धानं शिवभावेन तत्परः ॥ ४० ॥
 कामं क्रोधं तथा लोभं मदमोहौ तथैव च ।
 हिंसां स्तेयं च मात्सर्यं यल्लोकेषु विगर्हितम् ॥ ४१ ॥
 स्त्रीविद्वेषादिकं चैव वर्जयेन्मतिमान् सदा ।
 एक एव गुरुर्देवस्तस्यैवोपासनं सदा ॥ ४२ ॥
 असंशयस्तु सर्वत्र निष्परिग्रहता मता ।
 फलविरहितं कर्म त्यजेदनित्यमेव तत् ॥ ४३ ॥
 पञ्चानामप्यलाभे तु नित्यं क्रमविमर्षणम् ।
 निर्भयत्वं च सर्वस्माद् ज्ञेयं सर्वं हरिप्रिये ! ॥ ४४ ॥

स्वयमेव हि होताऽत्र आत्मा शवस्तु पावकः ।
 आत्मलाभात् परं नास्ति फलं क्वापि च सुव्रते ! ॥ ४५ ॥
 सैषा शास्त्रपरा शैवी कथिता तव पार्वति ! ।
 वेदादिसकला विद्या वेश्या इव प्रकाशिता ॥ ४६ ॥
 सर्वेषु दर्शनेष्वेव विद्येयं खलु गोपिता ।
 धीमांस्तत्रैव दीक्षेत सर्वथाऽऽत्मविभूतये ॥ ४७ ॥
 अथ शिष्यशिरोदेशे वरुणं रक्तशुक्लयोः ।
 भावयित्वा वपुस्तस्य क्षालितं मासबृंहितम् ॥ ४८ ॥
 तदमृतैः श्रवद्भिश्च कुर्याद् गुरुदरधीः ।
 मूलादिब्रह्मरन्धान्तं ज्वलन्तीं ज्वलनच्छविम् ॥ ४९ ॥
 प्रतीशषहरीं (?) कोटिसूर्यप्रकाशिनीं पराम् ।
 चन्द्रकोटिप्रभां शुद्धामज्ञानेन्धनदाहिकाम् ॥ ५० ॥
 तत्तद्रश्मिभिरेवास्य पापपाशास्तु सन्दहेत् ।
 शिवोऽहमिति निश्चित्य वीक्षेत करुणादृशा ॥ ५१ ॥
 सर्वपापविनिर्मुक्तं सर्वदोषविवर्जितम् ।
 पुनः स्वयं शिवो भूत्वा असन्दिग्धमना गुरुः ॥ ५२ ॥
 शिवहस्तेन शिष्यस्य मन्त्रं शिरसि संस्पृशेत् ।
 जपोक्तक्रमतो योगी शिष्यदेहं प्रविश्य तु ॥ ५३ ॥
 गृहीत्वा तस्य चात्मानम् आत्मनो योजयेद् गुरुः ।
 स्वयं मन्त्रतनुर्भूत्वा सङ्क्रमन्नेऽनादरात् ॥ ५४ ॥
 सौवर्णकर्णिके शिक्ष्यं स्वरद्वन्द्वाष्टके शरे ।
 दिगाष्टकस्थितं च रं वर्गाष्टयुक्तदिग्दले ॥ ५५ ॥

चतुरस्रासने शुद्धे मातृका यन्त्रराजका ।
 निवेश्य सादरं देवि ! कलशामृतधारया ॥ ५६ ॥
 स्नापयेन्मूलविद्याभिस्त्रिभङ्गो देशिकोत्तमः ।
 परिधाप्य दुकूले च चन्दनाद्यैर्विलेपयेत् ॥ ५७ ॥
 अलङ्कृत्य यथालाभं समानं शिष्यपुत्रकम् ।
 प्रसन्नं शान्तचित्तं च पार्श्वे निवेश्य देशिकः ॥ ५८ ॥
 तदङ्गे मातृकां न्यस्य विद्याङ्गान्यासमाचरेत् ।
 विमुक्तमुखवस्त्रस्य हस्ते तस्य गुरुः स्वयम् ॥ ५९ ॥
 यथाधिकारमालोच्य द्रव्यभेदान् प्रकाशयेत् ।
 अन्यथा सर्वहानिः स्याद् भोग्येषु प्रकाशनात् ॥ ६० ॥
 भोजनं तत्त्वमन्त्रैस्तु कारयेद् ग्रासमुद्रया ।
 अथ गुरुः प्रसन्नात्मा पूर्वोक्तामात्मनः पराम् ॥ ६१ ॥
 बालान्वितां विधायाऽऽदौ पादुकां विनिवेदयेत् ।
 दक्षकर्णे दिशेद् बालां पश्चादिष्टं निवेदयेत् ॥ ६२ ॥
 स्वकीयचरणं मूर्ध्नि शिशोर्निक्षिप्य पार्वति ! ।
 सर्वान् मन्त्रान् सकृद् वापि क्रमेणैव यथाविधि ॥ ६३ ॥
 यथाधिकारमावर्त्य स्वाङ्गेषु च शिशोः करम् ।
 स्पर्शयित्वा किमप्यङ्गं तदङ्गमातृकादिकम् ॥ ६४ ॥
 द्व्यक्षरं त्र्यक्षरं वापि चतुरक्षरमेव वा ।
 आनन्दनाथशब्दान्तं नाम कुर्याद् गुरुः पिता ॥ ६५ ॥
 आचारानन्वशिष्यार्थं हृच्चैतन्यं परामृषन् ।
 त्रिभिः कूटैस्तदङ्गं च त्रिः प्रमृज्य गुरुः स्वयम् ॥ ६६ ॥
 परिरभ्य तदा मूर्ध्नि समुपाघ्राय सादरम् ।
 आत्मरूपं ततः कृत्वा शिष्यः पूर्णो विभावयेत् ॥ ६७ ॥

अष्टोत्तरं सहस्रं स्वशक्तिं हानानवाप्तये ।
 प्रसन्नात्मा जपेद् विद्यां ततो गुरुद्वाराधीः ॥ ६८ ॥
 कृतार्थः कृतकृत्यस्तु यथाविभवविस्तरैः ।
 वित्तशाठ्यं परित्यज्जगद्दम्भमोहौ च जिह्वताम्^१ ॥ ६९ ॥
 हस्त्यश्वरथयानाद्यैर्दासदासीभिरेव च ।
 गोभूहिरण्यवस्त्राद्यैस्तोपयेद् गुरुमात्मनः ॥ ७० ॥
 कुम्भादिकर्णे यन्त्रव्यं सर्वमण्डप एव च ।
 अर्थं प्राणाः शरीरं च सर्वं तस्मै निवेद्य च ॥ ७१ ॥
 पतित्वा पादयोर्मूले दण्डवद् भुवि मानवः ।
 नमस्ते भगवन् ! नाथ ! शिवाय गुरुरूपिणं ॥ ७२ ॥
 प्रसीद करुणाधाम मयि दीनत्वतापिते ।
 कायेन मनसा वाचा त्वत्तो नान्या गतिर्मम ॥ ७३ ॥
 प्रसन्ना तु परा देवी भोगमोक्षविधायिनी ।
 तन्मना भव हे पुत्र ! तामेव त्वं सदा स्मर ॥ ७४ ॥
 द्वैतभावं च ते माऽस्तु पूर्णानन्दमयो भव ।
 वक्त्रैस्तिष्ठेति पीयूषैर्वचोभिरभिनन्द्य तम् ॥ ७५ ॥
 हस्ताभ्यां च तमुत्थाप्य प्रसन्नोऽहं सदा प्रिये ! ।
 सिद्धयः सकलास्तूर्णं सन्तु ते मत्प्रसादतः ॥ ७६ ॥
 प्रसन्नात्मा तथा शिष्यो विदिताखिलवेदकः ।
 भक्तिश्रद्धासमायुक्तो भोजयेद् वैद्धमाविकाः (?) ॥ ७७ ॥
 ब्राह्मणान् परितोष्याऽथ दीनान्धकृपणानपि ।
 पक्वान्नैरतिमिष्टैश्च ज्ञातीनपि च भोजयेत् ॥ ७८ ॥

१. हान्यनवाप्तये-क० ।

२. जिह्वतां-क० ।

गन्धैर्नानाविधैः पुष्पैर्माल्यैरपि च तोषयेत् ।
 तेभ्य आशिष आदाय समर्थीयान् (?) जयावहः ॥ ७९ ॥
 सद्गुरोराहितदीक्षो महाविद्याधरो महान् ।
 सर्वमन्त्राधिकारी स्यात् सर्वज्ञो भुवि जायते ॥ ८० ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे सप्तविंशतितमः पटलः ॥ २७ ॥

अथाष्टाविंशः पटलः

श्रीदेवी उवाच—

पुरश्चर्याविधिं ब्रूहि विद्यासिद्धिर्भवेद् यथा ।
 अथ वक्ष्ये विधानानि पौरश्चारणिके विधौ ॥ १ ॥
 विना येन न सिद्धः स्यान्मन्त्रो वर्षशतैरपि ।
 यथाविधि गुरोर्दीक्षां गृहीत्वा साधकोत्तमः ॥ २ ॥
 तथैव तु यजेद् देवीं नित्यं प्रातरनन्यधीः ।
 आत्मानं तन्मयं स्मृत्वा भक्तिश्रद्धासमन्वितः ॥ ३ ॥
 अष्टोत्तरं सहस्रं वा लक्षार्धं यावदेव हि ।
 तावदेव मनुं जप्त्वा पुरश्चर्या समाचरेत् ॥ ४ ॥
 न्यूनातिरिक्तदोषाणां शास्त्रा[न्ता]वष्टाधिकं जपेत् ।
 गुरोराज्ञां समादाय शुद्धान्तःकरणो नरः ॥ ५ ॥
 यत्नात् परस्त्रियं कुर्यात् स्वविद्यासिद्धिकाङ्क्षया ।
 सर्वेषामेव मन्त्राणां विद्यानां चैव पार्वति ! ॥ ६ ॥
 गुरोराज्ञैव मूलं स्यात् सिद्धिर्यस्मात् तदाज्ञया ।
 अश्रद्धा चैव नास्तिक्यं पूर्वजन्मकृतां शुभम् ॥ ७ ॥
 प्रतिबन्धत्रयं देवि ! मन्त्रसिद्धौ निगद्यते ।
 यत्नात् पुरश्चरेन्मन्त्री प्रतिबन्धं विनाशने ॥ ८ ॥
 लक्ष्मीमदादनादृत्य मन्त्रं भोगपरायणः ।
 नैवार्चां कुरुते मन्त्री तथा नैव पुरस्कियाम् ॥ ९ ॥
 स मन्त्रस्य ऋणी ज्ञेयो भजनं तस्य शान्तये ।
 जीवहीनो यथा देही सर्वकर्मसु न क्षमः ॥ १० ॥

पुरश्चरणहीनोऽपि तथा मन्त्रः प्रकीर्तितः ।
 तत् कुर्यात् सर्वथा मन्त्री गुरुं वा कारयेद् बुधः ॥ ११ ॥
 गुरोरभावे विप्रोऽस्य सर्वप्राणिहिते रतः ।
 शुद्धान्तःकरणः स्निग्धो वासादिभिर्विशेषतः ॥ १२ ॥
 कुलज्ञः कुलशास्त्रज्ञः पुनर्गुरुः पुरस्कियाम् ।
 कारयित्वा पुनर्विद्यां लब्ध्वाऽतिविनियोजयेत् ॥ १३ ॥
 आदौ पुरस्कियां कर्तुं पुण्यक्षेत्रं समाश्रयेत् ।
 चतुर्दश्यामथाऽष्टम्याममावास्यामुहूर्त्तके ॥ १४ ॥
 देव्याः पुरस्कियारम्भः कर्त्तव्यः साधकोत्तमैः ।
 अथ पूर्वमुपोष्याथ कृतनित्यक्रियः शुचिः ॥ १५ ॥
 'जान् देवान् गुरून् भक्त्या सम्पूज्य परमेश्वरि ! ।
 गणेश मातृकां चैव पितृंश्चैव प्रपूजयेत् ॥ १६ ॥
 ग्रामे वा नगरे देशे पुरे वा पत्तने तथा ।
 क्षत्राधिपस्य नाम्ना तु दीपस्थानं विचारयेत् ॥ १७ ॥
 शक्तिक्षेत्रे शिवक्षेत्रे दीपस्थानं विचिन्तयेत् ।
 वर्तुलं रचयेद् देवि ! कूर्माकृति सुलोचने ! ॥ १८ ॥
 तन्मध्ये नवकोष्ठानि कृत्वा वर्णान् समालिखेत् ।
 स्वरान् युग्मक्रमेणैव दिक्षु चाऽष्टदलेषु च ॥ १९ ॥
 अवर्गः कथितो देवि ! कवर्गादिकसप्तकम् ।
 पूर्वादिक्रमतो देवि ! कुबेरान्तं लिखेत् ततः ॥ २० ॥
 लक्षवर्ण ! शम्भुकोणे विलिखेत् कूर्मसंज्ञके ।
 यस्मिन् कोष्ठे क्षेत्रनाम तन्मुखं विद्धि पार्वति ! ॥ २१ ॥
 अङ्गेषु पार्श्वयोः पाणियुग्मं जानीहि सुन्दरि ! ।
 तत् पार्श्वद्वयं देवि ! कुक्षिस्थानं निगद्यते ॥ २२ ॥

ततः पादद्वयं देवि ! चान्ते पुच्छं ब्रकीर्तितम् ।
 मुखे कार्याणि सिध्यन्ति मनोरथशतानि च ॥ २३ ॥
 कण्ठस्थाने महेशानि ! सर्वकार्यविनाशकृत् ।
 उदरे दुःखदारिद्र्यं पादयोर्हानिरुच्यते ॥ २४ ॥
 पुच्छे तु धनहानिः स्यादित्येवं कथितं मया ।
 दीपस्थानं समाश्रित्य जपपूजां समाचरेत् ॥ २५ ॥
 पूर्वोक्तविधिसम्पन्नं गुरुं नत्वा विधानतः ।
 अक्षमालां समाश्रित्य मातृकां वर्णरूपिणीम् ॥ २६ ॥
 मन्त्रसिद्धिप्रदां शुद्धां सर्वपापौघनाशिनीम् ।
 प्रणवो मातृका देवी माया चैवाऽमृतत्रयम् ॥ २७ ॥
 अमृतत्रयसंयोगाद् दुष्टमन्त्रोऽपि सिद्धयति ।
 अथ मुक्ताफलमयी वाङ्मोक्षफलदायिनी ॥ २८ ॥
 सर्वसिद्धिप्रदा नित्यं सर्वलोकवशङ्करी ।
 यथा मुक्ताफलमयी स्फटिकी च तथा भवेत् ॥ २९ ॥
 रुद्राक्षमालिका भोगमोक्षानन्तफलप्रदा ।
 प्रवालमाला वश्ये तु सर्वकार्यार्थसाधिका ॥ ३० ॥
 मणिना रचिता माला साम्राज्यफलदायिनी ।
 पुत्रजीवोद्भवा माला पुत्रपौत्रप्रदायिनी ॥ ३१ ॥
 पद्माक्षमालया लक्ष्मीर्जायते महती यशः ।
 रक्तचन्दनमाला तु वश्ये सर्वसमृद्धिदा ॥ ३२ ॥
 महाशङ्खमयी माला मारणोच्चाटनादिषु ।
 वीराणां शस्यते सा हि शेषयोर्न शुभप्रदा ॥ ३३ ॥
 पञ्चाशद्भिः शतैः कुर्यादष्टाविंशतिरेव वा ।
 न न्यूनैर्नाधिकैः कार्या बीजाद्यैर्न विभूतये ॥ ३४ ॥

एको मेरुस्तत्र देयः सर्वेभ्यः स्थूलसम्भवः ।
 आद्यं स्थूलं ततो न्यूनं न्यूनं न्यूनतरं ततः ॥ ३५ ॥
 विन्यसेत् तमतस्तस्मात् सर्पाकारा विना यतः ।
 ब्रह्मग्रन्थियुतं कुर्यात् प्रतिबीजं तथा स्थितम् ॥ ३६ ॥
 अन्यथा विफला माला संस्कृता जपकर्मणि ।
 रुद्राक्षैर्यदि जप्येत इन्द्राक्षैः स्फाटिकैस्तथा ॥ ३७ ॥
 नान्यं मध्ये प्रयोक्तव्यं पुत्रजीवादिकं तु यत् ।
 यदन्यत् तु प्रयुञ्जीत मालायां जपकर्मणि ॥ ३८ ॥
 मिश्रीभावं तदा याति चाण्डालैः पापकर्मभिः ।
 एकजातीयबीजेन यः कुर्यान्मालिकां सदा ॥ ३९ ॥
 जन्मान्तरे जायते स वेदवेदाङ्गपारगः ।
 पूर्वोक्तेन विधानेन गृहीत्वा दिव्यमालिकाम् ॥ ४० ॥
 जपं समारभेत् पश्चात् प्रोक्तयोगसमन्वितः ।
 तत्र स्थित्वा जपेद् विद्यां लक्षमात्रं सदा शुचिः ॥ ४१ ॥
 दधि क्षीरं घृतं गव्यमैक्षवं गुडवर्जितम् ।
 तिलाश्चैव सिता मुद्गाः कन्दकोरकवर्जिताः ॥ ४२ ॥
 नारिकेलफलं चैव कदलीं लवणीं तथा ।
 आम्रमामलकं^१ चैव पनसं च हरीतकीम् ॥ ४३ ॥
 व्रतान्तरप्रशस्तं च हविष्यं मन्यते बुधैः ।
 अवैष्णवमसभ्यं च यदशस्तं व्रतान्तरे ॥ ४४ ॥
 त्याज्यमेव तु तत् सर्वं यदीच्छेत् सिद्धिमात्मनः ।
 क्षीरं च लवणं मांसं गृञ्जनं कांश्यभोजनम् ॥ ४५ ॥

१. स्थिरम्-ख० ।

२. आम्रमामलक-क० ।

माषाढकीमसूरांश्च कोद्रवांश्चणकानपि ।
 ताम्बूलं च द्विभक्तं च दुःसम्भारं प्रमत्तताम् ॥ ४६ ॥
 श्रुतिस्मृतिविरुद्धं च जपं रात्रौ विवर्जयेत् ।
 भृशमाब्रह्मश्रावित्वं मौनं चाप्यनसूयता ॥ ४७ ॥
 नित्यं त्रिसवनस्नानं देवतास्तुतिकीर्तनम्^१ ।
 नैमित्तिकार्चनं चैव विश्वासो गुरुदेवयोः ॥ ४८ ॥
 जपनिष्ठा द्वादशैते धर्माः स्युर्मन्त्रसिद्धिदाः ।
 स्त्रीशूद्रपतितव्रात्यपतितोच्छिष्टभाषणम् ॥ ४९ ॥
 असत्यभाषणं जिह्वाभाषणं परिवर्जयेत् ।
 सत्यैरपि न भाषेत जपहोमार्चनादिषु ॥ ५० ॥
 अन्यथाऽनुष्ठितं सर्वं भवत्येव निरर्थकम् ।
 वाङ्मनःकर्मभिर्नित्यं निःस्पृहावान् भवेत् सदा ॥ ५१ ॥
 वर्जयेद् गीतनृत्यादि श्रवणं नृत्यदर्शनम् ।
 माल्यं च गन्धलेपं च पुष्पधारणमेव च ॥ ५२ ॥
 मैथुनं तत्कथालापं तद्गोष्ठीं परिवर्जयेत् ।
 कौटिल्यं क्षौरमभ्यङ्गमनिवेदितभोजनम् ॥ ५३ ॥
 प्राणिहिंसां न कुर्वीत पुरश्चरणकृन्नरः ।
 अस्नातांश्च द्विजान् शूद्रान् स्त्रियो नैव स्पृशेत् तथा ॥ ५४ ॥
 असङ्कल्पितकृत्यं च वर्जयेन्मर्दनादिकम् ।
 त्यजेदुष्णोदकस्नानं सगन्धामलकादिकम् ॥ ५५ ॥
 शिवाऽङ्गं पञ्चगव्येन क्षालयेद् बहिरन्तरम् ।
 स्नायाच्च पञ्चगव्येन केवलामलकेन वा ॥ ५६ ॥
 अपत्रकरलग्नो वा शिरसि प्राकृतोऽपि वा ।
 निरासनः शयानो वा गच्छन्नुत्थित एव वा ॥ ५७ ॥

रथ्यायामासवस्थाने न जपेत् तिमिरालये ।
 प्रलपन् वा जपेद् यावत् तावन्निष्फलमुच्यते ॥ ५८ ॥
 सकृदुच्चरिते शब्दे प्रणवं समुदीरयेत् ।
 प्रोक्ते पामरशब्दे तु प्राणायामं सकृच्चरेत् ॥ ५९ ॥
 बहुप्रलापे चाऽऽचम्य न्यस्याऽङ्गानि^१ ततो जपेत् ।
 पतितानामन्त्यजानां दर्शने भाषणे श्रुते ॥ ६० ॥
 क्षुतेऽधोवायुगमने जृम्भणे जपमुत्सृजेत् ।
 कृत्वाऽऽचम्य जपेच्छेषं यद्वा सूर्यादिदर्शनम् ॥ ६१ ॥
 शयीत कुशशय्यायां शुचिवस्त्रधरः सदा ।
 प्रत्यहं क्षालयेत्तच्छय्यामेकाकी निर्भयः स्वपेत् ॥ ६२ ॥
 एवमादींश्च नियमान् पुरश्चरणकृच्चरेत् ।
 एवमुक्तविधानेन विलम्बत्वरितं विना ॥ ६३ ॥
 उक्तसंख्याजपं कुर्यात् पुरश्चरणसिद्धये ।
 देवतागुरुमन्त्राणामैक्यं सम्भावयन् धिया ॥ ६४ ॥
 जपेदेकमनाः प्रातःकालान्मध्यन्दिनावधि ।
 यत् संख्या मासमारब्धं^२ तच्च कुर्याद् दिने दिने ॥ ६५ ॥
 यदि न्यूनाधिकं कुर्याद् व्रतभ्रष्टो भवेन्नरः ।
 नैरन्तरविधिः प्रोक्तो न दिनं व्यतिलङ्घयेत् ॥ ६६ ॥
 दिवसातिक्रमात् तेषां सिद्धिहानिः प्रजायते ।
 मन्त्रं जप्त्वाऽम्बुपानीयैः सुलोचनमभोजनम् ॥ ६७ ॥
 कुर्याद् यथोक्तविधिना त्रिसन्ध्यं देवमर्चयेत् ।
 एकसन्ध्यं द्विसन्ध्यं वां न मन्त्रं केवलं जपेत् ॥ ६८ ॥

१. न्यस्यङ्गानि - ख० ।

२. आरब्धः - ख० ।

एकग्रामे स्थितो गत्वा वन्देत केवलं गुरुम् ।
 प्रणामोऽष्टाङ्ग एवात्र देवतावन्दनं तथा ॥ ६९ ॥
 नित्य नैमित्तिकं कुर्यात् सङ्गं च साधुभिः सह ।
 शक्तौ त्रिसवनस्नानं हे सकृद् वा तथाऽऽचरेत् ॥ ७० ॥
 परकीयतरे तोये स्नानं पूर्वं समाचरेत् ।
 सख्यापूर्त्तौ निजैर्द्रव्यैर्जपसंख्या दशांशतः ॥ ७१ ॥
 यथोक्तविहिते कुण्डे जुहुयात् संस्कृतेऽनले ।
 अथवा प्रत्यहं जप्त्वा जुहुयात् तद्दशांशतः ॥ ७२ ॥
 तथा होमदशांशं तु जले सम्पूज्य देवताम् ।
 तर्पयामीति मन्त्रान्ते प्रोक्त्वा दभिर्मूर्ध्नि तर्पयेत् ॥ ७३ ॥
 जपो होमं तर्पणं च पूजा ब्राह्मणभोजनम् !
 पूर्वपूर्वदशांशेन कुर्यात् पञ्चाङ्गसंयुतम् ॥ ७४ ॥
 स्वाभिषेकाद्यमर्षो च सूर्यार्घ्यं जलपानकम् ।
 प्राणायामं ततः कुर्यात् पूर्वपूर्वदशांशतः ॥ ७५ ॥
 दशाङ्गोपासनं भक्त्या पुरश्चरणमुच्यते ।
 तत् पुरश्चरणं नाम मन्त्रसिध्यर्थमात्मनः ॥ ७६ ॥
 यथोक्तं नियमं कृत्वा स्वकल्पोक्तजपस्य हि ।
 करणं विजयान्तं तत् प्रोक्तं देशिकसत्तमैः ॥ ७७ ॥
 तदन्ते महतीं पूजां कुर्याद् ब्राह्मणभोजनम् ।
 गुरुं सन्तोषयेदेवं मन्त्राः सिध्यन्ति मन्त्रिणः ॥ ७८ ॥
 होमकर्मण्यशक्तानां विप्राणां द्विगुणो जपः ।
 इतरेषां तु वर्णानां त्रिगुणादिः समीरितः ॥ ७९ ॥
 एकमङ्गं विहीयेत ततो नेष्टमवाप्नुयात् ।
 अङ्गहीनं भवेद् यद् यत् तत्तन्नष्टार्थसाधकम् ॥ ८० ॥

सर्वथा भोजयेद् विप्रान् कृतसाङ्गत्वसिद्धये ।
 विप्राराधनमात्रेण व्यङ्गं साङ्गं भवेद् यतः ॥ ८१ ॥
 न्यूनातिरिक्तकर्माणि न फलन्ति मनोरथान् ।
 तान्येवं पूर्णतां यान्ति समस्तानि भवन्ति चेत् ॥ ८२ ॥
 अतो यत्नेन विदुषो भोजयेत् सर्वकर्मसु ।
 नियतान्यपि कर्माणि हीनानि द्विजभोजनैः ॥ ८३ ॥
 निरर्थकानि तानि स्युर्बीजान्युषरगानिव ।
 अथवाऽन्यप्रकारेण पुरश्चरणमुच्यते ॥ ८४ ॥
 ग्रहणेऽर्कस्य चेन्दोर्वा शुचिः पूर्वमुपोषितः ।
 नद्यां समुद्रगामिन्यां नाभिमात्रोदके स्थितः ॥ ८५ ॥
 ग्रहणादिविमोक्षान्तं जपेन्मन्त्रं समाहितः ।
 अनन्तरं दशांशेन क्रमाद्धोमादिकं चरेत् ॥ ८६ ॥
 ततस्तु मन्त्रसिद्ध्यर्थं गुरुं सम्पूज्य तोषयेत् ।
 ततश्च मन्त्रसिद्धिः स्याद् देवता च प्रसीदति ॥ ८७ ॥
 अथवा देवतारूपं गुरुं भक्त्या प्रतोषयेत् ।
 पुरश्चरणहीनोऽपि मन्त्रसिद्धेरसंशयः ॥ ८८ ॥

॥ इति श्रीगन्धर्वतन्त्रे अष्टाविंशतितमः पटलः ॥ २८ ॥

अथौनत्रिंशः पटलः

ईश्वर उवाच—

पूर्वोक्तविधिना देवि ! लक्षाब्द्धं पूजयेत् तथा ।
 रात्रौ ताम्बूलपूरास्यस्तथैवोक्तविधानतः ॥ १ ॥
 कामरूपं वपुः कृत्वा कामिन्येव महानिशि ।
 कुलयुक्तो जपेल्लक्षं निशाया मध्यभागतः ॥ २ ॥
 अत्र यत् क्रियते कर्म तदनन्तफलप्रदम् ।
 मूलाधारे महादेवि ! लिङ्गं स्वयम्भुवाचकम् ॥ ३ ॥
 ज्योतीरूपं तु योनिस्थं तत्रैव मनसा जपेत् ।
 ध्यायेत् कुण्डलिनीं देवि ! तद्विद्याक्षररूपिणीम् ॥ ४ ॥
 हृदि त्रिकोणमध्ये च बाणलिङ्गे च तेजसि ।
 तत्र सञ्चिन्त्य मनसा जपेल्लक्षं समाहितः ॥ ५ ॥
 मूर्ध्नि त्रिकोणमध्ये तु इतरं पश्चिमामुखम् ।
 तत्र स्थित्वा जपेल्लक्षं यत्र कुत्र समाहितः ॥ ६ ॥
 एवं लक्षत्रये सिद्धे यद्भावस्तूपजायते ।
 तमुपाश्रित्य भावेन यथा देवस्तथा रविः ॥ ७ ॥
 नवलक्षं जपेद् विद्यामिह भोगसमृद्धये ।
 न ध्यानं न च विन्यासो न पूजा न पुरस्किया १ ॥ ८ ॥
 केवलं जपमात्रेण सिद्धयः सिद्धिकाङ्क्षिणाम् ।
 कोटिजापे तु सम्पूर्णे मनो मन्त्रात्मकं भवेत् ॥ ९ ॥

१. स्वयम्भू-ख०।

२. पुरस्कियाम्-क०।

यावत् तावद्धि जप्तव्यं मनसैव न चान्यथा ।
 मन्त्रमात्रस्वरूपे च सिद्धे मनसि पार्वति ! ॥ १० ॥
 ध्यानमात्रं मनः कृत्वा ध्यानं ब्रह्मणि चार्चयेत् ।
 विदिते ब्रह्मणः क्षेत्रे विदितः सर्ववित् प्रभुः ॥ ११ ॥
 नव स्थानानि कथ्यन्ते शृणु सावहिता प्रिये ! ।
 ज्योतीरूपं तदाधारे मेढ्रस्थाने शिखाप्रभम् ॥ १२ ॥
 नाभिस्थं सूर्यबिम्बाभं तरुणादित्यवर्चसम् ।
 हृदि ज्योतिःशिखाकारं कण्ठे दीपशिखाप्रभम् ॥ १३ ॥
 भूमध्ये रत्नसङ्काशं तदूर्ध्वे भास्करप्रभम् ।
 लम्बिके चन्द्रबिम्बाभं ततो वैदूर्यसन्निभम् ॥ १४ ॥
 नवमे विश्वतेजा हि घण्टावैदूर्यसन्निभः ।
 लिङ्गरूपी ह्यहं देवि ! नव लिङ्गानि यानि च ॥ १५ ॥
 नव स्थानानि मन्त्रेण क्रमात् संभिद्य कुण्डलीम् ।
 विसंज्ञाममृतं पीत्वा पुनराधारमानयेत् ॥ १६ ॥
 मूलस्थानगतं मन्त्रं स्मरेदेवं क्रमेण तु ।
 नवलक्षप्रमाणं तु जप्त्वा त्रिपुरसुन्दरीम् ॥ १७ ॥
 विधिवज्जायते देवि ! रुद्रमूर्तिरिवापरः ।
 मन्त्राणां नव लक्षाणि कृत्वा लिङ्गानि वै नव ॥ १८ ॥
 नवैव परिजप्याथ नवलक्षफलं लभेत् ।
 जातसूतकमादौ स्याद् वृत्ते च मृतसूतकम् ॥ १९ ॥
 सूतकद्वयसंयुक्तो यो मन्त्रः स न सिध्यति ।
 स्वयं तद्रहितं कृत्वा मन्त्रं यावज्जपेद् धिया ॥ २० ॥
 सूतकद्वयनिर्मुक्तः स मन्त्रः सर्वसिद्धिदः ।
 सत्कुलस्थानजातीनां शुचीनां श्रीमतां सताम् ॥ २१ ॥

नियतमग्निहोतृणां भिक्षाशिनोऽग्रजन्मनाम् ।
येषां मध्ये तु यः कश्चिद् गुरुर्वा शिष्य एव वा ॥ २२ ॥
मन्त्रार्थं मन्त्रचैतन्यं योनिमुद्रां न वेत्ति च ।
कथितं सूतकं तस्य जपात् सिद्धिर्न जायते ॥ २३ ॥
जप्तबीजाश्च ये मन्त्रा न दास्यन्ति फलं प्रिये ! ।
मन्त्राश्चैतन्यसंयुक्ताः सर्वसिद्धिकराः स्मृताः ॥ २४ ॥
चैतन्यरहिता मन्त्राः प्रोक्ता वर्णास्तु केवलम् ।
फलं नैव प्रयच्छन्ति लक्षकोटिजपादपि ॥ २५ ॥
मन्त्रोच्चारे कृते यादृक् स्वरूपं प्रथमं भवेत् ।
शते सहस्रे लक्षे वा कोटिजापेन तत् फलम् ॥ २६ ॥
हृदये ग्रन्थिभेदश्च सर्वावयववर्द्धनः ।
मन्त्रार्थः कथ्यते देवि शृणु तत् प्रथमं प्रिये ॥ २७ ॥
भावार्थः सम्प्रदायार्थो निगर्भाख्यश्च कौलिकः ।
तथा सर्वरहस्यार्थो महातत्त्वार्थ एव च ॥ २८ ॥
अक्षरार्थो हि भावार्थः केवलं परमेश्वरि ! ।
शिवशक्तिसमायोगाज्जनितो मन्त्रराजकः ॥ २९ ॥
तन्मयीं परमानन्दनन्दितां मन्त्ररूपिणीम् ।
निःसंज्ञसुन्दरीं देवीं ज्ञात्वा स्वैरमुपासते ॥ ३० ॥
शिवशक्त्याऽऽत्मसंघट्टरूपिणी ब्रह्मरूपिणी ।
तत्प्रभाप्रसवाश्लेषतृषितो वोपलक्ष्यते ॥ ३१ ॥
ज्ञातृज्ञानमयाकारकरणान्मन्त्ररूपिणी ।
मध्यबिन्दुविसंज्ञां तु समस्थानमये परे ॥ ३२ ॥
कुटिलारूपके तस्याः प्रतिरूपं वियत्कले ।
मध्यप्राणप्रथारूपस्पन्दव्योम्नि स्थिता पुनः ॥ ३३ ॥

मध्यमे मन्त्रपिण्डे तु तृतीये पिण्डके पुनः ।
 (राहू)कूटद्वयस्फूर्जच्चरूद्भासस्थितस्य तु ॥ ३४ ॥
 धर्माधर्मस्य वाच्यस्य वीरामृतमयस्य च ।
 वाचकाक्षरसंयुक्ते प्रथितां विश्वरूपिणीम् ॥ ३५ ॥
 तेषां समस्तरूपेण परा शक्तिस्तु मातृका ।
 कूटत्रयात्मिकां देवीं समष्टिव्यष्टिरूपिणीम् ॥ ३६ ॥
 कूटत्रये तु ह्रीङ्कारं देव्या नेत्रत्रयं शुभम् ।
 हकारोऽग्निरूढत्वात् संहरेद् भेदसन्ततिम् ॥ ३७ ॥
 रेफः कालाग्निरूढत्वात् पापौघक्षयकारकः ।
 तयोर्विमर्ष ईकारो बिन्दुना त्रिगुणात्मना ॥ ३८ ॥
 अमृतत्वं करोतीन्दुः कामः कामानशेषतः ।
 सम्प्रदायो महाबोधरूपी गुरुमुखे स्थितः ॥ ३९ ॥
 विश्वाकारप्रथायास्तु महत्त्वं च मदाश्रयम् ।
 शिवशक्त्यात्मया मूलविद्यया परमेश्वरि ! ॥ ४० ॥
 जगत् कृत्स्नं तया व्याप्तं शृणुष्वाऽवहिता प्रिये ! ।
 पञ्चभूतमयं विश्वं तन्मयी सा सनातनी ॥ ४१ ॥
 तन्मयी मूलविद्या च तथापि कथयामि ते ।
 हकाराद् व्योम सम्भूतं ककारात्तु प्रभञ्जनः ॥ ४२ ॥
 रेफादग्निः सकाराच्च जलतत्त्वस्य सम्भवः ।
 लकारात् पृथिवी जाता तस्माद् विश्वमयी च सा ॥ ४३ ॥
 गुणाः पञ्चदश प्रोक्ता भूतानां तन्मयी शुभा ।
 यस्य यस्य पदार्थस्य या या शक्तिरुदीरिता ॥ ४४ ॥
 सैव सर्वेश्वरी देवी स च सर्वो महेश्वरः ।
 व्याप्ता^१ पञ्चदशार्णैः सा विद्या भूतगुणात्मिका ॥ ४५ ॥

पञ्चभिश्च तथा षड्भिश्चतुर्भिरपि चाक्षरैः ।
 स्वरव्यञ्जनभेदेन सप्तत्रिंशत्प्रभेदिनी ॥ ४६ ॥
 सप्तत्रिंशत्प्रभेदेन षट्त्रिंशत्तत्त्वरूपिणी ।
 तत्त्वातीतस्वभावा च विद्येयं भाव्यते सदा ॥ ४७ ॥
 पृथिव्यादिषु भूतेषु व्यापकं चोत्तरोत्तरम् ।
 भूतलं सस्तलं ? व्याप्तं तद्गुणा व्यापकाश्रयाः ॥ ४८ ॥
 १ व्याप्येष्ववस्थिता देवि ! स्थूलसूक्ष्मविभेदतः ।
 तस्माद् व्योमगुणः शब्दो वाट्वादीन्व्याप्य संस्थितः ॥ ४९ ॥
 व्योमबीजं तु विद्याद्यैर्लक्षयेत् तु च पञ्चकम् ।
 तेषां कारणरूपेण स्थितं व्योममयं परम् ॥ ५० ॥
 भवेज्जलवतां बीजं गुणानामपि वाचकम् ।
 कार्यकारणभावेन तयोरैक्यविवक्षया ॥ ५१ ॥
 महामायात्रयेणापि कारणेन च बिन्दुना ।
 वाय्वग्निजलभूमीनां स्पर्शादीनां चतुष्टयम् ॥ ५२ ॥
 उत्पन्नं भावयेद् देवि ! स्थूलसूक्ष्मविभेदतः ।
 रूपाणां त्रितयं तत्त्वं त्रिभी रेफैर्विभावितम् ॥ ५३ ॥
 प्रधानं तेजसो रूपं तद्बीजेन हि जन्यते ।
 विद्यास्थैश्चन्द्रबीजैस्तु स्थूलसूक्ष्मरसः स्मृतः ॥ ५४ ॥
 सम्बन्धो विदितो लोके रसस्याऽप्यमृतस्य च ।
 वसुन्धरागुणो गन्धस्तद् विद्धि गन्धवाचिका ॥ ५५ ॥
 भुवनत्रयसम्बुध्या त्रिधा तत्त्वं महेश्वरि ।
 अशुद्धस्तत्त्वमिश्राणां प्रमातृणां परं पुनः ॥ ५६ ॥

क्रोधीशत्रितयेनाऽथ विद्यास्थेन प्रकाश्यते ।
 श्रीकण्ठदशकं तत्त्वदशकं व्यक्तिवाचकम् ॥ ५७ ॥
 प्राणरूपस्थितो देवि ! तत्त्वमेकादशः पुनः ।
 एकः स एव पुरुषो बहुधा जायते हि सः ॥ ५८ ॥
 रुद्रेश्वरसदेशाख्या देवता मितिविग्रहाः ।
 बिन्दुक्रमेण कथिता अमितामितविग्रहाः ॥ ५९ ॥
 शान्तिः शक्तिश्च शम्भुश्च नादत्रितयबोधनः ।
 वाग्भवो मूलवलये सूत्राद्याः कवलीकृताः ॥ ६० ॥
 तथा मन्त्राः समस्ताश्च विद्यायां यत्र संस्थिताः ।
 गुरुक्रमेण सम्प्राप्तः सम्प्रदायार्थ ईरितः ॥ ६१ ॥
 निगर्भोऽपि च देवेशि ! शिवगुर्वात्मगौरवः ।
 तत्प्रकारं च देवेशि ! दिङ्मात्रेण वदामि ते ॥ ६२ ॥
 निष्कलत्वं शिवे बुध्यात् तत्तपस्यं गुरोरपि ।
 तन्निरीक्षणसामर्थादात्मनश्च शिवात्मताम् ॥ ६३ ॥
 भावयेद् भक्तिनम्रस्तु शङ्कोन्मेषाकलङ्कितः ।
 कौलिकं कथयिष्यामि चक्रमेव तयोरपि ॥ ६४ ॥
 विद्यागुर्वात्मनामैक्यं तत्प्रकारः प्रदृश्यते ।
 तथा मन्त्रात्मकं चक्रं देवतायाः परं वपुः ॥ ६५ ॥
 एकादशाधिकशतं देवतात्मतया स्थितम् ।
 नकारैश्चतुरस्राणि वृत्तत्रितयसंयुतम् ॥ ६६ ॥
 सरोरुहद्वयं शक्तोरग्नीसोमात्मके प्रिये !
 ह्रील्लेखात्रयसंभूत्यैरक्षरैर्नवसंख्यकैः ॥ ६७ ॥
 बिन्दुत्रययुतैर्जातं नवयोन्यात्मकं प्रिये !
 मण्डलत्रयसंयुतं चक्रं शक्त्यनलात्मकम् ॥ ६८ ॥

व्योमबीजत्रयेणापि मातृकात्रितयात्मकम् ।
 इच्छादिना क्रियारूपं मादनत्रयसंयुतम् ॥ ६९ ॥
 सर्ववर्णात्मकं बिन्दुचक्रं सद्यः शिवात्मकम् ।
 गणेशत्वं महादेव्याः ससोमरविपावकैः ॥ ७० ॥
 इच्छाज्ञानक्रियाभिश्च गुणत्रययुतैः पुनः ।
 ग्रहरूपा परा देवी ज्ञानकर्मेन्द्रियैरपि ॥ ७१ ॥
 तदुत्थैरेव देवेशि ! करणैरान्तरैः पुनः ।
 प्रकृत्या च गुणेनापि पुत्त्वबन्धेन चात्मना ॥ ७२ ॥
 नक्षत्रविग्रहा जाता योर्गिनीनामथोच्यते ।
 त्वगादिधातुनाथाभिर्डाकिन्यादिभिरप्यसौ ॥ ७३ ॥
 वर्गाष्टकनिविष्टाभिर्योगिनीभिस्तु संयुता ।
 योगिनीरूपमास्थाय क्रीडते विश्वरूपिणी ॥ ७४ ॥
 प्राणोऽपानः समानश्च व्यानोदानौ तथा पुनः ।
 नागः कूर्मोऽथ कृकरो देवदत्तो धनञ्जयः ॥ ७५ ॥
 जीवात्मा परमात्मा च ! तैरेव बलिरूपिणी ।
 अकथाहादिपङ्क्त्यादितार्त्तियादित्रयेण सा ॥ ७६ ॥
 जननाभून्महाविद्या परावागादि^२ वाङ्मयी ।
 बीजबिन्दुधवनीनां च त्रिकूटेषु ग्रहात्मिका ॥ ७७ ॥
 ह्रिल्लेखात्रयसंभूतैस्तिथिसंख्यैरथाक्षरैः ।
 अन्यैर्द्वादशभिर्यत्तैरेषा नक्षत्ररूपिणी ॥ ७८ ॥
 विद्यां तु भूतशक्ताद्यैः शाक्तैः षड्भिरथाऽक्षरैः ।
 योगिनीवर्णविद्याया राशित्व चान्त्यवर्जितैः ॥ ७९ ॥

१. क्रिकरो-ख० ।

२. रागादि-ख० ।

एवं विश्वप्रथाकारचक्ररूपा महेश्वरि ! ।
 देवीदेहो यथा देवि ! गुरुदेहस्तथैव च ॥ ८० ॥
 तत्प्रसादाच्च शिष्योऽपि तद्रूपः स प्रकाशते ।
 सहस्रदलमध्ये तु त्रिकोणं परिचिन्तयेत् ॥ ८१ ॥
 तत्रैव मादनं बीजं बिन्दुमाश्रित्य दीपयेत् ।
 कोटिचन्द्रप्रतीकाशं चिदानन्दमयं परम् ॥ ८२ ॥
 अनुत्तरपदं गुह्यं ललाटोर्ध्वे व्यवस्थितम् ।
 भगमाधारसंस्थानं त्रिकोणपुरमाश्रितम् ॥ ८३ ॥
 मृणालतन्तुरूपं हि विश्वोत्पत्तेश्च कारणम् ।
 इच्छाज्ञानक्रियारूपा चतुर्थी हृदये स्थिता ॥ ८४ ॥
 शक्रं ललाटमध्ये तु दीपाभं परिचिन्तयेत् ।
 विद्युत्कोटिप्रतीकाशं पञ्चमं नेत्रनासिके ॥ ८५ ॥
 शिवो नादाख्यसंयुक्तस्त्रिषु शून्येषु संस्थितः ।
 सूर्यकोटिप्रतीकाशो महापद्मोपरि स्थितः ॥ ८६ ॥
 सकारं मुखमध्ये तु बालार्कसदृशं परम् ।
 मादनं जठरे देवि ! वराभं परिचिन्तयेत् ॥ ८७ ॥
 हकारं प्राणवायौ च हंसभिः ? परिचिन्तयेत् ।
 कला षोडशपत्रे च इन्द्रमोङ्काररूपकम् ॥ ८८ ॥
 ह्रीङ्कारं हृदये पद्मे कोटिसूर्यसमप्रभम् ।
 बिन्दुद्वये कुचे युग्मे यवाभे चार्द्धचक्रकम् ॥ ८९ ॥
 नादबिन्दुस्तदग्रे च शिवशक्तिसमन्विते ।
 कामराजे महेशानि ! आकर्षणकरं परम् ॥ ९० ॥
 नाभिपद्मे त्रिकोणे च दाडिमाभं सकारकम् ।
 पादद्वये महेशानि ! मादनं दीपसन्निभम् ॥ ९१ ॥

पृष्ठोपरि स्थितं देवि ! इन्द्रतेजःस्वरूपिणम् ।
 चतुर्थं योनिमध्ये तु दीपाभं परिचिन्तयेत् ॥ ९२ ॥
 शिवेन लिङ्गरूपेण तद् बिन्दुयुगलेन च ।
 विद्याबीजत्रयं देवि ! योनित्वे परिचिन्तयेत् ॥ ९३ ॥
 लिङ्गं योनिं च सत्त्वं च चतुर्थं कथितं मया ।
 अथ सर्वरहस्यार्थं कथयामि तवाऽनघे ! ॥ ९४ ॥
 मूलाधारे ज्वलद्रूपे वाग्भवाकारतद्धिते ।
 अष्टात्रिंशत्कलायुक्ता पञ्चाशद्वर्णविग्रहा ॥ ९५ ॥
 विद्या कुण्डलिनीरूपा मण्डलत्रयभेदिनी ।
 तडित्कोटिप्रभाप्रख्या विषतन्तुनिभाकृतिः ॥ ९६ ॥
 व्योमेन्दुमण्डलासक्ता स्वधाम्नोतःस्वरूपिणी ।
 एषा स्वात्मेति बुद्धिस्तु रहस्यार्थो महेश्वरि ! ॥ ९७ ॥
 महातत्त्वार्थं इति यत् तच्च देवि ! ब्रवीमि ते ।
 निष्कले परमे सूक्ष्मे निर्लिप्ते भाववर्जिते ॥ ९८ ॥
 व्योमातीते परे तत्त्वे प्रकाशानन्दविग्रहे ।
 विश्वोत्तीर्णे विश्वमये तत्त्वे आत्मनि योजयेत् ॥ ९९ ॥
 तदा प्रकाशमानत्वाच्चेतसां मनसामपि ।
 अविनाभावरूपत्वं तस्माद् विश्वस्य सर्वतः ॥ १०० ॥
 प्रकाशते महातत्त्वं दिव्यक्रीडारसोद्वले ।
 निरस्तसर्वसङ्कल्पविकल्पस्थितिपूर्वकः ।
 रहस्यार्थो मया प्रोक्तः सद्यः प्रत्ययकारकः ॥ १०१ ॥

अथ त्रिंशः पटलः

अकथ्यमपि देवेशि ! तव स्नेहाद् वदाम्यहम् ।
 त्रिकूटान्ते हंसबीजं बिन्दुनादविभूषितम् ॥ १ ॥
 विपरीतेन वा देवि ! दुर्लभं पापचेतसाम् ।
 हकारः प्राणरूपस्तु सकारो जीव उच्यते ॥ २ ॥
 उभौ जीवेति विख्यातौ त्रैलोक्ये सचराचरे ।
 हकारं शुक्लवर्णाख्यं चन्द्रकोटिसमप्रभम् ॥ ३ ॥
 सकारं रक्तवर्णाख्यं कोटिसूर्यसमप्रभम् ।
 भावनं त्वस्य मन्त्रस्य जपमात्रं न विद्यते ॥ ४ ॥
 अजपा तेन विख्याता शिवशक्तिसमन्विता ।
 न्यासमन्त्रस्य विद्याया हकारः प्राण उच्यते ॥ ५ ॥
 सकारं जीवमाख्यातं जीवं कामेन मण्डितम् ।
 मादनं प्राणरूपं तु विमर्षः शिव उच्यते ॥ ६ ॥
 सकारस्तु परो ज्ञेयः सङ्कोचः शक्तिरूपवान् ।
 सङ्कोचः परमा शक्तिर्विमर्षः परमः शिवः ॥ ७ ॥
 सङ्कोचश्च विकाशश्च हस इत्यक्षरद्वयम् ।
 तयोराशयरूपेण कवर्णो बिल्वमालिनी ॥ ८ ॥
 प्राणो बिन्दुरिति प्रोक्तः साहचर्याद् वरानने ! ।
 स पूर्वमुदितं मन्त्रं शम्भुशक्त्यैकवाचकम् ॥ ९ ॥
 जीवशक्त्यैक्यसिद्ध्यर्थं गदितं सुरपूजिते ।
 अस्मिन् मन्त्रे वरारोहे ! कालकर्मान्तवर्त्मना ॥ १० ॥
 वर्तते यस्तु युक्तात्मा असाध्यमपि साधयेत् ।
 त्वं च जीवैक्यसिद्ध्यर्थमुदितं मन्त्रनायकम् ॥ ११ ॥

तथ्यं मद्वाक्यतो देवि ! फलाफलस्पृहां त्यज ।
 अस्मिन् मन्त्रे महाभागे समे जप्तं वदाम्यहम् ॥ १२ ॥
 सर्वे मन्त्राः प्रसिध्यन्ति जीवन्ति च पुनन्ति च ।
 प्राणन्ति च महाभागे सत्यं सत्यं वदाम्यहम् ॥ १३ ॥
 सोऽहं भावेन भावेन भावनं भावनं मतम् ।
 सोऽहं भावेन भावं तु उक्तलक्ष्म^१ च लक्ष्यते ॥ १४ ॥
 कृत्वाऽहंभावमुत्सृज्य सोऽहंभावे स्थिरीभवेत् ।
 शम्भुभावे स्थिरीभूते बिन्दुं शम्भौ विभावयेत् ॥ १५ ॥
 सच्चित्सुखमयः शम्भुस्त्रिरूपः सर्वकर्मणि ।
 सर्वदा भाषते यस्मात् तन्मयं त्वखिलं ततः ॥ १६ ॥
 सत्सन्निधिः समज्ञेषु शम्भुश्चैव प्रकाशते ।
 कामः कामयतो भेदमिति तद्रूपतामतिः^२ ॥ १७ ॥
 अत्र चित्सत्त्वयोर्व्याप्तिर्यत्रानन्दोऽभिजायते ।
 यत्राऽऽनन्दो भवेद् भावे तत्र चित्सत्त्वयोः स्थितिः ॥ १८ ॥
 या चित् सत्तैव सा प्रोक्ता असत्ता सा चिदुच्यते ।
 एवं चित्सत्तयोरैक्ये स्थिरीभूते वरानने ! ॥ १९ ॥
 आनन्देन^३ समावेशोऽचिरादेव जायते ।
 तदानन्दमयं विश्वं स्वात्माभेदं प्रकाशते ॥ २० ॥
 एवं शम्भुमये भावे सर्वतः प्रभवे शिवे ।
 सर्वशक्त्युपभोगे तु जीवन्मुक्तो महीं वसेत् ॥ २१ ॥

१. लक्षण-क० ।

२. मितिः-ख०

३. समावेशः सुचिरादेव-क० ।

भावाद्या वस्तुभूताया हसौ(इत्यक्षरद्वयम्) ।
 प्राणाः स्वराः समाख्याता बिन्दुसङ्गौ च चेतना ॥ २२ ॥
 अन्योन्यावयवानि स्युरन्यानि परमेश्वरि ! ।
 तेन तद्युक्तितो मन्त्राः प्रसीदन्ति न चान्यथा ॥ २३ ॥
 बिल्वसर्गे हसौ तुर्यस्वरश्चेति च पञ्चमम् ।
 भवत्या मातृकादेहे विद्धि चैतन्यजृम्भणम् ॥ २४ ॥
 तेन तैर्हीनरूपास्तु मन्त्रविद्यास्तथा परे ।
 निष्प्राणदेहवत् कार्यकरणेष्वक्षमः स्मृतः ॥ २५ ॥
 रमा माया हंसबीजं वाग्भवत्वे नियोजयेत् ।
 शक्त्यन्ते परमेशानि ! सोऽहं मायां रमां तथा ॥ २६ ॥
 कामराजाह्वये देवि ! क्रोधीशं शक्रसयुतम् ।
 मायाबिन्दुसमायुक्तं कोटिसूर्यसमप्रभम् ॥ २७ ॥
 स्फुरत्त्रिकोणमध्यस्थं किरणानेकसंवृतम् ।
 एतत् प्राणं महाभागे ! गुप्तं ग्रन्थे प्रकाशितम् ॥ २८ ॥
 बोधिन्या बोधयेद् विद्यां सन्दीपन्या च दीपयेत् ।
 तारमायारमायोगो मनोर्दीपनमुच्यते ॥ २९ ॥
 जीवन्या जीवयेद् विद्याममृतैरमृतं चरेत् ।
 पृथग्विधं तु तस्यापि साधनं शृणु पार्वति ! ॥ ३० ॥
 वाग्भवबीजरूपां तु दीपाभां तन्तुरूपिणीम् ।
 गच्छन्ती ब्रह्ममार्गेण लिङ्गभेदक्रमेण तु ॥ ३१ ॥
 विशदस्थामृतं दिव्यं क्षीरधारोपमद्रवम् ।
 पीत्वा कुलामृतं देवि ! पुनरेव विशेत् कुलम् ॥ ३२ ॥
 पुनरेवाकुलं गच्छेद् द्वादशान्ते वरानने ! ।
 सहस्रारे महापद्मे वाग्भवं पूर्णचन्द्रकम् ॥ ३३ ॥

ब्रह्मग्रन्थि ततो भित्त्वा सप्तषष्ट्याख्यधारया ।
 नासिकारन्ध्रमार्गेण त्वात्ममूले प्रवेशयेत् ॥ ३४ ॥
 जिह्वामापूर्य भो देवि ! मातृकावर्णरूपिणीम् ।
 बहिर्गतां तु वाग्रूपां जिह्वाग्रे दीपरूपिणीम् ॥ ३५ ॥
 आमूलाद् ब्रह्मरन्धान्तं तस्माज्जिह्वावधि प्रिये ! ।
 वाग्भवबीजरूपां तां दीपशिखां विभावयेत् ॥ ३६ ॥
 लक्षमेकमिदं जप्त्वा सर्वपापहरो भजेत् ।
 अव्याहतमतिः शास्त्रे विजयी वाक्पतेराग्रे ॥ ३७ ॥
 वादे सदसि वाक्यस्य स्तम्भकः प्रतिवादिनः ।
 सत्पण्डितघटाटोपजेताप्रतिहतः^१ प्रभुः ॥ ३८ ॥
 पदगुल्फमहाकाव्यकर्ता स त्रायते शिवः ।
 इति ते कथितं देवि ! वाग्भवस्यापि साधनम् ॥ ३९ ॥
 अथ कामकलाबीजस्वरूपां चिन्तयेत् पराम् ।
 उदितादित्यसङ्काशां स्फुरद्दीपशिखाप्रभाम् ॥ ४० ॥
 गच्छन्तीं ब्रह्ममार्गेण ब्रह्मरन्ध्रावधि प्रिये ! ।
 पतद्भिर्बिन्दुधाराभिः शुक्ललाक्षारसोपमैः ॥ ४१ ॥
 समस्तभुवनाभोगकवलीकृतजीवनाम् ।
 महात्ममहिमाक्रान्तध्वस्ताहङ्कृतिभूमिकाम् ॥ ४२ ॥
 चिन्तयित्वा महेशानि ! वशयेज्जगतीमिमाम् ।
 चिन्तयेद् योषितां योनौ चलज्ज्वालेन्दुसन्निभाम् ॥ ४३ ॥
 तद्दृष्टिवशगा नारी दैवी वाऽप्यथवाऽऽसुरी ।
 अथ वक्ष्ये महेशानि ! शक्तिकूटस्य साधनम् ॥ ४४ ॥

आधाराद् ब्रह्मरन्धान्तं विद्युदग्निसमप्रभम् ।
 स्रवत्सुधामयं^१ देवि ! शक्तिकूटं विचिन्तयेत् ॥ ४५ ॥
 देहिनाममृतानन्दवर्षधारारसोपमम् ।
 सर्पाणां दर्शनादेव उड्डीकरणकारकः ॥ ४६ ॥
 स्थिरजङ्गमकालाख्यविषघातविनाशकः ।
 महारौद्रपीडितानां शरच्चन्द्रकरोपमः ॥ ४७ ॥

श्रीदेवी उवाच-

कथं कामकला देव ! सूचिता न प्रकाशिता ।
 यस्याः स्मरणमात्रेण सायुज्यं लभते नरः ॥ ४८ ॥

ईश्वर उवाच-

तत् त्रैविध्यं शृणु प्राज्ञे ! सर्वतन्त्रेषु गोपितम् ।
 स्थूलं समं तथा नाम सूक्ष्मं मन्त्रतनुं तथा ॥ ४९ ॥
 नमो बिन्दुमुखी चन्द्रसूर्यस्तम..... ।
 स्वमेरुहार्द्धकलया शोभमाना मही यदा ॥ ५० ॥
 पातालतलविन्यस्ता त्रिलोकीयं कलात्मिका ।
 ललितायास्त्रिभिर्बीजैः प्रकाशार्थाय^२ ईर्यते ॥ ५१ ॥
 तेषां विमर्ष ईकारो बिन्दुना तत् त्रिधागतम् ।
 तत्तुरीयस्वरूपार्णबिन्दुत्रयवदीरितम् ॥ ५२ ॥
 ईकारोर्ध्वगतो बिन्दुर्मध्यतां च गते रवौ ।
 स्तनौ दहनशीतांशू योनिर्हार्द्धकला भवेत् ॥ ५३ ॥
 तदात्मकस्य देव्यास्ते साधकस्य च तद् भवेत् ।
 तदुद्भवं शृणु प्राज्ञे ! महोदयकरं परम् ॥ ५४ ॥

१. मयेन्देवी-ख० ।

२. प्रकाशार्थो-ख० ।

ऊर्ध्वबिन्दात्मकं वक्त्रमधोबिन्दुद्वयात्मकम् ।
 कुचद्वयं तु तच्छेषैः शेषाङ्गानि विभावयेत् ॥ ५५ ॥
 इति ते गदिता कामकलाया बाह्यभावना ।
 तामेव त्वां पुनर्वक्ष्ये भावनामान्तरात्मिकाम् ॥ ५६ ॥
 मूलादिब्रह्मरन्धान्तं स्फुरद्विद्युल्लताकृतिम् ।
 ध्यायेत् कुण्डलिनीं देवि ! तद्विज्ञास्वरूपिणीम् ॥ ५७ ॥
 षट्चक्रभेदिनीं देवीं बिन्दुत्रयात्मिका पराम् ।
 तां च हार्द्धकलारूपां चिन्तयेत् पद्ममध्यगाम् ॥ ५८ ॥
 एवं कामकलारूपा जागर्ति सचराचरे ।
 सा च त्रयीमयी प्रोक्ता नास्ति किञ्चित् तया विना ॥ ५९ ॥
 साम्ना मुखं समाख्यातं ऋग्यजुर्म्यां स्तनद्वयम् ।
 अथर्वणा समाख्याता हार्द्धरूपा परा कला ॥ ६० ॥
 तुरीयं परमेशानि ! साक्षाद् ब्रह्मैव केवलम् ।
 एतत् कामकलाध्यानं गुह्याद् गुह्यतमं परम् ॥ ६१ ॥
 नाऽशिष्याय प्रदातव्यं नाऽभक्ताय कदाचन ।
 एतत् प्रकाशनं यच्च आयुःक्षयकरं स्मृतम् ॥ ६२ ॥
 साधकस्य विनाशस्तु तस्मान्नैतत् प्रकाशयेत् ।
 लोभान्मोहाच्च गर्वाद् वा विद्वेषाद् वा प्रकाशयेत् ॥
 सोऽचिरान्मृत्युमाप्नोति शस्त्राघातविषादिभिः ॥ ६३ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे त्रिंशत्तमः पटलः ॥ ३० ॥

अथैकत्रिंशः पटलः

देवी उवाच—

होमस्य कथयेशान ! विधानं पूर्वसूचितम् ॥

ईश्वर उवाच—

किंशुकैर्हवनं देव्याः कुसुम्भकुसुमैरपि ।
नागकेशरपुष्पैर्वा मधूकै रक्तपपद्मकैः ॥ १ ॥

करवीरैर्यवापुष्पैर्मधुरत्रयमिश्रितैः ।
सर्वसिद्धिप्रदं कुण्डं चतुरस्रं वरानने ! ॥ २ ॥

कुण्डं सुलक्षणं कृत्वा होमयेत् संस्कृतेऽनले ।
अथवा परमेशानि ! स्थण्डिलं रचयेद् बुधः ॥ ३ ॥

नित्यं नैमित्तिकं कुर्यान्न काम्यं स्थण्डिले चरेत् ।
हस्तमात्रं चतुरस्रं गोमयेनोपलेपितम् ॥ ४ ॥

अङ्गुष्ठपर्वमात्रोच्चं बालुकामण्डलं तथा ।
तत्रापि लेखनं कृत्वा तत्र होमः फलप्रदः ॥ ५ ॥

यवानां तण्डुलैरवमङ्गुलं चाऽष्टभिर्भवेत् ।
अदीर्घयोजितैर्हस्तश्चतुर्विंशतिरङ्गुलैः ॥ ६ ॥

एतत् प्रमाणहस्तैस्तु कुण्डादिकं समाचरेत् ।
त्रिपुराप्रीतिदो होमः कुण्डे त्रिकोणसंज्ञके ॥ ७ ॥

पश्चिमात् पूर्वाग्रास्तिस्रो रेखाः प्रादेशप्रमाणाः ।
विलिख्य च मुकुन्देन्दुपुरन्दरस्वरूपकाः ॥ ८ ॥

दक्षिणास्तिस्रो रेखा वै विलिख्य तदनन्तरम् ।
रेखाः स्युश्च वैवस्वतद्ब्रह्मानन्तस्वरूपकाः ॥ ९ ॥

त्रिकोणं मध्यतो देवि ! कृत्वा बाह्ये ततः परम् ।

षट्कोणं विधिना चैव कारयेदतिसुन्दरम् ॥

अष्टपत्रं च तद्बाह्ये वृत्तेन कर्णिका शुभा ॥ १० ॥

चतुरस्रं चतुर्द्वारं मण्डलं विरच्य मध्ये पुष्पाञ्जलिं निक्षिप्य
ध्रुवादिकमासादयेत् ।

स्रुवम् आज्यं दधि दूर्वा समिधम् आज्यस्थालीं प्रणीतां प्रोक्षणीं चैव
वामतः । अस्मै परिकल्प्याऽम्भसा प्रोक्षणीमापूर्य, वारत्रयमुत्पूय,
तानि प्रोक्ष्याऽभिमुखानि कृत्वा, बालया अभिमन्त्र्य, तयैव
दूर्वाभिर्मूलादग्रं पुनरग्रान्मूलं त्रिः परिमृज्य, दूर्वाभिः पूर्वाग्रमुत्तराग्रं
च विस्तरेत् ।

मूलविद्यां समुच्चरन् 'स्थण्डिलाय नमः' इति सम्पूज्य त्रिकोणमध्ये
कामेश्वरीकामेश्वरौ यष्ट्वा तयोर्मिथुनीभावं ध्यात्वा तावभ्यर्च्य तस्या
गर्भे 'वैश्वानर जातवेद ! इहावह लोहिताक्ष ! सर्वकर्माणि साधय
स्वाहे'ति मूलोद्गतं संविदग्निं ललाटनेत्रद्वारा निर्गतं वाय्वग्नियुक्तं
पातयेत् ।

ॐ उत्तिष्ठ पुरुष ! हरिपिङ्गल ! लोहिताक्ष ! सर्वकर्माणि देहि
मे दापय स्वाहे ति वह्निमुत्थाप्य, 'ॐ चित्पिङ्गल ! हन हन दह
दह पच पच सर्वं ज्ञापय स्वाहे ति कामेश्वरीगर्भे धृतं ध्यात्वा,
मूलमुच्चरन् 'वौषडि'ति वह्निं विलोक्य, अस्त्रेण सरक्ष्य,
ज्वलदग्निमादाय, स्थण्डिलं दक्षिणावर्त्तेन त्रिः परिभ्राम्य,
ज्वलदिन्धनमेकं 'हूं फडि'त्यनेन क्रव्यादाग्निं नैर्ऋत्यां त्यजेत् ।

जानुभ्यामवनीं स्पृष्ट्वा वह्निं मध्ये संस्थाप्य 'क्लीं
महात्रिपुरसुन्दरीं वह्निमूर्तये नमो' देवीं सम्पूज्य नाभिमण्डलाद् वहन्
नासापुटेन तदग्निना बाह्याग्निमेकीकृत्य यजेत् ।

मूलं 'ऐं क्लीं सौः ॐ सोऽहं वह्निचैतन्यायै नमः' इति

१. ध्रुवादिकम् - ख० ।

२. वायुग्नि - ख० ।

कामेश्वरीगर्भे वह्निं सञ्चिन्त्य तद्देहे षडङ्गानि 'सहस्रार्चिषे' हृदयाय नमः, स्वस्ति पूर्णाय शिरसि स्वाहा, उत्तिष्ठ पुरुषाय शिखायै वषट्, धूमव्यापिने कवचाय हुं, सप्तजिह्वाय । नेत्रेभ्यो वौषट्, धनुर्धरायास्त्राय फट्' इति यष्ट्वा, तप्तजाम्बूनदप्रभं शक्तिस्वस्तिकधरं वरदाभयशोभितकरपङ्कजं दिव्याङ्गङ्कारभूषितविग्रहमम्भोजसंस्थं शुक्लाम्बरधरं त्रिनयन बद्धमौलिं ध्यात्वा, चक्रे सप्तजिह्वाश्च ईशाने यू लोहितां पूर्वोत्तरं आग्नेये नुं नीलां नैऋते वूं कृष्णां पश्चिमे शं शुभ्रां दक्षे करालीम्, उत्तरे बहुरूपां जप्त्वा कामेशीगर्भोद्भववह्नेः 'सर्वभावेभ्यो नमः' इति मन्त्रैर्गर्भधानपुंसवनसीमन्तोन्नयनजातकर्म नामकरणान्नप्राशनचूडोपनयनकर्म निर्वत्त्याऽमुकाग्नेरमुककर्म कल्पयामी ति विधाय, परिषिच्य, परिस्तीर्य, परिधाय, पुनर्ध्यात्वाऽग्निमन्त्रेणाग्निं त्रिकोणे पूजयित्वा, सप्तजिह्वासु सप्ताहुतिं हुत्वा वैश्वानरोत्तिष्ठ चित्पिङ्गलैस्त्रिधाहुतिं विधाय षडङ्गानि षट्कोणेषु अष्टदलेषु 'अग्नये जातवेदसे सप्तजिह्वाय हव्यवाहनाय अस्त्रोदराय वश्वानराय कौमारतेजसे देवमुखाय नमः' इति लोकपालांश्च भूग्रहे वह्नेर्दक्षिणतो ब्रह्माणमाराध्य, आज्यस्थालीं पुरतो निधाय बहुरूपायां जिह्वायां श्रीचक्रराजं तदन्तःस्थां चित्कलामशेषरश्मिमण्डितामालोच्य, यष्ट्वा, नित्यं हुत्वा, कुण्डं मण्डपधूपैरापूर्य दीपैरुज्ज्वालय, समिधं हुत्वा जुहुयात् । इष्टमेव च बलीन् प्रदाय, 'ॐ भूरग्नये च पृथिव्यै च महते च स्वाहा', 'ॐ भुवो वायवे चान्तरिक्षाय च दिवे च महते च स्वाहा', 'ॐ स्वरादित्याय दिवे च महते च स्वाहा', 'ॐ भूर्भुवः स्वश्चन्द्रमसे च नक्षत्रेभ्यश्च महते च स्वाहा' इति चतुर्भिर्मन्त्रैर्महाव्याहृतिहोमं कृत्वा, ब्रह्मार्पणमतः समिधं हुत्वा देवीमभ्यर्च्य विसृजेदिति ।

नित्यहोमो मया प्रोक्तः काम्यहोममतः शृणु ।
 मल्लिका-मालती-जाति-कुसुमैर्मधुमिश्रितैः ।
 कृतपूर्णेः कुलैर्वापि वागीशत्वं प्रजायते ॥ ११ ॥
 यवापुष्पैराज्ययुक्तैः करवीरैस्तथाविधैः ।
 हवनान्मोहयेन्मन्त्री लोकत्रयनिवासिनः ॥ १२ ॥
 चम्पकैः पाटलैर्हुत्वा श्रियमाप्नोत्यनुत्तमाम् ।
 कमलैर्वरणैर्होमः सम्यक् सम्पत्तिदायकः ॥ १३ ॥
 रक्तोत्पलैर्जगद् वश्यं नीलैर्दुष्टान् वशं नयेत् ।
 श्वेतोत्पलैः श्रियं राज्यं लभते हवनात् प्रिये ! ॥ १४ ॥
 कल्लारहवनैर्लक्ष्मीं सर्वसौभाग्यमेव च ।
 बन्धूककुसुमैर्होमैः सर्वसत्त्वान् वशं नयेत् ॥ १५ ॥
 क्षीरं दधि मधु स्वाज्यं पृथग् हुत्वा वरानने ! ।
 आयुर्बलमथाऽऽरोग्यं समृद्धिर्जायते नृणाम् ॥ १६ ॥
 रुधिराक्तेन छागस्य मांसेन निशि होमतः ।
 मधुरत्रययोगेन गुरुणोक्तविधानतः ॥ १७ ॥
 परराष्ट्रं वशं नीत्वा कामभोगी भवेन्नरः ।
 द्राक्षाभिलक्षहोमेन सिद्धयोऽष्टौ भवन्ति हि ॥ १८ ॥
 कदलीफलहोमेन नारिकेलफलैस्तथा ।
 राजानो वशमायान्ति समृद्धिरतुला तथा ॥ १९ ॥
 जम्बूफलैः स्त्रियः सर्वा वश्या भवन्ति निश्चितम् ।
 श्रीफलैरतुलां लक्ष्मीं पत्रैश्चापि तथा भवेत् ॥ २० ॥
 इक्षुखण्डैः सुखावाप्तिस्तद्रसैर्वशगा नृपाः ।
 तिलाज्यहोमतो देवि ! सर्वकार्याणि साधयेत् ॥ २१ ॥

घृतपायसहोमेन सिताज्यमधुना सह ।
 त्रैलोक्यं वशमायाति ^१धनधान्यमवाप्नुयात् ॥ २२ ॥
 सोपस्कारैश्च वटकैरुपसर्गान् विनाशयेत् ।
 कर्पूरस्य च होमेन वाग्वश्यं जायते नृणाम् ॥ २३ ॥
 कुङ्कुमैर्होमतो देवि ! सर्वदुःखान् विनाशयेत् ।
 कस्तूरीहोमतो देवा वशगा नात्र संशयः ॥ २४ ॥
 चन्दनागुरुहोमेन सर्वान् लोकान् वशं नयेत् ।
 शृणु देवि ! प्रवक्ष्यामि मानं हवनसिद्धये ॥ २५ ॥
 पुष्पं समग्रं जुहुयाच्छतसङ्ख्यास्तिलास्तथा ।
 लाजा मुष्टिप्रमाणाः स्युर्घृतं कर्षप्रमाणकम् ॥ २६ ॥
 चुल्लुकार्द्धं मधु ^२क्षीरमन्नं ग्रासमितं भवेत् ।
 समग्रैश्च सखण्डैश्च फलानां च यथेच्छया ॥ २७ ॥
 रम्भाफलं चतुःखण्डं लघु चेत् खण्डितं नहि ।
 नारिकेलस्य खण्डं तु स्थूलं कुर्यान्मनःप्रियम् ॥ २८ ॥
 परस्थाने चक्षुदण्डं मनःसन्तोषकारकम् ।
 द्राक्षाफलं समग्रं स्याद् गुञ्जामानं ततो भवेत् ॥ २९ ॥
 कर्पूरकौषिकादीनां मनःसन्तोषकारकम् ।
 एतदाहुतिमानं च कथितं सर्वसिद्धिकृत् ॥ ३० ॥
 किंशुकैः पापसङ्घातनाशकैरथवा प्रिये !
 नानाद्रव्यैः पृथग्भूतैः संगृहीतैर्वरानने ! ॥ ३१ ॥
 यथाशक्त्या तु मिलितैर्होमं कुर्याद् विचक्षणः ।
 सर्वविघ्नसमूहं तन्नाशयेन्नात्र संशयः ॥ ३२ ॥
 ॥ इति गन्धर्वतन्त्रे एकत्रिंशः पटलः ॥ ३१ ॥

१. धनवान् यम्-ख० ।

२. क्षीरः अन्न-ख० ।

अथ द्वात्रिंशः पटलः

देवी उवाच—

वह्नीन्द्रकर्मयी मुद्रा प्रतिष्ठा च कथं भवेत् ।
 सोमसूर्याग्निरूपाः स्युर्वर्णा लोकत्रयं तथा ॥ १ ॥
 स्वराः षोडश सौम्यास्ते सौराः स्युः कादयोऽपरे ।
 आग्नेयास्ते समुद्दिष्टा यादयो दश चापरे ॥ २ ॥
 रौप्यमिन्दुस्तथा हेम सूर्यास्ताम्रं हुताशनः ।
 लोहभागाः समुद्दिष्टाः सराज्यक्षरसंख्यया ॥ ३ ॥
 तैर्लोहैः कारयेन्मुद्रामसङ्कलितसङ्गताम् ।
 पञ्चामृतैः पञ्चगव्यैः क्षालयित्वा शुभेऽहनि ॥ ४ ॥
 भानुवारे शुभे लग्ने पूर्वोक्तमातृकाम्बुजे ।
 मध्यादि स्थापयेत् तेषु पत्रेषु कलशाक्षपि ॥ ५ ॥
 तन्तुभिर्वेष्टितान् शुद्धान् बहिश्चन्दनचचितान् ।
 सधूपवासितान् देवि ! दूर्वाक्षतसमन्वितान् ॥ ६ ॥
 क्वाथेन पूरयेद् देवि ! यथावदक्षरौषधैः ।
 रोचना-चन्द्र-काश्मीर-लघुकस्तूरिकायुतैः ॥ ७ ॥
 आपूर्य गन्धतोयैस्तान् वेष्टयेदंशुकैः शुभैः ।
 मुक्तामाणिक्यवैदूर्यगोमेदवज्रविद्रुमान् ॥ ८ ॥
 पुष्परागं मरकतं नीलं चेति यथाक्रमम् ।
 विन्यसेत् तेषु कुम्भेषु रत्नाङ्कितफलानि च ॥ ९ ॥
 स्थापयेत् कुम्भवक्त्रेषु कोमलान् चूतपल्लवान् ।
 मध्यकुम्भे च मुद्रां तां विन्यस्य बहुमङ्गलैः ॥ १० ॥

बीजत्रयं त्रिधा कृत्वा मातृकां च त्रिधा तथा ।
 विभज्य पूजयेद् देवि ! सोमसूर्यहुताशनान् ॥ ११ ॥
 तत्राऽऽवाह्य यजेद् देवीं संमोहनीं परां ततः ।
 प्राणानायाम्य विधिवत् पूर्ववन्मातृकां न्यसेत् ॥ १२ ॥
 त्रिनेत्रां तरुणेन्द्राभां बालार्ककिरणारुणाम् ।
 अक्षमालाङ्कुशधरां पाशं पद्मद्वयं तथा ॥ १३ ॥
 आबिभ्रतीं कराम्भोजैः पुण्ड्रेक्षुचापपुस्तकान् ।
 मायाश्रीकामबीजाद्यां नित्यां वर्णमयीं भजेत् ॥ १४ ॥
 नानाविधैस्तु कुसुमैर्धूपैर्दीपैर्मनोहरैः ।
 उच्चावचैरुपहारैः पूजयित्वा यथाविधि ॥ १५ ॥
 शर्कराघृतसंयुक्तं पायसं च निवेदयेत् ।
 पूजयेद् दिक्षु कुम्भेषु व्यापिन्यादीन् यथाक्रमम् ॥ १६ ॥
 व्यापिनी पालिनी पश्चात् प्लाविनी क्लेदिनी तथा ।
 धारिणी^१ मालिनी चैव हर्षिणी शान्तिनी तथा ॥ १७ ॥
 व्यापिन्यश्चाष्टसंख्या वै एताः पर्वतनन्दिनि ! ।
 साग्रं सहस्रं संजप्य स्पृष्ट्वा तां मुद्रिकां ततः ॥ १८ ॥
 होमयेत् संस्कृते वह्नौ सहस्रं हविषां तथा ।
 तस्यां सम्पातयेद् देवि ! विधिनाऽऽहुतिशेषकम् ॥ १९ ॥
 संमोहनीं समुद्दिश्य गृहीत्वाज्यं स्रुवेण तु ।
 बीजत्रययुतां देवि ! मातृकां बिन्दुसंयुताम्^२ ॥ २० ॥
 वह्निभार्यान्वितां पश्चात् कृत्वा वै होमयेत् ततः ।
 मण्डले मातृकादेव्याः शिष्यं निवेश्य सादरम् ॥ २१ ॥

१. धरणी - क० ।

२. संयुतान्-ख० ।

सुरास्त्वामिति मन्त्रैस्तु नवभिः कलशैः शुभैः ।
अभिषिच्य विनीताय दद्यात् तां मुद्रिकां गुरुः ॥ २२ ॥
इयं रक्षाकरी मुद्रा विषरोगविनाशिनी ।
व्यालचौरमृगादिभ्यो रक्षां कुर्याद् विशेषतः ॥ २३ ॥
सर्ववश्यकरी शुद्धा शुद्धिदा शुद्धिहारिणी ।
तर्जन्या धारयेदेनां विधिना मनुजेश्वरः ॥ २४ ॥
युद्धे विजयमाप्नोति श्रिया परमया युतः ।
विभजेन्मातृकां देवि ! नववर्गान् तथोदिकान् ॥ २५ ॥
नववर्गसमुत्पन्ना नवरत्नेश्वरा ग्रहाः ।
अर्केन्दुवक्रज्ञगुरुभृगुमन्दाहिकेतवः ॥ २६ ॥
नवरत्नैर्महेशानि ! मुद्रां कुर्याद् यथेच्छया ।
^१तद्रत्नेषु ग्रहान् सर्वान् पूजयित्वा विधानतः ॥ २७ ॥
आवाह्य पूजयेद् देवीं सम्मोहनीं परां तथा ।
जपहोमादिकं सर्वं कुर्यात् पूर्वोक्तवर्त्मना ॥ २८ ॥
यो मुद्रां धारयेदेनां तस्य स्युर्वशगा ग्रहाः ।
वर्द्धते तस्य सौभाग्यं लक्ष्मीरव्याहता भवेत् ॥ २९ ॥
द्रोहिणस्तस्य नश्यन्ति नश्यन्ति सकलापदः ।
रक्षोभूतपिशाचाद्या नेक्षन्ते तं भयातुराः ॥ ३० ॥
उपर्युपरि वर्द्धन्ते धनरत्नानि सम्पदः ।
विना प्रतिष्ठया मुद्रां धारयित्वा पतत्यधः ॥
नाप्नोति च फलं तस्माद् धारयेद् विधिना प्रिये ! ॥ ३१ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे द्वात्रिंशः पटलः ॥ ३२ ॥

अथ त्रयस्त्रिंशः पटलः

श्रीदेवी उवाच—

चक्र राजस्त्वया प्रोक्तः प्रतिष्ठा न प्रकाशिता ॥

ईश्वर उवाच—

चक्रे मूर्त्तौ तथा शिष्ये प्रतिष्ठा त्रिविधोच्यते ।
 प्रतिष्ठितस्तथा शिष्यो दीक्षया खलु पार्वति ! ॥ १ ॥
 अर्च्या रत्नमयीं कृत्वा हैमीं वा राजतीं प्रिये ! ।
 प्रतिष्ठां विधिवत् कुर्यात् संस्थाप्य च गृहे शुभे ॥ २ ॥
 मासि मासि चरेद् यात्रां महाविभवविस्तराम् ।
 चतुष्टयुपचारैस्तु पूजां कुर्याद् दिने दिने ॥ ३ ॥
 दीक्षोक्तविधिना पूर्वमधिवासादिकं चरेत् ।
 वासोभूषणगन्धाद्यैः^१ कार्यतत्त्वार्थविद् गुरुः ॥ ४ ॥
 उक्तेन विधिना पूर्वं कृत्यं निर्वर्त्य देशिकः ।
 पञ्चामृतैः पञ्चगव्यैः क्षालयेच्चक्र राजकम् ॥ ५ ॥
 तथाविधे गृहे वेद्यां पूजयित्वा यथाविधि ।
 नाना-कुसुम-सौरभ्य-वासितेऽतिमनोहरे ॥ ६ ॥
 सुषुम्नावर्तिने चक्रं पर्यङ्केऽथ^२ निवेशयेत् ।
 कुङ्कुमाऽगुरु-कस्तूरी-कर्पूरैरथ चन्दनैः ॥ ७ ॥
 विलिप्य विविधैर्गन्धैः कुसुमैरपि योजयेत् ।
 दिव्येन वाससाऽऽच्छाद्य कर्पूरैरधिवासयेत् ॥ ८ ॥

१. गन्धादेः-ख० ।

२. निवेशनेत्-ख० ।

धूपैः सुधूपितं कृत्वा दीपैरुज्ज्वल्य पार्वति ! ।
 कर्पूरवासितैस्तोयैः पूरितान् कलशान् शिवे ! ॥ ९ ॥
 एकाशीतिपदे तत्र स्थापयेद् वस्त्रवेष्टितान् ।
 हेमगर्भान् समान् शुद्धान् पुष्पमालाद्यलङ्कृतान् ॥ १० ॥
 एकाशीतिपदोपेतं चतुरस्रं तु मण्डलम् ।
 ब्रह्मचारी गुरुस्तत्र सशिष्यश्चापि संविशेत् ॥ ११ ॥
 प्रातरेव तु तत् सर्वं विनिर्वर्त्य विधानतः ।
 पूर्वोक्तेन विधानेन प्रविशेन्मण्डपं गुरुः ॥ १२ ॥
 पूर्ववदपरं कृत्वा आसनमुपविश्य च ।
 तथासनं च निर्वर्त्य चक्रमुत्थापयेत् ततः ॥ १३ ॥
 पञ्चामृतैः पञ्चगव्यैः क्षालयित्वा विधानतः ।
 निधाय भद्रपीठे च तत्र देवीं विभावयेत् ॥ १४ ॥
 क्षौद्राऽऽज्यदुग्धैः प्रथमं नारिकेलाम्भसा ततः ।
 इक्षुरसैस्तथा तोयैरभिषिच्य समन्त्रकम् ॥ १५ ॥
 तैरेव कलशैः सम्यगभिषिञ्चेद् यथाविधि ।
 सर्वतीर्थाम्बुपूर्णेन भृङ्गारेणाऽभिषिच्य वै ॥ १६ ॥
 कराभ्यामुद्धृत्य तच्चक्रं स्थापयेद्धेमपीठके ।
 नतो देवीं हृदि ध्यात्वा यथोक्तध्यानयोगतः ॥ १७ ॥
 आवाह्य चक्रमध्ये च तथैवैकाग्रचित्तवान् ।
 निर्वर्त्य विधिना देवि ! चक्रं स्पृष्ट्वा करेण च ॥ १८ ॥
 कुङ्कुमाऽगुरु-कस्तूरी-रोचना-चन्दनेन्दुभिः ।
 विलिप्याऽथ पुनश्चक्रं सुवर्णस्य शलाकया ॥ १९ ॥
 रेखोन्मीलनमापाद्य यजेदाधारपूर्वकम् ।
 प्राणप्रतिष्ठामन्त्रेण प्राणांस्तत्र निवेशयेत् ॥ २० ॥

क्षीरोदधिः सनादेन बिन्दुना परिमण्डितः ।
 नकुलांशोऽग्निमारूढो मायानादेन्दुलाञ्छितः ॥ २१ ॥
 कामदेवोऽग्निमारूढः सद्योजातेन भूषितः ।
 नादबिन्दुकलायुक्तः सर्वप्राणप्रदायकः ॥ २२ ॥
 बीजत्रयमिदं देवि ! शिवबीजं सचन्द्रकम् ।
 तदन्ते परमेशानि ! स्वर्गवान् भृगुरव्ययः ॥ २३ ॥
 ततो भूयात् तु षष्ठ्यन्ता महात्रिपुरसुन्दरी ।
 क्रमात् प्राणा इह प्राणास्तथा जीव इह स्थितः ॥ २४ ॥
 अमुष्याः सर्वेन्द्रियाणि भूयोऽमुष्याश्च^१ पार्वति ! ।
 वाङ्-मनो-नयन-श्रोत्र-घ्राण-प्राणास्तथैव च ॥ २५ ॥
 पश्चादिहागत्य सुखं चिरं तिष्ठत्वग्निप्रिया ।
 अयं प्राणमनुः प्रोक्तः सर्वजीवप्रदायकः ॥ २६ ॥
 अनेन मनुना देव्याः प्राणांस्तत्र निवेश्य च ।
 स्पृशन् जपेत् कराग्रेण श्रीचक्रं पूजयेत् ततः ॥ २७ ॥
 उपचारैस्तथा प्रोक्तैस्त्रिसन्ध्य त्रिदिनं यजेत् ।
 तत्र तत्र महादेवीं होमयेद् विधिना तथा ॥ २८ ॥
 अष्टोत्तरशतं देवि ! पायसैर्मधुराप्लुतैः ।
 वाद्यैर्नानाविधैर्देवि ! नृत्यगीतपुरःसरैः ॥ २९ ॥
 जयशब्दान्वितैः स्तोत्रैर्महोत्सवमुदान्वितः ।
 कृत्वाऽथ गुरवे दद्याद् दक्षिणां पूर्वसूचिताम् ॥ ३० ॥
 प्रमदाः परितोष्याऽथ ब्राह्मणानपि तोषयेत् ।
 एवं देवि ! प्रतिष्ठायां देवीसान्निध्यकारकः ॥ ३१ ॥

यन्त्रे मन्त्रे कुले चैव कुलालङ्करणे तथा ।
 त्रैपुरे अस्त्रशास्त्रे च पूजयेद् वा तथाऽऽत्मनि ॥ ३२ ॥
 प्रतिमायां तथा वह्नौ शिवलिङ्गे तथा गुरौ ।
 पूजाधाराणि देवेशि ! कथितानि मयाऽनघे ! ॥
 नान्यत्र पूजयेद् देवीं यदीच्छेदात्मनो हितम् ॥ ३३ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे त्रयस्त्रिंशत्तमः प्रतिष्ठापटलः ॥ ३३ ॥

अथ चतुस्त्रिंशः पटलः

ईश्वर उवाच —

कुलाचारं शृणु प्राज्ञे ! प्रकीर्णं कथ्यते मया ।
अनिमा दक्षिणं वामं नैवाप्यं परमां यजेत् ॥ १ ॥

प्राणिहिंसां न कुर्वीत न चाऽऽत्मानं प्रपीडयेत् ।
हेतुद्रव्यमनास्वाद्य न स्मरेत् सुन्दरीं शिवे ! ॥ २ ॥

विना मद्येन मांसेन परस्त्रीरमणं विना ।
यजनं तु महादेव्या अगव्यं भोजनं यथा ॥ ३ ॥

अनैक्षवमगव्यं च भोजनं मृतभोजनम् ।
उपवासव्रतं नैव कुर्यादिह कदाचन ॥ ४ ॥

दुर्गन्धवदनो वापि विरागवदनोऽपि च ।
अकौलभूषणो वापि रक्तपुष्पविवर्जितः ॥ ५ ॥

अविश्वासहृदा युक्तः शिवस्य पत्रधारकः ।
तथा नान्यमना भूत्वा सुन्दरीं समुपासयेत् ॥ ६ ॥

अतो न तुलसीपुष्पैस्तत्पत्रैर्न यजेत् पराम् ।
कन्यायोनिं न वीक्षेयुर्बीभत्सं न विलोकयेत् ॥ ७ ॥

न नग्नां नान्ययोषां च न वीक्षेत् प्रकटस्तनीम् ।
क्रीडा कुलकुमारीणां दर्शनाद् वन्दनं शिवे ! ॥ ८ ॥

न दुष्यति मनो येन नारीणां तत् समाचरेत् ।
नारीणां विप्रियं कृत्वा सिद्धोऽपि नश्यति ध्रुवम् ॥ ९ ॥

नैकवारं समशनीयान्न हृद्यं पूतिगन्धयुक् ।
 स्वयं हृद्यं स्थिरं स्वादु प्रशस्तं मधुरं तथा ॥ १० ॥
 आहारं साधकेन्द्राणामल्पमल्पतरं शिवम् ।
 कट्वम्ललवणानां च नातिप्रियतरो भवेत् ॥ ११ ॥
 यद्भुक्तेर्जीयते शीघ्रं तदशनीयान्न चाधिकम् ।
 यदिच्छा जायते भोक्तुं तदशनीयादपूर्णकम् ॥ १२ ॥
 एकदाच्छादिते वह्नौ नैव वृद्धिं प्रयाति सः ।
 तस्मात् सावहितो वह्निं बन्धयेदुक्तमानतः ॥ १३ ॥
 समाने तु स्थिते वह्नौ शरीरं स्यान्निरामयम् ।
 निरामये शरीरे तु सर्वकर्माणि साधयेत् ॥ १४ ॥
 विषमस्थो यदा वह्निः शरीरं स्यान्निरर्थकम् ।
 शरीरं तु मनुष्याणां पुरुषार्थैकसाधकम् ॥ १५ ॥
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन शोधयेत् तन्निरामयम् ।
 देवा अपि यजन्त्यत्र किं पुनर्मानवादयः ॥ १६ ॥
 भवाब्धेस्तरणोपायं तरणीवर्त्म उच्यते ।
 निर्गदेन शरीरेण सुखं भवति दुस्तरम् ॥ १७ ॥
 सरुजा वर्त्मना देवि ! जीवनं विफलं शिवे !
 धूमागारे चान्धकारे अज्ञाने पूजनं शिवे ॥ १८ ॥
 नरकाय महादेव्याः पूजनं विद्धि पार्वति ।
 सत्ये चास्थिगताः प्राणास्त्रेतायां मांसगा मताः ॥ १९ ॥
 द्वापरे त्वग्गताः प्राणाः कलावन्नगता मताः ।
 निराहारव्रतं देवि ! कलौ तेन विवर्जितम् ॥ २० ॥

बलिदानं विना हिंसां कलौ नैवाऽत्र कारयेत् ।
 न स्वयं छेदयेद् देवि ! बलिं साधकसत्तमः ॥ २१ ॥
 बलिदानं विना देव्याः प्रीतिं नान्यैस्तथा भवेत् ।
 प्रोक्षणे तु परो मन्त्रः सोऽयमेव प्रकीर्तितः ॥ २२ ॥
 उद्बुध्यस्व पशोस्तुष्टिं नापरस्तं शिवोऽसि हि ।
 शिवोत्कृत्यमिदं पिण्डमतस्त्वं शिवतां ब्रज ॥ २३ ॥
 बहवो नैव हन्तव्या यदीच्छेदात्मनो हितम् ।
 बहवो यत्र हन्यन्ते तत्र कृत्या क्षयङ्करी ॥ २४ ॥
 भवत्येवाऽचिरेणैव बन्धनोच्चारणं शिवे ! ।
 आत्मप्राणसमा देवि ! परेषामपि सा कथा ॥ २५ ॥
 परहिंसाभवोऽधर्मः क्रमात् सर्वं हरिष्यति ।
 य इहाऽऽत्मकृते देवि ! परान् निष्पाद्य जीवति ॥ २६ ॥
 नेहापि लभते सिद्धिं परत्रापि कदाचन ।
 यो वा विधिमनादृत्य जन्तून् हत्वा शिवां यजेत् ॥ २७ ॥
 भवन्त्येव महोत्पाता यत्र तस्य न संशयः ।
 यज्ञादिषु महेशानि ! हिंसया दारुणाज्ञया ॥ २८ ॥
 परहिंसाभवोऽधर्मः परिणामेऽतिदुःखदः ।
 तथैव प्रतिजानीहि मोहात् किं वा न दृश्यते ॥ २९ ॥
 कियत्कालसुखावाप्तिः काम्यया कामुकाः शिवे !
 हन्तीह परमो मोहः परमोहः सुदारुणः ॥ ३० ॥
 ममत्वं ममता देहे प्रिये चातिसुदुर्लभे ।
 तस्मादेषु महडदुःखं नान्यत्र खलु पार्वति ! ॥ ३१ ॥
 देहत्यागोऽशुनो यस्मात् तथेन्द्रचन्द्रयोरपि ।
 आवयोरजायते प्रीतिः कामदा कामुकस्य च ॥ ३२ ॥

न शस्तं मारुणं कर्म ब्रह्माप्तौ ब्रह्मसाधके ।
 यदा सर्वाणि भूतानि स्वात्मैव परिपश्यति ॥ ३३ ॥
 सर्वभूतमिवात्मानं ब्रह्म सम्पद्यते तदा ।
 शक्तिर्महेश्वरो ब्रह्म त्रयस्तुल्यार्थवाचकाः ॥ ३४ ॥
 स्त्रीपुंनपुंसको भेदः शब्दतो न परार्थतः ।
 अन्ते सिद्धिर्भवेत् पुंसां वशगा भोगमोक्षदा ॥ ३५ ॥
 स्त्रीणामपीह पुरुषो वशगः सर्वसिद्धिदः ।
 नपुंसकात्मकं तत्तु स्वयमेव प्रकाशते ॥ ३६ ॥
 द्वयोरेकतराद्वैतयोगात्मतैकभावना ।
 निष्ठीवनं वरं शूकमधोवायुविसर्जनम् ॥ ३७ ॥
 पूजामध्ये तु यः कुर्यात् स भवेद् योगिनीपशुः ।
 देशानां व्यवहारिणि विज्ञाय मतिमान् सदा ॥ ३८ ॥
 पञ्चमादिपरामर्शः स्वतन्त्रो न भवेत् क्वाचित् ।
 यत्र देशे च आचारस्तत्र धर्मस्तु तादृशः ॥ ३९ ॥
 अविरोधः सर्वभूतैः परिपन्थिषु निग्रहः ।
 अनुग्रहः संश्रितेषु देववत् पुरुषेऽपि च ॥ ४० ॥
 गुरुपुत्रकलत्रादिर्गुरुवदेव संश्रयेत् ।
 पर्वसु च विशेषार्चा कुलवृक्षान्नपल्लवैः ॥ ४१ ॥
 अनिच्छा मिथ्यावचने परदारधनेषु च ।
 स्वस्तुतौ परनिन्दे च आनन्दश्चापि न स्पृशेत् ॥ ४२ ॥
 सम्भाष्याऽभिमुखीं शक्तिं नाऽसम्भाष्य ब्रजेत् क्वचित् ।
 स्त्रीणां समूहमालोक्य प्रणमेद् भावतत्परः ॥ ४३ ॥
 पुण्ड्रेक्षुदण्डजातानि भक्षयेन्न कदाचन ।
 प्राज्ञेणैव सदा कार्या पूजा सर्वसमृद्धिदा ॥ ४४ ॥

दृष्ट्यागमविधौ देवि ! त्यजेद् दोषमपञ्चमम्^१ ।
 स्नायात् सुगन्धिसलिलैर्यथा स्याद् देहनिर्मलम् ॥ ४५ ॥
 निर्मलं धारयेद् वासः सर्वदा निर्मलः शुचिः ।
 सुस्निग्धदेहवदनो न रूक्षः स्यात् कदाचन ॥ ४६ ॥
 कृत्वा सुमङ्गलं देहं मृदुभाषणतत्परः ।
 न बहु प्रलपेद् वीरो नैव रूक्षं कदाचन ॥ ४७ ॥
 गन्धर्वरूपवान् भूत्वा वीणावादनतत्परः ।
 मदिराघूर्णनयनो मदिराक्षिसमन्वितः ॥ ४८ ॥
 सर्वदा देवताभावः सङ्गीतरसपारगः ।
 यतिर्वा भूपतिर्वापि प्रशस्तः साधकोत्तमः ॥ ४९ ॥
 भूपतिर्व्यस्तसम्भावैर्यतिरिन्द्रियनिग्रहैः ।
 चतुराश्रमिणां मध्ये अवधूताश्रमो महान् ॥ ५० ॥
 खादन् मांसं पिबन् मद्यं विषयी विषयान् जुषन् ।
 रामारामो रमणीभिर्भूषिताभिर्विभूषितः ॥ ५१ ॥
 तत्तदानन्दसन्दोहैरानन्दितान्तरात्मवान् ।
 निस्पन्देन्द्रियवान् यस्तु सोऽवधूतो यतिर्महान् ॥ ५२ ॥
 स्रक् चन्दनं च वज्रादिभूषणं यद् विलेपनम् ।
 यद्गच्छयोपपन्नं यत् तदप्यन्यैर्निवेदितम् ॥ ५३ ॥
 अगृध्नु रूपयुञ्जीत न चासक्तमना भवेत् ।
 एकान्तविजने रम्ये सदा योगं समभ्यसेत् ॥ ५४ ॥
 इन्द्रियाणि यदा भिक्षोश्चञ्चलानि महात्मनः ।
 तदा पर्यटनं कार्यं तीर्थादिषु प्रयत्नतः ॥ ५५ ॥
 विभूतिभूषणो भिक्षां कुर्वन्नैकत्र चिरं वसेत् ।
 त्वं मातर्देहि मे भिक्षां कुण्डलीस्तर्पयाम्यहम् ॥ ५६ ॥

विभूतिमण्डलं प्राप्य न मत्तो नैव मत्सरी ।
 सम्पत्तौ च निरानन्दः समरूपगुणान्वितः ॥ ५७ ॥
 सर्वदानन्दहृदयो दानभोगपरायणः ।
 प्रासादे चोत्तमे रम्ये लाक्षारुणसमप्रभे ॥ ५८ ॥
 दिव्योपकरणैर्युक्ते मणिकाञ्चनभूषिते ।
 परार्द्धास्तरणे रम्ये रत्नसिंहासने शुभे ॥ ५९ ॥
 नाना-कुसुम-सौरभ्य-सुरभीकृत-दिङ्मुखे ।
 चन्दनागुरुकर्पूरधूपैः सम्मोदितान्तरे ॥ ६० ॥
 कर्पूरज्वलितैर्दीपैरुज्ज्वले रत्नसंज्वले ।
 शरच्चन्द्रनिभं छत्रं मुक्तामाणिक्यमण्डितम् ॥ ६१ ॥
 हेमदण्डशिखालम्बि श्वेतचामरभूषितम् ।
 निधायोर्ध्वे विशेत् तत्र कृतासनपरिग्रहः ॥ ६२ ॥
 चन्दनाऽगुरु-कर्पूर-मृगनाभि-विलेपितः ।
 सर्वशृङ्गारवेषाढ्यो रत्नभूषाविभूषितः ॥ ६३ ॥
 स्रग्भिर्विचित्रभूषाभिर्भूषितोऽतिमनोहरः ।
 कर्पूरशकलोन्मिश्रताम्बूलपूरिताननः ॥ ६४ ॥
 निवृत्ताखिलचिद्वृत्तिर्मदिराघूर्णलोचनः ।
 विधाय परितः शक्तिं सुवेशां सुमनोहराम् ॥ ६५ ॥
 दुकूलक्षौमकौषेयैर्नानारत्नैर्विराजिताम् ।
 निर्लेपं निर्गुणं शुद्धमात्मानं त्रिपुरामयम् ॥ ६६ ॥
 आत्माभेदेन सञ्चिन्त्य याति तन्मयतां नरः ।
 भोगेन मोक्षमाप्नोति स्वयं त्रिपुरभैरवः ॥ ६७ ॥
 तत एव समुत्पन्ना ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः ।
 तदेवैतेन सन्देहस्तस्माद् भिन्नं न भावयेत् ॥ ६८ ॥

भेदावभाषिणो मूढाः पतन्त्येव वरानने ! ।
 सर्वदा सर्वदाः सर्वास्तोषयेद् भूषयेत् स्त्रियः ॥ ६९ ॥
 वासोभूषणगन्धाद्यैः पेयैर्भक्ष्यैर्मुदान्वितः ।
 प्रथमे राजसो भूत्वा द्वितीये तामसो भवेत् ॥ ७० ॥
 तृतीये सात्त्विको धर्मी चतुर्थे पञ्चपरायणः ।
 पूजाहोमजपान्तेऽस्या बलिभिः शत्रुनिग्रहैः ॥ ७१ ॥
 दानभोगैस्तृतीये च चतुर्थे समतात्मनः ।
 तच्चित्तस्तद्गतप्राणो मदिरामद्विह्वलः ॥ ७२ ॥
 सात्त्विको दिव्यभावस्तु स्थिराय जायते पुनः ।
 नाशाय स एव भावस्तु तामसः खलु मानुषे ॥ ७३ ॥
 विपर्ययाद् भवेन्मृत्युरकालसम्भवः शिवे ! ।
 विषशस्त्रजनैश्चोरैर्दस्युभिर्वा वरानने ! ॥ ७४ ॥
 विनाशं तस्य दुर्बुद्धेः समूलं विद्धि पार्वति ! ।
 पुत्रमित्रकलत्रादिसुहृद्भृत्यादयोऽपरे ॥ ७५ ॥
 विप्रा भ्रात्रादयो यस्य विषीदन्ति सुदुःखिताः ।
 दुश्चरित्राः स्त्रियो यस्य भवन्त्यन्तःपुरे शिवे ॥ ७६ ॥
 मृगयाभिरतिर्यस्य दुरोदरप्रियस्य च ।
 अद्भुतानि च जायन्ते हाहाकारयुताः प्रजाः ॥ ७७ ॥
 पीडिताः क्लेशविक्लिन्ना विपत् तस्य पदे पदे ।
 यस्यैते चातिसन्तुष्टाः सुस्था मङ्गलशंसिनः ॥ ७८ ॥
 तस्यायुर्वद्धति नित्यं महालक्ष्मीः स्थिरा गृहे ।
 कलहो यस्य देवेशि ! विना कारणमापतेत् ॥ ७९ ॥

नार्योऽमङ्गलशंसिन्यस्तस्य हानिर्विनिर्दिशेत् ।
 एतेषामपि चान्येषां दोषाणां ग्रहसङ्कटे ॥ ८० ॥
 आयुर्वृद्धौ तथा शान्त्यै कोटिहोमं चरेन्नृपः ।
 कोटिहोमात् परं नास्ति कर्मरिष्टविनाशने ॥ ८१ ॥
 न तत्तुल्यं तथा राज्ञां महोत्पातविनाशनम् ।
 पुरश्चर्यां प्रकुर्वीत सन्ध्यासु जपतत्परः ॥ ८२ ॥
 वर्षैकेण हि तत् सिध्येत् सर्वविघ्नविनाशनम् ।
 ज्ञानलोपो भवेद् यस्य मद्यपानात् सुलोचने ! ॥ ८३ ॥
 विकारं जनयेद् वापि स पुनर्यात्यधोगतिम् ।
 प्रलापं भ्रंशनं हास्यं क्रोधोन्मादभयानकाः ॥ ८४ ॥
 आलस्यं वाऽतिचिन्ता च परानिष्टप्रवर्तनम् ।
 हिंसाऽसूया तथेर्ष्या च दम्भमोहौ प्रमादता ॥ ८५ ॥
 आवेशो मरणं मूर्च्छा विकाराः समुदीरिताः ।
 समता सर्वभूतेषु मानाऽपमानयोः समः ॥ ८६ ॥
 समः शत्रौ च मित्रे च समलोष्टाश्मकाञ्चनः ।
 ब्रह्मचिन्तोद्भवानन्दनिवृत्तबाह्यचित् तदा ॥ ८७ ॥
 सर्वकालेषु सर्वत्र समत्वं निर्विकारता ।
 चक्षुषोरनिमेषत्वं मधुरस्मितभाषणम् ॥ ८८ ॥
 अमृतस्य गुणा एते कथिता भुवि दुर्लभाः ।
 वैराग्यं च मुमुक्षुत्वं त्यागिता सर्ववश्यता ॥ ८९ ॥
 अष्टाङ्गयोगाभ्यसनं भोगेच्छापरिवर्जनम् ।
 सर्वभूतेष्वनुकम्पा सर्वज्ञादिगुणोदयः ॥ ९० ॥
 इत्यादिगुणसम्पत्तिः सिद्धेर्लक्षणमुच्यते ।
 ख्यातेर्वाहनभूषादिलाभः सुचिरजीवनम् ॥ ९१ ॥

नृपाणामङ्गनानां च राजत्वं लोकवश्यता ।
 महैश्वर्यं धनित्वं च पुत्रदारादिसम्पदः ॥ ९२ ॥
 अधमाः सिद्धयः प्रोक्ता मन्त्रिणां प्रथमस्त्विवह ।
 सिद्धयस्तु स्वराः साक्षान्मानवो नाम संशयः ॥ ९३ ॥
 यत्कृते परमेशानि ! निःश्वसन्ति कुलाङ्गनाः ।
 साश्रुपातं विना पञ्च गद्गदं भृशदुःखिताः ॥ ९४ ॥
 तस्य स्युर्विफलाः सर्वाः क्रियाः सर्वत्र चोदिताः ।
 कान्तासन्तापजो वह्निर्दहत्यासप्तमं कुलम् ॥ ९५ ॥
 कान्तां सन्तोषयेत् तस्माद् विप्रियं न मनाक् स्पृशेत् ।
 संसिद्धेः कारणं कान्तामूलं संसारवर्त्मसु ॥ ९६ ॥
 जाया मुख्यतमा प्रोक्ता चादौ पाणिप्रपीडिता ।
 जायते स्वयमेवास्यां जायेति च निगद्यते ॥ ९७ ॥
 एका पतिव्रता भार्या साध्वी चेत् सहचारिणी ।
 किमन्याभिर्महेशानि ! यथैवाहं त्वया प्रभुः ॥ ९८ ॥
 श्रिया विष्णुः^१ सरस्वत्या ब्रह्मा शच्या पुरन्दरः ।
 एकया ईप्सितः कृत्वा मनसाऽऽकृष्य पूरुषम् ॥ ९९ ॥
 तस्याप्येकं समासाद्य नाप्यन्यं मनसा स्मरेत् ।
 जाया चेत् कुलटा गेहे स्वयं कुलोपचारकः ॥ १०० ॥
 मूषिकोपहतं कोषं तथा तस्य तदीरितम् ।
 प्रयत्नेन विना देवि या स्वयमभिकाङ्क्षति ॥ १०१ ॥
 यदा तु सा तस्य परकीया न परिशोच्यते ।
 हठादाकर्षते यस्तु प्रलोभ्य च धनादिभिः ॥ १०२ ॥

परकान्तां महेशानि ! स याति चाधमां गतिम् ।
 स्वकान्तां परकान्तां वा कामविरहितां शिवे ! ॥ १०३ ॥
 या नेच्छतीप्सया श्रद्धां तां गत्वा च तथा भवेत् ।
 दुःशीला तु यदा नारी त्यजेत् तां नैव ताडयेत् ॥ १०४ ॥
 अतिदुष्टां स्त्रियं देवि ! नीचपुरुषगामिनीम् ।
 राजद्वारि च दिग्वासां त्यजेत् तां नैव संश्रयेत् ॥ १०५ ॥
 कुलशास्त्रं कुलाचारः कामयागमनुत्तमम् ।
 अयोग्येषु प्रकाश्यैव सिद्धोऽपि नश्यति ध्रुवम् ॥ १०६ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे चतुस्त्रिंशः पटलः ॥ ३४ ॥

अथ पञ्चत्रिंशः पटलः

देवी उवाच —

साधका गुप्तरूपाश्च तेषां साध्यं कथं भवेत् ? ।
साध्यं च कीदृशं देव ! काम्यं वा कीदृशं भवेत् ? ॥
पूजा च कीदृशी कार्या तन्मे वद सुविस्तरात् ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच —

अत्यन्तगुप्तरूपेण काम्यं कृत्वाऽर्चयेन्नरः ।
तदा तत्काममाप्नोति मन्दभाक् शक्तिपूजनात् ॥ २ ॥
पूजाफलेन दौर्भाग्यं दुःखदारिद्र्यसङ्कुलम् ।
सर्वं प्रशमनं याति ईश्वरो जायते भुवि ॥ ३ ॥
अतिगुप्ततरं यस्मात् तस्माद् रात्रौ विधीयते ।
प्रकटे कार्यहानिः स्यात् क्रुद्धा भवति सुन्दरी ॥ ४ ॥
गुरुभक्तिविहीनस्य विफलं साधनं प्रिये !
अहं गुरुप्रसादेन सर्वगः सर्ववित् प्रभुः ॥ ५ ॥
शक्तेः पूजा सदा कार्या प्रसन्ना येन सा भवेत् ।
विफला शक्तिरहिता पूजा सर्वप्रसारिणी ॥ ६ ॥
ध्यानमानन्दरहितं यथा निष्फलमद्विजे !
शक्तौ दर्पं घृणां लज्जां वर्जयेत् क्रोधमत्सरम् ॥ ७ ॥
कदाचिद् दर्परूपेण पुष्पेणापि न ताडयेत् ।
शक्तौ न विस्मयं कार्यं यस्मात् सा त्वत्स्वरूपिणी ॥ ८ ॥
विस्मृता विलयं यान्ति पशवः शास्त्रमोहिताः ।
सुभक्त्या प्रणमेद् यस्तु शक्तिमेकाग्रचेतसा ॥ ९ ॥

तस्य सर्वार्थसिद्धिः स्यादन्ते मोक्षमवाप्नुयात् ।
 निश्चयं मुक्तिमाप्नोति सहस्रं शक्तिपूजनात् ॥ १० ॥
 शक्तिपूजासु विमुखः पामरः पुरुषाधमः ।
 स निर्लज्जः कथं ब्रूते पूजयामि महेश्वरीम् ॥ ११ ॥
 पूजा होमं विना चेह नाधिकारः कथञ्चन ।
 विना होमं महेशानि ! शक्तियागमकारणम् ॥ १२ ॥
 शक्तियागं विना होमो निष्फलो भात्र संशयः ।
 तस्माद् भावविशुद्धात्मा सर्वतन्त्रार्थकोविदः ॥ १३ ॥
 साधकोऽपि च तत्त्वज्ञो नित्यं शक्तिं समाश्रयेत् ।
 मदिरायां न वा शक्तौ जातिवृत्तिं विचारयेत् ॥ १४ ॥
 नानाजातिषु सम्भूतां व्रजेत् संप्राप्य न त्यजेत् ।
 सर्वशङ्काविनिर्मुक्तः सर्वज्ञः साधकोत्तमः ॥ १५ ॥
 शक्तियागविधिं कृत्वा भवेद् भूमौ पुरन्दरः ।
 पूजयेदर्द्धरात्रे च निर्जने पशुवर्जिते ॥ १६ ॥
 सर्वालङ्कारसुभगो गन्धचन्दनभूषितः ।
 आकृष्य विमलां शक्तिं रमणीं वामलोचनाम् ॥ १७ ॥
 हारालङ्कारसुभगां घृणालज्जाविवर्जिताम् ।
 परार्ध्यास्तरणे रम्ये स्थापयेदाफलोपरि ॥ १८ ॥
 स्थापयेत् सुरया पूर्णं कुम्भं वामे सुवासितम् ।
 आनन्दहृदयं कृत्वा सद्यः प्रसन्नमानसः ॥ १९ ॥
 गुरुं नत्वा विधानेन अमृतं तद् विचिन्तयेत् ।
 मांसं मत्स्यं तथा मुद्रां निधाय पुरतः शिवे ! ॥ २० ॥

अर्घ्यपात्रं तदा वह्निःसूर्यसोमामृतं स्मरेत् ।
 सिन्दूरेण ललाटेऽस्याः कृत्वा तिलकमद्रिजे ! ॥ २१ ॥
 साध्यं च विलिखेत् तत्र मूलविद्याविदर्भितम् ।
 गन्धैः पुष्पैस्तथा माल्यैर्भूषयित्वाऽथ तां पुनः ॥ २२ ॥
 कृत्वा धूपेन संघोरं दीपेनोज्वालय पार्वति ! ।
 नाभेश्चरणपर्यन्तं वाग्भवं कूटमुत्तमम् ॥ २३ ॥
 हृदयान्नाभिपर्यन्तं कामबीजं प्रविन्यसेत् ।
 शिरसो हृद्प्रदेशान्तं तदीयं परिभावयेत् ॥ २४ ॥
 सर्वदेवमयं देहं सर्वमन्त्रमयं वपुः ।
 चिन्तयेत् साधकः शक्तिं स्नायात् कामेश्वरीं पुरः ॥ २५ ॥
 हृदि हस्तं समादाय जपेदष्टोत्तरं शतम् ।
 आत्मानं चिन्तयेत् कामं शक्तिं कामेश्वरीं पराम् ॥ २६ ॥
 मुहुर्मुहुः पिबेन्मद्यं शक्तिजिह्वाविलोडितम् ।
 मन्त्रशुद्धं पिबेन्मद्यं निःशब्दो हास्यवर्जितः ॥ २७ ॥
 भोजनान्ते विषं पानं पानान्ते भोजनं विषम् ।
 अमृतं तद् विजानीयाद् यदन्नं सुरया सह ॥ २८ ॥
 विष्णुना च पुरा पीत्वा शङ्करेण ततः परम् ।
 शङ्करेण च तथा पीत्वा पुष्पदन्तेन चैव हि ॥ २९ ॥
 शङ्करेण च पुरा पीत्वा दत्तात्रेयेण सेविता ।
 श्रीमता बलरामेण समानीताऽथ भूतले ॥ ३० ॥
 तस्मादिमां सुरां पुण्यां भक्त्या तां च पिबाम्यहम् ।
 १पशुपाशविनाशाय दिव्यज्ञानोपलब्धये ॥ ३१ ॥
 इदं पवित्रममृतं पिबामि भवभेषजम् ।
 मद्यं मांसं तथाऽन्यत्तु यत् किञ्चित् कुलभूषणम् ॥ ३२ ॥

शक्त्यै दत्त्वा पुनः शेषमात्मन्येव नियोजयेत् ।
 पाययित्वा पुनः पानं तन्मुखादमृतं पिबेत् ॥ ३३ ॥
 ततश्च शोधयेद् दीपं दीपो भवति नाऽन्यथा ।
 आनन्दोदयपर्यन्तं साधकश्च पिबेन्मधु ॥ ३४ ॥
 कर्पूरशकलोन्मिश्रताम्बूलपूरिताननः ।
 मदिराघूर्णनयनो दिग्वासाः कुलभूषणः ॥ ३५ ॥
 वदेत् सविनयं वाक्यं सिद्धिदे परमेश्वरि ! ।
 चतुर्वर्गस्त्वयि न्यस्तस्तस्मान्मे सिद्धिदा भव ॥ ३६ ॥
 इति प्रसादमासाद्य कारयेत् तां दिगम्बरीम् ।
 त्रिकोणवद् भगं ज्ञात्वा सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥ ३७ ॥
 कूटत्रयात्मकं स्मृत्वा सर्वानन्दमयं स्मरेत् ।
 आत्मानं देवतारूपमद्वैतं परिचिन्तयन् ॥ ३८ ॥
 पूर्णचन्द्रनिभं वक्त्रं पूर्णेशीं चुम्बनैर्यजेत् ।
 जालन्धरं महापीठं स्तनद्वयमुदीरितम् ॥ ३९ ॥
 १आपीनमूरुयुगलं कामरूपमतः परम् ।
 यत्पीठं ब्रह्मणो वक्त्रं गुप्तं सर्वसुखावहम् ॥ ४० ॥
 यतो देवाश्च देव्यश्च मुनयश्चैव भावजाः ।
 सर्वेऽप्याविर्भवन्त्येते तेन गुप्तं महीतले ॥ ४१ ॥
 द्विविधं चैव तत्पीठं गुप्तं व्यक्तं महेश्वरि ! ।
 व्यक्ताद् गुप्तं महापुण्यं दुरापं पशुभिः प्रिये ! ॥ ४२ ॥
 गुप्तं सर्वत्र देवेशि ! लभ्यते कुलपूजकैः ।
 यत्र तत्र यजेद् देवीमुपचारैस्तथाविधैः ॥ ४३ ॥
 लिङ्गेनोत्कर्षयेद् योनिं मुखैर्जिह्वामृतं पिबेत् ।
 नखदन्तक्षतान्यत्र पुष्पाणि विहितानि च ॥ ४४ ॥

आलिङ्गन तु कस्तूरीकपूरागुरुचन्दनम् ।
 चुम्बनं स्तवनं देवि ! मथनं हवनं शिवे ! ॥ ४५ ॥
 त्रिभिः कूटैस्त्रिघातं स्यात् त्रिघातैर्जपमेकतः ।
 एवं कृत्वा महेशानि ! स च कामेश्वरो भवेत् ॥ ४६ ॥
 मद्यं मांसं विना देवि ! कुलपूजां यथाऽऽचरेत् ।
 जन्मान्तरसहस्रस्य सुकृतं तस्य नश्यति ॥ ४७ ॥
 निवृत्तिकाले च पुनर्भावपूर्णांमृतैर्निजम् ।
 मुखं बिन्दुवदाकारं तदधः कुचयुग्मकम् ॥ ४८ ॥
 सर्वविद्यामृतैः पूर्णं सर्ववाग्विभवप्रदम् ।
 सर्वार्थसाधकं देवि ! सर्वरञ्जनकारणम् ॥ ४९ ॥
 तदधः परमेशानि स्वदेहं परिचिन्तयेत् ।
 सर्वज्ञानसुसम्पन्नं सर्ववश्यप्रदायकम् ॥ ५० ॥
 ध्यात्वा यष्ट्वाऽथवा देवि ! भवेत् कामकलान्वितः ।
 कुलस्य विविधं रूपं ज्ञात्वा तत् परिचिन्त्य च ॥ ५१ ॥
 कुलीनो जायते यस्मात् कथं तत् तु प्रकाशयेत् ।
 एवमभ्यासयोगेन सिद्धो भवति नान्यथा ॥ ५२ ॥
 मासेनाऽऽकर्षणीं सिद्धिं त्रिमासैर्वाक्पतिर्भवेत् ।
 एवं चतुष्टये मासि भवेद् दिक्पालगोचरः ॥ ५३ ॥
 पञ्चमे पञ्चकामः स्यात् षष्ठे रुद्रो न संशयः ।
 चिन्तनं योषिता सार्द्धं पूजनं च तथैव हि ॥ ५४ ॥
 तथा विरहितो मन्त्री न सिध्यति कदाचन ।
 भावयेद् योषिता सार्द्धं जुहुयाच्च तथैव हि ॥ ५५ ॥

तथा विरहितो मन्त्री न सिध्यति कदाचन ।
 स्त्रियो देवाः स्त्रियः प्राणाः स्त्रिय एव विभूषणम् ॥ ५६ ॥
 स्त्रीसङ्गिना सदा भाव्यमन्यथा स्वस्त्रिया अपि ।
 रात्रौ पर्यटनं कार्यं रात्रौ च शक्तिपूजनम् ॥ ५७ ॥
 रात्रौ कुलकथालापं रात्रौ चान्यत् समापयेत् ।
 प्रातःस्नानं ततो देवि ! देवान् पितॄन् ऋषींस्तथा ॥ ५८ ॥
 तर्पयित्वा यजेद् देवीमुपचारैर्यथाविधि ।
 पूर्वाह्णविहितां पूजां गृह्णाति परदेवता ॥ ५९ ॥
 मध्याह्णविहितां देवि ! गृह्णन्ति योगिनीगणाः ।
 अपराह्णकृतां पूजां नीयते यक्षराक्षसैः ॥ ६० ॥
 पूर्वाह्णं दीयते यत् तु अमृतं समुदीरितम् ।
 मध्याह्ने तत् तु देवेशि ! शोणितं च परं स्मृतम् ॥ ६१ ॥
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन बाह्यपूजां महेश्वरि !
 प्रातरेव सदा कुर्याद् गृहस्थो गृहिणीयुतः ॥ ६२ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे पञ्चत्रिंशत्तमः पटलः ॥ ३५ ॥

अथ षट्त्रिंशः पटलः

ईश्वर उवाच—

शक्त्यन्तरं प्रवक्ष्यामि सविकल्पस्य सुन्दरि ! ।
 स्वशक्त्या परशक्तिं च यथा नयति साधकः ॥ १ ॥
 अदीक्षिताङ्गनासङ्गात् सिद्धिहानिर्भवेत् शिवे ! ।
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन दीक्षयेन्निजकौलिनीम् ॥ २ ॥
 गुरुसेवैकमात्रेण यथा सिद्धिर्भवेन्नृणाम् ।
 महापद्मवनध्यानाद् यथा सिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ३ ॥
 त्रिपुराध्यानमात्रेण जीवन्मुक्तो यथा भवेत् ।
 गङ्गास्मरणमात्रेण निष्पापो जायते यथा ॥ ४ ॥
 योषित्स्मरणमात्रेण तथेयं वरदायिनी ।
 न स्नानं न तथा पूजा न ध्यानं न्यासमेव वा ॥ ५ ॥
 मन्त्रस्मरणमात्रेण योषितां वरदायिनीम् ।
 निजकान्तां समानीय सुशीलां सुयशस्विनीम् ॥ ६ ॥
 कुलभक्तं गुरुं प्राप्य दीक्षयेत् कुलविद्यया ।
 दीक्षयित्वा गुरुस्तां तु निजपुत्रीवदाचरेत् ॥ ७ ॥
 अद्यप्रभृति पुत्रि ! त्वं कुलपूजारता भव ।
 यथोपदिष्टविधिना स्वामिवश्यं समानय ॥ ८ ॥
 हररूपस्य त्वत्पत्युर्नान्यं मनसापि संस्मर ।
 इत्याज्ञां कुलगुरोर्लब्ध्वा प्रणमेद् दण्डवद् भुवि ॥ ९ ॥
 त्वत्पदाम्भोरुहच्छायां मूर्ध्नि देहि यशोधन ! ।
 दीक्षिता न च योषा चेत् कथं स्यात् कुलपूजनम् ॥ १० ॥

कुलपूजा न चेद् देवि ! कुलविद्या पराङ्मुखी ।
 दिवसं प्राप्य भौमं च निर्जने पशुवर्जिते ॥ ११ ॥
 अष्टम्यां च चतुर्दश्यां पक्षयोरुभयोरपि ।
 आनीय यत्नतः शुद्धं सिन्दूरं च मनोहरम् ॥ १२ ॥
 तेन चक्रं समालिख्य सुरेखं परमोज्ज्वलम् ।
 षट्कोणं पद्मगर्भस्थं शरावे दाहवर्जिते ॥ १३ ॥
 तन्मध्ये प्रतिमां देवि ! सिन्दूरेण समालिखेत् ।
 कपोले साध्यमालिख्य मूलमन्त्रविदर्भितम् ॥ १४ ॥
 कामबीजं ततो देवि ! लिखेत् सर्वाङ्गसन्धिषु ।
 पुष्पासवं मुखे दत्त्वा वसन्तसुन्दरीं जपेत् ॥ १५ ॥
 काममिन्द्रं तुरीयं च बिन्दुनादसमन्वितम् ।
 बीजं तद् भुवनेशान्या द्वादशस्वरबिन्दुकम् ॥ १६ ॥
 ततस्तु नीलसुभगे हिलि हिलि ततः परम् ।
 विच्चे स्वाहापदं दद्याद् विद्या वसन्तसुन्दरी ॥ १७ ॥
 ध्यानं कृत्वा तु सुन्दर्या जीवन्त्यासं च कारयेत् ।
 संविदानन्दहृदयः साधकः स्थिरमानसः ॥ १८ ॥
 संविदासवयोर्मध्ये संविदेव गरीयसी ।
 संविदा योजयेद् देवि ! स्वयं चापि कुलेषु च ॥ १९ ॥
 ताम्बूलपूरितमुखो रक्ताभरणभूषितः ।
 रक्तासनोपविष्टस्तु स्वकुलं तूलिकोपरि ॥ २० ॥
 वामभागे समासीनं रक्तवस्त्रविभूषितम् ।
 सर्वश्रृङ्गारवेषाढ्यं स्फुरच्चकितलोचनम् ॥ २१ ॥
 जितामितकुचद्वन्द्वविशालकरिकुम्भकम् ।
 तत् स्कन्धे बाहुमाधाय भङ्ग्या धृतकुचाञ्चले ॥ २२ ॥

प्रतिमायां ततो देवि ! पूर्ववन्त्यासमाचरेत् ।
 पूर्वोक्तविधिना पूजा कर्तव्या वीरवन्दिते ॥ २३ ॥
 ताम्बूलपूरितमुखं कुलं तदभिसंज्ञितम् ।
 ध्यानयोगेन मनसा लक्षमेकं तदा जपेत् ॥ २४ ॥
 शतयोजनसंस्थानां नदीपर्वतमध्यगाम् ।
 द्वीपान्तरसहस्रेषु रक्षितां निगडादिभिः ॥ २५ ॥
 पयोधरभरक्षुब्धगमनां श्यामलोचनाम् ।
 नितम्बबिम्बविध्वस्तां गुरुजघनमण्डलाम् ॥ २६ ॥
 साधकांक्षितहृदयां (?) विवरान्तःप्रसर्पिणीम् ।
 कवाटलौहसम्बद्धप्राकारविविधान्तरे ॥ २७ ॥
 कुलाकुलजपं कृत्वा समानयति साधकः ।
 होमान्तरं प्रवक्ष्यामि येन ब्रह्ममयो भवेत् ॥ २८ ॥
 शिवशक्तिमयं विद्धि चेतनाचेतनं जगत् ।
 मम ज्ञानप्रभावेण दृष्टं यत् कथयामि ते ॥ २९ ॥
 निर्जने शुद्धदेशे च शुद्धनाडीगणः शिवे !
 सम आसन आसीनः समकायो यथासुखम् ॥ ३० ॥
 पद्मासनसमासीनः साधकः शुद्धचेतनः ।
 प्राणस्य शोधयेन्मार्गं पूरकुम्भकरेचकैः ॥ ३१ ॥
 हस्तावाच्छाद्य आधारयोगदण्डावलम्बिनौ ।
 नयने नासिकाप्रान्ते निमेषोन्मेषवर्जिते ॥ ३२ ॥
 भ्रुवोर्मध्ये स्थितश्चात्मा दन्तैर्दन्तांस्तु संस्पृशेत् ।
 ओष्ठेन चाधर चैव जिह्वया चाथ तालुकम् ॥ ३३ ॥
 एषा न् सुन्दरी मुद्रा सुन्दरी मोददायिनी ।
 सहसारे परे पदे आधारोत्थेन वायुना ॥ ३४ ॥

कुलदीपशिखाकारे संक्षोभ्यामृतमण्डलम् ।
 स्वधाधारारसैर्भूयः पतितां मूलपङ्कजे ॥ ३५ ॥
 एवं च सप्तधा कुर्वाद् देवीसान्निध्यहेतवे ।
 मूलेन ध्यानयोगेन स्मृत्वा ब्रह्ममयीं पराम् ॥ ३६ ॥
 हृदये पद्ममध्ये तु बाणलिङ्गे तु तेजसि ।
 तत्राद्यां पूजयेद् देवीं हृदये कामरूपिणीम् ॥ ३७ ॥
 पूरकेण समावाह्य संस्थाप्य कृम्भकेन तु ।
 देहचक्रं समापाद्य दद्यात् पाद्यादिकं मुदा ॥ ३८ ॥
 कुण्डलीपात्रसंस्थेन परमामृतवारिणा ।
 पाद्यं चरणयोर्दद्यात् पुनश्चार्घ्यं प्रदापयेत् ॥ ३९ ॥
 सहस्रदलभृङ्गा या लूलिता लूलिताच्युतम् ।
 परमामृतपानीयं दद्यादाचमनं मुखे ॥ ४० ॥
 षट्त्रिंशत्तत्त्वरूपं तु गन्धं दद्याद् विलक्षणम् ।
 अहिंसा परमं पुण्यं पुण्यमस्तेयमेव च ॥ ४१ ॥
 दयापुष्पं क्षमापुष्पं पुष्पमिन्द्रियनिग्रहम् ।
 अमोहं चाप्यमात्सर्यमद्वेषं च तथैव च ॥ ४२ ॥
 अरागं च तथा सत्यं पुष्पाण्येवं विदुर्बुधाः ।
 एतानि भावपुष्पाणि सदैव विनिवेदयेत् ॥ ४३ ॥
 वायुं च धूपकं दद्यात् तेजो दीपं निवेदयेत् ।
 स्वराम्बुधिं तथा दद्याद् दद्याच्च मांसपर्वतम् ॥ ४४ ॥
 सूर्यं च दर्पणं दद्याच्चन्द्रं च छत्रमुत्तमम् ।
 आनन्दाभरणं दद्यादम्बरं चामरं तथा ॥ ४५ ॥
 अनाहतध्वनिमयीं घण्टामेतां निवेदयेत् ।
 ततश्च साधकश्रेष्ठः शृङ्गारादिरसोद्भवैः ॥ ४६ ॥

नृत्यगीतैश्च वाद्यैश्च तोषयेत् परमेश्वरीम् ।
 ध्वनिना शब्दभेदेन तेज आकाशसङ्कुले ॥ ४७ ॥
 सहस्रदलमध्ये तु चिन्तयेत् सुन्दरीं पराम् ।
 भैरवानन्दलिङ्गं तु तन्मध्ये योनिसंयुतम् ॥ ४८ ॥
 एकीकायं तयोः कृत्वा अमृतं श्रावयेत् ततः ।
 जिह्वया जलसंयोगात् पिबेत् तदमृतं तदा ॥ ४९ ॥
 योगिभिः पीयते तत्तु न मद्यं गौडपौष्टिकम् ।
 पृथिव्यन्तर्गता आपस्तदन्तः शून्यमद्रिजे ! ॥ ५० ॥
 शून्यमध्ये वसेद् वायुर्वाय्वन्तर्ध्वनिरीश्वरि !
 तदन्तर्नादि एवासौ नादस्तद्बिन्दुरीश्वरः ॥ ५१ ॥
 तन्मध्ये तु परं ज्योतिः शिखा सूक्ष्मा परात्परा ।
 विद्युच्चानलसङ्काशा सहस्रादित्यभास्वरा ॥ ५२ ॥
 सुनयना चातिसूक्ष्मा च निराकारा निरालया ।
 परानन्दमयी पूर्णा सा भवेत् सुन्दरी परा ॥ ५३ ॥
 पार्थिवे पार्थिवानां च लयं कार्यं समाधिना ।
 अप्सु चापोलयः कार्यः शून्ये शून्यस्य वै तथा ॥ ५४ ॥
 लयो वायौ च वायूनां ध्वनौ ध्वनिं समर्पयेत् ।
 ज्योतिषां च लयं तत्र ब्रह्मण्येव मनोलयः ॥ ५५ ॥
 मनः करोति पापानि मनः पापेषु लिप्यते ।
 मनस्युन्मनीभूते च धर्मोऽपि न च पातकम् ॥ ५६ ॥
 एवं भावनया हृष्टः परमानन्दनिर्भरः ।
 संसारसागरं धीरो गोष्पदीकुरुते शिवे !
 भुक्तिमुक्ती करे तस्य मम तुल्यो भवेद् भुवि ॥ ५७ ॥

श्रीदेवी उवाच—

पूजा ज्ञानमयी प्रोक्ता न तु होमस्तु तादृशः ॥

ईश्वर उवाच—

तद् रूपं विद्धि कुण्डस्य बिन्दुत्रिवलयात्मकम् ।

आनन्दमेखलारम्यं मात्रायोनिविभूषितम् ॥ ५८ ॥

तद् ब्रह्म परमं ध्यात्वा सर्वज्ञानविजृम्भिते ।

दीपितेऽग्नौ हुनेद् देवि ! प्रपञ्चहविरुत्तमम् ॥ ५९ ॥

शब्दाख्यं मातृकारूपमक्षरं तु विराजितम् ।

अक्षरं तु हुतं चात्र निःशब्दं ब्रह्म जायते ॥ ६० ॥

पुण्यपापे हविर्देवि ! कृत्याकृत्ये हविः शिवे ।

सङ्कल्पश्च विकल्पश्च धर्माधर्मौ हविस्तथा ॥ ६१ ॥

धर्माधर्महविर्दीप्ते आत्माग्नौ मनसा स्रुचा ।

सुषुम्नावर्त्मना नित्यमक्षवृत्तीर्जुहोम्यहम् ॥ ६२ ॥

प्रकाशाकाशहस्ताभ्यामवलोकयोन्मनास्रुचा^१ ।

धर्माधर्मकलास्नेहपूर्णं वह्निं जुहोम्यहम् ॥ ६३ ॥

वह्निजायान्वितं प्रान्ते मन्त्राभ्यां होमयेत् शिवे !

निष्प्रपञ्चो यदा देवि ! जायते मन्त्रवित्तमः ।

तदा स चिन्मयः साक्षात् केवलं ब्रह्मसाधकः ॥ ६४ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे षट्त्रिंशः पटलः ३६ ॥

अथ सप्तत्रिंशः पटलः

देवी उवाच—

परदारपरिष्वङ्गात् तथा नीचाभिसङ्गमात् ।
 प्रतिलोमाभिसङ्गाच्च पातकी जायते नरः ॥ १ ॥
 शक्त्या शक्तः कथं देव उक्तः स्यात् परमेश्वरः ।
 वेदशास्त्रपुराणेषु सैव मुक्तिविरोधिनी ॥ २ ॥
 शक्तिर्हि जगतो मूलं सैव जगत्स्वरूपिणी ।
 स्त्रियं त्यक्त्वा जगत् त्यक्तं जगत् त्यक्त्वा सुखी भवेत् ॥ ३ ॥
 सर्वाः सर्वत्र देवेश ! गर्हिताः सर्वकर्मसु ।
 कथं वा तदुपयोग्यं स्यादिति वेदविदां स्थितिः ॥ ४ ॥

ईश्वर उवाच—

इदं पुनर्महेशानि ! पुरैव प्रतिपादितम् ।
 सूक्ष्मा गतिस्तु धर्मस्य मूढैस्तन्नावबुध्यते ॥ ५ ॥
 ज्ञानाद्धि निर्मलं विश्वमज्ञानात् समलं प्रिये ! ।
 वह्निरयं महादेवि ! सर्वगः सर्वभोजनः ॥ ६ ॥
 स कथं देवतायज्ञे वेदविधिनिर्देशतः ।
 जलं चापि तथा प्रोक्तं तत् पूतं कथमद्रिजे ! ॥ ७ ॥
 भृङ्गोपभुक्तपुष्पाणि मक्षिकोच्छिष्टमिदं मधु ।
 दूषणीयं सुरापानं कथं यज्ञे निदेशितम् ॥ ८ ॥
 गोरसं च गवां सारं मलं च बीजसम्भवम् ।
 कथं तद् विहितं दैवे पैत्रे कर्मणि पार्वति ! ॥ ९ ॥

बीजनाशादनेकस्य विनाशं विद्धि सुव्रते ! ।
 जायास्वपि^१ च सर्वासु तथा जातो जनिष्यति ॥ १० ॥
 स सकृद् वैदिकैर्मन्त्रैः पूतो भवति पावकः ।
 वैदिकैस्तान्त्रिकैः शुद्धा पवित्रेयं तथा सुरा ॥ ११ ॥
 दूषणं नास्ति देवेशि ! महाविद्याप्रसाधने ।
 यस्मिन् यत्र च आचारस्तत्र धर्मस्तु तादृशः ॥ १२ ॥
 अत्र भ्रमो महान् दोषस्तस्माद् भ्रान्तिं त्यज प्रिये ! ।
 अद्वैतभावरहितो द्वन्द्वचित्तोऽथ कामुकः ॥ १३ ॥
 देवताभावरहितो लौल्यभावेन वा पुनः ।
 परशक्तिं समागच्छेत् स भवेद् गुरुतल्पगः ॥ १४ ॥
 संसाराम्बुनिधेः पारं करोति विधिना च सा ।
 नरकाम्बुनिधौ शक्तिः क्षिप्यतेऽविधिना शिवे ! ॥ १५ ॥
 विना शक्तिं विना मद्यमद्वैतभावनां विना ।
 महाविद्याक्रमं यद् यद् यज्ञं घृतविवर्जितम् ॥ १६ ॥
 द्वैतभावे महेशानि वर्णजातिविकल्पना ।
 अद्वैतभावमापन्ने लीनो मनसि ब्रह्मणि ॥ १७ ॥
 कः कामः को भवेदिन्दुः को ब्रह्मा को जनार्दनः ।
 को देवः कोऽसुरो यक्षः पिशाचः कोऽपरः शिवे ! ॥ १८ ॥
 को द्विजः कोऽथवा शूद्रः को म्लेच्छः कोऽधमः शिवे ! ।
 किं रूपं किं विरूपं वा को रोगी कोऽप्यनामयः ॥ १९ ॥
 किं च मेध्यममेध्यं वा किं वा वस्त्वप्यवस्तु च ।
 किं मित्रं किममित्रञ्च को वध्योऽवध्य एव वा ॥ २० ॥
 किं च भक्ष्यमभक्ष्यं वा किं वा तव ममेति च ।
 अविद्याकल्पितं चैतद् विद्यया छिन्धि संशयम् ॥ २१ ॥

स्त्रियं ममतरां विद्यामिति जानीहि पार्वति ! ।
 एकाया बहुधा कृत्यं एकाया बहुविग्रहम् ॥ २२ ॥
 बहुरूपाणि देहांश्च एकाया एव निश्चितम् ।
 अद्वैतानन्दसन्दोहो विद्ययैव प्रकाश्यते ॥ २३ ॥
 शक्तियोगेषु यन्मांसं तन्मांसममृतोपमम् ।
 पशुघातं तदर्थं तु तद् विना ब्रह्महा भवेत् ॥ २४ ॥
 द्वैतान् पशून् विजानीयादद्वैतान् ब्राह्मणान् विदुः ।
 तन्त्राण्यस्तेयपापेन भुनक्ति बहु किल्बिषम् ॥ २५ ॥
 मद्यपानं तु यज्ञेषु तद् विना पातकी भवेत् ।
 पवित्रं सकलं भद्रे ! वासना यद्यकुत्सिता ॥ २६ ॥
 ब्रह्मादिस्तम्बपर्यन्तं जगत् स्थावरजडगमम् ।
 शरीरं दृश्यते यद् यत् तत् कर्म प्राकृतं शिवे ! ॥ २७ ॥
 प्रकृत्या क्रियते कर्म साक्षी पुरुष उच्यते ।
 तन्मायामोहितः सोऽथ कर्ताऽहमिति मन्यते ॥ २८ ॥
 न कर्ता पुरुषो देवि ! कर्त्री प्रकृतिरुच्यते ।
 पुरुषे करणं नास्ति निर्गुणत्वात् सदा प्रिये ! ॥ २९ ॥
 तथा कारणकर्तृत्वं सगुणायां प्रतिष्ठितम् ।
 यदिदं पुरुषे देवि ! कर्तृत्वमुपलक्ष्यते ॥ ३० ॥
 स्फाटिके निर्मले देवि जपारागमिवानघे ! ।
 अहमाकाशवत् सर्वं बहिरन्तर्गतोऽच्युतः ॥ ३१ ॥
 सदा सर्वसमः शुद्धी निःसङ्गो निर्मलोऽचलः ।
 सत्यं ज्ञानमनन्तं यत् परं ब्रह्माहमेव तत् ॥ ३२ ॥
 ब्रह्मण्याधाय चित्तं तु कुर्वन् कर्म न लिप्यते ।
 उभाभ्यामपि शक्यं स्यात् तर्तुं भवपयोनिधिम् ॥ ३३ ॥

दक्षिणेनापि कौलेन दुःखेनापि सुखेन च ।
 कुम्भसन्तरणैस्तर्तुं पोतवर्येण वाऽम्बुधिम् ॥ ३४ ॥
 तस्मादिमन्तरः (?) कौलो दक्षिणादपि सुव्रते ! ।
 कुलज्ञानं विना देवि ! नैव मुक्तिः कदाचन ॥ ३५ ॥
 माया बलवती ह्येषा शक्तेर्गुणमयी तु या ।
 प्रकृतिर्गीयते सा तु सांख्ययोगविशारदैः ॥ ३६ ॥
 विद्याविद्येति सा प्रोक्ता वेदतत्त्वार्थदर्शिभिः ।
 महाविद्येति सा कैश्चिन्महामायेति चापरैः ॥ ३७ ॥
 शक्तिः सा सर्वभूतानामिति^१ कैश्चिदुपास्यते ।
 सर्वे तां समुपासन्ते ब्रह्माविष्णुमहेश्वराः ॥ ३८ ॥
 तस्या एव न मे भेदो विष्णोर्ब्रह्मण एव वा ।
 योग-भोग-तपःक्लेशैरानम्रैरभिनन्दिता ॥ ३९ ॥
 आराधिता सैव नृणां भोगस्वर्गापवर्गदा ।
 परितोष्य विधानेन येन तेनैव साधकः ॥ ४० ॥
 संसारनिगडैर्बद्धः पुमान् विमुच्यते तथा ।
 तस्यास्तोषं विना देवि ! विमुक्तिर्नैव विद्यते ॥ ४१ ॥
 तन्निगृहीतचित्तानां पुंसां पुरुषपूजिते ।
 अतस्तां च प्रयत्नेन पुरुषा मुक्तिलिप्सवः ॥ ४२ ॥
 समाश्रयन्ति योगाद्यैर्नित्यानन्दस्वरूपिणीम् ।
 ब्रह्मा विष्णुस्तथा चाहं आत्मवत् समुपास्महे ॥ ४३ ॥
 तपःक्लेशैश्च तां देवि ! पशुभावे स्थितो विधिः ।
 सन्तोष्य परया भक्त्या सावित्रीं वेदमातरम् ॥ ४४ ॥
 इच्छाशक्तिं च वागीशीं लब्ध्वा सृष्टिमचीकरत् ।
 तनयां जगृहे मोहाद् ब्रह्मा पशुरुदारधीः ॥ ४५ ॥

तज्जुगुप्सितमन्यायमद्यापि न निवर्तते ।
 परशक्तिं पशुस्तस्मान्मनसापि न संस्मरेत् ॥ ४६ ॥
 तद्भावमाश्रिता विप्रास्तामेव समुपासते ।
 मित्राणां सर्वभूतानां तेषां मद्यं घृतं पयः ॥ ४७ ॥
 अपूपं पिष्टकं मांसं गृह्णीयुः शक्तिदीपितम् ।
 अपि वा संविदासक्ता भवेयुः शक्तिमाश्रिताः ॥ ४८ ॥
 दिव्यभावस्थितो विष्णुर्जगत्पालनरूपिणीम् ।
 मधुमैरेयभोगाद्यैः सन्तोष्याऽऽनन्दरूपिणीम् ॥ ४९ ॥
 ज्ञानशक्तिमयीं लक्ष्मीं जगदाधाररूपिणीम् ।
 लब्ध्वा तु जगतः सोऽयं पालकोऽभून्निराकुलः ॥ ५० ॥
 तद्भावमाश्रिता भूपास्तथैव तामुपासते ।
 अथ देवाश्च दैत्याश्च मुनयो मानुषाः परे ॥ ५१ ॥
 विष्णुमेव हि सततं भजन्ते भावसिद्धये ।
 स च भावविशुद्धात्मा तद्भावं तु जुगोप ह ॥ ५२ ॥
 ये निन्दन्ति न तद्भावं गोपयन्ति च सर्वदा ।
 ते वै प्रियतमः सर्वे शङ्खचक्रगदाभृतः ॥ ५३ ॥
 तद्भावाद् विमुखान् कर्तुं लोकान् लोकेश्वरो हरिः ।
 इदमादिष्टवान् देवि ! मामेव जगदीश्वरः ॥ ५४ ॥

भगवानुवाच—

पशुभावं पुरस्कुर्वन् सद्भावं च विनिन्दय ।
 सर्वे दिव्या भविष्यन्ति सद्भावे हि प्रकाशिते ।
 आगमैः कल्पितैर्देव सद्भावाद् विमुखान् कुरु ॥ ५५ ॥

ईश्वर उवाच—

तदाज्ञां शिरसि कृत्वा विष्णोरमिततेजसः ।
 तथैवाहं महेशानि ! कृतवान् तन्त्रविस्तरम् ॥ ५६ ॥

गोपयन् दिव्यभावं च पुरस्कुर्वन् पशोर्मतम् ।
 अत एव महेशानि ! वैष्णवे दर्शने खलु ॥ ५७ ॥
 पूजितः पशुभावश्च शक्तिनिन्दा च विस्मृता ।
 या शक्तिः सर्वभूतानां द्विधा भवति सा पुनः ॥ ५८ ॥
 स्थूलरूपा च सा देवी सूक्ष्मरूपा च पार्वति ! ।
 स्थूलरूपेण सा देवी सर्वमेतज्जगत्त्रयम् ॥ ५९ ॥
 मोहयित्वा जनान् सर्वान् बहुरूपान् सुखेच्छया ।
 संस्थिता परमेशानि ! लीलाकलितविग्रहा ॥ ६० ॥
 स्वभावतो न जानन्ति तन्मायामोहिता जनाः ।
 केचित् तां तु प्रहाराद्यैः कटूक्तिभाषणैस्तथा ॥ ६१ ॥
 ताडयन्ति च संमूढा जना निरयगामिनः ।
 केचित् तां भूषणाच्छादैः सम्भोगैरपि सेवया ॥ ६२ ॥
 पूजयन्ति हि ते धीराश्चतुर्वर्गप्रसाधकाः ।
 ते वा विप्रियकर्तारः पतिष्यन्ति सुनिश्चितम् ॥ ६३ ॥
 सूक्ष्मरूपां च तां विद्धि सर्वेषामन्तरस्थिताम् ।
 त्रैलोक्यजननीं देवीं मुख्येन ब्रह्मवर्त्मना ॥ ६४ ॥
 योजयित्वा परानन्दपरमानन्दरूपिणीम् ।
 तयोर्योगाद् यदमृतं तर्पयेत् तेन योगिनीम् ॥ ६५ ॥
 प्राणधारणया देवि ! शुद्धनाडीमनः सुधीः ।
 प्राणान् प्रवेशयेन्नाड्या तन्मुखे च तान् हुनेत् ॥ ६६ ॥
 तद्वक्त्रे वायुना भिन्ने याति चोर्ध्वं परेश्वरी ।
 तस्मादाकृष्य तद् वायुं कुम्भयित्वा तु सञ्चयेत् ॥ ६७ ॥
 सञ्चितैर्वायुभिस्तां च कुलवर्त्मविहारिणीम् ।
 सहस्रारे महापद्मे सितदीधितिमण्डले ॥ ६८ ॥

समुन्नीय परे हंसे तयोरैक्यधिया स्मरेत् ।
 होमाद्यं विहितं तत्र चन्द्रसूर्यात्मकं तयोः ॥ ६९ ॥
 स्रुक्स्रुवौ च समादाय जुहुयादव्ययं हरिः ।
 मूलाधारे परे चक्रे शक्तिर्या कुण्डली शुभा ॥ ७० ॥
 तद्भ्रमावर्ततोयं च बहिर्याति दिने दिने ।
 दिनेशाङ्गुलिमानेन तदर्द्धं चोपवासतः ॥ ७१ ॥
 द्विगुणं रतिकाले स्यात् त्रिगुणं भोजनाद् बहिः ।
 अत ऊर्ध्वं वहेद् देवि ! त्रिदिनं यदि मारुतः ॥ ७२ ॥
 न्यूनं वा तदधः प्राणाः शरीरं परिमुञ्चति ।
 यावत्कालं वहेदेतद् वायुश्च जगदीश्वरः ॥ ७३ ॥
 यावच्चलति देहोऽयं तद् विना चाचलः स ह ।
 निश्चलं पवनं कृत्वा योगी भवति साधकः ॥ ७४ ॥
 वायुनाऽऽनीयते बाह्ये मनस्तु प्राणिना शिवे ।
 वायौ च सुस्थिरीभूते मनोऽपि स्थिरतां वहेत् ॥ ७५ ॥
 तयोरद्वैतभावे तु निश्चलत्वं गते तयोः ।
 देहं निरामयं विद्धि यथाकामविलासिनम् ॥ ७६ ॥
 इह स्थित्वा यथाकामं सन्त्यज्य च कलेवरम् ।
 अद्वैतभावमापन्नो न स पुनरिहाऽऽव्रजेत् ॥ ७७ ॥
 प्रसङ्गात् कथिता देवि ! देहसिद्धिरनुत्तमा ।
 येन तेन विधानेन परितुष्टा महेश्वरी ॥ ७८ ॥
 संसारनिगडैर्बद्धः पुमान् विमुच्यते तया ।
 तस्यास्तोषं विना देवि ! विमुक्तिर्नैव विद्यते ।
 तन्निग्रहीतचित्तस्य पुरुषस्य महेश्वरि ! ॥ ७९ ॥

अथाष्टात्रिंशः पटलः

ईश्वर उवाच—

बहुकालपूजितैस्तु तुष्टा स्यात् सूक्ष्मरूपिणी ।
 यथा तुष्यति भोगेन तपोयोगैश्च न तथा ॥ १ ॥
 अतो भोगेन तां तोष्य तदा मुक्तो भवेत् सुखी ।
 मया चापि पुरा देवि ! सेविता योगवर्त्मना ॥ २ ॥
 परितुष्टा न मे देवी सूक्ष्मरूपान्तरस्थिता ।
 शक्तिहीनं च मां वीक्ष्य वनिताविमुखं^१ तथा ॥ ३ ॥
 विषण्णवदनो ब्रह्मा हृदयेन विदूयता ।
 चिन्तावशमुपाविष्टो ब्रह्मा लोकपितामहः ॥ ४ ॥
 मामासाद्य तथा विष्णुं ययौ क्षीरपयोनिधिम् ।
 क्षीरोदस्योत्तरे तीरे रत्नद्वीपे सुशोभिते ॥ ५ ॥
 तत्र स्थित्वाऽऽवयोर्मध्ये ब्रह्मा ध्यानपरोऽभवत् ।
 हृतपुण्डरीकमध्यस्थे देवीपादसरोरुहे ॥ ६ ॥
 मनो निधाय योगात्मा देवीसूक्तं परं जगौ ।
 व्यतीतै बहुकालेऽथ देवी त्रिभुवनेश्वरी ॥ ७ ॥
 शूलपाशधरा देवी किरीटादिविमण्डिता ।
 चतुर्भुजा त्रिनेत्रा च बालार्ककिरणारुणा ॥ ८ ॥
 दर्शयामास स्वं रूपं तस्य तुष्टा तदा शिवे ! ।
 प्रसन्नां तां समालोक्य स्रष्टा सर्वजगद्गुरुः ।
 भक्त्या विनम्रवदनो तुष्टाव च ननाम च ॥ ९ ॥

ब्रह्मा उवाच-

त्वं सावित्रि च वाग्देवी त्वं श्रीः सर्वजगत्प्रसूः ।
 स्वाहा त्वं देवयज्ञेषु पितृयज्ञेषु च स्वधा ॥ १० ॥
 स्वधा त्वं देवलोकेषु हविस्त्वं खलु मानुषे ।
 त्वं हि विद्याश्च मन्त्राश्च वेदास्त्वं हि सुरात्मिका ॥ ११ ॥
 अर्द्धमात्रात्मिका त्वं वै यानुच्चार्या विशेषतः ।
 त्वमेव परमा शक्तिर्जगत्कारणरूपिणी ॥ १२ ॥
 विचार्याऽष्टाङ्गयोगेन लक्षणाद्यैर्मुहुर्मुहुः ।
 यत् स्थिरीक्रियते देवि ! तत् ते रूपं सनातनम् ॥ १३ ॥
 यदव्यक्तमनिर्देश्यं निष्कलं परमात्मनः ।
 रूपं तवैव तत् सूक्ष्मं सकलं च जगन्मयि ! ॥ १४ ॥
 या सृष्टिशक्तिरस्माकं स्थितिशक्तिस्तथा हरेः ।
 अन्तशक्तिस्तथेशस्य सा त्वं शक्तिः सनातनी ॥ १५ ॥
 त्वं जातवेदोगता शक्तिरग्रा
 त्वं दाहिका सूर्यकरस्य शक्तिः ।
 आह्लादिका त्वं बहु चन्द्रिकाया-
 स्तां त्वामहं नौमि नमामि चाम्बिकाम् ॥ १६ ॥
 योषा योषित्प्रियाणां त्वं विद्या त्वं चोर्ध्वरेतसाम् ।
 वाञ्छा त्वं सर्वजगतां माया च त्वं तथा हरेः ॥ १७ ॥
 यया प्रकाश्यते ब्रह्म सा त्वं नित्या प्रसीद मे ।
 विश्वादिस्त्वमनादिस्त्वं विश्वयोनिरयोनिजा ॥ १८ ॥
 अनन्तात् सर्वजगत्स्त्वंमेवैकान्तरूपिणी ।
 एका त्वं त्रिविधा भूत्वा मोक्षसंहारकारिणी ॥ १९ ॥

संसारसागरोत्तारतरणिः सुखमोक्षदे ।
 त्वं नित्या त्वमनित्या च त्वं चराचरमोहिनी ॥ २० ॥
 नमस्ते जगतां मातः ! सृष्टिरूपे सनातनि ।
 स्थितिरूपे नमस्तुभ्यं नमः संहाररूपिणि ॥ २१ ॥
 एवं संस्तूयमाना सा योगनिद्रा विरिञ्चिना ।
 आविर्बभूव प्रत्यक्षं ब्रह्मणः परमात्मनः ॥ २२ ॥

देवी उवाच-

परितुष्टास्मि लोकेश स्तोत्रेणानेन ते विभो !
 वरं वृणीष्व भद्रं मे यत् ते मनसि वर्तते ॥ २३ ॥

ईश्वर उवाच-

मां समीक्ष्य वरं वद्रे जगत्संहारकारकम् ।
 सृष्टिशक्तिं मयि त्वं च विष्णौ पालनरूपिणीम् ॥ २४ ॥
 संहारशक्तिमीशाने देहि मातर्नमोऽस्तु ते ।
 एकश्चरति भूतेशो न द्वितीयां समीहते ।
 तथा मोहय सर्वेशं दाराः स्वयं जिघृक्षति ॥ २५ ॥

देवी उवाच-

यदुक्तं भवता ब्रह्मन् ! तच्च सत्यं न चान्यथा ।
 मोहयित्वाऽहमीशानं सतीरूपेण शङ्करम् ॥ २६ ॥
 संहरिष्यामि लोकेश ! जगदेतच्चराचरम् ।
 तत्रापि तां तनुं त्यक्त्वा सम्भविष्यामि पार्वती ॥ २७ ॥
 इति तस्मै समाभाष्य ब्रह्मणे परमेश्वरी ।
 वीक्ष्यमाणा जगत्स्रष्ट्रा तत्रैवान्तरधीयत ॥ २८ ॥
 तस्यामन्तर्हितायां च ब्रह्मा लोकपितामहः ।
 कृताब्जलिपुटो भूत्वा विष्णुमाह प्रजापतिः ॥ २९ ॥

संहारकरणे योग्यं वीरभावं च यद् भवेत् ।
 तन्निदेशे महादेवे विष्णो लोकेषु दुर्लभम् ॥ ३० ॥
 इति तद् वचनं श्रुत्वा भगवान् हरिरीश्वरः ।
 आदिष्टवान् मयि भद्रे वीरभावं सुदुर्लभम् ॥ ३१ ॥
 वीरभावे स्थितः सोऽहं मातस्त्वां समुपास्महे ।
 अद्यापि परमेशानि ! मातस्तुभ्यं नमो नमः ॥ ३२ ॥
 प्रकृतिः^१ सर्वभूतानां त्वं हि सर्वजगत्प्रसूः ।
 या मुक्तिर्मम देवेशि ! क्षितिरूपा तु जीयते ।
 स त्वमेव न मे नाहं मातः ! सत्यं नमो नमः ॥ ३३ ॥
 या मे मूर्तिर्द्वितीया च जलमयीति कथ्यते ।
 सा त्वमेव न मे नाहं मातः ! सत्यं नमो नमः ॥ ३४ ॥
 आग्नेयी या तृतीया मे जगत्क्षोभणकारिणी ।
 सा त्वमेव न मे नाहं मातः ! सत्यं नमो नमः ॥ ३५ ॥
 चतुर्थी वायवी मूर्तिः सृष्टिसंहारकारिणी ।
 सा त्वमेव न मे नाहं मातः ! सत्यं नमो नमः ॥ ३६ ॥
 पञ्चमी या च सर्वेषां परिणामस्वरूपिणी ।
 सा त्वमेव न मे नाहं मातः ! सत्यं नमो नमः ॥ ३७ ॥
 षष्ठी या सर्वदेवानामाप्यायनीति गीयते ।
 सा त्वमेव न मे नाहं मातः ! सत्यं नमो नमः ॥ ३८ ॥
 सप्तमी मम मूर्तिर्या जगदाह्लादकारिणी ॥ १ ॥
 सा त्वमेव न मे नाहं मातः ! सत्यं नमो नमः ॥ ३९ ॥
 अष्टमी मम मूर्तिर्या स्थितिसंहारकारिणी ।
 सा त्वमेव न मे नाहं मातः ! सत्यं नमो नमः ॥ ४० ॥

तवैवाहं न मे किञ्चिद् यदिह जगतीतले ।
 १ त्वयैवेदं जगद् व्याप्तं जगत् सर्वं त्वमेव हि ॥ ४१ ॥

देवी उवाच-

मया सर्वं जगद् व्याप्तं वत्स ! सत्यं प्रभाषसे ।
 ममैवैतेऽवताराश्च मत्स्यकूर्मादयोऽपरे ॥ ४२ ॥
 त्वमेवाहं न चान्योऽस्ति ब्रह्माहं विष्णुरप्यहम् ।
 अहमेव जगत् सर्वं नास्ति किञ्चिन्मया विना ॥ ४३ ॥
 यत्तु पश्यसि हे वत्स ! यत्किञ्चिज्जगतीतले ।
 ब्रह्मादिस्तम्बपर्यन्तमहमेव न संशयः ॥ ४४ ॥
 इहैकस्थो जगत् कृत्स्नं पश्याद्य सचराचरम् ।
 इत्युक्त्वा दर्शयामास शम्भवे जगदीश्वरी ॥ ४५ ॥
 स्वशरीरे जगत् कृत्स्नं सम्प्रविष्टमनेकधा ।
 जगन्मयीं ततो दृष्ट्वा शम्भुर्मयाविमोहितः ॥
 मामुद्धर जगन्मातर्मोहसागरमध्यतः ॥ ४६ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे अष्टात्रिंशः पटलः ॥ ३८ ॥

अथीनचत्वारिंशः पटलः

जगन्मयी उवाच-

मा विषीद महादेव ! सर्वथा त्वं स्थिरो भव ।
 कुलज्ञानी कथं त्वं हि भावज्ञानी कथं पुनः ॥ १ ॥
 इत्येवं त्वं मया पृष्टस्त्वमात्मानं न विस्मर^१ ।
 तदानन्दमयं धाम स्वविद्याभेदसद्गते ॥ २ ॥
 पुरुषः प्रकृतिश्चैव नित्यौ द्वौ समुपस्थितौ ।
 सगुणाधिबला देवी निर्गुणो निर्बलः पुमान् ॥ ३ ॥
 अविद्या नादरूपा सा मदंशाभेदरूपिणी ।
 सिसृक्षा पापिनी चास्य सविधे समुपस्थिता^२ ॥ ४ ॥
 सिसृक्षया मया पूर्वं प्रार्थितः पुरुषः खलु ।
 मामानन्दय सानन्दमित्युक्त्वा धर्षितः प्रभुः ॥ ५ ॥
 मया धर्षितमात्रोऽसौ बभूव सगुणो विभुः ।
 तत्तदानन्दसन्दोहैरानन्दाहं पुनः पुनः ॥ ६ ॥
 जडत्वादुभयोर्देव ! शून्यभावमुपांगतम् ।
 अथाऽऽनन्दात्मनोर्जाता शक्तिराद्या सनातनी ॥ ७ ॥
 गुणत्रयमयी सा तु बिन्दुत्रयस्वरूपिणी ।
 अधःकृत्वा^३ तु पुरुषं हकारार्द्धस्वरूपिणी ॥ ८ ॥
 विपरीतेन रमते वह्नीन्दर्कस्वरूपिणी ।
 अशिरस्कहकारान्यमशोपाकारसंस्थितम् ॥ ९ ॥

१. विस्मय-ख० ।

२. समुपास्थिता-ख० ।

३. कृत्वा-क० ।

अन्तश्चरमजस्रं तं स्वमात्मानमुपास्महे ।
 बिन्दुत्रये महादेव ! सर्गमेतत् प्रतिष्ठितम् ॥ १० ॥
 ब्रह्मादिस्तम्बपर्यन्तं जगत् स्थावरजङ्गमम् ।
 शरीरं दृश्यते यद् यत् तत् सर्वं प्राकृतं विदुः ॥ ११ ॥
 पञ्चभूतमयं विद्धि चासत्यं सत्यवद् भ्रमः ।
 पृथिवीयं महादेव ! प्रकृती न तु कस्तरी ॥ १२ ॥
 ब्राह्मणी नैव चाण्डाली न देवी न तु मानुषी ।
 रसमात्रं जलं विद्धि न द्विजं न च पुक्कशम् ॥ १३ ॥
 रूपमात्रं तु यत् तेजस्तत्र किं जातिकल्पना ।
 स्पर्शमात्रं तु यद्वायुर्नोत्तमो नाधमः खलु ॥ १४ ॥
 शब्दमात्रं यदाकाशं विभोस्तस्य महात्मनः ।
 नीचतां कल्पते देवि ! मूढोऽज्ञानविजृम्भितः ॥ १५ ॥
 एभिः पञ्चभिरारब्धं देहं स्थावरजङ्गमम् ।
 पञ्चानां सन्निपातं यन्न ब्राह्मणं न पुक्कशम् ॥ १६ ॥
 तदसत्यं विजानीयात् सत्यं ब्रह्म न तन्न तत् ।
 देहाद् भिन्नः शिवो देही परमानन्दरूपवान् ॥ १७ ॥
 तद् ब्रह्मेति च यो विद्यात् स एव ब्राह्मणो मतः ।
 यदिदं लक्ष्यसे देव ! पञ्चभूतात्मविग्रहे ॥ १८ ॥
 वायुभिरिन्द्रियग्रामे प्रेरिते पञ्चभिः शिवम् ।
 कर्तृत्वमात्मनो देव ! तदविद्याभ्रमो महान् ॥ १९ ॥
 व्यापृतेष्विन्द्रियेष्वात्मा विवेकिनां चाविवेकिनाम् ।
 दृश्यतेऽभेषु^१ धावत्सु धावन्निव यथा शशी ॥ २० ॥

आत्मचैतन्यमाश्रित्य देहेन्द्रियमनोधियः ।
 स्वकीयार्थेषु वर्तन्ते सूर्यालोकं यथा जनाः ॥ २१ ॥
 देहेन्द्रियगुणान् कर्माण्यमले सच्चिदात्मनि ।
 अध्यास्यात्मविवेकेन गगने नीलतामिव ॥ २२ ॥
 अज्ञानान्मानसोपाधेः कर्तृत्वादीनि चात्मनि ।
 कल्पान्तेऽम्बुगते चन्द्रे चलनादिर्यथाश्मसः ॥ २३ ॥
 रागेच्छासुखदुःखादिवृद्धौ सत्यात् प्रवर्तते ।
 सुषुप्तौ नास्ति तन्नाशे तस्माद् बुद्धेस्तु नात्मनः^१ ॥ २४ ॥
 प्रकाशोऽर्कस्य तोयस्य शैत्यमग्नेर्यथोष्णता ।
 स्वभावसच्चिदानन्दनित्यनिर्मलतात्मनः ॥ २५ ॥
 आत्मनः सच्चिदंशश्च बुद्धेर्वृद्धिरिति द्वयम् ।
 संयोज्य चाऽविवेकेन जानामीति प्रवर्तते ॥ २६ ॥
 आत्मनो विक्रिया नास्ति बुद्धेर्बोधो न जात्विति ।
 जीवं सर्वमयं ज्ञात्वा ज्ञात्वा दृष्ट्वेति^२ मुह्यति ॥ २७ ॥
 रज्जुसर्पवदात्मानं ज्ञात्वाजं यो भयं वहेत् ।
 स हि जीवः परात्मेति ज्ञातश्च निर्भयो भवेत् ॥ २८ ॥
 आत्मावभासयत्येको बुध्यादीनीन्द्रियाणि हि ।
 दीपो घटादिवत् स्वात्मजातैस्तैर्नाऽवभास्यते ॥ २९ ॥
 स्वबोधनान्यबोधश्च बोधरूपस्तथात्मनः ।
 न दीपस्य तु दीपेच्छा यथा स्वात्मप्रकाशने ॥ ३० ॥
 निषिध्य निखिलोपाधिं नेति नेतीति वाक्यतः ।
 विद्यादैक्यान्महावाक्यैर्जीवात्मपरमात्मनोः ॥ ३१ ॥

१. नात्मन-ख० ।

२. दृष्टेति-क० ।

आविद्यकं शरीरादि दृश्यं बुद्बुदवत् क्षणम् ।
 एतद् विलक्षणं विद्याद् देहं ब्रह्मेति निर्मलम् ॥ ३२ ॥
 देहात्मनो जन्मजरा..... नरादयः ।
 शब्दादिविषयैः सङ्गो निरिन्द्रियतया न च ॥ ३३ ॥
 अमनस्त्वान्नु मे दुःखं रागद्वेषभयादयः ।
 अप्राणो ह्यमनाः शुद्ध इत्यादिश्रुतिशासनात् ॥ ३४ ॥
 निर्गुणो निष्क्रियो नित्यो निर्विकल्पो निरञ्जनः ।
 निर्विकारो निराकारो नित्यमुक्तोऽस्मि निर्मलः ॥ ३५ ॥
 नित्यशुद्धविमूढैकमखण्डानन्दमद्वयम् ।
 सत्यं ज्ञानमनन्तं यत् परं ब्रह्माऽहमेव तत् ॥ ३६ ॥
 एवं निरन्तरं कृत्वा ब्रह्मैवाऽस्मीति वासना ।
 हरत्यविद्याविक्षेपान् रोगानिव रसायनम् ॥ ३७ ॥

शम्भुरुवाच-

देहाद् भिन्नः कथं ह्यात्मा^१ कीदृशः कुत्र संस्थितः ? ।
 कथं वा जायते ब्रह्म तन्मे वद जगन्मयि ! ॥ ३८ ॥

जगन्मयी उवाच-

अविच्छिन्न इवाज्ञानात् तन्नाशे सति केवलः ।
 स्वयं प्रकाशते ह्यात्मा मेघापायेऽशुमानिव ॥ ३९ ॥
 अज्ञानकलुषं जीवं ज्ञानाभ्यासाद्धि निर्मलम् ।
 कृत्वा ज्ञानं स्वयं नश्येज्जलं केतकरेणुवत् ॥ ४० ॥
 संसारः स्वप्नतुल्यो हि रागद्वेषादिसङ्गतः ।
 अबोधे सत्यवद् भाति सुबोधेऽसत्यवद् भवेत् ॥ ४१ ॥

तावत् सत्यं जगद् भाति शुक्तिका रजतं यथा ।
 यावन्न जायते ब्रह्म सर्वाधिष्ठानमद्वयम् ॥ ४२ ॥
 सच्चिदात्मन्यनुस्यूताः ..... ।
 व्यक्तयो विविधाः सर्वा हाटके कटकादिवत् ॥
 ..... यथाकाशो नानोपाधिगतो विभुः ॥ ४३ ॥
 तद्भेदाद् भिन्नवद् भाति तन्नाशे लोकवद् भवेत् ।
 नानोपाधिवशादेव जातिवर्णाश्रमादयः ॥ ४४ ॥
 आत्मन्यारोपितास्तोये रसवर्णविभेदवत् ।
 पञ्चीकृतं महाभूतसम्भवं कर्मसञ्चितम् ॥ ४५ ॥
 शरीरं स्वस्वदुःखानां भोगायतनमुच्यते ।
 पञ्चप्राणमनोबुद्धिदशेन्द्रियसमन्वितम् ॥ ४६ ॥
 अपञ्चीकृतभूतोत्थं सूक्ष्माङ्गभोगसाधनम् ।
 अनाद्यविद्यानिर्वाच्या कारणोपाधिरुच्यते ॥ ४७ ॥
 उपाधित्रितयादन्यदात्मानमवधारय ।
 सर्वभूतस्थमात्मानमहमेव तथात्मनि ॥ ४८ ॥
 सर्वभूतानि सञ्चिन्त्य चिन्तयस्वैकमेव हि ।
 उत्पत्तिप्रलयाभ्यां च न सदिदं निशामय ॥ ४९ ॥
 मनः करोति पापानि मनः पापेन लिप्यते ।
 मनस्युन्मनीभूते^१ न धर्मो न च पातकम् ॥ ५० ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे ऊनचत्वारिंशः पटलः ॥ ३९ ॥

अथ चत्वारिंशः पटलः

शम्भुरुवाच-

कथ्यतां देवदेवेशि ! व्यक्तीभूतावुभौ कथम् ।
शिवशक्तिमयं ज्ञानं कथं वा जायते तथा ॥ १ ॥

जगन्मयी उवाच-

पुंभावः शिवमित्याहुः स्त्रीभावः प्रकृतिः परा ।
शिवो ज्ञानमयो देहे शक्तिर्बुद्धिमयी परा ॥ २ ॥

शुक्रं शिवो महाभेदः शक्तिः कुण्डलिनी त्विति ।
लिङ्गं शिवस्तथा शक्तिर्योनिर्जगति दृश्यते ॥ ३ ॥

इत्येवं त्रिपुरा शक्तिरित्येवं त्रिपुरं शिवः ।
नानयोर्विद्यते भेदो या शक्तिः स शिवो ध्रुवम् ॥ ४ ॥

न शिवेन विना शक्तिर्न शक्तिरहितः शिवः ।
न सद्भूतस्तयोर्भेदश्चन्द्रचन्द्रिकयोरिव ॥ ५ ॥

एवं तौ सर्वभूतेषु द्विधाभूतौ व्यवस्थितौ ।
तस्मान्नास्ति तयोर्भेदो जगदेतच्चराचरम् ॥ ६ ॥

पिता माता स्वतश्चेति भावोऽयं विविधो मृषा^१ ।
स्वाविद्यासुदृढाभ्यासाद् दृढीभूतो हृदि स्थितः ॥ ७ ॥

गुरुवाक्येन तं विद्याद् दृढाभ्यासेन मानवः ।
जीवन्मुक्तः सर्वभूतमयो भवति वै ध्रुवम् ॥ ८ ॥

शरीरं विविधाङ्गं मे कथ्यते शृणु सादरम् ।
ब्रह्मैवाहं न चान्यीऽस्मि शरीरं मे तदेव हि ॥ ९ ॥

चैतन्यं सर्वभूतानां शब्दब्रह्मस्वरूपकम् ।
 वर्णरूपेण तद् व्यक्तं मन्त्रविद्यादिभेदतः ॥ १० ॥
 कुङ्कुमागुरुकस्तूर्या रोचनाचन्दनेन्दुभिः ।
 प्रकाश्य तव पीठे तु शक्त्यन्तस्थं यथा भवेत् ॥ ११ ॥
 तत्र पूजा सदा कार्या तत्तद्वर्त्मविधानतः ।
 सर्वेषामेव देवानां मन्त्रमाद्यं शरीरकम् ॥ १२ ॥
 पूजयेत् तद्गुरोर्मन्त्री देवतात्मस्वरूपतः ।
 द्वितीयं कथ्यते देव ! यत् पुनर्ध्यानगोचरम् ॥ १३ ॥
 कृत्वा रत्नमयं रूपं शुद्धकाञ्चननिर्मितम् ।
 प्रत्यहं पूजयेद् देवममुत्र मासि मासि च ॥ १४ ॥
 वार्षिकं त्वथवा कुर्यान्महोत्सवमनुत्तमम् ।
 विमुखो दम्भमाश्रित्य दोषो नास्त्ववशादुत ॥ १५ ॥
 महोत्सवविधौ यो मे स्वस्माद् भग्नमनोरथः ।
 विमुखास्तस्य दुर्बुद्धेः पितरः समराङ्गणाः ॥ १६ ॥
 तस्मात् परदिनं प्राप्ते बोधयित्वा विधानतः ।
 प्रत्यहं पूजयेद् भक्त्या पूर्णान्तं स्यान्महोत्सवम् ॥ १७ ॥
 तृतीयं कथ्यते यन्त्रं रत्नं वा हेमनिर्मितम् ।
 मदात्मरूपमात्रं तु विदित्वा सदगुरोर्बुधः ॥ १८ ॥
 पूजयेद् गन्धपुष्पाद्यैर्मदात्मा मदभेदतः ।
 चन्दनागुरुकस्तूर्या रोचनाचन्द्रकुङ्कुमैः ॥ १९ ॥
 कुलपुष्पैश्च संलिख्य त्वदुक्तविधिना यजेत् ।
 वाराहस्कन्धजैर्दूर्भैरनुलेपं विघर्षयेत् ॥ २० ॥

वाराहदेहजैर्दर्भैः^१ कुर्यान्मलविघर्षणम् ।
 प्रीतिर्मे जायते तत्र पूर्णा द्वादशवार्षिकी ॥ २१ ॥
 सुगन्धिस्पर्शसुखदैः कुसुमैररुणैरपि ।
 अशून्यं सर्वदा कुर्याच्छून्ये विघ्ना ह्यनेकशः ॥ २२ ॥
 अत्यन्तसुखदैर्वस्त्रैराच्छाद्य भवनान्तरे ।
 त्वल्लिङ्गेनातिशुद्धेन शुक्लेन चित्तहारिणा ॥ २३ ॥
 स्थापयेत् पूजयेत् सार्द्धं गतो नाहं त्वया विना ।
 नैव त्वमपि हे देव ! प्रभुर्नैवो मया विना ॥ २४ ॥
 तस्मादावां सदैवात्र स्थापयेत् पिद्धिमिच्छुकः ।
 विद्रुममौक्तिकाभ्यां वा योजयेन्मन्त्रमुत्तमम् ॥ २५ ॥
 समयाचारयोगेन त्वयोक्तेनैव शङ्कर ! ।
 पूजां यः कुरुते नित्यं भक्तिश्रद्धासमन्वितः ॥ २६ ॥
 चतुर्द्धा कालरूपैश्च हस्तैरालिङ्ग्य तं शिवम् ।
 मामक्या कलया युक्तं करोमि पुरनायकम् ॥ २७ ॥
 तुरीयं मे परं रूपं गुप्तं यज्जगतीतले ।
 तत्र पूजा सदा कार्या कुलयागविधानतः ॥ २८ ॥
 सर्वापायेषु सर्वत्र कौलो^२ धर्मः परो महान् ।
 स्वागमा निगमाः सर्वे कौलधर्मस्तु दुर्गमः ॥ २९ ॥
 निसर्गदुर्गमः कौलः सुगमः खलु भात्यसौ ।
 ब्रह्मविष्णुशिवादीनां प्रभवं यत्र कीर्तितम् ॥ ३० ॥
 तद्रूपं मे परं धाम ब्रह्मणोऽव्यक्तजन्मनः ।
 सद्गुरोः कृपया लब्ध्वा तत्र पूजा महोदया ॥ ३१ ॥

-
१. दर्भै-ख० ।
 २. कौला-ख० ।
 ३. सुगम इव-क० ।

ब्रह्मप्रकाशकं तत् तु तन्निष्ठं ब्रह्म उच्यते ।
 स्वयं प्रकाशते ब्रह्म यस्य दर्शनतः शिवः ॥ ३२ ॥
 स्पर्शनात् पूजयेद् यस्य ^१ ब्रह्मण्येव निमज्जति ।
 आनन्दाब्धौ निमज्जेव भवाब्धिं स न पश्यति ॥ ३३ ॥
 कौलो धर्मस्त्वया प्रोक्तस्तमासाद्य कुलं यजेत् ।
 मद्रूपा परमा शक्तिर्लिङ्गरूपी भवान् प्रभुः ॥ ३४ ॥
 शुक्रं शिवो रजः शक्तिरिति जानीहि शङ्कर ! ।
 त्वया मया जगदिदं परिपूर्णं महेश्वर ॥ ३५ ॥
 एकैवाहं परं ब्रह्म शिवशक्तीति भेदतः ।
 संप्रभिन्नं जगदिदं भ्रम एवात्र कारणम् ॥ ३६ ॥
 त्वमहं चेति यत् प्रोक्तं तदविद्याभ्रमो महान् ।
 तत्त्वमसि स एवाहं न त्वं नाहं तदेव यत् ॥ ३७ ॥
 आवयोर्नहि भेदोऽस्ति युक्त्या बुध्यस्व शङ्कर ।
 मदन्तस्त्वयि संलीने त्वमेवाहं भवान् प्रभुः ॥ ३८ ॥
 आवयोः सरलाकारमभून्मिलितयोः शिव ! ।
 तन्महामोक्षमाप्नोति भोगेनैव महेश्वर ॥ ३९ ॥
 कल्पकोटिसहस्राणि कल्पकोटिशतानि च ।
 पूजनान्नहि मे प्रीतिर्यदिहान्यप्रकारतः ॥ ४० ॥
 मांसभारैर्न मे प्रीतिर्न तथा मद्यसागरैः ।
 यथा मे जायते प्रीतिर्भगलिङ्गामृतैः शिव ! ॥ ४१ ॥
 अहमेव महादेव ! स्त्रियः सर्वा जगत्स्विह ।
 इति मत्वा भजन्ते मां बुधा भावसमन्विताः ॥ ४२ ॥

ये देवा मद्गतप्राणा मद्वासा मद्विभूषणाः ।
 स्वधर्मानपरित्यज्य मामेव शरणं गताः ॥ ४३ ॥
 ते पुनर्भोगिनो मुक्ता जीवन्तोऽपि महीतले ।
 मदङ्गस्पर्शमात्रेण आत्मानं ज्ञातुमर्हसि ॥ ४४ ॥
 मयि प्रविश विश्वेश ! मां भजस्व सनातनम् ।
 जहि शङ्कं महादेव ! त्वमात्मानं न विस्मर ॥ ४५ ॥
 विष्णुः पिबत्यसौ वामं ब्रह्मा मे दक्षिणं स्तनम् ।
 त्वं तु पिब महारैव ! ममाधरस्रुतामृतम् ॥ ४६ ॥
 स्त्रियं गच्छन् स्पृशन् पश्यन् ताभिरेव विहारवान् ।
 ध्यानं पूजां जपं चैव कुर्यान्मे साधकोत्तमः ॥ ४७ ॥
 शक्त्या युक्तः सदा मन्त्री न तथा रहितो भवेत् ।
 तथा विरहितो देवः सर्वकर्मसु न क्षमः ॥ ४८ ॥
 पतिहीना यथा नारी सर्वकर्मविवर्जिता ।
 शक्तिहीनस्तथा मन्त्री तस्माच्छक्तियुतो भव ॥ ४९ ॥
 एका चेद् वशगा साध्वी तस्याकृष्टिर्भवाय च ।
 दुष्टभार्याकुलाकृष्टिर्विनाशायैव केवलम् ॥ ५० ॥
 कूलभेदिनदीतीरे कोषागारो यथा शिवः ।
 भगलिङ्गसमायोगाद् यदानन्दः प्रजायते ॥ ५१ ॥
 ब्रह्मैव तद् विजानीयादनन्तं मोक्षसाधनम् ।
 गुरुपूजा करकृष्टिर्विघ्नोत्सारणकर्मकृत्^१ ॥ ५२ ॥
 रहस्याख्यानकं कर्णे ह्यासनं गण्डचुम्बनम् ।
 भूतशुद्धिः परीरम्भः सम्भाषेन्द्रियनिग्रहः ॥ ५३ ॥

प्राणायामः स्तनाकृष्टिन्यासमत्र समीरितम् ।
 नखदन्तक्षतादीनि धूपदीपप्रदीपनम् ॥ ५४ ॥
 चाटुकानि रतान्ते च सुपुष्पाण्यङ्गसङ्गमम् ।
 दर्शनं स्पर्शनं योनेर्विकाराल्लिङ्गघर्षणम् : ॥ ५५ ॥
 अधरामृतपानं च स्वयमावेशनं तथा ।
 विक्षेपोत्क्षेपणं चैव पतनोत्पतनं तथा ॥ ५६ ॥
 तर्पणाण्यचारस्तु मथनं हवनं तथा ।
 सीत्कारो मन्त्रजपनं ब्रह्मार्पणैकचित्तता ॥ ५७ ॥
 कूजनं गायनं स्तुत्यं रेतःपातो विसर्जनम् ।
 इत्थमेव महादेव ! पूजनं मे समीरितम् ॥ ५८ ॥
 एकाया बहुरूपिण्याः प्रत्यहं यः समाचरेत् ।
 जीवन्मुक्तः स्वयं देवोऽप्यसाध्यमपि साधयेत् ॥ ५९ ॥
 भोगैश्च मधुपर्काद्यैर्वामाभावे स्थितो यजेत् ।
 श्रुतिस्मृत्युदितं कर्म त्यजन् वाथ समाश्रयन् ॥ ६० ॥
 तत्तत्कर्मपरित्यागाद् ध्यानं जातिषु जायते ।
 ततो बहुसुखं भुक्त्वा परेषां च सुदुर्लभम् ॥ ६१ ॥
 विद्याभ्यासप्रसादेन भोगेन मोक्षमाप्नुयात् ।
 एवं बहुविधान् भोगी भोगान् वै सुमनोरमान् ॥ ६२ ॥
 समासाद्य च तांस्तांस्तु वैराग्ये मन आविशेत् ।
 असारांश्च तथा सारान् निःसारांश्च तथापरान् ॥ ६३ ॥
 नानाविधैर्विवेकाद्यैर्विविच्य साधकस्ततः ।
 सारभूते परे तत्त्वे मन आधाय योगवित् ॥ ६४ ॥
 निःसारमसदाद्यन्तं जगदेतच्चराचरम् ।
 सत्यं किमपि तत्रैव वस्तु साक्षान्निरक्षरम् ॥ ६५ ॥

तद्रानन्दमयं ब्रह्म विदितात्मनि साधकः ।
 एकान्तविजने रम्ये मृदुकोमल आसने ॥ ६६ ॥
 आसीनश्चिन्तयेद् ब्रह्म परमानन्दनिर्भरः ।
 ब्रह्मचिन्तापरामोदभोगेषु विगतस्पृहः ॥ ६७ ॥
 एकां भार्यां समादाय योगिनीं सहचारिणीम् ।
 असाध्यं साधयेद् योगी योगिन्येव सहायिनी ॥ ६८ ॥
 यथा त्वं मयका नाथ ! पार्वत्या परमेश्वर ।
 मोहयित्वा पुनर्देवी शङ्करं प्राह पार्वती ॥ ६९ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे चत्वारिंशः पटलः ॥ ४० ॥

अथ एकचत्वारिंशः पटलः

अतुलैकरसानन्दं कैवल्यायतनं शिवम् ।
नत्वा शिष्येव सानन्दा तमुवाच परा शिवा ॥ १ ॥

पार्वती उवाच-

प्रसीद परमानन्द मयि संसक्तविग्रह ! ।
यद् यदेव परं तत्त्वं तत्त्वतो विदितं मया ॥ २ ॥
त्वया देव ! समाख्याताः सर्वे मन्त्राः क्रियाः पराः ।
योगाः समाधयो ज्ञानं तथा चान्ये मदीप्सिताः ॥ ३ ॥
तेषां हि कारणं तत्त्वं यदीशः परतः परम् !
वक्तुमर्हसि तत्त्वेन शाम्भवं चाप्यनुत्तरम् ॥ ४ ॥
वाच्यस्वरूपव्यापित्वं ज्ञातुमिच्छामि तत्त्वतः ।
प्रकाशो विमर्षाधीन इति सत्यं यदि प्रभो ॥
ममाधीनस्त्वमेव स्याद् यथोक्तं वद शङ्कर ! ॥ ५ ॥

शम्भुरुवाच-

अतिगुह्यतमं सूक्ष्ममवाङ्मनसगोचरम् ।
मया यत्नेन गुप्तं यन्न तत् कस्यापि कथ्यते ॥ ६ ॥
अहमेव त्वमप्यस्य खलूक्तेति च मे मतिः ।
त्वमप्येवं स्मरस्यात्मा त्वयापि विदितं प्रिये ! ॥ ७ ॥
सच्चित्संयोगसंसिद्धिमवश्यामवसायतः ।
तदेव चोत्तरं प्राह सत्यं सत्यं मयोदितम् ॥ ८ ॥
तदेव चित्सदाद्यन्तौ..... संस्थितं यदा ।
तदा शाम्भवमित्याहुर्मुनयस्तत्त्ववित्तमाः ॥ ९ ॥

तदेवाहमिदं भावपूर्णानन्दो यदा भवेत् ।
 तदैव शम्भुभावं स्यादुक्तमेतत् पदत्रयम् ॥ १० ॥
 शक्रत्रिशूलीसर्गान्तं तैरेवालङ्कृता यदि ।
 सैव हि श्रीपरेत्युच्चैर्मुनिभिः परिकीर्तिता ॥ ११ ॥
 प्रकाशानन्दसन्दोहकैवल्यमहदाश्रया ।
 मत्परत्वान्महासिध्यै मातरेति च कथ्यते ॥ १२ ॥
 ये मन्त्राः परमेशानि ! तेनादावपि संयुताः ।
 ते जीवन्ति च मन्त्रेभ्यो ह्यन्योन्यमिति मे मतिः ॥ १३ ॥
 सप्तषष्टिप्रकृत्यर्णा जगत्सृष्ट्यादिकर्तृकाः ।
 एतेषां जीवभूतत्वादनुत्तरमिदं जगत् ॥ १४ ॥

पार्वती उवाच-

सकला निष्कला चैव मुक्तिमार्गप्रबोधिका ।
 मन्त्रास्तु बहवः सन्ति वद तेषामनुत्तरम् ॥ १५ ॥

शम्भुरुवाच-

केषाञ्चिदस्मदुक्तानामेतेऽप्यनर्थदर्णवा ? ।
 आवयोर्देवदेवेशि ! मनूनां कारणं मनोः ॥ १६ ॥
 सर्वेषामेव मन्त्राणां प्राप्यावावां महेश्वरि ! ।
 आवयोरपि तत् प्राप्यमनुत्तरमिति स्मृतम् ॥ १७ ॥
 अप्येतदक्षरावृत्तेर्गम्यागम्यतया स्थितम् ।
 अगम्याकारणत्वाच्च गम्यावावां प्रति प्रिये ! ॥ १८ ॥
 इदन्तयाऽहन्तया वा सर्वेषामन्तरात्मनि ।
 प्रतीयमानमर्थी यः स एव शिवनिर्णयः ॥ १९ ॥
 पूर्णाहन्तास्वभावेन कृत्रिमाहन्तया विना ।
 + + यः पश्यति स पश्यति ॥ २० ॥

अहन्तायां महादेवि ! त्वमेव प्राणिनां प्रिया ।
अज्ञानादपि चात्मानं सर्वे तेऽनुत्तरप्रियाः ॥ २१ ॥

पार्वती उवाच-

त्वया पूर्वोपदिष्टं यत् तत्त्वं श्रीमत् परामयम् ।
तदेव निर्वाणपदमिति प्रोक्तं तदा मया ॥ २२ ॥
इदानीमतिगुह्यानां तदेवाद्याप्यनुत्तरम् ।
प्रसंशसे परानन्दविमर्षाविष्टविग्रह ! ।
एतस्मिन्नेव कैवल्यं चेतःश्लेषं न मे विभो ! ॥ २३ ॥

शम्भुरुवाच-

सत्यमेव त्वया ख्यातमुभयं तव सुन्दरि ! ।
परया न्वपि तत् प्राप्यं पूर्वोदितमनुत्तमम् ॥ २४ ॥
यत् सम्मतं तथाऽप्येतत् तयोरप्यन्तरं महत् ।
परा तु सप्तविंशत्या अन्तर्बाह्या क्रिया गुणैः ॥ २५ ॥
पूज्या चास्मत्कलांशेति केषाञ्चिद् योगिनीमतम् ।
मानरूपक्रियोपाधिविहीनत्वान्महेश्वरि ! ॥ २६ ॥
परया अपि तत् प्राप्यं पूर्वोदितमनुत्तरम् ।

पार्वती उवाच-

अस्य माहात्म्यमेवोक्तं त्वया मे बहुधा विभो ! ।
उपायेनामुना पश्येद् युक्तं नैव तु जातुचित् ॥ २७ ॥
यदिष्टं सर्वमाख्यातं यदप्युक्तमनुत्तरम् ।
नैव शक्नोमि निर्णेतुं तत्त्वतः कथयस्व मे ॥ २८ ॥

शम्भुरुवाच-

अत्यन्ताभावतो भेदादावयोः परमार्थतः ।
इदमीदृशमित्युक्तं पुरोवाहमुपादितम् ? ॥ २९ ॥

संप्राप्ता स्वरदेवना नैव कार्या विचारणा ।
 यद्यन्यभवस्थैर्येण प्राप्तव्यं गुणकार्यतः ॥ ३० ॥
 तर्हि भूयोऽपि वक्ष्यामि मयोक्तार्थस्य निर्णयम् ।
 मनोवाग्विषयातीतं पूर्वोरुं यदनुत्तरम् ॥ ३१ ॥
 तत् त्रिधा भेदमायाति बिन्दुनादाख्यबीजतः ।
 तान्येव सच्चिदानन्दभेदेन विभजानि तु ॥ ३२ ॥
 मत्स्वरूपो हि यद्बिन्दुस्तस्मान्नादस्तु भाविनि ।
 द्वयोः समरसाकारः मुखं बीजाख्यभावयोः ॥ ३३ ॥
 ऐक्यज्ञानपथे चैनां देवि शाम्भवि ! वाचके ।
 वर्णक्रमेण सम्भाव्य कुर्यान्मथनभावनाम् ॥ ३४ ॥
 एवं क्रमे महेशानि ! तामनुत्तरतां ब्रजेत् ।
 वह्निवत् कण्ठसम्बद्धे समुन्नद्धोऽवनिं तरत् ॥ ३५ ॥
 वार्जने मथनोद्धाते तन्तुशक्तिपदात्मिकाम् ।
 व्रतहोमेन सम्भाव्ये स्वभावं स्वयमाचरेत् ॥ ३६ ॥
 प्रकाशान्ता विमर्षान्तास्तस्मादेवाप्रकाशकम् ।
 उत्तरोत्तरमेकैकं नयामि तत् क्रमात् क्रमात् ॥ ३७ ॥
 सङ्कोचः सविकाशस्य स्वरूपौ सूर्यसङ्गतौ ।
 तत् तु योगतया स्यातां प्रकाशानन्दमन्दिरौ ॥ ३८ ॥
 सच्चिन्मयौ क्रियासारावधूतात्मक्रियापरौ ।
 एतयोरावयोर्यत् तत् कारणं स्यादनुत्तरम् ॥ ३९ ॥
 हृदयाननभार्यान्तं शिवदण्डी बिलं फलम् ।
 अन्तः प्रतीयमानं तदमेयं सर्वतामुखम् ॥ ४० ॥
 आदिमध्यान्तनिर्मुक्तं निस्तरङ्गाब्धिसन्निभम् ।
 सन्मात्रं चैव चिन्मात्रं तयोरैक्यरसावृतम् ॥ ४१ ॥

तमः प्रकाशहीनं^१ यदमो बहुतरं परम् ? ।
 महतां च महत्वाच्च ब्रह्मसंज्ञमनुत्तरम् ॥ ४२ ॥
 तदेवावहितेन त्वं स्वान्तेन परिभावय ।
 अनेन भाववानाशु मन्त्रस्तन्मयतां व्रजेत् ॥ ४३ ॥
 यदा तन्मयसिध्यादि विश्वं त्वयि विभावयेत् ।
 तेन विश्रान्तभावेन तदैकानन्दमाप्स्यथ ॥ ४४ ॥
 आकाशे निर्मले यद्वत् सहसा घनसंकुलम् ।
 उत्पत्य नीयते तद्वज्जगदात्मन्यनुत्तरे ॥ ४५ ॥
 इत्येवं प्रत्यभिज्ञानसिद्धिः स्यात् तव सुव्रते ! ।
 सुखं वेद्यं सुखं पश्चान्नैव शक्नोमि वेदितुम् ॥ ४६ ॥
 परा त्वं परमर्द्धिः स्यान्न त्वस्य विहितं यतः ।
 इतः परं न जानामि त्वयाऽहं बहुधा शपे ॥ ४७ ॥
 एतत् श्रुत्वा महादेव्या ह्येतदर्थविमर्षणम् ।
 प्रकाशितं तदेवाशु विस्मयाविष्टचेतसा ॥ ४८ ॥
 महदाश्चर्यमेतन्मे सम्पूर्णोऽयं यदा स्थितः ।
 इति सञ्चिन्त्य देवस्य पादमाश्लिष्य सुन्दरी ॥ ४९ ॥
 तव चान्योन्यमथनात् सान्द्रानन्दाभिनन्दिता ।
 यत् प्रकाशात्मकं सर्वं तत्त्वं केवलतां गतम् ॥ ५० ॥
 विमर्षमवनिप्राप्तमित्येषा तात्त्विकी स्थितिः ।
 अवधानैकभावानां मतिः सा साक्षिरूपिणी ॥ ५१ ॥
 तत् प्रमाणैर्वराकैस्तैश्चिदेव^२ हि प्रमाणकः ।
 नहि वैकर्तनं ज्योतिर्दीपानेव समीक्षते ।
 आदर्शे विमलाभोगे यथा^३ सर्वं प्रकाशते ॥ ५२ ॥

१. यदनो-क० ।

२. चिदेवाम्-क० ।

३. चर्व-ख० ।

ईश्वर उवाच-

इत्थं चिदात्मकं विश्वं षट्त्रिंशत्तत्त्वभेदनम् ।
 आदौ शुद्धात्मकं तत्त्वं पञ्चधा तमसः परम् ॥ ५३ ॥
 शिवः शक्तिश्च तत्त्वाख्या ईशो विद्येति भिद्यते ।
 हक्षादिशान्तवर्णात्मा निरमायि यदा शिवे ! ॥ ५४ ॥
 कला विद्या रागकालौ नियतिर्वर्ष उच्यते ।
 मायापूर्वो वकारादिः सकारान्ताक्षरात्मकम् ॥ ५५ ॥
 प्रमाणं च मनो बुद्धिरहं तन्मात्रपञ्चकम् ।
 श्रोत्रादिपञ्चकं^१ तादि^२ वादि वागादिपञ्चकम् ॥ ५६ ॥
 तन्मात्रपञ्चकं मादि भूतादि यादिपञ्चकम् ।
 सिसृक्षोः प्रथमः स्पन्दः शिवतत्त्वं प्रभोः स्मृतम् ॥ ५७ ॥
 इच्छैवास्य परिम्लाना शक्तितत्त्वं मदङ्कुशम् ।
 स्वेच्छया सूचितं विश्वमाच्छाद्याहन्तया स्थितः ॥ ५८ ॥
 स एव तत्त्वं सादाख्यं सर्वानुग्रहणोन्मुखम् ।
 स एवेश्वरतत्त्वं स्यात् पश्यन् विश्वमहन्तया ॥ ५९ ॥
 अहन्तेदन्तयोरैक्यमविद्येति निगद्यते ।
^३स्वाङ्गभूतेषु भावेषु ^४मायातत्त्वविभेदिनी ॥ ६० ॥
 मायागृहान्तः सङ्कोचः शिवः पुंस्तत्त्वमुच्यते ।
 अयमेव हि संसारी जीवो भोक्तेति दृश्यते ॥ ६१ ॥

-
१. लादि-क० ।
  २. टादि-क० ।
  ३. साङ्ग-क० ।
  ४. तत्र-क० ।

ज्ञातृकर्तृत्वपूर्णत्वनित्यत्वाद्याश्च शक्तयः ।
 तत्सङ्कोचात् सङ्कुचिता कलाविद्यात्मना स्थिता ॥ ६२ ॥
 मायात्मनः कला नाम किञ्चित् कर्तृत्वलक्षणम् ।
 विद्या किञ्चिज्ज्ञताहेतू रागोऽभिष्वङ्गकारणम् ॥ ६३ ॥
 कालः परिच्छेदको वा नियतिश्चेदमेव मे ।
 कर्तव्यं नान्यदित्येषा व्यवस्था यन्त्रणाकृतिः ॥ ६४ ॥
 प्रकृतिर्गुणसाम्यं^१ स्यादहङ्कारादिजन्मभूः ।
 अहिंसा मदमित्येतद् बुद्धिहेतुरहङ्कृतिः ॥ ६५ ॥
 बुद्धिरध्यवसायस्य कारणं नियतात्मनि ।
 सङ्कल्पस्य विकल्पस्य बीजं मन उदीर्यते ॥ ६६ ॥
 वचनादेश्च शब्दादेर्वागादिश्रवणादिकम् ।
 करणश्रवणादीनां ग्राह्यं तन्मात्रपञ्चकम् ॥ ६७ ॥
 आकाशाद्यवसानादिकारणं भूतपञ्चकम् ।
 परापराशक्तिमये शुद्धे विद्यादिपञ्चकम् ॥ ६८ ॥
 तदन्यदपरा शक्तिर्विद्यातस्त्वमुदीरितम् ।
 अथ देवी परा शक्तिः शुद्धाशुद्धार्द्धहारिणी ॥ ६९ ॥
 पृथिव्यादीनि तत्त्वानि सदा लीनानि कारणे ।
 तदा कारणमात्राणि बहिरुद्धमते बहिः ॥ ७० ॥
 अनुत्तरेच्छे उन्मेषे आनन्देषणमूनता ।
 क्रियेच्छाज्ञानशक्तीनां सदा चोन्मूलता च षट् ॥ ७१ ॥
 इच्छेशतोनतारूढा स्फुटास्फुटजगन्मयी ।
 चत्वारः षण्ढवर्णाः म्युः शुद्धात्मानः प्रचोदिताः ॥ ७२ ॥

अनुत्तरानन्दशक्ती ^१इच्छाशक्तौ नियोजिते ।
 त्रिकोणमथ षट्कोणमिच्छायां रूढिमागते ॥ ७३ ॥
 अनुत्तरानन्दपङ्क्तित्रिकोणद्वययोगतः ।
 एतेषामेव योगेन क्रियाशक्तेः स्फुटं वपुः ॥ ७४ ॥
 उक्तं द्विशक्तिसंघट्टिशूलिद्वैतघस्मरम् ।
 परस्परविरोधेन कार्ये च प्रसवे हते ॥ ७५ ॥
 न केषाञ्चिदुपायेन यासां रूपमिदं भवेत् ।
 बिन्दुरेतस्य संस्कारो विमर्षः सर्ग इत्यसौ ॥ ७६ ॥
 कला षोडशकाकारा शक्तेर्बीजाय ते परा ।
 तिथयः प्रतिपत्पूर्वाः पञ्चदश्यन्तिमा यथा ॥ ७७ ॥
 सूर्याचन्द्रमसौ स्वान्तश्चरन्तौ स्थितिहेतवे ।
 तथा विमर्षवपुषः सर्गस्याद्याः कलाः स्मृताः ॥ ७८ ॥
 विद्येयं मातृका देवी बीजयोन्यात्मना स्थिता ।
 नित्यप्रभुर्दीप्तवपुर्विश्वस्य हि च जन्मभूः ॥ ७९ ॥
 हृदयं बीजमेतस्याः स विदेत् परमं महः ।
 बटबीजे यथा वृक्षस्तद्वत् सन्निहितं जगत् ॥ ८० ॥
 विचार्यमाणो यो वेद कारणादतिरिच्यते ।
 मृदादेः कलशादीनां तत्त्वं नान्यद् निवापणे ॥ ८१ ॥
 इत्याहुस्तत्त्ववादिन्यः श्रुतीनामन्तिमा गिरः ।
 इदं सर्वं स एवाह नासीदिति विनिश्चयात् ॥ ८२ ॥
 सत्तावाचिनि बीजेशि ! क्षादिमायान्तिमं जगत् ।
 विलुप्तप्रत्ययाकारमेतत् सम्परिशिष्यते ॥ ८३ ॥

ततो ज्ञानात् क्रियासारा विद्येश्वरसदाशिवाः ।
 शक्तित्रिशूलिनीमन्ते चतुर्दशकलात्मनि ॥ ८४ ॥
 ऊर्ध्वाधः शक्तिवपुषः सा क्लीनमतः परम् ।
 इत्थं परस्यां संवित्तौ सर्वसङ्गचितिः क्रमात् ॥ ८५ ॥
 अथ वाङ्मनसातीते यत्र क्वापि निरञ्जने ।
 षट्त्रिंशत्तत्त्वलहरीकलहातीतगोचरे ॥ ८६ ॥
 विश्वात्मनि महामन्त्रे स्वभावे सा विलीयते ।
 कुतश्चिन्मथिते धाम्नि दीप्ते केनापि हेतुना ॥ ८७ ॥
 सर्वं हविरिदं जुह्वन् न दारिद्र्येण पीड्यते ।
 पञ्चपञ्चात्मकं देवि ! पञ्चस्पन्दविजृम्भितम् ॥ ८८ ॥
 सङ्कोचयन् परामर्षी सामान्यस्पन्दकेवलम् ।
 अहमि प्रलयं कुर्वन्निदमः प्रतियोगिनः ॥
 पराक्रमपरो भुङ्क्ते स्वभावमशिवापहम् ॥ ८९ ॥

॥ इति गन्धर्वतन्त्रे एकचत्वारिंशः पटलः ॥ ४१ ॥

अथ द्विचत्वारिंशः पटलः

पार्वती उवाच-

कथमुत्पद्यते वाणी कथं वा सा विलीयते ।
वाचां विनिर्णयं ब्रूहि पश्चात् तत्त्वमुदीरय ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच-

अव्यक्तात् प्राण उत्पन्नः प्राणादुत्पद्यते मनः ।
मनस उत्पद्यते वाक् च वाङ् मनसि विलीयते ॥ २ ॥

देवी उवाच-

आहारं काङ्क्षते कोऽसौ भुङ्क्ते चापि रतीश ! कः ।
जागर्ति सुप्यते कोऽसौ सुप्तः कोऽसौ प्रबुध्यते ॥ ३ ॥

ईश्वर उवाच-

आहारं काङ्क्षते प्राणो भुङ्क्ते चैव हुताशनः ।
जागर्ति सुप्यते वायुः सुप्तं तेजः प्रबोधयेत् ॥ ४ ॥

देवी उवाच-

को वा करोति पापानि को वा पापेन लिप्यते ।
को वा बद्धो विमुक्तः कः को वा पापैः प्रमुच्यते ॥ ५ ॥

ईश्वर उवाच-

मनः करोति पापानि मनः पापेन लीयते ।
मनस्युन्मनीभूते न धर्मो नापि पातकम् ॥ ६ ॥

देवी उवाच-

यदिदं शक्तिमाकाशं देहस्थं देहवर्जितम् ।
तं स्थितं तु कथं देहं देहिदेहविवर्जितम् ॥ ७ ॥

कथं जीवः स्थितो देहे को वा जीवः प्रकीर्तितः ।
केन पश्यत्यसौ जीवः केन मार्गेण सञ्चरेत् ॥ ८ ॥

सकलं तु कथं जीवो निष्कलं तु कथं भवेत् ।
 केन जीवत्यसौ जीवः किं वा जीवस्य भोजनम् ॥ ९ ॥
 कुतो वा लीयते जीवो जायते कुत एव हि ।
 को वा जीवः कथं प्राणाः केन जीवः प्रकीर्तितः ॥ १० ॥
 एतत् सर्वं यथा तत्त्वं तत्त्वं मे ब्रूहि शङ्कर ! ।
 संसारार्णवमग्ना हि येन मुञ्चाम्यहं प्रभो ! ॥ ११ ॥

ईश्वर उवाच-

शृणु देवि ! प्रवक्ष्यामि यत् त्वया समुदाहृतम् ।
 कथयामि न सन्देहः सारात् सारतरं शुभम् ॥ १२ ॥
 वायुस्तेजस्तथाऽऽकाशं तृतीयं जीवसंज्ञकम् ।
 स जीवः प्राण इत्युक्तो बालार्कशतकल्पितः ॥ १३ ॥
 जीवः शुक्रं च विज्ञेयं यावत् सत्त्वेन संस्थितम् ।
 रजसा च समायुक्तो वायुर्जीवः प्रकीर्तितः ॥ १४ ॥
 तमसा च समायुक्तस्तदा हृष्टो भवेद् ध्रुवम् ।
 सत्त्वेन च समायुक्तो धर्मज्ञानप्रवर्तकः ॥ १५ ॥
 रजसा च समायुक्तो भुङ्क्ते च विषयान् प्रभुः ।
 तमसा च समायुक्तस्तदा पापेन लिप्यते ॥ १६ ॥
 नासाग्रं चैव नाभिं च हृदयं च तृतीयकम् ।
 स्थानान्येतानि जीवस्य कल्पितानि शिवेन तु ॥ १७ ॥
 हृत्कमलं शिरश्चैव सत्त्वे यावद् व्यवस्थितम् ।
 देहसंत्यक्त इत्युक्तः शिवेन परमात्मना ॥ १८ ॥
 यावन्न चलते जीवस्तावन्निश्चलतां गतः ।
 नाभिस्थो निष्कलं ज्ञात्वा मुच्यते जन्मबन्धनात् ॥ १९ ॥
 नाभिस्थः सर्वकालेषु हृदि तिष्ठति सर्वगः ।
 वक्त्रनासापुटान्तःस्थो भुङ्क्ते च विषयान् प्रभुः ॥ २० ॥

जीवः पश्यति देहस्थो जीविते च महेश्वरः ।
 भुङ्क्ते भोगं शुभं जीवो देहिदेहे व्यवस्थितः ॥ २१ ॥
 देहं त्यक्त्वा यदा जीवो बहिराकाशमाश्रितः ।
 तदात्मविषयो जीवो जायते नात्र संशयः ॥ २२ ॥
 तदिदं निष्कलं ब्रह्म ध्यायेदिति सदाशिवम् ।
 ध्यात्वा शिवं च सहजं मुच्यते भवबन्धनात् ॥ २३ ॥
 सर्वगः सर्वदेहस्थो नासाग्रे च प्रतिष्ठितः ।
 प्रत्यक्षः सर्वभूतानां दृश्यते न च लक्ष्यते ॥ २४ ॥
 नाभिमध्ये स्थितं जीवं शुद्धतत्त्वं तु निर्मलम् ।
 आदित्यमिव दीप्तं तु रश्मिभिर्ज्वलितं शुभम् ॥ २५ ॥
 हकारार्द्धनिभं जीवं जीवो देहे च संस्थितः ।
 नाभिरन्ध्रं चित्तं ख्यातं विषयान् प्राप्य संस्थितम् ॥ २६ ॥
 तेनेदमखिलं व्याप्तं क्षीरं च सर्पिषा यथा ।
 कारणं नात्मनश्चैव प्राणापानैस्तु पञ्चभिः ॥ २७ ॥
 श्वासनिःश्वासयोगेन अध ऊर्ध्वं प्रवर्तते ।
 शुष्कपत्रं तु वातेन नीयते गगनं यथा ॥ २८ ॥
 तथा भ्रमति जीवाख्यं प्राणापानैस्तु पञ्चभिः ।
 चतुष्कलासमायुक्तो भ्राम्यते हृदये स्थितः ॥ २९ ॥
 गोलकं तु यथा देवि ! स्वेन दण्डेन ताडितः ।
 ततस्तु पतने शीघ्रमविश्रान्तः पुनः पुनः ॥ ३० ॥

पार्वती उवाच-

यदिदं निष्कलं ब्रह्म व्योमातीतं निरञ्जनम् ।
 निष्कलं निर्मलं शान्तं निष्प्रपञ्चमलक्षणम् ॥ ३१ ॥
 अप्रत्यक्षमविज्ञेयं विनाशोत्पत्तिवर्जितम् ।
 कैवल्यं केवलं शान्तं शुद्धस्फटिकसन्निभम् ॥ ३२ ॥

करणयोगनिर्मुक्तं हेतुसाधनवर्जितम् ।
तत्क्षणान्मुच्यते येन तद् ज्ञानं ब्रूहि शङ्कर ! ॥ ३३ ॥

ईश्वर उवाच-

एतदेव महाभागे ! कुमारो ब्रह्मणः सुतः ।
परिसमेत्य योगेशं विष्णुं विश्वैककारणम् ।
उवाच परया भक्त्या ब्रह्मविद्यां वद प्रभो ! ॥ ३४ ॥

ययाऽचिरात् सर्वपापं व्यपोह्य परात् परं पुरुषं याति विद्वान् ।
तस्मै स होवाच जगत्प्रभुश्च श्रद्धाभक्तिध्यानयोगादवैहि ॥ ३५ ॥
न कर्मणा न प्रजया धनेन त्यागेनैकेन अमृतत्वमानशुः ।
परेण चक्रि निहितं गुहायां विभाजते यद्यतयो विशन्ति ॥ ३६ ॥
वेदान्तविज्ञानविनिश्चितार्थः संन्यासयोगाद् यतयो विशुद्धाः ।
ते ब्रह्मलोकेषु परान्तकाले परामृतात् परिमुच्यन्ति सर्वे ॥ ३७ ॥
विविक्तदेशे च सुखासनस्थः शुचिः समग्रीवशिरः शरीरः ।
अत्याश्रमस्थः सकलेन्द्रियाणि निरुध्य भक्त्या स्वगुरु प्रणम्य ॥ ३८ ॥
हृत्पुण्डरीकं विरुजं विशुद्धाः विचिन्त्य मध्ये विशदं विशोकम् ।
अचिन्त्यमव्यक्तमनन्तरूपं शिवं प्रशान्तममृतं ब्रह्मयोनिम् ॥ ३९ ॥
तमादिमध्यान्तविहीनमेकं विभुं चिदानन्दमरूपमद्भुतम् ।
उमासहायं परमेश्वरं प्रभुं त्रिलोचनं नीलकण्ठं प्रशान्तम् ॥
ध्यात्वा मुनिर्गच्छति भूतयोनिं समस्तसाक्षिं तमसः परस्तात् ॥ ४० ॥

-
१. नाकं-ख० ।
  २. स्वस्वाश्रमस्थः ख०
  ३. अथादि-ख० ।
  ४. विधिं-ख० ।
  ५. अद्भुताः-ख० ।
  ६. परमेशं-ख० ।
  ७. पुरस्तात्-ख० ।

स ब्रह्मा शिवः स इन्द्रः सोऽक्षरः परमः स्वराड् विष्णुः स प्राणः ।
स कालोऽग्निः स चन्द्रमाः स सर्वं यद् भूतं यच्च भाव्यं सनातनम् ॥ ४१ ॥

ज्ञात्वा तं मृत्युमत्येति नान्यः पन्था विमुक्तये ॥ ४२ ॥

सर्वभूतस्थमात्मानं सर्वभूतानि चात्मनि ।

संपश्यन् परमं ब्रह्म याति नान्येन हेतुना ॥ ४३ ॥

आत्मानमरणं कृत्वा प्रणवं चोत्तरारणिम् ।

ज्ञाननिर्मन्थनाभ्यासात् ^१पाशं दहति पण्डितः ॥ ४४ ॥

स एव मायापरिमोहितात्मा शरीरमास्थाय करोति सर्वम् ।

स्त्रीस्वन्नपानादिविचित्रभोगैः स एव जाग्रन् परितृप्तिमेति ॥ ४५ ॥

स्वप्ने च जीवः सुखदुःखभोक्ता स्वमायया कल्पितं ^२विश्वलोके ।

सुषुप्तिकाले सकले विलीने तमोऽभिभूतः सुखरूपमेति ॥ ४६ ॥

पुनश्च जन्मान्तरकर्मयोगात् स एव जीवः ^३स्वपिति प्रबुद्धः ।

पुरत्रये क्रीडति यश्च जीवस्ततस्तु जातं सकलं विचित्रम् ॥

आधारमानन्दमखण्डरोधं यस्मिन् लयं याति पुरत्रयं च ॥ ४७ ॥

एतस्माज्जायते प्राणो मनः सर्वेन्द्रियाणि च ।

एवं वायुर्ज्योतिरापश्च पृथिवी विश्वस्य धारिणी ॥ ४८ ॥

यत् पुनर्ब्रह्म सर्वात्मा सर्वस्यायतनं महत् ।

सूक्ष्मात् सूक्ष्मतरं नित्यं तत्त्वमेव त्वमेव तत् ॥ ४९ ॥

जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यादिप्रपञ्चं यत् प्रकाशते ।

तद् ब्रह्माहमिति ज्ञात्वा सर्वबन्धैः प्रमुच्यते ॥ ५० ॥

त्रिषु धामसु यद् भोग्यं भोक्ता भोगश्च यद् भवेत् ।

तेभ्यो विलक्षणः सोऽहं चिन्मात्रोऽहं सदाशिवः ॥ ५१ ॥

१. पापं-ख० ।

२. कल्पितो-ख० ।

३. स्वपति-ख० ।

मय्येव सकलं जातं मयि सर्वं प्रतिष्ठितम् ।
 मयि सर्वं लयं याति तद् ^१ब्रह्माद्वयमस्म्यहम् ॥ ५२ ॥
 अणोरणीयानहमेव तत्तन्महानहं विश्वमिदं ^२विचित्रम् ।
 पुरातनोऽहं पुरुषोऽहमीशो हिरण्मयोऽहं पुरुषोऽहमस्मि ॥ ५३ ॥
 अपाणिपादोऽहमचिन्त्यशक्तिः पश्याम्यचक्षुः स शृणोम्यकर्णः ।
 अहं विजानामि विविक्तरूपो न चास्ति वेत्ता मम चित् सदाहम्
 ॥ ५४ ॥

वेदैरनेकैरहमेव वेद्यो वेदान्तकृद् वेदविदेव चाहम् ।
 न पुण्यपापे मम नास्ति नाशो न जन्म देहेन्द्रियबुद्धिरास्ते ॥ ५५ ॥
 न भूमिरापो मम नास्ति वर्हिर्न चानिलो मेऽस्ति न चाम्बरं च ।
 एवं विदित्वा परमात्मरूपं गुहाशयं निष्कलमद्वितीयम् ।
 समस्तसाक्षिं सदसद्विहीनं प्रयाति शुद्धं परमात्मरूपम् ॥ ५६ ॥
 य एतत् तन्त्रं समधीते सोऽग्निपूतो भवति । सुरापानात् पूतो भवति ।
 कृत्याकृत्यात् पूतो भवति । अगम्यागमनात् पूतो भवति ॥ ५७ ॥

॥ इति श्रीगन्धर्वतन्त्रे द्विचत्वारिंशत्तमः पटलः समाप्तः ॥ ४२ ॥

॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

१. ब्रह्माद्वयेऽस्म्यहम्-ख० ।
 २. विश्वमहम्-ख० ।

श्लोकार्धानुक्रमणिका

गन्धर्वतन्त्रस्य

श्लोकांशाः	पृष्ठाङ्काः	श्लोकांशाः	पृष्ठाङ्काः
अ		अक्षसूत्रं वीजपूरं	२
अकथादित्रिरेखाढ्यं	१२९	अखण्डपरचिच्छक्ति	३६
अकथाहादिपङ्क्त्यादि	२५९	अखण्डैकरसानन्द	१३१
अकथ्यमपि देवेशि !	२६२	अगम्याकारणत्वाच्च	३२७
अकारं चाप्युकारं च	१७८	अगुरुद्रवमिश्रेण	३४
अकारादि क्षकारान्ता	८७	अगुरुर्देवदावादि	१४६
अकारादि क्षकारान्तां	४०	अगुरुप्रभृतिश्चापि	१४६
अकालं प्रलयं कस्मात्	७	अगृध्नु रूपयुञ्जीत	२८४
अकुलस्थामृताकारे	१३१	अग्नितो राक्षसीं गत्वा	१६१
अकुर्वतामग्निहोत्रं	१७८	अग्निरेव मुखं देव्या	१७९
अकौलभूषणो वापि	२८०	अग्निवायुसूर्यविद्यु	६९
अक्षतैर्वा जलैर्वापि	१४९	अग्निहोत्रपरस्येह	१७९
अक्षपाद इति ख्यातः	५	अग्निहोत्रविधानेन	१७९
अक्षमालाङ्कुशधरां	२७४	अग्निहोत्रं सदा कुर्यात्	१७९
अक्षमालां च मुद्रां च	१७५	अग्नीशासुरवाग्यव्य	४०
अक्षमालां समाश्रित्य	२४७	अग्रकोणेऽग्निचक्रे च	४६
अक्षयान् लभते कामान्	३४	अग्रजा मातुलानी तु	२१६
अक्षयं मङ्गलं शीर्षे	१८१	अङ्कुशमुद्रया पश्चात्	१२८
अक्षराक्षरसञ्चारि	२११	अङ्कुशाकाररूपाभ्यां	१६७
अक्षराणां तु सर्वेषां	६९	अङ्कुशाकाररूपाभ्यां	१७२
अक्षरात् सर्वमुत्पन्नं	१५	अङ्कुशं तोमरं विद्युत्	४३
अक्षरार्थो हि भावार्थः	२५५	अङ्गबन्धे यथा दोषो	२१९
अक्षरं तु हुसं चात्र	३०१	अङ्गन्यासकरन्यासौ	१९२

अङ्गमन्त्रान् न्यसेद् देवि	१३७	अङ्गुष्ठं शिवमित्याहुः	१३९
अङ्गरागेषु सिन्दूरं	१३९	अङ्गेषु पार्श्वयोः पाणी	२४६
अङ्गविन्यासविधुरा	१०५	अङ्गं सङ्कोचयन् वामं	७६
अङ्गहीना तथा पूजा	२१९	अचिन्त्यमव्यक्तमनन्तरूपं	३३८
अङ्गहीने महान् दोष	२१९	अचिन्त्यशक्तिरक्षेषु	२८
अङ्गहीनं तु पुरुषो	२१९	अचिन्त्यरित्वह मन्त्राणां	२४०
अङ्गहीनं भवेद् यद् यत्	२५१	अजपा तेन विख्याता	२६२
अङ्गावृत्ति समभ्यर्च्य	२३७	अज्ञप्त दूषणं स्थानं	७७
अङ्गुलिर्नापयुञ्जीत	१७४	अज्ञातरूपकं यासि	८०
अङ्गुलीनां वियोगे तु	१७४	अज्ञातरूपकं सर्व	८१
अङ्गुलीपर्वभिर्मन्त्रं	१७४	अज्ञातरूपं तत् सर्व	८६
अङ्गुलीर्योजयेत् पृष्ठे	१११	अज्ञात्वा विन्यसेद् यस्तु	८८
अङ्गुल्यग्राणि शुद्धानि	८५	अज्ञानकलुषं जीवं	३१७
अङ्गुल्यग्राणुषु	५५	अज्ञानतिमिरान्धस्य	५१
अङ्गुष्ठतर्जनीयोगा	१३९	अज्ञानादपि चात्मानं	२२८
अङ्गुष्ठतर्जनीयोगे	५०	अज्ञानाद्विश्वविज्ञानं	२३४
अङ्गुष्ठपर्वमध्यस्थां	१७५	अज्ञानान्मानसोपाधेः	३१६
अङ्गुष्ठपर्वमात्रोच्चं	२६८	अट्टहासं च विरजं	९९
अङ्गुष्ठमध्यमानामा	१६८	अणिमा दक्षिणं वामं	२८०
अङ्गुष्ठमध्यमायोगं	५०	अणिमाद्यष्टसिद्धीनां	१५५
अङ्गुष्ठानामिकायोगं	५१	अणिमाद्यष्टसिद्धीशो	२१७
अङ्गुष्ठानामिकायोगं	७६	अणिमा पश्चिमे पातु	२४
अङ्गुष्ठानामिकायोगं	१३९	अणिमा पुरतो देवि	४४
अङ्गुष्ठाभ्यां महेशानि!	५१	अणिमां पूजयेद् वामे	१६४
अङ्गुष्ठावपि संयोज्यौ	१३५	अणोरणीयानहमेव तत्त	३४०
अङ्गुष्ठेन भवेद् यस्य	१७५	अत ऊर्ध्वं पुनर्दीक्षां	२१८
अङ्गुष्ठेन विना कर्म	१७५	अत ऊर्ध्वं वहेद् देवि!	३०८
अङ्गुष्ठौ च निबन्धीया	७४	अत एव महेशानि	३०७
अङ्गुष्ठौ च महेशानि!	१७१	अतदात्मा तदात्मा वा	२२८
अङ्गुष्ठं कर्णयोर्देवि!	७८	अक्षरिप्ता यदा तस्मिन्	१८७
अङ्गुष्ठं मोक्षदं देवि!	१७५	अतस्तां च प्रयत्नेन	३०५

अतस्तेनापि मुनिना	१५४	अथ कामकलारूप	१८९
अतिगुप्ततरं यस्मात्	२९०	अथ गुरुः प्रसन्नात्मा	२४२
अतिगुह्यतमं सूक्ष्म	३२६	अथ ते कथयिष्यामि	५६
अतिगुह्यतरं देवि!	१५	अथ त्रिगुणरूपिण्याः	२२८
अतिदुष्टां स्त्रियं देवि!	२८९	अथ त्रिपुरगायत्र्या	७३
अतिरहस्यं योगिन्यः	४६	अथ दीपं प्रवक्ष्यामि	१५०
अतुलां भक्तिमासाद्य	२१८	अथ देवाश्च देव्यश्च	६
अतुलैकरसानन्दं	३२६	अथ देवाश्च दैत्याश्च	३०६
अतो दीक्षेति सा प्रोक्ता	२२९	अथ देवी परा शक्तिः	३३२
अतो न तुलसीपुष्पैः	२८०	अथ दीक्षां प्रवक्ष्यामि	२२९
अतो भोगेन तां तोष्य	३०९	अथ पीठानि विधिना	६८
अतो यत्नेन विदुषो	२५२	अथ पूर्वमुपोष्याऽथ	२४६
अतः परं न किञ्चित् तु	१९९	अथ पूर्वानुसारेण	२३७
अतः सर्वत्र देवेशि!	५२	अथ प्रागुक्तविधिना	२३८
अत्यन्तगुप्तरूपेण	२९०	अथ मुक्ताफलमयी	२४७
अत्यन्तसुखदैर्वस्त्रैः	३२१	अथ वक्ष्ये महेशानि!	१८४
अत्यन्ताभावतो भेदा	३२८	अथ वक्ष्ये महेशानि!	२६५
अत्यन्तं दुर्लभं गुह्यं	२१	अथ वक्ष्ये विधानानि	२४५
अत्याश्रमस्थः गकलेन्द्रियाणि	३३८	अथवा कुशमूलेन	३७
अत्र चित्तस्त्वयोर्व्याप्तिः	३६३	अथवा चिन्तयेदेता	१८५
अत्र निद्रापरा देवी	२१०	अथवाऽद्वैतभावेन	२२६
अत्र निद्रापरा यान्ति	२०९	अथवा प्रजपेद् देवीं	२२०
अत्र पदं समाभाष्य	१७२	अथ वाङ्मनसातीते	३३४
अत्र भ्रमो महान् दोषः	३०३	अथवा चिन्तयेन्मूर्ध्नि	१७६
अत्र यत् क्रियते कर्म	२५३	अथवा देवतारूपं	२५२
अत्र यत् पुण्यमनघे	२०९	अथवाऽन्यप्रकारेण	२५२
अत्र यो नार्चयेद् देवीं	२०९	अथवा परमेशानि!	३७
अत्र वै पूजिता देवी	२०९	अथवा परमेशानि!	६१
अत्राङ्गावृत्तिभूतानां	४१	अथवा परमेशानि!	६६
अत्रान्यचिन्तनाद् यान्ति	२०९	अथवा परमेशानि!	२६८
अथ कामकलाबीज	२६५	अथवा परमेशानीं	१११

अथवा प्रत्यहं जप्त्वा	२५१	अधः कृत्वा तु पुरुषं	३१४
अथवा रश्मयः सर्वा	४७	अधःपुष्पा प्राप्तिसिद्धि	२५
अथवा रौप्यपात्रे च	१५७	अधः पुष्पा शिखी चैव	१९४
अथर्वणा समाख्याता	२६७	अधिकारिप्रभेदेन	१२७
अथ शिष्यशिरोदेशे	२४१	अधीत्य नारदात् सर्वं	५
अथ सन्धिद्वयं भित्वा	३७	अधुना कथयेशान !	११
अथ सर्वरहस्यार्थं	२६१	अधुना कथयेशान !	१३
अथाङ्गुण्ठकनिष्ठाभ्यां	५०	अधोदन्तप्रदेशेऽव्या	२४
अथऽऽनन्दात्मनोर्जाता	३१४	अधोमुखार्वणं नेष्टं	१४९
अथाऽन्यत् सम्प्रवक्ष्यामि	४१	अधोमुखावुभौ हस्तौ	१२८
अथाऽन्यं सम्प्रवक्ष्यामि	१२९	अधोमुखी कृता सैवा	१३६
अथाऽपरं प्रवक्ष्यामि	६१	अधोमुखे तु ते कुर्याद्	१११
अथैवं परमेशान्या	१३८	अध्यास्याऽऽत्मविवेकेन	३१६
अदत्तं नोपतिष्ठेत	२०४	अनङ्गकुसुमाग्रे तु	४४
अदत्त्वा गुरवे वस्तु	२३२	अनङ्गकुसुमा वास्तु	४४
अदीक्षिताङ्गनासङ्गा	२९६	अनङ्गकुसुमा पातु	२६
अदीर्घयोजितैर्हस्त	२६८	अनङ्गकुसुमां पूर्वं	१६६
अदूराम्बुवहाब्दसां	२०८	अनङ्गमदना पातु	२६
अद्य प्रभृति पुत्रि त्वं	२९६	अनङ्गमदनां देवि!	१६६
अद्यापि परमेशर्तनि !	३१२	अनङ्गमालिनी पातु	२६
अद्वैतभावमापन्ने	३०३	अनङ्गमेखला पातु	२६
अद्वैतभावमापन्नो	३०८	अनङ्गवेगिनी पातु	२६
अद्वैतभावरहितो	३०३	अनङ्गव्यवधानं स्याद्	२००
अद्वैतभावसम्पन्न	२२६	अनङ्गव्यवधानादि	१८८
अद्वैतानन्दभावेन	३१	अनन्तरं दशांशेन	२५२
अद्वैतानन्दसन्दोहो	३०४	अनन्तं चापि सम्भूष्य	७९
अधमस्तु विजानीया	१७७	अनन्तं नित्यमेकं यत्	३
अधमाः सिद्धयः प्रोक्ता	२८८	अनन्तात् सर्वजगतः	३१०
अधरामृतपानं च	३२४	अनन्यचित्ता याज्वा	१३७
अधः कनिष्ठावष्टब्धे	१७१	अनयाऽखिलकर्माणि	१९५
अधः कृत्वा तु पुरुषं	२०८	अनया दीक्षितो मन्त्री	१७८

अनया मुद्रया देवि!	१८६	अनुभूय तदास्वादं	५
अनया मूलमुच्चार्य	१३६	अनुमानं महेशान्या	२००
अनया सदृशी विद्या	११	अनुमाय परं चैव	२००
अनयैव महादेवि !	७०	अनुमेयमनेनैव	१८१
अनयैवाऽभिसन्मन्त्रा	१९४	अनुलिप्य महादेवीं	१८९
अनर्घ्यरत्नघटित	१२२	अनुलेपनमुख्यं तु	१४६
अनश्नन् पूजयेद् रात्रौ	२१०	अनुलेपं च सिन्दूरं	१७९
अनादिबोधिका पातु	२८	अनुलोमविलोमार्णे	१७३
अनाद्यविद्या निर्वाच्या	३१८	अनुव्रजन्तमिन्द्राद्यै	१८१
अनामया वा पुष्पैर्वा	८८	अनुसूयाऽदितिश्चैव	१८१
अनामामध्यपूर्वं तु	१७४	अनुस्वारविसर्गाभ्यां	९८
अनामां दन्तयोर्देवि !	८८	अनेन तिलकेनाऽरिः	१९५
अनामिकाकनिष्ठाभ्यां	१७५	अनेन तौ तु संयोज्य	१३०
अनामिकायुगं देवि	१७२	अनेन तौ समभ्यर्च्य	१६६
अनामिके तु सरले	१६८	अनेन भावनानाशु	३३०
अनामिकोग्रपर्वेण	१९६	अनेन मनुना देवि !	१६५
अनावृता चतुर्दिक्षु	७४	अनेन मनुना देवि !	१८४
अनासीनशयानो वा	१७७	अनेन मनुना देव्या	१९०
अनाहतध्वनिमयीं	२९९	अनेन मनुना देव्याः	२७८
अनिच्छा मिथ्यावचने	२८३	अनेन मनुना वापि	१
अनिवेद्यं शिवायैव	१९७	अनेन विधिना देवि	१९८
अनुग्रहः संश्रितेषु	२८३	अनेनैव तु मन्त्रेण	८५
अनुग्रामुगदंष्ट्रां च	९५	अनेनैव तु मन्त्रेण	१८९
अनुत्तरपदं गुह्यं	२६०	अनेनैव महेशानि	१४७
अनुत्तरानन्दशक्ती	३३३	अनेनैव विधानेन	१९
अनुत्तरानन्दपङ्क्ति	३३३	अनेनैवाऽक्षतान् सम्यक्	७६
अनुत्तरेच्छे उन्मेषे	३३२	अनेनैवाक्षतांस्तत्र	७६
अनुदेशे सदा पातु	२४	अनेनैवासनं देव्यै	१४१
अनुभूय तदानन्दं	२०३	अनैक्षवमगम्यं च	२८०
अनुभूय तदानन्दं	२२०	अनौपम्यगुणोपेत	१२२
अनुभूय तदाबन्धं	२०७	अन्तःकरणमध्ये तु	८३

अन्तरङ्गुष्ठमुष्ट्या तु	१३६	अन्यैर्द्वादशभिर्व्यक्तैः	२५९
अन्तरान्तरसम्बद्ध	११९	अन्यैः सुगन्धिपुष्पाद्यैः	११७
अन्तर्गतं यच्च मलं	१०७	अन्योन्यप्रथिताङ्गुष्ठा	१३७
अन्तर्दशारचक्रे च	४५	अन्योन्यचिन्तनाद् देवि	३०
अन्तर्बहिश्च मां पातु	२६	अन्योन्यावयवानि स्युः	२६४
अन्तर्योगविधिं ब्रूहि	१०७	अन्योन्यासक्तवल्लीभिः	११७
अन्तर्योनिं ततो ध्यात्वा	३५	अपक्षत्वमवित्तेच्छा	२३१
अन्तशक्तिस्तथेशस्य	३१०	अपञ्चीकृतभूतोत्थं	३१८
अन्तश्चरमजसं तं	३१५	अपत्तकरलग्नो वा	२४९
अन्तश्चारेण भूतानां	१८८	अपमृत्युर्भवेत् तस्य	८
अन्तरात्मपरिज्ञान	२४०	अपरं च प्रवक्ष्यामि	१९२
अन्तर्याग इति प्रोक्तो	१०९	अपराजितवल्लीभिः	१८६
अन्तस्तमोपहं दिव्यं	२३९	अपराह्णकृता पूजा	२९५
अन्ते सिद्धिर्भवेत् पुंसां	२८३	अपरां कथयाम्यत्र	६५
अन्तःप्रतीयमानं तद्	३२९	अपसर्पन्तु ते भूता	७६
अन्नं चतुर्विधं देवि !	१५९	अपस्पर्शादिकं वापि	७७
अन्यतोयैस्तु संसृष्ट	१३३	अपाणिपादोऽहमचिन्त्यशक्तिः	३४०
अन्यत्र विरला देवी	२२५	अपानो वादयेद् घण्टां	१८०
अन्यथाऽनुष्ठितं सर्वं	२४९	अपास्य श्रुतिवाक्यानां	६
अन्यथा रुषितैस्तैर्हि	१८४	अपि कृत्वा दुराचारान्	६७
अन्यथा विकला माला	२४८	अपि चेत्तत्समा नारी	२१०
अन्यथा सर्वहानिः स्याद्	२४२	अपि पुष्पफलैर्वापि	२१९
अन्यदाभरणं चैव	११२	अपि वक्त्रसहसैस्तु	१४८
अन्यदेव सपर्या वा	५२	अपि वन्ध्या लभेत् पुत्रं	१९३
अन्यस्य वल्लभः सो वै	३३	अपि वा संविदासक्तां	३०६
अन्यस्य स्मरणाद्दुःखं	८	अपूपपायसं क्षीर	१५६
अन्यथा यदि न गच्छन्ति	२१६	अपृथक्त्वशरीरत्वाद्	३
अन्यांश्चैव यजेत् पश्चात्	४२	अप्येतदक्षरावृत्ते	३२७
अन्यायमैथुने शक्ताः	६७	अप्रज्ञातमलक्षं च	११५
अन्येषामपि वर्णानां	७२	अप्रत्यक्षमविज्ञेयं	३३६
अन्येषां कुसुमानां च	१४७	अप्राणो ह्यमनाः शुद्ध	३१७

अप्राप्य तपसः सिद्धिं	१	अमृतत्वं लभेद् वीरः	२०१
अप्रावृत्तकरो वापि	१७७	अमृतस्य गुणा एते	२८७
अप्राश्य च हि निर्माल्यं	१९६	अमृतं च तदेव स्याद्	१५४
अप्सु चापोलयः कार्यः	३००	अमृतं तद्विजानीयाद्	१९७
अबहिर्मानसो योगी	७४	अमृतं तद्विजानीयाद्	२९२
अबहुमन्त्रदो वामी	२३०	अमृतं पदमुच्चार्य	१३४
अबोधे सत्यवद् भाति	३१७	अमृतं भक्षयेद् देवो	१९७
अब्दमेकं जपेद् यस्तु	२११	अमृतं श्रावय युगं	१३०
अभक्ष्यभक्षणात् पापा	७०	अमृताकर्षिणी पातु	२६
अभक्ष्यभक्षणं पापं	१८	अमृताञ्जलिमप्यत्र	२०९
अभक्तेभ्योऽपि पुत्रेभ्यो	२९	अमृतार्णवशब्दो	१०२
अभवन् दूषिताः सर्वे	६	अमृतीकरणं कुर्याद्	१२९
अभिक्षां परमेशान्यै	१५७	अमृतीकरणं कुर्यात्	१३६
अभिजिज्ञाम जानीयात्	२०६	अमृतेश्वरिः तथेत्युक्त्वा	१३०
अभिमतं स्वभक्तानां	१८५	अमृतेनैव तत्पूजा	२०१
अभिमन्त्र्य च तत् तोयं	८९	अमृतैः प्रोक्षितं यत् तु	१३२
अभिव्यक्ता परा शक्ति	३६	अमृतोपस्तरणं कृत्वा	१९८
अभिषिञ्चित् ततो मूर्ध्नि	६४	अमोहं चाप्यमात्सर्यं	२९९
अभिषिञ्चित् ततो मूर्ध्नि	६५	अयमेव हि संसारी	३३१
अभिषिच्य विनीताय	२७५	अयष्ट्वा पितरं यज्ञे	२०३
अभिसन्धिं विनाऽऽचार्यं	२३४	अयुतैकप्रमाणेन	१९३
अभीष्टानपि कामांश्च	२१८	अयोग्यदृष्ट्यविषता	१३७
अभेदभावनादाढ्या	२४०	अयोग्येषु प्रकाश्यैव	२८९
अभ्यसेद् बहुशस्तत्र	१९९	अयं प्राणमनुः प्रोक्तः	२७८
अमनस्त्वान्नु मे दुःखं	३१७	अयं स वाग्भवो देवि !	१०
अमर्त्या अर्पितमन्य	२०९	अरागं च तथा सत्यं	२९९
अमुष्याः सर्वेन्द्रियाणी	२७८	अरुणकिरणच्छन्नं	२०७
अमृतत्रयसंयोगाद्	२४७	अरुणा पातु मां वादे	२८
अमृतत्वं करोतीन्दुः	२५६	अरुणामरुणाकल्प	८४
अमृतत्वं कवित्वं च	१३२	अरुणायतलोलाक्षि !	१६९
अमृतत्वं निधेह्यस्मिन्	१३१	अरुणेयं तु वाग्देवी	१०४

अरुन्ध्यथ सावित्री	१८१	अवर्गः कथितो देवि !	२४६
अरोगी नातिवृद्धश्च	२३०	अवशिष्टोदकं दक्ष	६५
अरोगी रूपवान् भोगी	२२८	अविघ्नं कुरु माले ! त्वं	१७४
अर्केन्दुवक्रजगुरु	२७५	अविच्छिन्न इवाऽज्ञानात्	३१७
अर्घ्यपात्रस्थतोयेन	१३२	अविद्याकल्पितं चैतद्	३०३
अर्घ्यपात्रं तथा वह्नि	२९२	अविद्याग्रस्तसंसार	५१
अर्घ्यं पादं च पानीयं	२१३	अविद्या नादरूपा सा	३१४
अर्घ्यमर्घ्यमिदं देवि !	१४२	अविद्याभारूपत्वं	२६१
अर्घ्यादिकं पुरोभागे	८२	अविश्वासहृदा युक्तः	२८०
अर्घ्येण लभते कामान्	१४२	अविश्वासो महान् दोषो	९
अर्च्या रत्नमयीं कृत्वा	२७६	अवैष्णवमसभ्यं च	२४८
अर्जुनं च नारजं च	१९४	अव्यक्तात् प्राण उत्पन्नः	३३५
अर्थं प्राणाः शरीरं च	२४३	अव्यक्तः स्फुरद्वक्त्र	१७६
अर्थानां साधको गन्धी	१४६	अव्ययब्रह्मसंस्पर्शाद्	८३
अर्द्धनारीश्वरं ज्ञेयं	२०७	अव्याहतगतिः शास्त्रे	२६५
अर्द्धपात्रासनं चैव	१२७	अव्युच्छिन्नां मतिं शुद्धां	१३६
अर्द्धमात्रात्मिका त्वं हि	३१०	अशिरस्कहकारान्य	३१४
अर्द्धमात्रापरं रूपं	२०८	अशिवप्रमुखैः पाशैः	२३९
अर्द्धमात्रां योनिरूपां	४८	अशुद्धपक्षिसंयोग	७७
अर्द्धेन्दुविन्दुसंयुक्तं	१६	अशुद्धपात्रपाणिस्थं	१४९
अलङ्काराः समाख्याता	१४५	अशुद्धस्तत्त्वमिश्राणाम्	२५७
अलंकृत्य यथालाभं	२४२	अशुभं स्यात् तदा तस्य	१३२
अलक्तं नखरागेषु	१४६	अशून्यं कुसुमैः कुर्याद्	८१
अपूर्य पिष्टकं मांसं	३०६	अशून्यं तु करं कुर्याद्	६३
अलुब्धः स्थिरमैत्रश्च	२३१	अशून्यं सर्वदा कुर्याद्	३२१
अवगुण्ठनमुद्रेयं	१३६	अशेषपापदहनं	६८
अवगुण्ठय ततो मन्त्री	१२९	अशोकः कुमुदश्चैव	१४९
अवगुण्ठय ततो मन्त्री	१३५	अशौचं साधकेन्द्राणां	२२६
अवधानैव भावानां	३३०	अश्वत्थामलकीमूलं	२२४
अवध्यस्य वधे यावान्	२०४	अश्वमेधसहसस्य	१५४
अवमन्य गुरोर्वाक्यं	२३२	अश्रद्धा चैव नास्तिक्यं	२४५

अष्टकोणकगर्भं तु	३८	असृग् धातुगते पश्चात्	९६
अष्टकोणे महेशानि	१७०	असंशयस्तु सर्वत्र	२४०
अष्टकोणं त्रिकोणं वा	२२६	असंशयः संशयच्छि	२३०
अष्टपत्रं च तद्वाह्ये	२६९	असिताङ्गं रुं चैव	१६४
अष्टपत्रं वरारोहे	४४	अस्तब्धाकुञ्चितं कार्यं	२११
अष्टमी मम मूर्तिर्या	३१२	अस्त्रमन्त्रेण संरक्ष्य	१५८
अष्टमेनाऽष्टमीं चैव	४१	अस्त्रमन्त्रः समाख्यातः	७६
अष्टम्यां च चतुर्दश्यां	२९७	अस्त्रेणेति क्रमात् प्रोक्तो	२३६
अष्टाङ्गयोगाभ्यसनं	२८७	अस्थिधातुगते चैव	९७
अष्टाङ्गान्याहुरेतानि	५३	अस्नातस्य कुलं नास्ति	६२
अष्टाङ्गुलस्य न न्यूनं	१२६	अस्नातांश्च द्विजान् शुद्रान्	२४९
अष्टत्रिंशत्कलायुक्ता	२६१	असृष्ट्वा जानुशीर्षाभ्यां	१६०
अष्टाधिकेऽष्टवर्गस्तु	१७३	अस्माकं चापि सर्वेषां	१७९
अष्टाब्दावधिपञ्चाब्दा	२१२	अस्मिन् मन्त्रे महाभागे	२६३
अष्टाविंशतिवर्णयं	२३	अस्मिन् मन्त्रे वरारोहे	२६२
अष्टोत्तरशतं देवि !	२७९	अस्या जगन्मयी सैव	१८९
अष्टोत्तरशतं शान्त्यै	२३८	अस्य माहात्म्यमेवोक्तं	३२८
अष्टोत्तरशतं यस्तु	१६०	अस्याश्चाराधनं कृत्वा	८
अष्टोत्तरशतं साज्यं	२३८	अस्यां मूर्तीं समागच्छ	१३६
अष्टोत्तरशताकृत्या	६६	अस्यैवाराधनं कृत्वा	१८५
अष्टोत्तरशताकृत्या	७३	अहङ्कारात्मनश्चैव	११५
अष्टोत्तरसहस्रं वै	७०	अहङ्कारे सदा पातु	३५
अष्टोत्तरं सहस्रं वा	२४५	अहन्तायां महादेवि !	३२८
अष्टोत्तरं सहस्रं वा	२४३	अहन्तेदन्तयोरैक्य	३३१
असङ्कल्पितकृत्यं च	२४९	अहमाकाशवत् सर्वं	३०४
असङ्ख्यातं च यज्जप्तं	१७७	अहमि प्रलयं कुर्वं	३३४
असत्यभाषणं जिह्व	२४९	अहमेव जगत् सर्वं	३१३
असत्यं न वदेदग्रे	२३१	अहमेव त्वमप्यस्य	३२६
असाध्यं साधयेद् योगी	३२५	अहमेव महादेव!	३२२
असारांश्च तथा सारान्	३२४	अहिंसा परमं पुण्यं	२९९
असुराणां निवासे तु	२७	अहिंसामहमित्येतद्	३३२

अहिंसावृत्तिमाश्रित्य	२२७	आचार्यः कुण्डे विधिवद्	२३५
अहिंसासत्यमस्तेयं	५३	आच्छाद्य परमेशानि !	१२८
अहो ! कवचमाहात्म्यं	३४	आज्यं दधिमधून्मिश्रं	१४३
अहो ! मूढा वरारोहे !	२०१	आज्ञाचक्रं तदूर्ध्वं तु	६०
अहं गुरुप्रसादेन	२९०	आज्ञापय जगन्मात	१६३
अहं देवोऽथ नैवेद्यं	१२५	आज्ञां मे देहि तत्पश्चाद्	९५
अहं देवो न चान्योऽस्मि	६१	आज्ञा संक्रमणं तत्र	६१
अहं ब्रह्म न चान्योऽस्मि	५८	आत्मके पदमाभाष्य	१०५
अहं यद्यपि देवेशि !	१३८	आत्मचैतन्यमाश्रित्य	३१६
अहं विजानामि विविक्तरूपो	३४०	आत्मज्ञानमात्मविधिः	२३९
अहं विष्णुः स्वयम्भूश्च	२०१	आत्मज्ञानविहीनानां	६७
आ		आत्मनो जायतो सम्य	१२५
आकर्षणकरी विद्या	१७	आत्मनो विक्रिया नास्ति	३१६
आकर्षणी शिखायां तु	२५	आत्मनः कुण्डलिन्याश्च	१३२
आकर्षणं भवेत् तस्य	१८	आत्मनः क्रोधदृष्ट्याऽथ	७६
आकाशाद् वायुमाकृष्य	११५	आत्मनः सच्चिदंशश्चि	३१६
आकाशाद्यवसानादि	३३२	आत्मन्यभीष्टदेवानां	५५
आकाशे निर्मले यद्वत्	३३०	आत्मन्यारोपितास्तोये	३१८
आकाशैः संहृतं वायुं	११५	आत्मन्येव यजेद् देवि	२२६
आकृष्य विमलां शक्तिं	२९१	आत्मप्राणसमा देवि	२८२
आकृष्योर्ध्वं यदा तिष्ठेत्	२०५	आत्मप्राणाधिकान्याशु	१७८
आगतो व्यरितस्तेन	६	आत्मरूपं ततः कृत्वा	२४२
आगमैः कल्पितैर्देव !	३०६	आत्मलाभात् परं नास्ति	२४१
आग्नेयास्ये समुद्दिष्टा	२७३	आत्मश्रीचक्रयोर्मध्ये	१२७
आग्नेयी या तृतीया मे	३१२	आत्मसात् कुरुते यस्तु	२३२
आग्नेयीं च ततो गत्वा	१६१	आत्मस्थां देवतां त्यक्त्वा	५८
आग्नेयः सर्वदेवानां	१५०	आत्मानमरणं कृत्वा	३३९
आचमनार्थं देवाय	१४२	आत्मानमेव सततं	१२३
आचम्य मुखवासेन	२१५	आत्मानं च क्रियाः सर्वा	१८७
आचारानन्वशिष्यार्थं	२४२	आत्मानं तत्पदाभोजे	१८२
आचार्यं वृणुयाद् भक्त्या	२३७	आत्मानं तन्मयं स्मृत्वा	७१

आत्मानं तन्मयं स्मृत्वा	२४५	आदौ पुरस्क्रिया कर्तुं	२४६
आत्मानं देवतारूप	२९३	आदौ पूरकयोगेन	६१
आत्मानं परमं ध्यायेद्	३१	आदौ पूर्णे च मध्ये च	२१३
आत्मानं रक्ष रक्षेति	८४	आदौ विद्यावतां बाह्यं	२२९
आत्मानं सर्वदा सम्यग्	६५	आदौ शुद्धात्मकं तत्त्वं	३३१
आत्मानं सर्वभावेन	१४०	आद्यमन्तं विदित्वैवं	१९७
आत्माभेदेन यो ध्यायेद्	१६९	आद्यं स्थूलं ततो न्यूनं	२४८
आत्माभेदेन सञ्चिन्त्य	१२३	आधारमामन्दमखण्डरोधं	३३९
आत्माभेदेन सञ्चिन्त्य	८४	आधारशक्तिमारभ्य	१३४
आत्माभेदेन सञ्चिन्त्य	२८५	आधारशक्तिं तत्रैव	११६
आत्माभेदेन सम्पूज्य	१९९	आधाराद् ब्रह्मरन्धान्तं	२६६
आत्मावभासयत्येको	३१६	आधारे चतुरो वर्णान्	८७
आत्मासनगतां तत्र	१२१	आधारे परमेशानि !	१०५
आत्मा सा परमेशानि !	२०८	आधारे वाग्भवः पातु	२३
आदर्शं विमलाभोगे	३३०	आधारं पूजयेत् तत्र	७५
आदाय गुरुणा दत्तं	१९७	आनन्दकन्दमेवात्र	१२०
आदाय दक्षहस्तेन	१६५	आनन्दनाथशब्दान्तं	२४२
आदावन्ते च देवस्य	१९७	आनन्दपारमिच्छन्तौ	२०७
आदावन्ते च मध्ये च	४१	आनन्दपूर्णावस्थिति	१३७
आदावन्ते पितुस्तस्मात्	२०३	आनन्दफलदं पुण्यं	२०८
आदावेकैकवृद्ध्या	४०	आनन्दभैरवीसार्द्ध	१५५
आदित्यमिव दीप्तं तु	३३७	आनन्दभैरवं तत्र	८२
आदिमध्यान्तनिर्मुक्तं	३२९	आनन्दमुदितोल्लोल	१२१
आदिमध्यं तथाऽन्तं च	१०२	आनन्दमेखलारम्यं	३०१
आदिमैः पूरयेद् वापि	१२७	आनन्दसदनं तत्तु	६०
आदिष्टवान्मयि भद्रे !	३१२	आनन्दसान्द्ररक्ताक्षं	५०
आदीन् सधातुकान् देवि !	८७	आनन्दहृदयं कृत्वा	२२६
आदौ कामेश्वरी ज्ञेया	८	आनन्दहृदयं कृत्वा	२९१
आदौ कामेश्वरी ज्ञेया	१३	आनन्दाब्धौ निमज्ज्येव	३२२
आदौ त्रिपुरपूर्वं च	७२	आनन्दाभरणं दद्याद्	२९९
आदौ पञ्चदशी विद्या	९	आनन्दालसया दृष्ट्या	१३५

आनन्देन समावेशो	२६३	आरभ्यानामिकामध्याद्	१७४
आनन्दोदयपर्यन्तं	२९३	आरात्स्थोऽयं च विधिवद्	२३५
आनन्दं परमं लब्ध्वा	२२१	आराधिता सैव नृणां	३०५
आनन्दं ब्रह्मणो रूपं	२४०	आरोग्यमिच्छतायुश्च	२३८
आनयेत् तेन मार्गेण	६१	(३ॐ) आर्द्रं ज्वलति ज्योति	१३२
आनीतं नार्पयेद् देव्यै	१४९	आर्यावर्ते मध्यदेशे	२२४
आनीय कन्धकां दिव्यां	१८	आललाटं नमस्कुर्या	१८९
आनीय यत्नतः शुद्धं.	२९७	आलस्यं वाऽतिचिन्ता च	२८७
आन्तरं च भवेद् देवि !	६४	आलिख्य चक्रराजं च	३७
आन्तरं तर्षणं ह्येत	७१	आलिख्य सम्पुटीकुर्याद्	१२
आपीनमूर्युगलं	२९३	आलिङ्गनं तु कस्तूरी	२९४
आपूरितं महापात्रं	१३१	आलिङ्गय वामहस्तेन	१८७
आपूर्य गन्धतोयैस्ता	२७३	आवयोरजायते प्रीतिः	२८२
(३ॐ)आपो देवी रसोऽमृतं	६५	आवयोरपि तत् प्राप्य	३२७
आप्याषितजगद्गुणं	४८	आवयोः सरलाकार	३२२
आप्लावनं च कर्तव्यं	८३	आवयोर्देवदेवेशि	३२७
आभिभृतीं कराम्भोजैः	२७४	आवयोर्न हि भेदोऽस्ति	३२२
आभिक्षया समं दत्त्वा	१५७	आवाहनं न जानामि	१८७
आममन्नं महादेव्यै	१५७	आवाहनं भवेद् देवि !	१३७
आमूलाद् ब्रह्मरन्धान्तं	२६५	आवाहनी समाख्याता	१३६
आम्रनिम्बकदम्बानाम्	७८	आवाहयामि देवि त्वां	६३
आम्रमामलकं चैव	२४८	आवाह्य चक्रमध्ये च	२७७
आम्रातकेश्वरं पीठं	९९	आवाह्य पूजयित्वा स्वं	२०८
आयुधानपि रूपं च	१३४	आवाह्य पूजयेद् देवि !	२७५
आयुर्बलप्रदं नित्यं	३२	आवाह्य स्थापयित्वा तु	७८
आयुर्बलमथारोग्यं	२७१	आवाह्याम्भसि संयोज्य	६३
आयुर्बलयशोवृद्ध्यै	१४२	आविद्यकं शरीरादि	३१७
आयुर्बलं यशो वृद्धिं	१४२	आविर्बभूव प्रत्यक्षं	३११
आयुर्वृद्धौ तथा शान्त्यै	२८७	आवेदितं च नैवेद्यं	१८९
आरक्तवर्णः सततं	१८६	आवेशो मरणं मूर्च्छा	२८७
आरभ्य पश्चिमाद् देवि !	१६३	आशुसिद्धिकरी माला	१७३

आश्रम्याश्रमधर्मज्ञो	२३०	उच्चाटनाय शत्रूणां	१९३
आषाढो माघमासश्च	२३३	उच्चावचैरुपहारै	२७४
आसनं च ततः कुर्याद्	७८	उच्छिष्टपूर्वितां देवीं	१९१
आसनं चार्घ्यपात्रं च	७८	उच्छिष्टशब्दमुच्चार्य	१९१
आसनं प्रथमं दद्यात्	१११, १४१	उच्छिष्टेन जपेन्मन्त्रं	१९४
आसनं प्रथमं ताभ्यः	२१३	उच्छिष्टेनैव कर्तव्यो	१९२
आसनं शयनं वस्त्रं	२३२	उज्जहे वा श्मशाने वा	१९४
आसां तु मन्त्रबीजानि	२४	उड्डीयानं महापीठं	९९
आसां प्रधानभूताया	२४	उड्डीशपरतो देवि !	१०५
आसीनमुन्नतांशे च	१६८	उत्तमस्य गुणावाप्ति	५५
आसीनश्चिन्तयेद् ब्रह्म	३२५	उत्तमेयं द्वितीया सा	४८
आस्तिको गुरुभक्तश्च	२३१	उत्तमो दशसाहसः	१७७
आस्तिकोऽथ शुचिर्दान्तो	९	उत्तमः प्रोच्यते सोऽत्र	१७७
आहारं कांक्षते कोऽसौ	३३५	उत्तराभिमुखीभूत्वा	८०
आहारं कांक्षते प्राणो	३३५	उत्तराशा तदा देवि !	८०
आहारं साधकेन्द्राणां	२८१	उत्तरोत्तरमेकैकं	३२९
आह्लादिका त्वं बहुचन्द्रिकायाः	३१०	उत्तिष्ठ पुरुष !	२६९
ई		उत्पत्तिप्रलयाभ्यां च	३१८
ईकारोर्ध्वगतो बिन्दु	२६६	उत्पत्य नीयते तद्वद्	३३०
ईशानमग्निकोणं स्याद्	८०	उत्पन्नं भावयेद् देवि !	२५७
ईशानवह्निनैऋत्य	१८४	उत्पलं बीजपूरं च	१३४
ईशाने बटुकः पातु	२८	उत्फुल्लकुसुमामोद	११७
ई उँ ऊँ कृतिकां चैव	९४	उदके तरूमूले वा	१९७
उ		उदके लवणं हीनं	३०
उक्तसङ्ख्याजपं कुर्यात्	२५०	उदके दीयते यत् तु	१४२
उक्तान्मुक्तैस्तथा पुष्यैः	२४९	उदरे दुःखदारिद्र्यं	२४७
उक्तेन विधिना पूर्वं	२७६	उदितादित्यसङ्काशां	२६५
उक्तं द्विशक्तिसंघट्ट	३३३	(ॐ) उदुत्यं जातवेदसं	६५
उक्षितां मूलमन्त्रेण	१८	उदेति सविता सूर्यः	२२२
उग्रगन्धमगन्धं च	१४९	उद्धरेत् परमेशानि !	१०
उच्चरेदनुसंस्मृत्य	१७६	उद्बुध्यस्व पशोस्तुष्टिं	२८२

उद्यत्सूर्यसहस्राभां	१०९	उपांशूच्चारणेनैव	१७६
उद्यत्सूर्यसहस्राभे	४६	उपायेनामुना पश्येद्	३२८
उद्यदर्केन्दुकिरणां	१२०	उपोष्यैव चाधिवासं	२१७
उद्यदादित्यसङ्काशं	११८	उभयात्मा भवेत् सिद्ध्यै	२०३
उद्यदादित्यसङ्काशं	१४५	उभयोरेकतां मत्वा	१९७
उद्यदादित्यसङ्काशं	१६८	उभयोरेकतां मत्वा	२०५
उद्यद्भानुसहस्राभा	४५	उभयोः पक्षयोरन्ते	४०
उद्यानानि विविक्तानि	२२४	उभयं निष्फलं तस्य	१७७
उद्याने सुसमापन्ते	२२२	उभाभ्यामपि शक्यं स्यात्	३०४
उद्वास्य च तदात्मानं	२०१	उभौ जीवेति विख्यातौ	२६२
उद्वास्य परमेशानीं	१८९	उमां डेन्तो तथा डेन्तो	१६६
उन्मत्तं च तथा देवि !	१६४	उमासहायं परमेश्वरं प्रभुं	३३८
उन्मत्तं दक्षिणाङ्गुष्ठं	१११	उमां महेश्वरं ध्यात्वा	१६६
उन्मन्यन्ते शिवो भूत्वा	१८९	उलूककाकपक्षाभ्यां	१९३
उन्मादिनी तथा नेत्रे	२५	उलूकपक्षहोमेन	१९३
उपचारैस्तथा प्रोक्तैः	२७८	उवाच परया भक्त्या	३३८
उपचारैर्यजेत् प्रातः	२०६	उवाच पार्वती देवी	२
उपचारैस्तदा कार्या	२०७	उवाचेदं वचश्चापि	४
उपभोगेन तुष्यन्ति	२००	उवाचेदं वचस्तस्मै	१
उपर्युपरि वर्द्धन्ते	२७५		
उपर्युपरि विन्यस्त	११९	ऊ	
उपवासव्रतं नैव	२८०	ऊरुह्वये सदा पातु	२४
उपविश्य शुचौ देशे	६५	ऊर्ध्वदन्ते सदा पातु	२४
उपविश्य शुचौ देशे	७१	ऊर्ध्वबाहुस्ततो मन्त्री	६५
उपविष्टस्तदा देवः	६७	ऊर्ध्वविन्धात्मकं वक्त्र	२६७
उपचारान् प्रवक्ष्यामि	१४१	ऊर्ध्वाधः शक्तिवपुषः	३३४
उपचाराः कथं देव !	१४१	ऊर्ध्वं ब्रह्माण्डतो वा	१८६
उपहारैर्बहुविधैः	२१८	ऊर्ध्वशीप्रमुखाभिश्च	३२
उपाधित्रितयादन्यत्	३१८	ऊर्ध्वशीप्रमुखा वेश्याः	१८१
उपानद्गूढपादस्य	२०२	ऊर्वोरुपरि विन्यस्य	५४
उपांशुर्लक्षमात्रं तु	१७६	ऊर्ध्वोः पादौ क्रमान्यस्य	५४
		ऊपरि कृमिसंयुक्ते	५४

ऋ		एका चेद् वशगा साध्वी	३२३
ऋं ऋं लृं लृं युतान् देवि !	९४	एका त्वं त्रिविधा भूत्वा	३२३
ऋजुकायो वसेद् योगी	५४	एकादशस्वरोपेतं	१७१
ऋजुकायो वसेद् योगी	५५	एकादशाक्षरी विद्या	२०
ऋजुमध्ये मध्यपर्वा	१२८	एकादशाक्षरेणैव	४१
ऋणदानं तदादानं	२३१	एकादशाधिकशतं	२५८
ऋतुमेकं क्रमेणैव	४२	एकादशं तथा रुद्रे	४२
ऋते श्लेष्मान्तकं बिल्वं	१५८	एकान्तविजने रम्ये	२८४
ऋषिरस्या महेशानि !	८६	एकान्ते विजने रम्ये	११४
ऋषिश्छन्दो देवतानां	८६	एकान्ते विजने रम्ये	३२५
ए		एका पतिव्रता भार्या	२८८
एक एव गुरुर्देव	२४०	एकाया बहुधा कृत्यं	३०४
एकग्रामे स्थितो गत्वा	२५१	एकाशीतिपदे तत्र	२७७
एकजातीयबीजेन	२४८	एकाशीतिपदोपेतं	२७७
एकताः सर्वकर्माणि	१७८	एकाहं यदि देवेशि !	२१७
एकत्र पञ्चकूटेन	१७	एकां भार्या समादाय	३२५
एकदन्ताय कान्त्यै च	९२	एकीकायं तयोः कृत्वा	३००
एकदाच्छादिते बह्नौ	२८१	एकीभूता परेणासी	५७
एकमङ्गं विहीयेत्	२५१	एकेन जन्मना मुक्तिं	२०९
एकमासीत् परं ब्रह्म	११५	एके बहुतरे देवि !	२१५
एकया ईप्सितः कृत्वा	२८८	एकेकां पूजयेन्नित्यां	४०
एकया बहुरूपिण्याः	३२४	एकैव सा महादेवि !	७१
एकरूपं शिवं कृत्वा	११०	एकैवाहं परं ब्रह्म	३२२
एकवर्णे त्रिकूटे च	१५	एको मेरुस्तत्र देयः	२४८
एकवर्णे पञ्चदश	१५	एकं पादमधः कृत्वा	५४
एकसन्ध्यं द्विसन्ध्यं वा	२५०	एकः स एव पुरुषो	२५८
एकश्चरति भूतेषु	३११	एकः सन् भिद्यते ध्रान्त्या	५६
एकस्मिन् दिवसे देवि !	४२	एतच्छाम्भवमुद्दिष्टं	११
एकाग्रमनसा वाग्मि	१९६	एतच्छ्रुत्वा महादेव्या	३३०
एका च युवती यत्र	२१६	एतज्जपत्वा महाबीजं	१०
एका चेत् कुलशास्त्रज्ञा	२१६	एतज्जात्वा तु मेधावी	६०

एतज्जानात् परं ज्ञानी	२२७	एतावुभौ तान् सर्वान्	२०३
एतत् कामकलाध्यानं	२६७	एताश्चोषधयो दिव्या	१९५
एतत् तु कवचेनैव	३५	एतास्तु गुप्तयोगिन्यो	४४
एतत् ते कथितं देवि !	५८	एतास्तु मातृकामुद्राः	८८
एतत् प्रकाशनं यच्च	२६७	एताः प्रकटयोगिन्यो	४४
एतत् प्रमाणहस्तैस्तु	२६८	एते पञ्चमहाप्रेताः	१२०
एतत् प्राणं महाभागे !	२६४	एते भूताः समुद्दिष्टा	१८७
एतत् सर्वं यथास्तत्त्वं	३३६	एतेषामपि चान्येषां	२८७
एतत् स्तोत्रं पठेद् यस्तु	२१५	एतेषामप्यलाभे तु	१४९
एतत् स्वरूपं जानीयाद्	१५९	एतेषामेव योगेन	३३३
एतदन्ते महामन्त्रान्	१८८	एतेषां जीवभूतत्वाद्	३२७
एतदन्ते महेशानि !	१८७	एतेषां पुष्यजातानां	१४८
एतदाहुतिमानं च	२७२	एतैर्हीना तु या पूजा	२२६
एतदेव महाभागे	३३८	एनामुपास्य देवेशि !	८
एतदेव हि नित्यं स्यात्	१०२	एनां निवेद्य सुन्दर्यै	१५३
एतद् यन्त्रं महादेवि !	३४	एभिरेव महेशानि !	२१५
एतद् रहस्यं परमं	२११	एभिर्विशेषैः सहितं	१८३
एतद् वाग्भवकूटं तु	१०	एभिः पञ्चभिरारब्धं	३१५
एतद् विलक्षणं विद्यात्	३१७	एवमभ्यासयोगेन	२९४
एतयोरावयोर्यत् तत्	३२९	एवमभ्यस्यमानं तु	६१
एतस्माज्जायते प्राणो	३३६	एवमादीनि नश्यन्ति	७०
एतस्मिन्नेव कैवल्यं	३२८	एवमादीनि सर्वाणि	२३६
एतस्या एव मुद्राया	१३६	एवमादींश्च नियमान्	१५०
एतस्या एव विद्याया	११	एवमखिलचक्रस्य	१६५
एतस्या एव विद्याया	१७	एवमुक्तविधानेन	२५०
एतस्या एव विद्याया	१०२	एवमेतन्महाचक्रं	३९
एतस्या एव विद्यायाः	११	एवमेतस्य चक्रस्य	३९
एतानि भावपुष्पाणि	२९९	एवमेतानि शस्तानि	१५८
एतान्येव प्रियाणि स्युः	१४८	एवमेव महेशानि !	११३
एता मुद्रा महेशानि !	१३८	एवमेव हि सच्छिष्यैः	२३२
एता वाग्देवता देवि !	१०४	एवमेवार्चनाद् देवि !	१३१

एवमेषा महादेवि !	७५	एवं भवन्ति चक्राणि	३९
एवमेषा महाविद्या	८५	एवं भवन्ति पात्राणि	१३१
एवं ऋषीन् प्रतर्प्याथ	७१	एवं भावनया हृष्टो	१२३
एवं कामकरूपपा	२६७	एवं भावनया हृष्टः	३००
एवं कुलगुरुं देवि !	५१	एवं मायावृतो ह्यात्मा	५८
एवं कूटत्रयेणैव	१७	एवं मासमुतुं चैव	२११
एवं कृते महादेवि !	१३६	एवं यज्ञशरीरं तु	२१९
एवं कृत्वा जपेद् विद्यां	२२६	एवं यः कुरुते पूजां	२१७
एवं कृत्वा महेशानि !	२९४	एवं यः कुरुते मालां	१७७
एवं क्रमाद् भवेत् सिद्धो	२११	एवं लक्षत्रये सिद्धे	२५३
एवं क्रमे महेशानि	३२९	एवं वायुर्ज्योतिराप	३३६
एवं चक्रं विनिर्माय	३९	एवं विचिन्त्य देवेशि !	११४
एवं चतुर्दशारं स्याद्	३८	एवं विदित्वा परमात्मरूपं	३४०
एवं चतुष्टये मासि	२९४	एवंविधो गुरुर्ज्ञेय	२३१
एवं च सप्तधा कुर्याद्	२९९	एवंविधो भवेच्छिष्य	२३१
एवं चित्सत्तयोरैक्ये	२६३	एवं विश्वप्रथाकार	२६०
एवं चिन्तापरस्याऽऽशु	३१	एवं शम्भुमये भावे	२६३
एवं तु मातृकान्यासं	८८	एवं सकृत् त्रिवारं तु	८९
एवं तौ सर्वभूतेषु	३१८	एवं सञ्चिन्त्य मनसा	११९
एवं देवि ! प्रतिष्ठायां	२७८	एवं सन्ध्यां समाप्याऽथ	६६
एवं ध्यात्वा पुनर्विद्यां	१०९	एवं समाधियुक्तो यः	५८
एवं ध्यात्वा महेशानीं	९६	एवं सम्प्रार्थ्य देवेशि !	१८८
एवं ध्यात्वा समावाह्य	१२९	एवं सा पञ्चमी प्रोक्ता	१९९
एवं नानाविधैर्देवीं	१७९	एवं संस्तूयमाना सा	३११
एवं निरन्तरं कृत्वा	३१७	एवं स्तुत्वा मुदा देव्यै	१५५
एवं निवेदयेद् देव्यै	१७८	एष एव भवेद् दर्भो	६३
एवं निष्पादिते चक्रे	३८	एषा तु सुन्दरी मुद्रा	२९८
एवं न्यस्तशरीरस्तु	१००	एषा तु गुटिका देवि !	३५
एवं पात्रचतुष्कं च	१३१	एषा तु प्रथमा मुद्रा	१६४
एवं प्रार्थ्य महादेवीं	२३८	एषा परापरा शब्दात्	१७२
एवं बहुविधान् भोगी	३२४	एषा विद्या महाविद्या	१६

एषा सर्वोत्तमा प्रोक्ता	१५३	औ	
एषा स्वात्मेति बुद्धिस्तु	२६१	औपदीकृत्य सर्वस्वं	२३२
एषां पर्युषिताऽऽशङ्का	१४७	क	
एषैव मोदिनी देवी	१०३	कङ्कलीकेशसंस्कारो	११२
एहि गङ्गे ! नमस्तुभ्यं	६३	कञ्चुकितः शिवो जीवो	२३९
एहि देवि ! प्रभावात् ते	१३६	कटिद्वये प्रविन्यस्य	१०२
एह्येहि देवि ! पुत्रान्ते	१९४	कटवम्ललवणानां च	२८१
ऐ		कटवर्णास्ततो रेफ	९६
एकारेण तथार्द्रा च	९४	कणकाबीजचूर्णं च	१५३
एक्यज्ञानपथे चैनां	३२९	कणकार्को वह्निरिन्द्र	१९५
एक्यं जीवात्मनश्चाहुः	५३	कणादेन च सम्प्रोक्तं	५
एक्यं सञ्चिन्तयेद् देव्या	१३५	कण्ठस्थाने महेशानि !	२४७
एक्यं सम्भावयेद् धीमान्	११४	कण्ठं पातु महादेवि !	२२
एक्यं सम्भावयेन्नित्यं	६१	कतिधा सा भवेद् देव	७१
ऐन्द्रं पदमवाप्याथ	३२	कथमुत्पद्यते वाणी	३३५
ऐशान्यां निःक्षिपेदेत	८५	कथमेते महादेव !	६६
ऐशान्यां मण्डलं कृत्वा	१८९	कथमेषां भवेन्मुक्ति	६७
ऐश्वर्यं सर्वदा पातु	२७	कथयामि तव स्नेहाद्	५३
ऐहिकामुष्मिकैर्भोगैः	२३९	कथयामि न सन्देहः	३३६
ऐहिकं स्वपिता हन्ति	२७३	कथितव्यं महादेवि !	१६
ऐं क्लीं सौरिति मन्त्रेण	७६	कथितं मे तव स्नेहाद्	३५
ऐं क्लीं सौर्वदने	२२	कथितं सूतकं तस्य	७०
ऐं मां माले महामाले	१७४	कथितं सूतकं तस्य	२५५
ऐं युतां मृगशीर्षां च	९४	कथं कामकला देव !	२६६
ओ		कथं जीवः स्थितो देहे	३३४
ओं औं पुनर्वसुं चैव	९४	कथं तद् विहितं दैवे	३०२
ओङ्कारबिन्दुमध्यस्थं	१३४	कथं तन्मानुषे लोके	२२७
ओङ्याणपीठके देवि !	४७	कथं मुक्तो भवेद् देव !	३
ओष्ठेन चाधरं चैव	२९८	कथं वा जायते ब्रह्म	३१७
ओष्ठे नीलपताकाऽव्याद् !	२४	कथं वा तदुपयोग्यं स्याद्	३०२
		कथं वा प्रत्ययं चेत	१९८

कथं सा परमेशानि	१९१	करयोरथ विन्यस्य	१०४
कथ्यतां देवदेवेशि !	३१९	करयोर्मूलमध्याग्र	१०६
कदम्बैः करवीरैश्च	११७	करवीरैर्यवापुष्पैः	२६८
कदलीकुन्दखर्जूर	११७	करवीरं चार्कपुष्पं	१४७
कदलीफलहोमेन	२७१	करशुद्धिकरीं पूर्वं	१०२
कदलीललितस्तम्भ	११२	करशुद्धिकरीं पूर्वा	१६४
कदाचिद् दर्परूपेण	२९०	करशुद्धिमृषिन्यास	१०२
कनिष्ठाकर्षणे ज्ञेया	१७५	करशुद्धिं विधायामौ	८६
कनिष्ठानामिकाङ्गुष्ठैः	१०८	करस्थं कौस्तुभं त्यक्त्वा	५८
कनिष्ठानामिकामध्या	८८	कराङ्गयोः षडङ्गानि	१०२
कनिष्ठाऽनामिकायुग्मं	१३७	कराभ्यामुद्धृत्य तच्चक्रं	२७७
कनिष्ठानामिके देवि !	१७१	कराम्बुजनखज्योति	१२२
कनिष्ठिकाङ्गुष्ठकौ शक्तौ	१३०	करुणं पूर्वमुद्धृत्य	१६३
कनिष्ठं वै भवेत् स्नानं	१४३	करोति तिलकं यस्तु	१९५
कन्दर्पसदृशः स्त्रीषु	२१७	करोति स च दुर्मेधा	२१९
कन्यायोनिं न वीक्षेयु	२८०	करौ निबध्यादाख्यातं	५४
कन्यां छत्रं रथं दीपं	२३६	कर्णयोर्मुखवृत्ते च	१०६
कपर्दिने च तीव्रायै	९२	कर्णयोश्चिबुके चैव	१०५
कपालकर्तृकाहस्तां	१९२	कर्णिकायां स्मरेत् सूर्यं	१२०
कपालमेघं परशुं	४३	कर्तव्यमिति सर्वाणि	२२८
कपिलाघृतकर्पूर	१५०	कर्तव्यं नान्यदित्येषा	३३२
तपिलाघृतसंयुक्तं	११३	कर्तृत्वमात्मनो देव	३१५
कपिलान्ते जटाभार	१८५	कर्पूरकौषिकादीनां	२७२
कपिलायास्तथा क्षीरै	१२७	कर्पूरक्षोददिग्धाङ्गो	८१
कपोले साध्यमालिख्य	२९७	कर्पूरज्वलितैर्दीपैः	२८५
कमलासनमासीनं	६८	कर्पूरकासितैस्तोयैः	२७७
कमलैर्वरुणैर्होमः	२७१	कर्पूरशकलोन्मिश्र	१२३
कम्बुग्रीवां महादेवीं	१२१	कर्पूरशकलोन्मिश्र	२८५
करणयोगनिर्मुक्तं	३३८	कर्पूरशकलोन्मिश्र	२९३
करणश्रवणादीनां	३३२	कर्पूरसहितं देव्यै	१३९
करणं विजयान्तं तत्	२५१	कर्पूरस्य च होमेन	२७२

कर्पूरागुरुकस्तूरी	१८	कह्लारहवनैर्लक्ष्मीं	२७१
कर्पूरागुरुकस्तूरी	१४३	का	
कर्पूरागुरुकस्तूर्या	११२	काकारं कृष्णवर्णं च	६८
कर्पूरैर्वासितैर्वापि	१४२	काकिन्यै नम इत्यन्ते	९६
कर्मपाशसमाबद्धो	३	काञ्चनाञ्जितकञ्जूली	११२
कर्म पूर्वोक्तमाचार्य	२३९	कादिठान्तं दलैरर्क	६०
कर्मभिस्तोषयेत् तौ तु	२०३	कान्तासन्तापजो वह्नि	२८८
कर्मलोपादधो योनौ	२०२	कान्तां सन्तोषयेत् तस्माद्	२८८
कर्मस्वरूपतादात्म्य	६	कान्तिः पुष्टिस्तथा तुष्टिः	१७
कलशं तं समभ्यर्च्य	८२	कामक्रोधलोभमोह	५३
कलशं हेमजं धान्यं	८२	कामगिर्यालये पश्चात्	१०५
कलदो यस्य देवेशि !	२८६	कामदया चतुर्मूर्तिः	९२
कलाकलितमधुरां	१६९	कामदेवस्ततो योनि	९
कलानादसमाक्रान्तः	२०	कामदेवाग्निमारूढो	१७०
कलाभिस्तत् प्रपूज्याथ	१२९	कामदेवोऽग्निमारूढः	१७८
कलाविद्यारागकालौ	३३१	कामपीठं ततो ध्यात्वा	१३४
कला षोडशकाकारा	३३३	कामबीजकुभार्यास्तु	१०३
कला षोडशपत्रे च	२६०	कामबीजं क्लिन्नेत्युक्त्वा	१३१
कल्पकोटिसहस्राणि	११३	कामबीजं ततो देवि !	२९७
कल्पकोटिसहस्राणि	१५८	कामबीजं पुरस्कृत्य	१६७
कल्पकोटिसहस्राणि	३२२	कामबीजं प्रवक्ष्यामि	१६
कल्पयामीति मनुना	१३४	कामबीजं महेशानि !	१६
कल्पयेदथ तस्याग्रे	३८	कामबीजं ललाटेऽव्याद्	२२
कल्पान्तेऽम्बुगते चन्द्रे	३१६	कामबीजं समालिख्य	१२
कवचस्य तथा सिद्धि	३०	कामबीजं समुद्धृत्य	१६८
कवचं चास्त्रमालिख्य	१८५	काममिन्द्रं तुरीयं च	२९७
कवचं यदि मे प्रीतः	२१	कामयित्वाऽखिलान् कामान्	२२०
कवचे मां स्वतन्त्राऽव्याद्	२८	कामराजमिदं भद्रे !	१०
कस्तूरीहेमतो देवि !	२७२	कामराजाख्यविद्येयं	११
कस्य वा क्रियते पूजा	१९८	कामराजाह्वये देवि !	२६४
कह्लारबकुले चैव	१४८	कामराजे महेशानि !	२६०

कामरूपं महापीठं	९८	काम्यं तत्तु विजानीयात्	२०२
कामरूपं वपुः कृत्वा	२५३	कायिकैस्तु नमस्करैः	१६०
कामस्य किल तीर्थेन	१११	कायिको वाग्भवश्चैव	१६०
कामाकर्षणिकाग्रे तु	४४	कायेन मनसा वाचा	१८८
कामाकर्षणिकाद्यास्तु	४४	कायेन मनसा वाचा	२४३
कामाख्यायां महादेवि !	२२५	कारणानन्दसन्दोहैः	११४
कामात्मा कामरूपी च	२२०	कारणे सर्वभूतानां	११४
कामान्नैमित्तिकं नित्यं	२१९	कारणं नात्मनश्चैव	१३७
कामेशि ! कामरूपे त्वं	१४५	कारयित्वा पुनर्विद्यां	२४६
कामेशि ! त्वमिहागच्छ	१३६	कारागारनिबद्धो वा	२२७
कामेश्वस्वरूपं च	१९	कारुण्यनिलये देवि !	२३९
कामेश्वराङ्कपर्यङ्क	१२१	कार्यकारणभावेन	२५७
कामेश्वराङ्कपर्यङ्कं	१२४	कार्यौ च हृदये सेयं	१३८
कामेश्वरि ! समागच्छ	१३६	कालकुजा समायुक्तो	९३
कामेश्वरी त्रिनेत्रा च	४६	कालकूटधरं कण्ठे	२
कामेश्वरी पुरोभागे	४७	कालत्रयेऽप्यशक्तश्चेद्	२१०
कामेश्वरीभिर्युतो भूत्वा	२०५	कालभेद्यसमालोक	११७
कामेश्वरी रतौ पातु	२८	कालशाकं कलापं च	१५६
कामेश्वरी ललाटेऽव्याद्	२३	कालालिकुलसङ्काश	१२१
कामेश्वरीस्वरूपां तां	१९	कालेश्वरं महापीठं	९९
कामेश्वर्यादिका नित्या	४०	कालः परिच्छेदको वा	३३२
कामं क्रोधं तथा लोभं	१००	काश्मीरं च तथा पीठं	९९
कामं क्रोधं तथा लोभं	२०९	काष्ठादिकासनं कुर्याद्	७८
कामं क्रोधं तथा लोभं	२३१	कि	
कामं क्रोधं तथा लोभं	२४०	किङ्किणी मणिसन्नद्ध	११९
कामं मोक्षं तथा धर्मं	१८२	किञ्च भक्ष्यमभक्ष्यं वा	३०३
कामं शक्रं तथाऽऽकाशं	१६६	किञ्च मेध्यममेध्यं वा	३०३
कामं विष्णुयुतं महा	१५	किञ्चाऽतिबहुनोक्तेन	१०१
कामः कामयतो भेद	२६३	किञ्चाऽतिबहुनोक्तेन	१४९
कामः कामे सदा पातु	२२	किञ्चित् किञ्चिच्च निक्षिप्य	१५३
काम्यार्थं कम्बले चैव	७८	किञ्चिदूर्ध्वन्दुकटिल	१२१

किटिशब्दान्विता माला	१७५	कुलशिचन्मथिते धाम्नि	३३४
किन्नरैरप्सरोभिश्च	१	कुतो वा लीयते जीवोऽ	३३६
किमन्याभिर्महेशानि !	२८८	कुमारीपूजनं देवि !	२१२
कियत्कलसुखावाप्तिः	२८२	कुमारी पूजिता येन	२१२
किरीटं च शिरोरत्नं	१४५	कुमार्यै भोजनं दत्त्वा	२१८
किं करिष्याम्यहं देव !	१	कुमार्यै भोजनं दत्त्वा	२२६
किं पुनः शक्तिरूपेण	१४	कुमार्यै यज्जलं दत्त्वा	२१२
किं मित्रं किमामित्रं च	३०३	कुमार्यः पूजितव्याश्च	२१३
किं रूपं किं विलुपं वा	३०३	कुम्भकार्द्धं भवेद् रेचः	१०८
किंशुकैर्हवनं देव्याः	२६८	कुम्भकेन द्वितीयं तु	८९
किंशुकैः पापराड्घात	२७२	कुम्भसन्तरणैस्तर्तु	३०५
की		कुम्भादिकर्णे यन्त्रव्यं	२४३
कीदृशी वा भवेद् दीक्षा	२२९	कुम्भं चापि प्रयत्नेन	१२६
कीदृशी सा महादेवी	१९१	कुम्भे सततं भोगी	२२८
कीदृशो वा भवेच्छिष्यः	२२९	कुर्याच्च सर्वदा भक्त्या	१९७
कु		कुर्याच्छ्रागस्य मांसेन	१९३
कुडकुमागुरुकरतूरी	१४६	कुर्यात् तद् हृदयासन्नं	१११
कुडकुमागुरुकरतूरी	२७६	कुर्यात् सर्वप्रयत्नेन	२३२
कुडकुमागुरुकरतूरी	२७७	कुर्याद् यथोक्तविधिना	२५०
कुडकुमागुरुकरतूर्या	३२०	कुर्याद्वै महतीं पूजां	२१८
कुडकुमारुणदेहस्तु	८०	कुर्यान्मुपलमुद्रेयं	१२९
कुडकुमैर्होमतो देवि !	२७२	कुर्वन्तं पृथिवी तापं	१५०
कुडकुमं कृषरं माल्यं	२३६	कुलकौलान् प्रपूज्यैव	१६८
कुचद्वयं तु तच्छेषैः	२६७	कुलकौलेश्वरीं देवीं	१२१
कुचन्दनं शितं चैव	१४६	कुलचक्रं जले न्यस्य	६३
कुटिलारूपके तस्याः	२५५	कुलज्ञानी कथं त्वं हि	२१४
कुण्डली-पात्र-तस्थेन	२९९	कुलज्ञानं विना देवि !	३०५
कुण्डलीं त्रिविधां तत्र	१०९	कुलज्ञः कुलशास्त्रज्ञः	२४६
कुण्डगोलोद्भवैर्द्रव्यैः	१८	कुलदीप शिखाकारे	२९९
कुण्डगोलोद्भवं वापि	२१५	कुलनाथं परित्यज्य	५२
कुण्डं सुलक्षणं कृत्वा	२६८	कुलपात्रे सरत्नं च	६३

कृपया हर विघ्नं मे	२१५	को	
कृपाणं च कपालं च	१८६	कोकिला काकपक्षैश्च	१९३
कृष्णापक्षे महेशानि !	४०	कोटिचन्द्रप्रतीकाश	२६०
कृष्णयाऽथ चतुर्दश्या	२२०	कोटिजापे तु सम्पूर्णं	२५३
कृष्णवर्णं तदुदकं	६५	कोटिहोमात् परं नास्ति	२८७
कृष्णसर्पकरालं तु	१९५	को देवः कोऽपरः पक्षः	३०३
कृष्णाजिने मोक्षसिद्धिः	७८	को द्विजः कोऽथवा शूद्रः	३०३
के		को वा करोति पापानि	३३५
केचित् तां भूषणाच्छदैः	३०७	को वा जीवः कथं प्राणाः	३३६
केचित् तां तु प्रहाराद्यैः	३०७	को वा बद्धो विमुक्तः कः	३३५
केतकी वनमाला च	१४८	कोषजं रोमजं वाऽस्त्रं	१५०
केन जीवत्यसौ जीवः	३३६	कौ	
केनपश्यत्यसौ जीवः	३३५	कौटिल्य क्षौरमभ्यङ्ग	२४९
केवलानुभवानन्द	८४	कौतुकं कारयेद् देव्यै	१८१
केवलानुभवानन्दे	८३	कौमारि ! सर्वविद्येशि !	२१४
केवलं जपमात्रेण	२७३	कौमारी पीतवर्णा च	४३
केवलं नारिकेलाम्बु	१५८	कौलिकं कथयिष्यामि	२५८
केवलं ब्रह्मविज्ञानं	५७	कौलो धर्मस्त्वया प्रोक्तः	३२२
केवलं भक्तिभावेन	१४४	कौशेयाजिनसंयोगो	७९
केवलं मानसेनैव	११४	कं	
केशकीटादिसंयुक्ता	७४	कं युतां च न्यसेत् पुण्यां	९४
केशान्वितमधौतं च	१४४	कः	
केषाञ्चिदस्मदुक्तानां	३२७	कः कामः को भवेदिन्दुः	३०३
कै		क्र	
कैलाशं भूतनगरं	९९	क्रमात् प्राणा इह प्राणा	२७८
कैलासशिखरारूढं	२	क्रमादभ्यसतः पुंसो	५५
कैलासाख्यं तदूर्ध्वं तु	६१	क्रमेण देवि! तेनैव	१६७
कैवल्यं केवलं शान्तं	३३७	क्रियते त्रिपुराप्रित्यै	२०२
कैव सृष्टिः किमत्रापि	५	क्रियते परमेशानि !	१६६
		क्रियते भक्तियुक्तेन	१६२

क्रियते यो नमस्कारो	१६०	क्षेत्रपालं महादेव्या	१८६
क्रियते यो नमस्कारः	१६०	क्षेत्राधिपस्य नाम्ना तु	२४६
क्रियाशक्तिमये बाण	१२३	क्षेत्रे पीठोपपीठा	१८६
क्रियासिद्धिं विधास्यामि	२३६	क्षेत्रेशो नैर्ऋते पातु	२८
क्रियेच्छाज्ञानशक्तीनां	३३२	क्षौद्राज्यदुग्धैः प्रथमं	२७७
क्रीडा कुलकुमारीणां	२८०		
क्रीडा यत्क्रीडनैः सर्वाः	२१५	ख	
क्रुद्धाभगवती तस्य	२०६	खगाभ्यां च तथा श्लेषां	९४
क्रीधीशत्रितयेनाऽथ	२५८	खड्गी दुर्भगया युक्तो	९३
		खड्गं च चषकं चैव	९५
क्ल		खड्गं वेतालकं चैव	४३
क्लीङ्कारं रक्तवर्णं तु	६९	खर्जूरी मुखमध्यस्था	१९४
क्लीङ्कारः सर्वदा पातु	२३	खादन् मांसं पिबन् मद्यं	२८४
क्लीमात्मकं कामदेवं	६२	खान्तं वह्नि-समारूढं	१६४
क्लृप्तैः कशिपुभिः कान्त	११७	खान्तं वह्नि-समारूढं	१६५
क्व		खेचरी पादयोः पातु	२५
क्वाटलौ हससम्बद्ध	२९८	खेचरी बीज-योन्याख्या	१३८
क्वाथेन पूरयेद् देवि !	२७३	खेचरी बीज-योन्याख्या	१८२
क्ष		खेटकं चषकं चैव	४३
क्षान्तुमर्हसि मे देवि !	१८८	ग	
क्षमापृतिमिताहार	५४	गङ्गाद्वारसमासीनं	१
क्षालयित्वाऽस्त्रमन्त्रेण	२३७	गङ्गापि स्वयमायाति	१२८
क्षीरपानीयसंयुक्तं	११३	गङ्गावतारमन्त्रेण	१२८
क्षीराज्यमधुकर्पूर	१५७	गङ्गास्मरणमात्रेण	२९६
क्षीरादीन्यथ गव्यानि	१५७	गच्छन्तीं ब्रह्ममार्गेण	२६४
क्षीराब्धिमथने पूर्वं	१५५	गच्छन्तीं ब्रह्ममार्गेण	२६५
क्षीरोदधिः सनादेन	२७८	गजवक्त्राय मोहिन्यै	९२
क्षीरोदस्योत्तरे तीरे	३०९	गणनाथश्च कामिन्या	९२
क्षीरं च लवणं मांसं	२४८	गणनाथं बटुकं च	७५
क्षीरं दधि मधु स्वाज्यं	२७१	गणेशत्वं महादेव्याः	२५९
क्षुतेऽधोवायुगमने	२५०	गणेशैः प्रथमो न्यासो	९१
		गणेशो विघ्नहारिष्या	९३

गणेशं चैव क्षेत्रेशं	७५	गात्रे दातुं च यद् योग्यं	१५२
गणेशं मातृकां चैव	२४६	गानेन तुम्बुरुः साक्षाद्	२१७
गतिस्तस्यैव सर्वत्र	३३	गाम्भीरी निर्मितं शस्तं	७८
गत्वा योऽसी नमस्करः	१६१	गायत्र्याश्च महादेव्याः	६४
गदां पद्मं च शङ्खं च	१८४	गायत्र्येषा समाख्याता	७०
गन्धपुष्पाक्षतादीनि	८२	गायन्तं त्रायते यस्माद्	७०
गन्धर्वरूपवान् भूत्वा	१४	गारुडं चैव माणिक्यं	१२६
गन्धर्वरूपवान् भूत्वा	२२१	गां गीं गूं त्रयमालिख्य	१८७
गन्धर्वरूपवान् भूत्वा	२८४	गिरिकर्णी शर्मीं दूर्वां	१९४
गन्धर्वाणामशेषाणां	१७९	गिरिराजशताकीर्णं	११६
गन्धर्वान् किन्नरान् कृत्वा	२२१	गिरिराजसुता देवी	२२
गन्धर्वेभ्यो ददौ तेन	४	गिरी स्वर्णगिरिं चैव	११६
गन्धर्वैः पूज्यते देवि !	१३५	गीतनृत्यादिना सायं	२०६
गन्धस्य विस्तरो भेदो	१४६	गीयते सर्वतन्त्राणां	२
गन्धाकर्षणरूपा मां	२५	गुणत्रयमयी तासु	३१४
गन्धादिभिः समभ्यर्च्य	१८५	गुणाः पञ्चदश प्रोक्ता	२५६
गन्धेन लभते कामान्	१४६	गुदमेद्रान्तरे शक्तिं	६१
गन्धैर्नानाविधैः पुष्पैः	२४४	गुप्ततरेश्वरी देवी	१२१
गन्धैः सुतोषिता देवी	१४६	गुप्तं सर्वत्र देवेशि	२९३
गन्धैः पुष्पैस्तथा माल्यैः	२९२	गुरवे गुरुपुत्राय	१३१
गन्धं पुष्पं च धूपं च	११२	गुरुक्रमेण सम्प्राप्तः	२५८
गन्धं पुष्पं च धूपं च	२२६	गुरुत्रयं च सन्तर्प्य	१३२
गन्धं पुष्पं तथा धूपं	२१४	गुरुणा चार्चनं कृत्वा	२३६
गन्धः पञ्चविधः प्रोक्तो	१४५	गुरुतल्पगमनाद्यै	७०
गन्धः प्राण्यङ्गजः प्रोक्तः	१४६	गुरुदेवं विना देवि !	५२
गमनागमनं वायोः	१०७	गुरुदैवतमन्त्राणां	१७६
गमयेत् परमेशानि !	२११	गुरुपादरजो मूर्ध्नि	५२
गलद्वर्धिरगन्धाढ्या	१८५	गुरुभक्तां सुवेशां च	१८
गसतुण्डा महामुद्रा	१८७	गुरुभक्तिविहीनाय	२९
गसौ च समनाः पश्चात्	१२६	गुरुभक्तेन शुद्धेन	१३
गात्राणि शोभयन्त्वेते	१४५	गुरुमण्डलपूजां तु	५२

गुरुरेव परं ज्ञानं	५१	गुरोः शरीरमास्थाय	२००
गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुः	५१	गुर्वादि सहितो वासो	२३५
गुरुहत्याकृतं पापं	६८	गूढगुल्फपदद्वन्द्व	१२२
गुरोरपि न पद्येत	१००	गृहाण बह्निजायान्तो	१५९
गुरोः पादप्रसादेन	३०	गृहीतं पुष्यनक्षत्रे	१९४
गुरुं प्रकाशयन्त्रैव	१७५	गृहीत्वा कुलदेवस्य	६३
गुरुं सम्पूज्य विधिवत्	२१७	गृहीत्वा तस्य चात्मानं	२४१
गुरुः कालं विनिश्चिद्य	२३४	गृहीत्वा तु प्रयत्नेन	१९
गुरूणां च त्रयं चैक	१३१	गृहीत्वा पूजयेत् तुष्टः	१६३
गुरूणां चैव मन्त्राणाम्	२४०	गृहीत्वा पूजयेद् देवीं	२१५
गुरूणां सन्निधानं च	२२४	गृहीत्वा रक्तपुष्पं च	८५
गुरुता शिष्यता चैव	२३३	गृहेक्षेत्रादिवित्तेषु	१७९
गुरुपुत्रकलत्रादि	२८३	गृहे चेद् द्वारदेशस्थ	७५
गुरुपूजाकराकृष्टि	३२३	गृह्णन्ति राक्षसा येन	१७७
गुरुभक्तिविहीनस्य	२९०	गोकर्णं च ततो देवि !	९९
गुरुभूतैव भगवान्	२२९	गोपयन् दिव्यभावं च	३०७
गुरुवाक्येन तं विद्याद्	३१९	गोपयेद् यत्नतो दिव्यं	२२७
गुरुशय्यासनं पीठ	२३२	गोपितव्यं पशोरग्रे	८
गुरुशुक्रोदये शुब्दे	२३३	गोभूहिरण्यवस्त्रादि	२०४
गुरुसैवैकमात्रेण	२९६	गोभूहिरण्यवस्त्राद्यैः	२४३
गुरुं दृष्ट्वा भवेद् हृष्टः	२३२	गोरसं च गवां सारं	३०२
गुरुं नत्वा विधानेन	२९१	गोरोचनासमायुक्ता	१९४
गुरुं सन्तोषयेदेवं	२५१	गोलकं तु यथा देवि !	३३७
गुरुं समाश्रयेच्छिष्यः	२३१	गोभृङ्गोपरि यत्कालं	१८१
गुरुः शाक्तो भवेद् ऋद्धयै	२३०	गोहत्यादिकृतं पापं	६८
गुरुः सर्वगुणोपेतो	२३०	गौतमप्रोक्तशास्त्रार्थ	६
गुरुन् नत्वा विधानेन	११४	गौतमेन तथा न्यायं	६
गुरुन् नत्वा विधानेन	२२६	गौरीं च लोकधार्त्रीं च	७५
गुरोरभावे विप्रोऽस्य	२४६	ग्रन्थयोऽष्टादशापि स्युः	३८
गुरोराज्ञां समादाय	२४५	ग्रहणादिविमोक्षान्तं	२५२
गुरोराज्ञेव मूलं स्यात्	२४५	ग्रहणेऽर्कस्य चेन्दोर्वा	२३३

ग्रहणेऽर्कस्य चेन्दोर्वा	२५२	चक्रोपरि शिवां नत्वा	८३
ग्रहरूपा परादेवी	२५९	चक्रं कृत्वाऽऽदिमं तेषु	५०
ग्रामारण्यैः फलैर्देवीं	१५८	चक्षुरुन्मीलितं येन	५१
ग्रामे वा नगरे देशे	२४६	चक्षुषा चाऽथ कर्णाभ्यां	१६१
घ		चक्षुषोरनिमेषत्वं	२८७
घडाभ्यां च मघां देवि	९४.	चक्षुष्मत् पद्मरागागै	११८
घण्टाशङ्खनिनादेन	१८०	चतुरस्त्रासने शुद्धे	२४२
घान्तं वरुणमिन्द्रं च	१०३	चतुरसे समे शुद्धे	३६
घृत-तैलादि-योगेन	१४७	चतुरसं चतुर्द्वारं	२६९
घृतदीपस्तु प्रथम	१५०	चतुराश्रमिणां मध्ये	२८४
घृतपायसहोमेन	२७१	चतुर्णामपि चक्राणां	३८
घृतेनोद्धर्तनं कृत्वा	११२	चतुर्थमण्डले देव्याः	१८६
घृष्टो मलयजो गन्धः	१४५	चतुर्थस्वरसंयुक्तं	१५
घ्राणाद् देवाश्च तुष्यन्ति	८५	चतुर्थी नतियुक्तानि	९८
घ्रातान् निवेद्य देवेशि !	१४७	चतुर्थी नतिसंयुक्तं	९८
ङ		चतुर्थी वायवी मूर्तिः	३१२
ङेन्तमात्मासनायान्ते	१०२	चतुर्थेन चतुर्थी च	४१
ङेन्तेषु परमेशानि !	१०४	चतुर्थं योनिमध्ये तु	२६१
ङेन्तं नमः पदं कुर्याद्	७९	चतुर्दशस्वरैर्वक्त्रं	६२
ङेन्तं च नतिसंयुक्तं	१६८	चतुर्दशस्वरोपेतं	१२
ङेऽन्तं शाखामन्त्रयुक्तं	१३०	चतुर्दशाक्षरेणैव	४१
च		चतुर्दशारके देवि !	४५
चक्रमण्डलमाख्यातं	४७	चतुर्दशारचक्रस्य	३८
चक्रमध्ये समावाह्य	४७	चतुर्दशीं तथा शक्रे	४२
चक्रराजपदस्याऽन्ते	१७२	चतुर्दश्यामथाऽष्टम्यां	२१९
चक्रराजस्त्वया प्रोक्तः	२७६	चतुर्दश्यामथाऽष्टम्यां	२४६
चक्रराजं तु लिखितं	२३७	चतुर्द्धा कालरूपैश्च	३२१
चक्रराजं हृदि ध्यात्वा	७३	चतुर्भुजा त्रिनेत्रा च	३०९
चक्रे मूर्तीं तथा शिष्ये	२७६	चतुर्भुजं महादेव्या	२०८
चक्रे शीमपि तामेव	४७	चतुर्वर्गप्रदश्चायं	८९
		चतुर्वर्गप्रदं नित्यं	१४५

चतुर्वर्गस्त्वयि न्यस्त	१७४	चन्द्रमण्डलमभ्यर्च्य	८२
चतुर्वर्गस्त्वयि न्यस्त	२९३	चन्द्रमण्डलरूपं तद्	१२८
चतुर्वर्गं करे तस्य	१२४	चन्द्रशिवौ त्रिशूलाद्वयौ	५०
चतुर्वर्गं लभेद् भक्तो	१६०	चन्द्रसूर्याग्नितेजोभिः	५८
चतुर्विंशतितत्त्वेन	६७	चन्द्री चक्री वज्री	१९४
चतुर्विंशति सङ्ख्याताः	३८	चन्द्रं हित्वा दिनं कुर्यात्	१३०
चतुर्विंशत्यङ्गुलेन	७९	चन्द्रः कामस्तथेन्द्रश्च	१०
चतुर्वेदमयी साक्षात्	१०	चम्पकाऽशोकपुन्नाग	११६
चतुर्व्यूहं ततो देवि !	१०५	चम्पकैः पाटलैर्हुत्वा	२७१
चतुष्कलासमायुक्तो	३३७	चराचराश्च सकलाः	१४८
चतुष्पथसमायुक्ते	४६	चवर्णेन च देवेशि !	१६६
चतुःषष्ट्युपचारैस्तु	१७६	चवर्गेण तथा स्कन्धे	९८
चत्वारि तस्य नश्यन्ति	१७४	चर्यं चोष्यं तथा लेह्यं	१५५
चत्वारि तस्य नश्यन्ति	२१०	चषकं वरदानं च	४६
चत्वारि तस्य नश्यन्ति	२१८	चा	
चत्वारः षष्ठवर्णा स्युः	३३२	चाटुकानि रतांते च	३२४
चन्दनाऽगुरु-कर्पूर	११९	चाण्डालक्लेशयुक्तेन	१९३
चन्दनाऽगुरु-कर्पूर	२३७	चाण्डालीगमनाद्यैश्च	७०
चन्दनाऽगुरु-कर्पूर	२८५	चाण्डालगर्दभं काकं	२३६
चन्दनागुरुकर्पूरै	१५३	चातुर्वर्ण्यं करे तस्य	३३
चन्दनागुरुकस्तूर्या	३२०	चान्तं हित्वाऽग्निबीजं च	९६
चन्दनागुरुहोमेन	२७२	चापलानि च जिह्वानि	२३१
चन्दनेनाऽन्विताः सर्वाः	१९४	चापं बाणं तथा पाशं	९७
चन्दनैः कर्णिकारैश्च	११६	चामुण्डा कृष्णवर्णा च	४३
चन्द्रकोटिप्रभां शुद्धां	२४१	चामुण्डे मुण्डमाला सक्	२१४
चन्द्रकोटिसमप्रख्यां	१०९	चारयन्ति यतस्तस्मा	१३८
चन्द्रचन्दनकस्तूरी	१७४	चारुचन्द्रकलायुक्तं	२
चन्द्रतारानुकूले च	२३३	चारुणा शाक्तकुम्भेन	३४
चन्द्रबिन्दुसमायुक्ता	८७	चि	
चन्द्रबिन्दुसमायुक्तान्	८९	चित्राकर्षणरूपा मां	२५
चन्द्रबिन्दुसमायुक्ताः	८६	चित्रपूजासु सर्वासु	१४९

चित्रवस्त्रं दुकूलं च	१४४	चं	
चिद्रूपं परमानन्दं	१	चं पूर्वफाल्गुनीं चैव	९४
चिन्तनं योषितां सार्द्धं	२९४	छ	
चिन्तयित्वा महेशानि !	११५	छत्रं च चामरं चैव	१७९
चिन्तयित्वा महेशानि !	१६८	छन्दो विराड् देवता च	२१
चिन्तयित्वा महेशानि !	२६५	छान्तं भान्तं च ज्वलनं	१०४
चिन्तयित्वा शिवं तत्र	४४	छायया शोणया व्याप्तं	३१
चिन्तयेत् परमं ब्रह्म	२०४	छाया यस्य जले याति	१९५
चिन्तयेत् सततं भक्त्या	२०७	छायां कलत्रमन्यच्च	२३५
चिन्तयेत् सलिलैः पूर्णां	११६	ज	
चिन्तयेत् साधको नत्वा	११०	जगतामीश्वरत्वं च	९
चिन्तयेत् साधको भक्त्या	१२१	जगत् कृत्स्नं तथा व्याप्तं	२५६
चिन्तयेत् साधकः शक्तिं	२९२	जगदाकर्षणकरीं	१२३
चिन्तयेद् योषितां योनौ	२६५	जगदाह्लादजननीं	१२३
चिन्तामणिरियं विद्या	११	जगद्वन्द्यकलाधीश	७
चिन्तावशमुपाविष्टो	३०९	जगन्मयीं ततो दृष्ट्वा	३१३
चिन्ताव्याकुलचित्तो वा	१७७	जगन्मातर्महादेव्या	१८२
चिबुकेन मुखेनाऽथ	१६१	जटिले चपलाक्षिण्यै	९३
चु		जठराननयोर्देवि !	८८
चुम्बनं स्तवनं देवि !	२९४	जठरास्ययुगे देवि !	८८
चुल्लुकार्द्धं मधु क्षीर	२७२	जठरे रोगशमनी	३५
चू		जडत्वादुभयोर्देव !	३१४
चूर्णीकृतो वा घृष्टो वा	१४५	जननाभ्रन्महाविद्या	२५९
चै		जननीं सर्वमन्यानां	१२
चैतन्यरहिता मन्त्राः	२५५	जन्मान्तरसहस्रस्य	२९४
चैतन्यावरणं यद्वत्	१०७	जन्मान्तरे जायते स	२४८
चैतन्यं सर्वभूतानां	५९	जन्मार्जितफलं नश्येत्	६२
चैतन्यं सर्वभूतानां	१२५	जपकर्मणि मालायाः	१७७
चैतन्यं सर्वभूतानां	३२०	जपध्यानपरो मन्त्री	२१८
		जपध्यानसमायुक्तः	१७३

जपध्यानादिभिर्युक्तं	५५	जपशब्दान्वितैः स्तोत्रैः	२७८
जपनिष्ठा द्वादशैते	२४९	जयिनी च ततो देवि !	१०४
जपमालामुपरकृत्य	१८	जयिनी शूर्पकर्णश्च	९२
जपरूपा शिवा शक्ति	१७३	जरामरणदुःखाद्यै	६१
जपस्यान्ते शिवं ध्यायेत्	१७३	जलं च तेजसो रूपं	११४
जपहोमादिकं सर्वं	२७५	जलं च नारिकेलोत्थं	१४३
जपाकुसुमसङ्काशं	१६८	जलं चापि तथा प्रोक्तं	३०२
जपाकुसुमसङ्काशां	३१	जलं सोममयं तद्वत्	२३८
जपाकुसुमसङ्काशां	१२१	जलं हस्ततले गृह्य	८९
जपात् तुष्यन्ति देवाश्च	१७३	जलाञ्जलित्रयं भूमौ	६५
जपादौ जपकर्मान्ते	१७८	जले स्थले तथाऽऽकाशे	३२
जपादौ पूजयेन्मालां	१७४	जहि शङ्कां महादेव !	३२३
जपान्ते जुहुयादग्निं	१३९	जा	
जपान्ते जुहुयादग्निं	१७८	जागर्ति परमेशानि !	५२
जपारम्भं सुधीः कुर्याद्	१७६	जागर्ति यदि सा देवि !	५२
जपेदेकमनाः प्रातः	२५०	जागर्ति सुप्यते कोऽसौ	३३५
जपोक्तक्रमतो योगी	२४१	जागर्ति सुप्यते वायुः	३३५
जपो होमं तर्पणं च	२५१	जाग्रत्-स्वप्न-सुषुप्त्यादि	३३६
जपं समारभेत् पश्चात्	२४८	जाग्रद्दादिसुषुप्त्यन्तं	१२४
जपः स्यादक्षरावृत्ति	१७२	जातसूतकमादौ स्याद्	२५४
जप्तबीजाश्च ये मन्त्रा	२५५	जातरूपमयै रत्नै	११९
जप्त्वा कृत्वा भवेत् सिद्धौ	१९९	जातीलवङ्गकक्कोल	१५९
जप्त्वा तत् साधयेत् सर्वं	१५	जानुद्वये तथा नाभौ	१०७
जप्त्वाऽऽनन्दमयो भूत्वा	१७	जानुभ्यामवनीं गत्वा	१६०
जप्त्वा विद्यां च मालायां	१८	जानुभ्यामवनीं गत्वा	१९६
जप्त्वा वै दिव्यमालायां	१९	जानुभ्यामवनीं गत्वा	१९७
जप्यते साधितेऽप्येष	८६	जानुभ्यामवनीं स्पृष्ट्वा	२६९
जप्यमेकाक्षरं ब्रह्म	१५	जानुभ्यां क्षितिमस्पृष्ट्वा	१६०
जम्बूफलैः स्त्रियः सर्वा	२७१	जानूर्बोरन्तरे सम्यक्	५४
जपकाले चिन्तयित्वा	६९	जान्तं भान्तं ततो रेफं	१०४
जपशब्दान्वितैः स्तोत्रैः	२३७	जायते स्वयमेवास्यां	२८८

जाया चेत् कुलटा गेहे	२८८	जै	
जाया मुख्यतया प्रोक्ता	२८८	जैगीषव्यश्च चन्द्रश्च	७०
जायास्वपि च सर्वासु	३०३	ज्ञ	
जालन्धरपदात् पीठे	१०५	ज्ञातृकर्तृत्वपूर्णत्व	३३२
जालन्धरमहापीठे	४६	ज्ञातृज्ञानमयाकार	२५५
जालन्धरं महापीठं	२९३	ज्ञात्वा तत् साधयेद् देवि !	१६
जि		ज्ञात्वा तं मृत्युमत्येति	३३९
जितव्याधी रूपवान् स्याद्	३३	ज्ञानकर्मपरः शुद्धः	२१८
जितामितकुचद्वन्द्व	२९७	ज्ञानचक्षुस्तयोरैक्यं	२०३
जिह्वया जलसंयोगाद्	३००	ज्ञानतत्त्वात्मनश्चैव	१२०
जिह्वामापूर्य भो देवि !	२६५	ज्ञानतोऽज्ञानतो वापि	१८९
जिह्वायां न्यसनाद् देवि !	१०	ज्ञानदं कामदं पुण्यं	१५५
जी		ज्ञानदं कामदं श्रेष्ठं	२२७
जीवनं धनमेवाऽत्र	२२८	ज्ञाननिर्मन्थनाभ्यासात्	३३९
जीवन्मुक्तश्च देहान्ते	५३	ज्ञानपुण्यविहीनास्तु	२२७
जीवन्मुक्तो जामदग्न्यः	७०	ज्ञानमुद्रा च हस्ताब्जै	९७
जीवन्मुक्तः सर्वभूत	३१९	ज्ञानयोगश्च वक्तव्यः	४९
जीवन्मुक्तः स्वयं देवो	३२४	ज्ञानलोपो भवेद् यस्य	२८७
जीवन्या जीवयेद् विद्या	२६४	ज्ञानशुद्धिस्त्वया प्रोक्ता	४९
जीवमीश्वरभावेन	५७	ज्ञानात्मिकां यजेच्छक्तिं	१७०
जीवशक्त्यैकसिद्धयर्थं	२६२	ज्ञानाद्धि निर्मलं विश्व	३०२
जीवहीनो यथा देही	२४५	ज्ञानिनां सिद्धिदा चयं	१५४
जीवात्मा परमात्मा च	२५९	ज्ञानेच्छादिक्रियारूपां	१७२
जीवं सर्वमयं ज्ञात्वा	३१६	ज्ञानेन कर्मणा चेह	४९
जीवः पश्यति देहस्थो	३३७	ज्ञानेन कर्मणा वापि	४९
जीवः शुक्रं च विज्ञेयं	३३६	ज्ञाने मां भास्करः पातु	२४
जु		ज्ञानं दिव्यं यतो दद्यात्	२२९
जुष्टं विचित्रवैतानै	११८	ज्ञानं सत्यं पूर्णं इति	२२९
जू		ज्यो	
जूम्भणे सर्वदा पान्तु	२८	ज्योतिष्टोमफलं लब्ध्वा	१५६

ज्योतिष्टोमाश्वमेधादी	१४३	ततः क्षेत्रपदं पात्र	१८६
ज्योतिषां च लयं तत्र	३००	ततः परं तु कैवल्य	१५८
ज्योतीरूपं तदाधारे	२५४	ततः पार्श्वद्वयं देवि !	२४६
ज्योतीरूपं तु योनिस्थं	२५३	ततः परं शिवाङ्कस्थां	३९
ज्व		ततः पादद्वयं देवि !	२४७
ज्वालामुख्यं च सर्वान्ते	१८४	ततः पुनरिहागत्य	१८१
ट		ततः पुनर्हुम्फडिति	७६
टवर्गेण तथा कुक्षौ	८९	ततः प्राङ्मुख आसीन	३६
ठ		ततः शतगुणं प्रोक्तं	२२५
ठान्तद्वयं ततः पश्चात्	९५	ततः शतगुणा प्रोक्ता	२२५
ठान्तं भान्तं महीबीजं	९५	ततः सन्तोषयेद् देवीं	१४०
ढ		ततः सन्ध्यामुपासीत	६४
ढणाभ्यां च विशाखां वै	९४	ततः स्थानान्तरे नीत्वा	२१४
ड		तत एव समुत्पन्ना	२८५
डङ्कारेण तथा स्वातीं	९४	ततश्चतुर्गुणाः प्रोक्ता	२२५
डफवर्णास्ततो देवि !	९६	ततश्च पूर्वरेखायां	४०
डमरुं चाक्षसूत्रं च	९७	ततश्च मन्त्रसिद्धिः स्याद्	२५२
डाकिनीप्रमुखाः पश्चाद्	१८५	ततश्च शोधयेद् दीपं	२९३
डाकिनीं भावयेदेवं	९५	ततश्च साधकश्रेष्ठः	२९९
डाकिन्यै नम इत्यन्ते	९५	ततस्तां परमेशानीं	१८९
त		ततस्तु कवचं दिव्यं	३२
त एव ब्राह्मणाः सर्वे	७०	ततस्तु त्रिगुणा पूजा	२२४
तगरः कर्णिकारश्च	१४८	ततस्तु नीलसुभगे	२९७
तच्चित्तस्तद्गतप्राणो	२८६	ततस्तु पतने शीघ्रं	३३७
तच्चैतन्यं विनिःसार्य	१३५	ततस्तु पुष्पनैवेद्य	१९७
तच्चैतन्यं समूलेन	१८९	ततस्तु मन्त्रसिद्ध्यर्थ	२५२
तज्जनितपरमानन्द	१६९	ततस्तु वायुबीजेन	१३५
तज्जुगुप्सितमन्याय	३०६	ततस्तेनापि सम्प्रोक्तं	४
तडिल्कोटिप्रभाप्रख्या	२६१	ततो ज्ञानात् क्रियासारा	३३४
ततः कथय देवेश !	१२	ततो दद्यात् पुनर्माल्यं	२१५
		ततो दशारचक्रस्य	३७

ततो देवीं हृदि ध्यात्वा	२७७	तत्तदायुधपूर्णान्ता	७५
ततो देवीं हृदम्भोजे	३१	तत्तदीहापरा शक्तिः	२१९
ततो देव्याः स्वनामान्ते	७१	तत्तद्दृष्टिमयैर्दीप	२०८
ततो ध्यायन्महादेवीं	१३५	तत्तद्ध्वजमधिष्ठाय	२३४
ततो न्यसेद् महादेवि !	१०६	तत्तद्विद्यास्तथा ध्यानं	४०
ततोऽपि दक्षिणां गत्वा	१६१	तत्तद्दर्शिमभिरेवास्य	२४१
ततोऽपि द्विगुणा प्रोक्ता	२२४	तत्तन्त्रे ताः प्रयोक्तव्या	७१
ततोऽपि द्विगुणा प्रोक्ता	२२५	तत्तु देव्याः पुरोभागे	१७८
ततो बहुसुखं भुक्त्वा	३२४	तत्तु योगतया स्यातां	३२९
ततो बुद्ध्या यथाकाले	२०४	तत्तुरीयस्वरूपार्ण	२६६
ततो ब्रह्मस्वरूपिण्यै	१८७	तत्तुर्यो बिन्दुसंयुक्तो	७७
ततो भूयात् तु षष्ठ्यन्ता	२७८	तत्तेजोभिरिदं सर्वं	१२३
ततो मन्त्रं जपेद् ध्यात्वा	१९२	तत् ते मातः ! प्रयच्छामि	१४९
ततो मौनी विशुद्धात्मा	७४	तत् तैजसेन पात्रेण	४१
ततो रमिति मन्त्रेण	८१	तत्त्रिधा वेदमायाति	३२९
ततोऽवगुण्ठयेद् देवी	१३७	तत् त्रैविध्यं शृणु प्राज्ञे	२६६
ततो वै मूलमन्त्रेण	१९६	तत्त्वमसि स एवाहं	३२२
ततोऽहं परमेशानि !	५	तत्परं न हि वस्त्वेह	१८९
तत्कथय महादेव !	२२७	तत् पुरश्चरणं नाम	१२५
तत्कारं पाण्डुरं ध्यायेत्	६९	तत्पूजा विफला देवि !	६२
तत्कार्त्स्न्येन परं योगं	५३	तत्प्रकारं च देवेशि !	२५८
तत् कुर्यात् सर्वथा मन्त्री	२४६	तत्प्रतीतस्वभावा च	१५७
तत् कृपालब्धिरहितः	१९८	तत्प्रतीतौ भवेत् सिद्धं	२०१
तत् कृपालुरहं देवि !	५	तत्प्रतीतौ भवेन्मुक्ति	८३
तत् क्षणान्मुच्यते येन	३३८	तत्प्रभाप्रसवाश्लेष	२५५
तत्तज्ज्ञानमये चक्रे	४८	तत्प्रमाणैर्वराकैस्ते	३३०
तत्तत्कर्मपरित्यागात्	३२४	तत्प्रसादाच्च शिष्योऽपि	२६०
तत्तत्तेजोभिराकीर्णा	२०६	तत् प्राप्य कुण्डलीरूपं	५९
तत्तत् समग्रमासाद्य	१२४	तत्र तत्र महादेवीं	२७८
तत्तदानन्दसन्दोहैः	३१४	तत्र तत्र महेशानि !	४१
तत्तदानन्दसन्दोहैः	२८४	तत्र तत्र यजेद् देवीं	१२९

तत्र तत्र विनिःक्षिप्त	११८	तत् सर्वं नाशमायाति	७७
तत्र देवीं समावाह्य	१९२	तत् सर्वं नाशमायाति	८२
तत्र देशे न दुर्भिक्षं	३३	तत् सर्वं परमेशानि !	२३
तत्र पूजा सदा कार्या	२०६	तत्सङ्कोचात् सङ्कुचिता	३३२
तत्र पूजा सदा कार्या	३२०	तत्कन्धे बाहुमाधाय	२९७
तत्र यत् क्रियते कर्म	२०८	तत्समा कामरूपे च	२२५
तत्र यद्विषये चैव	१००	तत्स्वरूपानन्दमया	१४
तत्र ये पञ्च देवेशि	३८	तथा कथय देवेश	८
तत्र शाम्भवभेदेन	२०६	तथाकारणकर्तृत्वं	३०४
तत्र सञ्चिन्त्य मनसा	२५३	तथा चान्यमना भूत्वा	१७७
तत्र सिद्धेश्वरीयोनीं	२२५	तथा त्रिपुरसिद्धां च	४६
तत्र सम्पूज्य तां देवीं	२२५	तथा त्रिपुरसिद्धान्ते	१०३
तत्रस्थममृतं साक्षा	८२	तथा दक्षिणतर्जन्यां	१११
तत्र स्थित्वा जपेद् विद्यां	२४८	तथा दशभुजं देवं	१२९
तत्र स्थित्वा जपेल्लक्षं	२५३	तथा द्वितीयरेखाया	१६४
तत्र स्थित्वा महेशानि !	६	तथाऽनङ्गाङ्कुशा नित्यं	२६
तत्र स्थित्वाऽऽवयोर्मध्ये	३०९	तथा चान्यमना भूत्वा	२८०
तत्रादौ ब्रह्मरेखायां	४३	तथा निगर्भयोगिन्यः	४५
तत्राद्यदिवसे देवीं	४२	तथा निर्माल्यसंसृष्टिः	७७
तत्राद्यां पूजयेद् देवीं	२९९	तथाऽन्यदशकोणस्य	३७
तत्राऽन्यद् रूपमापन्ने	२०६	तथाऽन्येषां च द्रव्याणां	१५३
तत्रापि चानयाऽऽराध्या	१५३	तथाऽन्येषां च वस्तूनां	१५७
तत्रापि तां तनुं त्यक्त्वा	३११	तथापरं च निर्वर्त्य	२३७
तत्रापि लेखनं कृत्वा	२६८	तथापि कथयाम्यद्य	२१
तत्राम्भसि स्वमात्मानं	११५	तथा बुधः सधूमं च	२३८
तत्राऽऽवाह्य यजेद् देवीं	२७४	तथा ब्रह्मार्पितात्मासौ	५८
तत्रैव मादनं बीजं	२६०	तथाभ्यामनुराधां च	९४
तत्रैवायं महामन्त्रान्	६	तथा भ्रमति जीवाख्यं	३३७
तत्समूहाः षडाख्याता	५३	तथा भ्रान्तिर्द्विधा प्रोक्ता	५६
तत् सर्वं कथयेशान !	३	तथा मधुमती सिद्धि	१७
तत् सर्वं कथयेशान !	१६३	तथा मन्त्रात्मकं चक्रं	२५८

तथा मन्त्राः समस्ताश्च	२५८	तथैवास्त्रेण युतया	१२७
तथाऽमृते पदं ब्रूयात्	१३०	तथैवाहं महेशानि !	३०३
तथा मोदय सर्वेशं	३११	तथैवोक्ताङ्गुलीभ्यां च	१०५
तथा वामशिरोभागे	९८	तथैवोड्यानपीठे तु	१०६
तथाविधे गृहे वेद्यां	२७६	तथैवोत्तरभ्रादं च	९५
तथा विमर्शवपुषः	३३३	तथ्यं मद् वाक्यतो देवि !	२६२
तथा वैदूषिता योन्या	७	तदग्रे कामरूपं च	१२९
तथा शक्तिपदान्ते वै	५०	तदग्रे परमेशानि !	१८४
तथा शिष्यार्जितं पापं	२३३	तदङ्गे मातृकां न्यस्य	२४२
तथासनं च निर्वर्त्य	२७७	तदधो वायुबीजं तु	१६
तथा सपरिवारान्ते	१७२	तदधो हंसबीजं तु	१६
तथा सपरिवाराश्च	१६५	तदधः कामबीजं तु	१५
तथा सर्वरहस्यार्थो	२२५	तदधः स्थां स्मरेद् रक्ता	११९
तथा सूर्यमयं कुम्भं	२३८	तदधः परमेशानि	२९४
तथा दोषदशांशं तु	२५१	तदनुभूय देहेऽस्मिन्	२०१
तथैव कवचं देवि !	३०	तदन्तर्नाद एवाप्तौ	३००
तथैव कुटिले योज्ये	१७१	तदन्तर्लीनमात्मानं	१०६, २७८
तथैव तर्पयाम्यन्ते	१३८	तदन्ते परमेशानि !	१०६, २७८
तथैव तु यजेद् देवीं	२४५	तदन्ते महतीं पूजां	२५१
तथैव त्वयि शब्दान्ते	१८८	तदन्ते योजयेद् देवि !	१०६
तथैव दण्डवद् भूमौ	१६१	तदन्तःस्थं परं ब्रह्म	१९९
तथैव परमेशानि !	७१	तदन्तःस्थं समाहूय	२०१
तथैव परमेशानि !	९३	तदन्यदपरा शक्ति	३३२
तथैव पातु मां नित्य	२६	तदभेदसमापन्न	१२८
तथैव प्रतिजानीहि	२८२	तदर्द्धाङ्गुलं वा कुर्यां	७९
तथैव ब्राह्मणान् पश्येद्	१९८	तदवाप्य महादेव !	५
तथैव वामतो देव्या	१८५	तदशेषं प्रवक्ष्यामि	२
तथैव सिद्धिशब्दान्ते	१६४	तदष्टाङ्गमिति प्रोक्तं	१६१
तथैव हि महाबीजं	११	तदसत्यं विजानीयात्	३१७
तथैवानङ्गरेखां च	१६६	तदस्तीति प्रमाणेन	२२७
तथैवानुपनीतानां	६६	तदाकर्ण्य महेशानि !	४

तदाकारणमात्राणि	३३२	तदुत्तरत एवास्मिन्	८३
तदा किं स्यान्महादेव !	२२६	तदुत्थैरेव देवेशि	२५९
तदाक्रम्य स्वयं देवी	२०८	तदुद्भवामृते शश्व	६७
तदाचान्तो भवेद् देवी	१९१	तदुद्भवामृतं वक्त्र	६१
तदा जन्मजरादुःख	५७	तदुद्भवं शृणु प्राज्ञे	२६६
तदाज्ञां शिरसि कृत्वा	३०६	तदुपेतं विगर्भं च	५५
तदा तत्काममाप्नोति	२९०	तदूर्ध्वेऽग्निसमप्रख्यं	५९
तदात्मकस्य देव्यास्ते	२६६	तदूर्ध्वे मूलमन्त्रं च	३४
तदात्मविषयो जीवो	३३७	तदूर्ध्वे तच्छिखाकारा	५९
तदा दशभुजो देवः	२०६	तदूर्ध्वे तत्तुरीयं तु	५९
तदा देयं महद् गुह्यं	३०	तदूर्ध्वे तु विशुद्धाख्यं	६०
तदा देव्यश्च सर्वाश्च	२१६	तदूर्ध्वे नाभिदेशे तु	६०
तदानन्दमयं धाम	१९९, ३१४	तदूर्ध्वेऽनादृतं पद्म	६०
तदानन्दमयं ब्रह्म	३२५	तदेयं परमेशानि !	११
तदानन्दमयं विश्वं	२६३	तदेव चित्सदाद्यन्तौ	३२६
तदानन्दमयं रम्ये	२२१	तदेव निर्वाणपद	३२८
तदा नरकमाप्नोति	५२	तदेव पञ्चकूटं तु	१५
तदा नैजं भवेद् विश्वं	२०८	तदेव परमं गुह्यं	१५
तदा पर्यटनं कार्यं	२८४	तदेव प्रकृतिः सा तु	११५
तदाप्नोति परं स्थानं	३२	तदेव विश्वजनन	८३
तदा प्रकाशमानत्वा	२६१	तदेवाविदितेन त्वं	३३०
तदा प्रसादमायान्ति	५३	तदेवाहमिदं भाव	३२७
तदा भवति सिद्धीशो	११३	तदेवैतेन सन्देह	२८५
तदामृते तयोर्योगा	१३०	तदैव शम्भुभावं स्याद्	३२७
तदामृतैः श्रवद्भिश्च	२४१	तदैवं परमेशानि !	२२६
तदा शाम्भवमित्याहुः	३२६	तद्गात्रं प्राप्य शस्त्राणि	३३
तदा स चिन्मयः साक्षात्	३०१	तद्दक्षे खेचरी मुद्रां	१७०
		तद् दद्यात् कांस्यपात्रेण	१४३
तदा सर्वार्थसिद्धिः स्याद्	३५	तद्दृष्टिवशगा नारी	२६५
तदिदं निष्कलं ब्रह्म	३३७	तद्द्रव्यैरक्षतान् शुद्धान्	१८
तदुक्तमपि नो दद्यात्	१५६	तद् बाह्ये हेमवर्णाभं	५९

तद् ब्रह्म परमं ध्यात्वा	३०१	तन्मध्ये बाणलिङ्गं तु	६०
तद्ब्रह्माऽहमिति ज्ञात्वा	३३६	तन्मध्ये स्फुरितं ध्यायेद्	११९
तद् ब्रह्मेति च यो विद्यात्	३१५	तन्मना भव हे पुत्र	२४३
तद्भावमाश्रिता भूपा	३०६	तन्मनाः साधकपरो	१११
तद्भावमाश्रिता विप्राः	३०६	तन्मयास्तिथिनित्याश्च	४०
तद्भावाद् विमुखान् कर्तुं	३०६	तन्मयी मूलविद्या च	२५६
तद् भेदाद् भिन्नवद् भाति	३१८	तन्मयी परमानन्द	२५५
तद् भ्रमावर्त तोयं च	३०८	तन्महामोक्षमाप्नोति	३१२
तद्रत्नेषु ग्रहान् सर्वान्	२७५	तन्महासरः पुलिने	११०
तद्रूपतामभीप्सन्ती	२०६	तन्मायपञ्चकं मादि	३३१
तद्रूपं मे परं धाम	३२१	तन्मायामोहितः सोऽथ	३०४
तद्रूपं विद्धि कुण्डस्य	३०१	तन्मे वद महादेव	४९
तद्वक्त्रे वायुना भिन्ने	३०७	तपः क्लेशैश्च तां देवि	३०५
तद्वत् सर्वाणि कर्माणि	५७	तपः सन्तोष आस्तिक्यं	५४
तनयां जगृहे मोहाद्	३०५	तपकाञ्चनवर्णाभि	१६८
तनुदीर्घाङ्गुलीभास्वद्	११२	तप्तहाटकसंकलृप्तं	११९
तन्तुभिर्वेष्टितान् शुद्धान्	२७३	तमपूजा सदां कार्या	३२१
तन्त्रं द्वादश साहस्रं	२	तमसा च समायुक्त	३३६
तन्न गृह्णातीष्टदेवी	१३३	तमादिमध्यान्तविहीनमेकं	३३८
तन्निगृहीतचित्तस्व	३०८	तमः परिवृते भेदे	५८
तन्निगृहीतचित्तानां	३०५	तमः प्रकाशहीनं यद्	३३०
तन्निदेक्षे महादेवे	२१२	तमालश्यामलां दन्ते	११६
तन्निरीक्षणसामर्थ्या	२५८	तमुद्यन्तं विलोक्यैव	१९७
तन्निष्ठकर्माणि चैन	२०१	तमुपाश्रित्य भावेन	२५३
तन्मध्ये चिन्तयेद् देवि	११६	तया विरहितो देवः	३१३
तन्मध्ये चैव षट्कोणं	१२०	तया विरहितो मन्त्री	२९४
तन्मध्ये तु परं ज्योतिः	३००	तया विरहितो मन्त्री	२९५
तन्मध्ये नव कोणानि	२४६	तयोः पञ्चोपचारेषु	१३०
तन्मध्ये परमेशानि !	१२८	तयोः समत्वसन्धानात्	२०३
तन्मध्ये परमं ध्यायेत्	१२०	तयोरद्वैतभावे तु	३०८
तन्मध्ये प्रतिभा देवि !	२२७	तयोरभावतो दद्यात्	१९७

तयोराशयरूपेण	२६२	तव प्रीत्या महादेवि !	२९
तयोर्योगाद्भूद् वृष्टिः	११५	तवर्गोत्तरे भागे	१६६
तयोर्योगाद् भवेत् सिद्धिः	१७३	तव स्नेहान्महेशानि !	११
तयोर्योगाद् यदमृतं	३०७	तव स्नेहान्महेशानि !	१२
तयोर्योगे भवेन्नाद	३६	तवैवाहं नमे किञ्चिद्	३१३
तयोर्विमर्ष ईकारौ	२५६	तस्माच्चतुर्गुणफला	२२५
तरुपल्लवमालाभिः	२३५	तस्माच्छक्तिप्रधाना च	१४
तर्जनीभ्यां समाक्रान्ते	१७१	तस्माच्छतगुणं ध्यानं	२९
तर्जनीमध्यमानामाः	८८	तस्मात् कथय देवेश !	३३
तर्जनीमध्यमानामाः	१३०	तस्मात् तन्मुख आसीनः	८०
तर्जनीमूलपर्यन्तं	१७४	तस्मात् तानि च चक्राणि	३६
तर्जन्यङ्गुष्ठयुगलं	१७१	तस्मात् तास्तु प्रयत्नेन	२००
तर्जन्यग्रे तथा मध्ये	१७४	तस्मात् तेभ्यः प्रयत्नेन	१८४
तर्जन्या धारयेदेनां	२७५	तस्मात् परदिनं प्राप्ते	३२०
तर्जन्या न स्पृशेन्मालां	१७५	तस्मात् पुष्पैर्यजेद् देवीं	१४९
तर्जन्यावपि त्रे तेनैव	१७०	तस्मात् समिद्धे होतव्यं	२३८
तर्जन्यौ दण्डवत् कृत्वा	१६४	तस्मात् सर्वप्रयत्नेन	५२
तर्पणं च त्रिधा प्रोक्तं	७१	तस्मात् सर्वप्रयत्नेन	१००
तर्पणस्तु तयोर्योगा	१३९	तस्मात् सर्वप्रयत्नेन	१४६
तर्पणादौ प्रयुञ्जीत	७१	तस्मात् सर्वप्रयत्नेन	१५५
तर्पणाद्युपचारस्तु	३२४	तस्मात् सर्वप्रयत्नेन	१७३
तर्पणानि पुनर्दत्त्वा	१८२	तस्मात् सर्वप्रयत्नेन	२१०
तर्पणानि पुनर्दद्यात्	१३९	तस्मात् सर्वप्रयत्नेन	२१३
तर्पणार्थं विशेषेण	१२६	तस्मात् सर्वप्रयत्नेन	२१४
तर्पयामीति मन्त्रान्ते	१५१	तस्मात् सर्वप्रयत्नेन	२१५
तर्पयित्वा गुरुनादौ	७१	तस्मात् सर्वप्रयत्नेन	२८१
तर्पयित्वा यजेद् देवीं	२९५	तस्मात् सर्वप्रयत्नेन	२९५
तर्हि भूयोऽपि वक्ष्यामि	३२९	तस्मात् सर्वप्रयत्नेन	२९६
तेव चान्योन्यमथनात्	३३०	तस्मात् सर्वेषु मन्त्रेषु	१७८
तव कृत्यमिदं सर्वं	१८९	तस्मात् सावहितो वह्नि	२८१
तव नाग्नि स्मृते देवि	२९	तस्मात् स्वगुरुनामान्ते	५०

तस्मादनामिका युग्म	१७०	तस्य सर्वार्थसिद्धिः स्यात्	२९१
तस्मादाकृष्य तद्वायुं	३०७	तस्य स्युर्विफलाः सर्वाः	२८८
तस्मादावां सदैवात्र	३२१	तस्या एव न मे भेदो	३०५
तस्मादिमन्तरः कौलो	३०५	तस्या एव महेशान्या	१८९
तस्मादिमां सुरां पुण्यां	२९२	तस्याग्नेयादि-कोणेषु	१२०
तस्मादुत्थाय देवेशि !	६४	तस्या देव्यास्तु तद्रूप	१४
तस्मादेषु महद् दुःखं	२८२	तस्याप्येकं समासाद्य	२८८
तस्माद् दिव्यपरो यस्तु	१२४	तस्याभिव्यञ्जकाः पञ्च	२४०
तस्माद् देवि शुभे भद्रे	८	तस्या मध्ये विचित्राख्या	५९
तस्माद् द्वैतं न मे चास्ति	५६	तस्यामन्तर्हितायां च	३११
तस्माद् विभेति सततं	८९	तस्यायुर्वर्द्धते नित्यं	२८६
तस्माद् भावविशुद्धात्मा	२९१	तस्या रससमुत्पन्ना	३९
तस्माद् यत् क्रियते कर्म	१८२	तस्यास्तु मदनागारे	१९
तस्माद् विज्ञानतो मुक्ति	५७	तस्यास्तोषं विना देवि !	३०५
तस्माद् व्योमगुणः शब्दो	२५७	तस्याः पुनः पुनः सृष्टि	१४
तस्मान्नास्ति तयोर्भेदो	३१९	तस्याः पुण्यं स्वयं यावद्	१९
तस्मिंस्तेजोमये विश्वे	८३	तस्यां सम्पातयेद् देवि !	२७४
तस्मै वापि मया प्रोक्तं	४	तस्यै दत्ते शुभं देवि !	२२४
तस्मै स होवाच जगत्प्रभुश्च	३३८	तस्यै निवेद्य चात्मानं	१८२
तस्य गात्रे न्यसेन्मन्त्री	१८	तस्यैव शत्रवो देवि !	३३
तस्य दोषस्य मोषार्थ	७७	तस्यैव हि विशुद्धयर्थ	८३
तस्य नश्यन्ति देवेशि !	२९	तस्योत्सङ्गे महादेवी	२०६
तस्य पूजाफलं सर्व	२१३	तस्योत्सङ्गे महादेवीं	१२९
तस्य पृष्ठे महादेवि !	११६	तस्योपरि महच्छत्रं	१८०
तस्य मध्ये महापद्मं	१२०	ता एव पूजयेद् देवि !	१७१
तस्य मन्त्रस्य यन्त्रस्य	३०	ताञ्च सञ्चिन्तयेत् तत्र	११६
तस्य मांसं च शुक्रं च	२१८	ताञ्च हार्द्धकलारूपां	२६७
तस्य मूर्ध्नि स्थितं देवि !	११६	ताडयन्ति च संमूढाः	३०७
तस्य शोधनमात्रेण	८३	तादृक् प्रसूनमाल्यादि	४९
तस्य सर्वार्थसिद्धिः स्यात्	३२	तादृशीमातृकां ध्यात्वा	१२५
तस्य सर्वार्थसिद्धिः स्यात्	५२	तानि गन्धाह्वयानि स्युः	१४५

तानि सप्ताक्षरीयोगात्	२३०	ताम्रे देवाः प्रमोदन्ते	१२६
तानेव वशगान् कृत्वा	२२१	तारं च भुवनेशानीं	७६
तान्तु याश्चिन्तयेद्	१२४	तारयामारमायोगो	२६४
तान्निवेद्य तदादिष्टं	२३२	तारो हिलिद्वयं शूल	२३५
तान्यधीत्यैव ते सर्वे	७	तार्तीयं मोक्षमित्युक्त्वा	१३१
तान्येव सच्चिदानन्द	३२९	तालत्रयमिदं कृत्वा	७९
तान्येवं पूर्णतां यान्ति	२५२	तालपत्रं च हारं च	१४५
तान् वशीकृत्य तल्लोकं	२२०	तावच्चलति देहोऽयं	३०८
तान् विप्रानथ संस्मृत्या	५	तावच्चित्ते महादेव्यै	१८१
तान् स्थाने वाऽधुना नाथ	९	तावत् किञ्चिन्न सिद्धयेत्	५२
ताभिरेव युतो भूयात्	२०४	तावत् सत्यं जगद् भाति	३१८
तामसानि पुराणानि	४	तावदिष्टमनुमन्ती	१९९
तामसं काम्यमेवात्र	२०२	तावदेवममुं जप्त्वा	२४५
तामसं कुत्र सम्प्रोक्तं	३	तासां मन्त्राणि सर्वाणि	८६
तामसं नरकायैव	३	तासां रूपं च भावं च	२१३
तामिसं नरकं घोर	१५१	तासां रेखाद्वयं मध्ये	३७
तामेव कथयाम्यद्य	६७	तासां रेखाद्वयं हित्वा	३८
तामेव चिन्तयेद् देवि !	१२३	तासु मुख्या दश प्रोक्ता	५९
तामेव चिन्तयेद् रात्रौ	६६	तास्तु प्रपूजयेद् भक्त्या	१६३
तामेव त्वां पुनर्वश्ये	२६७	तास्तु साङ्गुष्ठका नाभौ	८८
तामेव परमे व्योम्नि	१२६	तां कथय सुरश्रेष्ठ	४९
तामेव पूजयेद् वापि	४१		
ताम्बूलगन्धपुष्पैश्च	१९	ति	
ताम्बूलपूरितमुखे	२९७	तिथयः प्रतिपत्पूर्वाः	३३३
ताम्बूलपूरितमुखं	२९८	तिन्तिडीकल्पवृक्षस्य	१८६
ताम्बूलस्य प्रदानेन	१८०	तिन्तिडीं खण्डसंयुक्तं	१५६
ताम्बूलं गन्धसंयुक्त	१८८	तिर्यगूर्ध्वमधः पूर्णं	३
ताम्बूलं च द्विभक्तं च	२४९	तिलकं कुलरूपं च	६४
ताम्बूलपूरितमुखो	३०	तिलाज्यहोमतो देवि !	२७१
ताम्बूलरागवदनो	८०	तिलाश्चैव सिता मुद्गाः	२४८
ताम्रविद्रुमबिम्बान्ते	१२२	तिष्ठ देवि ! परेशानि	१८९
		तिसः कोट्यस्तदर्द्धेन	५८

तिसः कोट्यर्द्धकोटी च	७३	तेजोवन्ति च मन्त्रेभ्यः	३२७
ती		तेजो रुद्रस्य रुद्राणां	१३
तीर्थानां दर्शने यद् यत्	७३	तेजो रूपं जपफलं	१७७
तीर्थानि तस्य देहे वै	२१७	तेन चक्रं समालिख्य	२९७
तु		तेन तद्युक्तितो मन्त्राः	२६४
तुन्दिलं गजवक्त्रं च	१८७	तेन तैर्हीनरूपास्तु	२६४
तम्बुर्नारदश्चैव	१८०	तेन प्रमुदितो नित्यं	१८१
तुलसी काननं गोष्ठं	२२४	तेन विश्रान्तभावेन	३३०
तुरीयेयं महाविद्या	१२	तेन षट्कोणकं कृत्वा	३७
तुरीयं तु प्रवक्ष्यामि	१६	तेन षट्कोणकं कृत्वा	३८
तुरीयं परमेशानि !	२६७	तेन सर्वविशुद्धिः स्यात्	२३५
तुरीयां कुण्डलीं मूर्ध्नि	१०९	तेनामृतेन दिव्येन	७१
तुरीयांशः पराशक्ति	५७	तेनायं नृपशार्दूल	२
तुर्यकुण्डलिनी तद्वत्	१०९	तेनाष्टदलपद्मस्य	३९
तुष्टिपुष्टिप्रदं नित्यं	१४५	तेनाहंताख्यं तत्पद्मं	६०
तुष्टेष्वेव महादेवी	२००	तेनेदमखिलं व्याप्तं	३३७
तुष्यन्ति देवताः श्रेष्ठाः	२००	तेनेदं पृथिवीक्षेत्रे	१५४
तू		तेनेयं महती विद्या	९
तूर्यबीजमथोच्चार्य	१०६	तेनैव चक्रभेदेन	१०८
तृ		तेनैव तन्मयात् सिद्धिः	७२
तृतीयमुपभोगेन	१८	तेनैव मनुना चायं	१३९
तृतीया भगमाला च	१३	तेनैव मूलमन्त्रेण	१२५
तृतीयेऽथ तृतीयाञ्च	४२	ते पुनरिह देवेशि	२२८
तृतीये सात्त्विको धर्मो	२८६	ते पुनर्भोगिनो मुक्ता	२२३
तृतीयं कथ्यते यन्त्रं	३२०	ते ब्रह्मलोकेषु परान्तकाले	३३८
तृप्यतां सुन्दरी माला	७१	ते भूमावेव सततं	२२९
तृष्णां तां दूरतस्त्वक्त्वा	२०२	तेभ्य आशिष आदाय	२४४
ते		तेभ्यो विलक्षणः सोऽहं	३३६
तेजस्त्रयमिदं प्रोक्तं	२३८	ते वा विप्रियकर्तारः	३०७
तेजसो जलमासाद्य	११५	ते वै प्रियतमाः सर्वे	३०६
		तेषां कारणरूपेण	२५५

तेषां तु तत्र तत्रापि	७२	तं स्थितं तु कथं देहं	३३५
तेषां दीक्षा च यागश्च	५२	तं हिंसन्ति च योगिन्यः	२९
तेषां बलिं पुरस्कृत्य	३०३	त्र	
तेषां मांसानि मत्स्यानि	१५६	त्रयस्तेभ्यः समुत्पन्नाः	२२९
तेषां विमर्श ईकारो	२६६	त्रयाणामपि देवानां	८
तेषां समस्तरूपेण	२५६	त्रयीधर्मरताः सर्वे	४
तेषां हि कारणं तत्त्वं	३२६	त्रयोदशदिने देवीं	४२
तेषु सरःसु विपुलं	११७	त्रयोदशस्वरोपेतो	१७०
ते सर्वे मातृकामन्त्रे	८९	त्रयोदशी च दशमी	२३३
ते सर्वे विलयं यान्ति	३३	त्रयोदशीं च तत्रैव	४१
तै		त्रयो दीपाः प्रदातव्याः	१५१
तैजसेन तु पात्रेण	१४२	त्रि	
तैजसं पार्थिवं लोहं	१५०	त्रिकारं चम्पकापीतं	६७
तैरेव कलशैः सम्यग्	२७७	त्रिकूटमेककूटेन	१६
तैरेव यजनं तस्य	२४०	त्रिकूटमेककूटेषु	१५
तैर्लोहैः कारयेन्मुद्रा	२७३	त्रिकूटान्ते हसं बीजं	२६२
तैलाभ्यक्तं नरं नग्नं	२३६	त्रिकूटेयं महाविद्या	१०
तैश्च प्रमुदितो भोगी	२२०	त्रिकोणमथ षट्कोण	१६१
तैः प्रमुदितः प्राज्ञ	२२१	त्रिकोणमथ षट्कोण	३३२
तो		त्रिकोणमध्यगं चक्र	३७
तोयपानं महादेवि !	९०	त्रिकोणवद् भगं ज्ञात्वा	२९३
तोयैरभ्युक्ष्य तत् स्थानं	१९७	त्रिकोणस्थविभागस्य	४६
तोयं कवित्वमाप्नोति	९०	त्रिकोणस्योर्ध्वभागस्य	४६
तौ		त्रिकोणाख्यो नमस्कार	१६१
तौ तदा समभागेन	२०५	त्रिकोणास्ते शक्तयः स्युः	३९
तं		त्रिकोणं तत्र संलिख्य	१२७
तं तु देवा नमस्यन्ति	२०९	त्रिकोणं मध्यतो देवि	२६९
तं दृष्ट्वा युवतयः सर्वाः	२१०	त्रिखण्डा भुजयोः पातु	२५
तं द्रष्टुमर्षि देवाश्च	८९	त्रिखण्डा मुद्रया तस्मात्	१३५
तं बीजयेन्महालक्ष्मी	१८०	त्रिखण्डेयं महामुद्रा	१३६
		त्रिचत्वारिंशद्गुणिता	३८

त्रिजातं त्रिकटूनां च	१५७	त्रिविधे च नमस्कारे	१६२
त्रिजातं त्रिसुगन्धि च	१५३	त्रिविधं त्रैपुरं कर्म	२०१
त्रितत्त्वेन त्रिधाऽऽचम्य	६२	त्रिविधं दुःखमानोति	१७८
त्रितत्त्वेन त्रिधाऽऽचम्य	६३	त्रिवृतं चन्द्रसूर्याग्नि	४४
त्रिनेत्रा तरुणेन्दुस्था	४६	त्रिमूलं च पिनाकं च	१३४
त्रिनेत्रा पूर्णचन्द्रस्था	४६	त्रिषु धामसु यद् भोग्यं	३३६
त्रिनेत्रां तरुणेन्द्राभां	२७४	त्रिसन्ध्यमथ पीत्वैव	९०
त्रिपुरभैरवं चैव	७२	त्रिसन्ध्यं जप्यते ब्रह्म	२११
त्रिपुरमालिनीं प्रोक्ते	१२१	त्रिस्रोतः पीठमुद्दिष्टं	९९
त्रिपुरवासिनीत्युक्त्वा	१०२	त्रीन् यस्मात् पुरतो दद्यात्	८
त्रिपुरवासिनी देवी	२४	त्रै	
त्रिपुरवासिनीं देवीं	१२१	त्रैपुरे अस्त्रशास्त्रे च	२७६
त्रिपुरात्मकमात्मानं	६१	त्रैलोक्यजननीं देवीं	१६६
त्रिपुरा त्रिविधा पातु	२२	त्रैलोक्यजननीं देवीं	३०७
त्रिपुराध्यानमात्रेण	२९६	त्रैलोक्यमरुणं ध्यायन्	१०७
त्रिपुरापूजने शस्तं	७८	त्रैलोक्यमोहने चक्रे	४३
त्रिपुराप्रीतिदो होमः	२६८	त्रैलोक्यमोहने चक्रे	१६५
त्रिपुराम्बार्णचक्रेशी	१७१	त्रैलोक्यमोहनं नाम	२१
त्रिपुरायै निवेद्यैव	१५५	त्रैलोक्यमोहनं विष्णुं	१६८
त्रिपुरा श्रीश्च मां नित्यं	२४	त्रैलोक्यमोहनं विष्णुं	१६९
त्रिपुरासदृशी ध्येया	४४	त्रैलोक्यवासिनामेव	३२
त्रिपुरेति समाख्याता	८	त्रैलोक्यविमला पातु	२३
त्रिभिः कूटैस्तदङ्गं च	२४२	त्रैलोक्यं वशमायाति	२७१
त्रिभिः कूटैस्त्रिघातं स्यात्	२९४	त्र्यक्षरीञ्च समुच्चार्य	६४
त्रिभिस्तु त्रिपुरा बीजै	६४	त्र्यम्बकस्तृतीयः स्याद्	१३०
त्रिरेखं भूपुरं विद्धि	३९	त्य	
त्रिरेखं भूपुरं विद्धि	४०	त्यक्त्वा आवश्यकं कर्म	२०४
त्रिलोहवेष्टितं कृत्वा	१९४	त्यक्त्वा मूत्रपुरीषे च	६२
त्रिवलीवलनायुक्त	१२२	त्यक्त्वा स्वमासनस्थानं	१६१
त्रिवारमञ्जली वारि	६४	त्यजेदुष्णोदकस्नानं	२४९
त्रिविधा सा भवेद् दीक्षा	२३३	त्याज्यमेव तु तत् सर्वं	२४८

त्व		दक्षकोणे त्रिकोणस्य	४६
त्वतूजायां महामाये !	१८८	दक्षगण्डे सदा पातु	२३
त्वमापः पृथिवी चैव	१४४	दक्षजानुप्रदेशे च	९४
त्वमेव ज्योतिषां ज्योति	१५१	दक्षजानी वृषं त्र्यर्णे	९८
त्वमेव परमा शक्ति	३१०	दक्षनासापुटे पातु	२३
त्वयि मे हृदयं चास्तु	१८८	दक्षनेत्रे सदा पातु	२३
त्वगसृङ्मांसमेदोऽस्थि	२८	दक्षहस्ते तु तन्मन्त्री	६५
त्वगसृङ्मांसमेदोऽस्थि	८७	दक्षिणाचारयोगेन	१९४
त्वगादि धातुनाथाभि	२५९	दक्षिणां वायवीं मत्वा	१६१
त्वत्पदाम्भोरुहच्छायां	२९६	दक्षिणाधः करेणैव	१८७
त्वमप्येवं स्मरस्यात्मा	३२६	दक्षिणाधः करे बाणान्	८४
त्वमहं चेति यत् प्रोक्तं	३२२	दक्षिणावर्तवर्त्या वै	१५१
त्वमेवाहं न चान्योऽसि	३१३	दक्षिणाशा तदा ज्ञेया	८०
त्वया देव समाख्याताः	३२६	दक्षिणास्तिस्रो रेखा वै	२६८
त्वया पूर्वोपदिष्टं यत्	३२८	दक्षिणे च शिरोभागे	९८
त्वया मया जगदिदं	३२२	दक्षिणेनापि कौलेन	३०५
त्वयि प्रसन्नभूतायां	१५५	दक्षिणे पूजयेद् देव्या	१६४
त्वयैवेदं जगद् व्याप्तं	३१३	दक्षिणे बाहुमूले वै	३५
त्वल्लिङ्गेनाति शुद्धेन	३२१	दक्षिणे मणिबन्धे तु	९४
त्वामद्याहं ददे देव्यै	१५५	दक्षिणे सर्वदा पातु	२६
त्वं च जीवैकसिद्धयर्थ	२६२	दक्षिणैर्बामभिर्हस्तै	२
त्वं च धारय मां नित्यं	७९	दक्षिणोत्तरगा रेखा	३७
त्वं जातवेदोगता शक्तिरुग्रा	३१०	दक्षिणोत्तरगास्तत्र	३८
		दक्षिणोत्तरगाः स्वैरं	३७
त्वं नित्या त्वमनित्या च	३११	दक्षिणोत्तरगाः स्वैरं	३८
त्वं मातर्देहि मे भिक्षां	२८४	दक्षिणोत्तरपूजायां	८०
त्वं सावित्री च वाग्देवी	३१०	दक्षिणोत्तरपूर्वासु	३८
त्वं हि विद्याश्च मन्त्राश्च	३१०	दक्षिणोर्ध्वे शृणिं वामे	८४
		दक्षिणं दर्शयन् पार्श्वं	१६०
द		दक्षे पूर्णगिरिं चैव	१२९
दक्षकर्णे दिशेद् बालां	२४२	दण्डमष्टाङ्गमुग्रं च	१६१
दक्षकर्णोर्ध्वभागे तु	८१		

दण्डाकारौ ततोऽङ्गुष्ठौ	१६८	दर्शयित्वात्मसद्भावं	१७६
दण्डाकारौ ततोऽङ्गुष्ठौ	१७२	दर्शयेच्छ्रावयेद् देव्यै	२०५
दण्डयस्याऽदण्डतेपाप	२०४	दर्शयेद् द्राविणीं मुद्रां	१६५
दत्तात्रेयं महाभाग	१	दर्शितास्वासु मुद्रासु	१८२
दत्तात्रेयः सुरापानात्	७०	दशधा प्रजपेद् विद्यां	१३०
दत्त्वा सम्भूज्य विधिवत्	२१४	दशपात्राम्बुजे नाभौ	८७
ददाति वित्तं पुत्रांश्च	१८०	दशभिश्च दलैर्युक्तं	६०
ददाति साधकायाऽऽशु	१८२	दशभिः कवचं प्रोक्तं	१०५
दद्यादयोग्यं पुरतो	१५२	दशमीं दशमेनैव	४१
दद्यादाचमनीयं तु	१४२	दशाङ्गाद्यैस्ततो धूपैः	१३९
दधती चारूपा सा	४६	दशाङ्गोपासनं भक्त्या	२५१
दधती परमेशानि !	४६	दशारीकृत्य तेनैव	३८
दधती परमेशानि !	४७	दशैते नियमाः प्रोक्ता	५४
दधतीं चिन्तयेद् देवीं	९६	दहेत् तृणं यथा वह्नि	३२
दधानं बाहुभिर्देवं	१६७	दह्यमानश्च काष्ठादे	१५०
दधि क्षीरं धृतं गव्य	२४८	दह्यन्ते सर्वपापानि	१०१
दधिचन्दनसंलिप्तं	२३७	दा	
दधिसर्पिर्जलं क्षौद्रं	१४२	दाडिमी कुसुमप्रख्या	५९
दध्यन्नासक्तचित्तां च	९६	दाडिमी चूतपनसैः	११७
दन्तकाष्ठमखादित्वा	६२	दाडिमीबीजवज्राभ	१२२
दम्भं मोहं तथा निद्रां	२०९	दातुं देवी चतुर्वर्ग	१८८
दयान्वितः सर्वजने	२३१	दानभोगैस्तृतीये च	२८६
दयापुष्पं क्षमापुष्पं	२९९	दापयेत् स्वकृतं दोषं	२३३
दया बाहु स्थितश्चार्को	१९४	दि	
दर्पणं दर्शयित्वैव	१८०	दिक्ष्वधर्मादिकांस्तत्र	१२०
दर्भगर्भभवा चापि	१५०	दिगष्टकस्थितं चं रं	२४१
दर्भशय्यागतो रात्रौ	२३६	दिग्बन्धः सासया चैवं	८४
दर्शनं चावलोकं च	२१०	दिग्बिभागेषु कौबेरी	८०
दर्शनं मूलमन्त्रेण	१८२	दिनेशाङ्गुलिमानेन	३०८
दर्शनं स्पर्शनं योने	३२४	दिवसातिक्रमात् तेषां	२५०
दर्शयामास स्वं रूपं	३०९	दिवसं प्राप्य भौमं च	२९७

दिवा दद्यात् पितृभ्यस्तु	२०५	दीपदर्पणसंयुक्ता	७५
दिवा निशीर्महादेवि	२१०	दीपदर्शनघण्टादि	२२२
दिवि.... दृश्याः	२०६	दीपमाला प्रकर्तव्या	१५१
दिव्य एव भवेत् सिद्धो	१२४	दीपमालावलीरम्यं	२३७
दिव्यज्ञानं भवेत् तस्य	१५०	दीपमालां प्रदर्शयथ	१३९
दिव्यदर्शी दिव्यरूपी	२२३	दीपवृक्षस्थिते पात्रे	१५१
दिव्यभाव विशुद्धात्मा	१९८	दीपवृक्षाश्च कर्तव्या	१५०
दिव्यभावस्थितो विष्णु	३०६	दीपस्थानं समाश्रित्य	२४७
दिव्यभावो भवेत् तत्र	१२४	दीपहर्ता भवेदन्धः	१५१
दिव्यमालां समादाय	१९	दीपितेऽग्नी हुनेद् देवि !	३०१
दिव्यलोकगता ये च	७६	दीपो घटादिवत् स्वात्म	३१६
दिव्यामदन्तिके दिव्य	२२९	दीपं दक्षिणतो देव्याः	१५१
दिव्यालङ्कारवस्त्राढ्यं	३१	दीर्घायुः कामभोगी च	१४३
दिव्यासनसमासीनं	३१	दीर्घायुः कामभोगीशो	३३
दिव्येन वाससाऽऽच्छाद्य	२७६	दीर्घं रेखाढ्यं मन्त्री	३८
दिव्यैर्द्रव्यैस्तु सम्पूर्णं	२३७	दीव्यते देववद् देवो	२२३
दिव्यो गुरुः ऋषिः सोऽथ	२२९	दु	
दिव्योपकरणैर्युक्ते	२८५	दुकूल-क्षौम-कौषेयै	११९
दिव्योपकरणोपेतं	१९९	दुकूल-क्षौम-कौषेयै	२८५
दिव्यौघान् करोच्छिष्यान्	२२९	दुकूलैर्माजितं गात्रं	११२
दिव्य क्षेत्रं भवेत् तत्र	१००	दुग्धं दधि घृतं तक्रं	२१४
दिव्यं मूर्ध्नि महच्छत्रं	३१	दुग्धा तु गत इत्युक्त्वा	९५
दिशश्च विदिशश्चैव	२०७	दुर्गन्धवदनो वापि	२८०
दी		दुर्गन्धोत्पृष्टसंस्पर्श	८५
दीक्षयित्वा गुरुस्तां तु	१९६	दुर्गा नमेत् पुरोभागे	८१
दीक्षाकालं ततः प्राज्ञो	२३३	दुर्ग्रहाः सुग्रहा यान्ति	३३
दीक्षाकालं विनिश्चित्य	२३१	दुर्भगा चैव या नारी	१९३
दीक्षाप्रभुः स एवात्र	५२	दुर्मुखाय च घूर्णयै	९२
दीक्षिता न च योषा चेत्	२९६	दुर्लभा पञ्चमी विद्या	१३
दीक्षोक्तविधिना पूर्वं	२७६	दुर्लभा सर्वलोकेषु	१७
दीनस्यास्य दयाधारे	२३९	दुर्लभं विषयासक्तैः	५६

दुर्वासनां परित्यज्य	२०९	देवताभेदतः सन्ध्या	६५
दुश्चरित्राः स्त्रियो यस्य	२८६	देवतायतने धन्ये	२२२
दुष्टभार्या कुलाकृष्टिः	३२३	देवतायतनं कूलं	२२४
दुष्टेभ्यो दुष्टचित्तेभ्यो	२०४	देवताश्च ग्रहा नागा	१९
दुःखदं तत् समाख्यातं	१४९	देवताः प्रतिगृह्णन्ति	२२२
दुःखेष्वनुद्विग्नमनाः	२२७	देवताः शक्तिरित्याहुः	२०३
दुःशिल्पिरचिता	१७६	देवतीर्थेन देवेशि !	८१
दुःशीला तु यदा नारी	२८९	देवतेयं समुद्दिष्टा	८६
		देवत्वं नो भवेद् यस्मात्	१९८
		देवदारुवने पूर्वं	६६
दूर्वाङ्कुरं तथा प्रोक्तं	१४८	देवदेव जगन्नाथ !	३
दूर्वापिणं शिरो देशे	१७८	देवदेव जगन्नाथ !	१३
दूषणीयं सुरापानं	३०२	देवदेव महादेव !	२१
दूषणं नास्ति देवेशि !	३०३	देवपत्न्यास्तथा नागा	२१२
दूषिता ब्रह्मणो मन्त्राः	७	देवमानुषगन्धर्वा	१५९
		देवमेव भजे चाहं	१२५
		देवलोके सदा पातु	२६
दृढाङ्गः पण्डितो भूयात्	९०	देववद् विहरेन्नित्यं	१२४
दृशे विश्वाय मार्तण्ड	६६	देववद् विहरेल्लोके	१२८
दृश्यतेऽश्रेषु धावत्सु	३१५	देवा अपि यजन्त्यत्र	२८१
दृष्ट्यागमविधौ देवि !	२८४	देवाधारो ह्यहं देवो	१२५
दृष्ट्वा दुःस्वप्नकं चैव	२३६	देवान् पितॄन् ऋषींश्चैव	७१
		देवान् पितॄन् समभ्यर्च्य	२३७
		देवांस्तत्र विजानीयात्	२२२
देव एव यजेद् देवं	८५	देवाः सर्वे नमस्यन्ति	१००
देवकन्या सहसैस्तु	११२	देवि पञ्चात्मकं सर्वं	१३
देवकीसूनुना चैयं	४८	देवीक्षेत्रं कामरूपं	२२५
देवतागुरुमन्त्राणा	२५०	देवीदेहो यथा देवि !	२६०
देवतानामृषीणां च	१७९	देवीपादाम्बुजद्वन्द्वे	१३८
देवतानां स्वबीजं तत्	१३४	देवीपीठे महापुण्ये	२२२
देवता परमेशानि !	८६	देवीपूजा तथा शस्ता	२२५
देवताभवनैस्तुल्ये चै	२२२		
देवताभावरहितो	३०३		

देवीप्रीतिकरं ताम्रं	१२६	देहाद् भिन्नः शिवो देही	३१५
देवीप्रीतिकरं प्राज्ञ	१४८	देहाभिमाने गलिते	५७
देवीमुद्दिश्य पुरतः	१८७	देहिनाममृतानन्द	२६६
देवीरूपं विचिन्त्याथ	८१	देहेन्द्रियगुणान् कर्मा	३१६
देवीलोके चिरं स्थित्वा	१५३	देहं त्यक्त्वा यदा जीवो	३३७
देवीलोके चिरं स्थित्वा	१५७	देहं निरामयं विद्धि	३०८
देवीलोके समायान्तं	१८०	दै	
देवीं कामेश्वराङ्कस्थां	१३५	दैत्यानां नाशनार्थाय	६
देवीं परां समालोक्यथ	१८९	देनन्दिनमतो नित्यं	२०२
देवीप्रीतिकरं वस्त्रं	१४४	दैवी कला भवेत् तत्र	२०९
देवेन्द्रवन्दितां देवीं	९७	दैवी कला भवेत् तत्र	२१७
देवेभ्यो नोपयुञ्जीत	१५७	दं	
देवेशि ! भक्तिसुलभे	१३६	दं धं ज्येष्ठां (च) करी दक्षे	९४
देवैः सम्मानितो मानी	२२३	दंष्ट्रीमुग्ररूपाभां च	९६
देवं कामेश्वरं तत्र	१३४	दम	
देव्यस्तथा समुत्पन्ना	४७	दमकारं चिन्तयेद् योगी	६८
देव्या नित्योदिता पूजा	४७	द्या	
देव्याः पुरस्क्रियारम्भः	२४६	द्यावान्तरिक्षभूशैल	१००
देव्याः पूजा समाख्याता	४९	द्र	
देव्याः सन्निधिरत्र स्याद्	२२४	द्रव्यदोषहरा देवी	१२८
देशकालानवच्छिन्नां	१०९	द्रव्यसंशोधनं कृत्वा	२१५
देशानां व्यवहाराणि	२८३	द्राक्षाफलं समग्रं स्याद्	२७२
देशिकानुग्रहेणैव	२३४	द्राक्षाभिर्लक्षहोमेन	२७१
देहचक्रं समासाद्य	२९९	द्राक्षेक्षुरम्भाजम्बूभि	११७
देहत्यागोऽशुनो यस्मात्	२८२	द्रुतहेमसमप्रख्यं	५९
देहधर्माधिकारान्ते	१८७	द्रोहिणस्तस्या नश्यन्ति	२७५
देहसौन्दर्यकाले तु	२७	द्व	
देहसन्त्यक्त इत्युक्तः	३३६	द्वन्द्वभावं प्रकुर्वद्भि	११७
देहस्था समरे पुंसां	१९४	द्वयोरभ्यासयोगेन	५८
देहात्मनो जन्म जरा	३१७	द्वयोरेकतराद्वैत	२८३
देहाद् भिन्नः कथं ह्यात्मा	३१७		

द्वयोः समरसाकारः	३२९	धनेन धननाथः स्यात्	२१७
द्वात्रिंशदङ्गुलं कुम्भं	२३७	धन्या च जननी तस्य	२१७
द्वापरे त्वग्गताः प्राणाः	२८१	धन्या चानुगृहीतास्मि	७१
द्वाभ्यां कर्कटकं कुक्षौ	९८	धरण्यां दुःखसम्भूति	७८
द्वार्षुं विद्रुमदेहल्या	११८	धरण्यां वस्त्रसंयोगाद्	७९
द्विगुणं रतिकाले स्यात्	३०८	धरायुक्तं वारिपात्रं	२३४
द्विगुणां स्वर्गगौराङ्गी	१६६	धर्मकामार्थमोक्षश्च	१५५
द्विजन्मना जैमिनिना	६	धर्ममपि त्यजेत् साधु	२०२
द्विजातीनां च संस्कारो	७२	धर्माधर्मकलास्नेह	३०१
द्विजान् देवान् गुरुन् भक्त्या	२४६	धर्माधर्मस्य वाच्यस्य	२५६
द्विजिह्वो रमया मुक्तो	९२	धर्माधर्महविर्दीप्तो	३०१
द्वितीयेन द्वितीयाश्च	४१	धर्मार्थकाममोक्षाणां	१४१
द्वितीयं कथ्यते देव !	३२०	धर्मार्थकाममोक्षार्थं	१४७
द्विधा च मातृका मन्त्रैः	८९	धर्मार्थकाममोक्षेषु	२२
द्विनेत्रा द्विभुजा एते	२३०	धा	
द्विविधं चैव तत् पीठं	२९३	धान्यं चाप्यखिलान् कामान्	१८०
द्वीपान्तरसहस्रेषु	२९२	धारणं प्राणमरुतो	५५
द्वेषयेद् द्विष्टमन्योन्य	१९३	धारयन्त्योत्पलं दक्ष	४९
द्वैतभावे महेशानि !	३०३	धारयेत् पूरितं योगी	५४
द्वैतभावं च ते माऽस्तु	२४३	धारयेद् वामया मुञ्चे	१०८
द्वैतान् पशून् विजानीया	३०४	धारिणी मालिनी चैव	२७४
द्व्यक्षरं त्र्यक्षरं वापि	२४२	धि	
द्व्यष्टपत्राम्बुजे कण्ठे	८७	धिया यदक्षरे श्रेणी	१७६
द्व्यहं वाथ त्र्यहं वापि	३१८	धिषणेन तथा प्रोक्तं	६
ध		धी	
धत्तूरकाणयोगेन	१९३	धीकारं चिन्तयेच्छुक्लं	६८
धनप्राणो धनात्मा च	२२०	धीमास्तत्रैव दीक्षेत	२४१
धनसञ्चयकारी च	२२८	धू	
धनाधिपः कुबेरोऽपि	२१	धूपयित्वा ततः केशान्	२१३
धनानि शीघ्रं ग्रसति	१७८	धूपामोदं प्रदीपांश्च	१७९
धनुर्मोहविधौ पातु	२८		

धूपैः प्रधूपिता देवी	१८०	ध्यानं पूजा जपो होम	२१९
धूपैः सुधूपितं कृत्वा	२७७	ध्यानं पूजां जपं चैव	३२३
धूमागारे चान्धकारे	२८१	ध्यायेच्च सममत्यर्थं	१८६
धूलिकर्दमसंयुक्ता	७४	ध्यायेच्छान्तं सुरश्रेष्ठ !	६७
धृ		ध्यायेत् कुण्डलिनीं देवि !	२५३
धृतरत्नोत्पलामन्यां	१८७	ध्यायेत् कुण्डलिनीं देवि !	२६७
धृतिः शान्तिस्तथा ऋद्धिः	१७	ध्यायेत् कुण्डलिनीं नित्यं	१०८
धे		ध्येयो देवस्तदा विष्णुः	१८४
धेनुमुद्रेयमाख्याता	१३७	ध्व	
धै		ध्वनिना शब्दभेदेन	३००
धैर्याकर्षणरूपा तु	२५	न	
ध्या		न कदाचिद् भवेत् सिद्धि	२३२
ध्यात्वा ध्यात्वा पुनर्ध्यात्वा	१०९	न कर्ता पुरुषो देवि !	३०४
ध्यात्वा पुरुषशार्दूल	६८	न कर्मणा न प्रजया धनेन	३३८
ध्यात्वा प्राणिवधं पापं	६९	नकारैश्चतुरस्राणि	२५८
ध्यात्वा मुनिर्गच्छति भूतयोनि	३३८	न कालस्य वशं गच्छे	३३
ध्यात्वा यष्ट्वाऽथवा देवि	२९४	न कुर्याद् गुरुणा सार्द्धं	२३१
ध्यात्वा शिवं च सहजं	३३७	न कुलांशोऽग्निमारूढो	२७८
ध्यानमस्याः प्रवक्ष्यामि	१९२	न केषाञ्चिदुपायेन	३३३
ध्यानमात्रं मनः कृत्वा	२५४	नक्षत्रविग्रहाज्जाता	२५९
ध्यानमानन्दरहितं	३९०	नक्षत्रैश्च तृतीयः स्यात्	९१
ध्यानयोगपरं स्यास्य	१२३	नखदन्तक्षतादीनि	३२४
ध्यानयोगात् परं सिद्धा	१४४	नखदन्तक्षतान्यत्र	२९३
ध्यानयोगाद्दहं सिद्धो	१४४	न च तीर्थफलं प्रोक्तं	७०
ध्यानयोगाद् भवेत् सिद्धो	११४	न च वायुभिराच्छन्ना	७४
ध्यानयोगं प्रवक्ष्यामि	११४	न चाकाशो न शब्दश्च	५६
ध्यानयोगं महादेव !	११४	नटनर्तकसङ्घैश्च	१४०
ध्यानयोगेन मनसा	२९८	न तत् तुल्यं तथा राज्ञां	२८७
ध्यानं कृत्वा तु सुन्दर्याः	२९७	न तस्य दुर्गतिर्देवि !	३३
ध्यानं पूजा जपश्चैव	२०८	न तस्य पूज्यो लोकेऽस्मिन्	१००
		न तस्य विघ्नो भवति	३३

न तस्य सदृशोऽन्योऽस्ति	२२५	न बहु प्रलपेद् वीरो	२८४
न तेन व्यवहारोऽपि	१५१	न भयं विद्यते तस्य	१०१
नत्या विजयते लोकान्	१५९	न भवेत् सूतकं तस्य	७०
न त्र्यङ्गुलात् समुच्छ्रायं	७८	न भूमिरापो मम नास्ति वह्नि	३४०
नत्वा शिष्येव सानन्दा	३२६	न भूमौ वितरेद् धूपं	१५०
न दद्याद् भास्करायार्घ्यं	७२	नम इति प्रविन्यस्य	१०६
न दीक्षितो विशेषज्ञात्तु	७८	नम इत्यत्र बन्धे तु	१०३
नदीनदसमीपे च	२२०	नमनं मानसं देव्या	११३
न दीपस्य तु दीपेच्छा	३१६	नमनं मानसं प्रोक्तं	१६२
नदीभिर्नदराजैश्च	११२	नमस्कारश्च विज्ञेय	१६०
न दुष्यति मनो येन	२८०	नमस्कारेण तुष्यन्ति	१५९
न देयं कवचं गुह्यं	२१	नमस्कारेण दीर्घायु	१६०
न देयं परशिष्याय	२९	नमस्कारेण लभते	१५९
नद्यादौ विधिवत् स्नायात्	६३	नमस्कारेषु जानीयाद्	१६१
नद्यां समुद्रगामिन्यां	२५२	नमस्कारेषु सर्वेषु	१६०
न द्रुतं न विलम्बं च	१७६	नमस्कारो महायज्ञः	१६०
न ध्यानं न च विन्यासो	२५२	नमस्कारं न कुर्वीत	१००
न लग्नां नान्ययोषां च	२८०	नमस्करु महादेवीं	१६०
न नमेद् वा गुरुन् भक्त्या	२०९	नमस्ते जगतां मातः	३११
न निन्देद् दक्षिणं वाङ्मनं	२४०	नमस्ते भगवन् नाथ	५१
नन्दनोद्यानमध्यस्थ	११९	नमस्ते भगवन् नाथ	२४३
नन्दिकेश्वर एतद् वै	४	नमस्याः साधकेन्द्राणां	२१३
नन्दिकेश्वरमाहूय	५	न मनो नैव बुद्धिश्च	७६
न न्यूनैर्नाधिकैः कार्या	२४७	न मिश्रीकृत्य दद्यात्	१५१
न पत्रमासनं दद्यात्	१४१	नमुच्याया महादैत्याः	४
न पापैर्लिप्यते देवि !	३३	न मृतपात्रगतं कुर्यात्	१४७
न पुण्यपापे मम नास्ति नाशो	३४०	नमोऽजाय त्रिनेत्राय	२३५
नपुंसकात्मकं तत्तु	२८३	नमोऽन्तमर्पयेत् कुन्दं	१३९
न पूजयति चेत् कान्तां	२१३	नमोऽन्तमासनं दद्यात्	१३८
न पूजयेत् तथा न स्थात	२१७	नमोऽन्ते वारासी प्रोक्ते	१३९
न पूजाफलमाप्नोति	१४७	नमोऽन्तं च तथा धूपं	१३९

नमोऽन्तं पादयोः पाद्यं	१३८	नवलक्षं जपेद् विद्या	२५३
नमोऽन्तं हृदये डेन्तं	१०४	नवलक्षं प्रजप्त्वाऽपि	३०
नमो बिन्दुमुखी चन्द्र	२६६	नववर्गसमुत्पन्ना	२७५
नमोऽस्तु गुरवे तुभ्यं	५१	नव स्थानानि कथ्यन्ते	२५४
नमः शक्तिः समाख्याता	११०	नव स्थानानि मन्त्रेण	२५४
नमः स्वाहा वषट् वौषट्	१०४	नवानां नवनामानि	२३०
न यथेष्टासनो भूयात्	७८	नवावरणशक्तीनां	४७
नयने नासिकाप्रान्ते	२९८	नवावरणशक्तीनां	११३
न युक्तमन्यथापाद	८०	न विना ब्राह्मणं मुच्येद्	६६
न मुच्यते महादेव !	७	नवीननीरदश्यामं	१८६
न योगेन न यन्त्रेण	५८	नवीननीरदश्यामां	९५
न योगो न नभसः पृष्ठे	५३	नवैव परिजप्याथ	२५४
नरकाम्बुनिधौ शक्ति	३०३	न शक्नोमि प्रभावं हि	३५
नरकाय महादेव्याः	२८१	न शक्यते महेशानि !	३९
नरयोनिं चतुर्व्यूह	१०२	न शस्तं मारणं कर्म	२८३
नराय नररूपाय	५१	न शिवेन विना शक्ति	३१९
न रक्षा नातिनीचा वै	७४	नश्यन्ति न्यासमात्रेण	१०१
नरेन्द्रं नरशार्दूलं	२१०	न सद्भूतस्तयोर्भेद	३१९
न रोगास्तत्र जायन्ते	३४	न स्नानं न तथा पूजा	२९६
न वक्तव्यं त्वया किञ्चित्	३	न स्वयं छेदयेद् देवि	२८२
नवमे नवमीं देवीं	४२	न हि गन्धो न रूपं च	५६
नवमे विश्वतेजा हि	२५४	न हि वैकर्तनं ज्योति	३३०
नवयौवनसम्पन्नां	१९२	ना	
नवरत्नमये द्वीपे	८४	नागः कूर्मोऽथ कृकरो	२५९
नवरत्नसमाकलृप्त	११८	नागकेशरपुष्पैर्वा	२६८
नवरत्नसमाबद्धं	११९	नागगन्धर्वदेवीनां	१६९
नवरत्नसमायुक्ता	१४५	नागलोकसन्धिभूमौ	२२१
नवरत्नैर्महेशानि !	२७५	नातः परतरं मन्त्रं	८८
नवरेखास्तथैवान्या	३८	नाथः कामेश्वरस्तत्र	२०७
नवरेखास्तथैवान्या	३९	नाड्या पिङ्गलया चैवं	५५
नवलक्षप्रमाणं तु	२५४	नाथात्मके पदं पश्चात्	१०५

नादबिन्दुकलायुक्तं	१६	नानाविधोपहाराणि	२१०
नादबिन्दुकलायुक्तं	७२	नानावैदग्धिचातुर्यं	२१०
नादबिन्दुकलायुक्तं	९५	नानावैदग्ध्यकुशलाः	२१३
नादबिन्दुकलायुक्तं	१०३	नानेन सदृशः कश्चित्	३४
नादबिन्दुकलायुक्तं	१०४	नानोपाधिवशादेव	३१८
नादबिन्दुकलायुक्तं	१६७	नान्यत् परतरं देवि !	१३
नादबिन्दुकलायुक्तं	१६६	नान्यत्र पूजयेद् देवीं	२७९
नादबिन्दुकलायुक्तं	१६४	नान्यत्र वै भवेद् व्यक्तो	२००
नादबिन्दुकलायुक्तं	१६९	नान्यं मध्ये प्रयोक्तव्यं	२४८
नादबिन्दुकलायुक्तः	२७८	नापद्यपि द्विजो मद्यं	१५४
नादबिन्दुकलायुक्ता	१२६	नाप्नोति च फलं तस्माद्	२७५
नादबिन्दुसमायुक्तो	२०	नाभिदेशे प्रविन्यस्य	१०३
नादबिन्दुस्तदग्रे च	२६०	नाभिदेशे समाख्याता	१०४
नाद्यस्य विहितं तेन	१५४	नाभिपद्मे त्रिकोणे च	२६०
नाद्राशं सम्यगिष्ट्वाऽपि	१	नाभिमध्ये स्थितं जीवं	३३७
नाधिके नैव च न्यून	२१९	नाभिरन्धं चितं ख्यातं	३३७
नावयोर्विद्यते भेदो	३१९	नाभिस्थो निष्कलं ज्ञात्वा	३३६
नानाकुसुमसौरभ्य	११९	नाभिस्थसूर्यबिम्बाभं	२५४
नानाकुसुमसौरभ्य	२७६	नाभिस्थः सर्वकालेषु	३३६
नानाकुसुमसौरभ्य	२८५	नाभेश्चरणपर्यन्तं	२९२
नानाजातिषु सम्भूतां	२९१	नाभौ त्रिपुरसिद्धाऽव्यात्	२४
नानाद्रव्यैः पृथग्भूतैः	२७२	नामपर्यायतः प्राप्तं	२३०
नानामङ्गलवाद्यैश्च	२३७	नामभेदादहं लोके	२२९
नानारत्नविशोभाढ्यं	११८	नामाकर्षणरूपाऽव्याद्	२६
नानारत्नांशुकोद्बद्ध	११९	नाम्नः शतगुणं स्तोत्रं	२९
नानारत्नान्नपानेन	१९	नायिकां तत्र सम्पूज्य	१७०
नानालङ्कारभूषाद्यै	२१४	नाराचमुद्रया पश्चाद्	१३५
नानाविधानि पेयानि	१५६	नारचैर्वारिभिन्नं स्याद्	७८
नानाविधैर्विवेकाद्यै	३२४	नाराधिता मया यस्मात्	२०
नानाविधैस्तु कुसुमै	२७४	नारायणोऽस्य ऋषिः प्रोक्त	९१
नानाविधैस्तु नैवेद्यै	११३	नारायणं प्रपूज्याऽथ	४५

नारिकेलजलं क्षौद्रं	१४३	नाहं पृथ्वी न सलिलं	५६
नारिकेलफलं चैव	२४०	नि	
नारिकेलस्य खण्डं तु	२७२	निक्षिपेत् परमेशानि !	१२८
नारिकेलोद्भवं तत्र	१५३	निक्षिप्य लोहितैर्देवि !	१५३
नारिकेलं कपित्थं च	२१४	निगदः परमेशानि !	१७६
नारिदोषोऽत्र देवेशि	१९२	निगदेन तु यज्जप्तं	१७६
नारीणां मङ्गलाशीभिः	२३७	निगदेनोपांशुना वापि	१७६
नारीणां मृतवत्सानां	३२	निगर्भोऽपि च देवेशि !	२५८
नारीणां विप्रियं कृत्वा	२८०	निघ्ने विद्यया दीप्ते	७२
नारी शूद्रोऽथवा ब्राह्म्यो	६७	निजकान्तां समानीय	२९६
नार्चयेत् कलिकाभिश्च	१४९	निजगेहे सदा यस्तु	२२०
नार्योऽमङ्गलशंसिन्यः	२८७	निजदेहाख्ययन्त्रं तु	२२६
नार्यो वश्या विशेषेण	१७	निजभावे सदा तिष्ठेद्	२२७
नाशाय स एव भावस्तु	२८६	नितम्बबिम्बद्विरद	१२२
नाशयेत् पानमात्रेण	१३५	नितम्बबिम्बविध्वस्तां	२९८
नाशयेत् पूजनाद् देवि !	१५४	नित्य-नैमित्तिकमरः	२१९
नाशयेत् सर्वपापानि	११०	नित्यपुरस्क्रियायुक्ता	२०९
नाशिष्याय प्रदातव्यं	२६७	नित्यप्रभुर्दीप्तवपु	३३३
नासागण्डौष्ठदन्तेषु	८७	नित्यमभ्यासयोगेन	१९८
नासाग्रं चैव नाभिं च	३३६	नित्यमावाहृयेत् तत्र	२२२
नासादिरन्ध्रसुखदः	१५०	नित्यमेकाक्षरं ब्रह्म	१५
नासाध्यं वर्तते तस्य	१२३	नित्यमेवार्चनं देव्या	२१८
नासामाश्लिष्य तोयेन	६५	नित्यशुद्धविमूढैक	३१७
नासिकारन्ध्रमार्गेण	२६५	नित्यहोमो मया प्रोक्तः	२७१
नासिकावायुनिःसारात्	१३५	नित्याचारपरो मन्त्रो	२१९
नास्तिकाय कुशीलाय	९	नित्याचारमनादृत्य	२१९
नास्ति नास्ति पुनर्नास्ति	१०७	नित्याचारविलोपी यः	२१९
नास्ति पुरस्क्रिया तेषां	२०९	नित्यानन्दमयं धाम	११५
नास्त्राणि तस्य शस्त्राणि	३२	नित्यानन्दवपुर्देवी	११५
नाहो न रात्रिर्न सन्ध्या	११५	नित्यार्चायां च दीक्षायां	२१३
नाहं देहो न च प्राणो	५६	नित्याषोडशरूपाणि	२३०

नित्या सा सुखरूपा च	१४	निरामये शरीरे तु	१८१
नित्यं चानङ्गरेखाऽव्याद्	२६	निराशाः पितरो यस्य	२०३
नित्यं जपं करे कुर्याद्	१७४	निरासनः शयानो वा	२४९
नित्यं त्रिसवनस्नानं	२४९	निराहारव्रतं देवि	२८१
नित्यं नैमित्तिकं कर्म	२०१	निरीश्वरेण वादेन	६
नित्यं नैमित्तिकं कुर्यात्	२५१	निरुपायकृता दीक्षा	२३४
नित्यं नैमित्तिकं कुर्यात्	२६८	निगदेन शरीरेण	२८१
नित्यं पातु महेशानि !	२८	निर्गमय्यातिदीप्ताभां	१३५
नित्यं यस्तु पठेद्	३२	निर्गुणो निष्क्रियो नित्यो	३१७
नित्यं सात्त्विकमेवाऽत्र	२०२	निर्जनश्चात्मशुद्धिश्च	१८३
नित्यः सर्वगतो ह्यात्मा	५६	निर्जने चातिशुद्धे च	२२२
निद्राकाले जपेद् यस्तु	२१०	निर्जने शुद्धदेशे च	२९८
निद्राकालं प्रवक्ष्यामि	२१०	निर्दहेत् सर्वदुःखानि	६७
निधाय पुरतो दद्यात्	१४२	निर्दहेत् सर्वपापानि	६१
निधाय पुरतो मालां	१७४	निर्दशं मलिनं जीर्णं	१४४
निधाय भद्रपीठे च	२७७	निर्द्वन्द्वो निरहङ्कारः	२३०
निधायोर्ध्वं विशेत् तत्र	२८५	निर्धनो धनमान्नोति	१९१
निन्दकाय कुशीलाय	२९	निर्धूमशान्तसम्बुद्ध	२३५
निन्दाद्रोहादिकर्तृणां	२४०	निर्बलास्त्वङ्गहीनाश्च	६
निन्दितेष्वपि मासेषु	२३३	निर्बोधप्रीतिचित्तो न	१७७
निन्दितश्रावणश्चैव	२३३	निर्भयत्वं च सर्वस्माद्	२४०
निपत्य दण्डवद् भूमौ	१६१	निर्मज्जमं च सिद्धार्थं	१७९
निमज्ज्य बिन्दुगे धाम्नि	८४	निर्मज्जेन कामबीजेन	१९६
निमेषार्धं महादेव्या	१८०	निर्मज्ज्य कामबीजेन	८५
नियतमग्निहोतृणां	२५५	निर्मज्ज्य मोलिकैर्दिव्यैः	१८१
नियतान्यपि कर्माणि	२५२	निर्मलं धारयेद् वासः	२८४
नियोजयेन्महेशानि !	१७८	निर्माल्यं निक्षिपेद् भूमौ	१८९
निरर्थकानि तानि स्युः	२५२	निर्माल्यं भोजनं तुभ्यं	१९०
निरस्तसर्वसङ्कल्प	२६१	निर्माल्यं शिरसा धार्य	१९६
निराच्छादं समालोक्य	१५८	निर्लेपं निर्गुणं शुद्ध	१२३
निरानन्दै रथानन्दै	२२८	निर्लेपं निर्गुणं शुद्ध	२८५

निर्लेपं निर्मलं शान्तं	३१	निःसारमसदाद्यन्तं	३२४
निर्वर्त्य विधिना देवि !	२७७	निःसेतुं च यथातोयं	१७८
निर्वाणवायुना बह्निं	११५	निःसंज्ञसुन्दरीं देवीं	२५५
निर्विकल्पस्य देवेशि !	१५४	निःसंशयास्मि देवेश !	७१
निर्विकल्पो यदमघं	१५४	निस्त्रैगुण्यो भवेद् देवि !	२२८
निर्विकारो निराकारो	३१७	निःस्पन्देन्द्रियवान् यस्तु	२८४
निवर्तस्व महादेव !	७	नी	
निवसन्ति ततस्तेभ्यः	२२९	नीचतां कल्पते देवि !	३१५
निवृताखिलचिद्वृत्तिः	११४	नीलाञ्जनचयप्रब्रं	१८६
निवृताखिलचिद्वृत्तिः	२८५	नीलाभं चिन्तयेत् कूर्म	११६
निवृत्तिकाले च पुनः	२९४	नीलोत्पलदलश्यामं	६९
निवेदयेत् सदा भक्त्या	२०६	नीलं च क्रमतो विद्यात्	१२६
निवेदयेत् पुरोभागे	१५१	नू	
निवेदितं तु तत्प्रीत्यै	२०१	नूतनं गात्रसुखदं	१४५
निवेश्य सादरं देवि	२४२	नूतनं नेत्ररम्यं च	२३७
निशाचरगणानां च	३२	नूपुरैर्विलसत् पाद	१२२
निशाः षोडशसंयुक्ताः	४२	नूपुरौ च ततो दद्याद्	११२
निशीथे पातु वाराही	२५	नृ	
निश्चयं मुक्तिमाप्नोति	२९१	नृत्यगीतैश्च बाद्यैश्च	३००
निश्चलं पवनं कृत्वा	३०८	नृत्यसङ्गीतनिरतैः	११८
निष्कलत्वं शिवे बुध्यात्	२५८	नृत्येषु गीतनियता	२०५
निष्कले परमे सूक्ष्मे	२६१	नृपाणामङ्गनानां च	२८८
निष्कलं निर्मलं शान्तं	३३६	ने	
निष्ठीवनं वरं शुक	२८३	नेकारं तु मुखं पूर्वं	६९
निष्ठीड्य गृह्यते योऽसौ	१४६	नेत्रत्रयं च बौषट् च	१०४
निष्पपञ्चो यदा देवि !	३०१	नेत्रयोर्नसि विन्यस्य	१०५
निष्पाणदेहवत् कार्य	२६४	नेत्ररम्यं यथा चक्रं	३७
निष्कलं तस्य तत् कर्म	२१९	नेत्रवक्त्रं न्यसेत्	८६
निःसन्देहं महातन्त्रं	८	नेत्राञ्जनमकृत्वैव	६२
निःसरन्ति यथा नित्यं	४७	नेत्राञ्जनं निवेद्याथ	१४०
निसर्गदुर्गमः कौलः	३२१		

नेत्राञ्जनं विधायैव	६२	नः	
नेत्राह्लादकरः स्वर्चि	१५१	नः कारं रक्तवर्णं तु	६९
नेत्रे वज्रधरः पातु	२३	न्द	
नेत्रेषु रञ्जनं कृत्वा	११२	न्दकारं वह्निदीप्ताभं	६७
नेत्रैस्तु पञ्चदशभिः	२	न्य	
नेपालं च महापीठं	८८	न्यसेत् तार्तीयबीजान्ते	१०६
नेहापि लभते सिद्धिं	२८२	न्यस्तव्या कण्ठदेशे तु	१०४
नै		न्यस्तव्यः परमेशानि !	९३
नैकट्यावस्थितित्वं च	१३७	न्या	
नैकवारं समशनीया	२८१	न्यासमन्त्रस्य विद्याया	२६२
नैकवासा जपेन्मन्त्रं	१७७	न्यासविधिं शृणु प्राज्ञे !	८५
नैतत् परतरं गुह्यं	२१	न्यासस्तदात्मको भूत्वा	८५
नैतद् द्विहस्ततो दीर्घं	७८	न्यासं विना जपं प्राहु	८५
नैमित्तिकार्चनं चैव	२४९	न्यासः सम्मोहनाख्योऽहं	१०७
नैमित्तिकं तज्जानीया	२०८	न्यू	
नैरन्तरविधिः प्रोक्तो	२५०	न्यूनातिरिक्तकर्माणि	२५२
नैव त्वमपि हे देव !	३२१	न्यूनातिरिक्तदोषाणां	२४५
नैव दानफलं तस्य	७०	न्यूनं वा तदधः प्राणाः	३०८
नैव दीपः प्रदातव्यो	१५१	प	
नैव निर्वापयेद् दीपं	१५१	पक्वान्नमतिमिष्टं च	१५७
नैव पर्युषितैः पुष्पैः	१४७	पक्वान्नैरतिमिष्टैश्च	२४३
नैव विसर्जयेत् तां तु	४२	पक्षतो मासतो वापि	१७९
नैव शक्नोमि निर्णेतुं	३२८	पङ्क्तिच्छन्दस्तथा प्रोक्तं	८६
नैवार्चां कुरुते मन्त्री	२४५	पञ्चकूटान्विता विद्या	१५
नैवेद्यकादिकं यत्तु	७७	पञ्चकूटं न्यसेन्मन्त्री	१९
नैवेद्यादि स्वयं धृत्वा	७७	पञ्चगव्येन तद् गेहं	२३५
नैवेद्यादीनि सर्वाणि	१९७	पञ्चतत्त्वात्मके देहे	२००
नैवेद्येन लभेत् स्वर्गं	१५५	पञ्चदशाक्षरीं पश्चाद्	१२
नैवेद्यं च ततो दद्याद्	१३९	पञ्चदशाक्षरीं विद्यां	१२
नैवेद्यं दक्षिणे वामे	१५२	पञ्चदशाक्षरेणैव	४१
नैवेद्यं देहि नितरा	११३		

पञ्चदेवात्मकं पञ्च	१३	पञ्चाशद्भिः शतैः कुर्या	२४७
पञ्चपञ्चाक्षरीं विद्यां	१४	पञ्चाशद्वर्णबीजाढ्यं	१२०
पञ्चपञ्चाक्षरीं विद्यां	१५	पञ्चाशन्मातृकां विद्यां	८९
पञ्चपञ्चात्मकं देवि !	३३४	पञ्चीकृतं महाभूत	३१८
पञ्चपात्रं भवेन्मध्य	१३१	पटलैः पक्षसंख्यैस्तु	४१
पञ्चप्राणमनोबुद्धि	३१८	पटे चित्रमये शुद्धे	१८
पञ्चभिश्च तथा षड्भि	२५७	पतङ्गकीटकेशादि	८१
पञ्चभूतमयं विद्धि	३१५	पतद्भिर्बिन्दुधाराभिः	२६५
पञ्चभूतमयं विश्वं	२५६	पताकाध्वजसङ्कीर्ण	२३५
पञ्चमं तु विशेषेण	१८	पताकाध्वजसङ्कीर्णा	७४
पञ्चमं प्रथमं पुष्यं	१८	पतितानामन्त्यजानां	२५०
पञ्चमादि परामर्शः	२८३	पतित्वा पादयोर्मूले	२४३
पञ्चमाभ्यासनाद् वीरः	१८	पतिहीना यथा नारी	३२३
पञ्चमी या च सर्वेषां	३१२	पत्रं मुस्तं नखं कुष्ठं	१५०
पञ्चमे पञ्चकामः स्यात्	२९४	पत्रैः सर्वैर्यथालाभ	१४९
पञ्चमे पञ्चमीश्चैव	४२	पत्रेषु बिल्वपत्रं च	१४८
पञ्चरत्नैर्महादेव्याः	१२६	पदगुल्फमहाकाव्य	२६५
पञ्चवक्त्रं महाकायं	२	पदद्वन्द्वे च सौः पातु	२३
पञ्चवक्त्रां त्रिनेत्रां	९७	पदद्वयं समं सभ्य	८०
पञ्चविंशतितत्त्वेन	१३	पद्मद्वयधरां देवीं	११६
पञ्चविंशतितत्त्वेन	१५	पद्मपत्रेऽथवा दद्या	१५८
पञ्चशुद्धिविहीनेन	८३	पद्ममध्यस्थितं सौम्य	६७
पञ्चसप्ततिपूर्वाणि	१५	पद्मरागप्रतीकाशं	१६७
पञ्चाङ्गशुद्धदिवसे	२३३	पद्मरागप्रतीकाशः	२०७
पञ्चाङ्गुलीभिरेव	१५९	पद्मरागप्रतीकाशां	१२१
पञ्चानामप्यलाभे तु	२४०	पद्मस्थूलभवा चाद्या	१५०
पञ्चानां सन्निपातं यद्	३१५	पद्माक्षमालया लक्ष्मी	२४७
पञ्चामृतैः पञ्चगव्यैः	३४	पद्मानि सितरक्तानि	१४७
पञ्चामृतैः पञ्चगव्यैः	२७३	पद्मासनमिति प्रोक्तं	५४
पञ्चामृतैः पञ्चगव्यैः	२७६	पद्मासनं भवेदेतत्	८०
पञ्चामृतैः पञ्चगव्यैः	२७७	पद्मासनं स्वस्तिकाख्यं	५४

पद्मासनसमासीनं	४९	परशक्तिं पशु तस्मा	३०६
पद्मासनसमासीनं	१६७	परशक्तिं समागच्छेत्	३०३
पद्मासनसमासीनं	१६९	परसैन्यागमे वापि	२२७
पद्मासनसमासीनः	४९	परस्त्रीमैथुनोत्पन्नं	११०
पद्मासनसमासीनः	२९८	परस्थाने चक्षुदण्डं	२७२
पयोधरमक्षुब्ध	२९८	परस्परविरोधेन	३३३
परंज्योतिः पुष्पगतं	१४९	परस्परद्वैतेऽसन्तौ	२०५
परंज्ञानमयं नित्यं	३९	परहिंसाभवोऽधर्मः	२८२
परं ब्रह्मात्म शक्त्यन्ते	१०६	पराक्रमपरो भुङ्क्ते	३३४
परकान्तां महेशानि	२८६	परा च कामबीजं च	१०२
परकीयं ह्याखुदष्टं	१४४	परा चाप्यपरा देवि !	४७
परकीयतरे तोये	२५१	परा तु सप्तविंशत्या	३२८
परकीयांस्तथाघ्रातां	१४७	परात्मजीवयोरैक्यं	८
परकीयं यदा यत्र	२२१	परात्वं परमार्द्धिः स्या	३३०
परजीवाकर्षणे पातु	२६	परानन्दमयी पूर्णा	३००
परतन्त्राय भक्तानां	५१	परान्नवनिता-भूमि	२३१
परदारपरिष्वङ्गात्	३०१	परापररहस्याख्या	४७
परदैवतनिर्माल्यं	१९७	परापररहस्याख्यां	२०५
परमानन्दपुष्पेण	४८	परापरायणोऽनन्तः	२०५
परमानन्दरूपं य	१४	परापरशक्तिमये	३३२
परमानन्दसन्दोह	३१	परापरसमाख्याता	४८
परमानन्दसन्दोह	५०	परा पूर्वं च सर्वेषां	९९
परमानन्देन संयोज्य	१०८	पराबीजं समुच्चार्य	७९
परमामृतपानीयं	१११	परार्द्धास्तरणे रम्ये	२८५
परमामृतपानीयं	२९९	परार्द्धास्तरणे रम्ये	१९१
परमीकरणं कुर्या	१२९	पराः पराङ्मुखा यान्ति	३३
परमीकरणं नाम	१३७	परितः पारिजाताढ्यं	११८
परया अपि तत् प्राप्यं	३२८	परितुष्टा न मे देवि !	३०९
परयान्दपि तत् प्राप्यं	३२८	परितुष्टास्मि लोकेश	३११
परयोषा यदा भद्रे	११३	परितो वेष्टितं सूत्रे	२३८
परराष्ट्रं वशं नीत्वा	२७१	परितोष्य विधानेन	३०५

परिदधाति यत् किञ्चित्	१२४	पश्चात् तेभ्यो निवेद्यैव	२०३
परिधाप्य दुकूले च	२४२	पश्चादिहागत्य सुखं	२७८
परिपूर्णमिदं देवि	११५	पश्चाद् देवि महामाया	१५
परिरभ्य तदा मूर्ध्नि	२४२	पश्चिमात् पूर्वाग्रास्तिष्ठो	२६८
परिसमेत्य योगेशं	३३८	पश्चिमादि चतुर्दिशु	१६४
परिवर्त्तक्रमेणैव	१६७	पश्चिमोत्तररुद्रेन्द्रे	२३८
परिवर्त्य करौ पश्चात्	१३७	पश्यन्ति पावकारूढं	१०१
परिवर्त्य करौ स्पष्टा	१७१	पश्यन्नभीष्टमेवं च	८०
परेण, चक्रि निहितं गुहायां	३३८	पश्यन्नैव ततो देवी	१११
परे नरकमाप्नोति	२९	पश्येत् तु देवतादृष्ट्या	१९८
परेषां गद्यपद्याभ्यां	१६२	पा	
परे स्वर्गात् परिभ्रष्टः	२१८	पाखण्डगणमध्ये तु	२४
परोपतापजं पापं	११०	पाणिद्वयं समं सम्यक्	१३५
पर्णेन शक्तिपीठाय	१०३	पाणिपादयुगस्यान्तः	८७
पर्यङ्कमासनं शस्त्र	८०	पाणिभ्यामासनं धृत्वा	७९
पर्यङ्कं शक्तिपीठे तु	१२१	पातालतलविन्यस्ता.	२६६
पर्युषितं परेषां	७८	पाताले चैव मां पातु	२६
पर्वते पातु प्रबला	२७	पात्रन्यासस्तस्य तस्य	१९७
पर्वतं च हयं मेध्यं	२३६	पात्रमत्राम्बुभिः प्रोक्ष्य	८२
पर्वसु च विशेषार्चा	२८३	पादद्वये महेशानि	२६०
पवनं धनदं चेशं	७५	पादयोर्गुह्यदेशे च	१०५
पवर्गेण तथा कुम्भं	९८	पादयोर्विन्यसेत् पश्चाद्	१०२
पवर्गेण शनिं नाभौ	९३	पादयोः सर्वदा पातु	२४
पवित्रं सफलं भद्रे	३०४	पादाङ्गुलीयकं सूत्रं	१४५
पवित्रीशः करे पातु	२२	पादुकां पूजयामीति	५०
पशवो दूरतस्त्याज्याः	२०९	पादुकां पूजयामीति	१७०
पशुघातं तदर्थं तु	३०४	पादुकां पूजयामीति	१७१
पशुपाशविनाशाय	२९२	पादोदकं पिबेद् भक्त्या	१९६
पशुप्रायजना भ्लेच्छाः	२२७	पाद्यं चरणयोर्दद्यात्	१११
पशुभावं पुरस्कुर्वन्	३०६	पाद्यं चरणयोर्दद्यात्	२९९
पशुभावे स्थितो यश्च	१५४	पाद्यमन्त्रं मया प्रोक्तं	१४२

पाद्यार्थमुदकं पाद्यं	१४१	पीठमुज्जयिनीं चैव	९९
पानार्थं मधुरं वारि	१३९	पीठे तस्मिन् निविष्टस्य	१६८
पानीयं घटमध्यस्थं	८२	पीडिताः क्लेशविक्लिन्ना	२८६
पापं नश्यति तत् क्षिप्र	६८	पीतवर्णां महामत्तां	८६
पाययित्वा च तां शक्तिं	६१	पीतवस्त्रपरीधानं	१६८
पाययित्वा पुनः पानं	२९३	पीतवस्त्रपरीधानं	१६८
पायसं शर्करापूपं	१५७	पीताम्बुजासनाभान्ते	१०२
पायसान्नप्रसक्तां च	९५	पीताम्बुजासने तद्द्व	१२०
पायसान्नैर्बलिं तेभ्यो	२३४	पीत्वा कुलामृतं देवि	२६८
पार्थिवे पार्थिवानां च	३००	पीत्वा मध्यं पुरा शुक्ल	१५४
पार्वत्यै कथयामास	२	पीत्वा मन्त्रो निशानाथः	१५०
पार्श्वद्वयगताङ्गुष्ठौ	१२८		
पार्श्वद्वये पृष्ठनाभि	८७	पु	
पार्श्वयोः सेतुमादध्या	१७८	पुकारं चिन्तयेदेव	६७
पार्णिघातकरास्फोट	७६	पुच्छं तु धनहानिः	२४७
पावन्ती-स्वर्ण-यूथिभि	११७	पुटाकारौ करौ कृत्वा	१६७
पाशाङ्कुशौ च दधतं	१६९	पुटितां सर्वबीजेन	८९
पाशाङ्कुशौ शरांश्चापं	४६	पुटीकृत्य करौ शीर्षो	१६०
पाशाङ्कुशौ शरांश्चापं	६६	पुण्यक्षेत्रं नदीतीरं	१६०
		पुण्यक्षेत्रमिति प्रोक्तं	२२५
पि		पुण्यक्षेत्राणि वक्ष्यन्ते	२२४
पिङ्गलाख्या च ग्रादक्षे	५९	पुण्यक्षेत्रे महापीठे	२२१
पितरश्चैव दिक्पाला	२१२	पुण्यपापे हविर्देवि	३०१
पितामातास्वतश्चेति	३१९	पुण्यानदीजलान्ते या	२२२
पितृमातृकुलैः सार्धं	१८१	पुण्ड्रेक्षुदण्डजातानि	२८३
पितृदेवसमः शास्ता	२१७	पुत्रजीवोद्भवा माला	२४७
पितृमातृमुखान् विप्रान्	१८२	पुत्रदारादिसहितं	२१
पितृमातृवधात् पापा	६८	पुत्रमित्रकलत्रादि	२८६
पिनाकिधनुराकार	१२१	पुत्रायुः सुखमोक्षाणि	१४२
पिष्टकं पायसं चैव	११४	पुनः कर्पूरयोः कुक्षौ	१०५
		पुनः स्वयं शिवो भूत्वा	२९१
पी		पुनराचमनं क्त्वा	१५९
पीठं कोल्लगिरिं चैव	९९		

पुनरेवाकुलं गच्छेत्	२६४	पुष्याक्षतफलैः कुम्भैः	१३५
पुनश्च जन्मान्तरकर्मयोगात्	३३९	पुष्याग्रेऽहं स्थितो नित्यं	१४८
पुनाति सर्वपापेभ्यः	१८१	पुष्याञ्जलिं विधायाऽथ	२२६
पुरतो वज्रपाषाणे	६५	पुष्याञ्जलिं विना देवीं	१३५
पुरत्रये क्रीडति पश्य	३३९	पुष्याञ्जलित्रयं देव्यै	३१
पुरत्रयेऽत्र सञ्चिन्त्य	८३	पुष्याञ्जलिरभ्यर्च्य	१७२
पुरन्दरेणाङ्गिरसा	४	पुष्याञ्जलिमथैतेभ्यो	७५
पुरश्चरणहीनोऽपि	२४६	पुष्याभावे यजेत् पत्रैः	१४९
पुरश्चरणहीनोऽपि	२५२	पुष्यासवं मुखे दत्त्वा	२९७
पुरश्चर्या प्रकुर्वीत	२८७	पुष्याञ्जलिमापूर्य	२३८
पुरश्चर्याविधिं ब्रूहि	२६५	पुष्यैर्देवी प्रसन्ना स्याद्	१४९
पुरस्तात् पार्श्वयोः पृष्ठे	५२	पुस्तकं चाक्षमालां च	४४
पुरस्थितं महादेवि	९८	पुस्तकं जपमालाञ्च	४५
पुरातनोऽहं	३४०	पुस्तकं जपमालां च	४५
पुरुषार्थप्रसाध्यञ्च	९१	पुरतकं जपमालां च	४६
पुरुषः प्रकृतिश्चैव	३१४	पुस्तकं ज्ञानमुद्रां च	९७
पुरा सर्वे मनुष्याद्या	१९८	पुंभावः शिवमित्याहुः	३१९
पुराऽप्येकादशी विद्या	१९	पुंतां रूपं स्त्रियो रूपं	१७
पुरातनोऽहं पुरुषोऽहमीशो	३४०		
पुरुषे करणं नास्ति	२०४	पू	
पुलकाञ्चितसर्वाङ्ग	२३२	पूजनान्नहि मे प्रीति	३२२
पुलस्तादपि पौलस्त्याः	४	पूजनीया विलोमेन	४०
पुष्पं धूपं च गन्धं च	१४७	पूजयन्ति हि ते धीरा	३०७
पुष्पं वा यदि वा पत्रं	१४९	पूजयामीति मनुना	१६४
पुष्पं समगं जुह्याद्	२७२	पूजयेत् तद् गुरोर्मन्त्री	३२०
पुष्पं समर्पयेद् देव्यै	१३९	पूजयेत् ताः प्रयत्नेन	४२
पुष्पदन्तो ततः प्रोक्तं	४	पूजावेद्या बहिः स्थित्वा	७५
पुष्पप्रकरसङ्कीर्णा	७४	पूजाहोमं विना चेह	२९१
पुष्पमूले वसेद् ब्रह्मा	१४८	पूजाहोमजपात्तेऽस्यां	२८६
पुष्परागं तथा वज्रं	१२८	पूजां यः कुरुते नित्यं	३२१
पुष्परागं मरकतं	२७३	पूजां रात्रौ प्रकुर्वीत	२३४
		पूजितः पशुभावश्च	३०७

पूजितं देवतत्त्वेन	७३	पूजयेत् साधको भक्त्या	२०७
पूजितव्या महाभागाः	२१३	पूजयेत् सूर्यरूपं तं	८२
पूजितायाश्च चतुष्टाया	२१२	पूजयेद्बर्द्धरात्रे च	२९१
पूजितास्तर्पिताः सन्तु	१६५	पूजयेद् गन्धपुष्पा वै	३२०
पूजितास्तु तथा देवी	१७२	पूजयेद् दिक्षु कुम्भेषु	२७४
पूजिते गुरुपादे वै	५२	पूजयेन्मण्डलं देव्या	१९२
पूजोपकरणं चापि	१३२	पूजयित्वा ततो मालां	१७४
पूजोपकरणस्यापि	१२५	पूजयित्वा महादेवीं	३१
पूजोपकरणस्येह	१८३	पूजयित्वा विधानेन	१७९
पूजा चास्मत्कलांशेति	३२८	पूजयित्वा विधानेन	१८६
पूज्याः कुलवरैः सर्वै	२१६	पूजाकर्मणि सान्निध्य	१३६
पूज्यपूजकभावेन	२२८	पूजा च कीदृशी कार्या	२९०
पूरकं यथाशक्त्या	१०८	पूजा ज्ञानमयी प्रोक्ता	३०९
पूरकेण समावाह्य	२९९	पूजा तपोऽर्चना होमः	१०५
पूरयेत् तं महापात्रं	१२७	पूजादौ दर्शितास्वासु	१८२
पूरयेत् तं विधानेन	१२७	पूजाधाराणि देवेशि	२७९
पूर्णगिरिपदान्ते च	१०५	पूजा ध्यानं जपो होमः	१७३
पूर्णगिर्यालये देवि	४६	पूजाफलेन दौर्भाग्यं	२९०
पूर्णचन्द्रनिभं वक्त्रं	२९३	पूजाभागं गृहाणेमं	१३८
पूर्णशैलं महापीठ	९९	पूजाभागं न जानामि	१८८
पूर्णाहन्ता स्वभावेन	३२७	पूजामध्ये तु यः कुर्यात्	२८३
पूर्णिमा पञ्चमी चैव	२३३	पूजार्घ्यपात्रं नैवेद्या	१२५
पूर्णे भवसि तृष्णे च	२०२	पूजार्हा सा तारादेवि	२१६
पूर्वजन्मार्जितं पापं	६८	पूजावरणशक्तीनां	१६३
पूर्वतः पातु महिमा	२४	पूजाविधिमद्राक्षं च	१८३
पूर्वत्रिकोणमध्याग्रं	३७	पूर्वपूर्वदशांशेन	३५१
पूजयेत् परमेशानि	१४७	पूर्वबीजे विलोमे तु	१२८
पूजयेत् सततं भक्त्या	१२४	पूर्ववच्च प्रविन्यस्य	९८
पूजयेत् सततं भक्त्या	१७१	पूर्ववत् कामराजं च	११
पूजयेत् साधको भक्त्या	४१	पूर्ववत् परमेशानि	१२७
पूजयेत् साधको भक्त्या	१३४	पूर्ववदपरं कृत्वा	२३७

पूर्ववदपरं कृत्वा	२७७	पृथ्वि ! त्वया धृता लोका	७९
पूर्ववदपरं सर्वं	९६	पृथ्वीबीजात् ततो ऽर्हति	१०३
पूर्वसंस्थापितेनैव	१४२	पृथ्वी सर्वाशके पातु	२२
पूर्वाग्रा ये तु चत्वारो	३९	पृष्टवान् मां महादेवि !	६७
पूर्वादि क्रमतो देवि	२४६	पृष्ठदेशे सदा पातु	२२
पूर्वापरौ तदो ज्ञेयौ	२०५	पृष्ठदेशे सदा पातु	२४
पूर्वापरौ महापुण्यौ	२०७	पृष्ठोपरि स्थितं देवि	२६१
पूर्वाभावे परा प्रज्या	२१६	पे	
पूर्वार्जितफलं नश्येत्	२१३	पेयं चोष्यं तथा लेह्यं	२०६
पूर्वाषाढं वकारेण	९४	पेयेर्भक्ष्यैः समायुक्ता	७५
पूर्वाह्णविहितां पूजां	२९५	पौ	
पूर्वाह्णे दीयते यत् तु	२९५	पौराणिकैर्वैदिकैर्वा	१६२
पूर्वं यद् दीयते वस्तु	२१०	पौराणिकैस्तान्त्रिकैर्वा	१६०
पूर्वोक्तन्यासमेवास्मिन्	३१	प्र	
पूर्वोक्तमण्डलं तत्र	१२८	प्रकटा च वयं यस्माद्	२४०
पूर्वोक्तविधिना देवि	२५३	प्रकटाज्ञाः कथं देव !	१६३
पूर्वोक्तविधिना पूजा	२९८	प्रकटे कार्यहानिः स्यात्	२९०
पूर्वोक्तविधिसम्पन्नं	२४७	प्रकाशते महात्त्वं	२६१
पूर्वोक्तेन विधानेन	१९३	प्रकाशाकाशहस्ताभ्यां	३०१
पूर्वोक्तेन विधानेन	२४८	प्रकाशानन्दसन्दोह	३२७
पूर्वोक्तेन विधानेन	२७७	प्रकाशान्ता विमर्षान्ता	३२९
पूषा शिवश्च त्वष्टा च	६९	प्रकाशितं तदेवाशु	३३०
पृ		प्रकाशानां प्रकाशाय	५१
पृथग्विधं तु तस्यापि	२६४	प्रकाशोऽथ विमर्षोऽन्यः	२२८
पृथिव्यादिषु भूतेषु	२५७	प्रकाशोऽर्कस्य तोयस्य	३१६
पृथिवी ब्राह्मणी शक्ति	१३	प्रकाशो विमर्षाधीन	३२६
पृथिवीयं महादेव	३१५	प्रकाश्य तव पीठे तु	३२०
पृथिव्यन्तर्गता आप	३००	प्रकृतिः सर्वभूतानां	३१२
पृथिव्यादीनि तत्त्वानि	३३२	प्रकृतिर्गीयते सा तु	३०५
पृथिव्यापस्तथा तेजो	१३	प्रकृतिर्गुणसाम्यं स्या	३३२
पृथिव्यां मानतः श्रेष्ठो	१४		

प्रकृतिविकाररूपं	१२०	प्रतिष्ठितस्तथा शिष्यो	२७६
प्रकृतेर्हि महान्तं वै	११५	प्रतीयमानमथोऽयः	२२७
प्रकृत्या क्रियते कर्म	३०४	प्रतीच्यग्रं लिखेदेकं	३७
प्रकृत्या च गुणेनापि	२५९	प्रतीशषहरिं कोदि	२४१
प्रक्षालनाय करयोः	८२	प्रत्यक्षः सर्वभूतानां	३३७
प्रक्षाल्य परमेशानि	१२७	प्रत्यक्षीकृत्य हृदये	१११
प्रक्षेपणात् सर्वविघ्नानां	८५	प्रत्यक्षीकृत्य हृदये	१३५
प्रज्ञात्मानं वदन्त्येके	५७	प्रत्यगारुणसङ्काश	१२१
प्रणमामि महादेवीं	८	प्रत्यहं क्षालयेच्छय्यां	१५०
प्रणमेत् परमेशानीं	१५९	प्रत्यहं पूजयेद् देवं	३२०
प्रणमेदिष्टदेवीं च	७५	प्रत्यहं पूजयेद् भक्त्या	३२०
प्रणम्य परया भक्त्या	२	प्रत्यहं साधकः कुर्यात्	२७३
प्रणम्य भगवन्तं वै	७२	प्रत्याहारं धारणाख्यं	५३
प्रणम्योपविशेत् पार्श्वे	२३१	प्रत्येकं कणबीजाद्याः	८७
प्रणवेन द्विधा कृत्वा	११६	प्रत्येकं बीजमादाय	१७५
प्रणवो मातृका देवी	२४७	प्रत्येकं सर्ववस्तूनां	१४३
प्रणवं पूर्वमुच्चार्य	७९	प्रथमानन्दहृदयो	१८
प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य	६२	प्रथमा सा समाख्याता	४७
प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य	१६५	प्रथमे राजसो भूत्वा	२८६
प्रणवं भुवनेशानीं	१२	प्रथमं कामराजस्य	१५
प्रणवाद्यैर्नमोऽन्तैश्च	२३४	प्रथमं प्रकृतेर्हसः	१३०
प्रणवान्तरितां शुद्धां	२०८	प्रथमं हि मयैवोक्तं	५
प्रणामोऽष्टाङ्ग एवात्र	२५१	प्रदक्षिणं प्रणामं च	१६०
प्रतिग्रहकृतं पापं	६९	प्रदीप्ते लेलिहानेऽग्नी	२३९
प्रतिपत्तिथिमारभ्य	४०	प्रधानं तेजसो रूपं	२५७
प्रतिबन्धत्रयं देवि	२४५	प्रधानदेवतामूर्तौ	१८९
प्रतिमायां ततो देवि !	२९८	प्रधाना मेरुदण्डेऽत्र	५९
प्रतिमायां तथा वह्नौ	२७९	प्रफुल्लकुन्दसंमोद	२२१
प्रतिलाभाभिसङ्गाच्च	३०१	प्रफुल्लकुसुमाकीर्णे	२२१
प्रतिवारं पठेन्मन्त्रं	१७५	प्रमदाः परितोष्याऽथ	२७८
प्रतिष्ठां विधिवत् कुर्यात्	२७६	प्रमदाय तथा भूम्यै	९२

प्रमदा यौवनोन्मत्ता	२१२	प्रसीद परमानन्द	३२६
प्रमादादपि देवेशि	३०	प्रसूनं तूलिकां तत्र	१२०
प्रयागं चैव षष्ठीशं	९९	प्रसृताङ्गुलिकौ हस्तौ	१३८
प्रयाति विन्दुभावं च	३६	प्रशंससे परानन्द	३२८
प्रयत्नेन विना देवि	२८८	प्रहसन्ती विशालाक्षी	२०६
प्रयोगेच्छा यदा देवि !	१९५	प्रहसन्ती विशालाक्षीं	१२९
प्रलपन् वा जपेद् भावात्	२५०	प्राक्प्रत्यङ्मुखपूजायां	८०
प्रलयानलसङ्काशे	१३२	प्रागुक्तक्रमयोगेन	६४
प्रलापं भ्रंशं हास्यं	२८७	प्रागुक्तेन तु मन्त्रेण	१६७
प्रवालमाला वश्ये तु	२४७	प्राङ्मुखो हि यजेत्	२०६
प्रवेशं परकायस्य	१७	प्राचुर्यादथ भक्तेस्तु	१८१
प्रवृद्धस्य खगेन्द्रस्य	७	प्राज्ञेणैव सदा कार्या	२८३
प्रशस्तगन्धमुक्ता तु	१४५	प्राणधारणया देवि !	३०७
प्रसङ्गात् कथितं देवि	१९५	प्राणान्ते च महाभागे	२६३
प्रसङ्गात् कथिता देवि	३०८	प्राणप्रतिष्ठामन्त्रेण	३४
प्रसन्नं शान्तचित्तं च	२४२	प्राणप्रतिष्ठामन्त्रेण	२७७
प्रसन्नको यदा विष्णु	५	प्राणं बीजं समुद्धृत्य	१६
प्रसन्नवदना सर्वे	२३०	प्राणरूपस्थितो देवि	२५८
प्रसन्ना खलु देवानां	१५५	प्राणस्य शोधयेन्मार्गं	२९८
प्रसन्नात्मा तथा शिष्यो	२४३	प्राणात्मा च जीवात्मा	८८
प्रसन्ना तु परा देवी	२४३	प्राणानायम्य विधिवत्	२७४
प्रसन्नां तां समालोक्य	३०९	प्राणान् प्रवेशयेन्नाड्या	३०८
प्रसन्नात्मा जपेद् विद्यां	२४३	प्राणापानौ तथा व्यान	१५९
प्रसन्नो यदि मां देव	३	प्राणायामं तथा कुर्यात्	१५१
प्रसादयन्ति तं नित्यं	१८०	प्राणायामं ततः कृत्वा	१३५
प्रसादसुमुखीं देवीं	१७३	प्राणायामं विना मुक्ति	१०९
प्रसादसुमुखे देवि !	१३८	प्राणायामः स विज्ञेय	१०९
प्रसार्य दक्षिणं हस्तं	१६०	प्राणायामस्तथा कृष्टि	३२४
प्रसिद्धं बाह्यतो यच्च	२३०	प्राणायाम इति प्रोक्तो	१०८
प्रसीद करुणाधाम	२४३	प्राणायामत्रयं कृत्वा	६५
प्रसीद नाथ देवेति	२३१	प्राणायामत्रयं कृत्वा	८३

प्राणायामपरो योगी	१०७	प्रि	
प्राणायाममिमं प्राहुः	५५	प्रियाय हृदयान्तोऽयं	६२
प्राणायामात् तथा मुञ्चे	११०	प्री	
प्राणायामात् परं तत्त्वं	१०७	प्रीतिर्मे जायते तत्र	३२१
प्राणायामात् परं ज्ञानं	१०७	प्रीतिं वसन्तकं चैव	७५
प्राणायामात् परो योगः	१०७	प्रो	
प्राणायामेन मुनयः	१०७	प्रोक्तवलीस्तु तेषां वै	२३४
प्राणायामैर्विना देवि	१०७	प्रोक्तस्थाने समावाह्य	१६७
प्राणायामैस्तथा ध्यानै	८५	प्रोक्ते पामरशब्दे तु	२५०
प्राणायामैस्तु सन्तर्प्य	१८९	प्रोक्षणं चास्त्रमन्त्रेण	७७
प्राणाः स्वराः समाख्याता	२६४	प्रोक्षणे तु परो मन्त्रः	२८२
प्राणिहिंसां न कुर्वीत	२४९	प्रोक्षयेत् तेन कलशं	८२
प्राणिहिंसां न कुर्वीत	२८०	प्रोक्षयेत् तेन चात्मानं	१३२
प्राणोऽपानसमानश्च	२५९	प्रोक्षयेत् तेन चात्मानं	१९६
प्राणो बिन्दुरिति प्रोक्तः	२६२	प्रोच्यते मधुपर्कस्तु	१४३
प्राणो वायुरिति ख्यात	१०८	फ	
प्रातः सायं चरेन्नित्यं	११०	फलं चास्या प्रयोगं च	९०
प्रातः स्नानं ततः कुर्यात्	६३	फलं चास्या विशेषेण	१६
प्रातः स्नानं ततो देवि !	२९५	फलं नैव प्रयच्छन्ति	२५५
प्रातरुत्थाय पूजायां	२१३	फलमात्रश्रुतिर्यस्तु	२०२
प्रातरेव तु तत्सर्वं	२७७	फलविरहितं कर्म	२४०
प्रातरेव सदा कुर्याद्	२०५	फलविरहितं काम्यं	२०९
प्रातर्होमं प्रकुर्वीत	२१०	फलहीना समाख्याता	१५२
प्रान्ते तोयमिति प्रोक्तं	१४३	फलान्यत्र पक्वानि	१५८
प्राप्तिसिद्धिमधोभागे	१६४	फलार्थिनां विदित्वैव	४२
प्राप्नोति साधकश्चेष्टो	१९	फाल्गुने मार्गशीर्षे च	२३३
प्रामाण्यं चात्र स्वनिष्ठं	२४०	ब	
प्रार्थनामुद्रयपश्चाद्	१३८	बकुलं केशरं वज्रं	१४७
प्र		बकुले किंशुके चैव	७८
प्रसादे चोत्तमे रम्ये	२८५	बटबीजे यथा वृक्ष	३३३

बटुकः कमलाक्षस्तु	१८४	बहुप्रतापे चाऽऽचम्य	२५०
बद्धवीरासनो मन्त्री	१७६	बहुरूपाणि देहांश्च	३०४
बद्धा वामभुजे चैव	३५	बह्वीनामप्यलाभे तु	२१२
बन्धूककुसुमं हुत्वा	१९३	बा	
बन्धूककुसुमैर्होमैः	२७१	बादरं जाम्बरं चैव	१५३
बन्धुभिः कलहो घोरः	२१८	बालकस्य तु जिह्वायां	१०
बलादाहरणं तेभ्यः	५५	बालाप्रियैश्च नैवेद्यैः	२१२
बलिदानं विना देव्याः	२८२	बालया योजितां कृत्वा	१६५
बलिदानं विना हिंसां	२८२	बालाद्यं भुवनेशानी	५०
बलिदानावसाने तु	१३९	बालान्वितां विधायामौ	२४२
बलिदानेपु विदित्वा	१५६	बालाबीजत्रयं देवि	१२७
बलिप्रदानतो देवी	१९४	बालाबीजत्रयस्यान्ते	८४
बलिप्रदानमात्रं तु	१८५	बालार्ककिरणरक्तं	८४
बलिप्रियं च नैवेद्यं	१५८	बालार्ककोटिरुचिरां स्फटिकाक्षमालां	८७
बलिभिस्तर्पयेत् तांस्तु	२०३	बालार्ककोटिसङ्काशां	८४
बलिभिस्तर्पितास्वेते	१८७	बालार्कमण्डलाभासां	६६
बलिभिस्तर्पिता ह्येते	१८४	बाल्योचितं स्पृहन्तीं वै	६६
बलिभ्यो धनमत्तेभ्यः	२०४	बालार्कसदृशी रम्या	७५
बलिशेषं समादाय	१९८	बाहुभिर्दशभिर्युक्तम्	२
बलेन पवनो ह्येष	२१७	बाहुं कृत्वा महेशानि	१७०
बहवो नैव हन्तव्या	२८२	बाह्यमत्रैव सम्प्रोक्त	६४
बहवो यत्र हन्यन्ते	२८२	बाह्यरेखाद्वयं देवि	३७
बहिर्गतां तु वाग्रूपां	२६५	बाह्यादापूरणं वायो	१०८
बहिर्यदि रेचनं वायो	१०८	बाह्यारदशकोणे च	४५
बहिर्यागविधिं ब्रूहि	१२५	बि	
बहिर्वच्चक्रपूजा च	११३	बिन्दुशिवात्मकस्तत्र	३६
बहिष्कृत्य यथास्थानं	११५	बिन्दुक्रमेण कथिता	२५८
बहुकालपूजितैस्तु	३०९	बिन्दुत्रये महादेव	३१५
बहुदुःसेनार्जितानि	१७८	बिन्दुद्वयकुचे युग्मे	२६०
बहुना तु किमुक्तेन	१९५	बिन्दुचक्रं वरारोहे	३९
बहुनात्र किमुक्तेन	१०	बिन्दुतीर्थेऽथवा स्नात्वा	६५

विन्दुत्रययुतैर्जातं	२५८	बुद्ध्याकर्षणरूपाऽव्यात्	२५
विन्दुरेतस्य संस्कारो	३३३	वृ	
विन्दुश्रुतसुधाभिस्तु	१०९	बृहत्त्वं च लघुत्वं च	१७
विन्दुस्थां शुक्लवर्णां च	९९	बृहस्पतिसमो वक्ता	२१७
विनाऽनेन महेशानि !	२१३	बृहस्पतिस्तु पर्जन्य	६९
विभ्रती सिद्धयो ध्येया	४४	बृहस्पतिं तथा कण्ठे	९३
बिल्वपत्रे महेशानि	१४७	वै	
बिल्वपत्रैः समष्वक्तै	१९३	वैन्दवं मातृचक्रस्य	३६
बिल्वसर्गे हस्तौ सूर्य	२६४	वो	
बी		बोधिण्या बोधयेद् विद्यां	२६४
बीजं गणपतेः पूर्वं	१७४	बौ	
बीजं तद् भुवनेशान्या	२९७	बौद्धशास्त्रमसत् प्रोक्तं	६
बीजत्रयं त्रिधा कृत्वा	२७४	ब्र	
बीजत्रयमयीं विन्दौ	१०९	ब्रह्मग्रन्थि ततो भित्वा	२६५
बीजत्रयमिदं देवि !	२७८	ब्रह्मग्रन्थियुतं कुर्यात्	२४८
बीजत्रययुतां देवि	२७४	ब्रह्मघाती स एव स्यात्	१५४
बीजत्रयेण त्रिः प्राश्य	१३२	ब्रह्मचारी गुरुस्तत्र	२७७
बीजद्वयं ततो विद्या	७१	ब्रह्मचिन्ता परामोद	३२५
बीजद्वयं समाभाष्य	१६५	ब्रह्मचिन्ताप्रवृत्तो यः	२१८
बीजनाशादनेकस्य	३०३	ब्रह्मचिन्तोद्भवानन्द	२८७
बीजपञ्चकमेतेषां	१२६	ब्रह्मणा च तथा प्राप्तं	४
बीजविन्दुध्वनीनां च	२५९	ब्रह्मणोऽपि परं रूपं	८
बीजाभावेन लीनानि	११४	ब्रह्मण्यर्पितचित्तानां	२१३
बीजमस्य प्रवक्ष्यामि	१६९	ब्रह्मण्याधाय चित्तं तु	३०४
बीजमुद्रेयमाख्याता	१७१	ब्रह्मत्वं ब्रह्मणा प्राप्तं	९
बीजमेतत् समुच्चार्य	१३०	ब्रह्मदण्डी च कौमारी	१९५
बीजाकर्षणरूपायां	२६	ब्रह्मप्रकाशकं तत् तु	३२२
बुद्बुदं चिन्तयेत् तत्र	११५	ब्रह्मरन्ध्रस्थिते पद्मे	४९
बुधं च हृदये देवि	९३	ब्रह्मरन्ध्रेण संस्पर्शः	१६१
बुद्धाय नम इत्युक्त्वा	१६४	ब्रह्मरन्ध्रे तथाधारे	१०६
बुद्धिरध्यवसायस्य	३३२		

ब्रह्मरन्ध्रे तुरीयं च	१०६	ब्रह्माऽव्यात् ब्रह्मसंहा(घाते)	२४
ब्रह्मरन्ध्रे सदा पातु	२२	ब्रह्मिष्ठो ब्रह्मवादी य	९
ब्रह्मरन्ध्रे सदा पातु	२४	ब्रह्मैव तद् विजानीयाद्	३२३
ब्रह्मरन्ध्रे सहसारे	५२	ब्रह्मैवाहं न चान्योऽस्मि	३१९
ब्रह्मर्षिभिर्मुदा तत्र	२२०	ब्रा	
ब्रह्मविद् ब्रह्मभूयाय	५८	ब्राह्मणानां गवां चैव	२००
ब्रह्मविष्णुशिरोरत्न	१२२	ब्राह्मणानां शरीरस्था	२००
ब्रह्मविष्णुशिवाख्यास्ता	४३	ब्राह्मणान् परितोष्याय	२४३
ब्रह्मशिलासमारूढां	११६	ब्राह्मणी क्षत्रिया वैश्या	२१३
ब्रह्मविष्णुशिवादीनां	१४९	ब्राह्मणी नैव चाण्डाली	३१५
ब्रह्मस्वरूपिणी पश्चात्	१७२	ब्राह्मण्याद्यष्टशक्तीनां	२१३
ब्रह्महत्या-सुरापान	१५४	ब्राह्मे मुहूर्तके पातु	२५
ब्रह्महा स तु विज्ञेयो	१९६	ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय	४९
ब्रह्मा कमण्डलुधर	१६५	भ	
ब्रह्मा च गगनं शक्रो	२०	भकारेणोत्तरापाढां	९४
ब्रह्मा च मुनिभिः सार्द्धं	१५४	भक्तप्रियायै दुर्गायै	९३
ब्रह्मा चिन्तापरामोदम्	२०५	भक्तिप्रवणचित्तेन	१५८
ब्रह्माणं चिन्तयेत् तत्र	४४	भक्तिप्रवणचित्तेन	१७९
ब्रह्माणं वास्तुपुरुषं	७५	भक्तिप्रवणचित्तं च	१७९
ब्रह्मणीप्रमुखाः सर्वा	४२	भक्तिः पुनर्महेशानि !.	१८२
ब्रह्मणी रक्तवर्णा च	४३	भक्तिः शिरोऽत्र हृत्श्रद्धा	२१९
ब्रह्मणी सन्धयोः पातु	२५	भक्तिश्रद्धासमायुक्तो	२४३
ब्रह्माण्डखण्डसम्भूत	१३१	भक्तेः प्राचुर्यमत्रैव	१८३
ब्रह्मादिस्तम्बपर्यन्त	३१३	भक्त्या करोमि पूजां ते	१३८
ब्रह्मादिस्तम्बपर्यन्तं	३१५	भक्त्या तत्त्वा प्रमुदितः	१९८
ब्रह्मा पुरन्दरं पश्चात्	१६९	भक्त्या विनम्रवदनो	३०९
ब्रह्मविष्णुशिवादीनां	३२१	भक्त्यैवैते कृता देवे	१३८
ब्रह्मविष्णुहरश्चान्ये	१८०	भक्ष्यं भोज्यं तथा लेह्यं	११३
ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च	१२०	भक्ष्याभक्ष्यं न जानन्ति	२२८
ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च	२१२	भगमाधारसंस्थानं	२६०
ब्रह्मा विष्णुस्तथा चाहं	३०५	भगलिङ्गसमायोगाद्	३२३

भगवन् सर्वमन्याश्च	९	भी	
भजनं सर्वभावेन	१८२	भीतभीतः पदाम्भोजे	२३२
भद्रकालीं च स्वस्ति च	७५	भीषणं चैव संहारं	१६४
भद्रासनोपविष्टाया	११२		
भद्रासनं समुद्दिष्टं	५४	भु	
भर्तारं गुणवृद्धिशून्यमचलं	१	भुक्तिमुक्तिप्रदा शुद्धा	१३
भवत्या मातृका देहे	२६४	भुक्तिमुक्ती करे तस्य	१४१
भवत्येवाऽचिरेणैव	२८२	भुक्तिमुक्ती करे तस्य	३००
भवन्त्येव महोत्पाता	२८२	भुक्तिसिद्धिस्तथाऽऽग्नेये	२५
भवाब्ध्येस्तरणोपायं	१	भुक्त्वाऽमृतं तदा देवि !	१९८
भवाब्ध्येस्तरणोपायं	२८१	भुङ्क्ते बहुविधान् भोगान्	२२१
भविष्यन्ति च सन्दिग्धा	७	भुङ्क्ते बहुविधान् भोगान्	२२७
भवेज्जलवतां वीजं	२५७	भुङ्क्ते भोगं शुभं जीवो	३३७
भस्म श्वेतं मध्यहृदि	१३४	भुङ्क्ते स विपुलान् भोगान्	२२२
		भुजदण्डस्थितस्तालः	१९४
भा		भुनक्ति बहुलान् भोगान्	१८
भागमेकं महादेव्यै	२३८	भुवनत्रयसम्बुध्या	२५७
भानुवारे शुभे लग्ने	२७३	भुवनेशी ततः पश्चात्	१०
भार्गवं तु गले देशे	९३		
भावना त्वस्य मन्त्रस्य	२६२	भू	
भावनावशसम्पन्नो	१९८	भूतप्रेतपिशाचाश्च	१०१
भावनावशसम्पन्नो	२२२	भूतप्रेतपिशाचाश्च	२००
भावनावशसम्पन्नो	३१	भूतराक्षसवेतालाः	१७५
भावयित्वा वपुस्तस्य	२४१	भूतलं सस्तलं ? व्याप्तं	२५७
भावयेद् भक्तिनम्रस्तु	२५८	भूतशुद्धिः परीरम्भः	३२३
भावयेद् योषिता सार्द्धं	२९४	भूत्वाऽपरामृताकारं	१३१
भावाद्या वस्तुभूताया	२६४	भूत्वा महाकविलोकै	९०
भावार्थः सम्प्रदायाथो	२५५	भूपतिर्व्यस्तसम्भावैः	२८४
		भूपुत्रं लोचनद्वन्द्वे	९३
भि		भूमेः परिग्रहे कुर्याद्	२३४
भित्वा छित्वा तथा लोकान्	१८२	भूयो भूयः क्रमात् तस्य	५५
		भूर्जत्वचि समालिख्य	३४

भूषणं गृहाण चार्वङ्गि !	१४५	भोजनानन्तरं चास्था	१९४
भूषिताश्चारुभूषाभिः	२०५	भोजनानन्तरं देवि !	१९२
भृ		भोजनान्ते विषं पानं	२९२
भृङ्गारेणाऽथवा शङ्खैः	१४३	भोजनं तत्त्वमन्त्रैस्तु	२४२
भृङ्गोपभुक्तमुष्पाणि	३०२	भु	
भृशमाब्रह्मश्रावित्वं	२४९	भुवोर्मध्ये तथा सोमं	९३
भे		भुवोर्मध्ये स्थितश्चात्मा	२९८
भेदमस्याः परं गुह्यं	४३	भू	
भेदावभाषिणो मूढाः	२८६	भूगहत्याकृतं पापं	६८
भेरीदुन्दुभिवाद्यैश्च	१८०	भूमध्याद् ब्रह्मरन्धान्तं	१०९
भेरुण्डा वामनेत्रेऽव्यात्	२३	भूमध्ये रत्नसङ्काशं	२५४
भै		भूमध्ये स्तनके मूर्ध्नि	५५
भैरवानन्दन ग्रान्तः	२०५	भूमध्ये शक्तिबीजं तु	१०९
भैरवानन्दलिङ्गं तु	३००	भं	
भो		भ्रंशनादस्य पात्रस्य	१३२
भोक्तव्यं योषिता सार्धं	१००	म	
भोक्तव्यं योषिता सार्धं	१००	मकारध्वजया युक्तो	९२
भोगदा मोक्षदा चैव	१६	मकारं तु तवर्गेण	९८
भोगदा मोक्षदा चैषा	१७	मकारं पद्मरागाभं	६८
भोगमोक्षप्रदा देवी	२३	मखग्रहणपूर्वेद्युः	२३४
भोगमोक्षप्रदे तन्त्रे	४	मखं रक्षन्तु सन्तुष्टा	२३४
भोगमोक्षप्रदे ! मातः	१४१	मङ्गलानि महादेव्यै	१८१
भोगमोक्षप्रदे शुद्धे	२२८	मच्छक्त्याऽऽवेशितैर्विप्रैः	५
भोगमोक्षप्रदं पुष्यं	१४९	मज्जाधातुगते पश्चात्	९७
भोगात्मा लभते मुक्तिं	१८	मणिना रचिता माला	२४७
भोगिनि स्वामिनि प्रोच्य	९७	मणिबन्धे तथा वामे	९४
भोगेन मोक्षमाप्नोति	२८५	मणिमयमहद्रत्न	१६८
भोगेन लभते मुक्तिं	१४	मणिमयमहद्रत्न	१६८
भोगैश्च मधुपर्काद्यैः	३१	मणिवद् भिन्नं तत् पद्मं	६०
भोगैश्च मधुपर्काद्यैः	३२४	मण्डपं विधिवद् देवि !	२३७

मण्डलत्रयसंयुक्तं	२५८	मधुना श्वेतदूर्वाभिः	१०
मण्डले मातृकादेव्याः	२७४	मधुपर्कमवृष्ट्वै	१४३
मण्डलं तं समभ्यर्च्य	१२७	मधुपर्कं ततो दद्यात्	१११
मण्डलं वामतः कृत्वा	७५	मधुपर्कं रौक्मपात्रे	१४३
मण्डलं वामतः कृत्वा	८२	मधुपर्कं विना पूजा	१४३
मत्तश्चन्द्रिकया युक्तो	९३	मधुमैरेयभोगाद्यैः	३०६
मत्तषट्पदनिर्घुष्टं	११७	मधुरत्रययोगेन	२७१
मत्ता; कङ्कालमालाढ्याः	१८५	मध्यकुम्भे च मुद्रां तां	२७३
मत्परत्वान्महासिध्दै	३२७	मध्यकूटत्रयं देवि	१६
मत्स्या द्वादशसम्पन्ना	३८	मध्यकूटमिदं प्रोक्तं	१६
मत्स्वरूपो हि यद्बिन्दु	३२९	मध्यकूटं प्रवक्ष्यामि	१५
मदङ्गस्पर्शमात्रेण	३२३	मध्यत्रिकोणचक्रे च	१७१
मदनोत्तप्तहृदयां	१६९	मध्यदेशे महापुण्ये	२२८
मदनोल्लसिताङ्गाभिः	१६९	मध्यप्राणप्रथारूप	२५५
मदन्तस्त्वयि संलीने	३२२	मध्यबिन्दुविसंज्ञां तु	२५५
मदन्तिकं समासाद्य	४	मध्यमातर्जनीभ्यां स्याद्	१०४
मदयन्तीं सहदेवां	२३८	मध्यमा धनसिद्धौ स्यात्	१७५
मदविह्वलया युक्त	९२	मध्यमानामिकाभ्यां तु	१६७
मदात्मरूपमात्रं तु	३२०	मध्यमाया मध्यभागे	१७५
मदिराघूर्णनयनो	२८४	मध्यमे कुरु तन्मध्ये	१७२
मदिराघूर्णनयनो	२९३	मध्यमे मध्यतः कृत्वा	१६४
मदिरायां न वा शक्तौ	२९१	मध्यमे मन्त्रपिण्डे तु	२५६
मदिरां पृष्ठतो दद्यात्	१५२	मध्यमे योजयेन्मध्ये	१३५
मदिरेति समाख्याता	१५३	मध्यमः कल्पसंयुक्तो	५५
मद्यपानं तु पद्मेषु	३०४	मध्ययोः पूजयेद् विद्यां	२११
मद्यं मांसं तथाऽन्यत्तु	२९२	मध्यरेखां परित्यज्य	३७
मद्यं मांसं मुद्रा शक्तिः	२१५	मध्याह्ने तत्तु देवेशि !	२९५
मद्यं मांसं विना देवि !	२९४	मध्यादि स्थापयेत् तेषु	२७३
मद्यं मांसं तु सिन्दूरं	१८३	मध्यास्तिस्रो गण्डयोश्च	८८
मद्रूपा परमाशक्तिः	३२२	मध्याह्नविहितां देवि !	२९५
...		मध्याह्ने चिन्तयेद् देवीं	६६

मध्याह्नेऽन्तर्विजानीया	२०५	मन्त्रतन्त्रावतारोऽथ	२३७
मध्याह्नं पातु कौमारी	२५	मन्त्रमस्य प्रवक्ष्यामि	१६८
मध्ये त्रिकोणमेव स्याद्	३८	मन्त्रयित्वा महेशानि !	८९
मध्ये त्रिकोणं संलिख्य	३४	मन्त्रराजः समाख्यातः	१६६
मध्ये स्वयम्भुलिङ्गं तु	५९	मन्त्रवेदमयं शुद्धं	२२७
मध्यं सुखं विजानीयात्	२०८	मन्त्रशुद्धं पिबेन्मद्यं	२९२
मनः करोति पापानि	३००	मन्त्रसिद्धिप्रदां शूद्रां	२४७
मनः करोति पापानि	३१८	मन्त्रस्तथैव निःसेतु	१७८
मनः करोति पापानि	३३५	मन्त्रस्मरणमात्रेण	२९६
मनः पवनयोश्चैव	२४०	मन्त्रस्य मुखबीजं वा	१०८
मनः पूतिसमायुक्तं	८३	मन्त्राक्षराणि चिच्छत्तौ	१७६
मनः सङ्कल्परक्तो वा	८१	मन्त्राच्छतगुणं देवि !	२९
मनः संहृत्य विषयान्	१७६	मन्त्राणां नवलक्षाणि	२५४
मनस उत्पद्यते वाक्	३३५	मन्त्रारम्भं सुधीः कुर्यात्	२३३
मनसा च ततो वाचा	१८८	मन्त्राचमनासनस्थान	२३३
मनसा च स्मरेत् स्तोत्रं	१७७	मन्त्रार्थं मन्त्रचैतन्यं	२५५
मनसा तु महादेव्यै	११३	मन्त्रार्थः कथ्यते देवि !	२५५
मनसाऽपि महादेव्यै	११३	मन्त्राश्चैतन्यसंयुक्ताः	२५५
मनस्तुष्टौ समुत्पन्ने	२२७	मन्त्रास्तु बहवः सन्ति	३२७
मनस्युन्मनीभूते	३३५	मन्त्री न चात्र सन्देहो	१००
मनस्युन्मनीभूते च	३००	मन्त्रेण तस्य नियतं	२३२
मनुस्युन्मनीभूते च	३१८	मन्त्रेण भास्करायार्घ्यं	१९६
मनुर्विमृष्य दातव्यो	२०	मन्त्रेण स्वापकाले तु	२३६
मनुष्यरूपसम्प्राप्तः	२३०	मन्त्रेषु पठितेष्वेषु	१८८
मनोजीवात्मनः शुद्धिः	१०७	मन्त्रोच्चारे कृते यादृक्	२५५
मनो निधाय योगात्मा	३०९	मन्त्रौषधिबलेर्यद्वत्	५७
मनो भवति वै लीनं	३०	मन्त्रं काममयं विद्धि	३९
मनोवाग्द्विषयातीतं	३२९	मन्त्रं च कण्ठतो ध्यात्वा	१७६
मनोऽहंकारवशगम्	११५	मन्त्रं जप्त्वाम्बुपानीयैः	२५०
मन्त्रमात्रस्वरूपे च	२५४	मन्त्रं यदि श्मशाने तु	२२०
मन्त्रकालाविशुद्धानि	१५७	मन्त्रं शृणु महादेव्या	१९१

मन्दमारुतसंभिन्न	११७	महात्ममहिमाक्रान्त	२६५
मन्दारपारिजाताद्यैः	११६	महात्रिपुरसुन्दर्या	९
मम ज्ञानप्रभावेण	२९८	महात्रिपुरसुन्दर्या	२१८
ममत्वं ममतादेहे	२८२	महात्रयस्त्रं स्मरेत् तत्र	४०
ममाधीनस्त्वमेव स्याद्	३२६	महादेव्या महापुण्ये	२२८
ममैवैतेऽवताराश्च	३१३	महादेव्याः समाख्याता	३१
मया चापि पुरा देवि !	३०९	महादेव्यै द्विजो मद्य	१५४
मया धर्षितमात्रोऽसौ	३१४	महान्तं प्रकृतौलीनं	११५
मया निवेदितं भक्त्या	१५९	महापद्मवनध्यानाद्	२९६
मया निवेदितान् गन्धान्	१४६	महापद्मवनान्तःस्थ	१८९
मयापि चिन्त्यते सा तु	९	महापद्मवनान्तस्था	४९
मयाप्येतद् व्रतस्थेन	२११	महापद्मवनान्तस्थे	१३६
मया यत्नेन गुप्तं यत्	३२६	महापातकजातानि	११०
मया सर्वं जगद् व्याप्तं	३१३	महापातकजातानि	२३५
मयाहतानि यत्नेन	१५९	महाबलपरीवारा	४
मयि प्रविश विश्वेश	३२३	महाभीतिहरा सम्यक्	४५
मयि सर्वं लयं याति	३४०	महाभूतदिनं तत्तु	२१०
मयैव कथितं देवि !	६	महाभूतदिने नक्तं	१७
मय्येव सकलं जातं	३४०	महाभूतदिने वापि	२२०
मर्त्यपातालरत्ने च	१२६	महाभोगवती विद्या	१७
मर्दनात् करयोः शुद्धि	८५	महामरकतस्थल्या	११८
मलयं च महापीठ	९९	महामहत्करी विद्या	१७
मलिनं परकीयं च	६४	महामाणिक्य-वैदूर्य	११९
मल्लिका मालती कुन्दो	१४८	महामाया ततः पश्चात्	११
मल्लिका-मालती-जाति	२७९	महामायां त्रयेणापि	२५७
महतां च महत्त्वाच्च	३३०	महामाया महाबुद्धि	१७
महत्या च श्रिया युक्तो	३२२	महामायां महादेवीं	११३
महदाश्चर्यमेतन्मे	३३०	महामुद्देयमाख्याता	१३७
महाक्षोभं कुरु युगं	१३१	महामृगमदोद्दाम	१२३
महातत्त्वार्थ इति यत्	२६१	महायोगेश्वरं देवं	१६३
महातेजोमयः पातु	२८	महारसरसान्दोल	११७

महारौद्रपीडितानां	२६६	मानवं च कुलान्तं च	९९
महालक्ष्मि ! महामोह	२१५	मानसं वै भवेत् स्नानं	६४
महालक्ष्मीस्तु पीताभा	४३	मानसोच्चारणात् तुल्य	१७६
महालक्ष्मीस्तु प्रजप्याऽथ	१	मानुषत्वं विना सिद्धिः	२२१
महाविद्याक्रमं यद् यद्	३०२	मानुषं भारतं श्रेष्ठं	२२७
महाविद्येति सा कैश्चित्	३०५	मान्त्री दीक्षा च सा प्रोक्ता	२३३
महाविद्येश्वरी पातु	२३	मामक्या कलया युक्तं	३२१
महाशङ्खमयी माला	२४७	मामानन्दय सानन्दं	३१४
महाशङ्खैस्तु वीराणां	१२६	मामासाद्य तथा विष्णुः	३०९
महास्नानं भवेद् देवि !	१४३	मामुद्धर जगन्मातः	३१३
महेश्वर्यं धनित्वं च	२८८	मायागृहान्तः सङ्कोचः	३३१
महोत्सवविधौ यो मे	३२०	मायात्मनः कला नाम	३३२
महोत्साहे महालक्ष्मीः	२५	मायापूर्वो वकारादिः	३३१
मा		माया बलवती ह्येषा	३०५
माणिक्यं मौक्तिकं देवि !	१२८	मायाबिन्दुसमायुक्तं	२६४
माणिक्य-रत्न-वैदूर्य	११९	मायाबिन्दुसनादेन	२०
मातङ्गवनिता पातु	२८	मायाबीजं ततः पश्चात्	१९१
मातङ्गेशि ! नमस्तुभ्यं	२१४	मायाबीजं रमाबीजं	१०२
मातङ्गेश्वरि सर्वान्ते	१९२	मायाबीजेन तत्सर्वं	११७
माता रात्रिः समाख्यातां	२०५	मायालक्ष्मीकलाभिस्ता	१६५
मातुलुङ्गफलं चैव	४४	मायालक्ष्मीसमायोगं	१६३
मातुः पितुर्यथा बालो	२०२	मायालक्ष्म्यादिकास्तद्वत्	२३०
मातृकाद्यं समुद्धृत्य	८५	मायाश्रीकामबीजाद्यां	२७४
मातृकां प्रतिलोमेन	१२७	मायास्थाने रमाबीजं	११
मातृकां शृणु देवेशि !	८६	-मार्जारस्य तु मांसेन	१९३
मात्रावृद्धिक्रमेणैव	५५	मार्तण्डभैरवं पश्चात्	१९७
मादनं गोत्रमिच्छान्तो	२०	मार्तण्डभैरवायाऽर्घ्यं	७२
मादनं जठरं देवि !	२६०	मार्तण्डभैरवायेति	७२
मादनं प्राणरूपं तु	२६२	मालती-मल्लिका-जाती	११७
मादनं शक्रमारूढं	१०३	मालती-मल्लिका-जाती	१४७
मानरूपक्रियोपाधि	३२८	मालया जपतो नित्यं	१७३

मालाबीजं तु जप्तव्यं	१७५	मित्राणां सर्वभूतानां	३०६
मालाभावे ततः स्वासु	१७४	मिलितं मुष्टियुगलं	१३९
मालां स्वहृदयासन्ना	१७५	मिश्रीकृतैस्तु सर्वेषां	१४४
मालां कृत्वा महादेव्यै	१४८	मिश्रीभावं तदा याति	२४८
मालिनी सदृशी ध्येया	४७	मी	
माल्यं च गन्धलेपं च	२४९	मीनमुद्रां विधायथ	१२८
माल्यं । पद्मसहस्रस्य	११३	मु	
माल्यादीनां प्रदानेन	१८०	मुक्तामाणिक्यवैदूर्य	२७३
माल्यानि कुसुमानीव	३३	मुक्ताहारलतोपेत	१२२
मा विषीद नृपश्रेष्ठ !	२	मुक्त्वा च मुदितो लोके	२२०
मा विषीद महादेव !	३१४	मुखं प्रक्षाल्य देवेशि !	६२
माषमुद्गमसूराद्यै	१५६	मुखं बिन्दुवदाकारं	२९४
माषाढकीमसूराश्च	२४९	मुखवासकरं पुण्यं	१५९
मासतो वर्षतो वापि	२१८	मुखावलोकी सेवेत	२३१
मासिकं तिथिकृत्यं च	२०२	मुखे कण्ठप्रदेशे तु	१०७
मासि-मासि चरेद् यात्रां	२७६	मुखे कार्याणि सिद्धयन्ति	२४७
मासेनाऽऽकर्षणीं सिद्धिं	२९४	मुखेऽनामां मध्यमां च	८८
माहेशि ! वरदे देवि !	२१३	मुदं रान्ति च ता यस्मात्	१८२
माहेश्वरी तयाऽऽकाशं	१३	मुदगात्रप्रीतिसंयुक्तां	९६
माहेश्वरी श्वेतवर्णा	४३	मुदानुष्ठानमज्ञात्वा	१८२
मां		मुद्राशरीरं मे ब्रूहि	३९
मां प्रसाद्य तपस्तप्त्वा	४	मुदां भौतिकमित्याहुः	३९
मां मदीयं ततो देवि !	१८८	मुद्रेयं फालिनी प्रोक्ता	१३०
मांसं मत्स्यं तथा मुद्रां	२९१	मुदेषा परमेशानि !	१६७
मांसघातुगते पश्चात्	९६	मुदेषोन्मादिनीनाम्ना	१६८
मांसभारैर्न मे प्रीति	३२२	मुनीनां च मुमुक्षूणां	१०९
मां समीक्ष्य वरं वव्रे	३११	मुमुक्षुश्चिन्तयेल्लीनां	११५
मांसानि विविधान्यत्र	१८४	मुषलमुद्रिकां योनिं	१२९
मांसेन साधितं भक्तं	१८४	मुष्टिद्वयस्थिताङ्गुष्ठी	१३७
मि		मुष्टिमध्यस्थितां देवि !	१८७
मितत्वेन त्रिधाऽऽचम्य	१९८	मुष्टिं कृत्वा तु हस्ताभ्यां	१२९

मुहूर्तत्रयमात्रं तु	२०४	मूलादिब्रह्मरन्धान्तं	१०९
मुहूर्तत्रयमात्रं तु	२०४	मूलादिब्रह्मरन्धान्तं	२४१
मुहूर्तत्रयमात्रा तु	२०५	मूलादिब्रह्मरन्धान्तं	२६७
मुहूर्तत्रयमानं तु	२१०	मूलादिब्रह्मरन्धान्तं	२०८
मुहुर्मुहुः पिबेन्मद्यं	२९२	मूलादिहृदयं यावद्	१०९
मूको भवति वागीशो	१०	मूलाद्येनैव तत्राद्यां	४१
मूर्ध्नि छत्रं निधायथ	१४०	मूलाधारे ज्वलद्रूपे	२६१
मूर्ध्नि त्रिकोणमध्ये तु	२५३	मूलाधारे त्रिकोणाख्ये	१०८
मूर्ध्नि सञ्चिन्तयेद् देवि !	९१	मूलाधारे त्रिपुराख्ये	५९
मूलकूटत्रयेणैवं	१०५	मूलाधारे परे चक्रे	३०७
मूलदेव्याः स्वनामान्ते	१५९	मूलाधारे महादेवि !	२५३
मूलद्वितयमुच्चार्य	१०५	मूलाधारे शवर्गेण	१०४
मूलपद्मे कुण्डलिनीं	५२	मूलाधारे सदा पातु	२४
मूलप्रकृतिं तत्रैव	९७	मूलेन ध्यानयोगेन	२९९
मूलमन्त्रेण देवेशि	१५६	मूलेनापि ततः पश्चात्	१४४
मूलमन्त्रेण सम्मन्त्र्यां	२३५	मूलेनैव शिखां बद्ध्वा	२३५
मूलमन्त्रेण संस्थाय	२३८	मूलं ऐ क्लीं सौः	२७०
मूलमाधारषट्कानां	६०	मूषिकामण्डूकस्पर्श	७७
मूलमूर्तिर्महादेव्या	२२५	मूषिकोपहतं कोषं	२८८
मूलयोगकृतामायुः	२१६	मृगनाभिसमुद्भूत	१४६
मूलवर्णादिविन्यासं	१०२	मृगयाभिरतिर्यस्य	२८६
मूलवाग्भवमुच्चार्य	१०५	मृणालतन्तुरूपं हि	२६०
मूलवाग्भवमुच्चार्य	१०६	मृत्तिकासप्तविन्यस्तं	२३८
मूलविद्या त्रयाकृत्या	१०६	मृदादेः कलशादीनां	३३३
मूलविद्या द्विराकृत्या	१०४	मृदालभनकृत्ये च	६३
मूलविद्याप्रयोगेण	१९५	मृद्वासने समासीनः	४८
मूलविद्यां समुच्चरन्	२६९	मेकारं रक्तवर्णं च	६८
मूलविद्यां समुच्चार्य	१३७	मेदिनी सर्वदा शुद्धा	७७
मूलस्थानगतं मन्त्रं	२५४	मेदोधातुगते पश्चात्	९६
मूलादिब्रह्मरन्धान्तं	१०६	मेरुगिरिं महेन्द्रं च	९९
मूलादिब्रह्मरन्धान्तं	१०६	मेरुपृष्ठशृषिः प्रोक्तः	७९

मेरुमध्यस्थिता या तु	५९	यज्ञच्छिद्रं तपश्छिद्रं	१९६
मेरुं प्रदक्षिणं कुर्वन्	१७४	यज्ञादिषु महेशानि !	२८२
मे वशं चानय प्रोच्य	१८७	यज्ञाधिकारितामादौ	१९७
मैथुनं तत्कथालापं	२४९	यज्ञं समापयेन्नित्यं	२१९
मोक्षार्थी लभते मोक्षं	१२४	यज्ञं संरक्षयेद् दिव्यं	२३४
मोदते सततं योगी	२२३	यतस्तस्याः समुत्पन्नं	४१
मोदते सततं वीरः	२२१	यतिर्वा भूपतिर्वापि	२८४
मोदते सततं शुद्धः	२२३	यतो गुरुः शिवः साक्षात्	२३२
मोहनं क्षोभणं चक्रं	१६३	यतो देवाश्च देव्यश्च	२९३
मोहनार्थं परं तेषां	५	यतः करोति संसिद्धयै	२२४
मोहने मोहिनी पातु	२८	यत् करोति यदश्नाति	१२४
मोहयित्वा जनान् सर्वान्	३०७	यत्कृत्वा दानवान् विष्णु	२१
मोहयित्वा पुनर्देवी	३२५	यत् पश्यसि हे वत्स !	३१३
मोहयित्वाऽहमीशानं	३११	यत्नात् परस्त्रियं कुर्यात्	२४५
मोहाद् यदि ददन्मद्यं	१५४	यत्नात् पुरश्चरेन्मन्त्री	२४५
मोहिनीफलजं चैव	१५३	यत्नात् संगोपयेदेनां	१७५
मौक्तिकैः कुसुमैः प्रगृभिः	११८	यत्त्रिंशत्तत्त्वभरितं	२३९
य		यत् पश्यति यच्छृणोति	१२४
य इहाऽऽत्मकृते देवि !	२८२	यत्पीठं ब्रह्मणो वक्त्रं	२९३
य उच्छिष्टमुखो भूत्वा	१९१	यत् पुनर्ब्रह्म सर्वात्मा	३३६
य एतत् तन्त्रं समाधीते	२४०	यत् पूतिगन्धसंयुक्तं	१५६
यक्षलोकप्रमाणी च	२२८	यत् प्रकाशात्मकं सर्वं	३३०
यन्च प्रियतमं देव्या	१४१	यत्र कुत्र महापीठे	२२१
यन्चिन्तनान्महादेवि !	५	यत्र तत्र नरः पूजां	२२४
यच्छ्रुत्वाऽधिगतं पूर्वं	२	यत्र तत्र यजेद्देवीं	२९३
यच्छ्रुत्वा साधकाः सर्वे	१६	यत्र देशे य आचार	२८३
यजनं चास्य देवस्य	१८५	यत्र यत्र मनो याति	५७
यजनं तु महादेव्या	२८०	यत्र यत्र मृतश्चायं	५८
यजमानो भवेदन्धः	२३८	यत्राऽऽनन्दो भवेद् भावे	२६३
यजेत् कामेश्वरीमाद्यां	४२	यत्रायं निवसेद् देवि !	१००
यज्जानान्नापरं ज्ञानं	३	यत् सम्मतं तथाऽप्येतत्	३२८

यत् सूचितं पुरा नाथ	२१	यथाशक्त्या तु मिलितैः	२७२
यत् संख्यामासमारब्धं	२५०	यथाशक्ति जपं कुर्यात्	१७७
यत् स्वयं गद्यपद्याभ्यां	१६१	यथाशक्त्येकतो मन्त्री	७९
यत् स्थिरीक्रियते देवि !	३१०	यथा सिद्धिस्तथा माला	१७३
यन्नोक्तं डामरे तन्त्रे	२९	यथा हस्तान्न च्यवते	१७४
यन्त्रे मन्त्रे कुले चैव	१७६	यथेष्टं चार्मणं कुर्यात्	७८
यन्त्रं शरीरमित्याहुः	३९	यथोक्तविधिना देव्यै	१४१
यथाकाले तथापुष्पं	१९	यथोक्तविहिते कुण्डे	२५१
..... यथाकाशो	३१८	यथोक्तं नियमं कृत्वा	२५१
यथाकाशो घटाकाशो	५६	यथोक्तां कुलजां शस्तां	४१
यथा गुरौ तथा चात्म	२३२	यथोपदिष्टविधिना	२९६
यथाऽग्निविद्रुतं स्वर्णं	५८	यदक्षरं परिभ्रष्टं	१८८
यथा यथा गृहे बाह्ये	२२०	यदङ्गं तु विहीयते	२०८
यथा यथाऽऽधारगतं	१५०	यदञ्जनं प्रजायेत	१४७
यथातथा सुगन्धैर्वा	१४२	यदन्नं दीयते तस्मै	११२
यथा तु नर्मितां प्राज्ञे	२१५	यदन्यत् तु प्रयुञ्जति	२४८
यथा तुष्यति भोगेन	३०९	यदन्यद् दीयते द्रव्य	१३२
यथा त्वं मयका नाथ	३२५	यदव्यक्तमनिर्देश्यं	३१०
यथा देवे तथा मन्त्रे	२३२	यदा तन्मयसिद्ध्यादि	३३०
यथाधिकारमालोच्य	२४२	यदा तु सा तस्या	२८८
यथाधिकारभाववर्त्य	२४२	यदात्मना न विज्ञातं	७७
यथा फेनतरङ्गादि	५७	यदा भूतानि सर्वाणि	५७
यथा मुक्ताफलमयी	२४७	यदा मनसि चैतन्यं	५७
यथा मे जायते प्रीति	३२२	यदा स भगवान् देवो	२०५
यथा यथा भवेद् भक्ष्यं	१५६	यदा सर्वाणि भूतानि	२८३
यथासोग्यगुणैः पूर्वैः	२३१	यदा सा परमाशक्तिः	२०७
यथावद्गुणैः कथ्येन	१६५	यदि क्रीडापरास्तास्तु	२१५
यथा वा पूज्यते देवी	२१२	यदिच्छा जायते भोक्तुं	२८१
यथाविधि क्रमेणैव	४२	यदि जीवः पराद् भिन्नः	५६
यथाविधि गुरोर्दीक्षां	२४५	यदिदं पुरुषे देवि !	३०४
यथाविधि जपं कृत्वा	१७७	यदिदं शक्तिमाकाशं	३३५

यदिदं निष्कलं ब्रह्म	३३७	यवर्गेण च देवेशि !	१६७
यदि न्यूनाधिकं कुर्याद्	२५०	यवानास्तीर्य पुष्पाणि	२३८
यदि पुष्पा भवेत् तत्र	२२०	यवानां तण्डुलैरेव	२६८
यदि बाह्यार्चनाद्रव्य	११५	यवापुष्पैराज्ययुक्तैः	२७१
यदिदं लक्ष्यसे देव !	३१५	यश्चैवं तु न जानाति	७०
यदि विघ्नो भवेद् देवि !	२२६	यस्तैजसेन पात्रेण	१५८
यदिष्टं सर्वमाख्यातं	३२८	यस्मात् तत् सर्वलोकानां	२२१
यदुक्तं तामसं त्यक्त्वा	२०१	यस्मिन् कोष्ठे क्षेत्रनाम	२४६
यदुक्तं ते मया तन्त्रं	३	यस्मिन् यत्र य आचारः	३०३
यदुक्तं ते मया तन्त्रं	५	यस्मै कस्मै न दातव्यं	२०
यदुक्तं भवता ब्रह्मन्	३११	यस्मै कस्मै न दातव्यं	२९
यदेव लभ्यते वस्तु	२३२	यस्मै कस्मै न दातव्यं	२२७
यद् दृश्यान्नापरं दृश्यं	३	यस्य तिष्ठति मन्त्रोऽयम्	१९२
यद्भुक्तं जीर्यते शीघ्रं	२८१	यस्य दर्शनमात्रेण	३६
यद् यत् प्रियतमं वस्तु	२३२	यस्य प्रबोधमात्रेण	४७
यद्दत्तं भक्तिमात्रेण	१८८	यस्य भक्तिगुरौ नित्यं	३०
यद् यदेव परं तत्त्वं	३२६	यस्य भक्तिगुरौ नित्यं	५२
यद् यद् वदति सन्तुष्टा	२१३	यस्य यद् विहितं कर्म	२०२
यद्रूपं परमेशान्या	१९९	यस्य यस्य पदार्थस्य	२५६
यद्रूपमक्षरं लोके	१८	यस्याः स्मरणमात्रेण	८
यदृच्छयोपपन्नं यत्	२८४	यस्याः स्मरणमात्रेण	२६६
यदृच्छालाभसन्तुष्टः	२३०	यस्यैते चातिसन्तुष्टाः	२८६
यद्यन्यद् दूषणं पात्रे	८२	यस्यैवं परमात्मा स	५७
यद्ययमेव स्थैर्येण	३०९	याकिन्यै नम इत्यन्ते	९७
यमं नियममासन	५३	यागमन्दिरगांस्तत्र	७६
ययाऽचिरात् सर्वपापं व्यपोह्य	३३८	या च भूमिर्निषिद्धैषा	७४
यया प्रकाश्यते ब्रह्म	३१०	या चित् सत्तैव सा प्रोक्ता	२६३
यया विज्ञातया देवि !	१९१	यातायातक्रमेणैव	६१
यया विज्ञायते ब्रह्म	६७	यात्कारं च शिवः प्रोक्त	६९
यल्लाभान्नाऽपरो लाभो	२	यान्ति चोर्ध्वं परंधाम	२०९
यवर्गेण क्षकारेण	९८	या नेच्छतीप्सया श्रद्धां	२८९

या ब्राह्मीप्रमुखा देव्यो	८६	ये मन्त्राः परमेशानि !	३२७
यामात्मकं समुच्चार्य	१८५	ये ये मन्त्रा देवतानाम्	८४
या मुक्तिर्मम देवेशि	३१२	येषां मध्ये तु यः कश्चिद्	२५५
या मे मूर्तिर्द्वितीया च	३१२	येषां श्रवणमात्रेण	५
यावच्छक्यं नियम्याऽसून्	१०८	योगज्ञैरेभिर्जित्वा तान्	५३
यावत्कालं बहेदेतद्	१३८	यो गन्धे मोहितं यत्तु	२०४
यावत् त्वां पूजयिष्यामि	१३६	योग-भोग-तपः-क्लेशैः	३०५
यावत् तावद्धि जप्तव्यं	१५४	योगयोगाद्भवेन्मुक्तिः	५३
यावत् संस्थापयेद् देवीं	१३५	योगं किं वा शरीरं च	३
यावन्न चलते जीवः	३३६	योगात्मा योगविज्ञानी	१२३
यावन्न जायते ब्रह्म	३१८	योगात्मा योगविज्ञानी	२१०
यावन्न दीयते देवि !	७२	योगाः समाधयोऽज्ञानं	३२६
यावन्मनो लयं याति	१९९	योगिनां वरदं ध्यायेद्	६८
या विद्या चेह देवेशि	१५२	योगिनीचक्रपूजायां	८०
या शक्तिः सर्वभूतानां	१३	योगिनीरूपमास्थाय	२५९
या शक्तिः सर्वभूतानां	२४	योगिनीवर्णविद्याया	२५९
या शक्तिः सर्वभूतानां	३०७	योगिन्यः कामरूपाश्च	१८५
या शक्तिः सा महादेवी	३०	योगिन्यश्च समुद्राश्च	१६५
या सृष्टिः शक्तिरस्माकं	३१०	योगिनो मुनयश्चैव	११३
यां यां तु परमेशानि !	९७	योगिनो व्यवधानेन	५७
युक्तात्मा येन विहरेत्	५३	योगिनां स्वामिनीप्रान्ते	९६
युग्माङ्गामिलितं देवि !	३७	योगिनि स्वामिनि प्राज्ञे	९७
युद्धे विजयमाप्नोति	२७५	योगिभिः पीयते तत्तु	३००
ये केचित् पापसङ्घाताः	१०१	योगो हि ललिता देवी	५३
येन तेन विधानेन	३०८	योजयित्वा तर्जनीभ्यां	१३५
येन विज्ञातमात्रेण	३४	योजयित्वा परानन्द	३०७
येन विशुद्धभावेन	२३३	योजयेत् पञ्चमीं विद्यां	१७
येनानुष्ठितमात्रेण	१८४	यो जानाति महाविद्यां	१४
ये निन्दन्ति न तद्भावं	३०६	यो जानाति महीपृष्ठे	१२
ये देवा मद्गतप्राणा	३२३	यो ददाति निषिद्धेभ्यः	२९
ये पुनर्विघ्नकर्तारः	१८८	योऽनर्चिषि जुहोत्यग्नी	२३८

यो नरो भक्तिसंयुक्तः	११३	रक्तवर्णां त्रिनेत्रां च	९६
योनिभूता महामुद्रा	३९	रक्तवस्त्रपरीधानां	३०
योनिमुद्रां प्रदर्श्याथ	५१	रक्तवस्त्रपरीधानां	३१
योनिमुद्रां प्रदर्श्याथ	१३९	रक्तवस्त्रपरीधानां	१२३
योनिमुद्रां महेशानि !	१०७	रक्तश्यामहरिद्रेन्द्र	१२०
योनिमुद्रां विधायामौ	१२६	रक्षयेत् पालयेत् साधुः	२०४
योनिमुद्रेयमाख्याता	१७२	रक्षाहीनं च यत् स्थानं	२३
योनियुक्तं सविन्दुं च	१०२	रक्षितव्यस्त्वया भद्रे	५
यो मुद्रां धारयेदेनां	२७५	रक्षोभूतपिशाचाद्या	२७५
यो वा विधिमनाहत्य	२८२	रक्ताक्षीं च श्वेतवर्णां	९५
योषित्स्मरणमात्रेण	२९६	रक्ताभममृतं तत्र	११६
योषिदन्ते पुरश्चर्या	२२७	रक्ताम्बरधरः पश्येद्	२०७
योषा योषित्प्रियाणां त्वं	३१०	रक्तालङ्कारभूषाढ्यां	१९२
योऽसौ विश्वेश्वरो देवो	१४	रक्तासनोपविष्टस्तु	३०
यैः सम्यक् तुष्यते देवी	१४१	रक्तासनोपविष्टस्तु	८०
यं वदन्त्यमलात्मानं	१	रक्तासनोपविष्टस्तु	२९७
यं वाव्यात्मना ईश्वरेण धूपं	५०	रक्ता संक्षोभणीमुष्वाः	४४
यं रं युतां धनिष्ठां च	९४	रक्तां सूक्ष्मां च विश्वस्य	१०८
यः कुर्यान्मातृकान्यासं	८९	रक्तोत्पलदलाकार	१२२
यः सदा पूजयेद् देवं	७३	रक्तोत्पलैर्जगद्वश्यं	२७१
र		रचितेयं महामुद्रा	१७१
रकारं कपिलं नित्यं	६७	रजश्च तत्र संचिन्त्य	१२०
रक्तचन्दनपुष्पैश्च	१४२	रजसां च समायुक्तो	३३६
रक्तचन्दनमाला तु	२४७	रजसा च समायुक्तो	३३६
रक्तपद्मनिभां देवीं	१२१	रज्जुसर्पवंदात्मानं	३१६
रक्तपद्मनिभां देवीं	२०७	रञ्जितं चक्रराजं च	८१
रक्तपद्मसमासीनां	३१	रणस्थं च करस्थं च	१९४
रक्तपद्मेन वज्रेण	१४८	रत्नद्वीपस्फुरद्भास	१२२
रक्तपुष्पैश्चन्दनैश्च	७२	रत्नपुष्पं च देवेशि !	१४८
रक्तपुष्पं गृहीत्वैवं	१११	रत्नसङ्कल्पसंशोभि	११८
रक्तमालाम्बरधरं	१६९	रत्नसिंहासनाम्भोजे	८४

रत्नेशीं पूजयेत् तत्र	१२८	राजराजेश्वरी विद्या	२२
रत्नेषु कीलकं यद्द्वद्	९	राजराजेश्वरीं विद्यां	१२
रत्नं गगनसंज्ञं च	१२६	राजसूयशतस्यापि	१५४
रथ्यायामासवस्थाने	२५०	राजहंससमासीनः	१६५
रमाबीजं ततो योनिः	११	राजानमथवा राज	९०
रमाबीजं परं पश्चात्	९१	राजानश्च स्त्रियः सर्वा	१९
रमाबीजं समुद्धृत्य	१२	राजानो वश्यमायान्ति	२७१
रमामाया हंसबीजं	२६४	राजोपचारं दत्त्वाऽन्ते	२१०
रम्भाफलं चतुःखण्डं	२७२	रात्रौ कुलकथालापं	२९५
रविमण्डलगां देवीं	६६	रात्रौ ताम्बूलपूरास्य	२५३
रवौ गुरौ सिते सोमे	२३३	रात्रौ पर्यटनं कार्यं	२९५
रश्मिवृन्दानि ते देवि	१६३	रात्रौ वृद्ध्या दिने हान्या	४२
रसमात्रं जलं विद्धि	३१५	रामाय विश्वरूपाय	२५३
रसाकर्षणरूपाऽव्यात्	२५	रामारामो रमणीभिः	२८४
रसे रूपे च गन्धे च	२८	राशिभिः पञ्चमो न्यासः	९१
रसः सम्मर्दजो वापि	१४५	(राहू) कूटद्वयस्फूर्ज	२५६
रहस्यकथनं देवि !	२४०	रीङ्कारं विमलं ध्यायेद्	६८
रहस्याख्यानकं कर्णे	३२३	रीङ्कारं शुक्लवर्णं तु	६८
रहस्यार्थो मया प्रोक्तः	२६१	रुचिराङ्गदभूषाढ्या	१६९
राकिण्यै नम आभाष्य	९६	रुद्राक्षमालिका भोग	२४७
रागेच्छा सुखदुःखादि	३१६	रुद्राक्षैर्यदि जप्येत	२४८
राक्षसानां च यक्षाणां	२७	रुद्रात्मकशक्तिशब्दात्	१०५
राक्षसान् किन्नरान् कृत्वा	२२०	रुद्रेश्वरसदेशाख्या	२५८
राक्षसाः प्रतिगृह्णन्ति	७८	रुद्रः पुष्पगतो युक्ते	१९४
राक्षसं वायुकोणं स्याद्	८०	रुधिराक्तेन छागस्य	२७१
राजते सततं राजा	२२०	रूपाकर्षणरूपाऽव्यात्	२५
राजते सततं राजा	२२२	रूपाणां त्रितयं तत्त्वं	२५७
राजद्वारि च दिग्वासो	२८९	रूपमात्रं तु यत् तेजः	३१५
राजराजेश्वरीदेव्या	२१	रूपं तत्रैव तत् सूक्ष्मं	३१०
राजराजेश्वरीदेव्याः	२१	रेखाद्वयं बहिः कुर्याद्	३८
राजराजेश्वरी विद्या	१२	रेखाः स्युश्च वैवस्वत	२६८

रेखोन्मीलनमापाद्य	२७७	ललाटे तिलकं दद्यात्	११२
रेफादग्निः सकाराच्च	२५६	ललाटे मुखवृत्ते च	८७
रेफः कालाग्निरूढत्वात्	२५६	ललितानि च नृत्यानि	२०४
रोचनाकुङ्कुमाभ्यां च	१८	ललितायास्त्रिभिर्बीजैः	६९
रोचनाकुङ्कुमाभ्यां च	८१	ललितायास्त्रिभिर्बीजैः	२६६
रोचनाकुङ्कुमेनैव	३४	लवङ्गमाधवी बिल्व	११६
रोचनाकुङ्कुमैर्मिश्रे	११२	लसत्तण्डुलजं देवि !	१५६
रोचनाकुङ्कुमैर्मिश्रं	१२७	लाक्षारुणमयं विश्वं	२०७
रोचनाचन्द्रकाश्मीर	२१५	लाक्षारुणमयं सर्वं	२०८
रोचनाचन्द्रकाश्मीर	२७३	लाजामुष्टिप्रमाणाः स्यु	२७२
रौप्यमिन्दुस्तथा हेम	२७३	लावण्यकदलीतुल्य	१२२
रौप्यं दक्षिणतर्जन्यां	६३	लावण्यसरिदावर्त	१२२
		लिङ्गभेदक्रमेणैव	६१
ल		लिङ्गेनोत्कर्षयेद् योनिं	२९३
लकारात् पृथिवी जाता	२५६	लिङ्गरूपी ह्यहं देवि !	२५४
लक्षकोटिपदस्यान्ते	९५	लिङ्गदेहं तु तं प्राहुः	८३
लक्षमेकमिदं जप्त्वा	२६५	लिङ्गं पाशं कपालं च	१८५
लक्षवर्णं शम्भुकोणे	२४६	लिङ्गं योनिं च सत्त्वं च	२६१
लक्षवारसहस्राणि	२१	लिङ्गं शिवस्तथा शक्तिः	३१९
लक्षाभ्यां परमेशानि !	१६७	लिप्यते न स पापेन	५८
लक्षाभ्यां पादयोः केतुं	९३	लीलारविन्दं वामेन	१६६
लक्षाभ्यां बिन्दुमद्वाभ्यां	९५	लेपमात्राज्जयी युद्धे	१९४
लक्ष्मीमदादनाहृत्य	२४५	लेपमात्रेण धीराणां	१९४
लङ्घनान्निरयं यस्य	२०२	लेह्यचोष्यान्नपानादि	१९०
लब्ध्वा तु जगतः सोऽयं	३०६	लेह्यचोष्यानुपानादि	१५९
लभते साधको नित्यं	१४२	लोकद्वयविहीनस्तु	२०३
लम्बिके चन्द्रबिम्बाभं	२५४	लोकपालैः सहागत्य	१८०
लम्बोदराय विघ्नेश्वै	९२	लोकाः पुण्यपराः श्रेष्ठा	२२७
लयो वायौ च वायूनां	३००	लोकान् वितनुते ब्रह्मा	२१
ललाटेऽनामिकां मध्यां	८८	लोकांश्च त्रिविधान् मत्वा	२०४
ललाटे च प्रविन्यस्य	९४	लोचनत्रयसंयुक्तां	९७
ललाटे च प्रविन्यस्य	१०७		

लोभान्मोहाच्च गर्वाद् वा	२६७	वराभयकरा रक्ता	४३
लोहभागाः समुद्दिष्टा	२७३	वराभयकरो नित्यो	५२
लौहित्यजितसिन्दूर	१२३	वराभयकरं शान्तं	४९
लं पृथिव्यात्मना ब्रह्मणा		वराभयौ च दधती	४५
गन्धं कल्पयामि	५०	वराभयप्रदो देवः	१६५
		वरिवस्यां गृही	२०७
व		वरुणस्यैव बीजेन	१३२
वक्तव्यं न पशोस्त्रे	९	वरुणं वायुबीजं च	१०४
वक्तुमर्हसि तत्त्वेन	३२६	वर्गाष्टकनिविष्टाभिः	२५९
वक्त्रकोटिसहस्रैस्तु	१२	वर्जयित्वा प्रधानेन	२०९
वक्त्रकोटिसहस्रैस्तु	२०९	वर्जयेच्छक्तिभेदं तु	२०६
वक्त्रनासापुटान्तःस्थो	३३६	वर्जयेद् गीतनृत्यादि	२४९
वक्त्रान्ते चास्त्रमालिख्य	७६	वर्जयेदासनं मन्त्री	७८
वक्त्रे सरस्वती तस्य	२१७	वर्णक्रमेण संभाव्य	३२९
वक्त्रैस्तिष्ठति पीयूषैः	२४३	वर्णरूपेण तद्व्यक्तं	३२०
वचनात् परमेशस्य	७	वर्णरूपेण सा देवी	१५
वचनादेश्च शब्दादे	३३२	वर्णरूपं तु शब्दस्य	१९९
वचोमात्रेण देवेशि !	३३	वर्णात्मकं महेशानि !	२३९
वज्रतुण्डो द्विरण्डश्च	९३	वर्णितुं नैव शक्येयं	१२
वज्रेश्वरी तृतीया च	८	वर्णेन रक्तगौराङ्गो	१६५
वत्सराभ्यासयोगेन	१०७	वर्णेनान्तरितं मन्त्रं	१७४
वदेत् सविनयं वाक्यं	२९३	वर्तते यस्तु युक्तात्मा	२६२
वध्यान् वध्यात् तथा दण्ड्यान्	२०४	वर्तन्ते विधिना यज्ञे	२२८
वनस्पतिरसोत्पन्नो	१५०	वर्तिकार्थं न चादद्यात्	१५०
वने सर्वान् वशे कृत्वा	२२२	वर्तुलं रचयेद् देवि !	२४६
वयसा जातितो वापि	२१६	वर्द्धते तस्य सौभाग्यं	२७५
वरदां सिद्धिदां विद्यात्	११	वर्द्धयितुं शरीरं च	७
वरदाभयहस्ता च	४३	वर्मबीजमिदं प्रोक्तं	७७
वरदाभयहस्ता च	४३	वशिनीप्रमुखान् देवि !	१५०
वरशक्त्यै वरं पात्रं	१३१	वशिनी वश्यकार्येषु	२८
वरं वृणीष्व भद्रं मे	३११	वशिनी पुरतो देवी	४५
वरान्ते वरदान्ते च	१८७		

वशिनीप्रमुखाः सर्वाः	१७०	वह्निरयं महादेवि !	३०२
वशिनीप्रमुखास्तत्र	४५	वह्निरिव रिपोर्हन्ता	२१७
वशिनीप्रमुखा रक्ता	४५	वह्निर्वरुणशक्रं च	१०३
वशिन्या शेषबीजान्ते	१०३	वह्निवत् कण्ठसम्बद्ध	३२९
वशित्वा वायुनिलये	२४	वह्निष्टोमफलं लब्ध्वा	१५८
वशीकरोति नचिरान्	९०	वह्निं हित्वा महाबीजं	९६
वशीकृत्य श्रिया युक्तो	२२०	वह्निं कृत्वा प्रथमतो	१९२
वर्षकेण हि तत् सिद्धयेत्	२८७	वह्नीन्द्रकर्मयी मुद्रा	२७३
वसामज्जास्थिसम्भूति	८१	वागीशं स्पृष्ट्वेते वाक्यैः	१०
वसुन्धरा गुणो गन्ध	२५७	वाग्देवता चतुर्थ्यन्ता	१०३
वस्तूनां गन्धमात्रेण	२००	वाग्देवतां हृदि ध्यात्वा	८९
वस्त्रपूतैर्जलैः पूर्णं	८२	वाग्भवबीजरूपां तां	२६५
वस्त्राभावे ततो दद्यात्	१४४	वाग्भवबीजरूपां तु	२६४
वस्त्रालङ्कारभूषाद्यै	१९	वाग्भवो मूलवलये	२५८
वस्त्रेणाहियते लज्जा	१४४	वाग्भवं कामबीजं च	१३०
वस्त्रेषु रक्तकौषेयं -	१४०	वाग्भवं पदयुगं च	१३१
वहत् कराभ्यां देवेशि !	८२	वाग्भवं प्रथमं कूटं	१६
वहन्तीं परमेशानीं	९६	वाग्भवं मूलदेशे च	१०९
वह्निरजायान्वितो मन्त्रः	१८६	वाग्बीजं पूर्वमुद्घृत्य	१७२
वह्निरजायान्वितो मन्त्रः	१९२	वाङ्मनो-नयनश्रोत्र	२७८
वह्निरजायान्वितो मन्त्रो	१८५	वाङ्मनः कर्मभिर्नित्यं	२४९
वह्निरजायान्वितो मन्त्रो	१८७	वाङ्माया कमलाबीजं	१९२
वह्निरजायान्वितं कृत्वा	७२	वाचकाक्षरसंयुक्ते	२५६
वह्निरजायान्वितं प्रान्ते	३०१	वाचा विनिर्णयं बूहि	३३५
वह्निरदग्धं कुचेलं च	१४४	वाच्यस्वरूपव्यापित्वं	३२६
वह्निरबीजं ततो मायां	१०४	वाञ्छा त्वं सर्वजगतां	३१०
वह्निरभार्यान्वितां पश्चात्	२७४	वाञ्छितान् समवान्शोति	२२५
वह्निरमण्डलमध्ये तु	१२०	वादयन् शङ्खघण्टे च	१४०
वह्निरमण्डलरूपं तं	८२	वादिधान्तस्तथांशांशीं	९७
वह्निरमण्डलरूपं तं	१२७	वादिलान्ताषड्वर्णेन	६०
वह्निरमण्डलरूपं तं	२३८	वादिलान्तांस्तथा कांकीं	९६

वादे सदसि वाक्यस्य	२६५	वायव्यादिषु कोणेषु	१६४
वाद्यैर्नानाविधैर्देवि !	२७८	वायुनाऽऽनीयते बाह्ये	३०८
वाद्यं गीतं तथा नृत्यं	१७९	वायुबीजेन संशोध्य	७७
वाद्यैर्नानाविधैर्देवि !	१४०	वायुबीजेन संशोध्य	१५८
वाद्यं यः कारयेद् देव्यै	१८०	वायुभिरिन्द्रियग्रामे	३१५
वामकनिष्ठिकाहेमैः	६३	वायुश्च वामकर्णेन	५०
वामकरस्य तर्जन्यां	१११	वायुश्च वामकर्णेन	१३०
वामकर्णस्ततो देवि !	९५	वायुस्तेजस्तथाऽऽकाशं	३३६
वामकर्णोर्ध्वभागे तु	८१	वायोरिव गतिस्तस्य	२२५
वामकूर्परके देवि !	९४	वायौ च सुस्थिरीभूते	३०८
वामकोणे त्रिकोणस्य	४६	वायुं च धूपकं दद्यात्	२९९
वामतस्तु तथा धूप	१५१	वायुं पुरन्दरं देवि !	१०४
वामतस्तु तथा शङ्खं	८३	वाय्वग्निजलभूमीनां	२५७
वामदक्षोर्ध्वपाणिभ्यां	१८७	वारत्रयमितः पूर्वं	१८७
वामदेवाख्यमन्त्रेण	३	वाराणस्यां सदा पूजा	२२४
वामदेवाय लज्जायै	९३	वाराहदेहजैर्दर्भैः	३२१
वामनासापुटे पातु	२३	वाराहस्कन्धजैर्दर्भैः	३२०
वामभागे समासीनं	२९७	वाराहि ! वरदे ! देवि	२१४
वाममुष्टिं विधायाम्बु	१८६	वाराही वज्रिणी चान्द्री	१९५
वाममुष्ट्यन्तरेऽङ्गुष्ठे	१२९	वाराही श्यामवर्णा च	४३
वामया पूरयेद्वायुं	१०८	वारिणा शोधितं कृत्वा	१८
वामहस्ते जलं गृह्य	६५	वारुणेन स्वधाकृत्या	१५८
वापीकूपसमीपस्था	७४	वारुणं चेन्द्रबीजस्थं	१६७
वामाङ्गुष्ठानामिकाभ्यां	१८५	वारुणं शक्रयुक्तं च	१८४
वामाङ्गुष्ठं स्पृशेदग्रे	१२९	वार्जने मथनोद्घाते	३२९
वामावर्त्तक्रमेणैव	४०	वार्षिकं त्वथवा कुर्याद्	३२०
वामावर्त्तक्रमेणैव	१६२	वासिनीभ्यो द्विजेभ्यश्च	२०४
वामेन पाणिना देवि !	८२	वासो भूषणगन्धाद्यैः	२७६
वामेन पाणिना पद्मं	१६९	वासो भूषणगन्धाद्यैः	२८६
वामोरुगतया शक्त्या	४९	वास्तोर्बलिं प्रकुर्वीत	२३४
वामोरौ दक्षपादं च	१७५	विकल्परूपसंजल्प	४८

विकारं चिन्तयेद् विद्वान्	६८	विद्या कुण्डलिनीरूपा	२६१
विकारं जनयेद् वापि	२८७	विद्याकूटत्रयं देवि !	८३
विक्षेणोत्क्षेपणं चैव	३२४	विद्या गुर्वात्मनामैक्यं	२५८
विघ्नराजाय देवेशि !	९२	विद्यातत्त्वपदात् पूर्वं	१०६
विघ्नहर्त्रे तथा पुष्ट्यै	९२	विद्यातत्त्वात्मनो देवि !	१२०
विघ्नहर्त्रे सरस्वत्यै	९२	विद्यातन्तुसमायुक्ते	१४५
विघ्नेश्वराय वै प्रोच्य	९२	विद्यात्रयमिदं भद्रे !	११
विचार्यमाणो यो वेद	३३३	विद्यात्रयमिदं भद्रे !	११
विचार्याऽष्टाङ्गयोगेन	३१०	विद्यादैक्यान्महावाक्यै	३१६
विचिकीर्षुर्घनीभूता	३६	विद्याबीजत्रयं देवि !	२६१
विचित्रमण्डपैर्युक्ता	७४	विद्याभ्यासप्रसादेन	३२४
विचित्राद्या वरारोहे	४०	विद्यावतारसंसिद्धयै	५१
विचित्रा सर्वदा पातु	२४	विद्याविद्ये जपाशोण	१४५
विचित्रितैश्चित्रवर्णै	११८	विद्याविद्येति सा प्रोक्ता	३०५
विचिन्त्योत्तररेखायां	४०	विद्यास्थैश्चन्द्रबीजैस्तु	२५७
विच्चे स्वाहापदं दद्यात्	२९७	विद्यां च हस्तकमलैर्दधतीं त्रिनेत्रां	८७
विज्ञाय गुप्तो जप्त्वा	५८	विद्या तु भूतशाक्ताद्यैः	२५९
विज्ञाय हृदयान्तःस्थं	२०१	विद्यां स्वप्नावतीं जप्त्वा	१९
विज्ञेयाङ्कुशमुद्रेयं	१२८	विद्युच्चानलसङ्काशा	३००
विष्णुत्रपिच्छिलो देहः	४९	विद्युत्कोटिप्रतीकाशं	२६०
वित्तशाठ्यं परित्यज्य	२४३	विद्येयं नाशयेद् देवि !	१९१
विदग्धाश्च समालोच्य	२१५	विद्येयं मातृका देवी	३३३
विदध्यात् तत् प्रयत्नेन	२०२	विद्रुतं पुरतो देव्या	१८४
विदिते ब्रह्मणः क्षेत्रे	२५४	विद्रुममौक्तिकाभ्यां वा	३२१
विदित्वा प्रजपेन्मन्त्रं	२१०	विधवा नाञ्जनं कुर्याद्	१४७
विदित्वा रक्षणं यत् तु	९	विधानं चात्र बक्ष्यामि	१९२
विदित्वा व्यसनं विष्णु	६	विधाय परितः शक्तिं	२८५
विद्यया संस्कृतो यस्तु	७२	विधिना विहिता पूजा	७२
विद्याकरी ललाटस्था	३५	विधिना विहिते यज्ञे	२०९
विद्याकामश्चरेद् होमं	१९३	विधिवज्जायते देवि !	२५४
विद्या किञ्चिज्जाताहेतु	३३२	विधिवन्मण्डपं चारु	२३५

विधिशतैरपि यज्ञत्वं	२०३	विन्यस्यैवं महेशानि !	१०६
विधिहीनं क्रियाहीनं	१८८	विपरीतमभीप्सन्ति	२०७
विधेर्विपर्ययात् तस्य	१९७	विपरीतफलं दद्यात्	८३
विनश्यन्ति न सन्देहो	३३	विपरीतेन रमते	३१४
विनानया न चैव स्यात्	२२९	विपरीतेन वा देवि !	२६२
विनानया प्रवर्तेत	२१८	विपर्ययाद् भवेन्मृत्यु	२८६
विना न्यासैर्विना पूजां	११४	विप्रा भ्रात्रादयो यस्य	२८६
विनायकाय तुष्ट्यै च	९२	विप्राराधनमात्रेण	२५२
विना प्रतिष्ठया मुद्रां	२७५	विप्राः शिवावेदघोषै	२३३
विना मद्येन मांसेन	२८०	विफलं तस्य तत् सर्वं	१८२
विनायकाय मेघायै	९२		
विना यन्त्रेण चेत् पूजा	३६	विभजेन्मातृकां देवि !	२७५
विना येन न सिद्धिः स्यात्	२४५	विभज्य पूजयेद् देवि !	२७४
विना येन न सिद्ध्यन्ति	११४	विभूतिभूषणो भिक्षां	२८४
विनापि योगचर्येण	३४	विभूतिभूषणं देवं	२
विना योगं न सिद्ध्येत	५२	विभूतिमण्डलं प्राप्य	२८५
विना शक्तिं विना मद्यं	३०३	विभूतिरात्मनो यस्तु	२०४
विनाशित्वं भयं चैव	५६	विभूतिरात्मनः पश्येत्	२०४
विनाशं तस्य दुर्बुद्धेः	२८६	विभूषणं ततो दद्यात्	११२
विना होमं महेशानि !	२९१	विभृतं खेटकं शक्तिं	१२९
विनियोगः समाख्यातो	८६	विमर्षमवनिप्राप्तम्	३३०
विनियोगः समुद्दिष्टः	८६	विमला जयिनीमध्ये	४२
विनियोगस्तथा प्रोक्त	७६	विमला जयिनीमध्ये	२३०
विनिर्जितेन्द्रियमनो	२०८	विमले पूर्णचन्द्रस्य	४९
विन्ध्यवत् फलदा पूजा	२२४	विमानगाभिभियानिः	२२३
विन्ध्ये शतगुणा प्रोक्ता	२२४	विमानवरमारुह्य	१८१
विन्यसेत् तमतस्तस्मात्	२४८	विमुक्तमुखवस्त्रस्य	२४२
विन्यसेत् तेषु कुम्भेषु	२७३	विमुक्तो मातृहत्याद्यै	७०
विन्यसेद् देवि ! युक्तात्मा	१००	विमुखास्तस्य दुर्बुद्धेः	३२०
विन्यसेन्मातृकास्थाने	९२	विमुखी चेत् तदा तस्य	१५५
विन्यस्य दक्षिणं हस्तं	६६	विमुखी त्वं च दैत्यानां	१५५

विमुखी दम्भमाश्रित्य	३२०	विश्वात्मनि महामन्त्रे	३३४
विमुखः परनिन्दासु	२३१	विश्वादिस्त्वमनादिस्त्वम्	३१०
वियद् विष्णुयुतं देवि !	१५	विश्वामित्र इति ख्यातो	१
वियद् वह्निनसमायुक्तं	१६	विश्वासाद् गुस्वाक्यानां	२४०
विरतोऽहं तदा तस्य	७	विश्वेदेवाः सयक्षाश्च	२१२
विलिख्य च मुकुन्देन्दु	२६७	विश्वोत्तीर्णे विश्वमये	२६१
विलिप्य विविधैर्गन्धैः	२७६	विश्वं शरीरमित्युक्तम्	५८
विलिप्याऽथ पुनश्चक्रं	२७७	विषण्णवदनो ब्रह्मा	३०९
विलीनाः सन्तु मूलेन	१८९	विषदस्युग्रहाणाञ्च	३२
विलुप्तप्रत्ययाकार	३३३	विषमस्थो यदा वह्निः	२८१
विलोक्य भगवान् विष्णुः	६६	विषयान् विषयी भुङ्क्ते	१२४
विवदिष्यन्ति संमूढा	७	विषशास्त्रज्ञनैश्चौरै	२८६
विवर्तितसमाधिस्तु	१८९	विषशास्त्राग्निरुद्राणा	३२
विविक्तदेशे च सुखासनस्थः	३३८	विषुवायनयोर्द्वन्द्व	२३३
विविधाश्चैव योगिन्य	३४	विष्णुक्षेत्रे महापुण्ये	२२३
विवेकिनां विवेकाय	५१	विष्णुनाऽधिष्ठितं पद्मं	६०
विशदस्थामृतं दिव्यं	२६४	विष्णुना च पुरापीतं	२९२
विशुद्धकरयोः पार्ष्णि	८०	विष्णुप्रिया सदा पातु	२२
विशुद्धदेहवदनः	२३१	विष्णुपीठे परासिद्धिः	२२३
विशुद्धान्तर्मनाः पूतो	१३२	विष्णुमेव हि सततं	३०६
विशुद्धिं तनुते यस्माद्	६०	विष्णुर्योनिं पदादिस्तु	१३०
विशुद्धौ विन्यसेद् देवि !	९५	विष्णुलोकं समासाद्य	६
विशुद्धं पद्ममाख्यातं	६०	विष्णुः पिबत्यसौ वामं	३२३
विशेषात् त्रिपुरातन्त्रे	१७७	विष्णोः पदं वह्निनयुतं	१६
विशेषार्थ्यपदात् पात्रं	१२७	विष्ण्वात्मशक्तिशब्दान्ते	१०५
विशेषार्थ्यस्य संस्थानं	१२५	विसर्गाद् बिन्दुपर्यन्तं	५९
विशेषार्थादिकं देवि !	१२५	विसृज्यैवं महेशानीं	१८९
विशेषार्थादिकेनैव	२३९	विसंज्ञाममृतं पीत्वा	२५४
विश्वकर्मादिनिर्माण	१२१	विस्तीर्णां सुमहद्ब्याप्तान्	११८
विश्वाकारप्रथायास्तु	२५६	विस्मृता विलयं यान्ति	२९०
विश्वातीतां ज्ञानरूपां	१०८	विहीनः पात्रतैलाभ्यां	१५१

वीक्षणं सर्वबीजेन	७७	वेश्या नापितकन्या च	२१३
वीक्ष्यमाणा जगत्प्रप्टा	३११	वेश्यास्त्वलङ्कृताः सर्वाः	१८९
वीतरागभयक्रोधो	२२७	वैदिकैस्तान्त्रिकैः शुद्धा	३०३
वीरभावे स्थितः सोऽहं	३१२	वैदूर्यनवरत्नानि	१२८
वीराणां शस्यते सा हि	२४७	वैनतेयं समारुह्य	६
वीरासनमिति प्रोक्तं	५४	वैनायका महामन्त्राः	७
वीरेश्वराय वौषट्	१३९	वैराग्यं च मुमुक्षुत्वं	२८७
वृक्षमूलेऽथवा जपत्वा	२२१	वैष्णवान् वशगान् कृत्वा	२२३
वृक्षादिभिरनाकीर्णा	७४	वैष्णवी विष्णुरूपसि	२१४
वृक्षेण वर्जितो दीपो	१५१	वैष्णवी श्यामवर्णा च	४३
वृक्षे दीपः प्रदातव्यो	१५०	वैष्णवं तन्त्रमाचक्ष्व	५
वृत्तत्रयं तु तद्बाह्ये	३९	वैष्णवं भावमाश्रित्य	२२३
वृत्तत्रयं महेशानि !	३९	वं अमृतात्मना विष्णुना	५१
वृत्तेन षोडशदलं	३९	वं वह्न्यात्मना रुद्रेण दीपं	५०
वृत्तकेशविभूतेश्च	१२०	वंशेष्टकाधरणी	७८
वृषणाधः पादपार्थिण	५४	वंशं वर्णस्थिता वामे	९४
वृषभोपरिसंस्थं तु	२	व्यक्तयो विद्याः सर्वाः	३१८
वेतालाश्च पिशाचाश्च	३३	व्यक्ताद् गुप्तं महापुण्यं	२९३
वेदत्रयात् समुद्धृत्य	१७८	व्यक्तीकरोति नित्या वः	३६
वेदब्रतविहीनानां	६६	व्यजनैश्चामरैर्वापि	१८०
वेदशास्त्रपुराणेषु	२१	व्यञ्जनानि तु सर्वाणि	८९
वेदशास्त्रपुराणेषु	३०२	व्यतिक्रमात्तु हीनः स्याद्	२१९
वेदसन्ध्यं त्रिसन्ध्यं वा	२१०	व्यतीते बहुकालेऽथ	३०९
वेदादिमण्डिता चान्या	११	व्यस्ताव्यस्तं ततो हुत्वा	१७८
वेदादिसकला विद्या	२४१	व्याघ्रचर्मस्थिते पद्मे	१६६
वेदान्तविज्ञानविनिश्चितार्थाः	३३८	व्याधितस्य कदाचित् तु	३३
वेदार्णैर्दक्षगुल्फेऽथ	९८	व्यापिकायै चतुर्थ्यन्ता	१०६
वेदार्थवन्महाशास्त्रं	६	व्यापिनी पालिनी पश्चात्	२७४
वेदिकायां वरारोहे	२३७	व्यापिन्यश्चाष्टसंख्या वै	२७४
वेदिकां वेदिकास्थाने	१२०	व्यापृतेष्विन्द्रियेष्वाल्मा	३१५
वेदैरनेकैरहमेव वेद्यो	३४०	व्याप्ता पञ्चदशार्णैः सा	२५६

व्याप्येष्ववस्थिता देवि	२५७	शक्तिर्महेशः कामश्च	११
व्यालचौरमृगादिभ्यो	२७५	शक्तिर्मादनशक्रश्च	२०
व्युक्तमात् परमेशानि !	१२	शक्तिर्मा सर्वदा पातु	२९
व्रतहोमेन सम्भाव्ये	३२९	शक्तिर्हि जगतो मूलं	३०२
व्रतान्तरप्रशस्तं च	२४८	शक्तिशाम्भवभेदेन	२०७
व्योमबीजत्रयेणापि	२५५	शक्तिहीनस्तथा मन्त्री	३२३
व्योमबीजं तु विद्यायै	२५७	शक्तिहीनं च मां वीक्ष्य	३०९
व्योमातीते परे त्त्वे	२६१	शक्तेर्मुखं विना नान्यं	२०९
व्योमेन्दुमण्डलासक्ता	२६१	शक्तेः पूजा सदा कार्या	२९०
श		शक्त्यै दत्त्वा पुनः शेष	२९३
शक्त्यस्तु स्वरा देवि !	८६	शक्त्यैवाऽलङ्कृता वक्त्रा	१९८
शक्तिकूटं तथा पातु	२३	शक्तौ त्रिसवनस्नानं	२५१
शक्तिकूटं प्रवक्ष्यामि	१६	शक्तौ दर्पं घृणां लज्जां	२९०
शक्तिकूटं समुच्चार्य	१०५	शक्तौ न विस्मयं कार्यं	२९०
शक्तिक्षेत्रे शिवक्षेत्रे	२४६	शक्तिः सा सर्वभूतानां	३०५
शक्तितन्त्रेषु ये केचित्	७	शक्तिं परशिवेनैव	६४
शक्तितन्त्रं महादेव	८	शक्त्यन्तरं प्रवक्ष्यामि	२९६
शक्तित्रिशूलखट्वाङ्ग	२	शक्त्यन्ते परमेशानि !	२६४
शक्तित्रिशूलिनीमन्ते	३३४	शक्त्या युक्तो यदा देवि !	१३४
शक्तिपदं समालिख्य	७९	शक्त्या युक्तः सदा मन्त्री	३२३
शक्तिपूजासु विमुखः	२९१	शक्त्या शक्तः कथं देव	३०२
शक्तिबीजं पुनश्चान्ते	१३१	शक्रत्रिशूलीसर्गान्तं	३२७
शक्तिबीजं वरारोहे	१०	शक्रादिसहिता देवाः	२३४
शक्तिभेदात्मिकां विद्यां	२०८	शक्रेण च तथा पीता	२९२
शक्तिभैरवसंयोगाद्	२०५	शक्रं ललाटमध्ये तु	२६०
शक्तियागविधिं कृत्वा	२९१	शङ्कुकर्णाय नन्दायै	९२
शक्तियागं विना होमो	२९१	शङ्खघण्टामयस्तस्माद्	१८०
शक्तियुक्तो यजेद् देवीं	३०	शङ्खचक्रगदापद्मं	१६८
शक्तियोगेषु यन्मांसं	३०४	शङ्खशुक्तिरजतस्वर्णै	१२६
शक्तिरूपा तु सा नाडी	५९	शतपत्रासनारूढं	६७
शक्तिर्महेश्वरो ब्रह्म	२८३	शतभिषां लकारेण	९४

शतयोजनसंस्थानां	२९८	शर्करालोलितान् कृत्वा	१५७
शतयोजनविस्तीर्णं	११८	शल्यादिशोधनं कुर्याद्	२३४
शते सहसे लक्षे वा	२५५	शवरूपं परं ब्रह्म	१९९
शत्रुसंहतिसङ्कीर्णं	१०१	शवर्गेण च वायव्ये	१६७
शब्दब्रह्ममयः शब्दो	६०	शवोपरि समासीनां	१९२
शब्दमात्रं यदाकाशं	३१५	शशकस्य तु मांसेन	१९३
शब्दाकर्षणरूपाऽव्याद्	२५	शस्यशून्या भवेदुर्वी	२१८
शब्दाख्यं मातृकारूप	३०१	शाकानेतान् महादेव्यै	१५६
शब्दादिविषयेः सङ्गो	३१७	शाकिन्यै नम इत्यन्ते	९७
शमनभयविनाशं	१७०	शाकिन्यै नम उच्चार्य	९६
शम्भुना तां परां शक्तिं	६१	शान्तान्तकादिसंयुक्तं	८५
शम्भुप्रिया सदा पातु	२२	शान्तिकादीनि कर्माणि	३३
शम्भुभावे स्थिरीभूते	२६३	शान्तिं चैव प्रयच्छन्ति	३४
शयीत कुशशय्यायां	२५०	शान्तिः शक्तिश्च शम्भुश्च	२५८
शरच्चन्द्रनिभं छत्रं	११९	शापभ्रष्टेन गन्धर्वो	१४
शरच्चन्द्रनिभं छत्रं	२८५	शाम्भवाख्येन यजेद् देवं	१३४
शरच्चन्द्रनिभं शान्तं	२८५	शारिकाशुकबहुलैः	१७७
शरण्ये वत्सले मातः	२३९	शागालयोनिमापन्नाः	६
शरत्क्षले च वैशाखे	२३३	शास्त्राणि चैव गिरिजे	४
शरदिन्दुप्रभं देवं	२१०	शास्त्राणि विविधान्यत्र	५
शरीराकर्षणी पातु	२६	शिखरेष्विन्द्रनीलेषु	११८
शरीराकारभूतानां	८३	शिखा वषट् चतुर्थ्यन्ता	१०४
शरीरं चापि तन्नोद्यं	२३९	शिरसा धारयेद् यस्तु	१९६
शरीरं तु मनुष्याणां	२१	शिरसा प्रतिगृह्णीयात्	२१२
शरीरं तेन जानामि	१४६	शिरसि मुखवृत्ते च	८६
शरीरं त्रिविधं प्राहुः	३९	शिरसो हृत्प्रदेशान्तं	२९२
शरीरं दृश्यते यद् यत्	३०४	शिरस्याघाय देवेशि !	२३४
शरीरं न्यासजालं तु	२१९	शिरः कर्णगीवादीनि	११२
शरीरं विविधाङ्गं मे	३१९	शिवचन्द्रौ त्रिशूलाढ्यौ	५०
शरीरं स्वस्वदुःखानां	३१८	शिवचन्द्रौ मातृकान्तं	५०
शर्कराघृतसंयुक्तं	२७४	शिवचन्द्रौ मातृकान्तं	१३०

शिवचन्द्रौ समुद्धृत्य	१०	शिश्नोदरमुखो यस्तु	२२८
शिवबीजं वह्निसंस्थं	७२	शिष्यमाहूय यत्नेन	२३९
शिवबीजं समुद्धृत्य	१५	शिष्यानुकूलमन्त्रेण	२३४
शिवरेखां समाश्रित्य	४४	शिष्याय भक्तिहीनाय	२९
शिववद् विहरेल्लोके	५३	शिष्याय शान्तचित्ताय	२९
शिवचन्द्रौ वह्निसंस्थौ	१०३	शिष्याय-श्रावयेद् दिव्यः	२३९
शिववह्नी नियोज्यैव	१०३	शिष्यः सालङ्कृतो मौनी	२३७
शिवशक्तिमयं ज्ञानं	३१९	शितांशुशतसङ्काश	१२२
शिवशक्तिमयं विद्धि	२९८	शीर्षादिपादपर्यन्तं	२३
शिवशक्तिमयं विश्वं	२०२	शीर्षे कूटत्रयं पातु	२३
शिवशक्तिसमायोगा	२५५	शीर्षे वश्यकरी देवि !	३५
शिवशक्त्यात्मतया मूल	२५६	शीर्षे संक्षोभणी पातु	२५
शिवशक्त्याऽऽत्मसङ्घट्ट	२५५	शुक्रघातुगते पश्चाद्	९८
शिवशक्त्यात्मना वर्ण	९१	शुक्रेण च पुरा पीता	२९२
शिवशक्त्योः समायोगो	६५	शुक्रं शिवो रजः शक्तिः	३२२
शिवहस्तेन शिष्यस्य	२४१	शुक्लपक्षे महादेवि !	१४८
शिवाङ्गं पञ्चगव्येन	२४९	शुक्लवेशं विना देवि !	२०६
शिवानन्दानन्दमयी	२०५	शुक्लाम्बरधरः शुक्लः	२०६
शिवालये शिवक्षेत्रे	२२३	शुक्लाम्बरो भवेत् तत्र	२०७
शिवेन लिङ्गरूपेण	२६१	शुक्लाम्बरसक्तचित्तां च	९५
शिवेनैक्यं समासाद्य	१८९	शुक्लं तु चामरं दत्त्वा	१६६
शिवो जयति सर्वत्र	१९८	शुचिः समाहितो भूत्वा	३०
शिवो ज्ञानमयो देहे	३१९	शुचीनां धर्मचर्याणां	२२६
शिवोत्कृत्यमिदं पिण्ड	२८२	शुद्धलाक्षामृताम्बोधि	८४
शिवो दाता च भोक्ता च	१९८	शुद्धस्फटिकसङ्काशा	४४
शिवो नादाख्यसंयुक्त	२६०	शुद्धस्फटिकसङ्काशं	४९
शिवोऽहमिति निश्चित्य	२४१	शुद्धस्फटिकसङ्काशं	१५६
शिवं गन्धं समासाद्य	१९६	शुद्धस्फटिकसङ्काशं	१६६
शिवं चन्द्रं तथा कान्तं	१७१	शुद्धं गुणमयं देहं	१८२
शिवः शक्तिश्च तत्त्वाख्या	३३१	शुद्धान्तः करणो विज्ञो	२२८
शिश्ना च यत् स्मृतं पश्चात्	१८८	शुद्धान्तः करणः स्निग्धो	२४६

शुद्धा भक्ताश्च बाहुल्यात्	२२४	श्रिया विष्णुः सरस्वत्या	२८८
शुद्धोदकेन सम्पूर्णं	८२	श्रीचक्रमभितो देवि !	१८४
शुभेऽशुभं वदेत् तस्य	२३६	श्रीपात्रं स्थापयेद् धीमान्	१२६
शुष्मत्रं तु वातेन	३३७	श्रीपादुकां ततः पश्चात्	१३७
शूद्रादीनां कथं देव !	६७	श्रीपीठं च तथोङ्कारं	९९
शून्यमध्ये वसेद् वायुः	३००	श्रीबीजेनैव पाणिभ्यां	१७७
शून्यरूपे परे स्थाप्य	११०	श्रीफलैरतुलां लक्ष्मीं	२७१
शून्यागारे विहारे च	१८	श्रीबीजं च पराबीजं	१२८
शूलं डमरुकं चैव	९५	श्रीमता बलरामेण	२९२
शूलं डमरुकं चैव	९६	श्रीमत्त्रिपुरसुन्दर्या	१३
शृणु देवि ! प्रवक्ष्यामि	३	श्रीमत्त्रिपुरसुन्दर्याः	२१९
शृणु देवि ! प्रवक्ष्यामि	१३	श्रीरत्नपादुके दत्त्वा	११२
शृणु देवि ! प्रवक्ष्यामि	४७	श्रीरत्नपादुके दत्त्वा	११२
शृणु देवि ! प्रवक्ष्यामि	१०७	श्रीवत्समुद्रया दृष्ट्या	७७
शृणु देवि ! प्रवक्ष्यामि	२७२	श्रुतिषु मथितसारं	१७०
शृणु देवि ! प्रवक्ष्यामि	३३६	श्रुति-स्मृतिविरुद्धं च	२४९
शृणु सर्वाङ्गसुभगे	२१	श्रुतिस्मृत्युदितं कर्म	३२४
शृणु देवि ! महद्गुह्यं	९	श्रुतिस्मृत्युदितं चापि	२०२
शृणु देवि ! महाविद्यां	११	श्रूयतां विमले भद्रे	८
शेते सुप्तभुजङ्गपोतकुटिला	१	श्रोत्रादिपञ्चकं तादि	३३१
शेषयोर्विहितं मद्यं	१५४	श्रोत्रे रतिप्रियः पातु	२२
शेषिकां सुन्दरीं वक्ष्ये	१९१	श्वकारं परमं ध्यायेत्	६८
शेषं तु शाम्भवी दीक्षा	२३४	श्वगणैर्भक्ष्यमाणास्तु	१९५
शेषं पूर्ववदुदघृत्य	९७	श्वासनिः श्वासयोगेन	३३७
शोणितेन समाक्रान्तां	२०७	श्वेतपद्मोपरिस्थं च	१३४
शोधयेन्मूलमन्त्रेण	२३५	श्वेतसर्षपमुद्गाभ्यां	१४२
शोषदाहौ तथा भस्म	८३	श्वेतसूत्रेण संवेष्ट्य	३४
शोषिकां सुन्दरीं तत्र	१९०	श्वेतोत्पलैः श्रियं राज्यं	२७१
शंखचक्रगदापद्मं	१६८	ष	
श्राद्धे विवाहे दाने च	७२	षट्कर्मशालिनी विद्या	१९५
श्रावयित्वा सुराधारां	१०८	षट्कोणाख्यो नमस्कारो	१६१

षट्कोणं पद्मगर्भस्थं	२९७	षोडशीं षोडशे पूर्णे	४२
षट्कोणं विधिना चैव	२६९	षोढाख्यां मातृकां देव	६१
षट्चक्रदेवतास्तत्र	६१	षोढा न्यासविहीनो यः	९९
षट्चक्रभेदिनीं देवीं	२६७	षोढा न्यासस्त्वयं प्रोक्तः	९१
षट्चक्रं च विनिर्भिद्य	१०८	षोढा न्यासस्त्वयं प्रोक्तः	९९
षट् त्रिंशत्तत्त्वरूपं तु	२९९	स	
षट् त्रिंशत्तत्त्वलहरी	३३४	स उग्र इति विज्ञेयो	१६१
षट्पत्रे लिङ्गमध्यस्थे	८७	स एव तत्त्वं सादाख्यं	३३१
षडङ्गमथ विद्यादौ	७०	स एव पण्डितो भूयान्	१०
षडङ्गयुवतीः पश्चात्	४०	स एव मायापरिमोहितात्मा	३३९
षडङ्गानि च षट्कोणे	१२८	स एव सुकृती लोके	१२३
षडङ्गोऽयं मातृकायाः	८६	स एव सुकृती लोके	२१७
षडध्वरूपयोर्देवि !	४६	स एवादौ स चान्तःस्थः	१९७
षडाहुतीः षडङ्गेन	१७८	स एवेश्वरतत्त्वं स्यात्	३३१
षड्दीर्घस्वरसंभिन्नं	१८६	स कथं देवतायज्ञे	३०२
षण्मासाभ्यासयोगेन	१००	सकरुणामभिध्यायेत्	१२४
षण्मुखाय विकर्णायै	९२	सकपूर्वं च ताम्बूलं	११३
षष्ठस्वरसमायुक्तं	१०४	सकला निष्कला चैव	३२७
षष्ठी या सर्वदेवानाम्	३१२	सकलीकरणं कुर्याद्	१२९
षष्ठेन तु तथा षष्ठीं	४१	सकलीकरणं नाम	१३७
षोडशर्तुर्निशाः स्त्रीणां	४२	सकलं तु कथं जीवो	३३६
षोडशाङ्गुलविस्तीर्णं	७९	स(का) माकर्षणरूपाऽव्यात्	२५
षोडशाङ्गो महाधूपः	१५०	सकारस्तु परो ज्ञेयः	२६२
षोडशानां प्रकारैस्तु	१११	सकारं जीवमाख्यातं	२६२
षोडशाणां महाविद्या	११	सकारं मुखमध्ये तुं	२६०
षोडशार्णा महाविद्या	१२	सकारं रक्तवर्णाख्यं	२६२
षोडशार्णा महाविद्यां	१२	सकार्मुकभुजेनैव	१६९
षोडशार्णा महाविद्यां	११		
षोडशार्णा महाविद्या	१२	सकृत् प्रणम्य दण्डवत्	२३२
षोडशीयं महाविद्या	२३	सकृत् प्रदक्षिणं कृत्वा	१६०
षोडशी सा सदा पातु	२४	सकृत् प्रदक्षिणं देव!	७३

सकृदुच्चरिता विद्या	१९१	सच्चिदानन्दरूपोऽहं	६२
सकृदुच्चरिते शब्दे	२५०	सच्चिन्मयी क्रियासारा	३२९
सकृदेनामुपास्यैव	८	स चेह लभते कामान्	२२५
सकृद् ध्यात्वा सुरश्रेष्ठ !	६९	सजलं शङ्खपात्रस्थं	१४२
सकृद् ध्यात्वा सुरश्रेष्ठ !	६९	सजीवः प्राण इत्युक्तो	३३६
सकृद् ध्यात्वा सुरश्रेष्ठ !	६९	सञ्चितैर्वाणुभिस्तां च	३०७
सकृद् ध्यात्वा सुरश्रेष्ठ !	६९	सञ्चिन्त्य मन्त्री तन्मध्ये	६४
सकृद् ध्यात्वा सुरश्रेष्ठ !	६९	सतताभ्यासयोगेन	१०१
सकृद् यस्तु पठेद् देवि !	३२	सततं कुरुते यस्तु	९०
सकृद् यस्य हि भृत्यास्ते	१८२	स तस्य शुभदो दीपो	८१
सकेशं मूषिकाक्रान्त	६४	स तु सर्ववशं कुर्यात्	८९
सगन्धाचमनं देवि !	१४२	सत्कुलस्थानजातीनां	२५४
सगुणाधिबला देवी	३१४	सत्तर्कपदवाक्यार्थ	१०
सङ्कल्पस्य विकल्पस्य	३३२	सत्तावाचिनि बीजेशि !	३३३
सङ्कल्पं भोजनालापं	१००	सत्त्वेन च समायुक्तो	३३६
सङ्कोचयन् परामर्षी	३३४	सत्पण्डितघटाटोप	२६५
सङ्कोचश्च विक्रासश्च	२६२	सत्पताकावितानादौ	१४४
सङ्कोचः परमा शक्तिं	२६२	सत्पात्रे सर्वदानानि	१
सङ्कोचः सविकासस्य	३२९	सत्त्यमेव त्वयाख्यात	३२७
सङ्क्षोभद्रावणाकर्ष	१३८	सत्ये चास्थिगताः प्राणाः	२८१
संग्रामे च जयेच्छत्रून्	३२	सत्यं किमपि तत्रैव	३२४
संग्रामे शास्त्रवादे च	२२५	सत्यं ज्ञानमनन्तं यत्	३०४
संग्रामे सूतके चैव	२२६	सत्यं ज्ञानमनन्तं यत्	३१७
स च देवो हरः साक्षात्	३०	सत्यं सत्यं पुनः सत्यं	३५
स च पशुर्मृतं भुङ्क्ते	१९८	सत्यं सत्यं पुनः सत्यं	१८८
स च प्रदक्षिणो ज्ञेयः	१६०	सत्यं सत्यं भवेद् रोगी	११८
स च भावविशुद्धात्मा	३०६	स त्वमेव न मे नाहं	३१२
सच्चित्सुखमयः शम्भु	२६३	सत्तन्निधिः समजेषु	२६३
सच्चित्संयोगसंसिद्धि	३२६	सत्यैरपि न भाषेत	२४९
सच्चिदात्मन्यनुस्यूताः	३१८	स दक्षिणे यमगृहे	११३
सच्चिदानन्दरूपोऽहम्	५८	सदाचारमये देशे	२२८

सदा ज्ञानविशुद्धात्मा	१४	सन्मात्रं चैव चिन्मात्रं	३२९
सदा ज्ञानविशुद्धात्मा	१४	स पूज्यः सर्वलोकेषु	१४
सदानन्दमयो भूवात्	१८०	स पूर्वमुदितं मन्त्रं	२६२
सदा पुण्यजलस्नायी	२२२	सप्तत्रिंशत्प्रभेदेन	२५७
सदा मच्चित्तरूपेण	५१	सप्तधा प्रोक्षणं कुर्याद्	६५
सदा विद्यानुसंधानं	२४०	सप्तधा मन्त्रितं कृत्वा	१९६
सदाशिवमहाप्रेत	१०३	सप्तमी मम मूर्तिर्या	३१२
सदाशिवस्य बीजाद्यां	१७१	सप्तमे सप्तमीञ्चैव	४२
सदाशिवोपरिगतं	१२०	सप्तम्या मूलमुच्चार्य	१३४
सदाशिवोऽहमित्युक्त्वा	५८	सप्तरात्रोषितं तत् तु	१५३
सदा सर्वसमः शुद्धो	३०४	सप्तषष्टिप्रकृत्यर्णा	३२७
सदा साक्षिस्वरूपाद् वा	५६	स प्राप्नोति परां विद्यां	१९३
स दाहाकर्षितो गन्ध	१४६	स ब्रह्मा शिवः स इन्द्रः सोऽक्षरः	३३९
सदिति तु समालोच्य	६२	स बाह्याभ्यन्तरं ज्योतिः	८१
सद्गुरुः स्वाश्रमे शिष्यं	२३२	स बाह्येन तु तेनैव	११४
सद्गुरोः कृपया लब्ध्वा	३२१	स भवेत् खचरो देवि !	१४
स दृष्ट्वा समुपाविष्ट	७	सम आसन आसीनः	२९८
सद्गुरोराहितदीक्षो	२४४	समकाशिशिरोऽग्नीषो	४८
सद्यो मार्जारमांसेन	१९३	समकायशिशिरोऽग्नीष	१११
स धन्यः सर्वलोकानां	१७९	समगैश्च सखण्डैश्च	२७२
स धूप इति विज्ञेयो	१५०	समता सर्वभूतेषु	२८७
स धूपवासितान् देवि!	२७३	समत्वभावना नित्यं	५५
स नरो देवदेवेशो	१८	स मध्यमो नमस्कारो	१६२
स निर्लज्जः कथं ब्रूते	१८०	स मन्त्रस्य ऋणी ज्ञेयो	२४५
स निर्लज्जः कथं ब्रूते	२९१	स भन्दाग्निः सामयो वा	२३८
स निर्लज्जः परः पापः	१४४	समयाचारयोगेन	३२१
सन्तोषत्वमगर्वित्वं	२३१	समयाचारसम्पन्नो	१४
सन्तोष्य परया भक्त्या	३०५	समयाचारसंकेतं	२११
सन्दर्शयेद् स्व-स्वबीज	१३८	स मर्त्यो मृत्युमाप्नोति	१००
सन्दीपनादिकं कृत्वा	१३१	समर्थं जीवयेत् स्नेहात्	२०४
सन्ध्याचतुष्टयं भद्रे !	२०८	समर्प्योपायनं भक्त्या	१९७

समशत्रौ च मित्रे च	२८७	सम्प्रदायो महाबोध	२५६
समस्ततत्त्वभावेन	३६	सम्प्राप्नोतीप्सितं देवि	१७८
समस्ततत्त्वसंयोगाद्	३६	सम्प्राप्य विपुलान् भोगान्	३१
समस्तभुवनाभोग	२६५	सम्बन्धो विदितो लोके	२५७
समस्तसाक्षिं सदसद्विहीनं	३४०	सम्भाष्याऽभिमुखीं शक्तिं	२८३
समस्तेन तथा देवि !	४१	सम्भार्ज्यं सब्यहरतेन	८५
समाधिना समागत्य	११०	सम्मुखमुद्रया देवीं	१३७
समाधिमाहुर्मुनयः	५५	सन्मुखौ तु करौ कृत्वा	१६८
समाधिः संविदुत्पत्तिः	५६	सम्यक् सम्पूरितः पुष्पैः	१३६
समाधौ सुखरूपोऽसौ	५६	स याति परमं भावं	५७
समाने तु स्थिते वह्नौ	२८१	सरलं देवकाष्ठं च	१५०
समानं पञ्चगव्यानां	२३५	सरस्वतीं महालक्ष्मीं	७५
समावाह्य यजेद् देवीं	३९	सरस्वत्या महामन्त्रा	७
समाश्रयन्ति योगाद्यैः	३०५	सरित्सरोभिरच्छोदैः	११७
समासाद्य च तांस्तांस्तु	३२४	सरुजा वर्त्मना देवि .	२८१
समाहितेन मनसा	५५	सरोरुहद्वयं शक्ते	२५८
समिद्धेऽग्नौ महादेवीं	२३८	सर्पाणां दर्शनादेव	२६६
समीकृतैस्तु यो गन्धः	१४६	सर्वकर्मपरिश्रष्टाद्	६
समीपे चारणाद्वापि	१३८	सर्वकामदुषं दिव्यं	११८
समुच्चरन् बलिं दद्यात्	७६	सर्वकामप्रदा देवि	२७
समुद्रा सायुधा चैव	१७२	सर्वकामसुखं दिव्यं	१८१
समुद्रे लीयते यद्	५७	सर्वकार्येषु सर्वत्र	९
समुन्नीयपरे हंसे	३०८	सर्वकालेषु सर्वत्र	२८७
सम्पत्तौ च निरानन्दः	२८५	सर्वक्षेत्रेषु पीठेषु	२१४
सम्पूज्य देवीरूपां तां	३४	सर्वगं सर्वभूतेशं	३१
सम्पूज्यैव चरेद् होमं	१९२	सर्वगः सर्वदेहस्थो	३१७
सम्पूर्णं कुम्भवद् वायो	१०८	सर्वध्रुपचयैरर्कं	११८
सम्पूर्णावस्थितेर्याज्वा	१३७	सर्वज्ञ सर्वलोकेश	४
सम्पूर्णं कथयेगान !	११४	सर्वज्ञा च गृहे पातु	२७
सम्प्रदायपरिज्ञानं	२४०	सर्वज्ञानसुसम्पन्नं	२९४
सम्प्रदायाः प्रपूज्यैव	१६७	सर्वज्ञा पुरतो देवी	४५

सर्वज्ञा हृदये पातु	२८	सर्वधर्मरताः शुद्धाः	४
सर्वतन्त्रार्थवेत्ता च	२३०	सर्वपापविनिर्मुक्तो	७०
सर्वतन्त्रेषु यद्गुह्यं	११४	सर्वपापविनिर्मुक्तं	२४१
सर्वतन्त्रेषु यन्नोक्तं	२९	सर्वपापहरा पातु	२७
सर्वतीर्थमयी देवी	१०	सर्वपीठभयश्चापि	८९
सर्वतीर्थामृतैः स्नातो	७३	सर्वप्रियङ्करी पातु	२७
सर्वतीर्थाम्बुपूर्णन	२७७	सर्वबाधाविनिर्मुक्तः	१८५
सर्वतेजोमयी सा तु	५९	सर्वभूतमिवात्मानं	२८३
सर्वतेजोमयं तत्तु	५९	सर्वभूतवशी स स्याद्	६३
सर्वतोऽलङ्कृतं दिव्यै	११६	सर्वभूतस्थमात्मानं	३१८
सर्वतोऽलङ्कृतं दिव्यं	११७	सर्वभूतस्थमात्मानं	३३९
सर्वत्र दुर्लभो भूत्वा	९०	सर्वभूतहिते मातः	१३६
सर्वत्र सर्वसिद्ध्यर्थं	१५९	सर्वभूतानि सञ्चिन्त्य	३१८
सर्वत्रैव जयप्राप्ति	२९	सर्वभूतालये सुप्ते	३०
सर्वथा भोजयेद् विभ्रान्	२५२	सर्वभूतेषु चात्मानं	५७
सर्वदा च सुखप्राप्तिः	३४	सर्वभूतेष्वनुकम्पा	२८७
सर्वदा देवताभावः	२८४	सर्वभूषणवर्गेषु	१४४
सर्वदा दृढभक्तिश्च	२३१	सर्वमङ्गलसम्पत्तयै	२३४
सर्वदानन्दहृदयश्च	१४	सर्वमङ्गलसम्पन्नो	६२
सर्वदानन्दहृदयां	१८	सर्वमन्त्रमयश्चायं	८९
सर्वदानन्दहृदयो	२८५	सर्वमन्त्राधिकारी स्यात्	२४४
सर्वदा भाषते यस्मात्	२६३	सर्वमन्त्रासनायान्ते	१०२
सर्वदा युज्ज(ज्य)ते लोके	२२१	सर्वमन्त्रासने देवि !	१२१
सर्वदा सर्वकार्येषु	७१	सर्वमाच्छादितं कार्यं	७७
सर्वदा सर्वकार्येषु	७२	सर्वमृत्युप्रशमनी	२७
सर्वदा सर्वदाः सर्वा	२८६	सर्वयज्ञमयं नित्यं	१५५
सर्वदेवमयी सा तु	५९	सर्वयज्ञेषु पूजासु	८८
सर्वदेवमयीं देवीं	१२३	सर्वयज्ञेषु सर्वत्र	१७३
सर्वदेवमयं देहं	२९२	सर्वयौवनसम्पन्ना	६६
सर्वदेवमयं सूर्यं	७२	सर्वरक्षाकरे चक्रे	१६८
सर्वदेवश्च रुद्रश्च	६९	सर्वरोगहरे चक्रे	४५
		सर्वमङ्गलकार्येऽव्यात्	२७

सर्वतुकुसुमोपेतै	११७	सर्वसौभाग्यकाले तु	२७
सर्वलक्षणयुक्ताय	२९	सर्वसौभाग्यजननं	२१
सर्वलक्षणहीनोऽपि	३४	सर्वसौभाग्यप्रदे चक्रे	४५
सर्वलक्ष्मीमयी साक्षात्	१२३	सर्वसौभाग्यप्रदे चक्रे	१६७
सर्ववर्णात्मकं बिन्दु	२५९	सर्वसंक्षोभणी चोर्ध्वे	२६
सर्ववश्यकरी शुद्धा	२७५	सर्वसंक्षोभणीमुख्या	४५
सर्वविघ्नसमूहं त	२७२	सर्वसंक्षोभणीमुख्या	१६४
सर्वविद्यामृतैः पूर्ण	२९४	सर्वसंक्षोभणी शक्तिः	४५
सर्वविद्राविणी चाधो	२६	सर्वसंक्षोभणीं मुद्रां	१९
सर्ववैरिभये पातु	२७	सर्वसंक्षोभणं नाम	४४
सर्वव्याधिषु सर्वत्र	२७	सर्वसंक्षोभमुद्राया	१६६
सर्वशक्त्युपभोगे तु	२६३	सर्वस्य जगतोऽप्यत्र	६
सर्वशङ्काविनिर्मुक्तः	२९१	सर्वहिंसाविनिर्मुक्तः	९
सर्वशास्त्रमयी शुद्धा	१०	सर्वागमैकतत्त्वज्ञ	१
सर्वभृङ्गारवेशाढ्य	८१	सर्वाङ्गपूर्णपुरुषो	२१९
सर्वभृङ्गारवेशाढ्यां	१२३	सर्वाङ्गलेपनं कृत्वा	१९६
सर्वभृङ्गारवेशाढ्यो	२८५	सर्वाङ्गसुन्दरीं हृद्यां	१२४
सर्वभृङ्गारवेशाढ्यं	१६९	सर्वासनतमोभेद	५१
सर्वभृङ्गारवेशाढ्यं	२९७	सर्वाण्येतानि दह्यन्ते	११०
सर्वश्रेष्ठो यथा विष्णु	२२५	सर्वात्मनाऽऽविष्टचित्तं	२
सर्वसङ्कल्पकार्येषु	२८	सर्वाधिकं होमकर्म	१७८
सर्वसत्त्ववशं ब्रूयात्	९५	सर्वानन्दकरी देवी	२७
सर्वसम्पत्प्रदा पातु	२७	सर्वानन्दमयी देवी	२८
सर्वसम्मोहिनी पातु	२६	सर्वानन्दमये चक्रे	१७१
सर्वसिद्धिप्रदाग्रे तु	४५	सर्वान् मन्त्रान् सकृद्वापि	२४२
सर्वसिद्धिप्रदा देवी	२७	सर्वापत्तारिणीं विद्यां	१९१
सर्वसिद्धिप्रदा नित्यं	२४७	सर्वापराधं जातानां	१३७
सर्वसिद्धिप्रदा मुख्या	४५	सर्वापायेषु सर्वत्र	३२१
सर्वसिद्धिप्रदे चक्रे	४६	सर्वाभावे एकतरा	२१६
सर्वसिद्धिप्रदं कुण्डं	२६८	सर्वारम्भे सदा पातु	२७
सर्वसिद्धिप्रदं वस्त्रं	१४५	सर्वार्थसाधके चक्रे	४५

सर्वार्थसाधके चक्रे	१६७	सर्वेषु पुष्पजातेषु	१४८
सर्वार्थसाधकं देवि !	२९४	सर्वैः शुक्लमयैर्द्रव्यैः	२०६
सर्वार्थसाधिनी शक्तिः	२७	सर्वोन्मादकरीं मुद्रां	१६८
सर्वालङ्कारसम्पन्ना	४५	सर्वोन्मादनशक्तिर्मा	२७
सर्वाशापूरके चक्रे	४४	सर्वोपचारसहितं	१८५
सर्वाह्लादकरी शक्ति	२६	सर्वं तत् परमेशानि !	१४३
सर्वाः सर्वत्र देवेशः	३०२	सर्वं तत्परमं रूपं	१७
सर्वे ते तृप्तिमायान्ति	२१२	सर्वं तदच्छिद्रमस्तु	१९६
सर्वे तां समुपासन्ते	३०५	सर्वं ताम्रमयं कुर्याद्	१२६
सर्वे दिव्या भविष्यन्ति	३०६	सर्वं पर्युषितं वज्र्यं	१४७
सर्वे देवाः स्थितारस्त्वगे	१६५	सर्वं प्रशमनं याति	२९०
सर्वेऽप्याविर्भवन्त्येते	२९३	सर्वं सुरभिगन्धाढ्यं	१५६
सर्वे ब्रह्मात्मनो देव !	५	सर्वं हविरिदं जुह्वन्	३३४
सर्वे मन्त्राः प्रसिद्धयन्ति	२६३	स वाग्मी पण्डितो धीमान्	८९
सर्वेश्वरी काम्यकार्यं	२८	स वाचिकोऽधमो ज्ञेयो	१६२
सर्वेश्वरी यवर्गेण	१०४	सविकल्पस्य देवेशि !	१५३
सर्वैश्वर्यप्रदा मार्गे	२७	सविकल्पो यदा देवि !	१५५
सर्वेषामधिकं शौद्रं	१४३	सविसर्गं महादेवि !	१९१
सर्वेषामुत्तमं प्रोक्तं	२२४	सवीर्या सिद्धिदा विद्या	११
सर्वेषामेव देवानां	३२०	सवृत्तैः कदलीस्तम्भैः	२३५
सर्वेषामेव पापानां	११०	सव्यहस्ते समादाय	१९६
सर्वेषामेव पात्राणां	१२६	सव्यं दक्षिणदेशे तु	१७०
सर्वेषामेव मन्त्राणां	२४५	सव्यं पादमुपादाय	८०
सर्वेषामेव मन्त्राणां	३२७	सशर्करं पक्वदुग्धं	१५७
सर्वेषामेव हिंसाणां	३२	स सकृद् वैदिकैर्मन्त्रैः	३०३
सर्वेषां देवतादृष्ट्या	१२५	स सर्वकाममासाद्य	१६०
सर्वेषां देवमुच्चार्य	१३२	स सर्वकामान् सम्प्राप्य	९०
सर्वेषां पुष्पजातीनां	१४८	स सर्वान् लभते कामान्	३२
सर्वेषां मन्त्रतन्त्राणां	५२	सहकाररसं तत्र	१५३
सर्वेषु गन्धजातेषु	१४६	सहजानन्दसन्दोहैः	२०८
सर्वेषु दर्शनेष्वेव	२४१	सहस्रदलभृङ्गाया	२९९

सहसदलमध्ये तु	२६०	सा त्वमेव न मे नाहं	३१२
सहसदलमध्ये तु	३००	सात्त्विको दिव्यभावस्तु	२८६
सहसैकप्रमाणेन	१७	सात्त्विकं तत्र कुत्रापि	३
सहसैकप्रमाणेन	१९	सात्त्विकं तद् विजानीयाद्	२०२
सहसैकप्रमाणेन	१९३	सात्त्विकं मोक्षदं प्राहुः	३
सहसैकप्रमाणेन	१९३	साधकस्य विनाशस्तु	२६७
सहसारे महापद्मे	३०७	साधका गुप्तरूपाश्च	२९०
सहसैकविधानेन	१६२	साधकाय प्रयच्छन्तीं	१३५
सहसं प्रजपेदादा	२११	साधकांश्चित् हृदयां (?)	२९८
सहसाराभ्युजं देवि !	६१	साधकोऽपि च तत्त्वज्ञो	२९१
सहसारे परे पद्मे	२९८	साधकः स्नानदानात् तु	१४३
सहसारे महापद्मे	२६४	साधनं च प्रवक्ष्यामि	१७
स हि जीवः परात्मेति	३१६	सा धन्या कुलनिष्ठानां	६५
सहितायेति चोक्त्वा वै	७२	साधयित्वा प्रकारेण	१५८
सहितं चन्द्रबिन्दुभ्यां	१८४	साधारं स्थापयेद् देवि !	८२
सहितं बलिमालिख्य	१८६	साधु पृष्टं त्वया भद्रे	१९९
सा		साध्यासनाय मूले च	१०२
सा एव पञ्चमी विद्या	१३	साध्यं च कीदृशं देव !	२९०
सा एव पञ्चमी शक्तिः	१४	साध्यं च विलिखेत् तत्र	२९२
सा एव हि जगत्सर्वं	१३	सान्तं बहिनसमायुक्तं	१६
सा एव हि परा सूक्ष्मा	५९	सामान्यं च विशेषं च	१२६
साग्रं सहसं संजप्य	२७४	साम्ना मुखं समाख्यातं	२६७
साङ्गे भवति तत्सर्वं	२००	सायास्ते चिन्तयेद् देवीं	६६
सा च त्रयी मया प्रोक्ता	२६७	सायं प्रत्यङ्मुखो भूत्वा	२०६
सा तत्त्वसंज्ञाचिन्मात्रा	३६	सारभूते परे तत्त्वे	३२४
सा त्वमेव न मे नाहं	३१२	सारमुद्भृत्य भगवान्	२
सा स्वमेव न मे नाहं	३१२	सारस्वतेन बीजेन	१७७
सा त्वमेव न मे नाहं	३१२	सारात् सारतरां विद्यां	२०
सा त्वमेव न मे नाहं	३१२	सार्वभौमपदं लब्ध्वा	१७९
सा त्वमेव न मे नाहं	३१२	सार्वभौमपदं लब्ध्वा	१८१
सा त्वमेव न मे नाहं	३१२	सार्षपश्चाधमः प्रोक्तः	१५०

सार्षपं मूलकं चैव	१५६	सिसृक्षा पापिनी चास्य	३१४
सावित्रीवामपार्श्वस्था	१६५	सिसृक्षोः प्रथमः स्पन्दः	३३१
सा शक्तिः सर्वदा पातु	२४	सीत्स्त्रो मन्त्रजपनं	३२४
साश्रुपातं विना पञ्च	२८८	सीमन्याः पार्श्वयोर्न्यस्येद्	५४
साहमित्यस्य सततं	१२३		
		सु	
सि		सुकारं चिन्तयेद् देव !	६७
सिञ्चता वारिणा रनातां	११२	सुखं वेद्यं सुखं पश्चाद्	३३०
सितगुञ्जां वपेत् तत्र	१९५	सुगण्डमण्डलाभोग	१२१
सितासान्निभ्रितां दत्त्वा	१५७	सुगन्धगन्धिनीं बिल्व	१४६
सितां च पञ्चगव्यं च	१४३	सुगन्धिदिव्यतैलैश्च	११२
सितैर्वा परमेशानीं	१४०	सुगन्धिपुष्पमालाभिः	२२६
सितोपदंशमन्त्रं च	१५७	सुगन्धिशालिजं चान्नं	१५६
सिद्धचारणगन्धर्वैः	११८	सुगन्धिसलिलैः शुद्धैः	६३
सिद्धयस्तु स्वराः साक्षाद्	२८८	सुगन्धिस्पर्शसुखदैः	३२१
सिद्धयः सकलास्तस्य	१८४	सुचित्तं च प्रसह्यैव	५६
सिद्धयः सकलास्तस्य	२१८	सुधावर्णवासने तत्र	१२०
सिद्धयः सकलास्तूर्ण	२४३	सुधावर्षिमुखाभ्योजं	३१
सिद्धान्तश्रवणं चैव	५४	सुधावृष्ट्याऽभितन्त्या	१०९
सिद्धानामालये पातु	२७	सुनयनी चातिसूक्ष्मा च	३००
सिद्धासने ततः पश्चात्	१२१	सुन्दरीसदृशाः सर्वाः	४४
सिद्धिप्रदा भवेयुस्ते	५	सुन्दरः सुमुखः स्वच्छ	२३०
सिद्धिहानिर्भवेत् तस्य	२१८	सुन्दर्याः सदृशी ध्येया	४५
सिद्धिं दृष्ट्वा वशिष्ठस्य	१	सुपक्वातिसुगन्धीनि	१५८
सिद्धे मनौ परावाप्ति	५३	सुप्रकाशो महादीपः	८१
सिद्धैः स्वशक्तिमालोक्य	२३३	सुभक्त्या प्रणमेद् यस्तु	२९०
सिन्दूररजसाक्रान्तं	८१	सुमुखीति ततो देवि !	१९१
सिन्दूररजसा तत्र	३७	सुमेरुकैः सदा कार्या	१७३
सिन्दूरसदृशाकारा	१८७	सुरा नराश्च पितरो	१८७
सिन्दूरेण ललाटेऽस्याः	२९२	सुरासुरमनुष्याणां	३४
सिन्दूरैस्तिलकं देव्यै	१८०	सुरासुरमुनीन्द्राणां	९
सिसृक्षया मया पूर्वं	३१४	सुरास्त्वामिति मन्त्रैस्तु	२७५

सुवर्णरौप्यताम्रादि	८२	सूर्याय नम उच्चार्य	९३
सुवासिन्यो मदप्रौढा	१८०	सूर्यं च दर्पणं दद्यात्	२९९
सुशिखः शब्दरहितो	१५१		
सुशीतलं मया देवि !	१४१	सृ	
सुस्नातं शुद्धवेशं च	२३५	सृष्टिक्रमं महद् गुह्यं	४७
सुस्निग्धदेहवदनो	२८४	सृणिपाशधराः सर्वा	४४
सुषुप्तिकाले सकले विलीने	३३९	सृष्टिशक्तिं मयित्वं च	३११
सुषुप्तौ नास्ति तन्नाशे	३१६	से	
सुषुम्ना मध्यगं सम्यग्	५५	सेनायै चैव यामिन्यै	९३
सुषुम्नावर्तिने चक्रं	२७६	सेयं सप्तदशी विद्या	१२
सुषुम्नावर्त्मना नित्य	३०१	सै	
सुहृदो ज्ञातयश्चापि	२०३	सैवमालोच्य स्वर्गादौ	३६
सुहृदो वर्ष्म खादन्ति	२०३	सैव विश्वेश्वरी देवी	१४
		सैव सर्वेश्वरी देवी	२५६
		सैव श्रीपरेत्युच्चै	३२७
		सैवाहमित्यभेदेन	३१
		सैपा शास्त्रपरा शैवी	२४१
		सो	
सूक्ष्मा गतिस्तु धर्मस्य	३०२	सोऽचिरान्मृत्युमाप्नोति	१००
सूक्ष्मात्सूक्ष्मतरं नित्यं	३४०	सोऽचिरान्मृत्युमाप्नोति	२६७
सूक्ष्मरूपां च तां विद्धि	३०७	सोऽतुलां श्रियमाप्नोति	१५६
सूतकद्वयनिर्मुक्तः	२५४	सोपस्करैश्च वटकै	२७२
सूतकद्वयसंयुक्तो	२५४	सोऽपि चाभूत् स्वयं कर्ता	४
सूत्या सूतिगृहस्यापि	३२	सोऽपि लोकान् विजित्यैव	११३
सूत्रावली केशपाशे	११२	सोऽपि लोकान् विभिद्यैव	११३
सूत्रावली केशपाशे	१४५	सोऽपि श्लोकं महेशानि!	१०
सूर्यकुण्डलिनीं तत्र	१०९	सोमसूर्याग्निरूपाः स्यु	२७३
सूर्यकोटिप्रतीकाशो	२६०	सोमानलसङ्घट्टात्	७१
सूर्यकोटिप्रतीकाशं	१२९	सोमोऽङ्गिरा विश्वेदेवा	६९
सूर्यकोटिप्रतीकाशं	२०६	सोमः शक्तिः शिवः सूर्यो	२०५
सूर्यमण्डलमध्ये तु	६६	सोऽस्मिन् शास्त्रेऽधिकारी	९
सूर्यमण्डलरूपं तं	१२७		
सूर्यमण्डलसंस्थायै	७३		
सूर्यमुख्यान् महादेवि !	९३		
सूर्याचन्द्रमसोज्योति	१५१		

सोऽहं ब्रह्म न संसारी	५६	संवर्तकं महेशानि!	१०४
सोऽहं भावेन भावेन	२६३	संविदानन्दहृदयः	२९७
सोऽहं भावेन भावं तु	२६३	संविदा योजयेद् देवि!	२९७
सोऽहमित्यस्य सततं	१२५	संविदासवयोर्मध्ये	२९७
सौ		संविद्वेद्यपदं ब्रूयात्	१७२
सौभाग्यं प्रथमं कूटं	१६	संविद्वेद्यं महाचक्रं	३९
सौमकस्य सुवेशं च	१८३	संवेशयेद् विधानेन	२१४
सौम्यं/गोरोचनापीतं	६९	संश्लिष्टाबुच्छ्रितौ कुर्यात्	१३७
सौरभेनातिसौरभ्यात्	१८३	संश्लिष्टं तु प्रभां देवीं	१६६
सौरमण्डलतः पश्चात्	१२८	संसर्गो भृगुरेतस्या	१६८
सौरी च वैष्णवी चैव	७१	संसारनिगडैर्बद्धः	३०५
सौवर्णकर्णिके शिक्ष्यं	२४१	संसारनिगडैर्बद्धः	३०८
सौवर्णे राजते वापि	१५८	संसाराम्बुनिधेः पारं	३०३
सौवर्णं राजतं ताम्रं	२३७	संगारार्णवमग्ना हि	३३६
सौवर्णं राजतं वास्त्रं	१४१	संगारसागरोत्तार	३११
सौषुम्नाध्वन्युच्चरितं	१७६	संगारसागरं धीरो	३००
सौः पातु तथा पार्श्वे	२२	संसारोत्तारणं मुक्ति	५३
सं		संसारः स्वप्नतुल्यो हि	३१७
संकल्पश्च विकल्पश्च	३०१	संसिद्धेः कारणं कान्ता	२८८
संभोभ-द्राविणी-कर्ण	१८२	संसिद्धेः कारणं देवि!	९
संख्यापूर्ती निजैर्द्रव्यै	२५१	संस्कृताऽसंस्कृता वापि	२१६
संन्यासी स च विन्यासी	१२३	संस्कृतासंस्कृते वापि	२१३
संपश्यन् परमं ब्रह्म	३३९	संस्कृत्य परमेशानि!	७३
संपूज्य त्रिपुरां देवीं	२१६	संस्कृत्य विविधैर्द्रव्यैः	१५९
संप्रभिन्नं जगदिदं	३२२	संस्कृत्य वेशवाराद्यैः	१५६
संप्राप्ता स्वरदेवता	३२९	संस्थानपीरुषेणैव	१८३
संमोहिनीं समुद्दिश्य	२७४	संस्थापनं भवेद् देव्या	१३७
संयुतं संयुतं कृत्वा	१७३	संस्थाप्य वामभागे तु	३०
संयोज्य चाऽविवेकेन	३१६	संस्थाप्य सहसा देवि!	८१
संयोज्य निविडाः कार्याः	१६७	संस्थिता परमेशानि!	३०७
संयोज्य परमेशानि!	१०३	संसवन्तीं सुधाधारां	२०८

संहारिष्यामि लोकेश	३११	स्थापयेत् कुम्भवक्त्रेपु	२७३
संहारकरणे योग्यं	३१२	स्थापयेत् पूजयेत् सान्द्धं	३२१
संहारमुद्रयाऽऽदाय	१८९	स्थापयेत् सुरया पूर्ण	२९१
संहारशक्तिमीशाने	३११	स्थावरा जङ्गमाश्चैव	२१२
	स्	स्थावरं जङ्गमं चैव	१९१
स्कन्धयोर्हृदयप्रान्ते	८८	स्थितिक्रमेण पूजयं	४७
स्कन्धयोर्हृदयप्रान्ते	८८	स्थितिरूपे नमस्तुभ्यं	३११
स्तनयोः कण्ठदेशे च	१०५	स्थित्वा तव पुरे श्रीमान्	११३
स्तनौ दहनशीतांशू	२६६	स्थित्वा देवीपुरे श्रीमान्	१५८
स्तनौ भृगुप्रिया पानु	२२	स्थिरजङ्गमकालाख्य	२६५
स्तुतिर्नतिर्जपश्चैव	१८३	स्थूलत्वे स्थूलरूपा सा	१४
स्तुत्या नत्याऽथ सन्तोष्य	२१२	स्थूलमुक्ताफलोद्दाम	११९
स्तुत्वा प्रणम्य विधिवद्	२३९	स्थूलरूपा च सा देवी	३०७
स्तुवन्नानाविधैः स्तोत्रैः	२५९	स्थूलरूपेण सा देवी	३०७
स्तुवन् नानाविधैः स्तोत्रैः	१७९	स्थूलसूक्ष्मप्रभेदेन	१४
स्त्रियो देवाः स्त्रियः प्राणाः	२९५	स्थूलसूक्ष्मविभेदेन	२०१
स्त्रियं गच्छन् स्पृशन् पश्यन्	३२३	स्थूलसूक्ष्मविभेदेन	२०३
स्त्रियं त्यक्त्वा जगत् त्यक्तं	३०२	स्थूलं समं तथा नाम	२६६
स्त्रियं ममतरां विद्याद्	३०४	स्नात्वाऽऽनीतैः पर्युषितै	१४९
स्त्रीणामपीह पुरूपो	२८३	स्नानोदकं तथा छायां	२३२
स्त्रीणां समूहमालोक्य	२८३	स्नानं च त्रिविधं प्रोक्तं	६४
स्त्रीपुनपुंसको भेदः	२८३	स्नापयामीति मनुना	१२७
स्त्रीविद्वेषादिकं चैव	२४०	स्नापयित्वा महादेवीं	१४४
स्त्रीशूद्रपतितब्रात्य	२४९	स्नापयित्वा महादेवीं	१४४
स्त्रीसङ्गिना सदा भाव्य	२९५	स्नापयेत् प्रथमं देवीं	१४४
स्त्रीस्वन्नपानादिविचित्रभोगैः	३३९	स्नापयेद् गन्धपुष्पाद्भिः	२१४
स्त्रीस्वभावान्महादेवि	२१	स्नापयेन्मूलविद्याभिः	२४२
त्यण्डिले मण्डलं कृत्वा	१९२	स्नायाच्च पञ्चगव्येन	२४९
स्थानान्येतानि जीवस्य	३३६	स्नायाच्च विमले तीर्थे	६४
स्थापयित्वा तत्र मालां	१७५	स्नायात् सुगन्धिसलिलै	२८४
स्थापयित्वा सितां तत्र	१५३	स्निग्धं सुमधुरं यन्त्रं	२२६

स्पर्शनात् पूजयेद् यस्य	३२२	स्वच्छन्दस्फुरणामत्र	१३१
स्पर्शने पादिके देवि!	६४	स्वतन्त्राय दयातुत्	५१
स्पर्शमात्रं तु यद् वायु	३१५	स्वदक्षे वामतो देव्या	८१
स्पर्शयित्वा किमप्यङ्गं	२४२	स्वदेहत्वं यथा सर्प	११०
स्पर्शार्कषणरूपाभां	२५	स्वधर्मानपरित्यज्य	३२३
स्पृशन् जपेत् कराग्रेण	२७८	स्वधा त्वं देवलोकेषु	३१०
स्पृशन्तं परमेशानं	१८७	स्वधा त्वं पितृमुख्यानां	१५५
स्फटिकादिभिरप्यत्र	१७४	स्वधादेव्यै ततो वीषड्	१३०
स्फटिके निर्मले देवि!	३०४	स्वधाधारारसैर्भूयः	२९९
स्फुरत्त्रिकोणमध्यस्थं	२६४	स्वधेत्याचमनं प्राप्ति!	१३९
स्फुरन्मुकुटमाणिक्य	१२१	स्वप्नमानवमन्त्रोऽयम्	२३५
स्फुरन्मयूखसङ्घात	१२१	स्वप्नमानवमाश्रित्य	२३५
स्मरणात् कर्मणामाद्यं	६२	स्वप्ने कथय मे तथ्यं	२३६
स्मरेत् कल्पतरुं तत्र	११८	स्वप्ने च जीवः सुखदुःखभोक्ता	३३९
स्मितपूर्वो महादेवः	३	स्वप्ने शुभाशुभं दृष्टं	२३६
स्मितमाधुर्यविजित	१२२	स्वबोधनान्यबोधश्च	३१६
स्मृत्याऽऽकर्षणरूपाऽन्या	२६	स्वभक्तिं सकलां चास्मै	२३९
स्मेरपूर्वाभिभाषित्वं	२३०	स्वभावतो न जानन्ति	३०७
		स्वभावतः सदा शुद्धं	८३
स्र		स्वभावसच्चिदानन्द	३१६
सक् चन्दनं च वज्रादि	२८४	स्वभावः प्रतिभस्तद्वत्	२२९
सग्भिविचित्रपुष्पाभिः	११९	स्वमेरुहार्द्धकलया	२६६
सग्भिविचित्रभूषाभिः	२८५	स्वयमक्षोभितो भूत्वा	१९
सवत्सुधामयं देवि!	२६६	स्वयमक्षोभितो भूत्वा	२१६
सुकसुवौ च समादाय	३०८	स्वयमावेशनं चैव	२१०
सुवमाज्यं दधि	२६९	स्वयमेव हि होताऽत्र	२४१
स्व		स्वयम्भुकुसुमैः पूजा	१९
स्वकान्तां परकान्तां वा	२८६	स्वयम्भुकुसुमं दिव्यं	१९
स्वकीयचरणं मूर्ध्नि	२४२	स्वयम्भुपुष्पयोगेन	१९
स्वकीयार्येषु वर्तन्ते	३१६	स्वयम्भुकुसुमं तत्र	१२७
स्वकीये कुसुमं दद्याद्	१२५	स्वयम्भुकुसुमं दिव्यं	२१५
स्वसुमेरुपादपीठान्ते	१४१		

स्वयं च साधकश्रेष्ठो	१००	स्वविद्यां संस्मरन् कुर्यात्	७२
स्वयं तद्रहितं कृत्वा	२५४	स्वविभवान्नरूपा वै	२१९
स्वयं प्रकाशते ब्रह्म	३२२	स्वशक्त्या परशक्तिं च	२९६
स्वयं प्रकाशते ह्यात्मा	१९९	स्वशब्देन परं लिङ्गं	६०
स्वयं प्रकाशते ह्यात्मा	३१७	स्वशरीरे जगत् कृत्स्नं	३३३
स्वयं मन्त्रतनुर्भूत्वा	१०७	स्वस्वबीजेन मुद्राया	१८२
स्वयं मन्त्रतनुर्भूत्वा	२४१	स्वस्वमुद्राकराः सर्वा	१३८
स्वयं यदि भवेन्मूढो	२१८	स्वस्वस्थानस्थितावस्थे	११८
स्वयं विकसितैर्भुक्तैः	१४९	स्वस्तिकं गोमुखं चैव	८०
स्वयं हृद्यं स्थिरं स्वादु	२८१	स्वस्तुतौ परनिन्दे च	२८३
स्वरव्यञ्जनभेदेन	२५७	स्वेच्छया सूचितं विश्व	३३१
स्वराद्यं च द्वितीयं च	९३	स्वागमा निगमाः सर्वे	३२१
स्वरान् पूर्वं समुद्धृत्य	९३	स्वाङ्गभूतेषु भावेषु	३३१
स्वरान् पूर्वं समुद्धृत्यं	९५	स्वाधिष्ठानाख्यपद्मे च	९६
स्वरान् युग्मक्रमेणैव	२४६	स्वापकालं विना देवि!	२१०
स्वराम्बुधिं तथा दद्यात्	२९९	स्वाभिषेकाद्यमर्षो च	२५१
स्वराः षोडश सौम्यास्ते	२७३	स्वाविद्यासुदृढाभ्यासाद्	३१९
स्वरूपे नैकरस्यं च	१३१	स्वाहा त्वं देवयज्ञेषु	३१०
स्वरे चाऽनद्यधामासि	१५५	स्वाहान्तेन च देवेभ्यो	२०३
स्वरेण दीर्घयुक्तेन	८६	स्वाहान्तेन च होतव्यं	१७८
स्वरैः षोडशैर्युक्तं	६०	स्वाहान्तेन पितृभ्यस्तु	२०३
स्वर्गदा मोक्षदा चैयं	१९१	स्वाहान्ते सर्ववर्णान्ते	१८५
स्वर्गमोक्षविहीनानि	४	स्वाहान्तो मनु रित्युक्तो	१८८
स्वर्गस्थां षोडशीं नित्यां	४०	स्वाहावषड्वौषडन्तं	८६
स्वर्गे मर्त्ये च पाताले	१७	स्वेच्छा-ऋतुमती या स्याद्	२१५
स्वर्णपात्रे जलं कृत्वा	१११	स्वेच्छा-ऋतुमतीं पूर्णा	४२
स्वर्णे वा राजते पात्रे	१५३	ह	
स्ववामोरुगतां पद्मां	१६८	हकाराद् व्योम सम्भूतं	२५६
स्ववामोरुगतां पद्मां	१६८	हकारार्द्धनिभं जीवं	३३७
स्ववामोरुगतां शक्तिं	१६९	हकारोऽग्निरूढत्वात्	२५६
स्ववासे मण्डपं कृत्वा	१९२	हकारं प्राणवायौ च	२६०

हकारं शुक्लवर्णाख्यं	२६२	हा	
हकारः प्राणरूपस्तु	२६२	हाकिन्यै नम उच्चार्य	९७
हक्षादिद्विदलं पद्मं	६०	हारालङ्कारसुभगां	२९१
हक्षादिशान्तवर्णात्मा	३३१	हि	
हक्षौ भूमध्यगे पद्मे	८७	हिकारं शङ्खवर्णं तु	६८
हठादाकर्षणे यस्तु	२८८	हिङ्गुजीरमरीचाद्यै	६८
हठादागत्य कामार्ता	१९३	हित्वा मुखे शिवेन्दुभ्यां	११
हत्वा निवेदयेद् यस्तु	१८२	हि मकुन्देन्दुधवलां	१२९
हन्तीह परमो मोहः	२८२	हिरण्यपुरकं पीठं	९९
हयमेघफलं तस्य	३२	हिं	
हरत्यविद्याविक्षेपान्	३१७	हिंसाऽसूया तथेर्ष्या च	२८७
हरन्ति प्रकटं यस्मात्	१७५	हिंसां स्तेयं च मात्सर्यं	२४०
हररूपस्य त्वत्पत्युः	२९६	हु	
हरिद्रान्नप्रसक्तां च	९७	हुङ्कारोच्चारणेनैव	१०८
हरीतक्या समायुक्तं	१९५	हुत्वाऽमृतं ततो भक्त्या	१९८
हलञ्च मुसलं खड्गं	४३	हुत्वा साशां महेशानीं	२३९
हवनान्मोहयेन्मन्त्री	२७७	हृ	
हविः सुसंस्कृतं दिव्य	१५५	हृत्कलं शिरश्चैव	३३६
हस्तच्युतायां विघ्नः स्याद्	१७४	हृत्पद्मकलिकामध्ये	६१
हस्तपद्मैश्च विभ्राणा	४३	हृत्पद्मे द्वादशच्छेद	८७
हस्तमात्रमिते शुद्धे	३७	हृत्पुण्डरीकमध्यस्थां	९५
हस्तमात्रं चतुरस्रं	२६८	हृत्पुण्डरीकमध्यस्थां	१११
हस्ताभ्यां च ततः पद्भ्यां	१८८	हृत्पुण्डरीकमध्य स्ये	३०९
हस्ताभ्यां च तमुत्थाप्य	२४३	हृत्पुण्डरीकं विरुजं विशुद्धं	३३८
हस्तावाच्छाद्य आधार	२९८	हृद्गीवाकण्ठदेशेषु	५५
हस्तिनापुरकं पीठं	९९	हृदन्ते सर्वभूतेभ्यो	७६
हस्तेन चक्षुषा वापि	१९७	हृदयाद् गलपर्यन्तं	१०९
हस्तं दत्त्वा पठेत् सिद्ध	१०	हृदयानननाभ्यन्तं	३२६
हस्त्यश्वरथयानाद्यै	२४३	हृदये कामराजं च	१०९
हस्त्यश्वरथ-उष्ट्रादि	१२४	हृदये ग्रन्थिभेदश्च	२५५

हृदये च तलं सर्वं	८८	हो	
हृदये पद्ममध्ये तु	२६६	होमकर्मण्यशक्तानां	२५१
हृदये बाहुमूले च	८८	होमयेत् संस्कृते वह्नौ	१७८
हृदयेऽव्यान्महेशानी	२२	होमयेत् संस्कृते वह्नौ	२३५
हृदयं च शिरो देवि!	८६	होमयेत् संस्कृते वह्नौ	२७४
हृदयं बीजमेतस्याः	३३३	होमसन्तर्पणं चैव	१९२
हृदयं मध्यमाऽनामा	१०४	होमस्य कथयेशान!	२६८
हृदि ज्योतिः शिखाकारं	२५४	होमादिकं तु विफलं	२१२
हृदिस्थं परमात्मानं	२०१	होमाद्यं विहितं तत्र	३०८
हृदि हस्तं समादाय	२९२	होमान्तरं प्रवक्ष्यामि	२९८
हृदि त्रिकोणमध्ये च	२५३	होमान्यन्यानि सर्वाणि	४०
हे		होमाशक्तौ जपेद् विद्यां	१७९
हेकारं तारकावर्णं	६८	हं	
हेतुद्रव्यमनास्वाद्य	२८०	हं क्षं हां हीं च देविशि!	९७
हेतुना भोजितव्यास्ता	२१२	हंकारण्डवाकीर्णं	११७
हेतुयुक्तो महेशानि !	३०	हंसबीजसमारूढा	१३६
हेतुरत्र समाख्यातो	१८३	हंसः शक्तिः परा बीजं	२२
हेतुसाध्येति वाक्याच्च	७	हंसः शक्तिः परा बीजं	९१
हेमगर्भान् समान् शुद्धान्	२७७	ह	
हेमदण्डशिखालम्बि	११९	हसौः श्वासे च निःश्वासे	२२
हेमदण्डशिखालम्बि	१२०	ही	
हेमदण्डशिखालम्बि	२८५	हीङ्कारं हृदये पद्मे	२६०
हेमपात्रगतं दिव्यं	११३	हील्लेखात्रयसम्भूतैः	२५९
हेमरूपादितामाणां	३६	हील्लेखात्रयसम्भूतै	२५८
हेमाभं वैद्युताभं च	६०	हीं क्लीं सौः त्रिपुरेत्युक्त्वा	१०२
है			
हैमं ब्रह्माण्डमेभिः स्याद्	११६		
हसकलरीं हैलं	२२		

100	...	...	...
101	...	...	...
102	...	...	...
103	...	...	...
104	...	...	...
105	...	...	...
106	...	...	...
107	...	...	...
108	...	...	...
109	...	...	...
110	...	...	...
111	...	...	...
112	...	...	...
113	...	...	...
114	...	...	...
115	...	...	...
116	...	...	...
117	...	...	...
118	...	...	...
119	...	...	...
120	...	...	...
121	...	...	...
122	...	...	...
123	...	...	...
124	...	...	...
125	...	...	...
126	...	...	...
127	...	...	...
128	...	...	...
129	...	...	...
130	...	...	...
131	...	...	...
132	...	...	...
133	...	...	...
134	...	...	...
135	...	...	...
136	...	...	...
137	...	...	...
138	...	...	...
139	...	...	...
140	...	...	...
141	...	...	...
142	...	...	...
143	...	...	...
144	...	...	...
145	...	...	...
146	...	...	...
147	...	...	...
148	...	...	...
149	...	...	...
150	...	...	...

